

අමරදස රත්නපාල

ශු ලංකා ධර්ම චතු ළමා පදනම විදාගම, බණ්ඩාරගම

Printed for free distribution by **The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation** 11F., 55 Hang Chow South Road Sec 1, Taipei, Taiwan, R.O.C. Tel: 886-2-23951198, Fax: 886-2-23913415 Email: overseas@budaedu.org Website:http://www.budaedu.org Mobile Web: m.budaedu.org **This book is strictly for free distribution, it is not to be sold. Caner Colored: Sole: Bore: 3.**

පෙරවදන

අතිධමීයෙහි එන්නේ පරමාව ධම් සතුරෙකි. සතාමසන්තානයෙහි පහල වන තාක් සිත් විතන පරමාම වශයෙනුත්, හැම සිත්හි ලැබිය හැකි තාක් කො€-නොහොඳ ගුණ විශෙෂයන් මෛ**ව්තසික** පරමාම වශයෙනුත්, මේ චිතත චෛතසික තම්වූ නාම ඛමීයනට ආධාර වූ ශරීරයෙහි ලැබිය හැකි තාක් දුවා සමූහය රුප පරමාතී වශගෙනුත්, මේ නාමරුප හෙවත් පංචස්කන්ධ සංඛාහත සත්ත්වයාම පිළිබඳ වුවත් චිතන වෛතසිකයන් හා සම්පුයෝග ලකාණයෙන්වත්, රූපයන් හා කලාප බන්ධන වශයෙන්වත් කිසිකලෙකත් නො-බැඳෙන බැවින් ඒකාන්ත කෙවල (තනි) ධමීයක් වූ ද, සොවාන් ආදී සතර මහින් දක්නානෙක් පුතාකාෂයෙන් නිතාව නොවෙතස්ව පවත්නා වූ නො පෙතෙතත් නිර්වාණ ධම්ය නිර්ථාණ පරමාල වශයෙනුත් අභිධමී-යෙහි අදුන්වාදී ඇත. අභිධම්පිටකයට අයත් සප්ත-පුකරණයෙහි ම එන්නේ මේ සතර පරමාව පිළිබඳ විස්තර ය.

ආතිබර්ම්කයන්ගේ ගෞරවාදරයට බඳුන් වූ අතිඩමාී සංගුතය නම්වූ ගුත්ථරත්නයට දිඹුලාගල මහා කස්සප සහරජ මාහිමිපාණන්ගේ ශිෂා සාගරමති සාරිපුත්ත සාමන්දයන් විසින් ඉතා වාක්ත ලෙස සැපැයුණු සන්නයක් ඇත. මේ හැර මේ ගුන්ථය සඳහා ලියැවුණු ටීකා සන්න හා පරිවාර ගුන්ථයෝ ද බොහෝ වෙති.

උගතුන්ගේ සිතැද ගත් මේ අභිඛණීව සංගුහය ම අනුව යමින් **අමරද,ස රන්නපාල දෙස්තර මහන්මා** විසින් මහත් වෑයෙමකින් සපයා ඇති මේ අභිඛණීව පුදීපිහා නම්වූ ගුළුයෙහි අභිඛණී කාරණා ඉතා විසිතුරැ– වත්, විසදවත් ලියා ඇති බව කිය යුතු ය. කාණඩ සතරෙකින් හා දෙදහසකට අධික පිටු ගණතකින් යුතුව මෙතරම් විස්තර විභාග සහිතව ලිගැවුණු මේ සා විශාල අනෙක් අභිධමීගුළුයක් මෙතෙක් මේ රටෙහි ලිගැවී නැතිසේ ය.

නවිතයනට මෙත්ම පුවිතයනටද මේ ගුත්ථය බෙහෙවිත් උපකාර වනුවා පමණක් නොව මෙය ජනකාන්තද වනුවා ඇත. වෛද,වෘතතියෙහි යෙදෙන ගමතේ මෙබඳු වටනා ගුත්ථයක් ලියා බෞදධ බණී සාහිතාය පොෂණයෙ කිරීම ගැන කවුරුනුත් රත්නපාල මහතාට කෘතඥ විය යුතු බව කියනු කැමැත්තෙමි

පියදයකි සථවිර

1964 ජූලි 8 වැනිද බම්බලපිටියේ වජිරාරාමයේ දී ය.

අභිධමාට පුදිපිකා තම් වූ මේ පොත අභිධමානී සංගුහය අනුව යමින් සම්පාදනය කරන ලද්දකි. අභිබම් පිටකයට අයත් සප්තපුකරණයන්හි ඇතුළු වූ බණීමයත් පිඩුකොට නිපිටකබර අනුරුදබ සාමීන්දුයන් වහන්සේ විසින් සම්පාදිත අභිධාමාම සංශුනය නම් ගුළුග බොහෝ කලෙක සිට අභිධමීය උගන්නවුනට මනොපකාරි විය. බුදුරජාණත් වහත්සේ විසිත් දෙසිත නිපිටක බම් යෙහි සඳහත්වන ධණීාවීයත් මණාව වට්හාගැනීමට පරමාච් ඛම් පිළිබඳ සාමානා දැනීමක්වත් තීබිය යුතුය. මෝහයෙන් වඩනාලද පුහුදුන් සිත් සතන් මථාාමත වලින් මුදවා පිරිසුදු සමාග් දූපටිගෙහි යොදවා ගැනීම **ධම්ඥනයෙන්ම කළ යුත්තෙකි. කුසලංකුසල ධම්යන්** හැඳින එහි ඉටෝ නිටේ විපාකයන් දූනගැනීමටත් වනුරාය සී සතා ධම්ාවබොඛය පිණිස වැඩිය යුතු සමථ විදශීනා භාවතානයොගයටත් ඉවහල්වන ධම් සමූහය අතිධමාල සංගුහයෙහි ඇතුළත් වේ. එබැවිත් ධමීය ඉගෙනීමෙහි කැමැත්ත ඇති, ශුදධාදී ඉන්දියයන් තියුණු කර ගැනීමට. උත්සාහ දරත සත්පුරුෂයත්හට අභිඛමාම සංගුනය වැති අත් ගුළුයක් නැතැයි කිව යුතුය.

පෙර ඛම් විතයඛර උතුමත් විසින් ඉතා ගෞරවයෙන් ආචාය ී පරමපරානුගත විධි නොයික්මවා තම සිසුත් පිරිසුදු ශීලයෙහි පිහිටුවා ඛම්ඥ තය ලබාදීමෙත් පය ීාපති පතිපතති ශාසනය රැකගත් බව ශාසන ඉතිහාසයෙන් හෙළිවේ. පසු කලෙක විදෙශයෙන් පැමිණි අනා ලබ්ධි-කයන්ගේ තපුරු බලපෑම් නිසාත් වෙනත් නොයෙක් අවහිරකම් නිසාත් පිරිහෙන්නට ගිය මේ සසුන, කලින් කල පහලවූ ගිහි පැවිදි උතුමන්ගේ උත්සාහයෙන්, අතුරුදහන් වන්නට ඉඩ නොදී රැකගත් හෙයින් අදත් සැදහැතියන්හට දහම් ඉගෙනීමටත් පිළිවෙත් පිරීමටත් ඉඩ ඇත්තේමය. නුවණත්, ශුද්ධාවත්, උත්සාහයත් ඇතොත් තිඤුත් වහත්සේට දහම ඉගෙන පිළිවෙත් පිරීමට එතරම් අවහිරයක් නම් නැත. එහෙත් එවැනි තාගායක් නැතිව තොයෙක් දුෂ්කරතා මධායෙහි රැකීරක්ෂා ගේ දෙර වැඩ කටයුතු ආදියෙහි යෙදී සිටින සැදහැවත් ගිහි පිත්වතුන්හට වරිත්වර නොයෙක් මාතෘකායෙන් කැරෙත බම් දෙශනා හැර පිළිවෙලිත් බමීය ඉගෙනීමට කුමයක් තැති හෙයින් පින්පව හැඳින ගැනීමට පවා නොහැකිව ඔවුන් ශුභිාදී ගුණයන්ගෙන් පිරිහෙමින් ලෝකයේ තත් දෙසින් හලා එන මිථාා මතවලට ඇබ්බැහි වෙමින් බමීයට පිටුපායන්නා සේ පෙනෙන්නට ඇත.

භාගාසයකට මෙන් මැතෙක සිට ධම්ඛර සවාමීන් වහන්සේලා සහ උගත් ගිහි උතුමන් විසින්ද ධමීය උගන්නටුන්ගේ පුයෝජනය පිණිස හෙළ බසින් දහම පත් පොත් මුදුණය කරවා පළකර හැරීමත් ධම් පඩ්කති පැවැත්වීමත් නිසා ගිහි පින්වතුන්හට ඩම්ය උගෙනීමට මගක් සැලසී ඇතිබව සඳහන් කළයුනුය.

මෙයට උසවසකට පමණ පෙර කොළඹ තරුණ බෞදධ සමිනිගේ එවකට පුධාන ලේකම් බූරය දූරු සී. ටී. පෙරේරා මහත්මාටද ධම් පඩ්සානියක් ඇරඹිමේ අවශා තාවය වැටති අපට ආරාඛනා කෙළෙන් වම් 1954 ක් වු මැයි මස 3 වන දිත කොළඹ තරුණ බෞදධ සමිති ශාලාවේදී ''පරමාම ඩම් පඞ්ක්තිය'' නමින් ධම් පඩකතියක් අරඹා එතැන් සිට අද වන තෙක් නොකඩවා සති පතා එම ධමී පඩකති පවත්වාගෙන යමි. අභිධණීව සංගුනය අනුව යමින් එහි ඇතුළු ධමීයන් හැකිතාක් ලිහිල් බසින් විස්තර කරදීමේ පුතිඵලයක් චශයෙන් ඒ ඒ බම් කොටස් එම ආකාරගෙන්ම මුදුණය කොට පළකළහොත් ලක්දිව තොගෙක් පළාත්වල සිටින පින්වතූනටද ඉත් මහත්සේ ඵල ලැබිය හැකි බව බොහෝ දෙනාගේ අදහස වූයෙන් එම පාඩම් මුදුණය කොට බමීදනයක් වශයෙන් තොමිළයේ බෙද හැරීමට සි. ටී. පෙරේරා මහත්මාම ඉදිරිපත් විය. කටයුතු අධික දුෂ්කර කාලයක් වූයේ වී තමුත් බොහෝ දෙනාට වන ධමී ලාභය සලකා බම් පතිකා ලියා දීමට භාර ගෙන අවකාශ ඇති පරිදි එය කර දුනිමි. සුළු වශයෙන් කිරීමට අදහස් කළ කටයුත්ත විස්තර ඇතිව ධමීය උගෙනීමට කැමනි පින්වතුන් ඇතිබව දූතගන්නව ලැබුභ හෙයින් අපට ඇති අතවකාශයත් පුකාශක භවතුන්හට දරන්නට සිදුවත විශදමත් නොසලකා බම් ලාභයම සළකා පිටු දෙදහසකට අධිකවූ පුමාණයක් ලියා මූදුණය කරවා නොමිළයේ බෙද හරිත්නට හැකි විය මේ පතිකා පිළිවෙළින් මුදුණය කරවා බෙද හරින්නට සී. ටී පෙරේරා මහත්මා ද රු උත්සාහයත් විශදම් කළ පුමාණයත් බොහෝය. මේ ධම් දනමය පුණා කමීයෙහි ඇති වැදගත්කම වටහාගත් වෙනත් සැදහැවතුන් විසින්ද නොයෙක් වර මුදල් පරිතාහ කිරීම ආදියෙන් ඒ මහත්මාට අනුබල දුන් බවද සතුටින් සඳහන් කළ යුතුය. පිටු 500 කින් පමණ යුත් අවසංක පරිචෙඡදය කොළඹ තරුණ බෞදධ සමිතියේ පාළක මණඩලය හාර ගෙත ඒ සමිතියේ වියදමිත් මුදුණය කරවෘ දීම මේ ස**ත්කෘ**තායට වි<mark>ශෙෂ රැ</mark>කුලක් විය.

වම් 1959 දී ආරම්භ කළ **''පරමාරි බම් පනිකා''** සියල්ල මූදුණය කිරීමත් බෙද හැරීමත් පුරා අවුරුදු සතරක් මූළල්ලේම සිදු විය. එක් වරකට මූදුණය කල හැකි වූයේ පනිකා සීමා සහිත පුමාණයෙක් බැවින් පසුව මේ බමීය උගන්තට අදහස් කළ පින්වතුන්හට මූල් පරිචෙඡද ලබා ගැනීමට නොහැකිවූයෙන් නැවතත් එය මූදුණය කරවා දෙන ලෙස නොයෙක් පළාත්වලිත් ආරාඛතා ලදිමි. එහෙයිති මේ පොත මෙසේ මූදුණය කරවත්නට සිදුවූයේ.

අභිඛමාී සංගුහය අනුව යමන් එහි එන ඛමීයන් පිළිබඳ විස්තර විවරණයක් මෙහි ඇතුළත් කළ හෙයින් මේ පොතට ''අභිඩ්මාී පුදීපිකා" යත නම යෙදුවෙමූ. අභිඛමීාී සංගුහ පාලියත්, එහි භාවයත් ඒ ඒ පරිචේඡද වලට මූලින් යොද, ඇත. කාණඩ සතරක් හැටියට පළ වන මේ ගුළුයෙහි පළමූ කාණඩයෙහි වීනත සංගුහ විභාග තම වූ පුථම පරිචෙඡදයද, වෛනසික සංශුහ විභාග තම වූ විතිය පරිචෙඡදයද, පුකීණ්ක සංශුහ විභාග නම් වූ තෘතිය පරිචෙඡදයද, වීථ සංශුහ විහාග නම් වූ චතුනී පරිචේඡදයද, වීථමුක්ත සංශුහ විහාග නම් වූ පකුවම පරිචේඡදයද ඇතුළත් වේ. දෙවත කාණ්ඩයෙහි රූප සංශුහ විහාග නම් වූ ජටයාම පරිචේඡදය සහ සමුවවය සංශුහ විහාග නම් වූ ජටයාම පරිචේඡදය තුන්වත කාණ්ඩයෙහි පුතාස සංශුහ විහාග නම් වූ අපටම පරිචේඡදයද, සතරවත කාණ්ඩයෙහි කාම්ස්ථාන විහාග නම් වූ නවවන පරිචෝඡදයද ඇතුළත් වේ.

මේ පොත ලිවීමේදී විශුදඩි මාශීය, අපුතාලිනි නම් වූ දම් සඟුණූ අටුවාව, විහඬන අටුවාව ආදි අභිධමී ශුන්ථ උපයොති කරහත් බව සඳහන් කරනු කැමැත්තෙමි

විශෙෂයෙන් පාලි භාෂාවෙහි වැඩි දැනීමක් නැති පින්වතුන්ගේ පුයෝජනය සලකා මේ බමී විවරණය හැකිතාක් ලිහිල් බසින් ලියා ඇති බවත් පෙළ අටුවාවන්හි එන පාලිපාය මෙහි නොයෙදු බවත් සලකනු මැනවී.

මේ පොතු හද,රන භවතූතට අභිධමීය පිළිබඳ යම් කිසි දැනීමක් ඇති කර ගත හැකි වූයේ නම් එයම අපගේ වැයමේ පුතිඵලයක් හැටියට සලකම්.

මෙබඳු ගුන්ථයක් ලියන්නට තරම අවශා මූලික ශාසතු ශුනයත්, බමී ශූනයත් ජීවිතයේ මූල් අවධියේම මට ලබා දුන් මා ගුරුදෙවි දන්නෙදර සිරි සරණපාල මහා නායක සාවීඥයන් වහන්සේ සහ බම් සාකචණ-දියෙන් මට පිහිට වූ පැලාණෝ සිරි වජිරඤාණ මහානායක සොවීඥයන් වහන්සේන් තමස්කාරපූමී කෘතඥතායෙන් සිහිකොට පින් දෙම්. එසේම නැසීගිය මා දෙමාපීය ගුරුවරාදීන්ටද මෙහි පින් අනුමෝදන් කරවම.

පෙර වදනක් ලියා දෙමන් මට අනුගුහ කළ වජිරාරාම වාසි පිශදසාහි හිමිපාණන්ට ද, සෝදුපත් බලා දුන් පීන්– වතුන්ට හා පුකාශක භවතුන්ට ද කෘතඥ වෙමි.

සියලු සත්නියෝ සුවපත් වෙත්වා!

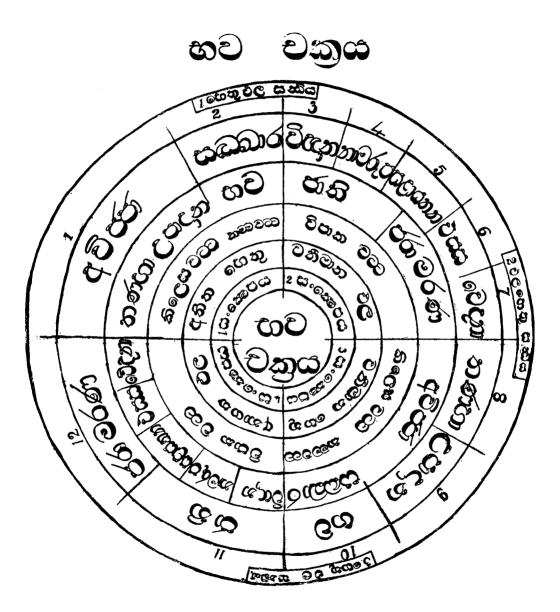
පටූන

පුතා සඞ්ගුහ විහානය නම් වූ අපටම පරිචෙජදය

පිටුව පෙල 1 භාවය 7 පතිවව සමූපපාදය 15 අවිජජා පච්චයා සඬඛාරා 35 සඞ්ඛාර පච්චයා විසැකුණං 55 විණැකැණ පච්චයා නාමරුපං 81 නාමරුප පච්චනා සලායතනං 86 සිළායනන පච්චයා එසෙසා 89 එසස පච්චයා වේදනා 91 වෙදනා පච්චයා තණහා 92 තණහා පච්චයා උපාදුනං 94 උපාදන පච්චයා භවෝ 100 භව පච්චයා ජාති 107 ජාති පචචගා ජරාමරණං 108 මුල දෙක 113 කාල තුන 115 තිසඣිග 115 චතුර්විඛ සකෛපය 116 විසි ආකාර අර 116 අතීත හෙතු පඤාඩකය 116

	පිටුව
වගීමාන ඵල ප <i>ඤ</i> වකය	118
ව තීමාන හේතු ප <i>ඤ</i> වකය	119
අතාගත ඵල ප ඤවක ය	120
තිවිධ වටට	122
පටඪාන නය	138
සූවිසි පුතා බම්	13 9
හෙතු පිතාය	142
අාරමමණ පුතාසය	157
අභිපති පුතා¤ය	230
අනනතර පුතෳය	256
සමනනතර පුතා¤ය	276
සහජෘත පුතාය	2 81
අඤඤමඤඤ පුතාය	301
නිසසය පුතාය	310
උපතිසසය පුතාග	337
පුරෙජංත පුතාය	406
පචඡාජාත පුතාය	420
අංසෙවන පුතාය	425
කමම පුතාසය	432
වීපෘක පුත¤ය	444
අංහාර පුතාසය	449
ඉඤිය පුතාය	460
ඣාන පුත ¤ ය	471
මගග පුතා¤ය	479

	පිටුව
සමපයුතන පුත¤ය	48 8
විපපයුතන පුතාය	494
අති පුතාය	504
නති පුතාය	530
විගත පුතාසය	534
අ විගත පත ະ ຜ	5 3 5
සුවිසි පුතාය විනිශවය	537
පුඥප්ති	543

අතිධමමත් සඩගතො

අට්ඨමො පරිචේජදෙ

පච්චය සඬගත විභාගො

 යෙසං සඬබන බම්මානං - යෙ බම්මා පච්චයා යථා. තංවිභාග ම් හෙදන් - පවකඛාම් යථාරහං.

2. පට්චාසමූපපාදනයො, පටයානතයො වෙති පචාය සභිතහෝ දුවිබෝ වෙදිතබෙබා. තර්ථ තබහාවහාවිභාවාකාර මතෙතාපලකඛිතො පට්චාසමූපපාදනයො පටයාත තයො පහ ආහච්ච පචායටයීතිමාරබහ පවුචාති. උභයං පත වොමසොත් පපඤෝචනති ආවරියා.

3. තුළු අවිජිත පච්චයා සඬබාරා, සඬබාර පච්චයා විසැකැණං, විසැකැණ පච්චයා තාමරුපං, නාමරූප පච්චයා සළායතනං, සලායතත පච්චයා එසෙසා, එසස පච්චයා වේදනා, වේදනා පච්චයා තණහා, තණහා පච්චයා උපාදනං, උපාදන පච්චයා භවෝ, භව පච්චයා ජාති, ජාති පච්චයා ජරා මරණං සොක පරිදෙව දුකඛ දේමනසසුපායාසා සමහවනති. එවමෙතසස කෙවලසස දුකාඛකඛනිසස සමූදයෝ නොති.

අයමෙ& පවිච්ච සමුපපාද නයෙ.

4. තුළු තයො අදධා, දවාදසමහානි, වීසතාකාරා, තිසකි, වනුසඬොපා, තීණීවාටානි, වෙමූලානිව වෙදිතබබානි.

5. කථං? අවිජජා සඬබාරා අතීතො අදබා, ජාති ජරාමරණං අනාගතො අදබා, මජෙඣ අවඪ පචචුපතොතා අදධාති තයො අදබා.

6. අවිජජා, සඬ්ඛාරා, විඤඤාණං, නාමරුපං, සළාග තතං, එසෙසා, වෙදනා, තණහා, උපාදනං, හවෝ, ජාති, ජරාමරණනති වාදසඕගානි. සොකාදිවවනං පනෙත් නිසසඥඵල නිදසානං.

7. අවිජා සඞ්ධාරගාහණෙත පතෙත් තණනූපාදන භවාපි ගතිතා භවතති, තථා තණනූපාදන භවගාහණෙ තව අවිජා සඞ්ධාරා, ජාති ජරා මරණගාහනෙතව විඤඤණාදී ඵලපඤවකමෙව ගතිතංති කතිවා.

 අතිතෙ හෙතවො පඤව– ඉදති ඵල පඤවකං ඉදති හෙතවො පඤව – ආයතිං ඵල පඤවකංති. වීසතාකාරා තිසකි – වතුසබොපාව භවතති.

9. අච්ජෝ තණ්හුපාද,තාව කිලෙසවටටං. කම්මහව සඬ්ඛාතො හවෙකදෙසො සඬ්ඛාරාව කම්මවටටං. උපපතති හව සඬ්ඛාතො හවෙකදෙසො අවසෙසාව විපාකවටටතති තීණිවටටානි

- 10. අවිජා තණහා වසෙන වෙමූලානීව වෙදිතබබානි.
- තෙසමෙවච මූලානං. නිරොබෙන නිරුජඣති. ප්රාමරණ මූචඡාය - පීළිතානමනිණහසො. ආසවාතං සමූපපාද - අවිජජාව පවතතති. වට්ටමාබදධ මිචේවවං - තෙභූමකමනාදීකං. පටිච්වසමූපපාදෙනි - පටඨපෙසි මහාමූනි.

12. හෙතු පච්චයො, ආරම්මණ පච්චයො, අධිපති-පච්චයො, අනනතර පච්චයො, සමතනතර පච්චයො, සහජාතපච්චයෝ, අඤඤමඤඤ පච්චයෝ, නිසාය පච්චයෝ, උපතිසාසය පච්චයෝ, පුරෙජාත පච්චයෝ, පච්ඡාජාත පච්චයෝ, ආසෙවන පච්චයෝ, කම්ම පච්චයෝ, විපාක පච්චයෝ, ආහාර පච්චයෝ, ඉන්දීය පච්චයෝ, ඣාන පච්චයෝ, මගෝ-පච්චයෝ, සමපයුතන පච්චයෝ, විපපයුතන පච්චයෝ, අනී පච්චයෝ, නැනී පච්චයෝ, විගත පච්චයෝ, අවිගත පච්චයෝති.

අය මෙසු පටහාන නයො.

13. ජධා කාමංතු තාමසස - පඤවඛා තාමරුපිනං. එකඛා පුත රුපසස - රුපං තාමසස වෙකඛා. පඤඤතති නාමරුපාති - තාමසස දුවිඛා වයං. වයසස නවඛාවෙති - ජබබිඛා පවවනා කථං.

14. අනතතර නිරුදඩා විතන වෙතසිකා ඩමා පෙවුපපතතානං චිතතවෙතසිකානං ධමානං අනනතර, සමනනතර, නතු, විශතවසෙන, පුරිමානිජවතානි පචයි මානං ජවතානං ආසෙවන වසෙන, සහජාතා චිතත වෙතසිකාධමා අඤඤමඤඤං සමපසුතතවසෙතානිව ඡධා තාමං තාමසස පච්චයො හොති.

15. හෙතු, ඣානඬග, මගාාඬගාති සහජාතාතං තාම රූපානං හෙතාදිවසෙත, සහජාතා වෙතතා සහජාතානං නාමරූපාතං නානාකඛණිකා වෙතනා කමොතිනිබබතතානං තාමරූපානං කමමවසෙත, විපාකකඛණි අඤඤමඤඤං සහජාතානං රූපාතං විපාකවසෙනෙතිව පඤවඛා නාමං, නාමරූපානං පච්චයෝ හොති.

16. පචඡාජාතා චිතතවෙතයිකා බමමා පුරෙජාතසය ඉමසය කායසය පචඡාජාතවසෙනෙති එකබාව තාමං රූපසය පච්චයෝ හොති.

17. ජ වඤ්ති පවතතියං සතනනනං විඤඤණඛාතුනං පඤචාරමමණානිව පඤවවිඤඤණ වීථියා පුරෙජාත වසෙනෙති එකඛාව රුපං නාමසාස පච්චයො හොති.

18. ආරම්මණවසෙන උපතිසායවසෙනෙතිව දුවිධා පඤඤති තාමරුපාති නාමසොව පච්චයා හොනති. 19. තත් රුපාදිවසෙන ඡබබ්ධාහොති ආරම්මණං.

20. උපතිසායොපත තිවිබොහොති, ආරම්මණුප තිසාගො, අතනතරූප නිසාගො, පකතුපතිසාගො වෙහි

21. තුළු ආරමාණමෙව ගරුකතං ආරමාණුප නිසසයො.

22. අතනතර නිරුදධා විතන වෙතසිකා ධම්මං අනනතරුපනිසාසයො

23. රාහදයො පන බම්මා සඳධාදයොව සුඛං දකඛං පුගාලො භොජකං, උතු, සෙනාසනංව යථාරහං අජඣතතාව බහිදධාව කුසලාදිබම්මාතං කම්මං මීපාකාතංනිව බහුධා හොති පකතුපතිසායො.

24. අධිපති, සහජාත, අඤඤමඤඤ, නිසසය, අංහාර, ඉඤිය, විපපයුතත, අතුුුි, අවිගත, වසෙතෙති යථාරහං තවධා නාමරූපාති තාමරූපානං පඩවයා භවනති.

25. තත හරැකතමාරමාණං ආරම්චණාධිපති වසෙන නාමානං, සහජාතාධිපති වතුබබ්බොපි සහජාත වසෙන සහජාතානං නාමරුපානංතිව දුවිබො හොති අධ්පති පඩ්වයො.

26. චිතතවෙතසිකා බමමා අඤඤමඤඤං සහජාත රූපානංච මහාභූතා අඤඤමඤඤං උපාදුරූපාගාව පටිසකිකබණෙ වනු විපාකා අඤඤමඤඤංතිව තිමිබො හොති සහජාන පච්චයො.

27. චිතත වෙතසිකා ධම්මා අඤඤමඤඤං, මහාභූතා අඤඤමඤඤං, පටිසනිකඛණෙ වනු විපාකා අඤඤමඤඤ තිව නිවිබොහොති අඤඤමඤඤ පච්චයො.

28. චිතතවෙතසිකා බම්මා අඤඤමඤඤං සහජාත රූපානංව, මහාභූතා අඤඤමඤඤං උපාදුරූපානාව, ජවඤ්නි සතතනතං විඤඤණධාතුතංතිව නිම්බෝ හොති නිසාසය පච්චයෝ. 29. කබලීකාරො ආහාරො ඉමසය කායසය අරුපිනො ආහාරා සහජාතානං තාමරුපානංතිව දුවිබො හොති ආහාර පච්චයො.

30 පඤචපපසාද, පඤචතතං විඤඤණං, රූපජීවි-ත්ඤියං උපාදිතත රූපාතං, අරුපිනො ඉඤියා සහජාතානං භාමරූපානංතිව තිවිබො හොනි ඉඤිය පචචයො.

31. ඔකකනතිකඛණේ වන්දු විපාකාතං, චිතනවෙතසිකා £මමා සහජාතරුපානං සහජාත වසෙන, පවණාජාතා චිතතවෙතසිකා ඩමමා පුරෙජාතසය ඉමසය කායසය පවණාජාත වසෙන, ඡවන්දුනි පවතතියං සතතනතං විකැකුණ ඛෘතුනං පුරෙජාතවසෙනෙතිව තිවිබොහොති විපපයුතත පව්වනො.

32 සහජාතං පුරෙජාතං - පචඡාජාතංව සබබථා. කබලීකාරෝ ආහාරෝ - රූපජීවිත ම්චචයං.

පඤචවිබොහොති අත් පච්චයො අවිගත පච්චයොවු.

33. ආරමමණු පතිසසය කම්මත්ම පච්චයෙසුව සබෙබම පච්චයා සමොඛාතං ගච්ඡනති.

34. සහජාත රූපංති පනෙත් සබබත්වේ පවතෙන චිතත සම්බාහාතං, පටිසකියං කටතතාරුපානංව වසෙන දු දිධං හොතීනි වෙදිතබබං.

35. ඉතිතෙකාලිකා බමා - කාලමූතතාව සමාවා අජඣතතංව බහිදධාව - සඬාතා සඬාතා තථා. පඤඤතතිතාමරුපානං - වසෙත තිවිධා ඕතා පඩවයාතාම පටඪානෙ - වතුවීසනි සබාථා

36. තතු රූප බමා රූපකඛණොව චිතනවෙතසික සඬාතා වතතරො අරුපිතො ඛණිා නිබබාතං වෙනි පණුවිබංපි අරුපංතිව තාමනතිව පවුළුවති.

37. තතො අවසෙසා පඤඤතති පන පඤඤපියතතා පඤඤතති පඤඤපතතො පඤඤතතී තිව දුවිබා හොති 38. කථං තනතමහුත විපරිණාමාකාරමූපාදය තථා තථා පඤඤාතතා භූම්පබබතාදිකා, සමහාර සනතිවෙසා-කාරමූපාදය ගෙහ රථ සකටාදිකා, බනිවඤවකමූපාදය පුරිසපුගාලාදිකා, වනුවතතනාදිකමූපාදය දිසාකාලාදිකා, අසමූවඪාකාරමූපාදය කුප ගුහාදිකා, තංතංභූත නිමිතතං භාවතා විසෙසංච උපාදය කසිණ නිමිතතාදිකා වෙති එවමාදිපපහෙද පන පරමන්තො අවිජජමානාපි අන්වඡාගා කාරෙන චිතතුපපාදන මාරමමණා භූතා තං තං උපාදය උප නිඛාය කාරණං කළුා තථා තථා පරිකපමයමානා සමාබායති සමඤඤයන් වොහරීයනි පඤඤපීයනීති පඤඤතතීති පවුවෙනි.

අයං පඤඤතති පඤඤුපියතතා පඤඤතති නාම.

39. පකුඤපත තො පකුඤතතිපන නාම තාම කමාදිනාමෙත පරිදීපිතා, සාවජ්මාන පඤඤතති, අව්ජ්මාත පඤඤතති, විජ්රමානෙන අව්ජ්මාත පඤඤතති, අව්ජ්රමාතෙන විජ්රමාන පඤඤතති විජ් මාතෙනවිජරමාන පඤඤතති, අවිජ්රමානෙන අව්ජ්රමාන පඤඤතති වෙති ඡබබ්ධා හොති.

40. තන් යද පත පරමන්තො විජිමානං රූප වෙදනාදිං එතාය පසැඤපෙනති තදයං විජිමාන පඤඤතති. යදපත පරමන්තො අවිජිමානං භූමි පබබතාදිං එතාය පඤඤපෙනති තදයං අවිජිමාත පඤඤතතීති පවුව්ඩකි උතිනතං පත වොම්සසකවපෙන සෙසා යථාකකමං ජලතිඤඤ ඉන්ම සදෙදා, වනබුවිඤඤණං රාජපුනෙතාව වෙදිතබබා.

41. වච්ඝොසානුසාරෙන – සො**ත**වි*සැස*දුණ වීපියා පවතතානනත රුපපනන – මනොවාරසස ගොවරා

අත්හයසානුසාරෙත – විකැකුගනත් තතොපරං සායං පඤඤතති විඤඤෙනා ලොකසඬෝත නිම්මතානි.

ඉති අභිධිම්මස්)සඬානෙ පච්චය සඬාන විහානො නාම අටයමො පරිචෝෂද.

6

අතිධමාඤු සංගුහය

අෂටම පරිචෙඡදය

පුත¤ය සඞ්ගුහ විභාගය

(භාවය)

 යම් සඬාත ඛෂීකෙනෙකුත්ට යම් ඛෂීකෙනෙක් යම් ආකාරයකිත් පුතායවෙත් ද එහි විභාගය දත් සුදුසු පරිද්දෙත් කියන්නෙමි.

2. පටිච්චසමූපාද නය පටයාන නය යයි දෙවැදැරුම්වූ පතාසය සංගුහය දතයුතු. ඒ පතාසය බම්යන්ගේ වීමෙන් වන සුළුවූ, වීම් ආකාර මාතුයෙන් උපලක්ෂිතවූයේ පටිච්ච සමූපපාද නය නම් වේ. පටයාන නය වනාහි වෙසෙසා පැවති පතාසය අරහයා කියනු ලැබේ. ආචායාවීවරයෝ ඒ නය දෙක මිශු කොට විස්තර කෙරෙන්.

3. එහි අවිදා පතාසයගෙන් සංස්කාරයෝ ද සංසකාර පතාසෙන් විකුඤුණයද, විණුඤුණපතාසයනේ තාම රූපයද, නාමරූප පතාසයගෙන් සිළාසනනයද, සිළාසනන පතාසයනේ එසාසයද, එසාස පතාසයෙන් වෙදනාවද, වෙදනා පතාසයෙන් තණහාවද තණහාපතාසයනේ උපාදතයද, උපාදත පුතායයෙන් භවයද භවපුතාය-යෙත් ජාතියද, ජාතිපුතායයෙන් ජරා-මරණයද සොක පරිදෙව දුකඛ දෙමනසස උපායාසයෝද හටගනිත්. මෙසේ මේ සියළු දුකඛ රාශියයෝ පහළවීම වෙයි.

මෙය පුතාය සංගුහයෙහි පටිවව සමුපපාද නය වෙයි.

4. එහි අදධ තුනක් ද, අඬග දෙලොසක් ද, ආකාර විස්සක්ද, සන්ධ තුනක්ද, සභෝප සතරක් ද, වට්ට තුනක්ද, මූල් දෙකක් ද දතයුත්තාහ.

5. කෙසේද? අවිජජා සඬඛාර දෙක අතීත අඬ නම්. ජාති ජරා මරණ අතාගත අඬ තම් මධායෙහිවූ අඬග අට පුතුනුතපනත අඬ තම්. මෙසේ අඬ තුනෙක් වෙති.

6. අවිජජා, සඬබාර, විඤඤුණ නාමරුප, සළායතහ, එසුස, වෙදනා, තණහා, උපාදන, භව, ජාති, ජරාමරණයයි අඬග දෙළොසෙක් වෙති. මෙහි සොකාදි වඩන ජාතියගේද අපුඛාත ඵලය දක්වීමය.

7. අවිජජා සඬබාරයන් ගැනීමෙන් තණහා, උපාදුග, කම්භවයෝ ද ගත්නා ලද්දුහු වෙත්. එසේම තණහා උපාදන භවයන් ගැනීමෙන් අවිජජා සඬබාරද, – ජාති ජරා මරණයන් ගැනීමෙන් විඤඤාණාදි ඵල පඤාඩකයද ගත්නා ලද්දේ වෙයි.

8. අතීත භවයෙහි හේතු පඤවකයක් ද, මේ පතු තපතත භවයෙහි ඵල පඤවකයක්ද, මේ පතුතපතත භවයෙහි හේතු පඤවකයක් ද, අනාගතයෙහි ඵල පඤවක යෙක් දැයි මෙසේ ආකාර විස්සෙක් ද සනි තුනෙක් ද සබොප සතරෙක්ද වේ.

9. අවිජජා, තණහා, උපාදනයෝ කිලෙසවට්ට තමි. කම්භව සඬබාහත වූ භව එකදෙශය හා සඬබාරයෝ ද කමාවට්ට නමි. උපපතති භව සඬබාහතවූ භව එකදෙශය හා සෙසු විඤඤණ, නාම රූප, සළායතන, එසස, වෙදතා,

8

ජාති, ජරා, මරණයෝද විපාකවට්ට නම්. මෙසේ වට්ට කුතෙක් වෙති.

10. අවිජජා, තණහා වශයෙත් මූල් දෙකක්ද දහ සුතුය.

11. ඒ මූලයන් නිරුදඩ කිරීමෙන්ම වට්ටය නිරුදඩ වෙයි. ජරා මරණ මූර්ඡායෙන් නිතර පෙළෙත සනසි සනතානයෙහි අාශුව **ධමී**යන් උපදනා බැවින් අවිද යුවද පවතී මෙසේ කියතලද නයින් අතර නොසිදී පවත්නා මූල් කොනක් තැති පෙොුභූමික වෘතතය මහා මූනීඥයන් වහන්සේ විසින් පට්චා සමූපපාද යයි පනවා වදළ සේක.

12. හෙතුපතාසය, ආරම්මණ පතාසය, අධිපති පතාසය, පෙනතර පතාසය, සමනනතර පතාසය, සහජාන පතාසය, අඤඤමඤඤ පතාසය, නිසාසය පතාසය, උපතිසාසය පතාසය, පුරෙජාන පතාසය, පවණාජාන පතාසය, අසේවන පතාසය, කම පතාසය, විපාක පතාසය, අහෝර පතාසය, ඉඤ්ය පතාසය, ධාන පතාසය, මාගී පතාසය, සමපුසුකත පතාසය, විපසුකත පතාසය, අනි පතාසය, නනී පතාසය, විගතපතාසය, අවගත පතාසයයි යන මෙය පටස්තානය වෙයි.

13. නාමය තාමයට මට් පුකාරයකින්ද, තාමය කාමරූපශන්ට පඤාවපුකාරයකින්ද, තැවත රූපයට එක් පුකාරයකින්ද, රූපය තාමයට එක් පුකාරයකින්ද, පුඤපති නාම රූපයෝ නාමයට විපුකාරයකින්ද නාම රූපවසය තාම රූප වයයට නව පුකාරයකින්ද, උපකාර වෙසි මෙසේ පුතාසයයෝ ෂට්පුකාර වෙත්. කෙසේද?

14. අතතුරුව තිරුදාවූ චිතත වෛතසික ධමයෝ පතුතපතත චිතත වෛතසික ධම්යත්ට අනතතර, සමහනතර, නතුී, විශත වශයෙන්ද, පූම්යෙහි උපත් ජවනයෝ පසුව උපදනා ජවනයන්ට ආසේවන වශයෙන්ද සහජාතවූ චිතත චෛතසික ධම්යෝ ඔවුනොවුන්ට සමළ-සුකත වශයෙන් දැයි නාමය තාමයට මට ආකාරයකින් පූතාය වෙයි. 15. හෙතු බාහතාමහ මාශ්‍රාමනයෝ සහජාතවූ තාම රූපයන්ට හෙතු ආදි වශයෙන්ද සහජාත වෙතතාව සහජාත තාමරූපයන්ටත් නානාකාණැක වෙතතාව කමීයෙන් හටගන්නා තාමරූපයන්ටත් කමී වශයෙන්ද, විපාක තාමස්කානයෝ ඔවුතොවුන්ටත් සහජාත රූපයන්-ටත් විපාකවශයෙන්ද උපකාර වෙත්. මෙසේ තාමය නාමරූපයන්ට පඤාවපුකාරයකින් උපකාර වෙයි.

16 පසුව උපදනා චිතතවෛතසික ඛෂීයෝ පූජීයෙහි උපදනා මේ කයට පචඡාජාත වශයෙන් උපකාර වෙත්. මෙසේ නාමය එක් පුකාරයකින් රූපයට උපකාර වෙයි.

17. ෂට් වසතුහු පුවෘතති කාලයෙහි සප්තවිසැකුණ බාතුත්වත් පඤචාරමෙණයෝ පඤචවිසැකුණ වීපීයටත් පුරේජාත වශයෙන් උපකාර වෙත් මෙසේ රූපය නාමයට එක් පුකාරයකින් උපකාරවෙයි.

18. ආරම්මණ වශයෙන්ද උපනිසාසය වශයෙන්දයි දෙයාකාරයෙන් පුඥප්ති නාම රුපයෝ තාමයටම පුතාය වෙත්.

19. එහි ආරමමණ පුතාය රුපාදි වශයෙන් ෂට්විධ වෙයි.

20. උපතිශුය පුතෘය වනාහි ආරමමණුපතිසාය අනනතරුපනිසාය පකතුපනිසාය යයි නිවිධ වෙයි.

21. ඔවූන් අතුරෙත් ගරුකොට සලකත ලද අරමුණම ආරමාණුපනිසාය නම් වේ.

22. අනතුරුව නිරුදඩවූ විතත චෛතසික D. මීයෝ අනතතරුපනිසසය නම් වේ.

23 රාගාදී අකුසල ධමීද, ශුදධාදී කුතල ධමීද, සුඛයද, දුකඛයද, පුද්ගලයාද, හොජනයද, ඍතුවද, සෙනසුනද, සුදුසු පරිද්දෙන් අදධාහත්ම සනතානයෙහිත්, බාහිර සනතානයෙහිත් කුසලාදී ධමීයන්ටද, කමීය, විපාකයන්ටද උපකාරවෙයි. මෙසේ පකතුපතිසිය පුතාය බොහෝ පුහෙද ඇත්තේ වෙයි.

24. අධිපති, සහජාත අඤඤමඤඤ තිසාය, අංහාර ඉඤිය, විපපයුතත, අති, අවිශත වශයෙන් සුදුසු පරිද්දෙන් පුතාය ශක්ති නවයෙකින් නාමරූපයෝ නාමරූපයන්ට පුතාය වෙත්.

25. එහි ගරුකොට සලකනලද අරමුණු ආරම්මණාධි පති මශයෙන් නාමයන්ටද, චතුර්විබවුද සහජාතාධිපති තෙම සහජාත වශයෙන් සහජාත නාමරූපයන්ට දැයි මෙසේ අධිපතිපුතාය විධ වෙයි.

26. චිතත චෛතසික බම්යෝ ඔවුනොවුන්ටද, සහජාත රූපයන්ටද, මහා භූතයෝ ඔවුනොවුන්ටද, උපාදුරූපයක්ටද, පුතිසකිකාණයෙහි හදයවසතුවත් විපාක තාමස්කානියෝත් ඔවුනොවුන්ටද උපකාර වෙත්. මෙසේ සහජාත පුතාය නුවිබ වෙයි.

27. චිතත වෛතසික ධමීයෝ ඔවුනොවුන්ටද, මහා භූතයෝ ඔවුනොවුන්ටද, පුතිසඣිඤාණයෙහි හෘදයවසතු විපාකයෝ ඔවුනොවුන්ටද උපකර වෙත්. මෙසේ අඤඤ මඤඤ පුතා¤ය නුවිධ වෙයි.

28. චිතත චෛතසික ධමීයත් ඔවුනොවුන්ටද, සහජාතරූපයන්ටද, මහාභූතයෝ ඔවුනොවුන්ටද, උපාද-රූපයන්ටද, ෂට්වසතුහු ෂට්වි*කැක*ුණබාතූන්ටද උපකාර වෙත්. මෙසේ නිසාසය පුතාය නිවිධවෙයි.

29. කබලීකාරාහාරය මේ කයවද අරූපී ආහාරයෝ සහජාත නාමරූපයන්වද යි මෙසේ ආහාර පුතාය දෙයාකාරයෙන් උපකාර වෙයි.

30. පඤාපුසාද රූපයෝ පඤාවිඤඤණ ඛාතුන්ටද රූපජීමිතිඤියය උපාදින්න රූපයන්ටද අරුපි ඉඤියයෝ සහජාත නාමරූපයන්ටද උපකාර වෙත්. මෙසේ ඉඤිය පුතාය නිුවිඛ වෙත්. 31. පුතිසකිකාණයෙහි හදය වස්තුව විපාක සකකියන්ටද, චිතතවෛතසික ඛණීයෝ සහජාත රූප-යන්ට සහජාත වශයෙන්ද, පසුව උපදනා චිතතවෛතසික ධණීයෝ පූළීයෙහි හටගත් මේ රූපකයට පවණාජාත විපුසුක්ත වශයෙන්ද, ෂට්වස්තුහු පුවෘතතිකාලයෙහි සපත විසැඤුණබාතුන්ට පුරෙජාත විපුසුක්ත වශයෙන් ද උපකාර වෙත්. මෙසේ විපුසුක්ත පුතාය නිවිඛ වෙයි.

32. සියලු ආකාරයෙන් සහජාතයද, පුරෙජාතයද, පචඡාජාතයද, කබලීකාරාහාරයද, රූපජීවිතිඤියය ද යන මේ පඤිචවිබවූ පුතාය ජාතය අත්පුතායද වෙයි අවිගත පුතායද වෙයි.

33. ආරම්මණ, උපතිශුය කමී අපි පුතායන්හි සියලු පුතායයෝ සමොධානයට හෙවත් සංගුහයට යෙත්.

34. එහි සියලු තත්හි සහජාත රූපයන් පුවෘතාහි කාලයෙහි විතතජරූපයන්ගේ වශයෙන්ද, පුතිසණි කාලයෙහි කමීජ රූපයන්ගේ වශයෙන්ද දෙවැදැරූම වේයයි දනයුතු.

35. මෙසේ ලැබෙන පරිද්දෙත් තොකාලිකවූ ද, අධාාත්මවූ ද, බාහිරවූ ද, එසේම සභිබතවූ ද අසභිබතවූ ද, පුඤපති නාම රූපයන්ගේ වශයෙන් තුන් පුකාරයකින් සිටියාවූ ධාමීයෝ පට්ඨානයෙහි සවීපුකාරයෙන් සුවිසි පුතායෝ නම් වෙත්.

36 එහි රූපඛම්යෝ රූපසකානි නම් වේ චිතත වෛතසික සඬබාහත සතර නාමසකානි හා නිථාණයද යන පඤාවවිඩ බම්යෝ අරූප යයිද නාමයයිද කියනු ලැබේ.

37. එයින් අවශෙෂවූ පුඥපතිය වනාභි පණවනු ලබන පුඥපතිගය පණවන පුඥප්තියයි ද විඛ වේ.

38 කෙසේ ද? ඒ ඒ මහාභූතයන්ගේ විපරිණාමා-කාරය නිසා ඒ ඒ ආකාරයෙන් සමමත කරණ ලද්දවූ භූමි පළිතාදී පුඥප්තියද, දූව ආදි සම්භාරයන්ගේ එක්රැස් ළැවතීම ආකාරය නිසා ඒ ඒ ආකාරයෙන් සමාන කරණ ලද ගෘහ රථ සකටාදී පුඥප්තියද, ස්කනිපඤවකය නිසා සම්මත කරනලද පුරුෂ පුද්ගලාදි පුඥප්තියද සඳ හිරු කසොතාදින්ගේ පැවැත්ම කරණකොට ගෙන සමාන කරන ලද දීසා කාල පුඥප්තියද, අසමුවඪාකාරය නිසා සමමත කරන ලද කුප ගුහාදී පුඤප්තියද, ඒ ඒ භූතාදීවූ නිමිතිද, භාවනා විශෙෂ නිසා සමමත කරණ ල්ද කසිණ නිමති ආදි පුඥප්තියද මෙසේ මේ ආදි පරමාණි වශයෙන් අවිද, මාත වූද එහි ඡායාකාරයෙන් චිතත– වෛතසිකයන්ට අරමුණු වූවාහු, ඒ ඒ වසතුව නිසා ඒ ඒ ආකාරයෙන් කල්පනා කරණ ලදුව කියනු ලැබේ. පුකාරයෙන් දන්නා ලැබේ. වාවහාර කරනු ලැබේ. පුඥප්ති යයිද කියනු ලැබේ. මේ පුඥප්තිය පණවනු ලබන අංපි පුඥප්ති නම්.

39. පණවන ලද හෙයිත් පුඤප්තිය වතානි තාමතාම කමාදි තාමයෙත් දක්වත ලදි. එය විදුමාන පුඤප්තිය, අවිදුමාත පුඤප්තිය, විදුමාතයෙත් අවිදුමාත පුඤප්තිය, අවිදුමාතයෙත් විදුමාන පුඤප්තිය, විදුමාතයෙත් විදු-මාත පුඤප්තිය, අවිදුමානයෙන් අවිදුමාන පුඤප්තිය යසි ෂඞ්විධ වේ.

40. එයින් යම් කලෙක පරමානී වශයෙන් විදුමානවූ රූපවේදනාදිය මෙය කරණ කොට ගෙන පණවත්ද එකල්හි එය විදුමාන පුඥප්තියයිද, යම් කලෙක පරමානී වශයෙන් අවිදුමාතවූ භූම්පඵිතාදිය මෙය කරණ කොට ගෙන පණවත්ද එකල්හි අවිදාමාත පුඥප්තියයි කියනු ලැබේ. ඒ දෙක මිශු කිරීම් වශයෙන් සෙසු පුඥප්තීහු පිළිවෙළින් ඡළතිඥ, සනු ශබදය, චකබූවිඤඤාණය, රාජ පුතුයයිද දනයුන්තාහ. 41, වාහ් ශබ්දයාගේ අනුසාරයෙන් සොතවිඤඤණ– වීපී ආදීන්ගේ පැවැත්මට අනතුරුව උපදනා මනොවාර වීපියට අරවූණුවූ යම් තාම පුඥප්තියක් අනුගමනය කිරීමෙන් එයට පසුව දූනගනු ලැබෙත්ද, ඒ නාම පුඥප්ති ලොක සංබොනයෙන් නිර්මිතවී යයි දන යුත්තීය.

මෙය අභිධම්ාජීව සංගුහයෙහි පුතාය සංගුහ විහාග නම් වූ අපටම පරිචෙජද යයි

අභිධමාළු පුදිපිකා

අෂටම පරිචෙජදය

පුතනය සඬහුහ විභාගය

පට්චචසමූපපාදය

පුතාසය ධම් ඇති කල්හි පුතායොත්පනන ධම් ඇති චන්නාවූ ආකාර මාතුය දැක්වීම සඳහා මේ පටිච්චසමූපපාද බමීය දෙශතා කරත ලදී. ඒ ඒ ධම් හටගැනීමට, පැවැත්මට උපකාරවන ධම්යන්ට පුතා ඩම්යෝ යයි ද, ඒ පුතාය බමගෙන් හටගත් බම්යන්ට පුතාගොතපනනබම්යෝ යයි ද කියනු ලැබේ. සංඛන ඩම්, සංඛාර ඩම් යන නම් වලන් **කැඳින්වෙන්නේත් මේ පුතා**යොත්පනන ඛම්යෝ මැයි. මේ පටිච්චසමූපපාද දෙශනාවෙන් ඵලය උපදවන සේනුව සඬ්ඛාහත පට්චවසමූපපාදය ද, ඵලය සඬ්ඛාන පටිචව සමූපපනනයද යන හේතු ඵල ධමයන් දක්වන ලද බව දතයුතු. සියළුම සඬාත බම්යෝ පුතායන්ගෙන් හදිගත් බම්යෝ යි. එනම්: චිතත චෛතසික රූප බම්යෝයි. පතායෙන් හට නොගත් නිළුණ ධුමීයට අසුතිබන බම් යයි කියති. තවද එක් ඛම්යක් අනා ඛම්යකට පුතාවීම නොයෙක් ආකාරයෙන් සිදු වන්නේය. එසේ පුතාවන ආකාර සුවිස්සකි. ඒ සූවිසි පුතායන් පිළිබඳ විභාගය පටහාන දෙශනා නමන් හදුන්වනු ලැබේ.

අභිධමානී පුදීපිකා

අවිජජා පව්වයා සභ්බාරා සභ්බාර පව්වයා විකැකුගුණං විකැකුණ පව්වයා නාම රුසං නාමරුප පව්වයා සළායතනං සලාගතන පව්වයා සලායතනං එසා පව්වයා වේදනා වේදනා පව්වයා තණකා තණකා පව්වයා තණකා උපාදන පව්වයා තවෝ හව පව්වයා ජාති ජාති පව්වයා ජරා මරණං සොකපරිදේව දුකක දෙමනාඤපායාසා සමහවනති. එව මෙතසා හෙඩිලසා දුකාඛකඛණිසා සමුදයෝ හෝති.

මෙය පටිච්ච සමූපපාද දෙශනා පාඨය යි.

ඉතා ගම්භීරවූ මේ පටිච්ච සමූපපාද ධෂීය පිළිබඳ අවබො**ධ**යක් ඇතිකරගනු කැමැත්තත් විසින් එය—

- 1. දෙශනා භෙදයෙන් ද,
- 2. අළු වශයෙන් ද,
- 3. ලකුණාදි වශයෙන් ද,
- 4. එකවිඛාදි වශයෙන් ද,
- 5. අඩග පිරිසිඳීම් වශයෙන් ද, විනිශවය දතයුතුයි.
- 1. දෙශනා තෙදයෙන් විනිශ්චය මෙසේ යි.

පටිච්ච සමූපපාද දෙශනා තොමෝ චතුර්විධ වේ. වැල් අදතා පුරුෂයත් සතර දෙනෙකුන්ගේ වැල් ඇඳිම මෙන් භාගාවතුන් වහත්සේ ද මේ පටිච්චසමූපපාද දෙශනාව සතර ආකාරයකින් දෙශනා කළ සේක. එනම්:-

- 1. මුල පටන් අග දක්වා ද,
- 2. මැද පටන් අහ දක්වා ද,
- 3. අශ පටන් මුල දක්වා ද,
- 4. මැද පටන් මුල දක්වා ද කියායි

1. වැල් හරණාවූ පුද්ගලයන් සතරදෙනෙකු අතුරෙන් එක් පුරුෂයෙක් වැලෙහි මූලම පළමුකොට දක ඒ වැල මූලින් සිඳ මුළු වැලම කඩාගෙන ගොස් අදහස් කළ කටයුත්තෙහි යම්සේ යොදවාද, එපරිද්දෙන්ම භාගාවතුන් වහන්සේ අවිජජා පව්වයා සබ්බාරා ආදී වශයෙන් මූල පටන් අග දක්වා ද පටිච්චසමූපපාදය වදුරන සේක.

කාමමවටට, විපාකාවටට, කිලෙසවටට යන්ගේ මූල කාරණය වන බැවින්ද, අවිදා තොමෝ පුනිතා සමූපපා-දයාගේ මූල කාරණය යයි ගන්නාලදී. වැලේ මූල දුටු කල්හි එතැන් පටන් වැල කපා ගන්නාක් මෙන් පටිචව සමූපපාදයාගේද මූල දුටු කල්හි එතැන් පටත් පටිචව සමූපපාද දෙශනාව වේ ගයි උපමා සංසන්දනය නොකළ දුනු. චෛනෙය ජනයන්ගේ අදහස් වශයෙන් හෝ අවබොඛ කරවිය යුතු බැවින් වැලේ මූල, මැද, අග දක්ම මෙන් පටිච්චසමූපපාදයාගේ මූල මැද අග සාමානා දශීනයෙකි. මෙය දෙශනා විලාසයකි.

2. වැල් හරණාවූ පුරුෂයත් අතුරෙන් එක් පුරුෂයෙක් වැලෙහි මැද පළමුකොට දක්නේද, හෙතෙම වැල මැදින් සිඳ මන්තෙහිවූ කොටසම හැරගෙන කැමැති කටයුත්තෙහි යමසේ යොදවාද, එපරිද්දෙන්ම වෙදනාව අතිශයින් කැමැති වන්නාවූ ''අහෝ සුබං, අහෝ සුබං'' යතාදි වශයෙන් කිමට පැමිණියාවූ බලවත් තෘෂණාවෙන් මමය මාගේ යයි කියන්නාවූ බලවත්වූ තාෂ්ණාවෙහි පිහිටියාවූ ඒ පුද්ගලයාහට එයටත් වඩා බලවත් වූ උපාදන නම් වූ කෘෂ්ණාව උපදී. වේදනාවත්හි යම් බලවත් තෘෂ්ණාවක් උපදිද, එය උපාදන නම්. ඒ පුද්ගලයා හට උපාදන පුකායෙන් හවය හටගනී. හව පුතායෙන් තාමරුප ධාමීයන්නේ ජාතිසද හටගනී. මෙසේ මැද. පටන් දවසානය දක්වාත් මේ බමීය දෙශනා කරණ සේක.

 වැල් හරණාවූ පුරුෂයන් අතුරෙන් එක් පුරුෂයෙක් වැලෙහි අග පළමුකොට දකීද, ඒ පුරුෂතෙම අග පටන් මුල දක්වා මුළු වැල ගෙන සම්සේ කටයුත්තෙහි යොදවාද එපරිද්දෙන් භාගාවතුත් වහන්සේ ජාති පුතායයෙන් ජරා, මරණය වෙයි, භව පුතායයෙන් ජාතිය වෙයි, උපාදන පුතායයෙන් භවය වෙයි යනාදී වශයෙන් අග සිට මූල දක්වාත් පටිචා සමූපපාදය වද,රන සේක.

4. එක් පුරුෂයෙක් වැලෙහි මැදම පළමුකොට දක්-තේද, හෙතෙම වැලෙහි මැද සිට මුල දක්වා කඩාගෙන යම් සේ කැමැති පරිද්දෙත් කටයුත්තෙහි යොදවාද, එපරිද්දෙත් භාශාවතුත් වහන්සේ මේ සතර ආහාරයෝ, එතම්: කබලිකාරාහාරය, එසසාහාරය, මනොසකෙඳවත නාහාරය, විඤඤාණානාරය, තෘෂණාව නිදනකොට ඇත්තාහ. තෘෂ්ණාව හේතුකොට ඇත්තාහ. තෘෂ්ණාව ජාතිකොට ඇත්තාහ, තාෂ්ණාව පුහව කොට ඇත්තාහ, තෘෂ්ණාතොමෝ වෙදනාව නිදනකොට ඇත්තීය යනාදී වශයෙන් මැද පටන මුල දක්වා මේ බමීය වදුරන සේක.

තවද, මූල පටන් අග දක්වා වද, ල අනුලොම දෙශනාව සංසකාර ඛම්යන්ගේ පුවෘතතියට කාරණවූ අවිදා දී විශෙෂ– යෙන් අතිශයින් මූලාවූ විනෙය ජනයා නුවණැසින් බලා වද, රන්නාවූ භාගාවතුන් වහන්සේ විසින් තම තමන්ගේ එලානුරු පවූ කරුණු වලින් වෘතත දුකඛයාගේ පැවැත්ම මතාකොට දැක්වීම පිණිසද වෘතතදුකඛය උපදනා පිළිවෙල දැක්වීම පිණිසද පවත්වනලද යයි දනයුතු

අග පටන් මූල දක්වා වද,ළ පවිලෝම දෙශනාව, මේ සත්ති ලෝකය එකානනයෙන්ම දුකකයට පැමිණිසේව, පිළිසිද ගන්නා පිළිසිද ගනී හෙවත් උපදින්නා උපදී. දිරත්නා දිරයි, මිය යන්නා මැරෙයි මේ ආදී වශයෙන් දුකට පැමිණිියාවූ සත්ති ලෝකයා මහා කුඑණු නුවණැසින් දක්නාවූ තථාගතයන් වහන්සේ පූළීහාග පුතිවෙධානුසාර-යෙන් ජරා මරණ මූල්කොට ඇති ඒ ඒ වෘතත දුකකයාගේ තමා විසින් අවබොධ කළාවූ කරුණු මොනවට දක්වීම පිණිස පවත්වන ලදී.

18

මැද පටන් මූල දක්වා දෙශනාව, විපාක වෘතත වශයෙන් සංක්ෂීප්තවූ අනාගතාහාරයෙන්නේ නොහොත් කම්වෘතත වශයෙන් සංක්ෂීප්තවූ පුතුසුත්පනතාහාරයින්නේ කරුණු පිරිසඳ දූනීම අනුව යාමෙන් අතීත බවය තාක් ගෙනහැර දක්වා තැවත අතීතාබවය පටත්ගෙත හේතු එල ධමීයන්නේ පිළිවෙල මොතවාට දක්වීම පිණිස පවත්වන ලදී.

මැද පටත් අවසාතය දක්වා දෙශතාව පුතුන්පනනවූ අධාමයෙහි අනාගත භවයට හේතුවූ තණඟා, උපාදන, කමී භව, අවිද_හ, සංඛාර ධමීයන්ගේ හටගැත්මෙහි පටන් ගෙන අනාගතාධාවය මොනාවට දුක්වීම පිණිස පවත්වන ලදී.

මේ පරිචව සමූපපාද දෙශනායෙහි අවිදාව පලමූකොට දක්වත ලද්දේ, හේතුවෙන් තොරව වේගයි ලබ්බ් අතිතාවූ පුකෘති වාදීන්ගේ පුකෘතිය මෙන් කරුණක් නැතිව හේතු රහිතව සත්හි ලොකයාගේ පටත්ගත් මුල හේතුව දක්වීම සඳහා නොවන බව දතයුතුය. ආශුවයන්ගේ හට ගැනීම් හේතුවෙන් අවිදැාවගේ හටහැනිම වේ ගයි දක්වා තිබේ. මේ අවිද කාෂණාදීත්ට පුළු කෙළවරක් තැත. සුගති දුගති අත් බැව් දෙකට පමුණුවත්තාවූ කුසලා කුසල කම්සාගේ අවිදා තෘෂණා සඞ්බාහතවූ මේ උභය ධම්යත් විශෙෂ හේතුව වත බැවිත් ඒ බම්යත් මූල්කොට වද, ළ සේක. දුගතියට පමුණුවන්තාවූ අකුසල කම්යාගේ විඉශෂ හේ තුවක් හැටියට අවිද කුව දනයුතු. αම හෙයකිත් අවිද ුව විසින් මඩනා ලද පෘථග්ජන නෙම වග්නි සන්-තාපය, මුගුරු පහරය යතාදී හේතුවෙත් වූ විඩාවෙත් මැඩුතාවූ, වධයට පත් ගවදෙනක් ඒ ගින්නෙන් තැවීම, මුගුරෙන් පැහැරීම් හේතුකොටගෙන වූ කායික දුකබ වේදතා සඬබාහත විඩාවෙත් මැඩුනු බැවින් ආසවාදයක් නැති තමුදු, සැනසීමක් නැති තමුදු, තමහට අවැඩක් එළවත්තේ විනුවුත් උණු දිය බීමට පටත්ගන්තාක් මෙත් කෙලශාග්ති සහතාප හේතුවෙත් සැතසීමක් තැත්තේ වී නමුත් දූගතියෙහි ලා හෙළත හෙයිනුදු තමහට අවැඩක්

අතිධමානී පුදීපිකා

එළවන්නේ වී තමුදු සත්ති ඝාතනය මුල්කොට ඇත්තාවූ තොයෙක් පුහෙද ඇති දුගතියට පමුණුවන්නාවූ අකුසලකමී කරත්නට පටත්ගනී. එහෙයින් අවිදැව, දුගතියට පමුණු-චන්තාවූ කමීයාගේ විශෙෂ හේතුව වේ යයි දනයුතු.

සුගතියට පමුණුවන්නාවූ කුසල කමීයට විශෙෂ හේතුව තව තෘෂ්ණාවයි. මේ තව තෘෂ්ණාව විසින් මඩනාලද්ද,වූ පෘථග්ජන තෙම යථොක්ත පුකාරවූ, මරණයට ගෙග යන ගවදෙනක්, ඇල්දිය ආශාවෙන් සැතසීම ඇත්තාවූ, තමාගේ විඩා සන්සිඳුවන්නාවූද, ඇල්දිය පීමට පටත් ගත්තාක් මෙත්, කෙලශ සඞ්ඛාහත වහ්නි සනතාපයෙන් තොරවන හෙයින් සැතසීම ඇත්තාවූ, සුගනියට පැමිණ වීමෙත්, තමාගේ දුගනියෙහිවූ දුක්විඩා දුරලන්තාවූද, සත්භිඝාතතයෙන් වැළකීම මූල්කොට ඇති නොයෙක් පුහෙද ඇත්තාවූ, සුගනියට පමුණුවන්තාවූ කුසලකාමී කරන්නට පටන්ගනී. එහෙයින් තව තෘෂ්ණාව, සුගනි-යට පමුණුවන්තාවූ කුසල කාමීයට විශෙෂ හෙතුව වේ.

භාගාවතුන් වහන්සේ මේ පටිච්ච සමූපපාද දෙශනාව එක් ධම්යක් මුල්කොටද දෙශනා කළසේක එනම: අළිද , වම කාරණකොට ඇත්තාවූ සංස්කාරයෝ හටගනින්. සංස්කාරයන්ම කරුණුකොට ඇත්තාවූ විසැසැණය හට-ගනී යනාදි වශයෙනි. තවද අන්තැනෙක, උපාදුතයන්ට අරමුණුවූ **පොහුමක ධ**මීයන්හි ආසවාදය කිරිම වශයෙන් සබ සොම්තස් තැවත නැවත විඳිනු කැමතිව වාසය කරන්නාවූ පුද්ගලයාහට තෘෂණාව වැඩෙයි. තෘෂණා හේතුවෙන් උපාදනය හටගනී යනාදී වශයෙන්ද දෙශනා කරණ ලදී. එපරිද්දෙන්ම ඇතැම් තැනෙක, අවිදා කෘෂණා දෙකම මූල්කොට ඇත්තාවූ පටිච්චසමූපපාද දෙශතාව වදරණ ලදී. එනම්, අවිදා නීවරණය ඇත්තාවූ තොහොත් අවිද ුව විසින් මූවාකරන ලද්දවූ තෘෂණාව හා සමන්විතවූ බාල පෘථග්ජනයා හට, මේ සකා සාපණුව-කය. ආයතන ෂට්කය මෙසේ උපන. පරසනතානයෙහි කාමරුපයෝද මෙසේ උපන, අධාසාත්ම බාහිර ආයතන මෙසේ උපන, මෙසේ වාරාලමබත වශයෙන් උපන් අධාාත්ම බාහිර ආයතනයන් නිසා සුපශීය උපත, සුපශීයෙන් අරමුණ පහස්තාලද්දවූ බාලයා සුඛ දුකඛ වේදනාව තැවත තැවත විදී. දුකඛයෙහි තෘෂණාව මැඩ ගෙත පවත්තා අවිද වගේ බලවත් භාවය නිසා ඒකානත යෙන් අතනීදයකවූ අතතකිලමථානු යොගයට අනුව යෙදෙති. සුඛයෙහි අවිද මැඩගෙන පවත්තා තෘෂණාව නිසා අනානීදයක අනායා සි සුඛයෙහි යොදවත්.

මෙසේ නොයෙක් පුකාර පරිච්චසමූපපාද දෙශනාව භාගාවතුන් වහන්සේ විසින් වදුරන බව දතයුතු.

2. අනී වශයෙන් විතිශවය මෙසේ දතයුතු.

1. අවිද, ාව. පුරන්නට හෝ සම්පූණි කරන්නට නොහොත් රැස්කරන්නට නුසුදුසු වන අතීයෙන්, කාස දුශාරිතාදීහු විදීමට හෙවත් ලැබීමට නුසුදුසු ඛමීයෝගි එසේ අවිශිදිය හෙවත් විදීමට හෝ ලැබීමට නොසැ– හෙත්නාවූ ඒ කාය දුශාරිතාදීහු විදීද, ලබාද, එහෙයින් ඒ ඛමී ජාතියට අවිද, යයි කියනු ලැබේ. තවද විදීමට හෝ ලැබීමට සුදුසුවූ කාය සුවරිතාදීය නොවිදීද, තො– ලබාද, එහෙයින් අවිද, යයි ද වේ.

සකඣයන්ගේ රාශාාංඞීයද, ආයතනයන්ගේ ආයත-භාවීයද, ධාතූන්ගේ ආත්ම ජීවයන් කෙරෙන් සූනා භාවයද, සතායන්ගේ අවිපරීත හෙවත් නොවෙනස්වන සැබෑ බවද, ඉඤියඉන්ගේ අධිපති භාවයද නොදන්නා ලද්දක්හු කරන බැවින්ද අවිදු නම් වේ.

එසේම දුකඛාදීන්ගේ පීඩනාතිාදී වශයෙන් වද,ළාවූ චතුර්විධ චතුර්විධවූ අතීය හෙවත් සවභාවය නොදන්නා ලද්දක්හු කරන බැවින්ද අවිද, නම්.

කෙළවර නැත්තාවූ සසරෙහි සියලු අණසජාදීහු චතුර්විධ යොතිශ, දෙවගති ආදීවූ ගතිය, කාම රුප, අරුපාදීවූ භවය, තානාතතකාය නාතතත සඤඤදීවූ සංකා විඤඤණස්ථනිය, නවවිධ සතතාවාසය යන තත්ඹ් සත්භා යන් පවත්වන ගොසින්ද අවිදං, නමි.

පරමාතී වශයෙත් වතාසි, අවිදංමානවූ හෙවත් නැත්තාවූ සනීපුරුෂාදිවූ පුඥප්ති ධම්යත්ති නොපැකිළ පවත්තා හෙයින්ද, පරමාතීවශයෙන් විදංඛානවූද සකඣා දීන්හි නොපවත්නා හෙයින්ද අවිදංඛ තම්.

වකබු විකැකුණාදීන්ගේ වසනු ආලම්බනවූ ධමීයන්ද, අවිද දී පට්ච්ච සමූපපාද ධමීයන්ද, ජරා මරණාදීවූ පුතා සමූපපතක ධමීයන්ද මූවන කරන ගෙයින් අවිද නම්.

මේ අවිද_හ හේතුවෙන් නොහොත් අවිදාපතාගෙන් හෙවත් අවිදා සභාහාන උපකාර හේතුවෙන් සකස් කළ යුතුවූ ඵල ධම්යට සංසකාරයයි කියනු ලැබේ.

2 සංකාර. සංසකාරයෝ විධ වේ

එනම්: 1. අවිදාපුතාෂයන් හටගන් සංසකාරයෝය,

2. සංස්කාර ශබ්දගුහණයෙන් ආවාඩූ සංස්-කාරයෝය.

අවිද පතායෙන් සමහවවූ සංසකාරයෝ නම්:-

- 1. පුණාහාහි සංස්කාර
- 2. අපුණාහාහි සංස්කාර
- 3. ආනෙඤෝභි සංස්කාර
- 4. කාය සංස්කාර
- 5, වවී සංස්කාර
- 6. චිතත සංස්කාර

සංස්කාර ශබදයෙන් අා සංසකාරයෝ නම්.

1. සබ්බත සබ්බාර හෙවත් සියළුම හෙතුව හා සමග පවත්නාවූ ධම්යෝය. 2. අඟිසබ්බත සබ්බාර නම් වූ කමී හෙතුවෙන් නිපත් තෛභූමික රුපා රුප බමීයෝය.

3. අභිසඬබරණක සඬබාර නම් වූ පොෙුමක කුසලා කුසල චෙතනාවෝය.

4. **පගොහාභි සබ්බාර** නම් වූ කායික වෛතසික වූ වීයාර්ය යන මොව්හු වෙත්.

කාය සංස්කාරයෝ නම් කරජකය විසින් සකස් කරනු ලබන ආශ්චාස පුණ්චාසයෝයි.

වටි සංසාරයෝ නම් වාග්භේදකර ශබදද පිළියෙල කරන්නාවූ විතකක විචාරයෝයි.

විතතසංසාරයෝ නම් සිත සකස් කරන්නා වූ සංඥ වෙදනාවන් නොහොත් විතකක විචාරයන් හැර ඉතිරි පනසක් පමණවූ චෛතසික සමූහයයි.

මේ සියල්ලම සඬබත සංකාරයන්ට ඇතුළත් වේ.

3. ව්ඤඤාණා. ආරම්මණ විජාතන ඛෂී ජාතය විඤඤාණ නම්.

4. නාමරුප නැබුරුවේනුයි නාම නම්. විකාරයට පැමිණේතුයි රුප නම්.

5. සළායතන. අය භූතවූ, චිතත වෛතසික ඩමීයන් නොහොත් අතවරාහු සංසාරයෙහි පුවෘතත වූ, ආයභූත වූ සංසකාර දුකඛයත් විතර කෙරේද, තනාද, ඉතා දික් වූ සංසාර වෘතත දුකඛයන් පවත්වාද, ඒ හෙයින් ඒ වසුදුරාදීවූ ධාමීයෝ ආයතන නම් වෙත්.

6. එඟසය අරමුණු පහස්තේ එඟස නම්.

7. **වෙදනා.** අරමුණු රස අනුභ**ව කෙරේනුයි වෙදනා** නම්

අභිධමීනී පුදීපිකා

8. තණහා. අරමුණු අංසවාදය කරනු කැමති වේනුයි තණහා නම්.

6. උපාදන. දුඩිකොට ගනිනුයි උපාදන නමි.

10. **භව. උත්පතති** භවය ඇති කරන්නාවූ කමී භවය භව නම්.

11. ජාති. ඉපදීම හෝ පහලවීම ජාති නමි.

 ජරා. දිරණ බව හෝ පැරණි බව ජරා නමි. මරණ. සකානියන්ගේ තැතිවීම, චුතිය, මරණ තමි.
 මසාකා. ශොක කිරීම සොක නමි.

පරිදෙව. හැඩීම හෝ වැළපීම පරිදෙව තම්,

- දුකාබ යම් වේදයිතයෙක් දුක් උපදවාද එ වෙදයිතය දුකාබ නම්.
- දෙමනාසස. දුවෙ වූ සිත් ඇති පුද්ගලයාගේ සවභාවය දෙමනසස නම්.
- උපායාස දැඞිවූ අංයාසය හෙවත් චිතතපීඞාව උපායාස නම්.
- 3. ලැකුණාදි වශයෙන් විනිශවය.
 - 1. අව්ජරා
 - අඤඤ ඉණ ලකාඛණා නොදනීම ලකෂණ කොට ඇත්තීය, හෙවත් ඇතිසැටි දනීම ලකෂණ කොට ඇති ඥ නයට පුතිපකෂභාව සඬාහත ලකෂණ ඇත්තීය.
 - සමේමාහන රසා--සම්පුසුකත ඩ්මීයන් හා තත් සමඞ්ගි පුද්ගලයා වැඩියක් මුළා කරවන කෘතාය ඇත්තීය.
 - ජාදන පම්ටුපටයාන—ආලබාන සවභාවය වසන දහමක් වශයෙන් නුවණට බැටහො.

- 2. සඬබාර
 - අභිසභ්ධරණ ලකඛණා---සකස්කොට කිරීම හෝ මොනවට පිළියෙල කිරීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තාහ.
 - ආයුහන රසා--- පුතිසකි ජනනය පිණිස උත්සාහ කරන කෘතාය ඇත්තේය, නොහොත් රාශි භූතව නාමරුප සඞ්ඛාහත ඵල ඛමීයන් කරන නොහොත් රැස් කරන කෘතාය ඇත්තේය.
 - වෙතනා පට්ටුපට්ඨානා වාසාපාර භාවය යයි කියන ලද වෙතනා භාවයෙන් නුවණට වැටහෙත්තේය.
 - අව්ජජා පදටයානා අවිදූව ආසන්න කාරණ කොට ඇත්තේය.
- 3. **වි***ක***ැකප**ුණං

වීජානන ලකාඛණාං – විශෙෂ වශයෙත් අරමුණු දූනගැනීම ලඝෂණ කොට ඇත්තේය.

- පුබබඩිගම රසං වෙදනාදී නාමසකානිතාන රූප සකනිය යන මොවුනට පෙරදැරිව පවත්නා හෙයින් පුළුඞ්ගම කෘතාය ඇත්තේය.
- පටිසණි පව්ටුපටඨානං--පළමු භවය හා ගැලපීම නුවණට වැටතේ.
- සබ්බාර පදටහානං සංසකාරයන් ආසන්ත කාරණකොට ඇත්තේය, නොහොත්,

වස්ථාරමමණ පදටසානං— වසතු ආලබනයන් ආසන්න කාරණ කොට ඇත්තේන.

- 4. නාමරුප
 - 1. නාමය
 - නමන ලකාඛණං අරමූණට තමන ලක්ෂණ ඇත්තේය.
 - සමපයොග රසං සිත හා සමගද, ඔවුනොවුන් හා සමගද වතුර්විධ සමපුයොග ලක්ෂණ ඇති කොට සොදන කානාය ඇත්තේය.
 - අවිනිබෙසාහ පව්වූපටසානං විතතය හා විනිර්භොහය තොකට හැකිව හෙවත් සිත හා වෙත් තොකොට හැකිව නුවණට වැටහීම වේ තොහොත් වෙදනාදී නිවිධ සකඎයත් ඔවුතොවුන් වෙත් තොකොට හැකි ධමීයක්ව නුවණට වැටහීම වේ
 - වි*කැක*ුණා පදටඨානං වි*කැක*ුණය ආසන්න කාරණ කොට ඇත්තේය.

රුපං

- රුපාන ලකබණං විකාරයට පැමිණිම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේය.
- විකීරණ රසං ඔවූනොවුන් සමපුයොහ ලක්ෂණ රහිතවන බැවිත් විකීණි කෘතාය ඇත්තේය. හෙවත් සුණුවන කිස ඇත්තේය.
- දවාාකත පවටුපටඨානං-අවාංකෘත භාවයෙත් නුවණට වැටහේ, තොහොත් අවාකෘතනිය යයි කියන ලද අනාලමබන භාවයෙත් නුවණට වැටහීම වේ.
- විඤඤ ණ පදටඪානාං විඤඤ ණය ආසන්න කාරණා කොට ඇත්තේය.

- 5. ආයතනං
 - ආයතන ලබාබණං---හළපන ලඝෂණ ඇත්තේය, තොහොත් සංසාර වෘතතදුකඛය විස්තර කරණ ලඝෂණ ඇත්තේය.
 - ද සානාදි ර සං දශීතාදියට කරුණුවන කිස ඇත්තේය
 - ව්යුම් වාරතාව පව්ටුපටයානං යෙදෙන පරිද්දෙන් පඤිවිවිඤඤණ ධාතු, මනො ධාතු, මනො විඤඤුණ ධාතුත්ගේ වසතුණාර භාවයෙන් නුවණට වැටහීම වේ.
 - නාමරූප පදටයානං— තාම රූපය ආසන්ත කාරණ කොට ඇත්තේය.
- ි එසෙසා
 - පුසරංග ලකාධරෙණා--- අරමුණු පහස්තා ලක්ෂණ ඇත්තේය.
 - සබාසිට්ටන රසෝ— ආලම්බන සංඝෂීණ කෘතාය හෙවත් අරමුණු ගැටීම කෘතාය ඇත්තේය

 - **සලායතන පදට්ඨානෝ--- ම**ඞායතනය ආසන්ත කාරණ කොට ඇත්තේය.
- 7. වෙදනා
 - අනුතවන ලකාබණා අනුහව කිරීම ලසෂණ කොට ඇත්තීය.

අභිධමාණි පුදීපිකා

- විසය රස සමෙහාග රසා--- ආලම්බන රසාස්වාදය කෘතාය කොට ඇත්තීය.
- සුබ දුකක පවටුපට්ඨානා—සුව දුක් පියවිව නුව ණට වැටනීම වේ.
- **එඟස පදටඨානා---**ස්පශීය ආසත්න කාරණ කොට ඇත්තීය.

8. තණහා

- හෙතුලකබණා--- දුකට කරුණු වන බව ලක්ෂණ කොට ඇත්තීය.
- අභිනාඥනා රසා---ඒ ඒ අරමුණු, ඒ ඒ භූමි, ඒ ඒ භවයන්හි වැඩියක් ඇලෙන කිස ඇත්තිය.
- අතික්කිභාව පවවුපටඨානා- චිතතයාගේ හෝ පුද්ගලයාගේ හෝ රූපාදීන්හි ඇතැයි යත තෘප්ති රහිත භාවයෙත් නුවණට වැටහීම වේ.
- වෙදනා පදටයානා---වෙදනාව ආසන්ත කාරණා කොට ඇත්තිය.

9. උපාදුනං

- ගහණ ලකඛණං— අරමුණු දඹ කොට ගන්හා ලසෂණ ඇත්තේය.
- අමු*කැ*මන් රසං— තෘෂ්ණා දු වෙතතිතිවෙශයාගේ වශයෙන් ගත් අරමුණු තොමුදත කෘතාය ඇත්තේය.
- තණතාදලහතත දිටයි පව්වුපට්ඨානං— කාමූථා-ද,නය තෘෂ්ණාවගේ දූඩි බවව, සෙසු උපා-ද,නයන් දුෂ්ටිව නුවණට වැටහීම වේ.
- හණහා පදටඨානං-තෘෂ්ණාව ආසන්න කාරණ: කොට ඇත්තේය.

- 10. භුවො
 - **කම්ම කම්මඵල ලකාබ**ණො—කම් භව, උත්පතති භව වශයෙන් හටගන්වත, හටගත්තා කිස ආත්තෝය.
 - කුසලාකුසලවාාකත පවවූපටඨානෝ— කම් හව වශයෙන් කුසල් අකුසල්වද, උත්පතති හව වශයෙන් අවාංකෘතවද නුවණට වැටහීම වේ.
 - උපාදන පදටයානා---උපාදනය ආසත්ත කාරණා කොට ඇත්තේය.

11. ජාති—

තරථ තරථ හවේ පඨමාභිනිබබති ලකබණා— ඒ ඒ භවයෙහි පළමුව ඉපදීම ලඤරෝකොට ඇත්තීය.

හීයාතන රසා—පළමු උපත් ආත්මහාවය එළවා දීමක් බඳු කෘතාය ඇත්තීය, හෙවත් එසේනම් ගනීවායි ගිවිස ගැන්මක් වැනිව පවත්නා කිස ඇත්තීය.

අතිතභවතො ඉඩ උමමුජජන පවවුපටඪානා--- අතිත භවයෙත් මේ පුතෘුත්පත්ත භවයෙහි සත්තතියගේම මොවීම වැටහිම කොට ඇත්තීය.

12. ජරා—

බණි පරිපාහා ලහාබණා— ප*ස*ැවසනාහියන්ගේ මිහි කිරීම **ලසාෂණ කොට ඇත්තීය**.

මරණු පනයන රසා— මරණයට එළවීම් කිස ඇත්තීය.

යොබබන විනාස පවවුපටයානා— යොවුන් බව නැසීම් වශයෙන් වැටහෙන්නීය. 9**6**5....

ඩුහි ලකාඛණං- චුනවීම ලඝෂණ කොට ඇත්තේය, හෙවත් පුතාසාසවූ ආත්මභාවයෙන් ගිලිහීම සවභාවය ඇත්තේය.

වියොශ රසං— සම්පාප්ති භවයෙහි ස්කන්ධයන් කෙරෙන් වෙන්වීම් කෘතාය ඇත්තේය,

විපපවාස පවවුපට්ඨාන ං--- පූළු භවයෙහි හෝ පූළු භවය හා වියෝව විසීම් වශයෙන් වැටහෙනය.

ෂොක—

අනෙනා නිෂ්ඣාන ලක්ඛණෝ— අභාත්තරයෙහිම හෙවත් ළෙහි තුළම හැකුඑණාවූ සිනීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේය, හෙවත් ඇතුළතම වියලීම තැවීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේය.

චෙතසො පරිනිජඣායන රසො— චිතතයාගේ දැවීම් කිස ඇත්තේය.

අනුසොචන පවටුපටයානො-- ඒ ඒ ගුණදෙස් අනු ගමනය කොට පසුතැවීමට වැටහෙනුය.

පරිදෙව—

ලාලපෙන ලකඛණෝ— තැවත තැවත තෙපලීම ලඤණ කොට ඇත්තේය.

ගුණාදෙස පරිකිතතානාර සො—ගුණ දෙස් හතවන කිස ඇත්තෝය.

සමහව පච්චුපට්ඨානෝ---තොතැවතී, තොපිහිටි බවක්ව වැටගීම ඇත්තේය.

අෂ්ටම පරිචෙඡදය 31

ද කබ:

පීඩන ල*ක*ෂණ — කය පෙළත ල**සෂණ ඇත්තේය.** අඥනයන්ට දෙමනස් උපදවන කිස ඇත්තේය. කායිකාබාධය වැටහීම් කොට ඇත්තේය. හෙවත් කායික පීඩාවක්ව වැටහෙන්තේය.

දෙමනසස:

සිත පෙළන ලක්ෂණ ඇත්තේය සිතට හිංසා කරණ කෘතෘග ඇත්තේය. මානයික වහාධියක් බව වැටහීම් කොට ඇත්තේය. හෙවත් සිතෙහි ලෙඩ බවක්ව වැටහෙන්නේය.

උපායාස:

බාහා සහතිල කබණා—විරුපවූ ආසමග සඹඛාහත ආසක්තී යෙහි නියමයෙන් බැදුනු බව ලසාෂණ කොට ඇත්තේය.

තිඤ්නන රසො-තැතනුම් කරණ කිස ඇත්තේය.

විසාද පච්චුපටයානා— සිනෙහි යටපත් බවක්ව වැට හෙත්තේය.

ඒකවිධාදි වශයෙන් විනිශවය

අවිද**ූව--- අයැයැගුණ හෙවත්** ධම්සවභාවය හෝ ආලමබ නය නොදනීමය, **අදාසාන** හෙවත් ධම්සවභාවය හෝ ආලමබනය නොදකීමය, **මොහ හෙවත් ධම්සවභාවයෙහි** හෝ ආලමබනයෙහි මූළා වීමය යතාදී සවභාවයන්ගේ වශ-යෙන් ද, අනනුබොඩාදීන්ගේ වශයෙන්ද එකට්ඩ වේ. අපපටිපතති තම්වූ තො පිළිපැදීම යයි කියතලද දුකඛාදී චතුසසතායන්හි මූලාවීම හෙවන් දෂ්ට් විපුසුකතතාවය, මිච්ඡාපටිපතති තම්වූ අසුහාදීන්හි සුහාදි විපයසිංස සහධාාත වූ වරදවා පිළිපැදීමය හෙවත් දෂ්ටි සම්පුයුකතතාවය යනාදි වශයෙන් දුවිඩ වේ.

සසංස්කාර, අසංස්කාරයන්ගේ වශයෙන්ද දුවිබ වේ

වෙදනාතුය හා එකොත්පාද දී භාවයෙන් සම්පුයොගදීම වශයෙන් **නුවිධ** වේ.

වතුසසතා¤ය පුතිවෙඩ ඥනයට පුතිප**ඤ**ාවීම් **ව**ශයෙන් එතුර්විඩ වේ.

දෙව ගති, මනුෂා ගනි, නිරය ගති, පේත ගති, තිරශ් චීත ගතීන්හි චරදවා ගැනීම් වශයෙන් **පඤාවට්ඩ** වේ.

වාරාලබාන වශයෙන් සියළුම පුතීතා සමූපපාදඹගහනවූ තාම ඩමීයන් විෂයෙහි ෂඩ්විඩ වේ.

සංස්කාර--- ආශුවයන්ට අරමුණු වූ ඛමීයන් විපාක සවහාවය උපදවන්නාවූ ඛමීයන් යතාදීන්ගේ වශයෙන් එකටිඛ වේ.

කුසල සංසකාර, අකුසල සංසකාරයන්ගේ වශයෙන් මීඩ වේ. එසේම පරිතන සංසකාර මහද්ගත සංසකාර වශයෙන්ද, හීන සංසකාර මඛාම සංසකාර වශයෙන්ද, ම්ථානතියත සංසකාර අනියත සංසකාරයන්ගේ වශයෙන්ද මීඩ වේ.

පුණාහාභි සංසකාර අපුණාහාභි සංසකාර අනෙඤෝහි සංසකාරයන්ගේ වශයෙන්ද, කාශ සංසකාර වවී සංසකාර චිතන සංසකාරයන්ගේ වශයෙන්ද නිවිඩ වේ. අණ්ඩජාදි වතුර්විධ යොනීන්හි ඇතුළත් අත්බැව්හි පැවැත්වීම් වශයෙන් **වතුර්විධ** වේ.

දෙවගති ආදි පඤචවිධ ගතීත්ට සත්ඬයන් පවුණුවන හෙයින් පඤචවිධ වේ.

විකැකි, ගැය – ලෞකික විපාක විකැකි, ණාදි වශයෙන්ද අවාහකාන, සංස්කෘත, සපුනාහදි භාවයෙන්ද, උපාදිත්හා, උපදුනීය විපාක බමාදීන්ගේ වශයෙන්ද එකාවිඩ වේ.

සහෙතුක අහේතුක වශයෙන්ද, සස්ඞ්ධාර අසඞ්ධාර ආදීන්ගේ වශයෙන්ද විඩ වේ.

භවතුයෙහි ඇතුළත්වීම් වශයෙන්ද, වෙදනාතුය හා එක්ව යෙදීම් වශයෙන්ද, අහෙතුක විහෙතුක නිහෙතුක වශයෙන්ද නිවිඩ වේ.

යොති වශයෙන් වනුර්විධ වේ.

ගති වශයෙත් පඤාච්චා වේ.

නාම රුප— විකැකුණ සඹබාහත නිශයස්ථාන ඇති හෙයින්ද නොහොත් විකැකුණයාගේ නිශයස්ථාන වශයෙන් ද, කමීයම පුතාකොට පවත්නා වශයෙන්ද එකාවිඩ වේ.

සාලබාත, අතාලබාත වශයෙන් හෙවත් අර<u>ළි</u>ණු ගැණිම්, අරමුණු තො ගැණිම් වශයෙන් **ම්ඩ** වේ.

යොති වශයෙත් චතුර්විධ වේ.

ගති වශයෙන් පඤාවවිඩ වේ.

සලායතන— සඤාත සමොසරණ වශයෙන් හොවත් විඤඤණය හා සමපුයුකත ධම්යන්ගේ හ ගන්නා තැන්, රැස්ව සිටිනා තැන් වශයෙන් එකවිට වේ.

33

2

අතිබමානී පුදීපිකා

මහාභුත පුසාද, විඥතාදීත්ගේ වශයෙත් මිධ වේ.

ෂාණාදිතුයගේ සමපතතගොචරහාහය,

චක්ඛු ශුොතයන්ගේ අසමපතත ගොචරගාහය

මනායනතයාෆේ නොහය ගොවර හුාහය යනාදීන්ගේ වශයෙන් **නිබ්බ** වේ.

යොති වශයෙන් චතුර්විඩ වේ.

ගති වශයෙන් පණුවවිට වේ.

අනිකුදු පදයන්ගේ එකවිඛාදී භාවය මේ නයිත් දතයුතු

අභ්ගපිරිසිදිම් වශයෙන් මිනිශවය:

මේ පටිචව සමූපපාද දෙශනයෙහි සොකාදීහු භවවකු යාගේ නොසිඳ පැවැත්ම දක්වීම පිණිස භාගාවතුන් වහන්සේ විසින් චදරන ලදී.

ජරා මරණයන් විසින් මඩනාලද අසුන බාලයා හට ඒ සොකාදීහු හටගනිති. දෙශනාවෙහි සඳහන් වන පරිදි පටිචව සමූපපාදය අසා දනුම ඉහෙනුම තැන්තාවූ පෘථන් ජන තෙම කායිකවූ දුකබ වෙදනාවෙන් පෙළෙන ලදුයේම නොහොත් පහස්තා ලදුයේම සොක කරයි, කලානත වෙයි. විලාප ගසා හඬයි, ළෙහි අත්ගසා කදුලු හෙළා හඬයි, වැඩියක් සිහි මූළා බවට පැමිණෙයි. යම්තාක් කල් ඒ සොකා දීන්ගේ පැවත්ම ඇද්ද ඒතාක් කල් අවිද, බහෝ පැවැත්මද වේ. එහෙයින් නැවතත් අවිද, සහබාහත පුතාහ හෙතු කොටගෙන හෙවන් අවිද, හෙතුවෙන් සංසකාරයෝ හට ගතිත්. මෙසේ හෙයින් හව වකුයාගේ පිළිවෙල නොසිඳ ගැළපීම වේ. එසේ පිළිවෙල නොසිඳ ගැළපීම වත හෙයින් ඒ සොකාදීන්ගේද ජරාමරණ හා සමගම නොහොත් ජරා මරණයන්ම එක් සංකෙෂපයක්හු කොට පටිචව සමූපපා-දුඩායෝ දෙළොස් දෙනෙක්ම වෙති. ජාති පුතාශයෙන් ජරාමරණයද සොකාදීහුද හටගතිනි. ජරාමරණ සොකාදීන් අතුරෙන් ජරාමරණාවශය ඒකාන්-තික භාවයෙන්ම ගැණෙනු ලැබේ. සොකාදීහු වනාහි රූප භවාදීන්හි අවිදූමාන බැවින් අනෙකානතිකවුවාහු, හුදු පුකට එල වශනෙන් අවිදූම ගෙනහැර පැම පිණිස ගන්නාලදය. අවිදූනිදශීනයෙන්, ජාතිය ඇති කල්හි අනාගත විනීයාතම භාවයෙන් ඔබ්බෙහි තෘතීයාත්ම භාවාදීන්ගේ පුතිසකියගේ කාරණයට කාරණභූත අවිදූම දක්වන ලදී. එයින් හව චකුයාගේ නොසිඳ පැවැත්ම දක්වන ලදීදේ වේ.

නිඥද ශ වාරය:

අවිජජා පච්චයා සංඛාරා

අවිජරා පච්චයා සතිබාරා— අවිදැ පුතායයෙන් සංසකාර වන්නේය.

මෙහි අවිදාව විස්තර වන තැන්හි දුකොඩ අඤඤඤණං, දුකාඩ සමුදවය අඤඤඤණං, දුකාඩ නිරොවේ අඤඤඤණං, දුකාඩ නිරොඩ ගාමිනියා පටිපදය අඤඤඤණං නනාදි වශයෙන් වදරා ඇත.

මේ අවිදාව දුකඛ සභාගයාගේ යථාවසරසලකාමණය හෙවත් අවසරිතවූ තමාගේ සාමභාව ලකාමණය යම් හෙයකින් දනීමට, දක්නට, පුතාහකම වශයෙන් දනීමට නොදෙයිද, දනීමට නොහැකි පරිදි මූවාකොට, දක්නට නොහැකි පරිදි හාත්පස ඔතා, පුතාහම වශයෙන් දනීමට නොහැකි පරිදි ගොතා පවතීද, එහෙයින් දුමකඛ ඉණැණැදුණං යයි වදරණ ලදී. එපරිද්දෙන්ම දුකඛයට කාරණවූ සමුදය සතාගයාගේද දුකඛයාගේ නිරුදධාවීමවූ නිරොධ සතායෙයාගේද දුකඛයාගේ, නිරොධයට පමුණුවන්නාවූ පුනිපදුවගේද, යථාවසරස ලසමණ නෙවත් අවිපරිතවූ තමාගේ සවභාව ලහමණය යම් හෙයකින් දනීමට දක්නට පුතාහම වශයෙන් දනීමට නොදෙයිද, දනීමට නොහැකි පරිදි මූවාකොට, දක්නට නොහැකි පරිදි හාත්පස ඔතා, පුතාසම වශයෙන් දනීමට

අතිධමිනි පුදීපිකා

නොහැකි පරිදි ගොතා පවතීද, එහෙයින් දුකාබ සමුදගෙ අඤඤා, දුකාබ නිරොබෙ අඤඤා, දුකාබ නිරොබ ගාමනියා පටිපදය අඤඤා,රොං යයි වදරණ ලදී.

මෙසේ චතුරාය**ාී සතා**යයන්ගේ වශයෙන් ස<mark>තර</mark> තැතෙක්හි තොදැනීම අවිද_ාව යයි කියනු ලැබේ.

එපරිද්දෙන්ම, පුබබනෙන අඤඤාගුණං, අපරනෙන අඤඤාගුණං, පුබබනනාපරනෙන අඤඤාගුණං, පටිචච සමුපානන ඩමෙම අඤඤාගුණං යනාදි වශයෙන් සතර තැනෙක්හි නොදැනීමද අවිදාවයයි වදරනු ලැබේ.

අනිතවූ අධව යයි කියකලද අනිතවූ හෙවත් කෘණතුයට පැමිණිසාවූ සකකි ධාතු ආයතතයන් පිළිබඳවූ නොදැනීම, පුබබණෙත අණැඥාණං යයිද, අනාගතවූ අධව යයි කියත ලද අතාගතවූ හෙවත් කෘණතුයට නොපැමිණිසාවූ ස්කකි ධාතු ආයතනයන් පිළිබඳවූ නොදැනීම, අපරනෙනඅණැඤාණං යයිද, අනීතානාගතවූ අධව යයි කියතලද අතීතානාගතවූ සකකි, ධාතු, ආයතනයන් පිළිබඳ නොදැනීම පුබබණතා පරනෙත අණැඤාණං යයිද පටිච්ච සමූපපනන ධම්යන් පිළිබඳවූ නොදැනීම පටිච්ච සමූපපනන ධම්මන් සමූපොතන ධාමම අණැඤාණං යයිද දනයුතුයි.

මෙසේ අට තැනෙක්හි නොදනීම අමිදා කම්. මෙහිදී අමිදාව කෘතාය වශයෙන්ද ජාති වශයෙන්ද වදරන ලදී. මේ අට තැන් දනීමට, දකීමට, පුතාක්ෂ වශයෙන් දනීමට නොදේද යතාදියයෙන් අවිදාව කෘතාන වශයෙන්ද උපදින්නී තමුදු මේ අට තැන්හි උපදීද යතාදියෙන් අවිදාව, ජාති වශයෙන්ද වදරන ලදී.

ල*කා*ෂණ වශයෙන් වනාහි, අවිද_හවගේ ල*සාෂණ*යන් විසිළස් පදයෙකින් පමණ දක්වා තිබේ. අකැකැදුණං- ඥහය තම්වූ පුඥව, ඵල සමූහයද හේතු සමූහයද වතුසාහා බමීයද මතාකොට දනී. මේ අවිදැව ඇතිවූ කල්හි එසේ අවිපරීතානීවය දැනීමට ඉඩ තොදී ඥතයට විපකාෂ වශයෙන් ඇතිවත බැවින්, අවිදැවට අකැකැදුණ යයි කියනු ලැබේ.

2. අද කානං –- දශීත නම්වූ පුඥ වෙන්ද ඒ අවිප-රිතා වීාදීවූ දාකාරය මතාකොට දකි. අවිද තොමෝ වනාහි ඉපිද ඒ අවිපරිතා වීාදීවූ දාකාරය දක්නට තොදෙයි. එ හෙයින් අදසානා යයි කියති.

3. අනභිසමයෝ-- අභිසමය තම්වූ පුඥුවෙන්ද, අවි පරිතාඵ්‍රාදීවූ ආකාරය මොතවට දකි. අවිදුවේ ඇති කල්හි එම අඵ්‍රාදිය මොතවට දකහන්නට කොදී එයට පතිපකෘ වශයෙන් ඇතිවන හෙසින් අනභිසමය යයි කියනු ලැබේ

- 4. අනනුබොඩො
- 5. අසමොබොඩො
- 6. අපපතිවෙබො

අනුබොධ, සමෙබාධ, පටිවෙධ යනුද පුඤවගේම තාම යෝයි. අම්පරිතාවීාදීවූ ආකාරය ඒ පුඤ තොමෝ අනු බොධය කෙරෙයි, සමබාධය කෙරෙයි. පුතිවෙධය කෙරෙයි. අම්දු තොමෝ ඉපිද ඒ අම්පරිතාවීාදීවූ ආකාරය අනුබොධය කරන්නට, සමබාධය කරන්නට පුතිවෙධය කරන්නට තොදී එයට පුතිපකෘ වශයෙන් පවනී. එහෙයින් අම්දුවේ අනනුබොඩ, අසමබොඩ, අපාටිවෙඩ යයි කියනු ලැබේ.

7 අසබාහණ - සඞ්ගාහනා තමුදු පුඥාවට තමෙකි. ඒ පුඥාව අවපරිතා හිාදීවූ ආකාරය සිත්හි රුවා නොහොත් සිතින් හෝ පුද්ගලයා විසින් හෝ ගත්තක්හු කොට ගටා ගනී. අවිදාව ඇතිවූ කල්හි එය ගටා ගන්නට නොදෙන හෙයින් අසබාහා හණ තම වේ. 8. අපරියෝශනාණා— පරියොගහනා යනුද ළඳවට නමෙකි. ඒ පුඥව අවිපරිතානීවාදීවූ අංකාරය අළලං අවතිණීව හෙවත් අනුව බැසගනී අවදා තොමෝ ඉපිද එය අළලා අනුව පිවිස ගත්නට නොදෙන හෙයින් අපරියෝශනණා නම් වේ.

9. අසමපෙකබණා- සමපෙකඛණ නම් වූ පුඥවෙත් අවිපරිතාවිවෘදීවූ ආකාරය සමකොටද, මතා කොටද පේකෂණය කෙරෙයි. අවිදාව ඒ ආකාරය සමකොටද මතාකොටද පේකෂණය කරන්නට නොදෙන හෙයින් අසමපෙකාබණ නම් වේ.

10 අපච්ච වෙනබනා— පච්ච වෙකඛතා නම්වූ පුඥ-වෙත් ඒ ආකාරය පුතාවෙඤා කරයි. අවිදැව ඉපිද ඒ ආකාරය පුතාවෙඤා කරන්තට නොදෙත හෙයින් අපච්ච වෙකබනා නම් වේ.

11. අපච්චකාඛ කාමමං-- අවිදං වගේ පතාසාෂවූ කිසි කටයුත්තෙක් නැත. තමනුත් පුතාවෙසාෂා තොකොට කටයුත්ත කරයි. එහෙයින් අපච්චකාඛකාමම හෙවත් අපුතාසාස කාමී නම් වේ.

12 දුමෛජිකාං--- මෙහි තම් වූ පුඥවට විපසාවන හෙයින් දුමෛබා නම්.

13. බාලාං- වරදවා සිනීම් ආදී වූ බාලභාව හේතු-වෙන් බාලා නමුදු වේ.

14. අසමපරකැකදං-- සමපජඤඤ නමුද පුසුවට තමෙකි සමපජඤඤ නම් වූ පුඤවෙන් හෙතුඵල ධම්යන්ද චතුසසතාය ධම්යන්ද මනාකොට පුකාරයෙන් දනී, අවිද ුව ඒ ආකාරය පුකාරයෙන් දනීමට නොදෙන හෙයින් අසමපරකඤඤ නම වේ.

15. මොහො--- අරමුණෙහි මූළාවීම් වශයෙන් මොහ නම් 16. පවොහො — බලවත් මූළාවීම් වශයෙත් ප**මොහ** නම්

17. සමෙමානො — හාත්පස මූලාවීම් වශයෙන් සමමාන නම්.

18 අඩ්ජජා – විදීමට හෝ ලැබීමට නුසුදුසුවූ කාය දුශචරතාදිය විදීනුයි අව්ජජා නම්.

19. අවිජෝසෙක — වෘතතදුකඛයෙහි සත්තියන් ගිල්වන හෙයින් අවිෂණෝස නම් වේ.

20. **අව්ජරා යොහෝ —** වෘතතදුකඛයෙහි සත්තියන් යොදවන හෙයින් **අව්ජරා සොහ** නම් වේ.

21. අවිජරානුසගො – මාගීයෙන් අපුහිණ වූවහුගේ වශයෙන් තැවත තැවත සනතානයෙහි උපදනා හෙයින් අව්ජරානුසය නම්.

22. අව්ජජා පරිසුට්ඨානාං- මං පැහැරීමෙහි සෙදුනු සොරහු මාර්ගිකයන් පහරන්නාක් මෙන් කුසල් සිත් පැහැර ගන්නා, සොරා ගන්තා හෙයින් අව්ජජා පරියුට්ඨාන නම් වේ.

22. අට්ජරාලබන්--නගරවාරයෙහි පරිඝ යයි කියන ලද ලබාගිය තොහොත් දෙර අගුල යෙදු කල්හි ඇතුල් නුවර මිනිසුන්ගේ පිටවීයාමත්, නුවරින් පිටත සිටිත මිනිසුන්ගේ නුවරට ඇතුල්වීමත් වැළකේ. එපරිද්දෙන් යම් පුද්ගලයෙක්හුගේ සව ආත්මභාව සබාහාත පුරයෙහි මේ අවිද, තොමෝ පතිතවේද, ඒ පුද්ගලයාගේ නිවණට පමූණුවන්තාවූ පුඥ සබාහාත ගනිය වළකී. එහෙයින් අට්ජරාලබාහී නමුදු වේ.

ි4. අකුසලං—අවිදාව අකුසලයකි.

25. **අකුසල මුලං — අවිද**ුව අකුසලයන්නේ මූල හෙතුව**ක්ද වේ. එනම් මොහය**යි. මෙබඳු ල*සෑණ* ඇති අවිද_හ පුතායෙන් සංස්කාරයෝ ලැබෙති.

සඬඛාරා

මෙහිදී සංස්කාර ශබ්දයෙන් ආ සංස්කාරයන් නොගෙන අවිද, පුතායයෙන් ආ සංස්කාරයන් පමණක් ගනු ලැබේ.

අවිද පුතායෙන් ආසංස්කාරයෝ නිවිධ වේ.

එනම්: 1. පුණාාභිසබ්බාර

- 2. අයුණාහාහිසම්බාර
- 3. ආනෙඤ් ාභිසංබාර

 පුණාහතිසංඛාර-යම් කුසල ධම්යක් තෙම කුසල් කරන්නාවූ පුද්ගලයා පවිතු කෙරෙයිද, අදහස සම්පූණී කෙරේද, පූජා2ු භාවයන් උපදවයිද, එහෙයින් ඒ කුසල ධම්යාට පුණා යයි කියනු ලැබේ.

විපාකස්කනිශද, කටනතා හෙවන් කමීජරුපයද යම කුසල බමීයක් තෙම අභිසංස්කරණය කෙරේද, සකස් කෙරේද, එහෙයින් ඒ කුසල කමය අභිසංස්කාරද වේ, පුණායද වේ. එහෙයින් පුණාතාභිසංස්කාර යයි කියනු ලැබේ.

2. අපුණතාභිසඞ්බාර---පුණතාට විපසාෂ වූගේ අපුණත තම්. අපුණතම අභිසංස්කරණය කෙරේනුයි අපුණතාභි සඞ්බාර තම්.

3. ආනෝඤ්ඩ්සංඛාර — කමපා නොවේනුයි ආනෝඤ් තම්. කමපා නොවත්නාවූ කුසල ධම්යම අභිසංස්කාර වේනුයි ආනෝඤ්ඩ් සබ්බාර තම්.

තවද, 1. කාය සංබාර

- 2. වවී සංඛාර
- විතත සංඛාර යයි ද සංස්කාරයෝ නිවිධවේ.

කාය චාරය විසින් පවත්වන ලද කුසලා කුසල කම්යනෙම, නොහොත් කායවාර හේතුකොට ගෙන පැවැත්තාවූ කුසලාකුසලය තෙමේ, නොහොත් කාය චාරය විසින් සකස් කරන ලද, නොහොත් කායවාරයානේ සංස්කාරය කාය සංඛාර තමි. එපරිද්දෙන්ම වාග්වාරග කරණකොටගෙන පැවති සංස්කාරයෝ වවී සංඛාර යයිද මතොචාරය කරණ කොටගෙන පැවති සංස්කාරයෝ විතන සබ්බාර යයිද කියනු ලැබේ.

පුණාවේ සංසාරය ඉදින් සකස් කරන්නේ නම්, පුණා එල සඬාහන හව සමපත්තිය කරා එළඹ සිටියාවූ පනිසාහි පුවෘතති විකැකුණය වේ. අපුණාවේ සංස්කාරය සකස් කරන්නේනම්, විපතති හවය කරා එළඹ සිටියාවූ පතිසාහි පුවෘත්ති විකැකුණය වේ. තොසැලෙන්නාවූ, සමාධියට පතිපක්ෂ බම්යන්ට අභි දූරසථවූ බැවින්, ආනෙකැජ නම් වූ සංස්කාරයන් සකස් කරන්නේ නම් ආනිකැජන හව සමපතනිය කරා එළඹ සිටියාවූ පතිසාහි පුවෘතති විකැකුණය වේ.

විස්තර වශයෙන් වනාති,

පුණාභිසංස්කාරය නම් කුසල වෙතනාවයි. මේ කුසල වෙතනාව දෙයාකාර වේ. එනම්:

අපටවිඩ කාමාවචර කුසල චෙතනා වෝය

පඤචවිඩ රුපාවචර කුසල වෙතනාවෝය

්මෙසින් අපටවිධ කාමාවවර කුසල වෙතනාවෝ,

දුන වෙතනාවෝය

සීල වෙතනාවෝ යයි විධ වේ.

තෙළෙස් වෙතතාවෝම භාවනාමයවූ කුසල වෙතනා වෝයි. මේ තෙළෙස් වෙතතාවත් අතුරෙන් ඥතවිපුයුකත වෙතනාවන්ගේ භාවතාමයාවය අපුකටය. පුහුණු කළාවූ ධමීය හද,රන්නාවූ පුද්ගල නෙමේ, එක් අනුසකියකුදු අනු සංකි දෙකකුදු ඉක්මහිය කල්හින් නොදෙනී, නොහොත් හද,ල ඛමීය අනුසකියට වන් කල්හින් එක් අනුසකි-යක්ද අනුසකි දෙකක්ද නොදනී. පසුව ආවර්ජනා කරන කල්හි දන ගන්නේ යම්සේද, එපරිද්දෙන්ම, කසිණ පරිකමී කරන්නාවූ යොගාවවරයාහටද, පුහුණුවූ දහැන පුතාවෙසතා කරන්නාවූ යොගාවවරයාහටද, පුහුණුවූ කමටහන මෙනෙහි කරන්නාවූ යොගාවවරයාහටද, පුහුණුවූ කමටහන මෙනෙහි කරන්නාවූ යොගාවවරයාහටද, පුහුණුවූ කමටහන මෙනෙහි කරන්නාවූ යොගාවවරයා හටද දෙන විපුයුක්තවූ භාවනාවකුදු වේ. එහෙයින් නෙළෙස් වෙත-නාවෝම භාවනාමය කුසල් වන බව දක්වන ලදී.

දතය අරභයා, දනය නිසා යම් වෙතනාවක්, යම සංචෙතනාවක්, යම් චිනතන සඞ්ගීවූ පුද්ගලයාගේ භාවය යයි කියන ලද සිනිවිල්ලක් උපදීද මේ වෙතනා තොමෝ දුනිමය වූ පුණාතාකිසංස්කාරය යයි කියනු ලැබේ.

ශීලය අරභයා යම වෙතනාවක්, යම් සංවෙතතාවක් යම් සිතිවිල්ලක් උපදීද, ඒ වෙතතා තොමෝ ශීලමයවූ පුණාභාතිසංස්කාරය නම් වේ.

භාවනාව නිසා යම් වෙතනාවක්, යම් සිතිවිල්ලක් උපදීද, ඒ වෙතනා තොමෝ භාවනාමයවූ පුණාාහි-සංස්කාරය නම් වේ.

තවද, සිවුරු පිරිකර ආදීවූ සිව්පසයන් අතුරෙන්ද, රූපාලමබනාදීවූ ෂඩාලමබනයන් අතුරෙන්ද, බත් ආදීවූ දුන වස්තූත් අතුරෙන්ද, ඒ ඒ දනවත්තු පරිතාහා කරන්තාවූ පුද්ගලයාහට දන වසතු සපයන පුම්භාග අවසථාවෙනිද, පරිතාහ කරන අවසථාවෙනිද, පසුව සොමතස් සිතින් නැවත නැවත අනුසමරණය කරණ අවසථාවෙනිද යන මේ තූන් අවසථාවෙනි පවත්තා වෙතතා තොමෝ දුනාමය වෙතනා තම. සිලය සම්පූණ් කිරීම පිණ්ස පැවිදි වන්නෙම්සි වෙහෙර වදනාහටද, පැවිදි වන්නාහටද, අදහස මුදුන් පමුණුවා ගෙන මම පැවිද්දෙක් වූයෙම්යි, එය ඉතා මැනවැයි ආවර්ජකය කරන්නාහටද, පුංතිමොක්ෂ ශීලය රක්තාහටද චිවරාදිවූ පුතායයන් පුතාවෙක්ෂා කොට වළඳන්නාහටද රුපාදි ෂඩාලමානයන් හමුවූ කල්හි වක්ෂුරාදී ෂඩ්වාරයන් රක්තාහටද ආජීවය පිරිසිදු කරන්නාහටද, පවත්නා වෙතනා නොමෝ ශීලමය වෙනනා නම්.

විදශීතා මගිත් එකඛායතනාදීයද වඤුර් විඥතාදීයද චඤු සම්එසසාදීයද, රූප සඥදීයද, ජරා මරණයද අතිතා වශයෙන්ද, දුකඛ වශයෙන්ද, අතාත්ම වශයෙන්ද භාවනා කරන්නා හට උපදනා වෙතනාවෝ භාවනාමය වෙතනා තම්.

2. අපුණාතාහි සංඛාරයෝ නම් අකුසල වෙතනාවෝයි දෙළොස් අකුසල් සිත් හා සමග එකොත්පාදුදි වතුර්විධ සම්පුසොග ලක්ෂණයෙන්ද යුක්තවූ වෙතනාවෝයි. එය කාමාවවරයහ. දෙම්තස් දෙසිත හැර ඉතිරි දසවිධ අකුසල වෙතනාවෝ රූපාරුප හවයෙහිත් උපදිත් නමුදු, ඒ රූපා රූප භවයෙහි පටිසකි නොදෙත්. කාම භූමියෙහිම පිළිසිද ගැනීම් වශයෙන් විපාකය පවත්වත් එහෙයින් කාමාවවර යයි දෙශනා කරනලදි.

3. ආනෙකැජාභිසබ්බාරයෝ තම සතර අරුපාවවර කුසල වෙතතාවෝයි. අකමපතානී හෙයින්ද, අකම්පන කවහාවයවූ විපාකය පිළිගෙල කරත අනීයෙන්ද, ආගොකැජාභිසංඛාර යයි කියනු ලැබෙත්.

රූපාවවර වනුඒ බාහන වශයෙන් නිවිබවූ කුසල විපාක කියා වෙතනාවෝද, දෙලොස් වැදූරුම් අරූපාවවර කුසල විපාක කියා වෙතනාවෝද යන පසලොස් වැදූරුම් වූ වෙතනා බම්යෝ තුමු නොසැලෙන අළුයෙන් ආනොඤජ තම වෙත්. එයින් රුපාවවර කුසල වෙතනාවෝ නොසැලෙත නමුත් තමා හා අසමාතවූද සමානවූද සැලීම තැත්තාවූද, රූප තාම විපාකවය උපදවත්. එහෙයිත් අනෙඤ්ණී සංඛාර තම තොවේ රූපාවවර විපාක කුයා වෙතතාවෝ වතාහි විපාක ජනක සවහාවයක් තැති හෙයිත් විපාකය සකස් නොකෙරෙත්. අරුපාවවර වූ විපාක කියා වෙතනාවෝ තුමූත් ඒ රූපාවවර විපාක කියා වෙතතාවත් මෙන් විපාක තොදේ. මෙසේ හෙයිත් එකොළොස් පුකාරවූ ඒ වෙතතාවෝ අකමපතාංචීයෙත් ආනෙඤෝ තම වෙත් තමූත් අභිසංස්කාරයෝ නොවෙත්.

සතර වැද,රුම්වූ අරුපාවවරවූ කුසල වෙතතා තොමෝ කසති අශවාදීන්ගේ සෙවනැල්ල ඔවුත් හා සමාන වූවා වන මෙත් එපරිද්දෙන්ම තමා හා සමානවූ තොසැලෙත්තාවූ අරුප විපාකයක්ම උපදවයි. එහෙයින් ආනෙඤජාගිස බාර ශයි කියනු ලැබේ.

යථොක්ත තයින්, පුණාහාතිසබාර වශයෙන් තෙළෙ සක්ද, අපුණාහතිසබාර වශයෙන් දෙළොසක්ද, ආනෙඤාති සම්බාර වශයෙන් සතරක්දැයි වෙතනාවෝ එකුත් තිසක් (29) ක් වේ. මෙසේ භාගාවතුන් වහන්සේ පුමාණාතිකානතවූ සත්තියන්ට උපදතාවූ කුසලාකුසල වෙතනා තුමූ මහා තරාදියකින් කිරත්නක්හු වෙන්ද, නැළියක බහා මැන ගත්තක්හු වෙන්ද, සඒඥතාඥනයෙන් පිරිසිඳ දන එකුත් තිසක්ම දක්වා වදළ සේක.

3. කායසඬ්බාර--- පුමාණ රහිතවූ චනුවාලයන්හි පුමාණ රහිතවූ සත්තියෝ තුමූ කුසලාකුසල කමී රැස් කරන්නාහු යම් චාර කෙතෙකුන් කරණකොට ගෙන සකස් කෙරෙද්ද, නිවිබවූ ඒ කමීචාරයත් දක්වා වද, රන්නාවූ හාගාවතුන්වහන්සේ කාය සඬ්බාර, වවී සඬ්බාර, විතත සඬ්බාරයන් වදළ සේක. ඔවුන් අතුරෙන් කාය සඬ්බාර නොහොත් කාය සංකේෂන නා යනු කාය විකැකුතන රූපය හටගන්වා, කායචාරය හෙතුකොට ගෙන පුවෘතතවූ, අපට විබවූ කාමාවවර කුසල වෙනනාවෝද, මාදස වීබවූ අතුසල වේතනාවෝද යන මේ විසිවැදුරුම්වූ වෙතනාවෝයි, නොහොත් කායචාරයෙහි ඇද ගැනීමට, සම්පුයුක්තයාගේ ගැනීමට සෙලවීමට පමුණුවමත් උපන්නාවූ විසි වැදුරුම් කුසලාකුසල වෙතනාවෝයි.

5. වට්සබ්බාර හෙවත් වට්ස කොටතා ගනු වාග් විඤඤත් රූපය හටගත්වා, වාග්වාරය හෙතුකොට ගෙන පුවෘතත වූ එම විසි වැදැරුම්වූ වෙතතාවෝයි නොහොත් වාග් චාරයෙහි හනු සඤවලතයට, වාග් හෙදගට පමුණුවමිත් උපත්තාවු විසි වැදුරුම්වූ වෙතතාවෝයි.

6. මිතතසඬබාර යෙවත් මනොසකේවතනා වනාහි මිපුකාරවූ මිඤඤතති රූපයක් නූපදවා, මනොචාරයෙහි උපන්නාවූ සියළුම එකුන්භිස් වැදුරුම්වූ වෙතතාවෝහි.

පුණාහාභිසඞ්ඛාරය කාස දුශවරිතසෙන් වෙන්වන පුද්ගලයා හට කිසි කලෙක්හි කාශ සංස්කාරද වේ. වාග් දුශවරිතසෙන් වෙන්වන පුද්ගලයා හට කිසි කලෙක්හි වී සංස්කාරයද වේ. මේ තයින්, කාමාවවරවූ අට වැදරුම කුසල වෙතකාවෝ, පුණාහාභිසංස්කාරයන් වේ, විතන සංස්කාරයන් වේ මනොවාරහෙහි උපන්තාවූ ඒ නෙලෙස් කුසල වෙතනාවෝ පුණාහාභිසංස්කාරයන් වේ, විතන සංස්කාරයන් වේ.

අපුණාහාහිසංස්කාරය -- කාස දුශවරිත වශයෙන් පවත්නා කල්හි කිසිකලෙක හාශ සංස්කාරය වේ. වවි දුශවරිත වශයෙන් පවත්නා කල්හි කිසි කලෙක විවී සංස්-කාරද වේ කාය වාග්වාරයන් හැර මනොවාරයෙහි පවත්තා කල්හි චිතතසංස්කාරය වේ. මෙෂේ අපුණාහති සංස්කාරය කායසංස්කාරක් වේ, වවීසංස්කාරක් වේ, චිතතසංස්කාරත් වේ

කාය සංස්කාරය, කිසි කලෙක පුණාාභිසංස්කාරය වේ කිසි කලෙක අපුණාහභිසංස්කාරද වේ නුමුත් ආනොඤජාභි සංස්කාර නොවේ. වටී සංස්කාරයද, කිසි කලෙක පුණාහසංස්කාරද වේ, අපුණාහසංස්කාරද වේ, ආනොඤුපාහිසංස්කාර නොවේ.

විතත සංස්ඝාාරය, කිසි කලෙක පුණාාහිසංස්ඝාරය වේ, කිසි කලෙක අපුණාහතිසංස්ඝාරද වේ, කිසි කලෙක ආනොඤෝහතිසංස්ඝාරද වේ.

මේ කියන ලද සංස්කාරයෝ තුමූ අවිද, පුතායෙන් වන්නාවූ සාස්කාරයෝ නම්හුයි.

අවිද්_හවගේ වීම දෘති කල්හි නොහොත් අවිද්_හවගේ චීමෙන් සංස්කාරයක්ගේ වීම වේ.

යම් පුද්ගලයෙකු හට දුකඛාදීන්හි අවිද, සංඛාහතවූ අඥන භාවය හෙවත් මූළාවීම පුහිණ නොවූයේද, ඒ පුද්ගල තෙම පළමුකොට **දුකාබ සතායයෙහිද, අනිත** ස්කණි කොට්ඨාසාදීන්ගිද අවිද වෙන් හෙවත් මුලාවීමෙන් සංසාර දුකාබය. සුඛග යන සංඥවෙන් ගෙන, ඒ සංසාර දුක්කයාගේ කාරණතුතුවූ නිවිධ සංස්කාර ධම්යන් රැස් කරන්නට පටන් ගනි. සමුදුය සතායයෙහි මුලාවීම හෙතුකොට ගෙන සංසාර දුක්ඛයාගේ කාරණහතවුද, තෘෂ්ණාවගේ පිරිවරවුද, සංස්කාර බම්යන් සුඛහාගේ හෙතු වශයෙන් හඟිමින් රැස් කරන්නට පටන් ගනී නිරොඩ සතායෂෙහිද මාහි සතායයෙහිද මුලාවීමෙන් සංසාර දූකඛයාගේ අවිභාශ සවභාවවූද දෙව බුහ්මාදි ගති විෂයොති නිථාණය යන හැගීම ඇත්තේවී, නිරොධ සනාසයයානේද අනුපාය මාගීවූත්, යාඥවිධි, අමරතපස් ආදීන්ති, නිරෝධ සනාසයය සාසමාත් කරණයට හෙතුවූ මාගීය යන සංඥ ඇත්තේවී, දුකබ නිරෝහ සංඛාංත

නිළුණය පානිතා කරමිත් යාඥ විධාන අමරතපත් චරණාදී හෙතුවෙත් නිවිධවූද සංස්කාර ධමීයත් රැස්-කරත්නට පටන් ගනි. අමර තපස් නම් නිළුණය පිණිස යයි කියා ශරීර තැවීම් ආදිවූ දුෂ්කර කුයාවෝය නොහොත් දෙවාත්මභාවය පිණිසවූ තපසය.

තවද, ඒ පුද්ගලතෙම ඒ සංසාර දුක්ඛය, සුඛය යයි ගත් සංඥ වශයෙන්, සතර සතායයන්හි මාශීඥණයෙන් පුහිණ නොකළාවූ අවිද ුව ඇති බැවිත් අතිශයින් ජාති, ජරා, වසාබු, මරණාදී නානා පුකාර ආදීතවයෙන් සංක්ණීවූ පුණා ඵලය යයි කියනලද සංසාර දුකඛය දුකඛ වශයෙන් නොදන්නේව, ඒ සංසාර දුකඛය අයත්කර ගැනීම පිණිස කාය, වාන්, චිතත සංසකාර හෙදය ඇති පුණාසාහිසංසකාරය රැස්කරත්නට පටන්ගනී දිවාප්සරාවන් පතන පුද්ගල-යෙක් ඉඥකුවාදි පඒතයකට නැගීමට දුක් ගන්භාක් මෙති. සුඛ්ය යයි සම්මත කරණලද්දු වූ ද, ඒ පුණා පලයාගේ කෙළවර මහා තැවිලි උපදවන විපරිණාම දුකබ සවභාවයද, සැප නැති බවද තොදක්නේ විනුමූන් ඒ පුණා ඵලයට හෙතුවු පුණාසාහිසංසාහාරයන් සකස්කරන්තව පවන්ගනී. පළගැටියෙක් පහත්සිලට වදිත්නට පරින්ගත්තාක් මෙනි. මී බිදෙහි ලොල්වූ පුද්ගලයෙක් මි වැනි කඩුමුවත ලෙවීමට පටන් ගන්නාක් මෙනි.

විපාක සහිතවූ කම්සැප බුස්නිමිදීම් ආදියෙහි ආදීතව තොදක්තා පුද්ගලතෙම සුබය යන සංඥවෙන්ද, කෙලෙසත් විසින් මහිනලද බැවිතද, තුන්දෙර පැවැත්තාවූ අපුණාාහි-සංඝාරය රැස්කරන්තට පටන්ගනි. ළදරුවෙක් අසුවි ගෙන කෙළීමට පටන්ගත්නාක් මෙනි. මැරෙනු කැමැති පුද්ගලයෙක් වස කෑමට පටන්ගන්නාක් මෙනි. අරුපාවවර විපාකයන් හිත්, සංසකාර දුකබ, විපරිණාම දුකඛයන්ගේ සවභාවය නොවටහගත් නා පුද්ගලතෙම ශාසවත උපෙෂිදේදී වශගෙන් විපරිතගුණයෙන් විතත සංසකාරවූ ආනොඤාණිසංසකාරය රැස්කරන්නට පටන්ගනී මංමූලා වුවෙක් යකුන් වසන පුරයට යොමුවූ මගට පිළිපැදීමට පටන්ගත්නාක් මෙනි.

යම්හෙයකින් අවිදාවගේ හේතුවෙන්ම සංසකාර– යන්නේ ඇතිවීම වේද, අවිදා හේතුව නැති කල්හි සංස්කාරයෝ නොවෙන්. එහෙයින් සංස්කාරයෝ අවිදා පුතාගෙන් වේ ගයි කියන ලදී.

අවිද බව සංකොරයන්ට පුතාය වන ආකාරය.

අවිදාව, පුණාහාහිසංකාරයන්ට දෙපරිද්දෙකින් පුතාය වේ එනම්:

1 ආරම්මණ පුතාය වශයෙන් පුතාය වීමද,

2. උපනිශුය පුතාය වශයෙන් පුතාය වීමද වේ.

1. අවිදාව, සාය වශයෙන්, වාය වශයෙන් සමාශීනය කරන කල්හි කාමාවවරවූ පුණාාභිසංස්කාරයන්ට ආරමාණ පුනාශයන් පුනාය වේ.

අභිඥ චිතතයෙන් මොහ සහිතවූ චිතතය දන්නං කල්හි, රුපාවචරවූ පුණාහතිසංස්කාරයන්ට ආරමාණ පුතාමයන් පුතාය වේ

2. අවිදාව ඉක්මවීම පිණිස ද,ත, සීලාදීවූ පුණා කියා වස්තූන් සමපුණි කරන්නා හටද, රූපාවවර බාහනයන් උපදවන්නා හටද, ඒ කාමාවවර, රූපාවවර පුණාහභිසංස්කාරයන්ට උපනිශුය පුතායයෙන් පුතාසය වේ. මොහයෙන් වැඩියක් මූළාවූ බැවින් කාමහව, රූපහව සමපත්තීන් පතා එම කාමාවවර පුණාහභිසංස්කාරයන් කරන්නාහටද, උපනිශුය පුතාසයනෙන් පුතාසය වේ. අවිද**ූව, අපුණාසාභිසංස්කාරයන්ට** නොයෙක් පරිද්-දෙන් පුතාය වේ

1. අවිදැව අරමුණුකොට රාග, දිටයි, විවිකිචඡා, උඬච්ච, දෙමතසායන් උපදනා කල්හි ආරමමණ. පුතාශෙන් පුතාය වේ.

2 හරුකොට දාසවාදය කරණ කල්හි ආරම්මණාඩි-. පති සහ ආරම්මණුපනිසාය පුතායයෙන් පුතාය වේ.

3. අවිද වෙන් සමමූලහව ආදීනව නොදක්තාසීලිව පාණ සාතාදීන් කරන්නාහට උපනිශ්‍රය ප්‍රතාශයෙන් ප්‍රතාය වේ

4. විහිස ජවතාදීත්ට අනතානර ප්‍රතාශ, සමනතාර ප්‍රතාශ, අනතාගරාපතිශ්‍රය ප්‍රතාශ, ආසෙවන ප්‍රතාශ, නාසති ප්‍රතාශ, විශත ප්‍රතාශ සනාදී වශසෙන් ප්‍රතාස වේ

5. සියලු අකුසල් කරන්තාහට, හෙතු පුතාය, සහජාත පුතාය, අකැකැමකැකැ පුතාය, නිශුය පුතාය, සම්පුසුකත පුතාය, අසුනි පුතාය, අවිශත පුතාය යතාදි වශයෙන් පුතායා වේ.

අවිදාව, ආනෙඤ්චාභිසංස්කාරයන්ට උපනිශුය පුතායයෙන් පුතාය වේ.

අවිද**ූ හේතුවෙන් සංස්කාරයන් වේයයි කී කල්හි** එක් හේතුවක් සහ එක් ඵලයක් දක්වා ඇත. මෙසේ දක්වීමට කාරණයද දතයුතු.

එක් හේතුවකින් මේ භවයෙහි හෝ මේ පතා.
 වීමෙහි කිසි එක් ඵලයෙක් නැත.

2. එක් හේතුවකින් නොයෙක් ඵලයකුදු නැත.

3. තොයෙක් හේතුවලින් එක් ඵලයකුදු නැත.

4. නොයෙක් හේතුවලින් වනාහි නොෂෙක් ඵල යෙක්ම වේ.

අනෙකමිබවූ සෘතු පෘපිමි, බීජ ජල සඬාහාත හේතු චලින් අනෙකමිබවූම රුප, ගඬ, රසාදීන් සමෘඟිවූ අඬ්කුර යයි කියනලද ඵලයෙක් උපදතා බව දක්තා ලැබේ.

යම්බඳුවූ එක් එක් හේතු ඵලයෙකු දැක්වීම භාගාවතුන් වහන්සේ විසින් කර වදරන ලදද, ඒ එක් එක් හේතු ඵලයෙක් දැක්වීමෙහි අතීයෙක් ද ඇත පුයෝජනයෙක්ද විදෑමාත වෙයි. භාගාවතුන්වහන්සේ සමහර නැනෙක යම් කිසි පුයෝජනයක් පුඩාන බැවින්ද, කිසි තැනෙක්හි පුකට බැවින්ද, කිසි තැනෙක්හි අසාධාරණ බැටින්ද, කිසි තැනෙක්හි දෙශනා විලාසය වශයෙන්ද, වෛනෙය ජනයන්ට සුදුසු පරිද්දෙන් එකම හෝතුවෙකු එකම ඵලයෙකු හෝ දක්වා වදුරණ සේක.

එසිස පවසා වෙදනා යයි කී තැත එස්සය තෙම වෙදනාවගේ ප්‍රධාන හේතුව වේ. වේදතාව එස්සයාගේ ප්‍රධාන එලය වේ. පෙම්හ පම්‍රධානා දාබාඩා යනාදී තන්හි ප්‍රධාන එලය වේ. පෙම්හ පම්‍රධානා දාබාඩා යනාදී තන්හි ප්‍රකාධ එක් හේතුවක් දක්වා ඇත. ගෙනොවී හිතබවෙ දකුසලා ධම්මා සමබබ තෙ අසෝනිසෝ මනසිකාර මූල කාති. මහණෙනි! සියලු අකුසල ධම් කෙනෙක් ඇද්ද ඒ සියලු අකුසල ධම්යෝ තුමූ අයොනිසෝ මනස්කාර සහඛාන අකුසල ජවන සමපාදක ආවජිනය මූල්කොට ඇතියන. මේ ආදී තැන්හි අසාධාරණ බැවින් එක් හේතුවක්ම වදාළ සේක වසනු ආලමබනාදීනු සාධාරණ හේතුනු වෙති. එහෙයින් මේ අවිද නොමෝ අවිද ඉ කෙරෙත් අනාහු වසනු ආලමබන සහජාන ධම්යන් මූල්කොට ඇති සංස්කාරයන්ට කාරණා වූවන් විද මාන කල්හි සුඛාසවාදයකැයි නැවන නැවත දක්නා කැමැතිවූ මූසයා හට තාම්ණාව වැහෙයි. මෙසේ අවිද සහඛානත හේතුවෙත් ආශුවයන්ගේ පහළවීම වේ. මෙසේද, අනිකුදු තණ්හා ආශුවාදීදී සංසකාරයන්ට කාරණා වූවන්ගේ හේතුව වේ. සථොකත නයින් පුඩාන බැවින්ද අවිද ශුවෙන් සමත්මිතවූ අනුබාලතෙම පුණාහතිසංසකාරයන් සකස් කෙරෙයි යන තන්හි **පුසාව බැවින්ද, අසාධාරණ බැවින්ද,** සංසකාර ධම්යන්ගේ හේතුව වශයෙන් පුකාශ කරණ ලදී. සබ්බාර පව්වගා වි*කැකා, මො*ං ගතාදීවූ සියලු පදයන්හි එක් එක් හෙතු ඵල කෙනෙකුත් ඇර දක්වීමෙහි පුයෝජනය මෙසේම දනයුතු.

ඒකානතයෙන්ම අනිෂට ඵල ඇත්තාවූ, සාවදුවූ අවිදාවගේ, පුණයාහිසංස්කාර, ආනෙඤභාහිසංස්කාරයන්ට පුතය වන බව කෙසේ නම යෙදෙයි ද.

යම් පුතූසුත්පතන **බ**මී කෙනෙකුන්ට **විරුදා**වූන්, අවරුදබවූන්, සදුශවූන්, අසදශවූන් පතාය වීම පුක්ටිය. බම්යන්ට ස්ථාන, සිහාව, කෘතායාදී වශයෙන් ම්රොබවූද. අව්රොබවූද පතාය වීම පුකටය. පලමූ පැවති සිත පසුව පවත්නා සිතට සථාන භාවයෙන් හෙවත් විදුමානඬයෙන් විරුදධවුයේ කුමුදු පුතාය වෙයි. පළමු පුහුණු කළ ශිල්පාදීහුද, පසුව පවත්නාවූ ශිල්පාදීවූ කියාවත්වද, නාමය තෙම රූපයටද, සවහාවයෙන් විරුදඩවූයේ නමුදු පුතාසය වෙයි. ක්ෂිරාදීහු දබි ආදීන්ටද, ආලෝකය තෙම චිඤුර් විඥනයටද, කෘතායයෙන් විරුඬවූයේ නමුදු පතාය වෙයි. වක්ෂුස් රූපාදීහු වක්ෂුර්විඥතාදීන්ටද සථාන අවීරුදඛ භාවයෙන් හෙවත් වීද ුමානතියෙන් අවිරුදඛ වූවාහු පුතාස වෙත්. පූළීවූ ජවනාදීහු පසුව ජවතාදීත්ව සවහාව වශයෙන්ද අවිරුදඩ වූවානු. කෘතායෙන්ද අවිරුදඩ වූවාහු පුතාසයෝ වෙත්. විරුඬ අවිරුඬ පුතාසයෝ සිදබවුවාක් මෙන් සදශ, අසදශවූ පුතෳයයෝද සිදධය සමානවූම ඍතු, දාහාර සඬාහාතවූ රූපය තෙම රූපයට පුතාසය වේ. මෙය සමාන භාවයෙන් පුතාසය වීමයි. අසමානවුද රූපය තෙම නාමයටත්, තාමය තෙම රූපයටත්

අසමාන වශයෙන් පුතාය වේ. ගවලොම්, රතු එඑ ලොම්හු දුළුතම්ලද වදකහ හෙළ හිතණයන්ගේ උත්පතති යට පුතාය වේ දබි, තල, පිටි ආඳීහු භුසතාණ නම් ලද ඖෂධ විෂයයාගේ උත්පතතියට පුතාය වේ මෙය අසමාන භාවයෙන් පුතාය වීමයි.

යම් පුතෙසාත්පතත බම් කෙතෙකුන්ට යම් පුතසය ඛම් කෙතෙක් විරුතු, අවරුති වූවෝව, සමාන, අසමාන වූවෝව පුතසය වූවාහුද, ඒ පුතෙසාත්පතත බම්යෝ තුමූ ඒ පුතසය බම්යන්ගේ විපාකයෝම නොවෙද්ද, එහෙයින් මේ අවිද, තොමෝ පුඛානවූ විපාක ගෙනදීම් වශයෙන්ද, නියහයෙන්ම අනිටුවූ අකුසල විපාක සවභාවයාගේ ශක්ති වශයෙන්ද සාවද, වූවා නමුදු, සියළුම පුණසාභිසංස්කාරාදීන්ට සුදුසු පරිද්දෙන් ස්ථාන, ස්වභාව, කෘතස වශයෙනුදු, විරුතු අවරුතු පුතසය වශයෙනුදු, සමාත අසමාන පුතසය වශයෙනුදු පුතසය වේමැයි.

යම් පුද්ගලයෙක් වුති පුතිසකියෙහිත්, සකකි දායතන බාතුන්ගේ පිළිවෙල නොසිඳ පැවැත්ම යයි කියනලද සංසාර වෘතතයෙහිත්, සංසකාර ඛම්යන්ගේ ලක්ෂණයෙහිත්, පුතීතාසමුත්පනන ඛම් හෙවත් එල ඛම්යන්හිත් නොහොත් අවිදා දීවූ පට්චාසමූපපාද ඛම්, ජරා මරණාදීවූ පටිචා සමූපපනන ඛම් සෑඛාහාත හේතුඵල ඛම්යෙහිත් වෙසෙසින් මූළාවේද, ඒ පුද්ගල තෙමේ නිවිඛවූ ඒ සංසකාරයාත් යම් හෙයකින් සකස් කෙරේද, එහෙයින් මේ අවිදා තොමෝ නිවිඛවූ ද ඒ සංසකාරයාත්ට පුතාය වේ.

චූති පුතිසකි ආදී ධමීයන්හි මූළා චීමෙන් නිවිධ සංසකාරයන් රැස්කිරීම මෙසේ දනයුනු.

චුතියෙහි පළමුකොට වෙසෙසින් මූළාවූ පුද්ගලතෙම, සියළුම භව, යොනි, ගති, විඥනසුවති, සතතාවාසයන්හි සකනායන්ගේ එක් අත්බැවෙක අවසන්වන බිඳීම මරණ නමි. මෙපරිද්දෙන් චුතිය නොගෙන සන්හි නෙමේ මැරෙයි. සත්තියාගේ දෙශානතරයට සංකුමණය තොහොත් ආත්මය තෙමේ පණ හැර ආය ආත්මයාගේ අත් සිරුරකට වැදීමය යනාදී මිථාා මත කල්පනාකොට ගනී.

පතිසකියෙහි වෙසෙසින් මූළාවූ පුද්ගලතෙම, සියළු තවයන්හි සකකායන්ගේ පහළවීම ජාති නම්. මෙපරිද්දෙන් පුතිසකිය නොගෙන සත්ති තෙමේ නොහොත් ආත්ම තෙමේ උපදී. සත්තියාගේ නොහොත් ආත්මයාගේ අහිනව ශරීරයෙක්හි පහළවීම වේ මේ ආදී වශයෙන් ම්ථාා මතයන් කල්පනාකොට ගනී.

සඝරෙහි වෙසෙසින් මූළාවූ පුද්ගලනෙම සකනියන්ගේද ඛාතු ආයතනයන්ගේද නොසිඳ පවත්තාවූ පරිපාටි නොමෝ සසර යයි නොගෙන මේ සත්ති නෙමේ, මේ ආත්ම තෙමේ මෙලොවින් පරලොවට යේ, පරලොවින් මෙලොවට එයි යනාදී වශයෙන් මිථාා මහයන් කල්පනාකොට ගනී.

සංස්කාර ධම්යන්ගේ ලසාෂණයෙහි වෙසෙසින් මූළාවූ පුද්ශලතෙමේ සංස්කාර ධම්යන්ගේ නමන රූපානාදීවූ ද කකීශ සපශීතාදීවූද, තමතමන් සතුවූ ලසාෂණයද, අනිතාහාදීවූ සමාන ලසාෂණයද, තොගෙන සංස්කාර ධම්යන් ආත්ම වශයෙන්ද, ආත්මීය හෙවත් ආත්මසනතක වසතු වශයෙන්ද කල්පතාකොට ගනී

පටිච්චසමූපපාද බමී පටිච්චසමූපපතන ඩම්යත්හි වෙසෙසින් මූලාවූ පුද්ගල තෙම අවිදා දී පුතාංග ශාක්තියෙන් සංස්කාරාදී ඵල බමීයන්ගේ පුවාතතිය නොගෙන ආත්මය තෙම දනී, ගෝ තොදනී, ඒ ආත්මය තෙම තමාද කරන්නේ යි, මෙරමාද කරවන්නේ යි, ඒ ආත්මය තෙම පුතිසකීකාණණයෙහි උපදී, ඒ ආත්මයාගේ අණු පරමෙශවරාදී හේතූහු කලල රෑපාදී භාවමයෙන් සිරුර පිහිටුවත්, චකුෂුරාදී ඉන්දියයෝ සපයන් ඒ ආත්මය නම් ලද සත්තිවෙම චකුෂුරාදී ඉන්දියයන් හා සමන්විත වූයෝව ආලමාන සපයී කෙරෙහි ආලමබනයන්හි ඇලෙයි. අලමබන වූවත් දූඞ කොට ගනී අනතුරු ආත්මහාවය හා හළපයි. ඒ ආත්ම භාවය නෙම තැවත අතය භවයෙක්හි වේ මෙපරිද්දෙන් සියළු සත්තියෝ තුමූ නියත ගනි ඇතියහ. නිෂ්කාරණොත් පතකිය ඇතියහ. සවභාවයෙන්ද නානාපුකාර භාවයට පැමණියහ. මෙපරිද්දෙන් වරදවා කල්පතා කෙරෙයි. මෙසේ අවිදාව විසින් නුවණැස ඇඳිරි කළාවූ ඒ බාල ජත තෙමේ වරදවා කල්පනා කරන්නේය. අනි මිනිසෙක් පොළෝතලයෙහි ඔබ්මොබ හැසිරෙන්නේ නිසි මගටත් කොමගටත්, ගොඩැල්ලටත්, වළ තැතටත්, සමතලව්වටත්, තොසමතලව්වටත් පිළිපදනේද එමෙන්ම පුණාහාහිසංස් කාරයන්ද, අපුණහාහිසංස්කාරයන්ද, ආතෙඤාහිසංස් කාරයන්ද, අපුණහාහිසංස්කාරයන්ද, ආතෙඤාහිසංස් කාරයන්ද අවිදාම පුතාය කොටගෙන සකස් කෙරෙයි.

තමන් රැක බලා මගට පමුණුවන්නෙකු තැති උත්පතතිගෙන්ම අනිවූ මිනිසෙක් කිසිවිටෙක නිසි මගින්ද, කිසිවිටෙක නොනිසි මගින්ද පිළිපදනේ යමසේද, එමෛන්ම අභීත් එල සභාගත මාගීය මොනවට පිළිගෙල කර දෙන්නාවූ කලාගණ මිතුයෙකු රහිතවූ අඥත ජනතොමේ සසරෙහි සැරිසරන්නේ කිසිකලෙක පුණාගාභිසංස්කාරයන් රැස් කෙරෙයි. කිසිකලෙක අපුණාගතිසංස්කාරයන් රැස් කෙරෙයි. ඒ අඥතතොම යම් කලෙක බමීය දූත නිමාණ බමීය මාගීඥතයෙන් පසක් කොට සතායයන් අවබොබ කරන්නේද එකල්හි අවිදාවගේ සංසිඳීම් හේතුවෙන් කෙලෙස් වීඩා සන්හුන්ව හැසිරෙන්නෙයි. සඬඛාර පවවයා විකුකිදුණං

කළාවූ කුසලාකුසල කමීයත් හෙතුකොටගෙත කමී විපාක වශයෙන් දෙතිස් විඤඤ ණයෝ ලැබෙන්නාහ. ඒ දෙතිස් විඤඤ ණයෝ නම්:

1.	වකඩු වි <i>ඤ</i> ඤ,ණ -	කුසල විපාක චකබු වි <i>කැකුණ</i> අකුසල විපාක චකබු වි <i>කැ</i> කදුණ	<u>}</u>	2
2.	සොත වි ඤඤ ණ-	කුසල විපාක සොත වි <i>කැක</i> ුණ අකුසල විපාක සොතවි <i>කැ</i> ඤුණ	}	2
3.	ඝාණ වි <i>කැක</i> ුණ -	කුසල විපාක ඝාණ වි <i>සැස</i> ුණ අකුසල විපාක ඝාණ වි <i>සැස</i> ුණ	}	2
4.	ජිවහා වි ඤඤැණ -	කුසල විපාක ජිවහා වි <i>කුක</i> ුණ අකුසල විපා ක ජිවහා වි <i>කැක</i> ුණ	}	2
5.	භාය විඤඤ,ණ -	කුසල විපාක කාය වි <i>කැක</i> ුණ අකුසල විපාක කාය වි <i>කැක</i> ුණ	}	2
6.	මනො විඤඤුණ-	කුසල විපාක මතො ඛාතු අකුසල විපාක මතො ඛාතු	}	2
		අහෙතු ක මතො විඤඤණ ධාතු (සනතී රණ තිකය)	}	3
		අපටවිධ කාමාවවර සහෙතුක විපාක	}	8
		පඤචවිධ රූපාවචර විපාක	-	5
		චතුර්විඛ අරූපාවවර විපාක	-	4
			i	32

මේ දෙතිස් විපාකයෝ ලෞකික විපාක විඤඤණයෝයි. ලොකොත්තර විපාක (ඵල) චිතතයෝ සංසාරවෘතත කථායෙහි නොයෙදෙන හෙයින් මෙහිදී නොගන්නාලද බව දනයුතු. පුණතාහිසංස්කාර, අපුණතාහිසංස්කාර, ආනොකැජා-හිසංස්කාර යන නිවිධ සංසකාරයන් අතුරෙන් කාමාවවර පුණතාහිසංස්කාර පුතායෙන් වන්නාවූ විපාක විඤ්-ඤැණයෝ සොළොසෙකි. එනම:

කුසල විපාහා චහාබූ වි*කැ*කපුණාදි

පතැවවිකැකැ ගැනයා 3

සුසල විපාසා සමපරිචාජන නම්වූ ම≢නාඛාතුවය 1 කුසල විපාසා සොම්නස් සනතීරණ සතිතවූ

උභය මනොවිඤඤ,ණ ඛාතුවය 2

රුපාවචර පුණාාභිසංස්කාර පුතාගෙන් වත්තාවූ විපාක විඤඤ ණයෝ පහෙකි එතම්: රුපාවචර විපාක සිත් පසග.

මෙසේ පුණාහාහිසංසකාර පුතායයෙන් එක්විසි විපාක විසැඤාණයන් ලැබෙත්.

අපුණාහසංස්කාර පුතානයන් වත්නාවූ විපාක විසැකුණයෝ සත්දෙනෙකි. එනම්:

අකුසල විපාසා වකබ විඤඤ,ණාදි වු

පඤවවිධ විඤඤ ණයෝග 🧿

අකුසල විපාක සමපවිචාජන නම්වූ මනො ධාතුවය 1 අකුසල විපාක සන්නිරණ

මනො විකැකැණ බාතුවය 1

7

ආනෙකැජාභිසංස්කාර පූතායයෙන් වන්නාවූ විපාක විසැඤාණයෝ සතරෙකි. එනුම්: චනුර්විඛ අරූප විපාක විසැඤාණයෝ යි. සියලුම විපාහා විඤඤ,ණනෝ

- 1. පුවෘතති විපාක විසැසැණුණයෝ ය.
- 2. පුතිසණි විපාක විකැකැණයෝය සී විධ වේ.

 1. ඒ විපාක විකැකුණයන් අතුරෙන්
 දිපිසාක විකැකුණයෝ අතුරෙන්

 දවිඩ විපාක මතොබාතු (සමපටිචාඡන 2)
 2

 සෝමනස් අහෙතුක මතොවිකැකුණ බාතු
 2

 සෝමනස් අහෙතුක මතොවිකැකුණ බාතු
 10

13

යන තෙළෙස් විපාක විණැඤණයෝ පඤවවොකාර භවයෙහි පුවෘතතිකෂණයෙහිම පවතිත්, හෙවත් පුවෘතති විපාක වශයෙන් ලැබෙත්.

ඉතිරි එකුත්විසි (19) විපාක විඤඤණයෝ තිව්ධහව-යන්හි ඒ ඒ හවයන්හි උපදනා පුද්ගලයන්ට සුදුසු පරිද්දෙන් පුවෘත්තිකාණයෙහිද පටිසකිකාණයෙහිද පවතිත්.

කුසල විපාකවු වනසුරවිකුනා දිවු පස්දෙන, කුසල විපාකයකින් හෝ අකුසල විපාකයකින් හෝ පිළිසිඳ හත්තාවූ පිළිවෙලින් මිහිකිරීමට පැමිණි ඉදුරත් ඇති, සත්තියාගේ වසසුරාදීන්ට හමුවූ ඉෂ්ටාලමානවූ හෝ ඉෂ්ට මහාසඑාලමාන වූ හෝ රූපාලමානා දීවූ ආලමානයක් අරමුණු කොට වසසුරාදී පුසාද රූපයක් ඇසුරුකොට ගෙන දශීත කෘතාසය, ශුවණ කෘතාසය, ආසුාණ කෘතාසය, ආසාදන කෘතාසය, ස්පශීත කෘතාසය සිදුකරන්නෝව පවතින්.

අකුසල විපාකවු චඤුර්විඥානාදීවු පස්දෙනද එපරිද්දෙන්ම චඤුරාදීන්ට හමුවූ අතිෂ්ටාලබාතවූ රූපා– ලබාතාදිවූ ආලබානයක් අරමුණු කොට පවතිත්.

දසවිධවූ මේ විපඤච විඤඤණයෝ නියතවූ වාරාලබෙත වසනුස්ථානයන් හා නියතවූ කෘතාය ඇත්තාහුම වෙත්. විපණුව විකුඤුණයන් ඉපිද නිරුදාවූ ඉක්බිති ඒ දසවිධ විණැඤුණයන් අතුරෙන් කුසල විපාකවූ වකුෂුර් විකුඤුණා-දීන්ට අනතුරුව කුසල විපාක මනොඛාතු හෙවත් කුසල විපාක සමපටිචඡනය ඒ තුසල විපාකවූ පඤව විඤඤුණ-යන්ගේම ආලමබනය අරමූණුකොට, හෘදයවසතු රුපය ඇසුරුකොට සමපටිචඡන කෘතාය නෙවත් අරමූණ පිළිගැනීම කිස සාදන්නීව පවතී.

අකුසල විපාකවූ පඤාව විකැඤාණයන්ගේ අනතුරුව වූ. අකුසල විපාක මනො ධාතු හෙවත් අකුසල විපාක සම්– පට්චාඡනයද එපරිද්දෙන්ම පවතී.

මේ සම්පටිචාඡනවය වනාහි අතියතවූ වාරාලඹාන ඇත්තේද, නියතවූ වසනුසථාන ඇත්තේද, නියතවූ කෘතාය ඇත්තේද වේ.

සොමනසය අසේතුක මනො විසැසාගේ ඩාතුව හෙවත් සොමනසය සනනිරණය, කුසල විපාක මනො බාතුව නම් ලද කුසල විපාක සම්පටිචාජන චිතතයාගේ නිරොධයට ඉක්බිනි, ඒ කුසල විපාක මනොධාතුවගේම අරමුණ අරමුණු කොට, හදයවසතුව ඇසුරුකොට, සන්නීරණ කාතාය සාදමින් ද, ඔඩාරමමණයන්හි බලවත් ආලම්බනයෙහි කාමාවවර සන්නියනට බෙහෙවින් ලොහ සම්පුයුක්ත ජවනයන්ගේ අනතයෙහි භවාඞ්ග වීටිය පසිද, ජවනයා විසින් ගත් අරමුණෙහි එල්බ තදලම්බන කෘතාය වශයෙන් දෙවරක් ද පවනි.

ඉතිරි විපාසා විඤඤ ණංගන් අතුරෙන් කිසි විපාක විඤඤණයෙක් තමහට සුදුසුවූ පුතිසකියෙහි නොහොත් සුදුසුවූ පුතිසකි කෘතා වශයෙන් නොපවත්තේ නොවෙයි. පවත්තේමය.

පුවෘතති කාලයෙහි වනාහි පළමුකොට කුසලාකුසල විපෘක සත්තීරණ තම ලද විපුකාරවූ අහේතුක මතො-විඤඤුණ ධාතුහු, පඤුවචාරගෙහි කුසල විපාක අකුසල විපාක සමපට්චඡන විතනයන්ට අනතුරුව සන්තිරණ කාතාය ද, ෂඞ්වාරයන්හි පූම්යෙහි කීතයින්ම තද,ලමබන කාතාය ද, තමා විසින් දෙනලද පුතිසකි විපාකයෙන් මත්තෙහි හවඩග සනතනිය සිදපියන්නාවූ වීපි විතෙතාත් පාදයක්හු අවිදැමාන කල්හි හවඩග කෘතාය ද, අවසාතයෙහි වුනි කෘතාය ද, යන මේ වතුර්විධ කෘතායෙන් සාදමින් නියන වසතු ඇත්තෝව අනියතවූ ආලමබන ස්ථාන කෘතා ඇත්තෝව පවතිත්.

අෂටවිධ කාමාවවර විපාහා සින්හු, පුවෘතති කාලයෙහි කීනයින්ම ෂඞ්වාරයන්හි කදල මබන කානාය ද, තමතමා විසින් දෙනලද පතිසකි මිපාකයෙන් මත්තෙහි හවහා සනතතිය සිදපියන්නාවූ වීළු විතෙතාත්පාදයක්හු අවිද,මාන කල්හි හවාමන කෘතාය ද, අවසානයෙහි වුනි කෘතායය ද, යන මේ නිවිධ කෘතායෙන් යාදමින් නියන වසතු ඇත්තෝව අනියනවූ ආලමබන සථාන කෘතාය ඇත්තෝව පවතිත්.

පඤාවවිඩ රාපාවවර විපාක සින්හුද චනුර්විඩ අරුප මීපාක සින්හුද තම තමා විසින් දෙනලද පුනිසකිවිපාක යෙන් මත්නෙහි හවඹග සනතනිය සිදපියන්නාවූ වීම විනෙතාත්පාදයක්හු අවිදුමාන කල්හි හවාඹග කෘතායද අවසානයෙහි වුනි කෘතායද යන මේ කෘතාය දෙක සාදමින් පවතින්. ඔවුන් අතුරෙන් රුපාවවර විපාක සින්හු, නියතවූ වසතු ආලමාන ඇත්තාහු, අනියතවූ ස්ථාන කෘතාය ඇත්තාහු වෙත්. අරුපාවවර විපාක සින්හු, අවසතුකවූ වාහු. නියතවූ ආලමාන ඇත්තාහු, අනියත ස්ථාන කෘතාය ඇත්තාහුව පවතින්.

යථොකත තයින් පළමුකොට දෙනිස් වැදැරුම වූ ද, විපාක විඤඤුණය තෙම පුවෘතති කාලයෙහි සංසකාර පතා ශක්තියෙන් පවතී. ඒ පුවෘතතියෙහි, ඒ දෙනිස් වැදැරුම්වූ විපාක විඤඤුණයට පුණාහතිසංසකාරාදී වූ ඒ ඒ සංසකාරයෝ තුමූ නා නා ඤාණැකා කාම පුතාය වශයෙන්ද පුතාය වේ. ඒ දෙතිස් විපාක විඤඤුණයත් අතුරෙත් යම එකොළොස් තදුලමබත විතත කෙතෙක් දක්වන ලදද ඒ එකොළොස් තදුලමබන විතතයත් අතුරෙත් එක් තද-ලමබනයකුදු රූපාරූප භවයෙහි තදුලමබන කෘතාවත්ව නොපවතී කාමාවචර පුනිසෙනි සඬබතාන බිජයක්හු අවිදුමාන කෙසිනි.

ඒ තදුලබාත චිත්කයා, නියමයෙන් රුපාරුප හවයෙහි යම්සේ තොපවතීද, එසේම සියලුම කාමාවචර **ධ**මීයත් කෙරෙත් අනාවු මහද්ගත ලොකොතතර බම්යත් අනුව තොපවතී ජනක තොවත බැවින්ද, රුපාරුප භවයන්හි පුතිසකිය දනවන්තාවූ ජනක කම්යාගේ කාමාවචර ජවත සඬාසාත තදලඹාන විපාසා ජනක කමීය හා නොසම වන බැවින්ද වේ. ගෙයිත් නික්ම බැහැර යනු කැමැත්තෘවූ ළදරුවෙකු, තමා ඉපදවූ පියහුගේ හෝ අනාවූ පියහු වැනිවූ හිත කැමැත්තාවූ නැදෙකුගේ හෝ ඇහිල්ල ගෙන කැටිව යත මෙත් අනාළු රාජපුරුෂාදී අයකු ලුහුනොබඳනාහු මෙන්, එසේ මේ තදලබා විනතයද භවඩාග විතතයාගේ ආලම්බනය කෙරෙන් බැහැර නික්ම යනු කැමැත්තෝ, තමා හා කාමාවවර භවයෙහි සමාතභාග වන බැවින් තමා දතවත්නාවූ පියා වූ හෝ පියා වැති වූ හෝ කාමාවවර ජවනයම අනුව පවතී. අතාවූ මහද්ගත් ජවතයකු හෝ ලොකොතතර ජවතයකු හෝ අනුව නොපවති.

තද ලබානය, මහද්ගත ලොකොතතර ඛෂීයන් අනුව තොපවතිත මෙන්, කාමාවවර ඛෂීයෝද, මහද්ගත ආලබාත ඇත්තෝව නොපවතින් තමන් පුරුදු නොකළ මහද්ගත ලෝකොතතර දෙශය වන බැවිත්ද ඒකානතයෙන් පරිතතා-ලබාත වූ කාමාවවර ඛෂීයන් අරමුණුකොට ඇති බැවින් ද අනුව නොපවතී.

තදලමබනය පියකු හෝ පියා වැනිවූ නෑයෙකු හෝ ලුහුබඳනේ නමුදු, ළදරු තෙමේ ගේ මිදුල්, අසලමග සතර මංසනි යනාදිවූ පුරුදු කළ පියෙස්හිම ලුහුබඳන මෙන්, වතයකට හෝ සංගාම භූමියකට හෝ යන්නාවූ පියා හෝ පියා වැනි වූ ඤුතියෙකු හෝ ලීහු නොබඳනාක් මෙත් කාමාවවර ධමීයන් අනුව පවත්නේ වී තමුදු මහද්ගත ලොකොතතර ධමීයන් කෙරෙන් අනා වූ පුරුදුකළාවූම විෂය ස්ථානයෙහි පවත්තාවූ කාමාවවර ධමීයන් අනුව පදිනී. මහද්ගත ලොකොතතර ධමීයන් අරමුණුකොට ඇත්තා වූ කාමාවවර ධමීයන් අනුව නොපවතී.

මෙසේ මේ එකොළොස් තදලඹාත සිත්හු

 තම්ගොත් අරමුණුකොට කාමාවවර ජවනයා පැවති කල්හි තද, ලබානය නොගනිත්.

2 පුඥප්තිය අරමුණුකොට කාමාවචර ජවනයා පුවෘතතවූ කල්හි තදුලබාතය නොලැබේ.

3. අනිතාහාදි නිලඝෂණයන් අරමූණුකොට ඇති විදශීනාවෙහි තද,ලබානය තොලැබේ.

4. වුට්ඨානගාමණි නම් වූ බලවත් විදශීනාවෙහි තදුලබානය නොලැබේ.

5. රූපාවවර අරූපාවවර ධමීයත් අරමුණුකොට කාමාවවර ජවනයා පුවෘතතවූ කල්හි තදලබාතය නොලැබේ.

6. ම්චඡතත නියත ධම්යත්හි තදුලමබතය නොලැබේ.

7. සමාතත නියත ධාමීයන්හි ත**දලබොනය** නොලැබේ.

 8. ලොකොතතර බමීයත් අරමුණුකොට කාමාවවර ජවනයා පුවෘතතවූ කල්හි තද, ලබානය තොලැබේ.

9. පඤවාහිඥ ඤුණය අරමූණුකොට කාමාවවර ජවතයා පුවාතතවූ කල්හි තදලමබනය නොලැබේ.

10. පටිසමෝද, ඤෑණය අරමුණුකොට කාමාවවර ජවනයා පුවෘතතවූ කල්හි තදලබානය නොලැබේ. 11. කාමාවවරවූ දුබබලාරමමණය හෙවත් මහනතා-රමමණ, පරිතතාරමමණ, අභිපරිතතාරමමණයෙහි තද-ලමබනය නොලැබේ.

සඩ්වාරයන්හි බලවන්වූ ආලම්බනයක්හු හමුවූ කල්හි තද,ලම්බනය ලැබේ. එනම් : අතිමහනත විඥනාලම්බනයක් හමුවූ කල්හි තද,ලම්බනය ලැබේ. එසේ ලැබෙන්නේ වී තමුදු කාමාවවර භූමියෙහිම ලැබේ රුපා රූප භවයන්හි තද,ලම්බනයක් තැත.

2. පුතිසයබ් විපාක වියැයදුණය.

අකුසල විපාක අහෙතුක මනො විඤඤාණ ඩාතුව හෙවත් උපෙක්ඛාසහගත සන්තීරණ අකුසල විපාක චිතතය, සතර අපාය දුගතීන්හි පුනිසැකිතොම වේ.

කුසල විපාහා අහෙතුකා මනො විඤඤාණ ධාතුව හෙවත් උපෙකබා සහගත සත්තීරණ කුසල විපාක විතතය මනිස් ලෙව්හි ජාතිඅඣය, ජාති බධිරය, ජාති උමමතතකය, එලමූහ, (බිනීම ඇසීම දෙක්හි අසමත් බව) නපුංසකය යනාදී සත්තියන්ගේ පුතිසඣිය වේ.

අෂට වියුටූ සහෙතුක මහා විපාක සිත්වලින් ෂට් කාමාවවර දෙව්ලෙව්හිද, මනුෂා ලොකයන්හිද පිනැත්ත-වුන්ගේ පුතිසකිය වේ.

පඤචවිබවූ රුපාවචර විපාක සින්වලින් රුපාවවර බුහ්ම ලොකයෙහි පුතිසකීය වේ.

වතුර්විඩ අරුපාවවර විපාක සින්ඩලින් අරුපාවවර බුහ්මලොකයෙහි පුතිසකිය වේ. මෙසේ යම පුතිසකි චිතතයකිත් යම භූමියෙක්හි පුතිසකිය වේද, ඒ පුතිසකි තොමෝම ඒ භූමියට යොගාවූ පුතිසකි නම වේ.

සැකෙවින් පුතිසකියගේ **කමම , කමම නිමිනි, ගති** නිමිති යයි නිවිධ වූ ආලමබනයෙක් ඇත.

කමීය තම්, සකස් කලාවූ කුසලාකුසල වෙතනාවෝයි.

කා මම නිම්තත. යම් වසතුවක් අරමුණුකොට සකස් කෙරේද, ඒ වසතුව කමම නිමිතත තම්.

ඒ කාමම කමම නිමතත යන් අතුරෙහි අතීතවූ කලප කොටි ශත සහශයෙකින් මත්තෝහිදු කමීගක්හු සකස් කළ කල්හි, ඒ පිළිසිඳ ගන්නා කෙණෙහි කමීග හෝ කමී තිමතත හෝ පැමණ එළඹ සිටී. ඉදිරියෙන් යන්නාවූ පුරුමයෙකුගේ හිස,පිටුපසින් අවුත් තියුණු වූ කඩුපතෙකින් සිඳිද්ද, වැද හෙව නිදන්නාවූ පුරුමයාගේ නිස තියුණු වූ කඩුපතෙකින් සිඳිද්ද, ජලයෙහි ගිල්වා මරද්ද, මෙබදු වූ කාලයන්හිද එක්තරා කමීයක් හෝ කමී නිමතතක් හෝ එළඹ සිටී. බීම කණත යවුල් දඬු මත්තෙහි වසා සිටි මැස්සකු මූගුරෙන් පහරා සණු කෙරෙද්ද, මෙබදු වූ කල්හිත් කමීය හෝ කමී නිමතත හෝ එළඹ සිටී. මෙ පරිද්දෙන් සුණු කරනු ලබන්නාවූ මැස්සාගේ වනාහි පළමූකොට කායවාරයෙහි පුවෘතතවූ මිතත වීපියෙන් මරණය සිදුනොවේ. දෙවන විතන වීටියත් ඉක්ම තුන්වන වර උපදනා විතන වීටියෙන් මරණය සිදුවේ.

නතිනිම්තත - මතු උපදින්තාවූ භවයෙහි එක් වණ් සංස්ථානයක් වැටහේද, එය ගති නිමිතත නම්. එයින් තිරය භූමිය වැටහෙත කල්හි ලොහොකුඹු නිරය හා සමාත වූයේව වැටහේ. මිනිස් ලොව වැටහෙන කල්හි මව් කුස, කම්බල වසනුයෙන් සැරසූ යාතයක් හා සමානව වැටහේ. දෙළුලොව වැටහෙන කල්හි දිවා කප්රැක්, වීමන්, යහන් ඇ අරමුණු වැටහෙතේ. තවද, පුතිසකියනේ ආලම්බනයෝ නිදෙනෙක් වෙති එනම්: 1. අනි**තාලම්බනය**

2. පදිවුපපනහාලමබනය

3. නවතතබබාලමබනය (පුඥපති අරමූණ)

අසංඥසන්වානල වාසීන්ගේ පුතිසකි තොම අනාරමාණය හෙවත් අරමුණු රහිතය.

නිවිධ පුතිසඣත් අතුරෙත්

විකුක, ණණුවාගනන

නොවස කැකැනා ස කැකැ ගතන

යත පුතිසන්ධිත්ගේ අ**රමුණ** අතීනාලමබනම වේ.

ද සවිධ කාමාවචර පුතිසන්ධින්ගේ අරමුණ අතීතා ලම්බන හෝ පච්චුපනතාලමබනයෝ යි.

ෙසසු පුතිසත්ධිත්ගේ අරමුණ පාවතතබබාලමබන හෙවත් පුඥප්තාපාලමබන යයි.

අන්ත වූ ආලමබන ඇති වුති චිතතයාගේ 1 අනතුරුව වූ අනිතාලමබන ඇති පුතිසණිය. කාමාවවර සුගතියෙහි සිටියාවූ, පාපකම් ඇත්තාවූ, ඒ පුද්ගලයා හට ඒ පාපකම්යෝ මරණාසන්න කාලයෙහි නැඹුරු වෙත්. මරණ මඤචකයෙහි වැදහොත්තාවූ පුද්ගලයා හට යම් පරිද්දෙකින් සකස්සාලාවූ පාපකම්යෙක් හෝ කමීනිමිතන යෙක් හෝ මනොවාරයෙහි හමුබවට පැමිණේද, ඒ කමී කමිතිමිතතය අරභයං උපත්නාවූ, තදලබානයන් අවසන් කොට ඇති චීපි චිතතයාගේ හෝ ශුඬවූ හෙවත් තදුලමබනයන් හා අසම්මිශුවූ ජවන වීපියගේ හෝ ඉක්බිති භවඞ්ග චිතතයාගේ ආලමබනය අරමුණුකොට චුති චිතතය උපදී ඒ චුනිචිතතය නිරුදඬවූ කල්ඞ් හමුවූ හෙවත් අරමුණු බවට පැමිණියාවූ ඒ කමීය හෝ කමී නිමතත හෝ අරමුණුකොව, මාගීයෙන් පුහිණ නොකළාවූ කෙලශයන්ගේ බලගෙන් භවානතරයෙහි නැඹුරු කරන

ලද්දුවූ දුගති භවයෙහි අනතශීතවූ පතිසකි චිතතය උපදී. මෙය අතිතාලබෙන ඇති චුති චිතතයාගේ අතතුරුව වූ අතීතාලබෙන ඇති පුතිසකිය වේ.

2. අනිතාලමබන ඇති චූතියගේ අනතුරුව වූ පුතයුත්පනතාලමබන ඇති පුතිසණිය. අත් පුද්ගලයෙකු . හට මරණාසන්ත කාලයෙහි කියනලද පුකාර ඇති **කමීයා**ගේ වශයෙක් තිරයාදීන්හි තිරය ගිනිජාලාදීවූ දුගීති නිමත් තෙක් මනොචාරයෙහි හමුවීමට පැමිණේද, ඒ පුද්ගලයාහට දෙවරක් හවාඞග චිතතය ඉපිද නිරුදඩවූ කල්හි ඒ අරමූණම අරමුණු කොට එකළාවූ මනොවාරාවර්ජනයද, මරණයාගේ ලංචීමෙන් මදව පැවති වේගය ඇති බැවින් ජවන් සිත් පසක්ද, තද,ලබෙන සිත් දෙකක්දුයි මෙසේ නිවිබවූ වීඵ සිත් උපදිත්. ඒ විවි චිතතයන්ට ඉක්බිනි භවඞය චිතන යාගේ අරමුණ අරමුණුකොට එකළාවූ චුති චිතතය උපදී මෙසේ පැවති එකොළොස් චිතත සමණය න්ට අනතුරුව ඉතිරිවූ චිතතසාණ පසකට ආයු ඇති හෙයින් මරණාසන්ත ජවත් සිත් විසිත් ගන්නාලද ඒ අරමුණෙහිම පුනිසඣි චිතතයද එයට අ<mark>ත</mark>තුරුව භව**ඞ**ග සිත්<mark>ද</mark> පහළවේ. මේ පුතිසඣි තොමෝ අතීතාලබෙත ඇති චුතියගේ අනතුරුව වූ ළතෘත්පතාාලබෙන ඇති පුතිසකිග වේ.

3. අතික් පුද්ගලයෙකු හට මරණාසත්න කාලයෙහි පඤවිබවූ වාරයත් අතුරෙත් එක්තරා වාරයකිත් රාගාදීන්ගේ කාරණාවූ ළාමකවූ අරමුණක් හමුවූ සාල්හි, ඒ පුද්ගලයාගේ පිළිවෙල නොයික්ම උපත් වොටඪපන විතනයාගේ අනතයෙහි මරණයාගේ ලංචීමෙත් මදව පැවති වේගය ඇති බැවිත් ජවත් සිත් පසක්ද. තදලමබන දෙකක්ද උපදිත්. ඒ වීටි විතනයන්ට ඉක්බිතිව හවාඞ්ගයාගේ ආලමබනය අරමුණුකොට එකළාවූ චුති විතතය උපදි. මෙසේ භවාඞන සිත් 2 ක්ද, පඤවචාරාවර්ජනයද. වඤුර්විශුතාදියෙන් එක් විශූනයක්ද, සමපටිචාඡනයද,

3

සනතීරණයද, වොටස්පනයද, ඒවත් 5 ද, තදරමාණ 2 කද, චූති චිතතයද යන පසලොසක් සිත්හු ඉක්ම`ගොස් අතතුරුව ඉතිරිවූ එක් චිතතකාණෙයට ආයු ඇති, මරණාසන්ත ජවත් විසින් ගත්තාලද අරමුණම ගෙත පුතිසකි චිතතය උපදී. මේ පුතිසකි තොමෝද අනීතා– ලමබන ඇති චුනිසනිය වේ.

මේ කියන ලද්දේ අතිතාලම්බන ඇති සුගති චුතියගේ අනතුරුව වූ අතිත පුතයූත්පනතාලම්බන ඇති දූශති පුතිසංඛ්යගේ පවත්නා පරිදිය.

4 දුගීතියෙහි සිටියාවූ මරණාසන්ත කාලයෙහි, සකස් කළාවූ තිරවදා කම් ඇති සත්තියාහට ඒ තිරවදා කමීය හෝ කමීතිමිතත හෝ මතොවාරයෙහි අරමුණු බවට පැමිණේ. ඒ කම් කමීතිමිති අරහයා උපන්නාවූ විතත වීටියේ චුති විතතය තිරුඬවූ කල්හි සුගති හවයෙහි අනතගීතවූ පුනිසන්බි විතතය උපදී.

මෙසේ අනිතාලම්බන ඇති, දුගති චුතියෙන් අනතුරුව වූ අනිත පුතයුන්පහතාලම්බන ඇති සුගති පුතිසඬියගේ පවත්නා පරිදි දුතයුතු.

අතීත භවයෙහි හෝ ඒ පුරුෂ පුද්ගලයා විසින් දුක් විදීමට කරුණුවූ යම පාපකමීයක් කරන ලදද, ඒ පාපකමීයද, පුතු ක්පතන හවයෙහි හෝ ඒ පුරුණ පුද්ගලයා විසින් යම් පාපකමීයක් කරනලද තම් ඒ පාප කමීයද, මරණාසන්න ජවත කාලයෙහි හෝ ඒ පුරුණ පුද්ගලයා විසින් යම් මිථා දුෂ්ටියක් සම්පූණ් කරනලදු තම, සමාදන්වන ලදු තම, ඒ මිථා දුෂ්ටියද යන නිවිධ පාප කමීයෙන් ඒ පුද්ගල තෙම කායයාගේ හෙදයෙන් මරණින් මත්තෙහි අපාය දුගීනි විනිපාතවූ නිරයෙහි උපදනේය. 5. සුහතියෙහි සිටියාවූ සකස් කළ කුසල ඛණී ඇත්තාවූ, මරණ මඤිචකයෙහි වැදහොත් පුද්ගලයාහට යම යම පරිද්දෙන් සකස්කළාවූ කුසල කෂීයෙක් හෝ කෂී නිමතතයෙක් හෝ මනෝචාරයෙහි හමුවීමට පැමිණේ. ඒ අනවද, කෂී කෂීනිමතතයන්ගේ හමුවීමද, සකස්කළ කුසලකෂී ඇත්තාහටමය.

සකස්කළ මහද්ගත කුසලකමී ඇති පුද්ගලයාහට චනාභි කමීනිමතතයම හමුවීමට පැමිණේ.

ඒ කමී කමීනිමතත අරහයා උපන්නාවූ තදලබනයන් අවසත් කොට ඈත්තාවූ හෝ තදලබනයෙන් අසම්මිශුවූ හෝ ජවත් වීපියගේ අතතුරුව වූ, භවාභිහ චිතතයාගේ ආලබනය අරමූණුකොට චිති විතතය උපදනේය. ඒ චිති චිතතය තිරුඔවූ කල්හි, හමුවූ ඒ කමීය හෝ කමී නිමතතය හෝ අරමුණු කොට, මාහීයෙන් නුසුන්කළ කෙලෙස් බලයෙන් නැඹුරු කළාවූ, සුහති භවයෙහි අනතගීතවූ පුතිසකි චිතතය උපදනේය මේ පුතිසඣ තොමෝ අනීතාලබන ඇත්තාවූ චුතියගේ අනතුරුවවු අනීතාලබන ඇත්තාවූ හෝ නවතතබබාලබෙන ඇත්තාවූ හෝ පුතිසඣි තොමෝයි.

6. අනික් පුද්ගලයෙකුහට මරණාසන්න කාලයෙහි කාමාවවර කුසල කමීයාගේ වශයෙන් මනුෂා ලොකයෙහි මානෘකුක්ෂිවණී සඬඛාහනවූ හෝ සුගති නිමිත්තයෙක් මනොවාරයෙහි හමුවීමට පැමිණේ. ඒ පුද්ගලයාහට දුගීනි නිමිතනයෙහි දක්වූ පිළිවෙළින්ම චූති විතනයට අනතුරුව පතිසකි විතනය උපදී මේ පුනිසංකි නොමෝ අගීතා ලමබන ඇති චුනියගෝ අනතුරුවවූ පුන්දුන්පනනා ලමබන ඇති පටිසංකි නමි.

7. අතික් පුද්ගලයෙකුහට මරණාසත්ත කාලයෙහි තෑයෝ ඉදිරිපත්ව, දරුව තාගේ පුයෝජනය පිණිස මේ බුඩ පූජාව කරුණු ලැබේ, සිත පහදව, මෙසේ

පුෂ්පදම, බජ, පතාකාදීන්ගේ වශගෙන් රුපාලඹාන යෙකු හෝ ධමී ශුවණ, තුයා පුජාදි වශයෙත් ශබ්දලමබක යෙකු හෝ, ධුම සුගඣාදීත්ගේ වශයෙත් ගඣාලමබන යෙකු හෝ, පුත මේ රසය ආසවාදනය කරව තාගෝ පුයෝජනය පිණිස දියයුතුවූ දනවසතුවෙක. මෙසේ කියා මීපැණි යනාදීන්ගේ වශයෙන් රසාලබානයෙකු හෝ, මේ සපශීය සපශී කරව. තාගේ පුයෝජනය පිණිස දියයුතු වූ ද,නවසතුවෙක. මෙසේ බැණ අගතා පට්පිළි ආදින්ගේ වශයෙන් සපශීාලමබනයෙකු හෝ චඤපුරාදී පඤිව්චාරයෙහි එළවත්. ඒ පුද්ගලයාහට හමුවූ ඒ රුපාදි ආලම්බනයෙහි, පිළිවෙල නොයික්ම උපත් වොටඨපන **යාගේ අවසානයෙහි මරණයාගේ ලංවීමෙන් මදවූ වේ**ගය ඇති බැවිත් ජවත් පස් දෙනෙක්ද, තදුලමබන සිත් 2 ක්ද උපදිත්. ඉක්බිනි හවඞ්ගයාගේ ආලමානය අරමුණු කොට එකළාවූ චුනි චිතතයද, ඒ චුනි චිතතයාගේ අනත යෙහි ඒ ආලබ්නයෙහි පුතිසකිය උපදී. මේ **පුතිඝණ්ඛය ද** අහිතාලම්බන ඇති චුතිය යේ අනතුරුව වූ පුතයුත් පනතාලම්බන ඇති පුතිසණි නම්

8. අනික් පුද්ගලයෙකු හට වනාහි පඨමිකසිණ බාහාදීන්ගේ වශයෙන් ලබන ලද මහද්ගත බාහත ඇත්තා වූ සුහනියෙහි සිටි හෙයින් මරණාසනන කාලයෙහි කාමාවවර කුසලකම්, කමීනිමිති, හති නිමිතනයන් අතුරෙත් එක්තරා නිම්තනයෙක් හෝ පඨමි කසිණාදී වූ කමී නිමිතනයෙක් හෝ මහගාත විතනයෙක් හෝ මනොවාරයෙහි හමූවිමට පැමිණේ වඤුවාර සොත චාරයන් අතුරෙන් හේ එක්තරා චාරයෙක්හි කුසලොත්පතතියට හේතු වූ උතුම් වූ අරමූණෙක් හමූවීමට පැමිණේ. ඒ පුද්ගලයාහට පිළිවෙල නොයික්මවා උපන් වොට්යපත විතනයාගේ අවශානයෙහි මරණයාගේ ලංචිමෙන් මද වූ වේහය ඇති බැවිත් ජවන් සිත් පසක් උපදිත්. මහද්ගත භුමියෙහි සිටිනා සත්තට වනාහි හෙවත් බුහමලොකයෙන් චුත-වන පුද්ගලයා හට තදලබෙනගෙක් නැත. එහෙයිත් ජවතයන්ට අනතුරුවම භවාඞ්ගයාගේ ආලම්බනය අරමුණු කොට එකළාමූ චුති විතතය උපදී. ඒ චුති විතතයාගේ අනතයෙහි කාමාවවර මහද්ගත සුගතීන් අතුරෙන් එක්තරා සුගතියක ඇතුළත්වූ සවකීය කම්ානුරුවෙ එළඹ සිටියාවූ ආලම්බනයන් අතුරෙන් එක්තරා අරමූණක් ඇති පුතිසකි විතතය උපදී. මේ පුතිෂණික නවතතබබාලම්බන ඇති සුගති චුතියගේ අතතුරුව වූ අනිත, පුතයුන්පනත, නවතතබබාලම්බනයන් අතුරෙන් එක්තරා ආලම්බන කේ ඇති පුනිසණි තම.

9. මෙකි තසංහුසංරගෙන් අරූප චුතියනේද අනතුරුව වූ පතිසකියද දත යුත්තීය. මෙකී තය, අනීත නවතතබබා ලට්බන ඇති සුඛති චුතියගේ අනතුරුවඩූ අනීත, නවතතබබ, පුතුයුත්පනතාලම්බන ඇති පුතිසඣයගෝ පවත්නා පරිදිය.

10. දුගතියෙහි සිටිසා වූ, පාපකම් ඇත්තා වූ පුද්ගලයා හට වතාහි යටකී නයින්ම ඒ පාපකමීය හෝ කම් නිම්තත හෝ ගතිනිමිතත හෝ මතොචාරයෙහි හමුවීමට පැමිණේ. පයාවචාරයෙහි වනාහි අකුසලොත්පතතියට, හේතු වූ අරමුණක් හමුවීමට පැමිණේ. ඉක්බිති ඒ පුද්ගලයාගේ යටකි පිළිවෙල නොයික්ම චුති චිතතයාගේ අනතයෙහි දුගීතිහවයෙහි ඇතුළත් වූ ඒ ආලමබනයත් අතුරෙත එක්කරා ආලමබනයක් ඇති පතිසකි විතතය උපදී. මේ පුතිසංකිය අන්තාලම්බන ඇති දුගීනි චුතියගේ අනතුරුව වූ අතිතපවටුපෙනතාලමබන ඇති පරිසංකිය වේ.

මෙකි තයින් එකුත්විසි (19) වැදැරුම් වූ විපෘක විඤඤණයාගේ පුතිසකි වශයෙන් පුවෘතතිය දනවන ලද්දේ වේ.

1. මෙහි අතීතාලම්බනවත් සුහති ඩුතීහු එකොං ලොස් දෙනෙකි. එතම:

නවවිධ කාමාවචර සුගති චුනිහුය.

විඩවූ විඤඤාණඤාගතන, නෙවසඤඤානාසඤඤා යතන චූනී හු ය.

2. නවතතබබාලම්බනවත් සුගති චුරාහු සත් දෙනෙකි. එතම:

ආකාසානඤිවායතන, ආකිඤිවඤඤායතන චුනිහු දෙදෙනය, පඤාවවිධ රුපාවචර චුතිහුය.

තවද, අරුපාවචර චුතියට අනතුරුව රුපාවචර පුතිසාකියක් නැත.

අරූප තලයෙහිදු යට යට අරූපතල පුතිසාබියක් තැත.

සතර අරුප චුතියෙන් නවතතබබාලඹොනවත් පුති සකීයක් නැත.

සතර ආරූපා චුතියෙත් පරව ඒ සතර ආරූපා යෙහිම අතීතාලබාතවත් වූ පුතිසකියත්, සතර ආරූපා චුතියෙන් පරව කාමාවවර භුමියෙහි අතීත, පුතුසුත්– පනතාලබානවත් වූ පුනිසකියත් ලැබේ.

ඒ පුතිසණි විඤඤෑණයට, ජනක කමීය තෙම නානා කෂණික කමී පුතාා ශකති වශයෙන්ද, උපතිශුය පුතා ශකති වශයෙන්ද පුතාය වීම වේ.

පුතිසනි වි*සැක*ුණයාගෝ එකවිඛාදි පොදය—

මේ විපාක විඤඤණය තෙම පුනිසකි දන වශයෙන් එක් පරිද්දෙකීන් පවත්තේවී තමුදු, රූපය හා සමග මිශු අමිශු භෙද වශයෙන් විඩ වේ.

කාමභව, රුපභව, අරුප භවයන්ගේ භෙද වශයෙන් නිවිධ වේ.

අණ**ඬජ, ජලාබුජ**, සංසේද**ජ, ඔපපාතික යොති** වශයෙ**ත්** චතුස්පුකාර වේ. නිරය, ප්රේත, තිරස්වීන, දෙව, මනුෂා ගති වශයෙන් පඤාපුකාර වේ.

වි*කැක*ුණස්ථිති වශයෙන් සප්තවිධ වේ.

තවද, නිශුය පුතාඥවූ රුපය හා මිශුවූ පුතිසඣි මිඤඤාණය තෙම

1. භාවරුප සහිත පුතිසනි විකැකුණය

2. භාවරූප රහිත පුතිසකි විකැකුණය යන භෙද වශයෙන් විධ වේ.

එයින් භාවරූප සහිත පුතිසණි විශැඤ, ණය

1 සතුනාව

2 පුරුෂභාව වශයෙන් විධ වේ.

මිශුාමිශු හෙදයෙහි වනාහි පලමූ දක්වූ රූප මිශු පුතිසකි විඥනය හා සමග යටත් පිරිසෙයින් දශක දෙදෙනෙක් හෝ දශක තිදෙනෙක් හෝ වෙත්.

අරූප භවය හැර කාම, රූප භවයන්හි රූපය හා මිශුදි පුකිසකි විඥනය, රූප භවයෙහි සනු පුරුෂ භාව රූපයෙන් තොරව උපදී. කාම සුගති භවයෙහි ජාති නපුංසක පුතිසකිය හැර භාවරූපය හා සමග උපදී.

හරකයෙහිද, බූමාට දෙවියත් හැර දෙව ගනියෙහිද, අණසර, ජලාබුර, සංසේදජ වශයෙන් යොනීහු නොවෙත්.

මනුෂ∞, පෙත, තිරශ්චීන සඬාෳාතවූ නිවිඛ ගතීන්ණි අණඹජ ආදීවූ නිවිඛවුම යොනිහු වෙත්.

න්ජඣාමතරාහික පේතයෝ ඕපපාතිකම වෙත්.

රුපී බහමයත් කෙරෙහි පටිසකි විඥනය හා සමග චකබූ දසක, සොතදසක, වසතුදසක, ජීවිත තව**ක** යන කමීජ රුපයෝ පහළ වෙත්. සංසේදජ යොතියෙහිද, රූපී බුහ්මයන් හැර අතිකුත් ඕපපාතික යොනින්හිද උඹත් පිරිසෙයින් එකබූ. සොත, ඝාණ, ජීව්හා, කාය, වසනු, භාව දසක වශයෙන් සැත්තැ-වක් (70) රූපයෝද, යටත් පිරිසෙයින් ජිව්හා, කාය, වසනු දශක වශයෙන් නිසක්වූ කමීජ රූපයෝද පහල වෙත්.

ඩුහි පූතිසංඛාන්ගේ නෙද, අනෙද විශෙෂය - අත-තුරුව ඉක්මනිය චුතියගේද, ඊට අනතුරුවූ මිශුාමිශු භෙදය ඇති පුතිසංකියගේද, ස්කානි, ආලම්බන, ශති, හෙතු, වෙදනා, පීහි, විතක්, විචාර යන්ගේ වශයෙන් ඔවුනොවුන් සමවන බැව් අනෙද නම්. ඔවුනොවුන් හා නොසමවන බැව් හෙද නම්.

අරුප භූමිෂයති, වතුසකා ඔයක් ඇති අරුප චූතියගේ අතතුරුවවූ චතුසකා ඔයක් ඇත්තාවූ, අරමුණු වශයෙන් තොවෙනස්වූ පුතිස කියක්ද වේ. මෙය අරුතලයෙන් සැව අරුතලයෙහිම පිළිසිඳ ගැනීමය.

කිසිකලෙක මහද්ගත තොවූ බනිදධාලමබන සභාහාතවූ පුඥප්තිය අරමුණුකොට ඇති චුතියගේ අනතුරුව මහද්-ගතවූ අධාහත්මාලමබනය අරමුණු කොට ඇති පුතිසකි කක්ද වේ. මෙය පුළුම අරුප භූමියෙන් සැව විකැකැණි කුටා යතන නෙවසකැකුතාසකැකුයතන භූමියෙනිද, ආකියැව-කැකුගතන භූමියෙන් සැව නෙවසකැකුනාසකැකුයතන භූමියෙහිද පිළිසිඳ ගැනීමය.

කිසි කලෙක සතර සකඣයක් ඇති අරූප චුතියට අනතුරුව පංචසකඣයක් ඇති කාමාවවරවූ පුහිසඣි-යක්ද වේ.

කිසිකලෙක පඤවසකනිශක් ඇති කාමාවවර චුතියගේ තෝ රුපාවවර චුතියගේ හෝ අතතුරුව සතර ස්කනි– යක් ඇති අරුපාවවර පුතිසනියක්ද වේ. මෙකි නයින් අතීතාලමබනය ඇති වුතියනේ අනතුරුව අතීතාලමබන, නවතතබබාලමබන පුතපුත්පනතාල**මබ**න ඇති පුතිසකිය වේ.

ඇතැම් කාම සුගතියක්හුගේ අතතුරුව ඇතැම් දුගති පුතිසනිය වේ.

අහේතුක චුතියගේ අනතුරුව සහෙතුක පුනිසකි යක්ද වේ.

අහේතුක චුතියගේ අනතුරුව නිහෙතුක පුතිසඣි යක්ද වේ.

උපෙකඛාසහගත චුනියගේ අතතුරුව සොමනස් සහ-ගත පුතිසඣයක්ද වේ.

අපුතික චුතියගේ අතතුරුව සපුතුක පුතිසඣයක්ද වේ.

අවිතකී චුනියගේ අනතුරුව සවිතකී පුතිසනියක්දවේ.

අම්චාර චුතියගේ අතතුරුව සම්චාර පුතිසඣියක්ද වේ.

අවිතකී අවිවාර චුතියගේ අනතුරුව සවිතකක සව්– චාර පුතිසකියක්ද වේ.

ඒ **ඩුතිපුතිසණි විඥානයෝ තු**මූ පළමූ අත්බැවෙන් පැසුළු අත්බැවට නික්ම එද්ද? පූමී හේතු ආඳීන් තොරව පිහිටද්ද? යන මේ පුශ්නයන්ට පිළිතුරු දතයුතු.

පරමාණී වශයෙන් සත්තියෙක් තැත. ජීව සඞ්ඛාහා ආත්මයෙක්ද නැත. ඒ විඥතය, ලබනලද අවිදා දී පුතා ශකති ඇත්තේව උපදී. නාමරුප ඛෂී මාතුයක්ම අතා භවයෙක්හි පිහිටයි. ඒ විඥතයාගේ ඉතුත්වනිය අත්– බැවෙත් මේ අත්බැවිහි සැරීමකුදු තැත්තේය. පූළීභව යෙන් භවානතරයට වදතා බවෙක්ද හොවේ. ඒ ඉතුත්ව ගිය අත්බැවිහි අවිදා සංස්කාරාදී හෙතුවක් නැතිව මේ අත්බැවිහි පහළවීමකුදු නැත්තේය.

ඉකුත්ව ගිය අත්බැව්හි සවභාවයෙන් හෝ තමාගේ උපකුමයෙන් හෝ, මෙරමාගේ උපකුමයෙන් හෝ ඉතා ලංචූ මරණය ඇති, තොඉවසිය හැකි සියළු අඩාග පුතාවේග යත් සමබණිවූ සත්ධිත්ගේ ඝටනසථානගෝ සිදපියන්තාවූ මරණයම අවසන්කොට පවත්තා මරණ වෙදනාවන්ගෙන් පීඩිතවූ සිරුර, අව්වෙහි බහාලූ අමු තල්කොලයක් මෙන් කුමයෙන් විශ්ලෙන කල්හි, වසුරාදීවූ ඉඤියයන් නිරුදධව ගිය කල්හි, වැඩියෙන් බෙලහින බවට ගිය කල්හි, කාගෙඤිය, මතෙඤිය, ජිවිතෙඤියයන් හදයවත් පම-ණොක්හි පිහිටි කල්හි එකෙනෙහි ඉතිරිවූ හදිවත ඇසුරු කළාවූ විඥනය තෙම, මානෘඝාතාදී හරුකමීය, නැවත නැවත අසෙවනය කරණලද ආවීණ් කමීය, මරණයත්ත කාලයෙහි කරණලද ආශන්න කම්ය, පූළීභවයන්හි කරණලද අපරාපයාදීවෙදී, කාමය යන මොවුන් අතුරෙන් එක්තරාවූද, ලබනලද අවශෙෂ අවිදැාදි වූ ද, විඥ්නයට පුතා ශකති ඇති සංස්කාර යයි කියනලද කුසලාකුසල කාමීය හෝ කුසලාකුසල කමය විසින් එළවූ කමම නිමිති, හති නිමිති සබාාතවූ අරමූණ හෝ අරමූණු කොට පවතී.

මෙසේ පවත්තාවූ ඒ විඥනය තෙම, තෘෂ්ණා අවිදා වත් මාශ්ඥනයෙන් පුහිණ නොකළ බැවින්, අවිදා විසින් මූවාකළ දෙස් ඇති ඒ අරමුණොති, තෘෂ්ණාතොමෝ නැමී පවතී. මරණාසන්නවූ ජවත් සිත් සමග උපන් වෙනතා ස්පශාදිවූ සහජාන සංස්කාරයෝ තුමූ ඒ අරමූණෝති පුතිසාඞ විඥනය බහන්නවූන්මෙන් පවතී. ඒ පුතිසාඞී විඥනය නෙම චුනි පුතිසාඞී තදසන්න විඥනයන්ගේ පෙළගැසීම් වශයෙන් තෘෂ්ණාව විසින් නමනු ලබන්නේව, මරණාසන්න ජවන විඥනයන් හා සහජානවූ සංසෝගයන් විසින් බහනු ලබන්නේව, මෙගොඩ ඉවුර සිටි රැක බැදී රැහැන ආධාර කොටගෙන ඇල ඉක්මවා යන්නාවූ පුරුෂ-යෙක්හු මෙන්, පළමූ හටයෙහිවූ නිශුය රුපයද හැර, අනාවු කමීය විසින් එළවන ලද නිශුයවූ වසනුරුපයද ආසාදය කරමන් හෝ නොකරමින් හෝ, ආලම්බන පුතාය මුල්කොට ඇති පුතාශක්තීන් නෙවන් ආලම්බන සම්පුසුකත කමීපුතාදීන් හේතුකොටගෙනම පවතී.

මෙයින් පළමු වූ සිත, මේ ආත්මභාවයෙන් චුත කරවන හෙසිත් මුකි චිතනය වේ. පැසුළු සිත අතා අංත්මභාවයක් හුගේ පුළුවධිය ගළපත හෙයිත් **පුතිසයඩ් විතතය** නමැයි කියනු ලැබේ. ඒ පුතිසඣි විඥනය නෙම පලමූ පැවති අත්බැවේත් මේ හමුවූ අත්බැව්හි නොආයේ යි. ඒ පලමූ පැවති අත්බැව්හි, පුතිසඣ ජනක කමීය, මරණාසන්න ජවත් සිත් සහවගිය සංස්කාර තෘෂ්ණා ශක්තියෙත් තැමුණු බවය, කමී, කමනිමති, හති නිමිති යන අංලමානය ගැනීමය යනාදි හෙතු සමූහය තොරකොට පහළවූයේ නොවෙයි. මෙහි දක්වනලද උපමාවෙහි මෙගොඩ ඇල ඉවුර රුක බැඳි රැහැත මෙන් පුනිසැකි, භවාඞ්ග, චුති සඞ්ඛානත පළමු අත්බැව් බැඳි කමාදි දාලබෙනය දතයුතු. එහි පුරුෂයා මෙන් තෘෂ්ණාව දතයුතු, ඉක්මවන වසාපාරය මෙන් සංස්කාරය දතයුතු. හෙතෙම එතෙර ඉවුරෙහි පිහිටත්තේ එහෙර රැක බැඳි කිසිවක්හු ලබන්නේ හෝ නොලබන්නේ හෝ හු**දෙක්** පොළොවෙහි නතුවීමට කරුණු වූ සවශක්තීන්ම යම්සේ පිහිටාද, එමෙන්ම මේ පුතිසකි විඥතය හවානතරාතමහාවය වැළඳ සිටි හදයවසතු සඹ්ඛාහත නිශුගස්ථානය පඤාවවොකාර හවයෙහි ලබමින් හෝ, චතුවොකාර හවයෙහි තොලබමින් හෝ, ඌලබන, සම්පුයුක්ත, කමී පුතාය ශක්තියෙන්ම පවත්තේයි.

පුතිරාවය, පුදීපය, මුදාය, පුතිබිමබය යන කාරණයෝ නිදශීනයෝ වෙත්.

පුතිරාවය තෙම, ශබ්දය උත්පතති කාරණාකොට ඇත්තේය.

මුදා නම් ලද ඵලභුතවූ පිළිඹිඹුරුව, හෙතුභූතවූ ලාඤෟනය උත්පතති කාරණාකොට ඇත්තේය. කැටපත්තල ආදියෙහි හුණුවගිය පිළිරුව, මුව සටහන් ආදිය උත්පතති කාරණකොට ඇත්තේය.

එලය හේතුතුතුවූ තැන රැස්ව සිට අන් තැතෙකට නො ගියේ වෙයි. පුනිසකි විඥනයද, පූමී තවයෙහි රැස්ව සිට මේ තවයට ආයේ නොවෙයි. පෙළ සැදී පවත්නා හෙයින් මේ පුනිසන්බ් විඥනයාගේ සමානනියකුදු තැත. නාතතීයකුදු තැත අනුපුබකි වශයෙන් ඇති කල්හි එකානතයෙන් සමානතිය වන්නේ නම් කිරි හේතුකොට– ගෙන දී හටගැන්ම නොවන්නේය. එකානතයෙන් තිතතනියකුදු වන්නේ නම් කිරි හා සමබන්ධීවූ දී තො– වන්නේය. බීජාඕකුරාදීහුද මෙබඳු නය ඇතියහු වෙත්.

එකානත ඒකතිය ඇති කල්හි මනුෂායෙකුට දෙවියෙක් විය නොහැකි. ඒකානත තානතියක් ඇති කල්හි එක් අයෙක් සකස්කළ කමීය අනෙකෙක්හට යාහැකියි. එබැවිත් මේ හේතුඵල ධමීයන්හි ඒකානතයෙත් එකමය යන බව හෝ එකානතයෙන් අනෙකක් වන බව හෝ නුවණැතියන් විසින් නොපිළිගතයුතු. මෙහි එකානත එකතිය හැරීමෙන් ශෘසාවත දුෂ්ටිය වළකයි. ඒකානත තානතිය හැරීමෙන් උචෙඡද දුෂ්ටිය වළකයි. හෙතු, හෙතුසමූපපනතහාවය දක්වීමෙන් නිෂකාරණොත්පතානිය වළකයි.

අඹ ඇටයක් රොපණය කළ කල්හි පසු කලෙක ලබන-ලද පතායන් ඇතිහෙයින් අඹඵල හටගනී. අන් ඵලයක් හට නොගනී. මෙහි බීජය මෙන් කමීවත්වූ සත්තියා දතයුතු බීජයාගේ අඞ්කුරාදී පටිපාටිය මෙන් සත්තියාගේ පුතිසකි විඥතාදී පරිපාටිය දතයුතු. එහි අඹ රස ආදිය අඹඵලයාගේ හේතුවෙන් සකස් කළාක්මෙන් කමීය කළාවූ සත්තියාහටම ඒ කමී හේතුවෙන්ම විපාකයෝ වීම දතයුතු.

බාල දරුවෙකුට ශාසතු පුහුණු කිරීමද, ශිල්ප අභායාස කිරීමද, රොගතාසක ඖෂû පුගොග කිරීමද, වෘදධ අවසථා-වෙහිවූ ශරීරයට තොවදිති. නමුත් ඒ හේතුවෙත්, ශාසතු පටුනියද, ශිල්ප දුනිමද, නිරාතඹකහාවයද, වෘදධ අවසථාවට පැමිණි සිරුරෙහි පිහිටන්නේය. ඒ ශාසතුාදිය බාල අවසථාවත්හිදී පුගුණ කළ අයගෙත් පිටත කෙනෙකුට නො පිහිටියි. එසේම මේ තාමරුප, සනතති වශයෙන් පැවැත්-මෙත් යම් පුතිසකි ඵලයෙක් ඇත්තම්, ඒ ඵලය තෙම කමී සකස් කළ පුද්ගලයා හට මූත් අනා පේතුවකින් හෝ අනා සකස් කළ හේතුවෙන්ම මූත් අනා හේතුවකින් හෝ අනා සනතානගත කමී හෙතුවකින් හෝ නොවේ.

කම් වීපාකය ඉපැද්මෙන්ම විපාකය විඳින්නෙක යන පුඥප්ති තොමෝ සිද්ධය. ගෙඩි හටගැන්මෙන් වෘඤයොනේ එල දරයි යන සමමූතිය මෙනි. වෘඤ නාම පුඥප්තිය නිසා පවත්නාවූ රූප ධම්යන්ගේ එක් අවයවයක් වූ වෘඤ එල මාතුයායේ ඉපැදීමෙන්ම වෘඤතෙමේ එලගනී යයි කියනු ලැබේ.

එසේම දෙව මනුෂා සාම පුඥප්තීන් නිසා පවත්තා වූ ස්කනියන්ගේ එක් අවයවයෙක්වූ, අනුහව කිරීම යයි කියන ලද සුබ දුකබ විපාකයාගේ ඉපැදීමෙන්ම, දෙව්යෙක් හෝ මිනිසෙක් හෝ සුවදුක් විදි යනාදිය කියනු ලැබේ. මෙහි ක්කනියන් කෙරෙන් අනාදවූ විදින්තෙක් නැත්තේය කළ බැවින්ම සංස්කාරයෝ තුමූ තමාගේ විපාකයට හේතු හු වෙනි. කාමාවවර කුතල කමීය කළ බැවින් එලභූත වූ වකපුර් විඥනය උපන්නේ වේ. වරක් ඵල දුන් කල කැවන ටිපාක දීමෙක් නැත.

කාමාවවර අපටවිධ කුසල වෙතතා නම් වූ කාමාවවර පුණාාභි සංස්කාරගෝ තුමූ එකොළොස් කාම භවයෙහි දෙව් මිතිස් සුගතියෙහි—

ැමසල විපාසා උපෙකුබා සහශත සනතිරණය, අට මහා විපාසාය

යත නවවිඩ විපාක විඥනයන්ට පුතිසඣිකාණයෙහිම නානාඤාණික කමී පුතාස ශක්තියෙන් ද, පකටාපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන්ද, යත දෙපරිද්දෙන් පුතාය වේ. රුපාවචර පුණාහාහිසංස්කාරය තෙම, රූප භවයෙසි පුතිසකිකාණගෙනිම පඤාවවිඛ වූ රූපාවචර විපාක විඥණයන්ට, නානාකා හෝ කාමා පුතාය ශක්තියෙන්ද, උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන්ද යන දෙපරිද්දෙන් පුතාය වේ.

කාමවචර පුණාහතිසංස්කාරය තෙම කාම හවයෙහි සපතකාම සවගීයෙහි උපෙකාබා **සහගති අහෙතුකා** මනොවිඤඤාණ බාතු තම් වූ වකබු විඤඤාණාදි වූ සපතමිඛ කාමාවචර විපාක විඥනයන්ට, පුවෘතතිඤාණයෙහිම යට නියන ලද දෙපරිද්දෙත්ම පුතාසය වේ පුතිසඣඤාණගෙහි පුතුත් නොවේ.

කාමාවවර පුණාහාහිසංසකාරය තෙමේ රූප හවයෙහි පඤාවිධ වූ කුසල විපාක **වකාබුවිඥාන, පොතවිඥාන,** සමපමිචාන, උතය සනන්රණා සඞ්ඛාහත කාමාවවර විපාක විඥනයන්ට එපරිද්දෙන්ම හෙවත් **කාමීපුතාය, උපනිශුශ** පුතාය යන දෙපරිද්දෙන්ම පුතාහය වේ. පුතිසනිකාණ යෙහිදී පුතා නොවේ.

කාම භවයෙහි, වතුර්විධ දුගීතියෙහි අපටවිධ වූ කාමා වවර වූ අහෙතුක කුසල විපාක විඥනයන්ට කාම පුතාය උපනිශුය පුතාය යන දෙපරිද්දෙන්ම පුවෘතතික්ෂණයෙහිදී පුතාය වේ පුතිසකික්ෂණයෙහි පුතා නොවේ.

එ දුගීති භූමින් අතුරෙහි, නරකයෙහි මහමූගලන් තෙර නුවන්, නිරයට වැඩමවන අවස්ථාවෙහිදී ඉෂටාලබෙනයන් හා එක්වීම නිමිතිකොට කාමාවවර පුණාහාහි සංස්කාරය තෙම, කාමාවවර වූ අහෙතුක කුසල විපාක විශූනයන්ට පතාය වේ. තිරශ්චිතාදීන් අතුරෙන් මහත් ආනුභාව ඇති-නාගය, ගරුඬය, ප්රතය යන සත්තියන් කෙරෙහි ද, ඉෂටාලමබනයක් ලැබේමය.

ඒ කාමාවවර පුණාහසිසංසකාරය තෙම, කාම භවයෙහි සප්තකාම සවශීයෙහි සොලොස්විඩ වූ කුසල විපාක විඥනයන්ට **කම් පුතාය, උපනිශුය පුතාය** යන දෙපරිද්දෙන් පුවෘතතිකාණයෙහි ද, පුතිසාකිකාණයෙහි ද පුතාය වේ.

සාමාතා වශයෙන් තෙළෙස් පුණාාභිසංසකාරය තෙම රූප භවයෙහි දශවිඛ වූ කාමාවවර රූපාවවර විපාක විඥන යන්ට කාම් පුතාය, උපනිශුය පුතාය යන දෙපරිද්දෙන්ම පුවාතනිකාණයෙහිද පුතිසකිකාණයෙහිද පුතාය වේ.

දෙ ෙලොස්විඩ වු අපුණාහාහිසාස්කාරය තෙම, කාම භවයෙහි දුගීනියෙහි අකුසල විපාක සනනීරණ තම්වූ පුතිසකි විඥනයට එපරිද්දෙන්ම පුතිසකිකාණෙනයෙහි පුතාංග වේ. පුවෘතානිකාණෙයෙහි පුතාංග තොවේ.

ඉතිරි ෂඞ්විඩ අකුසල විපාක විඥතයන්ට පුවෘතතිඤ ණ යෙහි පුතාය වේ. පුතිසකිඤණයෙහි පුතාය නොවේ,

සප්තවිබ වූ අකුසල විපාක විඥනයන්ට පුවෘතතිස්ණ යෙහිද, පටිසනිස්ණයෙහි ද පුතාය වේ.

කාම භවයෙහි සජනකාම සුගතියෙහි ඒ අකුසල විපාක යන් සත්දෙතාටම **කාම් පුතාය, උපනිශුශ පුතාය** යන දෙපරිද්දෙන්ම පුවෘතතික්ණෙයෙහි පුතාය වේ. පුතිසණි– ක්ෂණයෙහි පුතාය නොවේ.

රූප භවයෙහි වතුර්විඛ වූ අකුසල විපාක විඥනයන්ට ඒ දෙපරිද්දෙන්ම පුවෘතතිකාණණයෙහි පුතාසය වේ පටිසැකි-කාෂණයෙහි පුතාසය නොවේ.

ඒ අපුණාහාහිසංස්කාරය තෙම, කාමාවවර භූමියෙහි අනිමට රූපාලමබන දශීන, අනිමට ශබ්දුලමබන ශුවණයන්ගේ වශයෙන් පුතාය වේ. බඹලොව වනාහි අනිමටවූ රුපාදී ආලමබන කෙනෙක් නම් නැත්තාහ. මට් කාමාවවර දෙව ලොකගෙහිද, අනිමටාලමබනයෝ නැත්තාහ.

අභිධමානී පුද්පිකා

ආනෙඤාසිසංස්කාරය නෙම, අරූප භවයෙහි චතුර්විඩවූ අරූපාවචර විපාක විශූනයන්ට කාෂී පුනාය උපනිශුය පුනාය යන දෙපරිද්දෙන්ම පුවෘතතිකෘණයෙහිද, පුතිසාහිකෘණයෙහිද පුනාය වේ.

කාමාවවර කුසලාකුසල වශයෙන් විසිවැද රුමවූ වෙතතා සඬාහත කාශ සංස්කාරය තෙම, එකොලොස් කාම භූමි සෙහි, අපට මහා විපාක, උපෙකාා සනනීරණවයාගේ වශයෙන් දසවිබ්වූ විපාක විඥතයන්ට පුතිසනික්ෂණයෙහි නානාඤන් ක කමී පුතාස ශක්තියෙන්ද, උපනිශුශ පුතාස ශක්තියෙන්ද යන දෙපරිද්දෙන් පුතාය වේ.

ඒ විසි වැදැරුම් වූ කාය සංස්කාරය තෙමේ, එකොළොස් කාම භවයෙහි ෂඞ්විධ අකුසල විපාක එකබූ, සොත, ඝාණ, ජිව්හා, කාය, සමපටිචඡන, සප්තවිධ කුසල විපාක එකබූ, සොත, ඝාණ, ජව්හා, කාය විඥාන, සමපටිච්ඡන, සොම්නස් සනන්රණ යන තෙළෙස් විපාක විඥානයන්උද

රූප භවයෙහි වතුර්මීධ අනුසල විපාක, පඤාවීමීඩ කුසල විපාකයන්ගේ වශයෙන් නව්මීඩවූ විපාක විඥනයන්ටද ඒ දෙපරිද්දෙත්ම පුවෘතනික්ෂණයෙහි පුතාය වේ පුතිසණි-ක්ෂණයෙහි පුතාය නොවේ.

ඒ විසිවැදරැම්වූ කාශ සංස්කාරය තෙමේ, එකොළොස් කාම භවයෙහි සියළුම අහෙතුක විපාක, මහා විපාකයන්ගේ වශයෙන් තෙවිසි වැදැරුම්වූ විපාක විඥනයතර ඒ දෙපරිද්දෙන්ම පුවෘතනික්ෂණයෙහිද පුනිසකික්ෂණගෙහිද පුතාය වේ.

ව<mark>ටි සංස්කාරයෙහිදු</mark> එබඳුම නය ඇත්තේය.

කාමාවවර කුසලාකුසල වෙතනා විසිදෙන හා වනුෂ්කත සින් රූපාරූප විපාක අටදෙනාද එකතුව එසේම පයදවක තයින් රූපාරූප තවදෙනා එකතුවද, අටවිසි (28) වැදුරුම්, එකුත්නිස් (29) වැදැරුම වෙතනාවත්ගේ වශයෙන් පුහෙදවත් වූ විතන සංස්කාරය තෙම, කාම, රූප අරූප හවයන්හි උපෙකබාසහගත සනතීරණ යුග්මය, මහා විපාක අට දෙසාය, රූපාරූප විපාක නවදෙතාය, ແත මොවුන්ගේ වශයෙන් එකුත් විසි (19) විපාක විඥනයන්ට ඒ දෙපරිද්− දෙන්ම පුතිසඣිකාණගෙෙහි පුතා¤ය වේ. පුවෘතතිකාණගෙෙහි පුතු¤ නොවේ.

එකි විතන සංස්කාරය තෙම කාම, රූප යන උභය භවයන්ති යට කියනලද උපෙකබා සනනීරණ යුග්මය හැර ඉතිරි අහෙතුක තෙළෙස් (13) විපාකයන්ටද, නවවිබවූ රූපාරූප විපාකයන්ටද යන මේ දෙවිසි (22) විපාක විශූන යන්ට ඒ දෙපරිද්දෙන්ම පුවෘතතිකාංණයෙහි පුතාය වේ. පුතිසාඕකාංණයෙහි පුතාය නොවේ.

කාම, රූප, අරූප යන නිවිධ භවයන්හි අහෙතුක විපාක, මහා විපාක, රූපාරූප විපාකයන්ගේ වශයෙන් දෙනිස් වැදුරුම්වූ විපාක විඥනයන්ට ඒ දෙපරිද්දෙන්ම පුවෘතානිකාණයෙහිත්, පුනිසාකිකාණණයෙහිත් පුතාය වේ,

පළමුකොට කාම, රූප, අරූප භවයන්හි පුතිසාහි, පුවෘත්තීන්ගේ ශක්ති වශයෙන් ඒ සංස්කාරයෝ තුමූ යම් විපාක විඥන කෙනෙකුන්ට පුතාසයෝ වෙද්ද යම පරිද්දෙකින් පුතාසයෝ නොවෙද්ද, එපරිද්දෙන් දත යුත්තාහ.

මෙකි තයිත්ම යොති ආදීත්තිද විභාගය දන යුත්තාහ...

විකැකිදුණ පඩ්වයා නාමරුපං

මිඤඤාණ පතායෙන් නාමරුපයෝ හටගනිත්. මෙහි රූපයෝ නම් විඥන පතායෙන් හටගන්නා අටවිසි රූප-යන්ට ඇතුළත් රූප සමූහය හෙවත් රූපස්කානියයි.

නාමය වතාහි අභිධම් කුමයෙන් නිවිධ වේ. එනම් වෙදනා ස්කණිය, සංඥාස්කණිය, සංස්කාරස්කණියකි. සුතුංනත දෙශනායෙහි මේ සංස්කාරස්කණිය, වෙතනා, එසස, මනසිකාර වශයෙන් නිවිධකොට ගන්තා ලදී. නාමය තෙම සිය**ලුම හව, හොනි, හති. විඤනස්විති** අසංඥසනනය හැ**ර** ඉතිරි **සතනාවාසයන්හි** පවත්තෝයි.

රුපය තෙම කාම, රුප යන විධ භවයන්හිද, වතුර විධ යොතින්හිද, පඤුවවිධ ගනීන්හිද, චතුර්විධවූ විඥනාසයි-තින්හිද, පඤාවවිධවූ සතතාවාසයන්හිද පවත්නේයි.

මෙසේ විඥන පුතාය යෙන් ලැබෙන්නාවූ නාමරුප බමීයෝ පුතිසකිකාණයේදී ද පුවෘත්ති කාලයෙහිද ලැබෙන්නාහ.

පටිසකික්ෂණයෙහි වනාහි භාවරුප නැති හෙවත් තපුංසකවූ ශබනමෙසාක සන්වායන්ටද, භාවරුප නැති අණඩජ සන්වායන්ටද, වසනුදශක, කාය දශක වශයෙත් රුප සනතනි ශිෂීයෝ දෙදෙනෙක් පහළ වෙත්. එමෙන්ම වෙදනා, සංකා, සංඛාර නම්වූ තාමස්කනියෝද පහළවෙත්. එවිට සත්නියෙකුට පටිසකික්ෂණයේදී ලැබෙන්නාවූ නාම රුපයන්ගේ අඩුම සභාහාව නෙවිස්සකි (23).

Jze	ධම්යෝ	20
නාම	ඩම්යෝ (වෙදනා සංඥ, සංඛාර)	8
		23

භාව රූප ඇතිව පටිසකිය ලබත්තාවූ සත්නියන්ට පටිසකික ණගේදී නාමරූප ධම්යන් තෙතිසක් ලැබෙන්තාහ.

එනම්:

කාය දසක, භාවදසක, වස්තු දසක	39
නාම ඩම්යෝ (වෙදනා, සංඥ, සඬඛාර)	3
	33

මපපාතික පුතිසකිය ලබන්තාවූ සත්තියන් අතුරෙන් පුථම බාහත භූමි ආදීන්හි පිළිසිඳ ගත්නාවුන්ට යටත්පිරිසෙයින් තාමරූප බමීයෝ දෙසාළිසක් (42) ලැබෙත්නාහ. එතම:

චකබු දසක, සොතදසක, වස්තු දසක	30
ຮືອີສົ່າຍເສດ	9
නාම ධම්යෝ	3
	42

කාම භවයෙහි පරිපූණිංයතත ඇති ඕපපාතික සත්නියත්ටද, සංසෙදජ සත්නියත්ටද නාමරූප බම්යෝ තෙසැත්තෑවක් (73) ලැබෙන්නාහ.

එනමි:

වකාබු, සොත, ඝාණ, ජිවිහා, කාග,	
වසතු, භාව දශක වශයෙන්	70
නාම ඩම්යෝ	3
	73

අරුපාවචර පුනිසකිය ලබන්නාවූ සත්නියන්ට නාම බමීයෝ තිදෙන පමණක් ලැබේ.

අසංඥසන්වා භූම්යෙහි පුතිසකිය ලබන කල්හි ජීවිත නවකය නම්වූ රූප නවය පමණක් ලැබේ.

පුවෘතති සම ගේ ගෙනිදි පතිසකි චිතතයාගේ සමතිස්කෝ යෙහි පැවැති කමීජ තෙජො ඛාතුවෙත් උතුසමුටඨාන ශුදධාෂටක කලාපයෙක් පහළවේ.

පුහිසත්බ් චිතතය, පුපාතයෙහි හුණු පුරුෂයෙක් අතිකෙකු හට පිට්වහලෙක් වත්තට නොසමත් වත්නාක් මෙත් වස්තු දුබල භාවය කරණකොට ගෙන චිතතජ රුප හුපදවයි.

පළමුවෙනි භවාඞ්හ චිතතයාගේ පටත් චිතතජ ශුදධාෂ්ටක රූප කලාපයෝ පහළ වෙත්. පසුව සෘතු චිතතයන් හෙතුකොට ගෙන ශබ්ද නවක රූප කලාප පහළ වෙත්. හබහසෙයාක ජලාබූජ සත්තියෝ කබලීකාරාහාරය නිසා දිවි පවත්වත්ද, මව් විසින් අනුභව කළාවූ ආහාරයන් සිරුරෙහි පැතිර පවත්නා කල්හිද, ඕපපානිකයන්ට තමාගේ කෙළ අනුභව කරන කාලයෙහිද, ආහාරජ හෙවත් ආහාර හෙතුවෙන් හටගන්නාවූ ශුදධාවෙක රූප කලාපයෙක් පහළ වෙයි. මෙසේ උඩත් පිරිහෙසින් ආහාර සමූට්ඨාන ශුදධාවෙක වශයෙන් රූප අටක් (8)ද, උතුසමූට්ඨාන ශුදධාවෙක වශයෙන් ජාමන රූප නවයක්(9)ද, චිතනසමූට්ඨාන ශුදධාවෙ-කය ශබ්ද රූපයන් සමග රූප (9) දයි විසිහය (26) වදුරුම් රූපයෝ පහළ වෙත්. මෙය හැර වස්තු කාය දසක වශයෙන් සනතනි ශීෂීයෝ දෙදෙනෙක්ද එක් එක් විතත-කෂණයෙක්හි තුන්වර බැගින් පහළ වෙත්.

මෙසේ, කාය, භාව, වස්තු, චකාබ, කොත, ඝාණ, ජීවිහා දසක වශයෙන් රූප 70 චිතත, සෘතු, ආහාර සමූබාහා රූප 26 නුවිධ නාමස්කානියෝය <u>3</u> 99

මෙසින් ශබ්ද රූප දෙක ඉවත් කළ කල්හි රූප 97 කි. ඒ ඒ සන්භියන්ට නිද සිටියදීන්, පමාව සිටියදීන්, හැයි-රෙද්දීන්, කෑම අනුභව කරද්දීන්, පැන් ආදිය බොද්දීන්, දවාලෙහින්, රානුයෙහින් ඒ අනූහතක් (97) නාමරූප බමීයෝ විඥන පුතාගෙන් හටගනින්. මෙය විඤන පුචාළයා නාම රූපං යයි දනයුතු.

මේ අනූහතක් (97) තාමරූප ධම්යන් අතුරෙන්, කම්ජ රූපය තෙම, භව, යොන්, ගති, විඥනසමිති, සත්නිවාස යත්හි සියලු තිසමූටසාන රූපයන්ට පළමූ පිහිටන්නේ විනමූත්, සෘතු චිතත, අංහාර රූපයන් විසින් අනුබල නොදෙන ලද්දේ පිහිටන්නට හෙවත් විරසථායි භාවයෙන් පවත්තට නොහැකිවේ. තමා පිළිබඳවූ සප්ත දසායුෂ්ක (17) කෂණ මාතුයම පවත්නට හැකි නමුත් විරසථායි භාවයෙන් පෙළ නොසිඳ පැවැත්මට නොහැකිවේ. ඒ නිසමූටඪාත රූපය තෙමේද, ඒ කමීජ රූපය මසිත් අනුබල තොදෙන ලද්දේ චිරසථායි භාවයෙන් පිහිටන්නට නොහැකි වේ.

රළ වේගයෙන් පහළ තමුත් මහ මූහුදෙහි කිසි තැනක ලත් පිහිට ඇති බුත් තැවක් මෙත්, ඔවුනොවුත් ගෙත් රුකුල් ලැබ, ඒ කම්ංදී චතුසමූටසාන රූප කලාපයෝ පෙළ නොසිඳ පවත්නාහු ය. මෙසේ පිහිටං එක් අවුරුද්දක්, දැවුරද්දක්, තුත් අවුරුද්දක්, සියක් අවුරුද්දක් නමුත් යම්තාක් කලෙකින් ඒ සත්නියන්ගේ අයුකෘය මරණය හෝ කමීකෘෂය මරණය හෝ වෙද්ද එතෙක් කල් පවතිත්. මෙසේ සියලු හවයොති ගති ආදීන්හි පවතිත්.

නාම රූපයට හෙතුහුතවූ විඥනය විධ වේ. එහම්:

1. විපාක විඥානය

2. අවිපාක විඥානය (අභිසංස්කාර විඥනය) කිහැයි

අසංඥ සත්ඔයන්ගේ රූපයද, අසංඥ සත්ඞ භූමියෙහි, කමීගෙන් හටගන්නා බැවින්, එය පංචවොකාර භවගෙහි පැවති අභිසංස්කාර විඥන පුතාංයයෙන් හටගත් රූප නම්.

එපරිද්දෙන්ම, පංචවොකාර භවයෙහි පුවෘත්ති කාලයෙහි කුසලාදි චිතතකාණගෙහි කම් සමූත්ථාන රූපය තෙම, පංචවොකාර භවයෙහි පුවෘත්ති අභිසංස්කාර විඥත පුතාසයෙන් නිපත් රූප නම්. එහෙයින් විඤුන පෙචායානාමරු පං කියා වේ.

පුතායවීම

විපාක විඥානය, නාමයට නව පරිද්දෙකින්ද, පුතිසඣිසාණයෙහි වසා රුපයට තව ප්රිද්දෙකින්ද, වසනු රූපය හැර අනිකුත රුපයන්ට අට පරිද්දෙකින්ද පතාසය වේ. අභිසංස්කාර විඥානය, කම්ජරුපයට එක් පරිද්දෙකින් පුතාසය වේ පුථම භවාඞ්ශාදි විඥානය, ඒ නාමරුපයන්ට සුදුසු පරිද්දෙත් පුතාසය වේ.

පතිසකිකාණගෙනී හෝ පුවෘත්තිකාණගෙනි හෝ විපාක සංඛාහතවූ යම් නාමයෙක් රුපය හා මුසුවූ හෝ නුමුළුවූ හෝ වේද, ඒ නාමයට පතිසකිකෘතායෙනි නියුක්ත වූ හෝ අනාහු විපාක විඥතය තෙම (1) සහජාත (2) අනොහාන (3) නිශුය, (4) සම්පුයුක්ත, (5) විපාක, (6) ආහාර (7) ඉංදිය, (8) අසනි, (9) අවිශන යන පුතාය ශක්තින්ගේ වශයෙන් නව පරිද්දෙකින් පුතාය වේ.

වසතු රූපයට, පුතිසකිකාණයෙහිවූ විපාක විඥනය තෙම (1) සහජාත, (2) අනොහානා, (3) නිශුය, (4) විපාක, (5) ආහාරය, (6) ඉණියිය, (7) විපුසුක්ත, (8) අසති, (9) අවිශත යන පුතා ශක්තීන්ගේ වශයෙන් නව පරිද්-දෙකින් පුතාය වේ.

වසතු රූපය හැර අනා රූපයන්ට ඉහතකි අනොයා-නා පතාය හැර ඉතිරි අටවිබවූ පුතාය ශක්තියෙන් පුතාය වේ.

පුණාහානිසංස්කාර, අපුණාහාහිසංස්කාර විඥනය තෙම, අසංඥ සත්තියන්ගේ කමීජ රූපයට හෝ, පංචවොකාර භවයෙහි කමීජ රූපයට හෝ සූතුානතික පයනිශෙන් උපනිශුය පුතාස වශයෙන් එක් පරිද්දෙකින් පුතායාවේ.

පුතිසකි විඥනග හා අභිසංස්කාර විඥනගත් හැර ඉතිරි විඥනය නෙම, පුථම භවාඞ්ග චිතතයෙත් පටන් ගෙන ඒ ඒ නාම රූපයට සුදුසු පරිද්දෙත් පුතාය වේ.

නාම රුප පච්චයා සළායතනං

මෙහි වෙදතාදීවූ සකකියත් තුත්දෙනාගේ අවයව සමුදය ය නාම තම්. තමාගේ සනතානයෙහි ඇතුළත්වූ ඒකානත වශයෙන් සතර විඩ වූ භූතයන්ද, චකබු, සොත, සාණ, ජීවිහා, කාය හදය යන වසතුහුද, ජීවිතෙඥිය යද යන භූත රුප වසතු රුපාදිය රුප නමි.

නාමයන්, රූපයන් එක්කොට ගත් කල්හි නාමරූප තමි. ඒ නාම රූපය තෙම ෂඞ් ආයතනයන්ටම පුතාය වේ. ඒ ෂඞ් ආයතනයෝ තම් එකබායතනය, සොතා--යතනය, සාණායතනය, ජීවිහායතනය, කායායතනය, මනායතනය යත ආයතනයෝයි.

අරූප භූමියෙහි **නාමය** තෙම, සිවැනිවූ මනායතනයටම පුනාය වේ. අනිත් ආයතනයත්ට පුතාය නොවේ.

ඒ ඒ නාම රූපයාගේ වීමක් ඇතිකල්හිම ඒ ඒ ආයතන තෙමේ වේ. එසේ නොවන කල ආයතන ඇති නොවේ.

අරුප භූමිෂයහි පූහිසනි පුවෘත්තිඤණයන්හි නාමයම ඒ සවැනිවූ මනායතනයට යටත්පිරිසෙසින් සත් පරිද්දෙකින් පුතාය වේ. එනම්:

පුතිසංකිණයෙකි, තාමය තෙම, මතායතනයට (1) සහජාත, (2) අනොහානා, (3) නිශුය, (4) සම්පුසුක්ත. (5) විපාක, (6) අසති (7) අවිශත යන සත් පරිද්දෙන් පුතාය වේ

මේ හැර කිසි නාම ධිමීයෙක් හෙතුපුතායගෙන් හා ආහාර පුතාගෙන්ද පුතාය වේ.

පුවෘතතිඤාණයෙහි, විපාකනාමය තෙම, එම සත් පරිද්දෙත්ම පුතාස වේ අවිපාක නාමය තෙම විපාක පුතාස හැර ඉතිරි සහ ආකාරයෙන් පුතාස වේ.

මේ අවිපාක නාමයන් අතුරෙන්, අලොහ, අදෙස, අමොහ සඬාහාතවූ කිසි නාමයෙක්, හෙතුපතාශයෙන්ද සපශී වෙතනාදි සඬාහාතවු කිසි තාමයෙක් ආහාර පුතාශ යෙන්ද පුතාග වේ. පංචවොකාර තවයෙහි, විපාක නාමය නෙම පුණි සංකියාමණයෙහි, සවැනි මනායතනයට ඒ සත් පුකාර යෙන්ම පුතාය වේ අතාවූ පණුවායනනයට (1) සහජාත (2) නිශුය, (3) විපාක, (4) විපුසුක්ත, (5) අසති, (6) අවිශත, යන ඔබ ආකාරයෙන් පුතාය වේ.

මේ විපාක නාමයත් අතුරෙත් කිසි විපාක තාමයෙක් හෙතු පුතාය වශයෙත්ද, කිසි විපාක තාමයෙක් ආහාර පුතාය වශයෙත්ද, පුතාය වේ.

පුවෘත්ති කාලයෙහිද, විපාක නාමය තෙම, විපාකවූ ෂඩාගතනයට, පුතිසඣික්ෂයෙහි මෙත් සත් පරිද්දෙකිත්ම පුතාය වේ.

අවිපාසා නාමය නෙම විපාසා නොවූ සවැනි මනා-යතනයට විපාසා පුතාසය හැර ඉතිරි ෂඩ් ආසාරයෙන් ම පුතාසය වේ. මනායතනය හැර සෙසු චකාඛායතනාදිමු පණුමායතනයන්ට, විපාසා නාමය නෙම, (1) පම්ජාජාත, (2) විපුසුක්ත (3) අසති, (4) අවිශත යන සිව් පරිද්දෙත් පුතාසය වේ. අවිපාසා නාමය නෙමේද, ඒ සිව් පරිද්-දෙන් ම පුතාසය වේ.

මෙහි රු**පය** තෙම, අරුප භූමියෙහි එක් ආයතනයකුට වන් පුතෘය නොවේ.

පංච්චොකාර තවයෙහි, රූපයන් අතුරෙන් හදයවසතු රූපය නෙම, පුතිසනිකාණ යෙසිදී, සිවැනි මනායතනයට (1) සහජාත, (2) අනොතානා, (3) නිශුය, (4) විපුසුක්ත, (5) අසනි, (6) අවිශන යන ෂඞ් ආකාරයෙන් පුතාය වේ.

සතර මහා භූතාවයා තුමූ, පුතිසන්බි, පුවෘතතික්වේ, යන්ති විශෙෂයක් නෘතිවම චකබායතනාදී පඤාවිධ ආයතනයන්ට, (1) සහජාත, (2) නිශුය, (3) අසනි, (4) අවිශත යන සහර ආකාරයෙන් පුතාය වේ. රුප ජීවිතෙරුදියය තෙමේ, ඒ චනඛායතනාදී පුසාද ආයතන පස්දෙනාට, පුතිසන්ධිකාණයෙහි සහ පුවෘතති-කාෂණයෙහිද, (1) අනුම, (2) අවිශත, (3) ඉරදිය යන තුන් පරිද්දෙන් පුතාය වේ.

ආහාර රූපය තෙමේද, පුවෘතතිකාණයෙහිදී තුන් පරිද්දෙකින් පුතාසය වේ. එනම් (1) අපී, (2) අවිහත (3) ආහාර යන තුන් ආකාරයෙන්ය.

ඒ වකෂුරාදී පුසාද රූපයෝ පස්දෙනාම වකුබු, සොත කාණ, ජීවිතා, කාය විඥාන සඞ්බාතවූ මනායනනයට, පුවෘතතිකාණයෙහි, (1) නිශුය, (2) පුරෙජාත, (3) ඉංජුය, (4) විදුසුක්ත, (5) අපුළු, (6) අවශන යන ඔඞ් ආකාර යෙන් පුතාය වේ.

පඤාව විඥනයන් හැර අවශෙෂඩූ මනායතනයට, වසාතුරුපය තෙම, පුවෘතානිකාණයෙහි (1) නිශුය, (2) පුරෙජාන, (3) විපුසුක්ත, (4) අසුවී, (5) අවිශත යන පස් ආකාරගෙන් පුතාය වේ.

පතිසභිකාණයෙහි පංචවොකාර භවයෙහි; වෙදනා සංඤා, සභිබාර යන සකභිානුයද, හදයවසතුරුපයද, යන ගාමරුපය තෙම සවැතිවූ මනායතනයට, (1) සහජාත, (2) අනෝතානාස, (3) නිශුය, (4) විපාසා, (5) සම්පුසුක්ත, (6) විපුසුක්ත, (7) අපු, (8) අවිශත යන අට ආකාරයෙන් පුතාසය වේ.

සළායතන පච්චයා එසෙසා

ෂඩ ආගතත පුතාසයෙන් ඇතිවන ස්පශීයෝ නම් දෙතිස් (32) විපාක විඤඤාතයත් හා සම්පුසුකතවූ දෙතිස් (32) ස්පශීයෝ යි මේ සළායතනයෝ ස්පශීයාගේ පැවැත්මට උපකාර වේ.

අභිධමානී පුදීපිකා

මෙහි ස්පශීය සවැද,රැම් වේ. එනම්:

- 1. වකාබූ සම්එසාසය
- 2. සෞත සම්එසාසය
- 3. හාණ සම්එසාය
- 4. ජීවිහා සම්එසසය
- 5. කාය සම්එසසය
- 6. මනො සම්එසාය

වකඩු සම්එසසය තෙම වකාඛායතනය, රුපායතනය, වසුදුර විඥත නම්වූ මනායතනය, සපශීයා කෙරෙත් අවශෙෂවූ සම්පුයුක්ත සඬඛාහත **ඩමාශතනය,** හෙතුකොට ගෙන වේ. **සොත සම්එසසාදිය ද** මේ නයින්ම දනයුතු. මෙසේ මේ ස්පශීය තෙම එකම ස්පශීයක්වූයේ වී නමුත් තොයෙක් අායතනයන් හෙතුකොට ගෙන වන්නේය. ආයතනයන් නැති කල්හි ස්පශීය ඇති නොවේ. එහෙයින් ආයතන පුතාසෙයන් ස්පශීය වන බව කියනලදී.

වකබායනත. සොනායනන, ඝාණායතන, ජිව්හායනන, කායායනන යන පඤවාවිඩ අංයතනයන් වකබුසම්එසය, සොනසම්එසය, ඝාණසම්එසය, ජිව්හා සම්එසය, කාය සම්එසය යන පඤවාවිඩ ස්පශීයට ෂට් (6) පුකාරයකින් පුතාය වේ එනම: 1. නිසාය පුතාය, 2. පුරෙජාන පුතාය, 3. ඉණිය පුතාය, 4. විපුසුක්ත පුතාය, 5. ඉණි පුතාය, 6. අවිශන පුතාය යන පුතා සයයි.

ඒ පඤාවිඩ අායතනයන් ගෙන් අතාවූ හුදකළාවූ විදාහා මනායනනය තෙම, කුසල විපාකාදී පඤාවාරිකාදී වශයෙන් තොයෙක් පුහෙද ඇති විපඤාව විඥනයන් හා සම්පුයුක්තවූ ස්පශීයට නවාකාරයකින් පුතාය වේ. එතම: 1. සහජාත පුතාය, 2. අඤඤාමඤඤ පුතාය, 3. නිසාය පුතාය, 4 විපාහා පුතාය, 5 ආහාර පුතාය, 6. ඉරැදිය පුතාය, 7. සම්පුහුක්ත පුතාය, 8. අපු පුතාය, 9. අවිශත පුතාය යන නවයයි. රුපායතනය තෙම, එකබු සම්එසායට 1. ආරමාණ පුතාය, 2. පුරෙජාන පුතාය, 3. අපු පුතාය, 4 අවිශන පුතාය වශයෙන් සතර පරිද්දෙකින් පුතාය වේ.

ශබ්දයතනාදීහුද, සොතසම්එකාදීන්ට එමෙත්ම කතර පරිද්දෙකින් පුතාංග වේ.

මනො සම්ඵාකයට ඒ රූපාදි අානතනද, ඩමා කතනයද ඒ සතර පරිද්දෙන්ම පුතාය වේ. එසේම ආලබන පුතාය මාතුයෙනුත් පුතාය වේ.

එසස පච්චයා වෙදනා

සපශීය ඇති කල්හිම වෙදනාවෝ වෙත්. සපශීය නැති කල්හි නොවෙති එහෙයින් එසස පවවයා වෙදනා යයි දක්වන ලදී

චාරවශයෙන් ගත් කල්හි මේ වේදනාවෝ ෂඞ්විධ වේ.

- ළුනම්: 1. චකබූ සම්එසසජා වෙදනා
 - 2. සොත සම්එසාජා වෙදනා
 - 3. ඝාණ සම්එසාජා වේදනා
 - 4. ජිව්හා සම්එසාස් වෙදනා
 - 5. කාය සම්ඵසාජා වෙදනා
 - 6, මනොසම්එඤුණු වෙදනා යනුයි.

මෙසේ වාරවශයෙන් ෂඞ්විධවූ මේ වේදනාවෝ පුහෙද චශයෙන් එකුත් අනුවක් (89) වේ එනම්, එකුත් අනූවක් සිත් හා සමපුයුක්ත එකුත් අනූවක් වෙදනාවෝයි. ඒ එකුත් අනුවක්වූ වෙදනාවත් අතුරෙන් සසස පවවයා වෙදනා යන පදයෙහි දෙහිස් විපාක විඥනයන්හි සමපු යුක්තවූ දෙහිස් (32) වෙදනාවෝම ගතයුතු.

වෙදනාවට පුතාය වන ස්පශීයන් අතුරෙත්, චකබු සම්ඵසා, සොතසම්ඵසා, ඝාණ සම්ඵසා ජීව්හාසම්ඵසා, කාය සම්ඵසා යන පඤුව චාරයෙහි පවත්නා ස්පශීය තෙම, වික්ඛුසම්එසාජා වෙදනා, සොතසම්එසාජා වෙදනා ඝාණ සම්එසාජා වෙදනා, ජීවිහා සමඵසාජා වෙදනා කායසමඵසාජා වෙදනාවන්ට අට පරිද්දෙකින් පුතායයෙව්. එනම්: 1. සහජාන පුතාය, 2. අකැකැම්කැකැ පුතාය, 3. නිසාසය පුතාය, 4. බිපාක පුතාය, 5. ආහාර පුතාය, 6 සම්පුසුකත පුතාය, 7. අනි පුතාය, 8 අවිශන පුතාය, යන අළුවවිඩ පුතායෝයි.

මෙකී පුසාද වස්තුක පඤව වෙදතාවත් කෙරෙත් අවශෙෂවූ වකබුචාරාදිවූ එක් එක් චාරයෙක්හි සමපටිචයුනං සහත්රණ, තදරමාණ වශයෙත් පුවෘතතවු කාමාවවර විපෘක වෙදනාවන්ට වකුබු සම්එසසය මූල්කොට ඇති සපශීය තෙම, උපනිශුය පුතාය වශයෙන් එක් පරිද්--දෙකින් පතාය වේ. මනොචාරහෙහි වනාහි, නදුලම්බන වශ කෙත් පුවෘතතවූ කාමාවවර විපාක වෙදනාවන්ට සහජාත මනො සම්ඵසසය යයි කියන ලද ඒ ස්පශීය තෙම, එම අට පරිද්දෙත්ම පුතාය වේ. පුතිඝණි, භවාඩා, චුති වශයෙන්ද පුවෘතතවූ තෛහූමක විපාක වෙදනාවන්ටද ඒ ස්පශීය තෙම එම අට පරිද්දෙකිත්ම පුතාසය වේ. මතොවා**රයෙහි තදුරමාණ** වශයෙන් පුවෘතතවූ යම් කාමාවචර විපාක වෙදනාවෝ වෙත්ද, ඒ කෘමාවචර විපාක වෙදනාවන්ට, මනොචාරයෙහි මනොචාරාවජජන චිතතය හා සමපුයුක්තවූ මනොසම්~ එසාය තෙම උපනිශුය පුතාය වශයෙන් එක් පුකාරයකින් පුතාසය වේ.

වෙදනා පච්චයා තණහා

වෙදනාව ඇති කල්හිම තෘෂණාව වේ. වෙදනාව තැති කල්හි තොවේ.

වෙදනා පුතායෙත් වන තණහාවෝ ආරම්මණයත් හේ වශයෙත් ෂඞ්විධ වේ.

- එනම්: 1. රුප තණකා
 - 2. සදද තණහා
 - 8. ඉති තණහා
 - 4. රස තණතා
 - 5. පොටඨබබ තණහා
 - 6. ධමමතණා යන සයයි.

රූපාලමබනයෙහි තෘෂණාව, රූප තණහා යයිද, ශබ්දලමබනයෙහි තෘෂණාව සඳද තණහා යයි ද, ගනා-ලමබනයෙහි තෘෂණාව, ගණ තණහා යයි ද, රසාලමබනයෙහි තෘෂණාව රස තණහා යයි ද, පොටඨබබාලමබනයෙහි තෘෂණාව පොටඨබබ තණහා යයි ද, ධමාලමබනයෙහි තෘෂණාව ධාමම තණහා යයිද දතයුතු.

ේ තණහාව, කාමතණහා, භවතණහා, විහව කණහාවගේ වශගෙන් නිවිධ වේ.

රූප තණනාවම යම් කලෙක වසුමුසට හමුවූ රූපා ලබ්බනය කාම ගුණාස්වාද වශයෙන් ආස්වාදනය කරන්නීව පවතිද්ද, එකල්හි කාම තණුහාව වේ.

යම් කලෙක්හි ඒ රූපාලමබනයම නිතායය යයි ද ශාසවත යයි ද කියා මෙසේ පුවෘතතවූ ශාසවත දුපටිය හා සමග පවතිද, එකල්හි හඩු තුණහාව වේ, එනම්: ශාසවත දුපටිය හා එක්ව පැවති රාගය තෙම හඩු තෘෂ්ණාව නමැයි කියනු ලැබේ.

යම් කලෙක්හි ඒ රූපාලමබනයම සුන්වන්තේය, විතාශ වන්නේය යි මෙසේ පුවෘතත වූ උචෙඡද දූෂටිය හා සමහ පැවති කල්හි විතව තණකා තම වේ උචෙඡද දූෂටිය හා සමහ පැවැති රාගය තෙම විතව තණකාය යි කියනු. ලැබේ.

සද්ද තණහාදිය ද මේ තයින්ම දතයුතු.

මෙසේ මේ ෂඞ්විධ තණහාවෝ කාම තණහා, හව තණහා, විභව තණහා වශයෙන් තුන් ආකාරයෙන් ගත් කල්හි තෘෂ්ණාවෝ අටලොසක් වෙති. (6 × 3=18) එයද අධායාත්ම, බාහිර සනතාන වශයෙන් සතිසකි. (18 × 2=36) තවද, අතීත, අතාගත, පචඩුපසනත වශයෙන් අටතුරාශියක් වේ. (36 × 3=108).

මේ වෙදනා පච්චයා තණහා නිර්දේශයෙහි එකළාවූම විපාක සුබ වෙදනා තොමෝ අදහස් කරණ ලදී. ඒ විපාක සුඛ වෙදනා තොමෝ තෘෂ්ණාවට උපනිශුය පුතාය වශයෙන් එක් අයරෙකින්ම පුතාය වේ.

දුකට පත්වූ පුද්ගලයෙක් සුබය පුළුනා කෙරේද, සුවපත්වූ පුද්ගලයෙක් සුඛය වැඩියක්ම පාළුනා කෙරේද, උපෙසානොමෝ සන්හුන් වන බැවින් සුඛ වෙදනාවට ඇතුළත්කොට වද,රනලද බැවින්ද, සුඛ, දුකඛ, උපෙකඛා යන නුවිධ වෙදනාවෝම තෘෂ්ණාවට පුතාය වූවාහු වෙති.

ඒ තෘෂ්ණාව වෙදනාව පුතාය කොට ඇත්ති තමුත් අනුශය කෙලශයන් දුරුකළ, වැස නිමවූ බහාවය හිාව දැනි, බාහිතපාපිවූ, සම්ණාශුවයන් වහන්සේට ඇති නොවේ.

තණහාපච්චයා උපාදනං.

තණහාව ඇති කල්හිම උපාදනයෝ ඇතිවෙත්. තණහාව නැති කල්හි ඇති නොවෙත්.

අරමුණ දූඩිකොට අල්වා ගැනීම උපාදුන නමි. තෘෂණාවෙත් මඩනාලද පුද්ගලතෙමේ රූප, ශබද, ගැඩ, රස, සපශී, බමම යන සයාකාර අරමුණු තදින් අල්වා ගනී. උපාදුන යන්නෙන් දූඩි ලොහ දිට්ඨි දෙදෙනා ගනු ලැබේ. මේ උපාදුනයෝ සතර දෙනෙකි. එතම:

- 1. කාමූපාදන
- 2. දිටඪුපාදුන
- 3. සීලබබභූපාදන
- 4. අතතවාදුපාදන යන සතරය.

1. කාමුපාදනය- යම් ධම්යක් වසතුකාම සභ්ඛාහත කාමය දුඩිකොට ඉනිද, එය කාමුපාදන නම් ඒ ධම් සවහාවය තෙම කාමයත් වේ, උපාදනයත් වේ. තවද, පඤවවිධවූ කාමගුණයන්හි යම් කාමචාජඥයක් වේද, යම් කාම රාශයක් වේද, යම් කාමනරුදි නම්ලද ලොහයක් වේද, යම් කාම තෘෂ්ණාවක් වේද, යම් කාමස්නොහ නම් ලද ලොහයෙක් වේද, යම් කාම මූර්ජා තම ලද ලොහයෙක් වේද, යම් කාම පරිනිෂ්ඨා නම් ලද ලොහයෙක් වේද, මේ ධාම් ජාති තොමෝ කාමුපාදන නම් වේද මෙසේ තාමණාවගේ දුඩි බවම උපාදන යයි වදරන ලදී. පූඒකාෂණා සම්බහත උපතිශය පතාපයනේ දුඩිව, පසුව ඇතිවු තෘෂණාතොමෝයි.

2. දිටස්පාදනය- යම් ඛෂීයක් ම්ථාදශීන නම්වූ ම්ථා දුෂ්ටියක් වේද, එයම දඬිකොට අල්වාගන්න අතීයෙන් උපාදනයක් වේද, එය දිටස්පාදන නම් එය දසවසනුක ම්ථාද ටෙයටද නමෙකි. එනම්:

1. ද,නයාගේ ඵලයෙක් නැත.

2, මහා දනයාගේ ඵලයෙක් නැත.

3. ආමන්තුණය කොට දෙන්නාවූද, ආහතතුගයාට දෙන්නාවූද, ආවාහාදීන්හිද, මඞ්ගලාය පිණිසද දෙන්නාවූ. දනයාගේද ඵලයෙක් නැත.

4. දස කුසල කමීපථ, දස අකුසල කමීපථ යයි කියන ලද්දුවූ කුසලාකුසල කමීයන්ගේ ඵලයෙක් විපාක යෙක් නැත.

අභිඛ්මානි පුදිපිකා

5. මෙලොව නැත.

6. පරලොවක් නැත.

7. මව් කෙරෙහි මිථහා පුතිපනත, සමාග් පුතිපත්ත– යන්ට කම් ඵලයොක්, විපාකයෙක් නැත.

8. පියා කෙරෙහි මථාා පුතිපතත, සමාග් පුතිපත්ත යන්ට කම් ඵලයෙක්, විපාකයෙක් තැත.

9. පූළි හවයෙන් චූතව පශ්චිම භවයෙහි ඕපපානිකව උපදහාසීලීවූ සත්ති කෙනෙක් නැත.

10. යම් මහණ බමුණෙක් මෙලොවත් පරලොවත් තුමූම විශිෂට ශතයෙන් පතාක්ෂකොට දන පුකාශකිරීමට සමත් වේද එබඳුවූ, සත්හුන් බවට පැමිණියාවූ අනුලොම පිළිවෙත මනාව පිළිපන්තාවූ, ධාර්මිකවූ මහණ බිවුණු කෙතෙක් ලෙවිහි නැත්තාහ යනාදී වශයෙන් ගන්ත:ලද මිථානදුෂටිය වේ.

තුවද, දිටසිගතවූ හෙවත් දෙසැටක් ම්ථාාදුෂ්ටින්හි පයාහාපනානවූ යම් මිථාසද මටියක් වේද, දිටසිගහණ් කම් වූ, ඉක්මයානොහැකි අඵිසෙන් වනදුගී, ගිරිදුගීාදීන් බලුදී යම් දෂටි ගැනීමක් වේද, දිටසි කායාතාර හෙවත් වෞර කානතාර, වසාල කානතාර, මරු කානතාර, නිරුදක කානතාර, දුර්භිසෂ කානතාරයන් බඳුවූ යම් දුෂටි කානතාරයෙක් වේද, දිටහි විසූ**භායික** නම් ලද සමාග්දුමටිය විනිවිදලන අනීගෙන්ද, සමාග් දූෂටියට විලොම්වන අනී ගෙන්ද යම් දිටකී නම්ලද යවුලෙක් වේද, **දිටසීටිප**ළංදින හෙවත් ශාසවත උචෙඡද වශයෙත් සැලෙන අළුයෙන් යම් දූෂටි විෂ්එඥතයෙක් වේද, දිටසීසංයෝජන ගොවත් දිටසීගෙත් බන්ඩනයෙක් වේද, හුාහ හෙවත් ආලම්බනය ද්ඩිකොට ගත්තා අහිසෙත් යම් දුඩිකොට ගැනීමක් වේද, පතිටයාහාහ හෙවත් බලවත්ව පවත්තා බැමත් මොතවට පිහිටා ගත්නා අදුවියෙත් දුවේ තමලද පුතිසා නුහරයක් වේද, අභිනිවෙස හෙවත් නිතහාදි වශයෙත්

පවත්නා යම් දූ ටොත්නිවෙසයක් වේද, පරාමාස හෙවත් අනිතහාදි ධම්සවහාවය ඉක්මපියා නිතහාදි වශයෙන් අත් පරිද්දෙකින් ආමශීතය කරන්නා වූ යම් දුෂ්ටියක් පරා-මශීනයක් වේද, කුම්මහත හෙවත් යම් දුෂ්ටිසඣාත දුර්මාගීයක්, දුගතීන්ට මාගීයවූ යම දුෂ්ටියක් වේද, ම්ථාාපථ හෙවත් දින් මූලා වූවකු විසින් මේ අසුවල් ගමට යන මගැයි ගත්මග තෙමේ ඒ ගමට නොපමුණ<u></u>-වත්නාසේ දුෂ්ටිගතිකයා විසින් සුගතිපථ යයි ගත් දුෂ්ටි තොමෝ තමා සුගතියට තොපමුණුවානුයි අසත්පථ වන අනීයෙන් දුෂ්ටි නම් ලද යම් මිථාං පථයෙක් වේද, මිචජනත හෙවත් දුෂ්ටි නම්ලද මිථා සවහාවයෙක් වේද, නිදුඩායතන හෙවත් බාල පෘථන්ජනයෝ එහිම පරිහුමණ වශයෙන් බැසගනිත්නුයි නිණීවුද, අනළුයන්ගේ උත්-පතතියට කාරණානුයි ආයතනවූද, යම් තීළුංයතනයෙක් වේද, විපරිගෙසගුාහ හෙවත් දුෂ්ටි නම් ලද යම් විපයතිංස වූ ගුංහයෙක් වේද, වරදවා අරමුණු ගැනීමක් වේද යන මේ ආදිය දිට්ඪුපාදනය යයි කියනු ලැබේ.

3. සීලබබ්නුපාදනය— යම් මිථා දශීනයක් ගෝසීල ගෝවත ආදී ශීලවතය දඩිකොට ගනීද, එහෙයිත් ඒ ම්ථා දශීනය තෙම ශීලවත නම්. මෙවැනි ගෝසීලාදි යෙත් සංසාර ශුද්ධිය වේයයි කියා වරදවා ලබ්බි ගත්නා හට තුමුම උපාදනද වෙත්. මෙසේ වරදවා ගත් මෙබදු සාහාවය ඇත්තාවූ යම දුෂ්ටියක්, දිටසී ගත බවක්, දිටසීගහණාදි බවෙක් වේද, ඒ මථා දුෂ්ටිය සීලබබණුපාදන යයි කියනු ලැබේ.

4. අතතවාදුපාද නය – යම් බම් සවහාවයක් කරණ කොට ගෙන සතතියෝ කියද්ද, ඒ බම් සවහාවයෝ වාද නම්. එයම කරණකොට ගෙන දඹ්ව ගනීද, එහෙයිත් උපාද න නමුදු වේ. ආත්මයාගේ පුකාශයට කාරණා වූවක්හු දඹකොට ගැනීම ආත්මවාදෙපාද න

4

නම් වේ. ආත්මය යන වචන මාතුයම හෝ ආත්මය යයි සත්තියෝ මේ බෂී ජාතිය කරණකොට ගෙන දැඩිකොට ගනිත්නුයි අතතවාදූපාද,න නමි. තවද, විසි ආකාර සකකායදුෂ්ටියටද අතතවාදූපාද,නය යයි කියනු ලැබේ.

එතම්, හෙතෙම

- 1. රූපය ආත්මයකැයි මොනවට දක්නේයි.
- 2. ආත්මය රුපවත් වූවක් කොට මොනවට දක්නේයි.
- 3. ආත්මය කෙරෙහි රුපය මොතවට දක්නේයි.
- 4. රූපය කෙරෙහි ආත්මය මොනවට දක්තේයි.

එමෙන්ම වෙදනාවද, සංඥවද, සංසකාරයද, විඤඤණයද මෙසේ සතර සතර අංකාරයෙන් දක්නේය වරදවාගත් මෙබඳු සවභාවය ඇත්තාවූ යම් දෂ්ටියක්, දිටසීගත බවක්, දිටසීගහණාදි බවෙක් වේද, එය අනනවාඳුපාදන නමි.

මෙහි කියනලද සතරාකාරවූ උපාදනයෝ තණහා පුතායෙන් ලත් උපාදනයෝ යි. තණහාව නැති කල්හි මේ උපාදනයෝ ඇති නොවෙත්.

තවද, උපාදනය පිළිබඳව, උත්පතති කුම, පහාණ කුම, දෙශනා කුම යත නිවිධ කුමයන් අතුරෙන්, නුවණින් නොදත හැකි පුළුවධිය ඇති සසරෙහි මෙනම කෙලශයාගේ පළමුකොට ඉපදීම වේයයි අවිදූමාන වත හෙයිත් උත්පතති කුමය තො වදරනලදි. එක් අත්-බැවෙක්හි ආත්මදුෂ්ටි ගුහණය මූල්කොට ඇති ශාසුවත, උචෙඡද දූෂ්ටි වශයෙන් මීථාහතිනිවෙශය කිරීම උපදී, හෙවත් ආත්මවාදුපාදනය පළමුකොට හටගනී ඉක්බිති ඒ ආත්මය තෙම ශාසවත යයි ලබ්බ ගන්නා පුද්ගලයාහට ආත්මයාගේ විශුදාධි භාවය මූල්කොට ඇති සීලබබනුපා-දනය උපදී. මේ ආත්මය විනාශවේයයි උචෙඡද වශයෙන් ලබ්බ ගන්නාවූ පරලෙවීනි අපේකෂා රහිත පුද්ගලයාහට කාමූපාදනය හෙම උපදී. මෙකී තයින්

98

පළමුකොට ආත්මවාදූපාද,නයද, ඊට ඉක්බිතිව දිටයුපාද,න, සීලබබ්ආපාද,න, කාමුපාද,නයත්ද පිළිවෙළිත් උපදිත්. මෙය උපාද,නයත්ගේ එක් අත් බැවෙක්හි උත්පතති ආමය වේ.

පුතාණ කුමය. සොවාත් මගින් නැසියයුතු හෙයින් දිව්දුපාද නය, සීලබබණුපාද නය සහ අතතවාදූපාද නයද පළමුකොට පුහාණය කරනු ලැබේ. රහත් මගින් නැසිය යුතු හෙයින් කාමුපාද නය පසුව පුහාණය කරණු ලැබේ.

දෙශනා කුමය. වහා විෂය වන බැවින්ද, පුකට වන බැවින්ද, කාමූපාද,තය පළමූකොට වදරන ලදී. ඒ කාමෝ-පාද,නය අපටවිධ ලොහමූල චිතනයන් හා සමග යෙදෙන හෙයින් මහත්වූ උත්පතතිස්ථාන ඇත්තේය. අනික් උපාද-නයෝ තිදෙන දිටසීගත සමපුයුකත ලොහචිතනයන් හා සමග යෙදෙන හෙයින් අල්පවූ උත්පතති ස්ථාන ඇත්තාහ.

බෙහෙවිත්, **ආලයරාමතාය** හෙවත් ආලය සභායාත පඤාවාපාදනසකාකියන්හි රමණය කරණ හෙයින් ආලය-රාමතායවූ පුජාව කෙරෙහි කාමූපාදනය පුකට වේ. අනිත් උපාදනයෝ තිදෙන පුකට නොවෙත්.

කාමූපාදනය ඇති පුරුෂ පුද්ගලතෙම වසතුකාමයන්නේ පතිලාභය පිණිස දිට්ඨ, සුත, මූත ආදී වශයෙන් පැවති කුතුහල මගුල් ආදිය බහුලකොට ඇත්තේ වේ. ඒ බව කාමොපාදනය ඇති පුරුෂ පුද්ගලයාගේ දිට්ඨුපාදනය වේද, එහෙයින් කාමොපාදනයට අනතුරුව දිට්ඨුපාදනය වදළ සේක.

ඒ දිට්ඨු පාදනය තෙම පුභෙද වනුයේ සීලබබ්තු පාදන, අතත වාදූ පාද නයන්ගේ වශයෙන් විපුකාර වේ. ඒ දෙක අතුරෙන් ගෝ කුියා, කුකකුට කුියාවන්ගේ වශයෙන් අතයුතු වන හෙයින් ඖදරික වේද, එහෙයින් සීලබබ-තුපාද නය තෙම අතත වාදූ පාදනයට පළමු වද ළ සේක. සියුම් වන බැවිත් අවසාන වශයෙන් අතත වාදූ පාද නය වද ළ සේක. මෙය උපාද තයන්ගේ දෙශනා කුමයයි. පුතාය වීම, කාමූපාදනයට තෘෂණාතොමෝ උප-තිශුය පුතාය වශයෙත් එක් අසුරෙකින් පුතාය වේ. තෘෂණාව විසින් ඇලී බැඳී ගන්නාලද්දවූ ආලමබනයක්හි උපදනා හෙයිනි.

සෙසු උපාදනානුයට. 1 සහජාත, 2. අකැකෑමකැකෑ, 3. නිශුය, 1. සම්පුසුක්ත, 5. අපී, 6. අවිශත, 7. නෙතු යත මොටුත්ගේ වශයෙත් සත් (7) අයුරෙකින් හෝ උපනිශුය පුතාය හා සමග අට අයුරෙකින් හෝ පුතාය වේ.

උපාදුන පච්චයා හවො

බලවත් ලොහ දිටසී සඬ්ඛාහතවූ උපාදනය හෙතු කොට ගෙන භවය ඇතිවේ. උපාදනය නැති කල්හි භවය ඇති නොවේ.

අනී වශගෙත් වතාහි යම් ධම් සවහාවගෙක් තෙම වේද එහෙයිත් ඒ ධම්සවහාවයට හව යයි කියනු ලැබේ, ඒ හවය විධ වේ. එතම්:

1. කම් භවය

2. උපපතති හවය

කමීයම භවය වේනුයි කාමීභව තම් කමීය හෙතුකොට පවත්නා විපාකසකානි, කටතතාරුප, භවය වේනුයි උපපතති භව නම්. එය ඵලොපවාර හෙවත් ඵලයාගේ නාම වශයෙනි.

භවයට පමුණුවන හෙයින් සියලු භවගාම කම් කම් භව නම වෙත්. එය:

- 1. පුණාහසිසංස්කාරය
- 2. අපුණාාභිසංස්කාරය
- 8. ආනෙඤපාභිසංකාරය යයි නිවිධ වේ.

ඩම් වශයෙන්

පුණාගතිසංස්කාරය—

ක ාමාචවර කුසල වෙතනා රුපාවවර කුසල වෙතනා	⁸ 5}13
අපුණාාහිසංස්කාරය අකුසල වෙතනා	12
ආ<i>නොකැ</i>ඦාහිසංස්කාරය — අරුප කුසල වෙතනා	4
	29

මේ එකුන්තීස් වෙතනා ගත් කල්හි ඒ වෙතතා හං සම්පුයුකත බමීයත්ද එයටම ඇතුළත්කොට කමීනව යයි වදුරන ලදී.

උපපතති භවය

1. ලෞකික විපාක - කාමාවවර විපාක 23) මහගාන විපාක 9

2. එම විපාක සිත්හි සම්පුයුකත වෛතසික 35

3. කමීජ රූපයෝ 20 ගන මේ බමීගෝ උපපතති භව තම වෙත්.

මේ උපපතති භවය නවසත්ඥාවාසයන් ගේ වශ– යෙත් තව වැදැරැම් වේ.

එනම්:

1. කාම භවය- කාම නම් ලද භවයයි. එනම් කෘම භූමි එකොලොස ය. (11)

2. රූප හවය- රූප ලොක සොලොස ය (16)

3. අරුප හවය- අරූපතල සතර ය (4)

4. සඤඤ භවය- සංඥ ඇති පුද්ගලයන්ගේ භවය නොහොත් සංඥතොමෝ මේ හවයෙහි ඇත්තේනුයි සංඥ භව නමි. එතම්:

කාමභූම් එකො ළොසය	11
අසංඥතලය හැර රූප තල පසළොසය	15
ආකාශෘනඤවාගතනය	1
විඤඤ ණඤවාගතනග	1
ආක්ඤවඤඁඤය තතය	1
	29

5. අසකැක්දි පාවය - අසංඥතලය යි.

6. නෙවසඤඤුනාසඤඤ් හවය- ඖදරිකවූ සංඥව ගේ නැති හෙයිත් ද, සූසාම වූ සංඥවක් ඇති හෙයිත් ද නෙවසඤඤුනාසඤඤ තම වූ භවයයි.

7. එකවෝකාර හවය - හුදු රූපසකකියෙන් ගැවසී ගත්තාවූ හවය තෙම එකවෝකාර හව නම් වේ. තොහොත් එක් රූපසකකියෙක් මේ හවයට ඇත්තේනුයි එකවෝකාර හව නම්. (අසංඥතලයයි)

8. චතුවෝකාර හවය- සතර නාමසකකියෙන් ගැවසී ගත්තාවූ හවය චතුවෝකාර හවය නම් වේ. (අරුප තල සතරය.)

9. පඤාචාවෝකාර හවය- පඤාචසකානියෙන් ගැවසී ගත්තාවූ හවය පඤාචවෝකාර හවය නම් වේ.

> එනම්: අසංඥ තලය හැර රුපී බහමලොක 15 කාම භූමි 11}දි6 යත භූමි 26 ය.

මෙය උපාදුන පුතාගෙන් වන්නාවූ භවය වේ.

තවද, මේ උපාද,න පුතායෙන් සමහව වන භවයාගේ බුම් කාය වශයෙන් වනාහි

- 1. කාම භවය පඤවවිබවු උපාදිනනසකනියෝයි.
- රැප හවය එසේම පඤවවිබවූ උපාදිතනසකණි-යෝයි.

102

- 3. අරුප හවය චතුර්විඛවූ උපාදිනනසකානියෝ යි.
- සඤ්ඤි ගවය චතුර් විබවූ පඤ චවිබවූ උපාදි තත-සක නියෝ යි.
- 5. අසඤ්ඤ් භවය එක් උපෘදිනනසකාඣයකි.
- නොවසඤඤ, නාසඤඤ, භවය වතුර්විධවූ උපා-දිනතසකානියෝයි.
- 7. එහවෝකාර හවය එක් උපාදිතතසකඣයකි.
- වතුවෝකාර හවය වතුර්විඛවූ උපාදිනනසකණි-යෝයි.
- 9. පඤාව වෝ කාර භවය පඤාව විබවූ උපාදිතන-සකා කියෝයි.

උපාදන පුතාසයයෙන් වන්නාවූ කම් භවය පුණාාභි-සංසකාරාදී වශයෙන් නිවිධ සංසකාරයන් බව යට දක්වන ලදි. එසේම පුතිසකි විකැකුණයට පුතාවන නිවිධ සංසකාරයන් ද සබ්බාර පවවයා විකැකැගුණං යන්නෙන් දක්වා ඇති හෙයින් මෙහි වෙනස දතයුතු සංඛාර පවවයා විකැකැණං යයි කී තැන ඒ සංසකාරයෝ නම් පුතුන්-පනත භවයෙහි පුතිසකියට පුතාස වන අතීත කම්යෝයි. මේ භවනිර්දෙශයෙහි දක්වන ලද සංසකාරයෝ නම අනාගත භවයෙහි පුතිසකියට පුතාස වන කම්යෝයි. එසේම සංඛාර පවවයා විකැකැගුණං යයි කී තැත වෙතතාවම සංසකාර යයි දක්වන ලදී. මේ භව නිර්දෙශයෙහි වෙතනාව හා සමපුයුකත බම්යෝ ද සංසකාර යයි වදුරත ලදී.

තවද සංඛාර පච්චයා විඤඤාණං යන්නෙන් විඤඤාණය පතාසයකොට ඇත්තාවූ කාෂීය සංසකාරයයි වද,ළසේක. මේ නිර්දේශයෙහි අසංඥසන්ති භවය උපදවන්නා වූ කාෂීය ද සංසකාරය යයි වද,රන ලදි.

එමෙත්ම අවිජරා පව්වයා සංඛාරා යන තත්හි පුණාංභි සංසාාරාදීවූ කුසලාකුසල බම් විදුළහ. උපදුන පච්චයා හවො යන තන්හි උපපතති හවයත් ඇතුළත් කළ නෙයින් කුසලාකුසල අවාහාකෘත ධම්යෝ සංසකාරයෝ යයි වද,ලහ.

පුණාද වශයෙන් වනාහි, කාමොපාදනය හේතු කොට ගෙත කාම හවය උපදවත්නාවූ යම කම්යෙක් කරනු ලැබේද, ඒ කම් සහිතානවූ භවය තෙම කම් හවය තම. ඒ කම් භවය විසින් උපදවන ලද සකනියෝ උප-පතති හව නම්. එසේම කාමොපාදනය හෙතුකොට ගෙත රුප හවය උපදවත්නාවූ යම කම්යෙක් කරනු ලැබේද එය කම් භවය නම්. එයින් උපදවත ලද සකනියෝ උපපතති හවය නම් කාමොපාදනය හෙතු කොට නෙන අරුප හවය උපදවත්නාවූ යම් කම්යෙක් කරනු ලැබේද, එය කම් හවය නම් එයින් උපදවත ලද සකනියෝ උපපතති හවය නම්. මෙසේ කාමොපාදනය හෙතුකොට ගෙත මඩ් (6) විබවූ හව කෙනෙක් වෙති.

මෙපරිද්දෙත්ම දිටිසුපාදන පුතායයෙන් ෂඞ්විබවූ හව කෙනෙක්ද, සිලබබ්වූපාදන පුතායයෙන් ෂඞ්විබවූ හව කෙනෙක්ද, අතතවාදූපාදන පුතායයෙන් ෂඞ්විබවූ හව කෙනෙක්දයි උපාදන පුතායෙන් වත්නාවූ හවයෝ සූවිසි කෙනෙක් වෙති. මෙයම, කම් භවයන් උපපතති හවයත් එක්කොට ගත් කල්හි එක් එක් උපාදන පුතාය යෙන් නිවිධ නිවිධ වූ භව කෙනෙක් වේ. එකල්හි සංකෙෂප වශයෙන් හවයෝ දෙළොස් කෙනෙක් වෙති.

එසේම කාම භවයට පමුණුවන්තාවූ කමීය කම් භවය වශයෙන්ද, ඒ කමීයෙන් නිපන් සකනියෝ උපපනනි භව වශයෙන්ද ශත් කල්හි කාම භවයෝ දෙදෙනෙකි. රුප-භවයෝද දෙදෙනෙකි. අරුප භවයෝද දෙදෙනෙකි. මෙපරිද්දෙන් මඩ්විබවූ භව කෙනෙක් වෙනි. කම්භව, උපපනත් භව වශයෙන් පුහෙදය නොසලකා කාම භව, රුප භව, අරුප භව වශයෙන් ශත් කල්හි හවයෝ නිදෙනෙකි. කාමභවාදී හෙදයද කම්භව උපපනතිභව ගන හෙදහද නොසළකා උපාදුන පව්වයා හවො යයි හත් කල්හි එක් හවයෙක් වේ. මෙසේ උපාදන පුතෳයයෙන් වන්නාවූ භවයාගේ පුහෙදය දතයුතු.

පුතාශවීම— පුෘථන්ජන තෙමේ උමතු අයකු වැනිය. තෙතෙම මේ කටයුත්ත යුතුය, මේ කටයුත්ත අයුතුය යි තො වීමසා යමකිසි උපාදනයක්හුගේ වශයෙත් යමකිසි භවයක් පානීතා කොට යමකිසි කමීයක් කරන්නේමය. මෙසේ වතුර්විබවූ උපාදනය හෙතුකොට ගෙත නිවිබවූ භවයම වේයයි දතයුතුයි.

මේ මනිස් ලෙව්හි ඇතැම් පෘථග්ජනයෙක්, ඇසූ දුටු අනුසාරයෙන්, මේ කාමගුණයෝ නම් මනිස් ලෙව්හි කෘනුග මහාසාරාදී කුලයන්හිද, ෂට් කාමාවවර දෙවලොකයන්හිද සමෘදධයක යයි සිතා ඒ කාම සම්පත් ලැබීම පිණ්ස පුරාණ හාරත ශීතාහරණ පශුඝාතන විහි ආදිකොට ඇති අසදධමීශුවණාදියෙන් මූළාවී මේ කමීය නෙතුකොට ගෙන කාම ගුණයෝ සමෘදධවෙත් යයි හහිමින් කාමූපාදනයාගේ වශයෙන් කාය දුශුවරිතාදීන්ද කෙරෙයි. ඒ හේතුවෙන් හෙතෙමේ අපායෙහි උපදී. ඒ අපාය භුමයෙහි ඒ පුදාලයාගේ උත්පතතියට හෙතුවවූ කමීය, කම් හට තම. කමීයෙන් ජනිතවූ සකණියෝ උපපෙනුන් භව නම.

අතාෘචූ පෘථන්ජනයෙක් සඳධාමීශුචණාදියෙන් වැඩියෙන් වඩාගත් නුවණ ඇත්තේව මේ කමීය හේතුකොට ගෙන කාම ගුණයෝ සමෘදධවෙත් යයි හහිමින් කාමොපාදන වශයෙන් කාය සුවරිතාදීක් කෙරෙයි, හෙතෙමේ ඒ හේතු වෙත් දෙවියන් කෙරෙහි හෝ මිනිසුත් කෙරෙහි හෝ උපදී. ඒ දෙව් මිනිස් දෙගනීන්හි උත්පතතියට හෙතුව වූ කුසල කමීය, කාමී තව නම්. ඒ කුසල කමීයෙන් නිපන් සකණායෝ උපපතනි හව නම්.

අනා8වූ පෘථන්ජනයෙක් රූපාරූප භවයත්හි කාම හුණයෝ ඒ දෙව් මිනිස් ලෙව්හි කාමගුණයත්ට වඩා- අතිශයින් සමෘදධයහයි අසා හෝ පරිවිතක්තය කොට හෝ කාමූපාදනයාගේ වශයෙන් රුපාරුප සමාපතනීන් උපදවා සමාපතති බලයෙන් රුපාරූප බඹලෙව්හි උපදී. ඔහුගේ බඹලෙව්හි උත්පතතියට හෙතුව වූ මහද්ගත කමීය කාමු හව නමි. එයින් නිපන් සකනියෝ උපපනුති හව නමි.

මෙසේ **කාමොපාද,නය** තෙම නිවිධ භවයන්ට**ම** පුතාය වේ.

අනාෘචු පෘථග්ජනයෙක්, මේ ආත්මය තෙමේ කාමා-වවර සමපතති භවයෙහි හෝ, රුපාරූප හවයන් අතුරෙන් එක්තරා හවයෙක්හි හෝ විතාශවනුයේ සකලවෘතතදුකබය සමූලඝාතනය කිරීම් වශයෙන් මහාකොට අභාවපාප්ත වූයේ වේ යයි සිතා උපෙඡද දශ්ටිය දඬිකොටගෙන ඒ කාමභව, රූපහව, අරූපහවයන්ට පමූණුවන්නාවූ කාමා වවර, මහද්ගත කම් කෙරෙයි. ඔහුගේ ඒ කමීය කම් හව තම. එයින් ජනිතවූ සකනියෝ උපපතති භව තම. මෙසේ දිට්ඹුපාදනය තුන්වැදැරුම් වූ කාම, රූප, අරූප හවයන්ට පතාසය වේ.

අනාෑවූ පෘථන්ජනයෙක් මේ ශිලවෘතය නම් කාමාවවර රුපාවවර, අරුපාවවර භවයන් අතුරෙන් එක්තරා භවයක හෝ සම්පූණ් කරන්නාහට, සුඛය සම්පූණ් වේ යයි සිනා සීලබබනුපාදන වශයෙන් ඒ කාම, රුප, අරුප භවයන්ට පමුණුවන්නාවූ කාමාවවර, මහද්ගත කමීය කෙරෙයි. ඔහුගේ ඒ කමීය කාමී හව නම් එයින් නිපන් සකානියෝ උපපතනි හට නම්. මෙසේ සීලබබනුපාදනයද නුවිබවූ භවයන්ට පුතාස වේ.

අනාෘචූ පෘථන්ජනයෙක් මේ අාත්මය නම් කාම. රූප, අරුප භවයන් අතුරෙන් එක්තරා භවයෙක නෝ සැප ඇත්තේ වේ, පහවූ රාශ පරිතාප ඇත්තේ වේ යනාදි වශයෙත් සිතා අතතවාදුපාදනය කරණකොටගෙත ඒ කාම, රුප, අරුප භවයත්ව පමුණුවත්තාවූ කාමාවවර මහද්ගත කමීය කෙරෙයි. ඔහුගේ ඒ කමීය, කම් තව නම්. එයින් නිපත් සකඣයෝ උපපතති හව නම්. මෙසේ අතතවාදූපාදනය තෙම නිවිඩවූ භවයන්ට පුතාය වේ.

චතුර්විඛවූ මේ උපාද නය තෙම, රුපාරුප භවයන්ටද කාම භවයෙහි ඇතුළත්වූ කම්හවය අතුරෙන් කුසල කම් භවයටද, උපපතති භවයටද උපනිශුය පුතාය වශයෙන් එක් අයුරෙකින් පුතාය වේ.

කම් භවය අතුරෙත් තමා හා සමපුයුකතවූ අකුසල කම්භවයට සහජාත, අඤඤාමඤඤ, නිසාය, සම්පුසුකත, අපුළු, අවිශත, හෙතු පුතාසයයන්ගේ වශයෙන් සත් (7) පරිද්දෙකින් පුතාය වේ.

විපුයුකතවූ අකුසල කම් භවයට වනාහි උපනිශුර පුතාය වශයෙන්ම පුතාය වේ.

භව පචචයා ජාති

හවය පුතාය කොටගෙන ජාතිය වන්නේය. මෙහි භවය යන්නෙන් කම් භවයම අදහස් කරන ලදී මේ කම් භව සඞ්ධා හතුවූ එකුත්තිස් (29) වෙතනාවත්ගේ උපකාරයෙන් එක් හවගෙක්හි ඇතුළත්වූ සකඣ පරමැ-ප්රාවගේ පළමුවන හටගැනීම නම්වූ ජාතිය පහළවේ. ඒ ඒ සත්නියන්ගේ ඒ ඒ සත්ති සමූහයෙහි යම් ඉපදීමක් නෙවත් පළමුව පටිසකි විණැකි ණියත් සහිතවූ පණිවස් කනියත්ගේ පහලවීම තම්වූ ජාතියක් වේද, සංජාත හෙවත් සම්පූණි ආගතනයත් ඇතිව මොතවට ඉපදිමක් වේද, බැසගැන්මක් හෙවත් අණ්ඩජ ජලාබුජ වශයෙන් සත්තියෝ අණ්ඩකොෂයෙහිද, වසතිකොෂයෙහිද පිළිසිඳ හැනීම් වශයෙන් බැසගැනීම පුවෙශවීම නම්වූ අ**වනාන**නි-යක් වේද, අභිනිබබනනියක් හෙවත් සංසේදිජ, ඔප්පානික වශයෙන් සත්නියන් ගේ යම් පුකටවූ පහලවීමක්, විශෙෂ ඉපදීමක් වේද, එකවොකාර, චතුවොකාර පඤාවොකාර-

107

යත්ගේ වශයෙත් ස්කානායන්ගේ යම් පහලවීමක් වේද; ආයතනයන්ගේ පුනිලාහයක් වේද මෙයට ජාතිය යයි කියනු ලැබේ.

ජාතියගේ පහළචීමට කම් භවය තෙමේ නා නා *බාම මේ* කාම පතාය, පුකානයුපනිශුය පුතාය වශයෙත් දෙපරිද්දෙකින් පුතාය වේ.

ජාතියගේ පහළවීමට කම් හවය මූත් අන් පුතායක් තොමැති හෙයින් හව පවවයා ජානි යයි වදුරන ලදී.

ජාති පච්චයා ජරාමරණං

ජාතිය විදෑමාත කල්හිම ජරා මරණාදි දුකබ ඛණී-යත්ගේ පහළවීම වත හෙයින්ද, ජාතිය අවිදෑමාන කල්හි ඒ දුකබ ඛම්යන්ගේ පහළවීමක් නොවන හෙයින් ද, ජාති පුච්චයා ජරා මරණං යයි වදළසේක.

ඒ ඒ සත්තිනිකායගෙහි උපත්නාවූ ඒ ඒ සත්ති-යන්ගේ යම දිරීමක් දිරණ බවක්, කැඩුනු බිදුනු බවක්, පැසුණු බවක්, වියලි බවක්, ආයුෂයාගේ පිරිහීමක්, ඉන්දියයන්ගේ මහි කිරීම බවක් වේද එයට ජරාව යයි කියනු ලැබේ.

ඒ ඒ සත්නිශන්ගේ ඒ ඒ සත්නිතිකායගෙන් ශම් චූතිශක්, චුතවන බවක්, බිඳීමක්, අනතර්ඛානශක්, මිය-ශාමීක්, කාලකියාවක්, සකනිශත්ගේ බිඳීමක්, ශරීරයාගේ බහා තැබීමක්, ඒවිතෙඤියයාගේ සිඳීමක් වේද එය මරණ නමි.

එක් භවයක ජාතියත් මරණයත් අතර මේ ජාතිය තිසාම පහළවත්නාවූ මසා**ක, පරිදෙව, දුකාබ, දෙ,මනාසා,** උපායාස යන දුකාබ ධමීයන්ද මෙයටම ඇතුළත් වේ[.]

කැතිවාසන, භොග වාසත, රොගවාසන, සීලවාසන, දිටහිවාසන යනාදි වාසතයත් අතුරෙත් එක්තරා වාසනයකින් යුත් පුද්ගලයාගේ යම් ශොකයක්, ශොකයාගේ අකාරයක්, ශොක කරන්නහුගේ සවභාවයක්, අභාතනරයෙහිවූ ශොකයක්, අභාතනරයෙහි වියලවන්– තාක්හු මෙන් ඇනිවන ශොකයක්, චිතනයාගේ දවන ආකාරයක්, දුකට පත්සිතක් හෙවත් දෙමනසක් ශොක නමැතී හුලක් වේද එයට ශොකා යයි කියනු ලැබේ.

දෙතිව>සතාදිගෙන් මඩනලද පුද්ගලයාගේ යම් නම් කියා හැඩීමක්, ගුණ කියා හැඩීමක්, තම් කියා හඩන සවහාවයක්, ගුණ කියා හඬන සවහාවයක්, තම් කියා හඩන බවක්, ගුණ කියා හඩන බවක්, නිශ්ඵල වවතබිණිමක්, නැවත නැවත තෙපලීමක්, නැවත තැවත තෙපලන බවක් වේද, එයට පරිළඳව යයි කියනු ලැබේ.

යම් කායික දුකක්, කායික අපහසුවක්, කය හා ස්පශී වීමෙන් උපන්තා වූ අපහසු වූ වෙදතා ආකාර වූ දුකක් වේද කය හා ස්පශී වීමෙන් හටගත් ඒ දුක් වූ අපහසු වූ වේදනාවනට දුකාබය යයි කියනු ලැබේ.

දුක් වූ, අමධුර වූ යම් වෛතසික දුකක් වේද, දුක් වූ අමධුර වූ විඳියයුතු වූ සිත හා සංශීයෙක් වේද, සිත හා සංශී වූ අමධුර වූ දුක් වූ වේදනාවක් වේද, එය ඉඳුමනාසා තම.

ඤිති වාසතාදිගෙන් මඩනාලද පුද්ගලයාගේ යම් සිත්හි වෙහෙසීමක්, කලානත බවක්, බලවත් කලානත බවක් දූඩි කලානත බවක් වේද එය උපායාස තමි.

මෙසේ මේ ජාති තොමෝ, ජරා මරණ දුකඛයට ද, ශොක, පරිදෙව, දුක්, දෙම්නස්, උපායාසයන්ව ද පුතාය වෙත්. ජාතිය නැති කල්හි ජරාමරණාදීහු නැත්තා– හුමය.

මේ ජාතිතොමෝ ජරා මරණ ශොක පරිදෙව දුකඛ, දෙමනසාස, උපාසාසාදීන්ට උපතිශුය පුතා ශකතියෙන් පුතාසය වේ. මෙසේ, මේ අ**ඞ්න දෙලො**සකින් යුත් මේ භව වකුය සියලු දුක් සමූහයාගේ ඇතිවීමට පුතා වේ මය.

තව ද, මේ තව එකුයෙහි ශෝකාදි බම් සමූහයක් අනතයෙහි වදලාහු ද, ඒ ශෝකාදීහු හෙතුකොට ගෙනම ආදියෙහි දක්වන ලද, අවිදා තොමෝ සිදධවේමය. එසේම, මේ තව එකුය නෙමේ නොබුදු මූවන් විසින් නොදත් පූව්මය සිදම ඇත්තේ ය. කාරක වේදක රහිතය හෙවත් කරන්නා වූ, විඳින්නා වූ පුද්ගලානතරයන් කෙරෙන් විරහිතය. මාදශපුකාර වූ ශූනාතායෙන් ශූනාය. නිතායෙන් සමබානියට පැමිණි සේව පවතී.

මේ ජරා මරණාදීන් අතුරෙන් ශෞක, දුකඛ, දෙමනසුස, උපාගාස යන මොව්හු අවිදාව හා වෙන් නොවූවාහු වෙත්. පරිදෙවග නමුදු මොහයෙන් මූලා වූ සත්භියාහටම වේ. එහෙයින් ඒ ශෞකාදීන් පලමූව සිදා වූ කල්හි අවිදා නොමෝ සිදාවූවාම වේ.

ආශුවයන්ගේ හටගැනීම හෙතුවෙන් ද ඒ ශොකාදීහු වෙත්. වසතුකාමයන් හා වෙන්වීම ඇති කල්හි ශොකය තෙම කාමාගුවය හෙතුකොට ගෙන වේ. වසතු කාමයන්හි ඇලුතා වූ සිත් ඇති නොහොත් කෙලශකාම සඬඛාහත වූ ගාතය ඇති, උපත් ඡඤරාගය ඇති, ඒ සතාමයාහට ඒ වසතුකාමයෝ යම් හෙයකින් වියෝව, පිරිහෙද්ද, ඒ සත්තිතෙම හෙල්ලෙන් විදුනා ලද මුවකු මෙන් ශොක පරිදෙවාදී දුකඛයෙන් පෙළෙයි.

ඒ ශොකාදීහු දිට්ඨාශුවය හෙතුකොට ගෙතද වෙත් රූපය තෙමේ මම වෙමි, මාගේ රූපය වේ, යතාදි වූ දූෂටිය හෙතුකොට ගෙන මතුවී සිටිතාසීලි වූ පුද්ගලයා-හට, රූපයාගේ පුකෘති සවභාවය හැර අත් අයුරෙකින් වීමය යත හෙතුවෙත් ශොක පරිදෙව, දුක්, දෙමනස් උපායාස යන මොව්හු උපදිති. එසේම භවාශුවය හෙතුකොට ගෙන ද ශොකාදීහු වෙත්. දීඹීායුෂ්ක වූ, වණ්වත් වූ, සැප බහුල වූ යම් දෙවිකෙනෙකුත් උස් වූ දෙව් විමත්හි අභිදීඹ් කාලයක් මූඑල්ලෙහි සිටිද්ද, ඒ දෙවියෝ ද තථාගතයත් වහත්සේශේ ඛෂීදෙශනාව අසා භීතියට, තැතිගැත්මට, සංවේහයට පැමිණෙතේ. පඤා පුකාර වූ පූමීනිමිතනයන් දක මරණ බියෙන් තැතිගත්වන ලද දෙවියන්ට හයෙක්, සනතාස-යෙක්, සංවෙහයෙක් උපදනා මෙනි. ඒ පඤාව පූමීනිමතිහු තම මල්දම මැළවීම, දිවසළු කෙලෙෙසීම, කිසිලිවලින් බා මදීම, කයෙහි පැහැ වෙනස්බවට පැමණිම, දෙවාසනයෙහි නො ඇලීම යන මොව්හුය. ඒ නිමිති දක කමම සමූටඨාන සකානි සභාහාත වූ උපපතති හවයෙහි හව තෘෂණා බලයෙන් දෙවියනට අධික වූ ශොක දුකායෙන් උපදී.

එමෙන් ම අවිදාශුවය හෙතුකොට ගෙන ද ශොකාදීහු වෙත් ඒ අඥ න පුද්ගලතෙම මේ ආත්මහාවයෙනිම ශොක, පරිදෙව, දුක්, දෙම්තස් විඳියි. මෙසේ ආශුව සභාහාත පතාය වීම ඇති කල්හි අවිදා සභාහාත එලය වේ. මේ තයින් ශොකාදීන් හෙතුකොට ගෙන අමිදාව ඇතිවීමෙන් භව වකුය නොසිඳී පවත්නේය. හෙතුඵල පරම්පරාවනේ අවශානයක් ද නැත.

දෙලොස් අඩනයකින් සුන් මේ තව එකුය නොදන් සූව්ාවධිය ඇන්නේ ද වේ. මෙසේ තව එකුයාගේ අතාදිමත් තාවය ඇති කල්ති. අවිජජා පච්චයා සඬබාරා කතාදි වශයෙන් අවිද ව ආදිකොට දක්වන ලදුයේ එය පුඛාන ඛණීයක් බැවිනි නිවිධ වූ වෘතත දුකකයන්ට අවිද තොමෝ පුඛාන ඛණීයක් වන්නේ ය. නිවිධ වෘතතයෝ තම, කොලශවාතත, කාමාවෘතක, විපාකවෘතක යන මොව්හු ය. අවිද ව ඇති කල්තිම අවිද කෙරෙන් අනා වූ කොලශවාතතය ද, කාම්වෘතත, විපාකවෘතතයෝ ද අගෙන ජනයා අනෙක දුකකයන්ගෙන් වැඩුණු සංසාර තමැති බණිනාශාරයෙහි හාත්පසින්ම වෙළත්. සමී-යෙකුගේ හිස අල්වා ගැනීම නිසා එයින් අනා වූ සම ශරීරය අත වෙළන්නාක් මෙනි. අවිද ව මූලින් සිද පූ කල්හි, ඒ කෙලශ, කමම, විපාක යන නිවිධ වෘතනයන් ගෙන් මිදුනේ වේ. සපී හිස සිද ද මූ කල්හි අත වෙළාගත් සපී ශරීරය කෙරෙන් මිදෙන්නාක් මෙනි. මේ බව අවිජජා යනෙදී පාය්යෙන් දක්වා වද ළසේක. අයතී-මාහීඥ නයෙන් අවිද හ සහමූලින් නිරුදධ කිරීම නෙතු-කොටගෙන සහිධාරයන්ගේ නිරුදධ වීම වේ. මෙසේ අවිද හන්නා වූ තොහොත් උපදතා පුද්ගලයාගේ නිවිධ වෘතනයෙහි බැදීමත්, අවිද ව මුදන්නා වූ නොහොත් නිරුදධකළ පුද්ගලයාගේ නිවිධ වෘතනයෙන් මදීමත් වේ. මෙසේ හෙයින් අවිද ව පුධාන ධම්යක් වශයෙන් මස අාදී ධම්යක් වශයෙන් දෙශනා නොකළ බව දනයුතු.

මේ භව වකුයෙහි අවිදාව ආදිකොට ඇති කරුණු වලිත් සභාරාදීන්ගේ පැවැත්ම වේද, එහෙයින් ඒ අවිදාදී කාරණා වලින් අනා වූ සංසාරය නිමාණය කරන්නා වූ පරමෙශවර මහා බහමාදී කෙනෙක් නැත්තේ ය. කාරක-යෙක් තැත්තේම ය. එමෙන්ම මාගේ ආත්මය ඒ ඒ වැඩ අවැඩ පවසන්නේය, සුව දුක් ආදීය විඳින්නේය, සියලු අරමුණු දන්නේය යනාදියක් නොමැති හෙයින් ආත්මය කෙරෙන් නොරවේ. වෙදකයෙක් හෙවත් විඳින්නෙක් ද නැත්තේම ය. මෙසේ මේ භව චකුය කාරක වෙදක පුද්ගලානතරයන් කෙරෙන් තොරවේ යයි දන සුනු.

භව චකුයෙහි දෙලොස් අඞ්ගයෝ තුමු <mark>නිතා, සුංක,</mark> සුබ, ආන්ම තාවයන්ගෙන් ද ශුනාංගහ.

අවිද ව, උදයවාහ ධම් සවභාවයෙන් හෙවත් ඉපදීම බිදීම සවභාව කොට ඇති බැවින් නිතානාවයෙන් ශනාහ. සත්තියාහට බාධන, තාපන ආදීය කරන හෙයින් ද, ඒ තැවීම් ආදිය කරන්තා වූ ක්ලෙශ ධම්යන්ට අරමුණු වන හෙයින් ද සුහනාවයෙන් ශනාහ. ඉපදීම් බිදීම සවහාවයෙන් නැවත නැවත වැඩියක් පෙළන බැවිත් සුබාවායෙන් ද ශූනාසහ. පතායෙන් අයත් පැවතූම් ඇති බැවිත් සිය කැමැත්ත සේ පවත්තා වූ **දාන්ම සවහාව-**යෙන් ද ශූනාසහ. සංසකාරාදීහුද මෙසේම **නිතා, සුහ,** සුබ, දාන්ම සවහාවයෙන් ශූනාසහ. යම් හෙයකින් අවිද_තව ආත්මයක් නොවේ ද, තමා සතුවූවක් තොවේ ද, තමා කෙරෙහි නොවේ ද, ආත්මවත් වූවක් නොවේ ද, එසේම සංසකාරය ආදි කොට ඇති අභ්ගයෝ ද ආත්මයෝ තොවෙති. තමා සතුවූවනු ද නොවෙති. ආත්මයෝ කෙරෙහි නොවෙති. ආත්මවත් වූවාහු නොවෙති. එහෙයින් මේ හව එකුය දෙළොස් විධ වූ අවිද_තදී ඛාමයන්ගේ ධූව, සුහ, සුබ ආත්මහාව ශූනාත්තියෙන් ශූනා වේ යයි දනයුතු.

මේ භව වකුයාගේ මූල දෙකෙකි. කාලයෝ තිදෙ-නෙකි. එහි දෙලොස් අඬශයන් අතුරෙන් අඬශ දෙකක් අනීත කාලිකය. අඬශ අටක් පවවුපහනය. අඬශ දෙකක් අනාශතය.

භව වකුයාගේ අඞග දෙළොස අනුරෙන් මූ**ලබමී** වශයෙන්

1. අවිදු ව

2. තරංකාව

යත අඬග දෙක වද,රා තිබේ.

අතීත සකානි කොටඨාසය කෙරෙත් වතීමාන විපාකය එළවන හෙයිත් අවිදාව මූල්කොට ඇති වෙදනාව අවසත් කොට ඇති එක් හව චකුයකි.

අනාගත සකානි කොට්ඨාසය හා ගලපන හෙයින් තණහාව මූල්කොට ඇති, ජරා මරණය අවසත් කොට ඇති එක් හව වකුයකි. මෙසේ හව**වකුය** විධ වේ.

විපුකාරවූ මේ භව චකුයන් අතුරෙන් අවිදැමූලක භෟ චකුය දූෂ්ටි චරිත පුද්ගලයාගේ වශයෙන් ද, තණකාමූලක භව චකුය තෘෂ්ණා චරිත පුද්ගලයාගේ වශයෙන්ද දෙශතා කරන ලදී. ද,ෂ්ටි චරිතයාගේ අවිද_හ තොමෝ ඔහුනේ සසර පැවැත්ම කරන්නීය තෘෂ්ණා චරිතයාගේ තෘෂ්ණා තොමෝ ඔහුගේ සසර පැවැත්ම කරන්නීය.

තවද, උචෙඡද දශ්ටිය නිරවශෙෂ කොට පුහින කිරීම සඳහා පළමුවන අවිදාමූලක හවවකුය දෙශනා කරනලදී. මිඥනාදී වනීමාත ඵල ඩමීයන්ගේ ඉපැදීම නොහොත් ඒ ඵල ඩමීයන්ගේ හට ගැන්මෙන් පුතාක්ෂ වශයෙන් නොදන හැකිවූ පූමී භවයෙහි එයට කාරණා වූ අවිදා, සංස්කාරයන්-ගේ නොසිඳ පැවැත්ම දක්වා උචෙඡද දශ්ටිය වළක්වයි.

ශාසවත දෂ්ටිය නිරවශෙෂකොට පුහිත කිරීම සඳහා දෙවන තෘෂ්ණා මූලක හව එකුය විදුරණ ලදී. උපත්තා වූම විඥාන, නාමරුප, ෂඩායතන, ස්පශී, වෙදනා-වත්ගේම දිරීම, බිඳීම හෙවත් ජරා මරණ වන බව දක්වීමෙන් ශාසාන දෂ්ටිය වළක්වයි.

පළමුවන හව එකුගෙහි වෙදනා නොමෝ තෘෂ්ණාව හා සම්බනිය ඇති අවිදාවට පතාහ වේ එහෙයින් වෙදතාව හොතුකොට ගෙත අවිදාව වත්නීශයි දතයුතු. අවිදාවගේ ගැනීමෙත් තෘෂ්ණා උපාදත යන දෙදෙතාද ගන්නා ලද්දේවේ. අවිදාව හෙතුකොට ගෙත සංසාාරයෝ වන්තාහ. මෙහි සංසාර ගුහණයෙන් කම් හවය ගන්නා ලද්දේ වේ. විඥතාදීන්ගේ ගුහණයෙන් ජාති ජරා මරණ යෝද, ශෞකාදීහුද ශෘහිතයහ. මෙසේ සම්බනිඩවන හෙයින් හෙවත් වෙදනාදීවූ ඵලයන්ගේ අවිදා,දීවූ හේතූන් හා නැවත සම්බනිවත හෙයින් වෙදනාව අවසන් කොට ඇති පළමු වන හව එකුය දක්වා වදරණ ලදී.

දෙවන හව චතුයෙහි ජරා මරණාදී පුතායයෙන් තෘෂ්ණාවද, තෘෂ්ණා පුතායයෙන් උපාදනයද යනාදි වශයෙන් ලැබේ. මෙහි තෘෂ්ණා උපාදනයන්ගේ ගැනීමෙන් අවිදා වද, හවය ගැනීමෙන් සංස්කාරයෝ ද ගත්නා ලද්දේ වේ ජාති ජරා මරණාදීය ගැනීමෙන් විඥනාදී විපාකයෝ ද ගන්නා ලදහ. තවද, ගබහසෙයාක සත්තියන්ගේ වශයෙන් පළමුවන අවිදා මූලක භව වකුය වදරන ලදී. එහි සංසකාර පතාය යෙන් විඥනයද, විඥන පතායයයෙන් නාමරූපද යනාදී වශයෙන් ධමීයන්ගේ පිළිවෙල නොසිඳ පැවැත්ම දක්වන ලදී මෙයින් ගභීසෙයාක සත්තියන්ගේ අපරිපූණීවූ ආයතන ඇති කලල රූපය වදරා ඉක්බිති ඒ නාමරූපයන් පතාය කොට ඇති ෂඩායතනයන්ගේ පුවෘත්ති නොමෝ වදරන ලදී.

එමෙත්ම, ඕපපාතිකවූ සත්තියන්ගේ වශයෙන් දෙවන තෘෂ්ණා මූලක වූ භව වකුය වදරන ලදී. එහි උපාදන පුතාසයයෙන් භවයද, භව පුතාසයයෙන් ජාතියද යනාදී වශයෙන් උපපතති සකාඣයන්ගේ එක්ව පහලවීම දක්වන ලදී.

ඒ භව චකුයානේ කාල තුනෙක් වෙත්.

එනම්: 1. අතිත කාලය

2. වතිමාන කාලය

3. අනාශත කාලය යන තිවිඩ් කාලයෝය.

ඒ නිවිධ කාලයත් අතුරෙත් අවිදාව සහ සංඛාර යත අඬග දෙක අතීත කාලයට අයත් අඬගයෝය. විඥාන, නාමරුප, සළායතන, එසීී, වේදනා, තණහා, උපාදන හව යන අඬග අට වනීමාත කාලයට අයත් අඬගයෝය. ජාති ජරා මරණ යන අඬගයෝ දෙදෙන අතාගත කාලයට. අයත් අඬගයෝය.

තවද, ඒ හව වකුයාගේ ස**ජඩි තුනෙක්ද, සං**කෙෂප සතාරෙක්ද, අර විස්සෙක්ද, වට්ට තුනෙක්ද වෙති.

තුසඣය

භව චකුයාගේ සැකි තුනෙක් වේ.

- එනම්: 1. පළමුවන හෙතුඵල සංකිය
 - 2. දෙවන ඵලනෙතු සණිය

8. තුන්වන හෙතුඵල සංකිය යනුයි.

ඒ නිසකින් අතුරෙන්, සංකොරයන්ගේද, පුතිසණි විඤනායාගේද අතර හෙතුව හා ඵලය ගැළපීම තම්වූ පළමූවත හෙතුඵල සණිය වේ· වෙදනාවගේද, තෘෂ්ණා වගේද අතර ඵලය හා හෙතුව ගැළපීම නම්වූ දෙවන ඵලහෙතු සණිය වේ. භවයාගේද, ජාතියගේද අතර හෙතුව හා ඵලය ගැළපීම නම්වූ තුන්වන හෙතුඵල සණිය වේ.

චතුර්විධ සංකෛපය

1. පලමුවන සං*කෙ*ෂපය- අවිද_හව සහ සංබාර යන අඞ්කයෝ දෙදෙන පලමුවන සං*කෙ*ෂපය වේ.

2. දෙවන සංකෝෂපය- විඥාන, නාමරුප, යළා යතන එසා, වෙදනා යන අඞ්ශයෝ පස්දෙනා දෙවන සංකෝෂපය වේ.

3. තුන්වන සං*කෙ*ෂපය- තණකා, උපාදන, සව ශන අඬයයෝ තිදෙන තුන්වන සංකෙෂපය වේ.

4. සතරවන සංකොෂපය- ජාති, ජරාමරණ, යන අභාගයෝ දෙදෙන සතරවන සංකොෂපය වේ.

විසි ආකාර අර

මේ **අරයෝ විසිදෙන සතර** කොටසකට බෙද දක්වනු ලැබේ.

එතම්:

1. අන්ත හෙතු පණුවකය

- 2. වතීමාන ඵලපඤ්චකය
- 3. වනීමාන හෙතුපඤාඩකය
- 4. අනාශත ඵලපඤවකය

යන පණාවක සතරය.

අන්ත හෙතු පඤාකය - අවිදා, සංඛාර, තණකා, උපාදන, සව ගත අඬග පස අනීත හෙතු පඤාකය වේ. මෙහි පළමුකොට අවිද_හ, සංඛාර දෙදෙන දක්වත ලදී. විදශීතාඥනයෙත් පහවූ, අඥනවූ පෘථග්ජන තෙමේ යම හෙයකින් තෘෂ්ණා වශයෙත් අංලමබණ ගුහණය කෙරේද, තෘෂ්ණා වශයෙන් අංලමබන ගුහණයෙට පැමිණි අඥත පෘථග්ජන තෙමේ දඬිබවට පත් තෘෂ්ණා දූෂ්ටීත්ගේ වශයෙත් අංලමබනය දඬකොට ගැනීම කෙරෙයි. ඒ අඥත පෘථග්ජනයා හට උපාදන පතායයෙන් හ**වය** තෙම ලැබේද, එහෙයින් තෘෂ්ණා, උපාදන, කම් හවයෝද හත්නා ලද්දුහු වෙත්.

අවිද ුව- පූළිංත්මහාවයෙහිවූ කම් භවය ඇති කල්හි දුකඛ සතාහදීන්නේ ^{සු}වභාවය වැටහිය තොදී මූවා කොට සිටියාවූ මොහය තෙම මෙහි අවිද ගව නම්.

සංඛාර- ආයූහනය හෙවත් ද,නාදි කියාවන් සකස් කොට කරන්නාවූ වෙතනාවෝ තුමූ සංසකාරයෝ නම්හු වෙත්.

තරංකා- ආලබානයෙහි පැවති අභිරතිය තණහා නම්.

උපාදන- උපගමන හෙවත් අරමූණු දූඞ්කොට ගන්නා සවභාව බමීය තෙම උපාදන නමි.

භව– පරිතාහාගාදි වශයෙන් දනාදි කියාවන්හි වහාපාර වත්වූ වෙතනා තොමෝ හව නමි.

මෙසේ පූජීාත්මභාවයෙහිවූ කමීහවය ඇති කල්හි මේ ඩමීයෝ පස්දෙන මේ වනීමාත භවයෙහි පුතිසකියට පුතායෝ වෙත්.

මෙහි ආයුතන සංස්කාරයෝ නම්, ඒ කුසලාකුසල කමීය කරන්නහුගේ යම් පූම් පූම්වූ වෙතනා කෙනෙක් ඇද්ද නොහොත් දන වස්තුව දෙන්තෙමයි සිත උපදවා මසක් මුළුල්ලෙහිත් අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහිත් දනොප– කරණයන් පිළියෙළ කරන්නාවූ පුද්ගලයාට උපන්නාවූ පූෂීවූ චෙතතාවෝයි. පුතිගුංහක පුද්ගලයන්ගේ අත්හි දන වස්තුව පිහිටුවන්නාවූ පුද්ගලයාගේ වෙතනා තොමෝ කම්හඩ තම්.

තවද, එක් ආවර්ජන චිතතයක් ඇති ෂඞ්විහිවූ ජවත් සිත්හි පැවති වෙතතාවෝ තුමු ආයුහන සංස්කාරයෝ යයිද, සත්වැනිවූ වෙතනා තොමෝ කම්හව යයිද, පූජී පශ්චිම වශයෙත් නියමයක් තැතියෙත් සියළුම වෙතනා තොමෝ කම්හව යයිද, ඒ වෙතනාව හා සම්පුයුක්තවූ සංශාදී ධම්යෝ තුමූ ආයුහන සංස්කාර යයිද දක්වා තිබේ.

නිකා තත්ය හෙවත් කමීය කරන්නාවූ පුද්ගලයා හට, ඒ කමීයාගේ අනාගත ඵලයවූ, උපපත්ති භවයෙහි යම අාසාවක් යම පුංඵිතාවක් ඇද්ද, ඒ උපපත්ති භව පුංඵිනා තොමෝ තාෂණා නම්. භවයාගේ පුතාහනවූ, මෙතම කමීයක් කොට අසවල් තත්හි කාම ගුණයෙන් සේවනය කරන්නෙම, සසර දුක සිඳිත්නෙමි. මේ ආදී වශයෙන් පැවති යම් උපගමතයක් හෙවත් අරමූණ වෙත දූඞිකොට එළඹ සිටිනා බවෙක්, යම් අරමූණ දූඞිකොට ගත්නා බවෙක්, යම් දුෂ්ටි වශයෙන් පරාමශීනය කිරීමක්, වරදවෘ ලබ්බ ගැනීමක් ඇද්ද, මේ උපගමතගුහණ පරාමශීනය තෙමේ උපාදුන තම.

2. වත්මාන ඵලපඤවකය

 විශාශාශ ගේ මේ ප්‍රතාහත් පතත භවයෙහි ප්‍රතිසකී තොමෝ හෙවත් අනීත වූ භව විශෙෂය ප්‍රතාහත් පතත භවය හා එකට ගළපත ධම්ජාති තොමෝ විඥ ත නම්.

2 නාමරුප- මව් කුසට වදනාක් මෙන් රූපාරුප බමීයන්ගේ පහළවීම් සවභාවය නාමරුප නම්.

3. **සලායතන**– චඤුපුසාදදි පුසාදය තෙම ආයතන නමි.

4. එකා - අරමුණු පහස්තා බව හෝ අරමුණෙහි හෘපෙමිත් උපදතා බව සපශී නමි. 5. වෙදනා – අරමූණු රස විඳින බව නොහොත් අරමූණු රස විඳීම් වශයෙත් පවත්තා ධම්සාභාවය තෙම වෙදනා නම්.

මේ පුතුහුත්පතන වූ උපපතති භවයෙහි නොහොත් මේ අත්බැව්හි උපපතති භවය ඇති කල්හි පහළවූ මේ ධමයෝ පස්දෙන පූළුහවයෙහි කරන ලද්ද වූ කමීයට පුතාය වූවාහු වෙත් නොහොත් කමීයාගේ පුතායවීම හෙතුවෙත් වෙත්.

3. වතිමාන හෙතුපඤුවකය

තරංකා, උපාදන, හව යන අඞ්හයෝ තිදෙන චතීමාත හෙතුහු වෙත්. කම්තවය ගත් කල්හි ඒ කම් භාවයාගේ පූචීහාග වූ සංසංකාරයෝ තොහොත් තත් සම්පුයුකත වූ යම සංස්කාරයෝ ද ගත්නා ලද්දහුම වෙත්. තෘෂ්ණා, උපාදනයත්ගේ ගැනීමෙන් ඒ තෘෂණා උපාදනයන් හා සම්පුයුක්ත වූ යම් අවිදුවකින් මූලා වූ පුද්ගලතෙමේ කුසලාකුසල කමීය කෙරේද, එහෙයින් ඒ අවිදු තොමෝ හත්නා ලද්දීම වේ. මෙසේ තරංකා, උපාදන, භව, අවිජජා, සඞ්බාර යන අඞ්හ පස වනීමාන හෙතු පඤුඩකය වේ.

 අවිද 1. අවිද 2 - මේ පත 3ක් පනන භවයෙහි අංශතන-ගන්ගේ මූහුකුරා ගිය බැවින් මූලාවීම හෝ සසර දුක මූවහ කරවන මොහය අවිද නම්.

2. සබ්බාර – ආයූහන හෙවත් පූළීහාග වූ වෙතනෘ තුමු සංසකාර නම්.

3. තුණානා – නිකානතිය හෙවත් ආලබානයෙහි පැවති අභිලාෂී තොමෝ තාෂණා නම්.

4. උපාද න – උපගමන හෙවත් අරමුණ දූඞ්කොට ගන්නා සාභාවය තෙම උපාද න නම්. 5. හව – පරිතාහාදි වශයෙත් දානාදි කියාවන්හි වසාපාරවත් වූ චෙතනාතොමෝ හව නමි.

මෙසේ මේ ධම්යෝ පස්දෙන මේ පුතාකම වූ කමී භවග ඇති කල්හි අනාගතයෙහි පුතිසකියනේ පුතායයෝ වෙත්.

4. අනාගත ඵලපඤ්චකය

වනීමාන හෙතුන්ගේ ඵලය වශයෙන් අනාගතයෙහි ජාති ජරා මරණාදිය ලබන්නාහ. මෙහි ජාති ශබදයාගේ ගැනීමෙන්, විඥාන, නාමරුප, සළායතන, එකා, වෙදනාදී වූ ඵල ධමීයෝ පස්දෙන ගන්නා ලද්දී වේ. ඒ විඥානාදී ඵල ධමීයන්ගේම දිරීම් බිදීම දෙක ජරා මරණ නම්. එබැවින් අනාගත ඵල පඤිඩකය වශයෙන් විඥාන, නාමරුප, සළායතන, එකා, වෙදනා යත අභාගයෝ පස්දෙන ගන්නා ලදී.

 විඥාන - අනාගත භවයෙහි ප්‍රතිසකි තොම විඥත තම්.

 2. නාමරුප - මව් කුසට වදනාක් මෙත් රුපාරුප ධම්යන්ගේ පහළවීම් සවභාවය නාමරුප නම්.

3. **සලායතාන** – චඤු පුසාද,දී පුසාදය තෙම ආයතන නමි.

4. එසා - අරමුණු පහස්තා බව හෝ අරමුණෙහි හැපෙමින් උපදිතා බව සායී නම්.

5. වෙදනා – අරමුණු රස විඳින බව නොහොත් අරමුණු රස විඳීම් වශයෙන් පවත්නා බම් සවහාවය තෙම වෙදනා නම්.

මෙසේ අනාගතයෙහි උපපත්ති හවය ඇති කල්හි මේ බම්යෝ පස්දෙත මේ අත්බැව්හි කරන ලද්ද, වූ කමීයට පුතාය වූවාහු වෙත්. නොහොත් කමීයාගේ පුතාවීම් හෙතුවෙත් වෙත්. යථොක්ත තයින් මේ භව වකුය තෙමේ විසි ආකාර අර ඇත්තේ වේ. ඒ විසි ආකාර හෙදයන් අතුරෙහි පූළී කම්හවය ඇති කල්හි පඤචවිබවූ කම සම්හාරයෝද, මේ වනීමාන හවයෙහි පඤචවිබවූ විපාක බමයෝද, මේ වනීමාන හවයෙහි පඤචවිබවූ කම සමහාරයෝද, අනාගත හවයෙහි පඤචවිබවූ විපාක කමයෝදැයි මෙපරිද්දෙන් බමීයෝ දස දෙනෙක් කම් නම. දස බම කෙනෙක් විපාක තම. මෙසේ දෙනත්හි කමය නෙම කම් නම. දෙතන්හි විපාකය නෙම විපාක නම. මෙසේ හෙයින් සියළුම පතාකාර වෘතන නම ලද ඒ හව වකුය නෙම කම් තමුදු වේ, කම් විපාක තමුදු වේ.

එමෙත්ම දෙතත්හි කමීය තෙම කීමී සංකේෂප නම්. දෙතත්හි විපාකය තෙම විපාක සංකේෂප නම්. මෙසෙයින් සියළුම හවවකුය තෙම කිමී සංකේෂප නමුදු වේ. විපාක සංකේෂප නමුදු වේ.

දෙතන්හි කමීය තෙම කිම්වටට තමි. දෙතත්හි වීපෘකය තෙම විපෘකි වටට තමි. මෙසෙයින් සියළුම හව එකුය තෙම කිම්වෘතත නමුදු වේ. විපෘක වෘතත තමුදු වේ.

එමෙන්ම දෙතත්හි කමීය තෙම කිමී හට නම්. දෙතත්හි චිපාකය තෙම විපාක හව නම්. මෙසෙයින් සියළුම ඒ හව වකුය තෙම කම්හව තමුදු වේ. විපාක හව නමුදු වේ.

දෙතන්හි කමීය තෙම **කමී පුවෘතත න**ම. දෙතන්හි විපාකය තෙම **විපාකා පුවෘතත** නම්. මෙසෙයින් සියලුම ඒ හව වකුය තෙම **කමී පුවෘතත නමුදු වේ.** විපාක පුවෘතත නමුදු වේ.

එමෙන්ම දෙතන්හි කමීය තෙම **කමී ඝනත**ති නම්. දෙතන්හි විපාකය තෙම **විපාක ඝනතති** තම්. මෙසෙයින් සියළුම ඒ හව වකුය තෙම **කාමී ඝනතති** නමුදු වේ. **විපාක ඝනතති** නමුදු වේ. දෙතත්හි කමීය තෙම කිුයා තමි. දෙතත්හි විපාකය. තෙම කිුයාඵල තමි. මෙසෙයිත් සියළුම ඒ භව වකුය තෙම කිුයා නමුදු වේ; කිුයාඵල තමුදු වේ.

මෙසේ මේ භව එකුය තෙම හෙතුව හා සමහ පැවතුම් ඇත්තේය, දුක්වත්තේය, අනිතා සවභාවය ඇත්තේය, සැලෙත සුඵය, භවාඞ්නාවසථාවට පැමිණෙත සවභාව ඇත්තේය, තහවුරු බැව් නොහොත් හර තැත්තේය, නිසරු හෙතුභූතවූ බමීයත් කෙරෙත් නොහොත් බමීයන් හෙතුකොට ගෙත ඵලභූතවූ බමීයෝ හටගනිත්.

මේ භව චකුගෙහි තෙමේ කිහා හෝ අනෙකෙක කියා හෝ නැත්තේය. හෙතුහුම සම්භාර පුතාග වූ පුතිතා සමුත්පාද බමීයෝ, විපංකභූතවූ පුතීතාසමූත්පතත බමීයත් සමානිකොට උපදවත්. හෙතුත්ගේම නිරොඛය පිණිස සඵඥයන්වහන්සේ විසින් පයඞාප්ති ධමීය දෙසූ සේක. හෙතු ධමීයත් නැසු කල්හි හෝ තිරුඬව ගිය මාග්යෙන් සිඳිනලද නිවිධ වෘතනය තෙමේ කල්හි තොපවති. මෙසේ හෙතු ධමීයෙන් ඵල ධම් මෘතුයක්-හුගේ සම්භවය ඇති කල්හි හෙතු නිරොධයෙන් නිවිධ වෘතතය සිඳීම ඇති කල්හි හෙතුනිරොඛය පිණිස වදහළ බමීයද ඇති කල්හි, දුක් කෙළවර කිරීම පිණිස නිරුපදි-ශෙෂ නිඵාණ ඛාතුව පිණිස මේ බුදු සස්නෙහි ශාසත බහමචය සාවත් නොහොත් මාගී බහමවය සාවත් විද ුමාන වේ. සත්තියෙකු නොලැබෙන කල්හි උචෙඡද දූටේයකුත් නොමැත්තේමය, ශාසවත දුෂ්ටියකුත් නොමැත්තේමය.

නුවිධ වට්ට

- 1. කමම වට්ට
- 2. කිලෙස වට්ට
- 8. විපාක වට්ට

ය යි මේ භව චකුයෙහි වෘතත තුනෙකි.

එයින්:

- 1. කම් වෘතතය නම් සංස්කාර, භව යන දෙදෙනාය,
- කොලශ වෘතත නම් අවිද_හ, තෘෂ්ණා, උපාදන යත තිදෙතාය,
- විපාක වෘතතය තම විඤඤ,ණ, නාමරුප, සලායතන, එසු, වෙදනා යන පස්දෙතය.

මෙසේ නිවෘතතයක් ඇති හව වකුය තෙමේ යම්තාක් කලෙකින් කෙලෙස්වට නොසිඳේද, ඒ කෙලෙස්වට නොසිඳ පවත්නාතාක් කල්, තොසිඳ පියනලද පුතාය ඇති බැවින්, පිරිසිඳීමක් නැතිව, තැවැත්මෙක් නැතිව, තැවත තැවත පරිවනීනය වන හෙයින් හුමණය වේමැයි දතයුතු.

මෙපරිද්දෙත් හුමණය වත්තාවූ ඒ හව වකුයතෙම:

- 1. සතා වශයෙන්ද, සතායන්ගේ හෝ පුහව වශයෙන්ද,
- 2. කෘතා වශයෙන්ද,
- 3 මිථාාදශීන නිවාරණ වශයෙන්ද,
- 4. උපමා වශයෙන්ද,
- 5 ශම්භීර වශයෙත්ද,
- 6. නාය පුමහද වශගෙත්ද දතයුත්තේය.

 අවිජජා පවවයා සබ්බාරා යන තන්හි අවිද කටත්, අවිද හ පතාය කොට ගෙන වූ සංස්කාරයෝද විතීය සමුදය පුහටකොට ඇති සමුදය සනාය වේ.

සංසකකාරයන් පුතාය කොටනෙන වූ ලෞකික විපාක විඥානය තෙමේ, මිතීයවූ සමුදය සතාය පුහව කොට ඇති දුකුඛ සතාය වේ.

විඥතාදීත් පුතාය කොට ගෙන වූ නාමරුප, සලායතන, එසස, වෙදනා යන අවයවයෝ පුථම වූ දුකඛ සතාය පුභවකොට ඇති දුකාබ සතාය වේ.

්අභිබමානි පුදීපිකා

විපාක වෙදනාව පුතාසය කොටගෙන වූ තෘෂ්ණා තොමෝ පුථම වූ දුකඛ සතාසය පුහවකොට ඇති සමුදය සතාසය වේ.

තෘෂණාව පුතාසය කොට ගෙන වූ උපාදනය තෙම චිතීය වූ සමුදය සතාසය පුහව කොට ඇති **සමුදය** සතාස වේ.

උපාදනය පුතාසකොට ගෙන වූ භවය තෙම චීතීය වූ සමුදය සතාසය පුභව කොට ඇති **දුකබ සමුදය සතා**වය වේ.

හවය පතාය කොට ගෙන වූ ජාති තොමෝ මිතීයවූ සමුදය සතාය පුහවකොට ඇති දුකාබ සතාශ වේ.

ජාතිය පුතාසංකොට ගෙන වූ ජරා මරණය තෙමේ, පුළුමවූ දුකඛ සතාස පුභවකොට ඇති දුකාබ සතාස වේ.

කෘතාය වශයෙන් වනාහි

අවිදාව – ආලම්බනයන්හිත්, නොහොත් වඤුරාදීවූ වසතු රූපයන්හිත් නොහොත්, දුකඛාදීවූ වස්තුන්හිත් සත්තියන් වැඩියක් මුළා කෙරෙයි, නොහොත් මුළා කරවයි. සංසකාරයන්ගේ පහළවීම පිණිස පුතායයන් වේ.

සංස්කාරයෝ – සඬාත ධමීයන් මොනවට පිළියෙල කෙරෙත්, විපාකාදි විඥනයට පුතායයෝ ද වෙත්.

විඥාණය – ආලමානයත් විජාතනය කෙරෙයි. තාම රූපයනට පුතාය ද වේ.

නාම රුපය – ඔවුනොවුනුත් අනුබල දෙයි. සළා– යතනයට පුතාය ද වේ.

සළායතනය – තමතමන් විෂයවූ රූපාලබානයෙනිත් පවති, සපශීයට පුතායත් වේ.

ඵ්ඎය – ආලම්බනයක් සපශී කෙරෙයි, වෙදනාවට පුතායක් වේ.

124

වෙදනාව – ආලබාත රසයක් ආස්වාදය කරයි හෙවත් විඳී, තෘණොවට පුතායක් වේ.

තෘෂ්ණාව - රජජනය කටහැකිවූ ආලමානයෙහිත් රජජනය කරයි, උපාදනයට පුතායයත් වෙයි.

උපාදනය – උපාදනයන්ට ගොවර වූ ධමීයනුත් දඬි කොට ගනී, භවයට පුතායත් වෙයි.

හවය – තොයෙක් පුහෙදවත් වූ පඤවපුකාර ගතීත්හිත් විසුරුවා දමයි, ජාතියට පුතායත් වෙයි.

ජාතිය – සකානියනුත් උපදවයි. ඒ සකානියත්ගේ අලුත හට ගැනුම්හුගේ වශයෙන් පැවැත්ම කෙරෙයි, ජරං මරණයට පුතායෙත් වේ.

ජරා මරණය – සකණාගත් හේ දිරීම් බිඳීම් බවත් නිසා පවති. භවානතරයෙහි පහළවීම්හුගේ නොහොත් අභිතව පුතිසණා ගුහණය සඳහා පුතායයත් වේ, සොකාදීන්ටද කරුණු වෙත්.

මිථාාදශීන නිවාරණ - වශයෙන් වනාහි

අවිජිූ පව්වයා සංඛාර යන පදය ඊශවරාදී කාරක යෙක් ඇතැයි යන මථාා දශීනය වලක්වයි.

සභිබාර පව්වයා විඤඤ,ණං යන පදය ආත්මයානේ භවානතරයට සඞ්කුමණය ඇතැයි යන ම්ථා දශීතය වළක්වයි.

විශැඤෑණ පවවයා නාමරුපං යන පදය ආත්මයයයි කල්පනාකොට ගන්නා ලද පඤාසකානි සඬාතාත වස්තූන් ගේ වෙනස දක්වන හෙයින් එක් සත්තියෙකැයි ගන්නා ඝණ බහළ සංඥාව දුරුකරයි.

නාමරුප පව්වයා සළායකනාං යන පදය ආත්මය තෙම අරමුණු දකී, අසයි යනාදී වූ මථාං සංඥය දුරුකරයි. සලායතන පවවයා ඵකෙසා යන පදය ආත්ම තෙම අරමුණු සපශී කරයි යන ම්ථාා සංඥව දුරුකරයි.

එසා පච්චයා වේදනා යන පදය ආත්මය තෙම අරමුණු රස විඳියි යන මිථාා සංඥව දුරුකරයි.

වෙදනා පවවයා තණනා යන පදය ආත්මය තෙම අරමූණට ආලය කෙරෙයි යන මිථාා සංඥව දුරුකරයි.

තුණිහා පවවයා උපාදුනිං යන පදය ආත්මය අරමුණ -දූඩිකොට ගනී යන ම්ථාං සංශූව දුරුකරයි.

උපාදන පච්චයා හවේ යන පදය ආත්මය කම්හව උපපතති හව වේයයි යන ම්ථාං සංඥව දුරුකරයි.

භ<mark>ව පවවයා ජාති යන</mark> පදය ආත්මය පුතිසඣි වශ– යෙන් උපදී යන මිථාා දශීනය වළක්වයි.

ජාති පවවයා ජරා මරණං යත පදය ආත්මය දිරයි, බිදෙයි යන ආදි ම්ථාා දශීනයන් දුරුකරයි.

උපමා - වශයෙත් වනාහි,

අවිදාව - කකීශ සීපශීනාදීවූ තම තමත් සතු විශෙෂ ලකෂණ හා අනිතාාදීවූ සාධාරණ ලකෂණයත්ගේ වශයෙන් සවභාව ධම්යන් නොදක්නා හෙයින් අවිදා නොමෝ දස් නැති අනියක්හුමෙන් දනයුතු.

සංසකාරයෝ – අවිදෳ පුතෳයයෙත් පවත්තාවූ සංසකෘ-රයෝ දෑස් තැති අනියාගේ පා පැකිලීමක් මෙන් දතයුතු.

විඤඤ රෝශ – සංසකාර පුතාසයෙන් පවත්නාවූ විඥ නය තෙමේ පා පැකිල ගිය අනිායාගේ හීමක් මෙන් දනයුතු.

නාමරූපය – විඥන පතායයෙත් පවත්තාවූ තාම රූපය පා පැකිලහුණුවාවූ අනියාගේ ගඩ හටගැන්මක් මෙත් දනයුතු. සළායතනය – නාමරූප පුතායයෙන් පවත්නාවූ ෂඩායතතය ගඩ ගැහෙනු සඳහා අටගත් පොළක් මෙත් හෝ ගණඩයාගේ අනෙක් පරිද්දෙකින් හෙදයෙහි ලා මතුවූ බිබිලි මෙන් දනයුතු.

එකාශ - සලායතන පුතායයෙත් පවත්නාවූ සපශීය ශඩ මත්තෙහි තැගි පොළ ගැහැගීමක් මෙත් හෝ ගණඩ ශාගේ අතෙක් පරිද්දෙකිත් හෙදයෙහි මතුවූ බිබිලි පැරීමක් මෙත් දතයුතු.

වෙදනාව – ස්පශීයෙත් පවත්තාවූ වෙදනාව ගැටුමෙත් හෝ පැරීමෙත් හටගත් දුක මෙත් දතයුතු.

තරංඟාව – වෙදතා පුතායයෙන් පවත්තාවූ තෘෂණා තොමෝ ගඩ පැරීමෙන් හටගත් දුකට පිළිගම් කරනු කැමැත්තක් මෙත් දනයුත්තීය.

උපාදනය – තෘෂණා පුතායයෙන් පවත්නා වූ උපා ද,නය තෙම පිළිසම් කරනු කැමැත්තෙන් අසත්පාය දූය ගැනීමක් මෙන් දනයුතු.

භවය – උපාද,න පුතායයෙන් පවත්නා වූ හවය තෙම වැරදි දැඩි කොටගත් නොසැපවූ ඖෂධ ආලෙප කිරීමක් මෙත් දතයුතු.

ජාති – භව පුතාසයයෙත් පවත්තාවූ ජාති තොමෝ අසත්පාය බෙහෙත් ආලෙප කිරීමෙන් ගඩයාගේ ඉදිමීම් ලේ මිශු සැරව දූඩිබැව් ආදී විකෘතින් පහළවීමක් මෙන් දනයුතු.

ජරා මරණය – ජාති පුතායයෙන් පවත්තාවූ ජරා මරණය ඉදිමුම්, ලේ සැරව දඬි බැව් ආදී විකෘති හෙතු වෙත් ගණඩයාගේ බිඳීමක් මෙත් දනයුතු.

තවද,

අවිද ව – පටලයක් මෙන් දතයුතු, සුදු නිල් ආදි කාව පටලයෙන් මඩනාලද ඇස් ඇති පුද්ගල තෙමේ රුපයන් තොදකී. ඉදින් දක්නේ වී තමුත් ඇති සැටි නොව වරදවා දකි. එපරිද්දෙන් අවිද වෙන් මඩනාලද අනි පෘථක්ජන තෙම දුකඛාදී සතායන් නොදකී. දක්නට නොපිළිපදියි. වරදවා හෝ පිළිපදියි. එහෙයින් අවිද නොමෝ පටලයක් මෙතැයි දක්වන ලදී.

සංකෘතාරයෝ - කොශ පුදෙශයන් මෙන් දතයුතු කීටයා විසින් කෘමි කොශය කරතලද මෙන් අවිදංචගේම පරිහුමණයට කරුණු වන බැවින්ද, සංස්කාරයෝ කොශ පුදෙශයන් මෙනැයි දක්වන ලදී.

විණිණියාණය – පරිණායක මහ ඇමතියක්හු විසින් ආරක්ෂා කරනලද රාජ කුමාරයෙක් තෙම, රජ සැපත්හි පිහිට ලබන්නාක් මෙන් සංස්කාරයන් විසින් උපස්ථමහනය කරත ලද විඥනය තෙම කමී කම් නිමිති, ගති නිමිති සම්බාහනවූ පතිසණි විඥනයාගේ ආලමබනය අරමූණු කරන හෙයින් පණුවවිඩ ගනීන්හි පිහිට ලබයි.

නාමරූපය – මාසාකරු තෙමේ හෙවත් ඉඥජාලික තෙමේ, මාසාවෙත් තොසෙක් දය මවා අරහත්නාක් මෙත් විඥතය තෙමේ පුතිසකික්ෂණයෙහි අනෙක පුකාරවූ නාම රූපය සහජාතාදී පුතාහ වශයෙන් උපදවයි.

සඳායතන – මතා බිම් පියෙස්හි පිහිටියාවූ වන ලැහැබ වෘද්ධියට, සාතිශය රොහණයට, විපුලතියට පැමිණෙන්– තාක් මෙත් තාම රුපයෙහි පිහිටියාවූ සළායතනය තෙමේ වෘද්ධියට සාතිශය රොහණයට විපුලතියට පැමිණේ.

එසසය – ගිනිගානා උඩ යට දඬු දෙක එකට ගැටීම හෙතුවෙන් ගින්න උපදනාක් මෙන් අඛාහත්ම බාහිර ආයතනයත්ගේ ඔවු නොවුන් හමුවන බවගයි කියන ලද හැටීම් නෙතුවෙන් සපශීය උපදී.

වෙදනාව – ගින්නෙන් පහර ලත් පුද්ගලයා හට දැවිල්ල හටහන්නාක් මෙත් සපශීයෙන් පහළාවූ පුද්ගලයා හට වෙදනාවෝ හටහනිත්. තණහාව – ලුණු දිය බොත්තාවූ පුද්ගලයාහට පිපාසය චැඩෙත්නාක් මෙත් අරමුණු රස විඳින්තාහට තෘෂණාව චැඩෙයි.

උපාදනය – පිපාසයෙත් පීඩිත පුද්ගල තෙමේ පැත්– පාතය කිරීමට ආසා කරන්තාක් මෙන් ආලමබන තෘෂණා තම වූ පිපාසයෙන් පීඩිතවූ පුද්ගල තෙමේ භවයන්ති ආශාව කෙරෙයි. ඒ භවයන්ති අභිලාෂය කිරීම නොහොත් තෘෂණා දෘෂ්ටීන්ගේ වශයෙන් පාහීවනය ඒ පුද්ගලයාගේ උපාදනය වේ.

භවය – ඇම ගසාකත ලොබිත් මත්සා තෙම බිලිග දැඩිකොට ගන්නාක් මෙත් හෙවත් බිලිග ගිලිත්තාක් මෙත් උපාදනය හෙතුකොට ගෙන භවය දූඩිකොට ගනී.

ජාතිය – බීජය ඇති කල්හි අඩකුරය වත්තාක් මෙන් භවය ඇති කල්හි ජාතිය වේ.

ජරා මරණය – උපත්තාවූ වෘසාසයාගේ පතනය මෙත් උපත් සත්තියාගේ තොහොත් පහළ වූ පඤවසකණි– යාගේ තියතයෙත් ජරා මරණය වේ.

හම්භීර - වශයෙන් වනාහි

- 1. අනී ගම්භිරය
- 2. ධම ගම්ති්රය
- 8. දෙශනා හම්භීරය
- 4. පුතිවෙඩ ගම්භිරය

වශයෙන් මේ පටිච්ච සමුපපාද **ඛ්ෂය සතරාකාරයකින්** නම්භීරය.

එයින්:-

1. අපී හම්භීරය - යම් හෙයකින් ජාති පුතාය ශක්තියෙන් ජරා මරණය තෙම නොවන්නේ නොවේද, චන්නේම වේද, ජාති පුතාය හැර අනා ශක්තියකින්

5

නොමවේද, මේ අඵ්හ අවබොඛයට දුෂ්කර වන හෙයින් තොහොත් දුකසේ අවබොහි කළයුතු හෙයිත් අළු **ශම්භීරය.** මෙසේම ජාතියගේ භව පුතාය හෙතුකොට ගෙනම වීමග, භවගාගේ උපාදන පුතාය හෙතුකොටගෙන වීමය, උපාදනයාගේ නෘෂණාව පුතාය කොට ගෙන වීමය, තෘෂණාවගේ වෙදතාව හෙතුකොට ගෙත වීමය, වෙදනාවගේ සපශීය හෙතුකොටගෙන වීමය, සපශීයාගේ සළායතනය හෙතුකොට්ගෙන වීමය, සළායතනයාගේ නාමරුප හෙතුකොටගෙන වීමය, නාමරුපයාගේ විඥනය හෙතුකොටගෙන වීමය, විඥතයාගේ සඞ්ඛාරයත් හෙතු කොටිගෙන වීමය, සඬඛාරයන්ගේ අවිද ුව හෙතුකොට ගෙන වීමය යන මේ අනීයෝද ගම්භී්රය. එහෙයින් මේ භව චකුය තෙම අනී වශයෙන් හෙවත් ඵල වශයෙන් හැඹුරු වන්නේය; නොහොත් ගැඹුරුවු අ**හී හෝ ගැඹු**රුවූ ඵල ඇත්තේය. හේතුහුගේ ඵලයෙහි පැවති නවණ අසීට පටිසමහිද නම්.

2. ඩම් ශමසිරය - යම් හෙයකින්, යම් ආකාරයකින්, යම් යම් අවසථාවන්වුද නොහොත් යම් යම් අවසථ_ා වශයෙනුදු අවිද, තොමෝ ඒ ඒ සංසකාරයනට පුතාය වේද. ඒ ආකාරය නොහොත් ඒ අවසථා විශෙෂ අවබොධයට දුෂ්කර වන හෙයිත් නොහොත් දූකසේ . අවබොධ කළයුතු හෙයින් අවිද_ගවගේ සංසකාරයනට පතාවීම් සඬඛාහත අන්වය ගැඹුරු වේමය. ඒ හා සමානවම සංස්කාරයන්ගේ විඥනයට පුතාය වීමද, විඥනයාගේ නාම රුපයට පුතාසය වීමද, නාමරුපයාගේ සළායතනයට පතාය වීමද, සලායතනයාගේ ඵසසයට පතාය වීමද, එසසයාගේ වෙදනාවට පුතාය වීමද, වෙදනාවගේ තණහාවට පුතාය වීමද, තණහාවගේ උපාදනයට පුතාය වීමද, උපාද,නයාගේ භවයට පුතාය වීමද, භවයාගේ ජාතියට පුතාසය වීමද, ජාතියගේ ජරා මරණයට පුතාස වීම් සබාහාත අළුයද ගැඹුරු වේමය. එහෙයින්ම මේ භව චකුය තෙම බිම් වශයෙන් හෝ හෙතු වශයෙන්

හැඹුරු වත්තේය, තොහොත් හැඹුරු වූ ධම් හෝ හැඹුරුවූ හේතු ඇත්තේය. හෙතුවෙහි පැවති ඥනය **ධම්** පුතිසම්භිද නම් වේ.

3 දෙශනා හම්භිරය - යම් හෙයකින් ඒ හව චකුය තමා වෛතෙය ජනයාගේ චතුසසතාවබොඛයට අනුරුප වූ ඒ ඒ කරුණෙත් අනුලොම පුතිලොමාදි වූ ඒ ඒ පුකාරයෙන් පැවැත්විය යුතු වන හෙයින් හෙවත් චදළ යුතු වන හෙයින් දෙශනා තොමෝද ගැඹුරු චත්නීය. ඒ දෙශනා පුකාරයෙහි සඵඥතාඥනය කෙරෙත් අතාවූ ඥන∝කිත් පිහිට නොලැබේමය. එහෙයින්ම පෙළෙහි කිසි තැනෙක්හි අනුලොම වශගෙන්ද, කිසි තැනෙක්හි පුතිලොම වශයෙන්ද, කිසි තැනෙක අනුලොම පුතිලොම වශයෙන්ද; කිසි තැනෙක මැදින් පටන් ගෙන අනුලොම් වශයෙන්ද, පුතිලොම් වශයෙන්ද, කිසිතැනෙක නිසකි, චතු සංකෞප වශයෙන්ද, කිසි තැනෙක විසඣ නි සංකෙෂප කොටද, කිසි තැනෙක එක සනි වි සංකෙෂප කොටද වද,ල සේක. එහෙයින් මේ හව චකුය නෙම දෙශතා වශයෙත් ගැඹුරු වේ, තොහොත් ගැඹුරු වූ දෙශනා ඇත්තේ වේ.

4. ප්‍රතිවෙධ ශම්භීරය – අවිදාදීන්ගේ යම් අඥන අදශීනාදී සවහාවය යම් පතිවෙධඥනයකින් පිළිවිද දතයුතු වේද, ඒ අවිදාදීවූ ධම්යෝ හාගාවතාන් වහන්සේ විසින් සාලකාෂණ වශයෙන් පතිවෙධය කරන ලද්දහු වෙද්ද, ඒ අවිදාදීන්ගේ පතිවෙධය නුබුදු වූවන්ගේ නුවණින් බැසගැනීමට නොහැකි වන බැවින් ගැඹුරු වේද, එහෙයින් මේ හව වකුය පතිවෙධඥන වශයෙන් නොහොත් පිළිවිද දතයුතු වූ සවහාව වශයෙන් ගැඹුරු වේ.

1. අවිද**ූවගේ අ***ක***ැකදුණ** හෙවත් කැගණයට පුතිප**කා** භාවය යයි කියනලද අනුවණ බවය, **අදසාන හෙවත්** පුතාසාෂ කිරීම් වශයෙන් අරමුණු දක්නා නුවණට පතිපසාෂ භාවය යයි කියනලද නොදක්තා බවය, සවව-සංපටිවෙඩය හෙවත් චතුසාකායයන් මොනවට පිළිවිද දූනීමට තොදී වසා සිටිනා බවය යන නිවිබ වූ අනීය ගැඹුරු වේ.

2. සංඛාරයන්ගේ අභිසංස්කාරණය හෙවත් දන සීලාදී වශයෙන් කමීයන් සකස්කොට පිළිශෙල කරන බවය. ආශූහන හෙවත් දන වසතු සමපාදනාදි වශයෙන් පූමී පූමී භාගයෙහි කමීයන් රැස්කරන බවය, සරාශ හෙවත් රාගය හා සම්පුයොශ වශයෙන් වන බවය, නොහොත් රාගයාගේ හෝ අකුසලයන්ට පුතිපසුෂ නොවත බවය, විරාශ හෙවත් රාගය හා සම්පුයොග වශයෙන් නොවන බවය. නොහොත් රාගයාගේ හෝ කුසලයන්ට පුතිපසුෂ වන බවය යන වතුර්විධවූ අළුය ගැඹුරු ය.

3. විඥානයාගේ සුඤඤත හෙවත් ආත්මයෙන් සූතාය වත බවය, අවාාපාර හෙවත් වාංපාර රහිත වන බවය, අසබාකාන්ති හෙවත් භවයෙන් භවයට සක්මන් තොකරන බවය, පටිසණි හෙතු භාවය හෙවත් පුතිසකි වශයෙන් පහළවත බවය යන චතුර්විබවූ අනීය ගැඹුරු ය.

4. නාමරුපයාගෝ එකුපොද හෙවත් සමාන උත්පතති ඇති බවය, විනිබෙකාන හෙවත් තාමයාගේ රූපය හා රූපයාගේ නාමය හා ද අසපුම්යොහ වශයෙන් වෙත්ව පවත්නා බවය, අවිනිබෙකාන හෙවත් නාමයාගේ තාමය හා සම්පුයොග වශයෙන් නොවෙත්ව පවත්නා බවය, නමන හෙවත් අරමුණෙහි තැමෙත බවය, රුපෙන හෙවත් විකාරයට පැමිණෙන බවය යන පඤුවවිබ අනීය හැඹුරු වේ.

5. සලායනනයාගෝ අධිපති හෙවත් ඉන්දිය පුතාය භාවය, ලොක හෙවත් ලොක බවය, මාර හෙවත් වාර බවය, බෙතත හෙවත් කෙෂන භාවය, විසය හෙවත් විෂය භාවය, විසයිභාව හෙවත් විෂයී භාවය යන ෂඞ්විඩ් වූ අනීය ගැඹුරු ය. 6. එසාසයාගෝ – පුසන හෙවත් අරමුණු පහස්නා බවය, සමාසටටන හෙවත් වෙසෙසින් අරමුණු ගටන බවය, සමාගන් හෙවත් වසතු, ආලමබන, විඥනයන්ගේ සාමාශිය යයි කියන ලද සමහම් වන බවය, සහන්පාන හෙවත් වසතු ආලමබන විඥනයන්ගේ එළඹ සිටිනා බවය යන චතුර්විබවූ අනීය ගමහීර ය.

7. වෙදනාවගේ - අරමාමණ රසානුතවන හෙවත් අරමුණු රස විඳිත බවය, සුබ හෙවත් සුව බවය, දුකාඛ හෙවත් දුක් බවය, මජකාතතනාව හෙවත් සුව දුක් දෙක අතර පැවති මැදහත්වූ විඳින බවය, නිජජීව හෙවත් නිර්ජීවානීය, වෙදසිත හෙවත් අනුතව ලකාෂණය යන මේ ෂඩ්විබවූ අනීයෝ ගැඹුරැ ය.

8. නෘෂ්ණාවගේ අභිනයදිත හෙවත් අරමුණෙහි ඇලෙන බවය, අපේකාසාන හෙවත් අරමුණෙහි හිල ශන්නාක් මෙත් සම්පූණී වශයෙන් ලොල්වන බවය, සරිතා හෙවත් සරිත් සදශ බවය. ලතා හෙවත් ලතා සදශ බවය, නදී හෙවත් නදී සදශ බවය, තුණතා හෙවත් පවස් බවය, සමුදද හෙවත් සමුද බවය, දුප්පූරණ හෙවත් තෘප්තියට පමුණුවාලිය නොහැකි බවය යන අෂ්ටවිබ අළුය ගැඹුරු ය.

9. උපාදනයාගෝ - ආදන හෙවත් අරමුණු දඬකොට ගත්තා බවය, ශහණ හෙවත් කාමොපාදතයාගේ වශයෙත් අරමුණු ගත්තා බවය, අභිනිවෙසය හෙවත් දිට්ඨුපාදත-යාගේ වශයෙත් අරමුණු වරදවා වටහා ගත්තා බවය, පරාමාස හෙවත් සීලබබතොපාදනයාගේ වශයෙත් අරමුණු අත් අසුරෙකිත් ආමශීනය කිරීමය දුරනිකාකාමන හෙවත් අතතවාදෙපාදනයාගේ වශයෙත් ගත් අරමුණු ඉක්මවාලීය නොහැකි බවය යන පඤාවිඩ අහුුය ගැඹුරු වේ.

10. භවයාෂග් ආයූහන හෙවත් පූමී පූම් භාගයෙහි ද,ත වසතු සමපාදනාදී වශයෙන් කමී රැස්කිරීමය, අභි– සබ්බරණ හෙවත් ද,ත වසතු පරිතාහාදී වශයෙන් කමී රැස්කිරීමය, සොහි ගති සිනි නිවාසෙසු බිපනටා හෙවත් චතුර්විධ යොති, පඤවමධ ගති, සප්තවිධ විඥ තස්තිති නවවිධ සත්තාවාසයන්හි බහාලන බවය යන නිවිධවූ අනීය ගැඹුරැ වේ.

11. ජාතියගෝ ජාති හෙවත් සකානායන්ගේ පළමූ කටගන්නා බවය, සඤජාති හෙවත් අංයතනයන්ගේ පරි පූණීව පහළවන බවය, ඔකාකානාති හෙවත් මව් කුසට වදනාක්මෙත් හටගන්නා බවය, නිබබතාති හෙවත් සකානාදීන්ගේ නව නවාකාරයෙන් මතු මත්තෙහි පහළ වීමය, පාතුභාව හෙවත් සකානාදීන්ගේ පහළවීමය යන මේ පඤාවවිබවූ අනීපය හැඹුරු ය.

12. ජරා මරණයාගෝ බය හෙවත් කාෂය භාවය, වය හෙවත් වාස භාවය, හොඳ හෙවත් බිඳෙන බවය, විපරිණාම හෙවත් වෙනස්වන බවය යන චතුර්විධ වූ අනීය ගැඹුරු වේ.

මේ කියනලද්දේ හව වකුයාගේ පුතිවෙද ගම්හීරා ඣියයි.

නය පුහෙඳ වශයෙන් වතාහි මේ භව චකුයෙහි නය සතරෙකි. එනම්:–

- එකාතතානය හෙවත් සමාන හාව සඬඛානතාවූ එකාවනය.
- නානතතනය හෙවත් අසමාන භාව සඞ්ඛාතවූ නාතත්ඬනය.
- අවතාපාරනය හෙවත් සවභාව ධම්යන්නේ නිරුත්සාහ භාව සඬ්ඛතාතවූ අවතාපාරනය.
- එවං ඩම්මතානය හෙවත් අවිද දීත්ගේ මෙබඳුවූ බමීතායෙක් ඇති බව යයි කියනලද එවං ඩමීතා නය යන සතර නය වෙති.

 එකතතනය මේ භව වකුයෙහි අවිද පතය හෙතුකොට සංසකාරයෝ හටගනිත්, සංසකාර පතය හෙතුකොට විඥනය හටගනී යනාදී වශයෙන් බීජයාගේ අඞ්කුර පතු නාලසකඣ ශාඛාපලලව පලාසාදී භාවගෙන් වෘක්ෂ භාවයට පත්වත්තාක් මෙන් ආතතනි වශයෙන් නොසිඳ පැවැත්ම නොහොත් සනතනියගේ නොසිඳ පැවැත්ම එකුනුනය නම් වේ, ඒ එකතිනය නොහොත් **යම් සනතතියගේ නොසිඳ පැවැත්මක් අවිපරිතකොට** දක්නාවූ පුද්ගල තෙම, හෙතුඵල ධමීයන්ගේ ගැළපීම් වශයෙන් නොහොත් හෙතුඵල ධම්යන්ගේ ගැලපීම් හෙතු කොටගෙන, හෙතුඵල පරම්පරාවගේ නොසිඳ පැවැත්ම පිරිසිඳ හෝ ඇති සැටියෙන් අවබොධ කරන හෙයින් උචෙඡද දුෂ්ටිය අත්හරින්නේය. ඒ එකතිනය නොහොත් සනතතියනේ නොසිඳ පැවැත්ම විපරිතකොට දක්නාවූ පුද්ගලතෙම හෙතු ඵල ධමීයන්ගේ ගැළපීම් වශයෙන් හෝ <mark>ගැළ</mark>පීම හෙතුකොටගෙන පවත්නාවූ හෙතුඵල පරම්පරා-වගේ නොසිද පැවැත්ම හෙතුඵල හෙදයක් නොකොට සමානභාව සඬාහත එකුළුය යයි කියාගන්නා හෙයින් ශාසවත දුෂ්ටිය දුඩිකොට ගනී.

2. නානතතනය- අවිද්‍ර දීන්ගේ සවකීය සවකීයවූ ලක්ෂණයන් විනිශ්චයකොට දනීම අසමානතාව සඬබාහත නානතානය නම් වේ. යම් ලක්ෂණාදීහු අවිපරීත්තෝනාට දක්තාවූ පුද්ගලතෙම අහිනව අභිනව වූ ධම්යන්ගේ ඉපැද්ම දක්නා හෙයින් ශාසාවකද්‍ර ප්රිය අත්හරින්නේය. එය විපරීත්ණොට දක්නාවූ පුද්ගලතෙම එකම සනතති යෙක්හි පතිතවූ හෙතු එල ධම්යාගේ, පුහෙදවත්වූ සනතානයෙහි පැවති හෙතු ඵල ධම් සමූහයක්හු මෙන් නොහොත් එකම සත්තියෙකුගේ සනතානයෙහි පැවති ධම් සමූහය නොයෙක් සත්තියන්ගේ සනතානයෙහි පවත්නා ධම් ජාතයක්හු මෙත් නානතියක් යයි ගන්නා හෙයින් උමෙස්ද දුම්වය දෙඩිකොට ගනී.

3 අවතාපාරනය අවිද තවගේ, සංසකාරයෝ තුමූ මා විසින් ඉපැද්දව්ය යුක්තාහ. සංසකාරයන්ගේ වීඥනය තෙම සංසකාර නම් ලත් අප විසින් ඉපැද්දවිය යුතුය යනාදී වශතෝ වතපොර රහිත බව හෙවත් නිරුත්සාහ බව අවතාපාරනය නම් වේ. ඒ අවතාපාරනය අවිපරිතකොට දක්නාවූ පුද්ගලතෙම ඊශවරාදීවූ කාරකයක්හුගේ අවිද,-මානතිය අවබොධ කිරීම හෙතුකොටගෙන ආත්මද,ෂ්ටිය අත්හරින්නේය. ඒ අවතාපාරනය විපරිතකොට දක්නාවූ පුද්ගලතෙම උත්සාහය අවිද,මාන කල්හිදු අවිද, දීන්ගේ සවතාවයම වූ නියම වශයෙන් සිද්ධවූ යම් හෙතු භාවයෙක් ඇද්ද, ඒ හෙතු භාවය වටහා නොගන්නා හෙයින් අතිය දුෂ්ටිය දෙඩිකොට ගනී.

4. එවං ඩමමතානය — කිරි ආදීන් හෙතුකොට-හෙන දී ආදී ඵලයන්ගේ ලැබීම වන්තෘක් මෙන් අවිදා දී වූ පතායන් හෙතුකොටහෙත සංසකාරාදී ඵලයන්ගේම ලැබීම වේ. අනා ඵලයක් නොලැබේ. මෙසේ වූ නය එවං ඩමමතානය තම වේ. ඒ ධමීතානය අවිපරීන කොට දක්තා වූ පුද්ගල තෙමේ පතායනට අනුරුප වූ පරිද්දෙන් ඵලය පිරිසිඳ හෝ ඇති සැටි අවබොධ කරන හෙයිත් අනෙතුක දුෂ්ටියන්, අකුය දූෂ්ටියන් අත්-හරින්නේ ය. ඒ ධමීතානය විපරිත කොට දක්නා වූ පුද්ගලතෙමේ පතායනට අනුරූප පරිද්දෙන් ඵලයන්ගේ පැවැත්ම වටහා නොනෙත අනියම් හෙතුවකින් අතියම් ඵලයක්හුගේ අසදී භාවය වටහාගන්නා හෙයින් අනෙතුක දූෂ්ටියන් නිශත වාදයන් දුඩිකොට ගනී.

මේ හව වකුය තෙම ඉතා ගැඹුරු වන හෙයින් තුවණින් බැසගත නොහැක්කේ ය. නානාවිධ නයිත් ගතණ වූ හෙයින් නුවණින් අතිකුමයට දුෂ්කර වන්නේ ය. සමාධි නමැති උතුම් තණගෙල් පෝරුවෙහි මොතවට මූවතත් තුබූ මාගී ඥන සඹ්ඛාහත කඩුවෙන් හව වකුය නොපලා හෙණයක්මඩලක් මෙත් නිතහයයෙන් මැඩපියන සුළු වූ සසර හය සවප්නානතරයෙක්හිදු ඉක්මවිය හැකි කිසි පුද්ගලයෙක් නැත්තේ ය. එහෙයින් භාගහවතුන් වහත්සේ මෙසේ වදරා තිබේ. මේ පුනීතහ සමූපපාදය තෙම ගැඹුරුය. ගැඹුරුවම පුකාශද වනුය. පුනීතහ සමූත්පාද ධම්යාගේ නොදැනීම හෙතුවෙන් පිරිසිද නොවටහා ගැනීම හෙතුවෙන්, පුතිවේධය නොකිරීම හෙතුවෙන් මෙබඳු වූ මේ සති සමූහ සැඛාහත පුජා තොමෝ හූ කැටියක්හුගේ අවුල් බවක් මෙත් කෙලශ කමී විපාකයන් කරණකොටහෙන වැඩියක්ම වෙළති. ගුණ තම් ලද වඩු කිරිල්ලකගේ කැදැල්ලෙක ගෙන්තමක් මෙත් කෙලශ කමී විපාකයන් කරණකොටගෙන වැඩියක්ම හෙතුනි. මුදුතණ, බබුස්තණ පඳුරු එනීමක් මෙත් කෙලශ කමී විපාකයන් කරණකොටගෙන එතුනි. අපාය තම වූ, දුශීති තම වූ, විනිපාත තම වූ සතර අපාය ද, සංසාරය ද නොයික්මවයි. එහෙයින් තමාගේ හෝ මෙරමාගේ හිත පිණ්ස, සැප පිණ්ස පිළිපත් පුද්ගලතෙම පුන්තා සමුප්පාද ධමී කුතයෙහි වැර කිරීම මුත් අතාහ කෘතාහයන් අත්හරී.

මේ බුදුසස්නෙහි නුවණැත්තේව, සිහි ඇත්තේව, ගැඹුරු වූ පටිචා සමූප්පාදයාගේ හෙදයෙහි යම් පරිද්දෙ– කීන් පීහිට ලබන්තේ ද, එපරිද්දෙන් සැමකල්හි වැර– කරන්තේයි.

පටඨාන නය

හෙතු ඵල ධමීය වදරත්නා වූ භාගාවතුත් වහත්සේ සංඝෞපයෙන් පඤ්චූපාද නසකානි සඬඛාහත වූ දුකඛසකානි– යාගේ හෙවත් දුකාඛාශාදීඝනාකා ගේ පතාහ හෙවත් හේතුව වශයෙන් කාමතාෂණා, භවතාෂණා, විභවතාෂණා සඬඛාහත වූ නිවිධ තාෂණාව නම් වූ සමුද සායාදීඝනාශ වදල සේක. මේ සමූදය සතාහාගේ පහකිරීමෙත් පැමිණිය යුතු වූ වාපසම සුඛ සඬඛාහත වූ නිමාණය හෙවත් දුකඛනිරෝධායාසිසතාය සාඝාෂාත්කර ගැනීමට එකායන මාශීය වූ අඬග අටෙකින් යුත් දුකඛනිරෝධ-ශාමීණෝ පුනිපද ශාදීඝනාශ වදල සේක.

මධාම පුමාණයෙන් හේතුඵල ධම්යන් වද,රන්නා වූ තථාගතයන් වහන්සේ "අවිජරාපච්චයා සබ්බාරා" යනාදී වශයෙන් අවිදා පතායෙන් නිවිධ සංසකාරයන් ඇතිවන බවත් සංසකාරයන් පතාය කොටගෙන පනිසෙඞ් විඥානා-දිය පහළවත බවත් මේ ආදී පිළිවෙලින් නොයෙක් හේතූන් අතුරෙන් පුධාන වූ එක් හේතූවක් හා නොයෙක් ඵලයන් අතුරෙන් එක් පුධාන ඵලයක් ද ගෙන අඩහ දෙලොසකින් යුකතකොට පටිච්චසමුපොද ධමීය වද,ලසේක.

විසතර වශයෙන් හේතු ඵල ධමීය දක්වන්තා වූ භාගාවතුත් වහන්සේ **''හෙතු පවවයො, අරමමණ** පවවයො'' යනාදී වශයෙන් සූවිසි පතායයන් දක්වමින් ඒ ඒ ධමීයන්ගේ ඇතිවීමටත්, පැවතීමටත් උපකාර වන විශෙෂ පුතාය ධමීයන් සමීඥතාඥනයෙන් දැන අති හම්භීර වූ මේ පට්ඨානනය දෙශතාව වද,ළ සේක.

මෙහි පටයාන යන්නෙත් නාතාපුකාර වූ පතායත් ඇති බවය යන අළුය ද, කුසලාදී ධම්යන් හේතුපුතාහදී වශයෙන් බෙද දක්වත ලදය යන අළුය ද, සම්ඥතා-ඥනයට කැමැතිසේ ගමන් කළහැකි ධම්යය යන අළුය ද පුඛාන වූ ධම්ය යන අළුය ද දක්වේ. බුදධානියට පැමිණි සිව්වැති සතියෙහි රුවත් හෙයි වැඩහිඳ නිපිටක ධමීය මෙතෙහි කරන්නා වූ සමීඥයන් වහත්සේ මේ පටයාන පුකරණයෙහි අනතගීන වූ සූවිසි පතායයන් පිළිබඳ වූ තාතා තය මෙතෙහි කරන කල්හි බුදු සිරුරෙහි පැතිර ගිය පුණ්හිත රූප ධමීයත් කරණ-කොටහෙන සවණක් ඝණ බුදුරැස් දසදින්හි විහිදෙන්නට වූ බව දක්වා නිබේ. මේ අති ගම්හීර ධමීයට අනනන නය සමානතාශත සමනත පටයානය යයි ද වාවහාර කරනු ලැබේ.

සුවිසි පුතාය ධම්

1. හෙතු පච්චයෝ - හෙතු භාවයෙන් උපකාරක බමීය ය. 2. ආරමාණ පච්චයො - ආරමාණ භාවයෙන් උපකාරක බමීය ය. 3. අධිපති පච්චනෝ - අධ්පති භාවයෙන් උපකාරක බමීයය. 4. අනානතර පවවගො - අනානතර භාවයෙන් උපකාරක බමීය ය. 5. සමනානතර පවවයො - සමනනතර භාවයෙන් උපකාරක බමීයය. 6. සහජාන පච්චයෝ - සහජාත භාවයෙන් උපකාරක බමීග ය. 7. අකැකැමකැක පචචගෝ - අනොහානය භාවයෙන් උපකාරක බමීය ය. 8. නිසාසය පවවයො - නිශුය භාවයෙන් උපකාරක බමීය ය. 9. උපනිසසය පවටගො - බලවත් හෙතු භාවයෙන් උපකාරක බම්යය.

10. පූරෙජාත පච්චි නියා - පුළුගෙහි ඉපිද පැවතීම වශයෙන් උපකාරක ඩමීය ය. 11. පචඡාජාත පච්චයෝ - පසුව ඉපිද පුළුගෙහි උපත් බම්යත්ව උපකාරක බම්යය. 12. ආසෙවන පවවයො - තමාගේ සවභාවය පුදුනය කිරීම් වශයෙන් උපකාරක බමීයය. 13. කමම පච්චයො - චිතතපුයොග සඞ්ඛානත කියා භාවයෙන් උපකාරක බමීය ය. 14. විපාක පවවගො - නිරුත්සාහ ශානතුභාව සඬබාහත විපාක සවභාවයෙන් උපකාරක ධම්ය ය. 15. ආහාර පච්චයො - උපස්ථමහක භාවයෙන් උපකාරක ධමීය ය. 16. ඉණිය පච්චයො – ඊශවර භාවයෙන් උපකාරක ධම්යය. 17. ඣාන පචවසො - එළඹ බැලීම් වශයෙත් උපකාරක බමීයය. 18. මගග පච්චයො - එතර කරවීම් වශයෙන් උපකාරක ධමීයය. 19. සමපයුතන පවචයෝ - සම්පුයුකත භාවයෙන් උපකාරක ධමීය ය. 20. විපපුසුතත පවචානයා - විපුසුකත භාවයෙන් උපකාරක ධමීය ය. 21. අතු පචවගයා - විද,මාන භාවයෙත් උපකාරක බමීය ය. 22. නිසුපී පච්චගේ - අවිද,මාත භාවයෙන් උපකාරක බමීය ය. 23. විශන පවවුගො - පහවීම් වශගෙන් උපකාරක ඛමීය ය. 24. අවිශත පචවයො - නොපහවීම් වශයෙන් උපකාරක බමීය ය.

පතාසය – නූපත් විතත, වෛතසික, රූප ඔමීයන්ගේ ඉපදීමටත් පරම්පරා වශයෙන් පැවතීමටත්, පරම්පරා වශයෙන් වැඩිවීමටත් උපකාරක වන ධමීයත්ට පතාස ඩම් යයි කියනු ලැබේ. පුතයා නොවත්නා වූ ඩමීයක් නැත. විතත, වෛතසික රුප, නිවාරු, පුඥප්ති යන පඤවවිධ වූ සියලුම ධමීයෝ පුතායෝ වෙත්.

පුතෙතාන්පනනය - පුතාය කරණකොටගෙන හට-ගත්නා වූ ද, පවත්තා වූ ද ධම්යන්ට පුතොතාන්පනන මේමයෝ යයි කියති. එනම්:- විතත, වෛතසික, රුප යන නිම්බ වූ ධම්යෝ යි.

නිවාණ, පුඥප්ති දෙක හටගැනීමක් නැති බම බැවිත් පුතෙසාත්පතත බම් නොවෙත්. හටගැනීමක් ඇත්තා වූ චිතත, වෛතසික, රුප බම්යෝ පුතසයෝ ද වෙත් පුතෙසාත්පතනයෝ ද වෙති.

පුතෙහාතපතත හෙවත් පුතාසයෙන් හටගන්නා ඛමීයන්ගේ ඇතිවීමට පුතාස ඛම් බොහෝ ගණනකාගේ උපකාරය ලැබිය යුතුය. එක් පුතාසයකින් පමණක් හට ගන්නා ඛමීයෙක් නැත. එක් පුතොසාතපතත ඛමීයක් ඇතිවීමට එක් පුතාසයක් එක් ආකාරයකින් හෝ ආකාර කීපයකින් උපකාරක විය හැකිය. එසේ පුතාසය ඛමී යන්ගේ උපකාර වන ආකාරයන්ට පුතාස ශක්තීන් යයි කියනු ලැබේ. එකම ඛමීය එක් ඛමීයකට එක් ආකාරය කින් ද, අනාස ඛමීයන්ට අනාස ආකාරවලින් ද උපකාරක වන්නේය. ලොහාදීවූ එකම ඛමීයක් අනාස ඛමීයකට මූල භාවයෙන් හෝ ආරමාණ භාවයෙන් හෝ අධිපති භාවයෙන් හෝ අරෙමාණ භාවයෙන් හෝ අධිපති තාවයෙන් හෝ අනොහනස භාවයෙන් හෝ අධිපති තාවයෙන් හෝ අනොහනස භාවයෙන් හෝ නිශුය උපනිශුය ආදී භාවයෙන් හෝ උපකාර වියහැකි ය. වෙන් මෙන්වූ උපකාරක ශක්තීන් කරණකොටගෙන ඒ එකම ඛමීය නොයෙක් පුතාස ඛම් වශයෙන් සලකනු ලැබේ. මෙසේ යමකිසි ආකාරයකින් හෙවත් ශක්ති විශෙෂය කින් අනා බමීයකට උපකාරවන බමීයට පතාය **ඩමී** යයි ද, පතාය බමීයක් නිසා ඇතිවූ පවත්නාවූ බමීයට පුතොා**නපහන ඩ**මී යයි ද කියනු ලැබේ. යම් පුතාය බමීයක් පුතොසානපනත භාවයට නොපැමිණෙත බමීයක් වේ නම් එයට පුතානීකා ඩමී යයි කියනු ලැබේ. නී රාශ්ය යයි කියනු ලබන්නේ මේ පුතාය, පුතොසාත්පහන, පුතානීක යන නිවිධ බමීයන්ටය.

1. හෙතු පුතාය

යම්කිසි ධම්යකගේ ඇතිවීමට හා පැවතීමට මූලභාව ගෙන් උපකාර වන ධිමීය හෙතු පුතාය නමි. හෙතුං යන්නෙන් මූල භාවය ද, පුතාය යන්නෙන් උපකාරක භාවය ද පුකාශ වේ.

මුල භාවයෙන් අනා ධම්යන්ට උපකාර වන හෙතු බම්යෝ සදෙනෙකි. එනම්:- ලොහ, දෙෂ, වොහ යන අකුසල හෙතු තිදෙනා හා අලොහ, අදෙෂ්, අමොහ සන කුසලවාකෘත හේතු තිදෙනා ය. පොළොව තදින් අල්වා ගන්නා ගස්වල මූල් මෙන් මේ හේතු ඩ්ෂීයෝ සදෙන ද අරමූණු තදිත් අල්වා ගන්නා වෛතසික ධම්යෝ ය. මේ හේතන්ගේ උපකාරයෙන් ඒ ධම්යෝ ද සම්පුයුකන වූ චිතත චෛතසික ධම්යෝ ද ලොහාදී වූ ඒ ආරමමණයන්හි මනාකොට සපිරව පිහිටති. මේ ලොහාදියෙහි ඇති ආරමමණයෙහි නොසැලී ස්වරව පිහිටන සවහාවයට හෙනු ශකානය යයි කියනු ලැබේ. මේ හේතු ඛම්යන් උපදනං කල්හි එයටම අනුකූලව සම්පුසුකත බිෂීයෝ ද භේතූන් අනුව අංරමෙණය ස්ථරව ගනිමින් ඔවුන් හා බැඳී උපදිති. එබැවින් හේතුහු සම්පුසුකත ධම්යන්නේ ඉපදීමට ද උපකාර වන ඛම්යෝ යයි කියනු ලැබෙත්. හේතු ඛම් යෙදෙත සිත් වලට සහෙතුක චිතතයෝ යයි ව<u>ා</u>වහාර කෙරෙති. සම්පුයුකත බමී සහිත වූ සහෙතුක සිත්වලින් සහේතුක චිතතජ රූපගෝ ද, සහේතුක පුතිසඣි කමීජ රුපද උපදවන කල්හි මේ හේතුහු ඒ සහේතුක චිතතජ රුපවලට සහ සහේතුක පුතිසනි කමීජ රූපවලටද මූල භාවයෙන් උපකාර වෙති. එබැවින් මේ ලෝහාදී වූ හේතු ඛමීයෝ සදෙන අනා ඛමීයන්ගේ ඉපදීමටත්, පැවැත්මටත් උපකාර වන හෙයින් එයට ජනකොපසථමහක පුතා යෙනේ අති හියනු ලැබෙත්. ජනක පුතා ශකතියෙන් පුතොහයෝ පනත ඛමීයාගේ උත්පාදයටත් උපසථමහක පුතා ශකති යෙන් ඒ ඛමීයාගේ සමිතියටත් පුතාහය වේ. මේ හේතු ඛමීයන් ඇති සිත් එනම් සහේතුක සිත් හේතු ශකතිය නිසා බලවත් වෙති.

ලොහය- පිය අරමුණ තදින් අල්වාගෙන සාරිථව පිහිට එහි ඇලෙන සාමභාවය ලොහය නම මේ ලොහා වෛත-සිකය හේතු ධාෂීයක් වශයෙන් ලොහ මූල අකුසල් සිත් අටෙහි මොහයන් සමග සම්පුයුක්තව ඇත්තේය. ලොහ මූල සිත් අටෙහි ඇති ලොහ, මොහා යන හේතු දෙක ඒ ලොහ මූල විතනයට හා හේතූන්ගෙන් අනාහු වෛත-සිකයන්ට ද, විතතජ රූපයන්ට ද හේතු ශකනියෙන් පතාහය වේ. එමෙන්ම එහි ඇති ලෝහය මොහයට ද, මොහය ලෝහයට ද හේතු ශකතියෙන් පතාහය වේ. එබැවින් ලෝහයන් මොහයන් යන හේතූන් දෙදෙන පුතාහ හා පුතොහාත්පනත භාවයට ද පැමිණෙනි. සිත හා ලොහ මොහ දෙදෙනාගෙන් අනාහු චෛතසික ධාෂීයෝ පුතොහාක්පනතයෝ පමණක් වෙනි.

වෙෂය අපිය අරමුණ තදිත් අල්වාහෙන සිටිරව පිහිටා එහි විරුදාව ගැටෙන සවහාවය වෙෂය නම් දෙෂ මූල දෙසිතෙහි මේ වෙෂ වෛතසිකය හේතු ධම්යක් වශයෙන් මොහයත් සමග සම්පුයුකතව ඇත්තේය. ඒ දෙෂ මූල දෙසිතෙහි යෙදෙන ඉදුෂ, මොහා යන හේතු දෙදෙන ඒ දෙෂ මූල චිතතයට හා හේතූන්ගෙන් අතා2ු සම්පු-යුකත ධමයන්ටද චිතතජ රූපයන්ට ද හේතූ ශකතියෙන් පුතා2ය වේ. එමෙන් එහි ඇති වෙෂය මොහයටත්, මොහය වෙෂයටත් හේතූ ශකතියෙන් උපකාර වේ. එබැවින් මේ දෙෂ, මොහ දෙදෙන පුතායෝ ද වෙත්. පුතොත් පතත යෝ ද වෙත්. සිත හා වෙෂ මොහ දෙදෙනාගෙන් අතාවූ චෛතසික ධම්යෝ පුතොතත් පතනයෝ පමණක් වෙති.

මොහය- අරමුණ තදින් අල්වාගෙන, සුපිරව පිහිටා, එහි සනා සවහාවය, ආදීනවාදිය වසා සිටින මූලා කරවන සවහාවය මොහස නම්. පිය අරමුණට ඇලුම් කරන ලොහයත්, අපිය අරමුණට පිළිකුල් කරන වෙෂයත් ඇති වන්නේ මේ මොහය නිසාමය. මේ මොහ වෛතසිකය හේතු ගිමීයක් වශයෙන් ලොහ මූල සිත් අටෙහි ලොහ හේතුවත් සමගද, වෙෂ මූල දෙසිනෙහි වෙෂ හේතුවත් සමගද, මොහ මූල දෙසිනෙහි හෙතුව පමණක් ද ඇත්තේය. මොහ මූල දෙසිනෙහි යෙදෙන මොහ හේතුව එහි සම්පුහුකන බමීයක්ට හා චිනතජ රූපයන්ටද හේතු ශකතියෙන් පුතාසය වේ. ඒ දෙසිනෙහි ඇති මොහයට හේතු ශක්තියෙන් උපකාර වීමට අන් හේතු බමීයක් නැති හෙයින් ඒ මොහ මූල දෙසිනෙහි ඇති මොහය, පුතාස බමීයක් පමණක් වේ පුනොහත්පනන හාවයට නො පැමිණෙයි.

අලොහය- අරමුණ තදින් අල්වාගෙන ස්වරව පිහිටං ලොහයට පුනිවිරුද්ධ වන ස්වභාවය අඥොහය නෙම මේ අලොහ වෛතසිකය හේතු ධම්යක් වශයෙන් සියලුම කාමාවවර මහා කුසල් විපාක, කියා සිත් සූවිස්සෙහිද, මහගාන කුසල විපාක කියා සත්විස්සෙහිද ලොකොතතර සිත් අටෙහිද යන එකුත් සැටක් වූ (59) සොහත සිත්හි සම්පුයුක්තව, කාම සොහන සිත් අතුරෙන් දෙනවිපුයුක්ත සිත් දෙලොසෙහි අදෙෂ හේතුවත් සමගද, දෙනසම්පුයුකත සිත් දෙලොසෙහි අදෙෂ හේතුවත් සමගද, දෙනසම්පුයුකත සිත් දෙලොසෙහි අදෙෂ, අමොහ යන හේතුන් දෙදෙනාත් සමගද ඇත්තේය. මහගාන ලොකොතතර සිත්හි අලොහ, අදෙෂ, අමොහ යන හේතුහු තිදෙනම ඇත්තාහ.

අදෙෂය– අරමුණ තදින් අල්වාගෙන ස්ථරව පිහිටා මෙෂයට පුතිවිරුදඩ වන සවහාවය අදෙෂ නම්. එය මෛතියට තමෙකි. මේ අදෙෂ චෛතසිකය, අලොහ චෛතසිකය යෙදෙන සියලුම සොහන සිත්හි සම්පුසුකතව හේතු ඛෂීයක් වශයෙන් ඇත්තේය. ඥනවිපුසුකත සිත්හි අලොහ හේතුවත් සමගද, ඥනසම්පුසුකත හෙවත් තිහේතුක සිත්හි අලොහ අමොහ හේතු දෙදෙතාත් සමගද ඇත්තේය.

අමොහය- අරමුණ තදින් අල්වාගෙන සුපිරව පිහිටා මොහයට පුතිවිරුදඩ වන සවහාවය අමොහ නම්. එය පුඥාවට නමෙකි. මේ අමොහ වෛතසිකය හේතු ඛ්රීයක් වශයෙන් සියලු නිහේතුක චිතතයන්හි හෙවත් ඥිනසම්පු-යුකත කාමාච්චර, මහගගත, ලොකොතතර චිතතයන්හි සම්පුසකතව අලොහ, අදෙෂ යන හේතු දෙදෙනාත් සමග ඇත්තේය. කාමාවවර කුසල් සහ කියා සිත් සොළස (16) අතුරෙන් **ඥානවිපුසුකත[ි] සින්හි අ**ැකි අලොභ හේතුව සම්පුයුකත බමීයන්ට හා චිතතජ රූපයන්ටද හේතු ශකති යෙන් පුතාය වේ. එමෙන්ම අලොහ හේතුව අදෙෂ හේතුවට ද, අදෙෂ හේතුව අලොභ හේතුවටද හේතු භාවයෙන් උපකාර වේ. කාමාවචර ඥන් සම්පුයුකත කුසල් සහ කිුයා සිත්හි ඇති අලොහ හේතුව සම්පුයුකත බමීයන්ට හා චිතතජ රූපයන්වද හේතු ශක්තියෙන් පුතාසය වේ. එමෙන්ම එහි ඇති අලොහ හේතුව අදෙෂ අමොහ යන හේතු දෙකටද, අදෙෂ හේතුව අලොහ අමොහ හේතු දෙකටද අමොහ හේතුව අලොහ අදෙෂ හේතු දෙකටද හේතු ශක්තිαෙන් පුතාසය වෙත්.

කාමාවවර මහා විපාක සිත් අට අතුරෙන් ඥනවිපු-යුකත සිත් සතරෙහි යෙදෙන අලොහ අදෙෂ හේතු දෙක ඔවුතොවුන්ට හා සමපුයුකත ධමීයත්ටද, භවාඞ්න තද,රමමණ වශයෙන් හා ශෛක්ෂ පෘථන්ජන වශයෙන්ද චුති වශයෙන්ද උපදින කල්හි චිතතජ රූපයන්ටද හේතු ශක්තියෙන් පතා වෙති. පුනිසකි කෘතාගෙත් උපදතා කල්හි පුතිසකි කම්ජ රූපයන්ටද හේතු ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්. පුනිසකි චිතතය චිතතජරු පයන් නූපදවන බැවිත් චිතතජ රූපයන්ට පුතාංචීමෙක් නැත. ශූතසම්පුයුක්ත මහා විපාක සිත් සතරෙහි අලොහ, අදෙෂ, අමොහ යන හේතු තුනම යෙදෙත හෙයින් මේ හේතු තිදෙත ඔවුනොවුත්ට හා සමපුයුකත ධමීයන්ටද යට කී පරිද්දෙන් හවාඞ්හ, තද, රම්මණ, වශයෙන් හා ශෛකෂ, පෘථග්ජන චුනිකෘතා වශයෙන් උපදතා කල්හි චිතතජ රූපයන්ට ද පුතිසකීකෘතායෙන් උපදතා කල්හි චිතතජ රූපයන්ට ද පුතිසකීකෘතායෙන් උපදතා කල්හි පුනිසකි කම්ජරූපයන්ටද හේතු පුතා ශක්තියෙන් උපකාර වෙති. අර්හත්චුති චිතතයෙහි සම්පු යුක්ත හේතුහු තිදෙන ඔවුනොවූන්ට හා සම්පුයුක්ත ධමීයන්ටද පුතාස වෙත්.

මහද්ගත කුසල, මහද්ගත කියා සම්පුයුක්ත හේතුහුද, ලොකොත්තර චිතත සම්පුයුක්ත හේතුහුද, ඔවුතොවුන්ට හා සම්පුයුක්ත ධම්යන්ටද චිතතජ රූපයන්ටද පතාග වෙති. රූපාවචර විපාක සිත් පුතිසකි කෘතා යෙන් උපදතා කල්හි ඒ විපාක හේතුහු ඔවුතොවුන්ටද සම්පුයුක්ත ධම්යන්ට හා පුතිසකි කම්ප්රූපයන්ටද පතාය වෙති. භවාඩා චුති කෘතා යෙන් උපදතා කල්හි ඔවුතොවුන්ටද, සම්පුයුක්ත ධම්යන්ට හා චිතතජ රූපයන්ටද පුතා ය චෙති.

අරුපාවවර විපාක සමපුයුකත වූ හේතූහු ඔවුනොවුන්ට හා සම්පුයුක්ත ධමීයන්ට පමණක් පුතාය වෙති. අරුප භූමියෙහි රූප ඉපදවිය නොහැකි හෙයින් රූපයන්ට පුතාය වීමෙක් නැත.

අට්ලොස් අහේතුක චිතනයන්හි එක් හේතුවක්වත් නැත. එබැමින් අහේතුක චිතන වෛතසිකයෝද, අහේතුක චිතනජ රූපයෝද, අහේතුක පුනිසඣි කමීජ රූපයෝද හේතු පුතායාගේ පුතොහත්පනන භාවයට නොපැමිණෙන බැවින් ඉතා දුබල බමීශන් වශයෙන් සලකනු ලැබෙත්.

නු රාශිය- හේතූ පුතාංග පිළිබඳ වූ සවරුපගෝ නිවිඛ වෙනි. එනම්:-

- 1. හේතුපුතාය වන බම්යෝ ය.
- 2. හේතුපුතායාගේ පුතොාත්පනන බම්යෝ ය.
- හේතුපතායාගේ පතානික ඩම්යෝය හෙවත් හේතුපතායාගේ පතොත්පතත භාවයට නො. පැමිණෙත ඩම්යෝය.

1. පුතාය වන **බ**මී– හේතුපුතාය වන බමීයෝ සදෙනෙකි.

එනම්:-

ලොහා, **දෙස**, මොහා, අලොහ, අදෙෂ, අමොහං ගත හේතු ඩමීයෝ යි.

2. පුතොාත්පනන බම්-

සහේතුක සිත් එක් සැත්තැවය (71) මොහමූල දෙසිතෙහි මොහය හැර වෛතසික 52 සහේතුක චිතතජ රූපයෝ ය. සහේතුක පුතිසකි කමීජ රූපයෝ ය.

3. පූතානික ඩම්-

අනේතුක සිත් අටලොසය (18) ඡඥය හැර අනා සමාන වෛතසික දෙලොසය(12) මොහමූල දෙසිතෙහි මොහය ය අනේතුක චිතතජ රූපයෝ ය අනේතුක පුතිසඣ කමීජ රූපයෝ ය. බාහිර රූපයෝ ය ආහාරජ රූපයෝ ය අසංඥසෑඩ කමීජ රූපයෝ ය පුවෘතාති කමීජ රූපයෝ ය සේතු පුතායෙහි විසර්ජනා වෘර හෙවත් වීපි සතකි (7) 1. විපිය-

කුසලෙ බාමෙමා කුසලසස බමමසස

හෙතු පච්චයෙන පච්චයො

(කුසල ඛෂීය හෙවත් නිරවද, ඉෂට විපාක දෙන ලකෂණය ඇති නිසාත්ති නිර්ජීව සාවභාවය කුසල ඛෂීයට හෙවත් නිරවද, ඉෂට විපාක දෙන ලකෂණ ඇති නිසාත්ති නිර්ජීව සවභාවයට හෙතුපුතා ශකති යෙන් උපකාරක වේ.)

කුසලා හෙතු සමපයුතනකානං ඛාඣානං හෙතු පච්චයෙන පච්චයො

(කුසල් වූ හේතුහු එකොත් පාදදී භාවයෙන් ඔවු-නොවූන්ට හා සම්පුසුකත වූ සකණියන්ට හෙවත් කුසල් සිත් එක් විස්සය, වෛතයික අටතිසය යන බමයන්ට හේතුපුතායය ශකතියෙන් උපකාරක වේ.) මෙහි **පුතාය ඩමී** වශයෙන් කුසල් සිත් එක් විස්සය, චෛතසික අටතිසය යන මොවූන්ගේ ද්විභේතුක විතතයන්හි ඇති **අලොහ අදෙෂ** දෙකය, නිහේතුක විතතයන්හි ඇති **අලොහ, අදෙෂ, අමොහ** තුනය ගන හේතු ධමී ලැබෙන්.

පුතෙතාත්පනන **ඩ**ම් වශයෙන් කුසල් සිත් එක්විස්සය ·වෛතසික අටතිසය යන ධම්යෝ ලැබෙත්.

දත් දීම, සිල් රැකීම, භාවතා කිරීම, තෙරුවත් පිදීම, ඛමීශුවණය, වතාවත් කිරීම, පිත් දීම යනාදී නිරවදයුවූ යහපත්වූ ඉමට විපාක ගෙන දෙත්නාවූ කුයාවත්ට කුසල කමී යයි කියනු ලැබේ. මෙසේ කාමාවවර කුසල් කරන කල්හි කාමාවවර මහා කුසල් සිත් අටෙත් එකක් ජවත් වශයෙන් උපදී. රූපාවවර අරූපාවවර බහාන උපදවන කල්හි මහගනත කුසල් නවයෙන් එකක් ජවත් වශයෙන් උපදී. සෝවාන් ආදී මාගීයන්ට පැමිණෙන කල්හි ලොකොතතර කුසල් සිත් සතරෙන් එකක් ජවත් වශයෙන් උපදී. කාමාචචර ඥනවිපුයුකත සිත් සතරෙන් එකක් මෙසේ උපදී නම්එහි හේතු ධම් වශයෙන් අලොහ, අදෙෂ යන හේතු දෙකද, ඉතිරි කුසල් සිත් සතළොස නම් එහි අලොහ, අදෙෂ, අමොහ යන හේතු තුනම ඇත්තාහ. සම්පුයුකත සකඣයන්ට හේතුපුතායයෙන් උපකාර වන කුසල ධම්යෝ නම් මේ කියනලද එක්විසි කුසල් සිත්හි ඇති හේතු ධම්යෝ යි.

මේ හේතුපුතාය ශකතියෙන් උපකාර ලබන කුසල බමීයෝ නම් එකී කුසල් සිත් එක්විස්ස සහ එහි සම්පු-යුකත වූ අටතිස් කුසල චෛතසික බමීයෝයි. මේ බමීයෝ කුසල හේතු බමීයන්ගේ පුහාහාත්පනතයෝ යි.

කාමාවවර කුසල ජවත් උපදනා චිතනව්පියෙහි පිළිවෙලින් භවාඞ්ග වලන, භවාඞ්ගුපවෙඡද, මනොචාරා-වජජන යන සිත්වලට අනතුරුව කාමාවචර කුසල් සිත් අටෙත් එකක් ජවත් වශයෙත් සත්වරක් පිළිවෙලින් ඉපිද නිරුදඩවූ පසු විභූතාරමාණ වීපියක් චීනම් තදුරමාණ දෙසිතද, අවිභූතාරමාණ වීථයක් වීනම් භවාඞ්න සිත් ද ඉපිද නිරුදා වෙත්. මෙහි කුසලකම් වශයෙන් ඇතිවන්නේ ජවත් සිත් සතෙහි ඇති වෙතනාවය. කුසල හේතුහු නම් ඒ ජවත් සිත්වල ඇති අලොහ, අදෙෂ, අමොහ යන සේතුහුය. ඒ සේතුහු ඒ ජවත් සිත්වල පහළවන අනාදු වෛතසික ධමීයන්ට හා ඒ කුසල් සිත් වලටද හේතු ශකතියෙන් පුතාය චීම ''කුසල ඛණීය කුසල **ඩමීයට හේතුපුතායෙන් පුතාය වීම"** යබි කියනු ලැබේ. මහගාත ලොකොතතර කුසල් සිත් පහළවීමේදී ද මේ පිළිවෙලමය. මෙහි සම්පුයුකතසකකි යයි දක්වත ලද්දේ ඒ කුසල් සිත පිළිබඳවූ වෙදනා, සංඥ, සඬබාර, විඥන යන සතර තාමාසකානියන්ව ය.

මෙහිදී සම්පුයුකත සකඣයත්ට පුතාය වන කුසල හේතු තුනෙහි එක්වර ලැබෙන හේතු, අබිපති, සහජාත අකැකැමකැකැ, නිසාය, ඉංදිය, මහහ, සමපසුතත අපු, අවිහත යන පතාය ශකති දශයෙන් හේතු ශකතිය ලැබේ

2. විපිය

කුසලො ඩමෙමා අබාාකතාසා ඩමමසා හෙතු පවවයෙන පවවයාං

(කුසල ඛමීය අවාහකාත ඛමීයට හේතුපතායය ශකති– යෙන් පුතාය වේ.)

මේ වීථියෙහි අවසාකෘත ධම්යන්ට හේතු ශකතියෙන් පතාය වන කුසල ධමීයෝ නම් එක්විසි කුසල් සිත් විලින් එහෙතුක සිත්හි ලැබෙත අලොහ, අදෙෂ, දෙකද නිහෙතුක සින්හි ලැබෙත අදෙෂ, අමොහ යන හේතු තුතද වෙති. පුතෙසාත් පතන බමයන් වශයෙන් ලැබෙන අවසංකෘත බමීයෝ නම් ඒ ඒ කුසල චිතනයන් විසින් උපදවන චිතතජ රූපයෝයි. සම්පුයුකත බමීයන් සහිතවූ මේ කුසල් සිත් උපදනා කල්හි එහි උත්පෘදඤණයේදීම චිතත්ජ රූපද උපදවනු ලැබේ. සිත්ට හා සම්පුයුක්ත බුෂීයන්ටද හේතු ශකතියෙන් පුනාය වන හේතු බුෂීයෝ මේ චිතතජ රූපයන්ටද හේතු ශකතියෙන්ම පුතාය වෙත්. මෙය කුසල ඛමීය අවාංකෘත ඛමීයට හේතු ශකතියෙන් පුතායවීම යයි කියනු ලැබේ. මෙහිදී චිතතජ රූපයන්ව පුනාංග වන කුසල හේතුන්හි සුදුසු පරිදී එක්වර ලැබෙන හෙතු, අධිපති, සහජාත, නිසාය, ඉංදිය, මගග, විපුසුකත, අපුව, අවිගත ගත පුතාය. ශක්ති තවය අතුරෙත් හේතු ශක්තිය ලැබේ.

3. **වි**රිග-

කුසලො ඩමෙමා කුසලසාව අබහාකතාසාව ධමමසා නෙතුපවවයෙන පවවයො (කුසල ධමීය කුසල ධමීයට හා අවහාකෘත ධමීයට ද හේතු ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

150

කුසලාහෙතු සමපයුතතකානං බණිංනං චිතතසමුටඨානානංච රුපානං හෙතුපවචයෙන පවචයෙ

(කුසල හේතුහු සම්පුයුක්ත සකානියන්ට හා චිතතජ රූපයන්ට හේතු ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

මෙහි සම්පුයුක්ත ධම්යන්ව හා චිතතජ රූපයන්ට ුහේතු ශක්තියෙන් පුතාසය වන කුසල **ධ**ම්යෝ නම් පඤචවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවස්ථාවෙහි වූ එක්විසි කුසල් සිත් අතුරෙන් ද්විහේතුක කුසල් සිත්හි ඇති අලොහ, අදෙෂ දෙක හා නිහේතුක සිත්හි අලොහ, අදෙෂ අමොහ යන හේතු තුනද වෙත්. ඒ හේතු පුතායාගේ පුතොහාත්පතායෝ නම් කුසල් සිත් එක්විස්සය, (21) වෛතසික අටතිසය (38) යන සම්පුසුක්ත සකකිශන් හා චිතතජ රුපයෝයි. මේ වීථියෙත් දක්වන ලද්දේ පඤචවොකාර භුමියෙහි කුසල ජවත් උපදනා චිතත නීපියෙහි ජවත් සිත්වල යෙදෙත කුසල හේතුහු ඒ චිතතඤණයෙහිම පහලවන සම්පුයුක්ත බම් සමූහයට සහ විතතජ රුපයන්ට පුතාය වන ආකාරයයි. මෙහිදී සම්පුයුක්ත සකානියන්ට හා චිතතාජ රූපයන්ට පුතායවන පඤවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවස්ථාවෙහි වූ කුසල හේතු තුතෙහි සුදුසු පරිදි එක්වර ලැබෙත හේතු, අධිපති, සහජාත, නිසාසය, ඉරදිය, මහග, අපුම්, අවිගත යන පතාය ශක්තීන් අටදෙනා අතුරෙන් හේතු ශක්තිග ලැබේ.

4. විථිය

අකුසලො ධමෙමා අකුසලසාධිමමසා හෙතුපව්වයෙන පව්වයො

(අකුසල ධමීය අකුසල **ධමී**යට හේතු **ශක්තියෙන්** පුතාසය වේ.) අකුසලා හෙතු සම්පසුතතකානං බණිානං හෙතුපව්වයෙන පච්චයෙං

(අකුසල හේතූහු සම්පුයුක්ත සකනියන්ට හෙතු ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

මෙයින් සාවද, දුකඛ විපාක දෙන ල**කාණෝවූ** අකුසල බමීය සාවද, දුකඛ විපාක දෙන ල**කාණෝවූ** අකුසල බමීයට හේතු ශක්තියෙන් පතාවත සැටි දක්වේ. මෙහි සම්පුයුක්ත සකණාගන්ට හේතු ශක්තියෙන් පතාය වන අකුසල බමීයෝ නම්:

- ලොහමූල සිත් අටෙහි ඇති ලොහ මොහ ගත හේතු දෙකය.
- වෙෂමූල සිත් දෙකෙහි ඇති මේෂ, මොහ යන හේතු දෙකය.
- 3. මොහමුල සිත් දෙකෙහි ඇති මොහ හේතුවය.

මේ අකුසල සේතූත්ගේ පුතෙසංත්පතන භාවයට පැමිණෙන අකුසල ධමීයෝ නම්:

- 1. අකුසල් සිත් දෙලොසය (12)
- 2. මොහමුලචයෙහි මොහය හැර වෛතසික

සත්විස්සය (27)

පාණකාත, අදතතාදත, කාමම්ථාවාර, මූසාවාද, පිසුණවාව, එරුසවාව, සම්ඵපපලාප, අභිදා, වහාපාද, මචඡාදිටසී යනාදීවූ අකුසල කමීයක් සිදුකරන කල්හි ඒ වතත විපියෙහි දෙළොස් අකුසල් සිත් අතුරෙත් එක් අකුසල් සිතක් ජවත් වශයෙන් සත්වරක් ඉපිද නිරුදධ වූ පසු විභූතාරමමණ විපියක් විනම් තදුරමමණ සිත් දෙකක්ද අවිභූතාරමමණ විපියක් විනම් තවාභිහ සිත් ද පිළිවෙලිත් ඉපිද නිරුදධ වෙත්. මෙහි අකුසල හේතුක් වශයෙත් දක්වන ලද්දේ ඒ අකුසල ජවත් සිත්හි ඇති අකුසල හේතු ධමීයෝහි. ඒ අකුසල හේතු පුතාහය ධමීයන්නේ පුතෙනාත්පනන භාවයට පැමිණෙත අකුසල ධාමීයෝ නමා ඒ අකුසල ජවන් සිත්හි ඇති සම්පුසුක්ත ධම්ගෝය. මෙය අකුසල ඛමීය අකුසල ඛමීයට හේතු ශක්තියෙත් පුතාසයවීම යයි කියනු ලැබේ. මෙහිදී සම්පුයුක්ත සකානියන්ට පුතාසය වන අකුසල හේතූන්හි එක්වර ලැබිය හැකි හෝතු, සහ-ජාතා, අඤඤාමඤඤා, නිසාසය, සමපසුතත, අපුම, අවිශත යන ශක්ති සත අතුරෙන් හේතු ශක්තිය ලැබේ.

5. විපිය-

අකුසලො බමෙමා අබාාකතාක බමමකා

හෙතුපඩවයෙන පචවයො

(අකුසල ධමීය අවාාකෘත ධමීයට හේතු ශක්තියෙන් පුතාය වේ)

අකුසලා හෙතු චිතත සමුටඨානානං රුපානං හෙතු පව්වයෙන පව්වයො

(අකුසල හේතුහු චිතතජරූපයන්ට හේතු ශකතියෙන් පුතාය වේ.)

මෙහි අවාහාකෘත ධාමීයන්ට හේතු ශකනියෙන් පුතාය වන අකුසල ධාමීයෝ නම් පඤවවොකාර භූමයෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ දෙලොස් අකුසල් සිත්හි ඇති ලොහ, දෙෂ, මොහ යන අකුසල හේතූහුය. පුතොහාතපනත භාවයට පැමිණෙන අවහාකෘත ධාමීයෝ නම් ඒ ඒ අකුසල ජවනයන් විසින් උපදවනු ලබන චිතනජ රූපයෝය. මෙය අකුසල ධාමීය අවහාකෘත ධාමීයට හේතූශකතියෙන් පතාය වීමය. මෙහිදී දෙලොස් අකුසල් සිත්හි ඇති ලොහා, දෙෂ, මොහ යන හේතූන්හි එක්වර ලැබිය හැකි හේතු, සහජාන, නිසාසය, විපපසුකත, අපු, අවිශන පුතාය ශකති සය අතුරෙන් හේතු ශකතිය ලැබේ.

අකුසලො ඩමෙමා අකුසලසාව අබාංකතාසාව ඩමමසා හෙතු පවවයෙන පවවයො

(අකුසලධමීය, අකුසල ධමීයට හා අවතාකෘත ධමීයට ද හේතුශකතියෙන් පුතාය වේ.)

අකුසලාහෙතු සමපයුතතකානං බැකිානං විතත⊸ සමුටඪානානංච රුපානං හෙතුපචවයෙන පවවයො

(අකුසලහේතූහු, සම්පුයුකත සකාඣයන්ට හෘ චිතතජ රූපයන්ටද හේතූශකතියෙන් පුතෳය වේ.)

මෙහිදී සම්පුයුකත සකානියන්ට හා චිතතජ රූපයන්ටද හේතු ශකතියෙන් පතාය වන අතුසල බමීයෝ නම් පඤුවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ දෙළොස් අතුසල චිතතයන්හි ඇති ලොහාදී හේතුහුය. මේ අකුසල හේතු පතායන්ගේ පුතොහත්පතත භාවයට පැමිණෙන බමීයෝ නම් ඒ අතුසල ජවන් සිත්හි ඇති සම්පුයුකත බමීයන් හා සසම්පුයුකත වූ ඒ අකුසල ජවනයන් විසින් උපදවනු ලබන චිතතජ රූපයෝය.

එනුම:

- 1. අකුසල් සිත් දෙලොසය.
- වොහමුල දෙසිතෙහි මොහය හැර වෛතසිකං සත්විස්සය.
- 3. අකුසල චිතතජ රුපයෝය.

මෙය අකුසල ඩමීය අකුසල ධමීයට හා අවාහාකෘත ඩමීයටද හේතුශකතියෙන් පුතායෙවීමය. මෙහි සම්පුයුකත සකානියන්ට හා චිතතජ රුපයන්ට පුතාය වන අකුසල හේතූන්හි එක්වර ලැබිය හැකි හෙනු, සහජාත, නියසය අපුති, අවිශත යන පුතාය ශකති පස අතුරෙන් හේතු, ශකතිය ලැබේ.

7. විථිය

අබාාකතො ධමේමා අබාාකතසස ධම්මසස හෙතු පච්චයෙන පච්චයො

(අවසාකෘත ධමීය අවසාකෘත ධමීයට හේතු ශකතියෙන් පුතාසය වේ. විපාකාබාංකතා කිරියාබාංකතා හෙතු සමපසුතත-කානං බඣානං චිතත සමුට්ඨානානංච රුපානං •හෙතුපච්චයෙන පච්චයො

(පුවෘතති කාලයෙහි අවහාකෘත වූ විපාක කියා හේතුහු සම්පුයුතක සකණියන්ව හා චිතතජ රූපයන්ට හේතු ශකතියෙන් පුතාසය වේ.)

මෙහි අවාහකාත ධම්යන්ට හේතුශකතියෙන් පුතාය වන අවාහකෘත ධම්යෝ නම් පුවෘතති කාලයෙහි සම්පුයුකත ධම්යන්ටද, සම්පුයුකත ධම්යන්ට හා චිතතජ රූපයන්ටද පුතාය වන–

1.	සහේ තුක	විපාක) සිත	් එක්	විස්සය	(21)
2 .	සහේතුක	කුියා	සිත්	සත ෙ	9ාසය	(17)
3.	වෛතසික	අටති	සිය			(3 8)

යන මොවුන්ගේ විහේතුක චිතතයන්හි ලැබෙන අලොහ, අදෙෂ දෙකය. නිහෙතුක චිතතයන්හි ලැබෙන අලොහ, අදේෂ, අමොහ යන හේතු තුනය.

මේ අවහාකෘත හේතූන්ගේ පුතෙහාත්ප*ත*න භාවයට පැමිණෙන අවහාකෘත බෂීයෝ නම්:

1.	සහේ තු ක	විපාක	සිත් එක්විස්සය	(21)
2.	සහේතු ක	කිුයා සි	පිත් සතො ලොසය	(17)

3. චෛතසික අටනිසය (38)

යන සම්පුසුකත නාමසකණියන් සහ චිතතජ රුපයෝය.

මේ වීථියෙහි පුතාසය ධමී වශයෙන් ද**ක්**වන**ලද** අවාාකෘත ධමීයෝ වනාහි විස්තර වශයෙන් මෙසේය:

1.	කාමාවච්ර මහා විපාක සිත් අටය	(8)
2.	මහගාත විපාක සිත් නවය	(9)
3 .	ලොකොතතර ඵල සිත් සත ර ය	(4)

ායන විපාක සිත් එක්විස්සය,

4 .	කාමාවචර	මහා	කුියා	සිත්	අටය	(8))
------------	---------	-----	-------	------	-----	-----	---

5. මහගාන කුයා සිත් නවය (9)

යන කුයා සිත් සනලොසය (17) යන මොවුන්ගේ විහේතුක සිත්හි අලොහ අදෙෂ හේතු දෙක සහ තිහේතුක සිත්හි අලොහ අදෙෂ අමොහ හේතු තුනය මෙයින් පුවෘතතී කාලයෙහි මහා විපාක සිත් උපදින්නේ භවාඞ්හ තදරම්වණ සිත් වශයෙනි මරණාසත්න විතත වීපියෙහි වුහි සිත වශයෙන්ද මේ මහා විපාක සිත උපදී කියා සිත් උපදින්නේ රහතත් වහන්සේගේ විතත සනතානයෙහිය. මහගාන විපාක සිත් පුවෘතති කාලයෙහි දී රුපාරුප භූම්වලදී භවාඞ්හ සිත් වශයෙන් හා වුහි සිත වශයෙන්ද උපදී. ලොකොතතර ඵල සිත් ඇතිවන්නේ මාගී සිත් වලට අනතුරුවහ.

පවිසණිකඛණේ විපාකාඛාාකතා හෙතු සම්පුසුතත-කානං බණිානං කටතතාව රුපානං හෙතුපවවයෙන පවවයෙ.

(පුතිසණිණාගෙහි අවහාකෘතවූ විපාක හේතුහු, සම්පුයුකත සකාඣයන්ට හා කමීජ රූපයන්ට ද හේතු ශකතියෙන් පුතාය වේ)

පතිසකිඤණයෙහි අවාසකාත හේතුපතායන් වශයෙන් ලැබෙන බමීයෝ නම්:

- 1. සහේතුක පුතිසකි සිත් සතොලොසය (17)
- 2. චෛතසික පත්තිසය (35)

යන මොවුන්ගේ විහේතුක සිත්හි ලැබෙන අලොහ, අදෙෂ, දෙකය, නුහේතුක සිත්හි ලැබෙන අලොහ, අදෙෂ, අමොහ යන හේතු තුනය.

පුතොහත් පනාන බම් වශයෙන් ලැබෙන අවසාකෘත බමීයෝ තම:

- 1. සහේතුක පුතිසණි සිත් සතොලොසය (I7)
- 2. වෛතසික පන්තිසය (35)
- 3. පුතිසැකි කමීජ රූපගෝය.

පතිසකිකාණයේදී සසමපුයුකතවූ පුතිසකි චිතතයාගේ දුබලතාවය හා වසතු දුබලතාවය නිසා චිතතජරූප නූපදී එහි උත්පාදකාණයේදී කමීජ රූපයෝ පමණක් උපදී කමීජ රූපයන්ගේ චිතතය හා සමබනාය ඇත්තේ මේ පතිසකි අවස්ථාවෙහි පමණය. පුවෘතති කමීජ රූපයෝ සිත් හා සමබනාව නොපවතී.

පවෘතති කාලයෙහි, සම්පුයුකත සකණියත්වද, සම්පුයුකත සකණියත්ව හා විතතජ රූපයත්වද පතාය වන විපාක කියා හේතූන්හි එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන නෙතු, අධිපති, සහජාත, අඤඤාමඤඤ, නිසාසය, විපාක, ඉංදිය, මහත, සමපයුතත, විපපයුතත, අපපී, අවිතත යන පතාය ශකති දෙළොස අතුරෙන් හෙතු ශකතිය ලැබේ.

ප්රිස්ති සම්ප්රූපයන් සම්ප්රයාන සකන්ගන්ට හා පතිසනි කමීප් රූපයන්ටද පතාග වන සහේතුක පතිසනි සතොලොසෙහි ඇති හේතු තුනෙහි සුදුසු පරිදි එක්වර ලැබෙන හෙතු, සහජාන, අකැකැමකැකැ, නිභාග, විපාක, ඉංදිය, සමපසුනත, විපපසුනත, අපුම, අවිශන යන පුතාය ශකති දශය අතුරෙන් හේතු ශකතිය ලැබේ.

මෙය අවහාකෘත ගිමීය අවහාකෘත ගිමීයට හේතු ශකතියෙන් පුතාය වීමය.

මෙ**සේ** මේ හේතු පුසාසය පිළිබඳව-

- 1. හෙතු පුතාය බම් සයක්ද (6)
- 2. විසජිනාවාර හෙවත් වීපි සතක්ද (7)

3. එකට් ගැටෙන පුතාසය දෙලොසක්ද (12) වෙති.

2. ආරම්මණ පුතාය

සිතින් ගතයුතු දෙය හෙවත් සිතක් ඇතිවීමට උපකාර වන දෙය අරමුණ නමි. අරමූණක් නැතිව සිතක් නූපදී. චෛතසිකයෝද සිත හා බැඳී සිතට අනුව අරමූණු ගනිමින්ම තම තමන්ට අයත් කෘතායයෙන් සිදුකරමන් උපදී. චිතත වෛතසිකයෝ අවුත් යමක ඇලේද එහෙයින් ඒ බමීයන්ට ආරමාණයෝ යයි කියති. චිතත වෛතසික ධමීයන්ගේ ඉපදීමට මේ ආරමමණයෝ උපකාරවන බැවින් එයට ආරම්මණ පුතාය යයි කියනු ලැබේ. රූපාදි ආරමාණයන්හි සිතුට ගැනීමට ඉඩ දෙන. සිතට ගැනීමට යොගා වන සවභාවය ආරම්මණ පුතාය ශක්තිය නම්. ලොකාලිකවූ සියලුම චිතත, චෛතසික, රූප ධම්යෝද, කාලමුකතවූ නිවාණය හා පුඥප්තියද, ගන සියල්ලම ආරම්මණ පුතාය බම්යෝය. ආරම්මණ බවට නොපැමිණෙන බම්යක් නැත්තේය. අරමුණක් නිසා ඇතිවන සියලුම චිතත වෛතසික ධමයෝ ආරමාණ පුතාසයාගේ පුතොහත්පනනයෝ වෙති. එබැවින් චිතත වෛතසික ධමීයෝ ආරමාණ පුතායෝද වෙති. පුතෙනාත්පනනයෝද වෙති. රූප ධම්යෝද නිවාණය හා පුඥප්තිහුද පුතායගෝ පමණක් වෙති. පුතොාත්පතත භාවයට නො පැමිණෙති.

නිරාශිය – ආරම්මණ පුතායයාගේ පුතාය ඩමීයය, පුතොාන්පනන ඩමීයය, පුතානික ඩමීයයයි බමීයෝ නිවිධ වෙත්.

පුතාක බම් – වත්මාන වූ ද, අත්ත වූ ද, අනාගත වූ ද සියලුම

	සිත්	89			
	චෛතසික	52			
	67 5	28			
කාලමුකතවූ	නිළුංණය හා	ා පුඥප්තිය.			
පුතො ත් පන්න	ඩමී_				
	සිත්	89			
	වෛතසික	52			
පත¤නීක ඩමී-					
	විතතජ රුද	ගෙරාග			

පතිසයඩ් කම්ජ රූපයෝය බාතිර රූපයෝය ආහාරජ රූපයෝය සෘතුජ රූපයෝය අසංඥසත්ව කම්ජ රූපයෝය පුවෘතති කම්ජ රූපයෝය

ඒ ඒ ආරමමණ පුතොහත්පනත බමීයන්ට පුතාය වන ආරමමණ පුතාය බම් හෙවත් අරමුණු මෙසේයි:

පුතෙතාන්පනන බ	8	පතාය ඩම් හෙවත් අරමුණ
චකබුවාරික සිත්	4 6	වනීමාන ව <i>ණ්</i> ය
ශොතවාරික සිත්	46	වතීමාන ශබදය
ඝානවාරික සිත්	46	වනීමාන ගඣය
ජිවහෘවාරික සිත්	4 6	වතීමාන රසය
කායවාරික සිත්	46	{වතීමාත පොටඪබබය (පඨවි, (තෙජො, වායෝ)
මනොවාරික සිත්	67) වතීමානවූද, අතීතවූද, අතා) ගතවූද, කාලතුයට අයත්) නොවූද, පරමානීවූද, පර- මානී නොවූද සියළු ඛෂීයෝ
වාර මූක්ත සිත් (පටිසකි, භවාඞ්ග, චු	19 ති)	(අතීත භවයෙහි මරණා−) සන්නයේදී වැටහුණු කමම,) කමම තිමති, ගති තිමති (යන තුනෙන් එකෙකි.
අකුසල් සිත්	12	∫නවලොකොතතර ධමී හැර
අනේතුක සිත්	18	(ඉතිරි සියල්ල
වකබු විඥ ත සිත්	2	චතීමාන වණ්
සොත විඥන සිත්	2	වතීමාන ශබ්දය
ඝාන විඥන සිත්	2	වතීමාන ගඣය
ජීවහා විඥන සිත්	2	වතීමෘන රසය

අභිඛණීඪ පුදීපිකා

කායවිඥන සිත්	2	වතීමාන සපශීය	
සමපටිචඡන සිත් පඤිචචාරාවරජන සිත්	2 1	{වතීමාන රුපාදීවූ පඤචවි0 {ආරමමණයෝ	9
සනතීරණ සිත් හසිතොත්පාද සිත්	2 1	{කාමාවවර ඛෂී { සියල්ල	
මනොවාරාවජජන සිත් ඥෙනසම්පුයුකත මහා කුසල් සිහ්	1 4	සියලුම ධමී අහීත් මග හා ඵලය හැර අන් සියල්(3
ඥනවිපුයුකත ,,	4	ලෞකික ධම් සියල්ල	
මහා විපා ක සිත්	8	කාමාවචර ඛමී සියල්ල	
ංඥනසම්පුයුකත මහා කිුයා සිත්	4	ලෞකික ලොකොතතර ඛම් සියල්	3
ඥ න විපුහු කත මහකිුයාසිප	ನ4	ලෞකික ධමී සියල්ල	
රූපාවවර පුථමඛාන සිස	ส3	කසිණ 1	0
		අසුභ 1	0
		කෙශාදී කොටඨාශය	1
		ආශවාස පුංඤාසය	1
		මෛතියට අරමුණු වත සත්භි පුඥප්තිය	1
		කරුණාවට අරමුණු වන සත්ති පුඥප්තිය	1
		මුදිතාවට අරමුණුවන සත්භි පුඥප්තිය	
		යන පුඥප්තීහු	25

අෂටම පරිචෙඡදය

රූපාවවර දෙවෙනි බෳාන සිත් 3)	කසිණ 10
A 22 A	i	ආශවාස පුශවාසය 1
බාහාන සිත් 3 රූපාවවර සතරවෙනි බාහාන සිත් 3	9	මෛතියට අරමුණුවන සත්ති පුඥප්තිය 1
		කරුණාවට අරමුණුවන සත්ති පුඥප්තිය 1
		මුදිතාවට අරමුණුවන සත්ති පුඥප්තිය _ 1
		යන පුඥප්තීහු <u>1</u> 4
රුපාව වර පස්වෙනි බ ඍ න සිත්	3	කසිණ 10
0,8120,020	5	ආංශවාස පුශවාසය 1
		උපෙසෂා බුහම විහරණයට අරමුණුවන සත්ති
		පුඥප්තිය <u>1</u> යන පුඥප්තීහු <u>12</u>
රුපාවවර 5 වෙනි ඛාහන කුසල අභිඥ සිත	1	{අ෯ත් මාගී සිත හා අහිත් { එල සිත හැර අන්සියලුම ඛම්
රූපාවචර 5 වෙනි ඛාහන කුයා අහිඥ සිත	1	} {සියලුම ධමී
අරුපාවචර සිත්		(ආකාස කසිණය හැර ඉතිරි
ආකාසෘන ඤ වායතන සිත්	3) කසිණ නවය උද්ඝාටනය) කොට ලැබෙන ආකාශ (පුඥජතිය
මිකුකුණ කු වායතන කුසල් සිත	1	ඒ සනතානයෙහි වතීමාන භවයෙහි හෝ අතීත භව යෙහි හෝ ඇතිවූ ආකාසා– නඤවායතත කුසල චිතතය
		E C

8	කා
	;8;

වි<i>ක</i>ුක ුණ ක ුවායතන විපාක සිත	1	ද අතිත භවයෙහි ඒ සනතාන යෙහි ඇතිවූ ආකාසානඤවා– යතන කුසල චිතතය
විකැකිදුණ ඤවායතන කිුයා සිත	1	(වතීමාන භවයෙහි ඇතිවූ අකාසානඤවායතන කුස- { ලය හා වතීමාන භවයෙහි ඇතිවූ ආකාසානඤවායතත (කියා සිත
ආකිඤවඤඤයෙතන සිත්	3	{ ආකාසානඤවායතන කුසල කියා විතනයාගේ තාස්ථිභාව පුඥප්තිය
නෙවසඤඤ තාසඤඤ – යතන කුසල් සිත	1	{ අනීතභවයෙහි හෝ වනීමාන භවයෙහි ඒ සනතානයෙහි ඇතිවූ ආකිඤවඤඤ ගතන කුසලග
නෙවසඤඤනාසඤඤ යතන විපෘක සිත	1	{අතීත භවයෙහි ඇතිවූ {ආකිඤවඤඤයුගතත කුසලය.
නෙවස <i>කැ</i> කුනාස <i>කැ</i> ඤ– යතන කිුයා සිත	1	{ආකාසානඤවාගතන කුසල }කියා සිත් දෙක
ලොකොතතර සිත්	8	තිළීංණය

ආරම්මණ පුතාය පිළිබඳ විසජිනාවාර හෙවත් වීථි නවයෙකි.

1. වීථිය

කුසලො ධමේමා කුසලසස ධම්මසස ආරම්මණ පච්චයෙන පච්චයො.

(කුසල ඛමීය කුසල ඛමීයක පහළවීමට ආරම්මණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

162

මෙහි කුසල ඛම්යට ආරම්මණ සුතා ශකතියෙන් උපකාරවන කුසල ඛම්යෝ නම්:–

1. මහා කුසල *ක*දුණ විපපයුතත සිත් සතරට පුතාය චන ලෞකික කුසල් සතලොසය (17)

2. මහෘ කුසල ඤැණ සමපයුතත සිත් සතරව පුතාය එන අභීත් මාගී සිත හැර කුසල් සිත් විස්සය (20)

3. විඤඤණඤවායතන කුසලයට පතා වන වතීමාත හවයෙහි හා අතීත හවයෙහි සවසනතානයෙහි උපත් ආකාසානඤවායතන කුසලය.

4. නෙවසඤඤ නාසඤඤයතන කුසලයට පතාවන චතීමාන හවයෙහි හා අතීත හවයෙහි සවසනතානයෙහි උපත් ආක්ඤවඤඤයතන කුසලය.

5. ඉදඩිවිධ කුසලාභිඥවට පුතාසය වන පාදක රුපා-වචර පඤාවමධාන කුසලය.

6. වෙතොපරිය කුසලාභිඥවට පුතාස වන අතීත යෙන් සත්දිනක්ද, අනාගතයෙන් සත්දිනක්ද ඇතුළු කාලතුයෙහිවූ අහිත් මාහීයෙන් අනාවූ අනා සභියන්ගේ කුසල් සිත් විස්සය (20)

7. පුබෛන්වාසානුසසනි කුසලාභිඥවට පුතා වන පෙර ජාතිවල උපන්, අහීත් මාශීයෙන් අතා කුසල් සිත් විස්සය (20)

8. යථා කම්මූපහ කුසලාභිඥවට පුතා වන අතින ලෞකික කුසල **බ**මීයෝය.

9. අතාගතංස කුසලාභිඥවට පුතා¤ය වන අතීත් මාගීය හැර කුසල් සිත් විස්සය (20)

163

අභිධමානී පුදීපිකා

10. චෛතසික අටතිසය (38) යන මොච්හුය. ආරමාණ පුතායවූ මේ කුසල ධමීයන්නේ පුතොයානි-පහන ධමීයෝ නම්:—

1. මහා කුසල් සිත් අවය (8)

2. විකැකුණකැවායතත කුසල් සිතය.

3. නෙවසඤඤුනාසඤඤයතන කුසල් සිතය

4. ඉදබීවිධ කුසලාභිඥවය

5. වෙතොපරිය කුසලාභිඥවය.

- 6. පුබෙබනිවාසානුසසනි කුසලාතිඥවය.
- 8. අනාගතංස කුසලාහිඥවය.

9. විරති, අපුමාණායක් හැර චෛතසික තෙතිසය (33)

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබිය හැකි ආරම්මණ, ආරම්මණාඛිපති, ආරම්මණූපනිකාශ යන පුතාය ශකති තුත අතුරෙන් ආරම්මණ ශකානිය ලැබේ.

මේ වීපියේ අනුවාද වශයෙන්

1. ද,නං දකා තං පවව වෙකඛති

(දන් දීමෙහිදී පරිතාහා වෙතතා පුඛාන කාමාවවර කුසල චිතතය එම කුසලය මෙනෙහි කරන්නාවූ කාමාවවර කුසල චිතතයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

අාහාර පානාදීවූ දත වස්තූන් පරිතාහා වෙතතාවෙන් දෙත කල්හි, ඔහුගේ සනතාතයෙහි පිළිවෙලින් හවාභිග වලන, හවාභිගප චෙඡදයන් ඉපිද නිරුඬ වූ පසු එම දත වසතුව අරමූණුකොට මනොවාරාවජජන චිතතය ද, එයට අනතුරුව මහා කුසල් සිත් අට අතුරෙන් එක් සිතක් ජවත් වශයෙන් සත් වරක් ඉපිද නිරුඬ වෙති. එම චිතත වීටිය විභූතාරමමණ විටියක් වීනම ජවනයන්ට අනතුරුව දෙවරක් තදුරමමණය ඉපිද නිරුඬවීමෙන් පසු හටාභිගය වේ. අවිභූතාරමමණ වීටියක් වේනම ජවනයට අතතුරුව හවාඬයය වේ. ඒ චිතත විරියෙන් දන්දීම සිදු වේ. අනතුරුව ඒ ද, ත වසතුව අරමුණුකොට තදනුවතීක මතොචාර විපිහු උපදිති. පසුව ඒ දත්දුන් පුද්ගලයා විසින් තමාගේ සනතානගෙහි උපන් පරිතාංග වෙතනාව පුඛාත කොට ඇති කුසල චිත්තය මෙනෙහි කරන කල්හි තැවත පිළිවෙලින් භවෘඞ්ග චලන භවෘඞ්ගුපචේඡද මනො– වාරාවජජන චිතනයන් ඉපිද නිරුදධවූ පසු, ඒ දන වේතනාව පුඛාත කොට උපත් කාමාවවර කුසල චිතතය අරමුණු කොට මහා කුසල් සිත් අට අතුරෙන් එක් කුසල් සිතක් ජවත් වශයෙත් සත් වරක් ඉපිද, විභූතාරමාණ වීඵයක් චීනම් තදරමෙණ සිත් දෙකක්ද, අවිභූතාරමාණ වීථියක් වීනම් භවාඞ්ගයෙන්ද චීථිය අවසන් වේ එයට අතතුරුව ඒ පරිතාහ වෙතනාව පුඛාත කොට උපත් කුසල චිතතය අරමුණු කොට තදනුවතීක මතොචාර වීපීහු බොහෝ ගණතක් උපදිති එසේ උපදනා කාමා වචර කුසල ජවතයන් අතුරෙන් පරිතාග වෙතනාව පුබාන කොට ඇති කාමැව්වර කුසලයන් ඒවා අරමුණු කොට පතාවෙසා කිරීම් වශයෙන් හෙවත් මෙනෙහි කිරීම් වශයෙන් පසුව උපදනා කාමාවවර කුසලචිතතයට ආරමමණ පුතා ශක්තියෙන් උපකාරවීම ''කුසල ධමීය කුසල ඩමීයට ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතුසය වීම" යයි කියනු ලැබේ.

2. සිලං සමාදිසිනා තං පච්චවෙකඛති

(පඤවාඞ්හ සීල, දශසීලාදී වශයෙන් ඇතිවන සීල වෙතනාව පුඛාන කාමාවවර කුසල චිතතය ඒ සීලමය කුසලය පුතාවෙසා කරන හෙවත් මෙතෙහි කරත කාමාවවර කුසල චිතතයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

පත්සිල් සමාදත්ව, පඤව දුශවරිතයෙන් වළක්නා පුද්ගලයාහට ඔහුගේ චිතත සනතානයෙහි පිළිවෙලින් භවාඞ්ග චලන භවඞ්ගුපවෙඡද සිත් ඉපිද නිරුදඩවූ කල්හි පාණකාතයෙන් වළක්තේ වේ නම් රූපජීවිතෙඤියය හෝ, රූපජීවිතෙඤියය අරමුණු කරන අකුසල වෙතතාව පුධාන කොට ඇති දෙසමූල මොහමූල චිතතය හෝ, ඒ දෙසමූල මොහමූල චිතතයන් විසින් උපදවන කාය විඥප්තිය හෝ අරමූණු කොට හෝ මතොවාරාවජජන චිතතය හා මහා කුසල් සිත් අට අතුරෙන් එක් සිතක් ජවන් වශ-යෙන් සත්වරක් ඉපිද නිරුදධ වෙති. ඉක්බිති තදරමමණ දෙසිත හා භවාඩාගය හෝ තදරමමණය නැතිව භවාඩාග හෝ ඉපිද චිතත චීපිය අවසන්වේ. මේ චීපියෙන් පාණ-කාතශෙන් වැළකීම සිදුවේ.

මේ පුද්ගලතෙමේ අදතතාද තයෙන් වළක්තා කල්හි අත්සතු වස්තුව හෝ, එය අරමුණු කොට උපදනා අකුසල වෙතනාව පුඛාත කොට ඇති දෙළොස් අකුසල චිතතයන් හෝ, ඒ සිත්වලින් උපදවත කාය විඥප්තිය හෝ අරමුණු කොට මතොවාරාවජජන, ජවතයෝ උපදිති. මේ වීපියෙන් අදතතාද නයෙන් වැළකීම සිදුවේ.

කාමම්ථාාචාරයෙන් වළක්තා කල්හි පරසනු, පරපුරුෂ යන් හෝ ඔවුන් අරමුණු කොට උපදනා වෙතතාව පුඛාන කොට ඇති ලොහමුල මොහමූල චිතනයන් හෝ, ඒ සිත් චලින් උපදවන කාය විඥප්තිය හෝ අරමුණු කොට මනොචාරාවජජන ජවනයෝ උපදිනි. මේ වීපියෙන් කාම-ම්ථාාචාරයෙන් වැළකීම සිදුවේ.

මූසාවාදයෙන් වළක්නා කල්හි අසතා වස්තුව හෝ, එය අරමූණු කොට උපදතා අකුසල වෙතතාව පුඛාන කොට ඇති දෙළොස් අකුසල චිතතයන් හෝ ඒවායින් උපදවන කාය වාග් විඥප්තින් හෝ, අරමූණු කොට මනොවාරාවණත, ජවනයෝ උපදිති. මේ වීථියෙන් මූසාවාදයෙන් වැළකීම සිදුවේ.

සුරාපානයෙත් වළක්තා කල්හි සුරාව හෝ එය අරමුණු කරන අකුසල වෙතතාව පුඛාන කොට ඇති ලොහමූල මොහමූල චිතතයන් හෝ, ඒ සිත්වලින් උපදවන කාය විඥප්තීය හෝ, අරමුණිු කොට මනොචාරාවජජන ජවනයෝ උපදිති. මේ වීටියෙන් සුරාපානයෙන් වැළකීම සිදුවේ.

මෙසේ පුණඝාතාදියෙන් වළක්තා චිතතවීපීන්ට සුදුසු පරිදි තදනුවනීක මතොචාරවීපීහු අතතූරුව උපදතාහ. පාණඝාතාදියෙන් වැලකුණාවූ පුද්ගලයා විසින් පසුව එය පුතාවෙකෂා කරන කල්හි හෙවත් මෙනෙහි කරන කල්හි පිළිවෙලින් භවාඞ්ග වලන, භවාඞ්ගුපවෙඡදයන් ඉපිද නිරුදධ වූ පසු පඤවාඞන සීල වෙතතා පුඛාන කාමාවචර කුසල චිතතයන් අරමුණු කොට මනොවාරා-වජජනයද, මහං කුසල් සිත් අට අතුරෙන් එක් සිතක් ජවත් වශයෙත් සත්වරක් ඉපිද අනතුරුව තදරමෙණ ඇතිව හෝ නැතිව හෝ හවාඞ්ශය වීමෙන් පුතාවෙක්ෂා . ජවන චිතතවීවිය අවසත්වේ. එයට අනතුරුව සුදුසු පරිදි තදනුවතීක මනොචාර වීපිහු උපදිති. මෙසේ පඤවාඞන සීල වෙතතා පුඛාත කාමාවවර කුසල චිතතය, එය පතාවෙසා කරන කුසල චිතතයට අාරමෙණ ශක්ති-යෙන් පුතාසයවීම කුසල ඛමීය කුසල ඛමීයට ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතාය වීම යයි කියනු ලැබේ.

දසසිල් සමාදන්ව පාණඝාතාදී අකුසල කම් දසයෙන් වළක්නා කල්හි යටකී පිළිවෙළට කුසල ජවනයන් උපදිති. පාණඝාත අදතතාද තාදිය යට දක්වත ලදී අබුහාවය හි-වෙත් වළක්තා කල්හි නුවණැතියන් පිළිකුල් කරන මෛථුන සෙවනය හෝ එය අරමූණු කරන අකුසල වෙතනාව පුඛාන ලොහමූල විතතයන් හෝ අරමූණු කොට මනොවාරජජන කුසල ජවනයන් සහිතවූ විතත වීවී ඉපිද අබුහාවය හි-

මූසාවාද, පිසුණාවාව, එරුසාවාව, සම්ඵපපලාපයන් ගෙන් වළක්නා කල්හි ඒ ඒ කමීයන් සිදුකරන අකුසල වෙතතාවන් පුඛාන කොට ඇති ලොහමූල, දෙෂමූල, මොහ මූල චිතතයන් හෝ ඒවායිත් උපදවත වාන් විඥප්තිය හෝ අ්රමුණු කොට මතොවාරාවජජත, කුසල ජවන සහිතවූ චිතතචීපි ඉපිද ඒ මූසාවාදුදියෙන් වැළකීම සිදුවේ.

විකාල භොජනයෙන් වළක්නා කල්ති භොජනයන්ති ඇති වණී ගනාදී අවයවයන් හෝ සියලු භොජනයම හෝ ඒ භොජනයට ආශා කරන ලොහය පුඛාන කොට ඇති අකුසල චිතනයන් හෝ අරමුණු කොට මතොවාරාවජජන කුසල ජවනයන් ඉපිද විකාල භොජනයෙන් වැළකීම සිදුවේ.

නච්ච ගීත විසූක දසසනගෙත් වළක්තා කල්හි නෘතාග ගීතාදිය පීළිබඳ රූප ශබ්දයත් හෝ එයට ඇලුම් කරන ලොහය පුඛාන අකුසල චිතතයත් හෝ අරමුණු කොට මතොචාරාවජයින, කුසලජවතයත් ඉපිද තච්ච ගීත විසූක දසසනාදියෙන් වැළකීම සිදුවේ.

මාලාගනි විලෙපත ඛාරණාදියෙන් වළක්නා කල්හි මාලාගනිාදියේ වණී ගනිාදිය හෝ එයට ඇලුම් කරන ලොහමූල චිතතයන් හෝ අරමූණු කොට මතොවාරාවජ න කුසල ජවනයන් ඉපිද මාලාගනි විලෙපන ඛාරණාදියෙන් වැළකීම සිදුවේ.

ජාත රූප රජත පටිගාහනයෙන් වළක්තා කලහි ඒ රත්රිදී ආදිය හෝ එයට ඇලුම් කරත ලොහමූල චිතතයත් හෝ අරමුණු කොට මනොචාරාවජජන, කුසල ජවනයන් ඉපිද ජාතරුප රජත පටිගාහනාදියෙන් වැළකීම සිදුවේ.

උච්චාසයන මහාසයනයන් ගෙන් වළක්තා කල්හි, උස් අසුන් මහ අසුන් හෝ ඒවායේ රුපාරමමණ, පොටඨබබා– රම්මණයන් හෝ ඒවා අරමුණු කරන ලොහමූල විතතයන් හෝ අරමුණු කොට මතොවාරාවජජන, කුසල ජවතයන් ඉපිද උච්චාසයන, මහාසයනයන්ගෙන් වැළකීම සිදුවේ.

මේ චිතත චීපිඵලට අනතුරුව සුදුසු පරිදි තදනුවතීක මනොචාර චීපිහුද බොහෝ ගණනක් උපදිති. එසේ

168

පාණඝාතාදියෙන් වැලකුණු පුද්ගලයා විසින් සීල වෙතනාව පුඛාන කාමාවවර කුසලය පුතාවෙඤා කරන කල්හි හෙවත් මෙතෙහි කරන කල්හි භවාඞ්ගවලන හවාඞ්ගුපචෙඡදයන් ඉපිද නිරුදඛවූ පසු සීල වෙතනා පුධාන කාමාවවර කුසලය අරමුණු කොට මනොව රාවජජනය ද, මහා කුසල් සිත් අටෙත් එකක් ජවත් වශයෙත් සත් වරක් ද ඉපිද තද-රමමණයත් ඇතිව හෝ නැතිව හෝ භවාඩය වී චිතත වීථය අවසන් වේ. එයට අනතුරුව සුදුසු පරිදි තදනුවනීක මනොවාර වීපීහු පහළ වෙති එසේ උපදනා චිතත වීපීත්ගේ සීල වෙතතා පුඛාන කාමාවවර කුසල චිතතයන් ඒවා අරමුණු කොට උපදනා කාමාවචර කුසල චිතතයන්ට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාසාමම ''කුසල ඛ්ෂීය කුසල බමීයට ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතායවීම" යයි කියනු ලැබේ. මේ සීල සමාදුන යන පදයෙන් ගිහියන්ගේ නිතා සීලය වූ පඤවාඞය සීලය ද සාමණෝරයන්ගේ නිතා සිලය වූ දශ සීලය ද, භිඤූන්ගේ චතුපාරිශුදධ සීලය හා වත් පිළිවෙත් කිරීම ද ගතයුතු.

3. උපොසථ කමමං කතා තං පචව වෙකබති.

(පෞෂථ ශීල වෙතනා පුඛාන කාමාවවර කුසලය එය පුතාවෙසුෂා කරන කුසල චිතනයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතා වේ.)

මේ පදයෙන් ගිහියන් විසින් පොහෝ දවස්හි රක්තං අටොඩාශශීලය ගතයුතු. පාණකාතාදි වූ ඒ අතුසල් අටෙන් වළක්නා කල්හි ද පෙර කී පරිද්දෙන් ඒ ඒ කරුණු අරමුණු කොට උපදනා ශීලමය වෙතතා පුඛාත කුසල විතනය, ඒවං අරමුණු කොට උපදතා කුසල පුතාවෙකෂා ජවනයන්ට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතායවීම ''කුසල බමීය කුසල බමීයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතායවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

4. පුබෙබ සුවිණණානි පචවවෙකබති.

(පෙර පවත්වත ලද ද,න, ශීල, පෞෂථ ශීල වෙතනා පුඛාන කාමාවවර කුසලය ඒවා පුතාවෙසා කරන්නා වූ කාමාවවර කුසලයට ආරමාණ ශකතියෙන් පුතාය වේ.)

පුළුගෙහි දෙනලද දුනයක් හෝ සමාදන් වූ පඤවාඞග ශීල දශාඞ්ග ශීලයක් හෝ රක්නාලද පෞෂථ ශීලයක් හෝ පතාවෙසා කරනු කැමැති කල්හි පිළිවෙලින් භවාඞ්ගවලන භවාඞ්ගුපචෙඡදයන් ඉපිද අනතුරුව පෙර සවසනතානයෙහි ඇතිවූ ද,න, ශීල, පෞෂථ ශීල වෙතනා පුඛාන කාමාවවර කසලග අරමුණු කොට මනොවාරාවජජනයද, කාමාවවර කුසල් සිත් අට අතුරෙන් එක් සිතක් ජවන් වශයෙන් ස්ත් වරක්ද ඉපිද නිරුදඩ වෙති. අනතුරුව තදරමෙණ ඇතිව හෝ නැතිව හෝ භවාඞ්ග වීමෙන් චිතත වීථිය අවසත් වේ. මේ චිතත විපියෙන් පෙර පවත්වන ලද දුන, ශීල, පෞෂථ ශීල වෙතනා පුඛාන කාමාවචර කුසලය පතාවෙකෂා කෙරේ. අතතුරුව සුදුසු පරිදි තදනුවතීක මතොවාර වීපිහු පහල වෙති. එසේ උපදනා කාමාවවර කුසල චිතතයන්ට පෙර පවත්වන ලද දන, ශීල, පෞෂථ ශීල වෙතනා පුඛාන කාමාවවර කුසලය ආරමමණ ශකතියෙන් පතාහ වීම ''කුසල ඛමීය කුසල බ්මීයට අංරමමණ ශකතියෙන් පතාය වීම" යයි කියනු ලැබේ.

5. කානා වුටඪශිතා කානං පචවවෙකබති.

(බාහනයෙන් නැගීසිට් ඒ මහද්ගත කුසලය, පුතාවෙකාන කරන්තාවූ කාමාවවර කුසලයට ආරමමණ ශකතියෙන් පුතාය වේ)

මේ අනුවාදයෙන් මහද්ගත කුසල් සිත් තවය එය පතාවෙසා කරන්තාවූ කාමාවවර කුසල චිතතයන්ට ආරමමණ ශකතියෙන් පුතාය වීම දක්වේ.

පුථම ධාහනය ලැබීමේ හේතු සමපත් ඇත්තාවූ නුහේතුක කාමාවචර මහා විපාක සිතකින් පුතිසඣිග ලැබූ කාම නිහේතුක පුද්ගලයා විසින් දස කසිණයන් අතුරෙන් යම් කිසි කසිණයක පුතිභාග නිම්තන ගෙන පරිකමී කොට ඒ පුඵම බාාත් ඉපදීමට ලංචු කල්හි තමාගේ පුනිසඣි සිතට සමානවූ සිතක් හවාඞ්ගවලන භවෘභිගුපචෙඡද වශයෙන් දෙවරක් ඉපිද නිරුදධවූ පසු කසිණ පුතිහාග නිමිතත අරමුණු කොට මනොවාරාවජජන චිතතය ඉපිද නිරුදඩ වේ. අනතුරුව ශූන සම්පුසුකත මහා කුසල් සිත් දෙක අතුරෙත් එ**ක්** සිතක්, ඒ පුද්ගල තෙම මඥ පුංඥ දඣාභිඥ පුද්ගලයෙක් වී තම්, පරිකමී උපචාර, අනුලොම, ගොතුභූ වශයෙන් සතර වර්ක්ද, තිකඛපාඥ ඛිපපාතිඥ පුද්ගලයෙක් වී නම් උපචාර, අනුලොම ගොතුභූ චශගෙන් තුන්වරක්ද ඉපිද නිරුඬ වූ පසු, පස්වනුව හෝ සතරවනුව විතකක, විවාර, පීති, සුබ, එකගගතා සඬබාහත වූ බාහනාඬග පසෙන් ශුකත වූ පුථමබාහත කුසල චිත්තය එක් වරක් ඉපිද නිරුද්ධ වේ. අනතුරුව කාම නිුහෙතුක භවාඞන සිහ් සතරෙන් එකක් භවාඞ්ග වශයෙන් උපදී. මෙසේ පුථමධාහනය ලැබූ නිහෙතුක පුද්ගලයා භී පුඵමබාහන්ට අයත් විතකීංදි බ්හාතා ඔහයන් මෙනෙහි කරන කල්හි හවා ඔහවලත භවා ඔහු –පචෙඡදයන් ඉපිද නිරුදඩවූ කල්හි බාහානාඞ්ගය අරමූණු කොට මනොවාරාවජජනයද, එයට අනතුරුවමහා කුසල් සිතක් පුතාවෙකා ජවත් වශයෙන් සත්වරක් හෝ සතුර වරක් පස්වරක් හෝ ඉපිද නිරුදඩ වූ පසු සුදුසු පරිදි භවාඞ්ගයෝ වෙති. මෙසේ තමන් ලැබූ ඛ්ෂාතයෙහි අනතගීත ඒ ඒ අඞ්ශයන් වෙන් වෙන්වූ පුතාවෙසු ජවන විපිවලිත් දනගනී. මේ චිතත වීපිවලින් පුථමබාහන වීපියෙහි ඛාහත කුසල චිතත, පුතාවෙසහ වීපියෙහි කාමාවවර ජවනයන්ට ආරමාණ ශකතියෙන් පුතායවීම ''කුසල ඛමීය කුසල ඛමීයක පහලවීමට ආරම්මණ පුතා ශක්ති– යෙන් උපකාරවීම" යයි කියනු ලැබේ.

ඒ පුථමධා හතය ලැබූ පුද්ගල තෙමේ පුථමධා හත සමාපතතියට සමවදිනු කැමති කල්ති යටක් පරිදි හවා සීහ චලන භවා සිගු පචේඡදයන්ට අනතුරුව කසිණ පතිහාග නිමිතත අරමූණු කොට මනොචාරාවජජන සිතද, මහා කුසල ඥත සම්පුයුකත සිතක් මණු පුංඥ තිකක පාඥ පුද්ගලයන්ගේ වශයෙන් සතර වරක් හෝ තුන් වරක් පරිකමී, උපචාර, අනුලොම, ගොනු හ සත නම් වලින්ද ඉපිද නිරුදාවූ පසු ධාහනා සිග පසෙන් සුත් රුපාවවර පුළුමධාහන සිත බොහෝ වාර ගණනක් උපදී.

පුථමධාහන සමාපතාතියට සමවැදුනු හෙතෙමේ බහානාඩනයන් මෙතෙහි කරන කල්හි ඒ ඒ ධාහනාඩනයන් අරමුණු කොට වෙන් වෙන්වූ පුනාවෙසමා ජවන චිතත වීට පහළචීමේදී ඒ රුපාවවර පුථමධාහන චිතතය ආවර්ජනා වීටවල කාමාවවර කුසල ජවනයන්ට ආරමමණ ශකතියෙන් පුතාය වීම ''කුසල ධමීය කුසල ධමීයකගේ පහළවීමට ආරමමණ පුතාය ශකතියෙන් උපකාරවීම" යයි කියනු ලැබේ.

මේ කුමයෙන්, රූපාවවර ඛාහන පසත් අරූපාවවර ඛාහන සතරත් යන මහද්ගත කුසල නවය, එය පුතා– වෙසාංහ කරන්නාවූ කාමාවවර කුසලයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වීම දතයුතු.

6. සෙකබා ගොනුභූං පවවවෙකබනි.

(සෝචාත් මාගී චිතතයට පූළීයෙහි උපදතා මහා කුසල ඥත සම්පුයුකත චිතතය, ඒ සෝචාත් පුද්ගලයාගේ සනතානයෙහි උපදනා පුතාවෙසා කරත්නාවූ කාමාවවර කුසල චිතතයන්ට ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

විදශීනාව සම්පූණි වූ නිහේතුක පුථග්ජන පුද්ගලයාහට සෝවාන් මාගී සිත ඉපදීමට ලං වූ කල්හි, භවාඞ්හ වලත, භවාඞ්ගුපචෙඡදයන්ට අනතුරුව තෛභූමික සංසකාරයන් අරමූණු කොට මතොවාරාවජජන විතතයද, ශූත සමපුයුකන කාමාවවර කුසල් සිතක් මඤපාඥ, තිකඛපාඥයත්ගේ චශයෙත් තුත්වරක් හෝ දෙවරක් පරිකම්, උපවාර, අනුලොම වශයෙන්ද ඉපිද නිරුදඛවූ පසු ඒ සිතම නිමාණය අරමුණු කරමින් ගොතුතු යත නාමයෙන් ඉපිද නිරුදඛ වේ. එයට අතතුරුව සෝවාත් මාශී චිතතය එක්වරක් ඉපිද නිරුදඛ වූ පසු සෝවාත් ඵල සිත මඤපාඥ තිකඛපාඥයන්ගේ වශයෙන් දෙවරක් හෝ තුන්වරක් ඉපිද නිරුදඛ වේ. එයට අනතුරුව හවාඕන සිත් පහළ වේ. මෙය සෝවාත් මාශී චිතතය ලැබීමේදී පහළ චන චිතන වීපිය වේ.

සෝවාත් පුද්ගලයා විසිත් තමාගේ ගොතුභූ සිත මෙතෙහි කරනු කැමති කල්හි සෝවාත් මාගී සිතට පූමී-යෙහි ඇතිවූ ගොතුභූ සිත අරමූණුකොට මතොවාරා-වජජනයද, එයට අනතුරුව ගොතුභූ සිතම අරමූණු කොට කාමාවවර කුසල් සිතක් ජවන කෘතායයෙන් සත්වරක් ඉපිද නිරුදඩවූ පසු භවාඞ්ගපාතය වේ. ඒ වීටියෙහි උපදනා මහා කුසල ජවතයට සෝවාත් පුද්ගලයාගේ ගොතුභූ මතා කුසල ජවතයට සෝවාත් පුද්ගලයාගේ ගොතුභූ මතා කුසල බමීයකගේ පහළවීමට ආරම්මණ පුතාපය ශකතියෙන් දුපකාර වීම" යයි කියනු ලැබේ.

7. සෙකබාවොද නං පවව වෙකබ නති.

(සකෘදගාම් අනාගාම් මාශී දෙකට පූළීයෙහි වොදාන කෘතා සිදුකරමින් උපදනා ඥනසම්පුහුකත මහා කුසල් සිත, එය පුතාවෙකා කරන්නාවූ කාමාවවර කුසල් සිතට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතා වේ.)

සකෘදගාම, අතාගාම පුද්ගලයන් විසින් තමතමන්ගේ වොදත විතතයන් මෙතෙහි කරනු කැමති කල්හි භවාඞ්න වලත, හවාඞ්ගුපවෙඡද විතතයන්ට අනතුරුව වොදත සිත අරමුණුකොට මනොවාරාවජානයද, කාමාවවර මහා කුසල් සිතක් ජවන කෘතායයෙන් සත්වරක්ද ඉපිද නිරුදාවූ පසු හවාඞ්නය ඇතිවේ. මේ විතන වීටියෙහි උපදතා කාමාවවර පුතාවෙක්ෂා ජවනයන්ට වොදතා කෘතාය සිදුකරමින් උපන් කාමාවවර ශූන සම්පුයුකත මහා කුසල් සිත ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වීම ''කුසල බමීය කුසල බ්මීයකගේ පහළවීමට ආරම්මණ පුතාය ශක්තියෙත් උපකාරවීම'' යයි කීයනු ලැබේ.

8. සෙකබා මගශාවුටඨතිනා මගගං පචව වෙකබනති.

(සෝවාන්, සකෘදශාම්, අනාශාම් මාගී චිතතයන් එය පුතාවෙසාෂා කරන්නාවූ ඥනසම්පුයුකන මහා කුසල චිතනයන්ට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

සෝවාත් මාගීයට හා ඵලයට පැමිණි අයෙසි පුද්ගල තෙමේ තමා පැමිණි සෝවාත් මාගීය මෙනෙහි කරනු කැමති කල්හි හවාභිගවලත, භවාහිගුපචෙඡදයන්ට අනතුරුව සෝවාත් මාගී සිත අරමුණු කරමින් මතොවාරාවජජනයද, දෙනසම්පුයුක්ත මහා කුසල් සිතක් ජවන කෘතාපයයෙත් සත් වරක්ද ඉපිද නිරුදාවූ පසු භවාභිගය වේ. මේ විතත වීපියෙහි සෝවාත් මාගීය පතාවෙසපා කරන දෙනසම්පු-යුක්ත මහා කුසල් සිතට සෝවාත් මාගී සිත ආරම්ණ ශක්තියෙන් පතාපයවීම ''කුසල බමය කුසල බමීයකගේ පහළවීමට ආරම්මණ පතාය ශක්තියෙත් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ. මේ පිළිවෙලින් සකෘදගාම මාගී සිත හා අතාගාම මාගී සිතද ඒවා පතාවෙසාමා කරන මහා කුසල ජවනයන්ට ආරම්මණ පතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන සැටි දතයුතු.

9. සෙකඛාවා පුථුජජනාවා කුසලං අනිචවතො, දුකඛතො, අනතතතො විපසානති.

(ශෛක්ෂයන් විසින් හෝ පෘථග්ජනයන් විසින් හෝ තෛභූමික කුසලය, අනිතා¤ය, දුකඛය, අනාත්මය යයි විදශීනා කරන කල්හි ඒ කුසල් සිත විදශීනා කරන්නාවූ කාමෘවවර කුසල් සිතට අාරමමණ ශක්තියෙන් පුතා∞ය වේ.)

174

ශෛක්ෂයත් විසින් හෝ පෘථන්ජනයන් විසින් හෝ තොහාමක කාසලය අනිතාසය, දුකක ය, අනාත්මය යයි විදශීතා වශයෙන් මෙනෙහි කරන කල්හි භවාභිනවලන, භවාභිතුපචෙඡදයන්ට අනතුරුව පොහාමක කාසලය අර-මූණු කොට මනොවාරාවජජනය හා කාමාවවර මහා කුසල් සිතක් ජවත් වශයෙන් සත්වරක් ද ඉපිද නිරුදධාවීමෙන් පසු භවාභිනය වේ. විදශීතා කිරීමේදී මෙවැනි චිතතාවීටී බොහෝ ගණන් ඇතිවෙත්. ඒ වීවිවල කාමාවවර කුසල ජවතයන්ට තොහුමක කුසලයන් ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතාසය වීම ''කුසල ඛාමය කුසල ඛාමීයකගේ පහලවීමට ආරමාණ පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු .ලැබේ.

10. සෙකබාවා පුථුජජනාවා වෙතොපරියඤාණෙන කුසලවිතත සමභිහිසස විතතං ජානහති.

(ශෛඤයෙන් විසින් හෝ පෘථග්ජනයන් විසින් හෝ වෙතොපරියඤුණයෙන් හෙවත් පරසිත් දන්නා නුවණ්න් අතීත සත්වන දිනය පටන් අතාගත සත්වත දින දක්වා අතා පුද්ගලයන්ගේ සනතානයෙහි කාලතුයට අයත්වූ අර්හත් මාගී සිත හැර කුසල් සිත් විස්ස අරමුණු කරන කල්හි ඒ කුසල් සිත් වෙතොපරිය කුසල අභිඤඤුවට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාසය වේ.)

ශෛක වූ හෝ පෘථන්ජන වූ හෝ පුද්ගලයෙක් වෙනොපරිය කුසලාතිකැකුව ලබා අතීතයෙන් සත්වන දිතටත් අනාගතයෙන් සත්වත දිතටත් අතර කාලවායට අයත්වූ අහීත් මාගීයෙන් අතාවූ පරසනතාතගත කුසලයන් දකිනු කැමතිව රුපාවවර පඤිවමධාහනයට සමවදිනු කැමති කල්හි භවාඞ්ගවලන, භවාඞ්ගුපචෙඡදයන්ට අතතුරුව ආලොක කසිණය අරමුණු කරමින් මතොවාරාවජි තිතනයද, උපෙකබාසහගත ඤිණසම්පුයුකත සිතක් මඤපුාඥ, නිකඛපුාඥයන්ගේ වශයෙන් සතර වරක් හෝ නුන් වරක් හෝ ඉපිද නිරුදබවූ පසු රුපාවවර පඤිවම බාහන සිත බොහෝ වාර ශණනක් ඉපිද නිරුද්ධ වේ. මෙසේ රුපාවචර පඤවමධාාත සමාපතතියට සමවැද ඉක්බිති පරචිතතය දැනගැනීමට අධ්ඪාන කරන කල්හි භවාඩාවලත, භවාඞ්ගුපචෙඡදයන්ට අතතුරුව අධිෂානය ආවර්ජනා කරමින් මතොචාරාවජජන සිතද මහා කුසල් සිතක් අසුවල් සිත දුනගනිම්සි අඛ්ඪාන කිරීම් වශයෙන් ජවන කෘතායයෙන් සත්වරක් ඉපිද භවාඞ්ය වෙත්. මෙපරිද්දෙත් අධිඪාතකොට එයට අතතුරුව වෙතොපරිය කසලානිඤඤුවට පාදක වන රුපාවවර පඤවමබානානයට තැවත වරක් සමවදී. එයින් නැගිට පරසනතාන ගත කුසල චිතතය දක්තා වෙතොපරිය කුසලාභිඤඤ චිතතය ඉපදීමේදී භවාඞ්ගවලන, භවාඞ්ගපචේඡදයත්ට අනතුරුව ඒ පරසනතානගත කුසල් සිත අරමුණු කරමත් මනො-ආාරාවජාන චිතනයද, උපෙකඛාසහගත ඥනසම්පුයුකත සිතක් අනුරූප පරිදි සතර වරක් හෝ තුත්වරක් ජවත වශයෙන් ඉපිද නිරුදඩවූ පසු වෙනොපරිය කුසලාභිඤඤ භාවයෙන් රුපාවවර පඤවමධාහන සිත එක් වරක් ඉපිද තිරුදධවේ. මේ චිතත වීපියට අතතුරුව නැවත භවාඞ්ග චලනාදීත් ඉපිද එයට අනතුරුව වෙතොපරිය ඤුණයෙත් දක්නාලද පරසනතානගත කුසල චිතතය අරමුණු කරමත් මනොවාරාවජජනයද, මහා කුසල් සිතක් ජවත් වශයෙන් සත් වරක් ඉපිද නිරුදධවීමෙන් පසු භවාඞ්ග වෙනි. ඒ වීථියෙන් පරසනතානගත චිතතය දැනගනී. මේ චිතත විපිවලින් අභිකුඤු විපියේ වෙතොපරියකිදුණය පුඛාන රුපාවචර කුසල පඤචමඛ්යාන චිතතයට හා අනතුරු වීවිවල මහා කුසල ජවනයන්ට පරසනතානගත කුසල් සිත් විස්ස ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතාය වීම ''කුසල ඛමීය කුසල ඛමීයකගේ පහලවීමට අරෙම්මණ ශක්තියෙන් උපකාරවීම" යයි කියනු ලැබේ.

11. ආකාසානණුවාගතන කුසලං විඤඤ රාඤවා-ගතන කුසලසා ආරම්මරා පව්වගෙන පව්වගො. (වතීමාන අතීත භවයන්හි සවසනතානයෙහි උපත් ආකාසානඤවායතත කුසලය, වතීමාන භවයෙහි විඤඤ– ණඤවායතන කුසලයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

ආකාසානඤවායතන කුසලබාහනය ලබාගත් කාම-නිහේතුක වූ හෝ, රූපභූමික වූ හෝ, ආකාසාතඤවාගතන භූමිකවූ හෝ පුද්ගලයෙක් තමා ලබාගත් ආකාසානඤවා-යතන බාහන රෙහි දෙෂයත්, විදුදුරුණි කුවායතන බාහන යෙහි ශානතභාවයත් දක එය ලබාගැනීම පිණිස ආකාසා-නඤවායතන කුසල් සිත අරමුණු කොට ''විඤඤණය අනනතය'' යනාදී වශයෙන් භාවනා කළ කල්හි, භවාඬග චලන, භවාඞ්ගුපචෙඡදයත් ඉපිද නිරුදධ වූ පසු මේ සනතාතයෙහි ඇතිවූ ආකාසාතඤවායතන කුසල් සිත අරමුණුකොට මතොවාරාවජජන සිතද, අනතුරුව මහා කුසල උපෙසෂාසහගත ඥනසම්පුයුක්ත සිතක්, පරිකමී, උපචාර, අනුලොම, ගොනුභූ වශයෙන් සතර වරක් හෝ තිකඛපාඥයෙකු වීතම් උපචා**ර,** අනුලොම, ගොතුහු වශයෙත් තුත්වරක් හෝ ඉපිද නිරුදධ වේ. ඉක්බිතිව විඤඤණඤවාගතත කුසලබාහතය ඉපිද නිරුදඛවීමෙන් පසු භවාඩගය වේ.

මෙසේ විකුඤුණඤුවායතනඛාහනය ලැබූ පුද්ගලයා විසින් එම ඛහානයට සමවදිනු කැමති කල්හි පෙර තම සනතානයෙහි උපත් ආකාසානඤවායතන කුසල විතනය අරමූණුකොට මනොවාරාවජජනයද, උපෙකඛාසහගත ඤුණසම්පුයුක්ත කුසල් සිතක් උපවාර ජවත් වශයෙන් සතර වරක් හෝ තුත්වරක් ඉපිද නිරුදඛවූ පසු විඤඤු-ණඤවායතන කුසලඛාහන සිත බොහෝ වාර ගණනක් උපදී අනතුරුව හවාභිගය වේ. එසේ උපදනා විඤඤු-ණඤවායතන කුසල විතතයන්ට අතීසා හවයේ හා වනීමාන හවයේ ඒ සනතානයෙහි උපත් ආකාසානඤවායතන කුසල විතතයන් ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතාහ වීම ''කුසල ඛාමීය කුසල ඛාමීයකගේ පහළවීමට ආරමාණ ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ. 12. ආකිඤිඩඤඤයායතන සුසලං නෙවසඤඤානා-ආඤඤයතන කුසලසා ආරම්මණපච්චයෙන පච්චයො.

(වතීමාන අතීත භවයන්හි සවසනතානයෙහි උපන් ආකීඤවඤඤයගතන කුසලය වතීමාන භවයෙහි නෙව– සඤඤතාසඤඤයතන කුසලයට ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

මෙහි විසතරය එකොළොස්වන අනුවාදයට අනුව දතයුතු.

13. කුසලා බැකිා ඉදාබිවිඩ ඤාණසා ආරම්මණ පව්වයෙන පව්වයො.

(පාදක රූපාවවර කුසල පඤිවමධාානය, ඉදඩිවිධ කුසලාභිඤඤ රූපාවවර කුසල පඤිවමධාාන චිතතයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

රුපයන් නිමාණය කරණු පිණිස රුපාවවර පඤවමඛාානයට සමවදීනු කැමති කල්හි භවාභිශවලන, භවාඞ්ගුපචෙඡදයන් ඉපිද නිරුදධ වූ පසු පයිවි කසිණ පතිභාග නිමතත අරමූණුකොට මනොචාරාවජිජනයද, උපෙකඛාසහගත ඤිණසම්පුයුක්ත සිතක් සතර වරක් හෝ තූන් වරක් ඉපිද නිරුදධ වීමෙන් පසු රුපාවවර පඤවම ඛාත සිත බොහෝ වාර ගණනක් උපදී. අනතුරුව භවාභිගය වේ. එයට පසුව ''සියයක් වෙමි'' ''දහසක් වෙමි'' ගතාදී වශයෙන් අධිෂාඨානය කරන කල්හි එම අධිෂාඨානය අරමූණුකොට මනොචාරාවජිතයද, මහා කුසල් සිතක් අධිෂාඨාන ජවත් වශයෙන් සත්වරක් ඉපිද නිරුදධ වීමෙන් පසු භවාභිගය වේ.

මෙසේ අධිෂානකොට තැවත ඉඞ්විඩ කුසලාභිඤඤුවට පෘදක වනු පිණිස රූපාවවර කුසල පඤවමධාහනයට සමවදිනු කැමති කල්හි පළුවි කසිණ පුතිහාග නිමතත අරමුණුකොට මනොවාරාවජජනයද, උපෙකඛාසහගත ඤුණසම්පුයුක්ත සිතක් සතර වරක් හෝ තූන් වරක් ඉපිද නිරුදධාවීමෙන් පසු රූපාවවර කුසල පඤාවමධානත සිත බොහෝ වාර ගණනක් ඉපිද නිරුදධ වේ. අනතුරුව හවාඬනය වේ. මෙයට පසුව ඉදඩාවීධ අභිඤඤ විතතය උපදනා කල්හි රූපාවවර කුසල පඤාවමධානය අරමුණු කොට මනොවාරාවජජනයද, උපෙකඛාසහගත ඤෑණ– සම්පුයුකත මහා කුසල් සිතක් සතර වරක් හෝ තුන් වරක් ඉපිද නිරුදධාවීමෙත් පසු රූපාවවර පඤාවමධාන සිත පෘදක රුපාවවර පඤාවමධානතය අරමුණු කරමිත් සිය දහස් ගණත් රූපයන් නිමාණය කරමත් ඉදධිවිධ අභිඥ කෘතායයෙන් එක් වරක් උපදී. අනතුරුව හවාඬනය වේ. මේ විතත විපියට පසු නිමාණය කරනලද රූපයන් අරමුණුකොට තදනුවනීක මනොවාර වීපිහු පහළවෙති.

මේ චිතන චීට්වල පෘදක රූපාවවර කුසල පඤුවම බාහතය ඉදබ්විඩ අභිඤඤ රූපාවවර කුසල පඤාවමධාහන චිතතයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පතායවීම ''කුසල ධමීය කුසල ධමීයකගේ පහළවීමට ආරමමණ ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

14. කුසලා බණිා වෙතොපරියඤාණිසා ආරම්මණ පව්වයෙන පව්වයො.

(අනීතයෙත් සත්වන දිනය පටත් අනාගතයෙහි සත් වන දිනය දක්වා කාලයෙහි, කාලතුයට අයත් පරසනතාන ගත, අහීත් මාගී සිත හැර, කුසල් සිත් විස්ස වෙතොපරිය කුසලාභිණුඤුවට ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

වෙනොපරිය ඤුණයට පාදක වන්නේ අංලොක කසිණය අරමුණු කරණ පඤවමබාහතයයි. අධිසාහ වීපියට අරමුණු චත්නේ අහිත් මාගී සිත හැර අනාවූ පර-සනතානගත කුසල් සිත් විස්සය. අධිසෝහත කරන කල්නි ''අසුවලාගේ කුසල් සිත දහාගනිම'' යි කියා අධිසෝහ කළයුතු. අභිඥ චිතතයට අරමුණු වන්නේත් ඒ කුසල් සිත් විස්සමය. සෙස්ස ඉද්ධිවිධ ඤාණයට කියන ලද කුමය. අනුව දතයුතු. 15. කූසලා බානිා පුබෙබ නිවාසානුසාති ඤැණා ආරමමණ පවචයෙන පවචයො.

(අඕත් මාහී සිත හැර කුසල් සිත් විස්ස පුබෙබතිවාසා-නුසාසනි කුසලාභිඥවට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

පුබෙබනිවාසානුසානි ඤණයට පාදක වන්නේ ආලොක කසිණ අරමුණු කරණ පඤවමබාංනයයි. අධිසාන වීථියට නා අහිඥ වීථියට අරමුණු වන්නේ කුසල් සිත් විස්සය. සෙස්ස ඉද්ධිවිබ ඤුණයට කියන ලද කුමය අනුව දන සුතු.

16. කුසලා බණිා යථා කම්මූපහ ඤිණිසා ආරම්මණ පච්චයෙන පච්චයො.

(අතීත ලෞකික කුසල් සිත් සතලොස යථා කම්මූපග කුසලාභිණැඤුවට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතෳය වේ.)

යථා කම්මූපග සිදුණයට පාදක වන්නේ ආලොක කසිණිය අරමුණු කරන පඤවමඛාහනයයි. අධ්ෂ්ඨාන වීපියට හා අභිඤඤ වීපියට අරමූණු වන්නේ අනීන ලෞකික කුසල් සිත් සතලොසය ''අනීන කමීය දූතගනිමි''යි කියා අධිෂ්ඨානය කළයුතු. සෙස්ස පෙර මෙනි.

17. කුසලා බණිා අනාහතංසඤණඤ ආරම්මණ පච්චනෙන පච්චනො.

(අභීත් මාගී සිත හැර අතාවූ අතාගත කුසල් සිත් විස්ස අතාගතංසකුසලාභිණැඤවට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

අනාගතසංස ඤුණයට පාදක වත්තේ ආලොක කසිණය අරමුණු කරන පඤවමබාභනයයි. අධිෂ්ඨාන වීපීයට හා අභිඥ වීපියට අරමුණු වන්නේ අනාගත කුසල් සිත් විස්සය. ''අනාගත සකකියත් දූනගනිම්''යි අධිෂ්ඨාන කළ ුයුතු. සෙස්ස පෙර කියන ලද පරිද්දෙත් දනයුතු.

මෙය ''කුසල ධමීය කුසල ධමීයකයෝ පහළවීමට ඇාරමමණ ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ. 2. විපිය:-

කුසලො ඩමේමා අකුසලාස ඩම්මසය අංරම්මණ පව්වයෙන පච්චයො.

(කුසල ධණීය අකුසල ධමීයකගේ පහළවීමට ආරම්මණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

මෙහි අකුසල ධම්යට ආරමමණ පුතා ශක්තියෙන් .උපකාරවත කුසල ධම්යෝ තම ලෞකික කුසල් සිත් සතලොසය.

මේ කුසල ධාමීයන්ගේ පුතෙහාත්පනත ධාමීයෝ නම් අකුසල් සිත් දෙළොස සහ චෛතසික සත් විස්සය.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබිය හැකි ආරමාමණ ආරමාමණාඛිපති, ආරමාමණූපනිසාය යන පුතාය ශක්ති තුන අතුරෙන් ආරමාමණ ශක්තිය ලැබේ

මේ විටියේ අනුවාද වශයෙන්

1. දනං දාධා තං අඟාදෙහි, අභිනඥති, තං ආරබහ රාගෝ උපාජජති, දිට්සි උපාජජති, විවිකිච්ඡා උපාජජති, උදබවවං උපාජජති, දෙමනාឈං උපාජජනි.

(දත්දීමේ තාහාග වෙතනා පුඛාත කාමාවවර කුසලය ''මා විසින් උසස් පිතක් කරගත්තා ලද්දේ'' යයි ලොහ සිතින් ආසවාදතය කරන කල්හි ලොහ මූල සොමනස් සහගත සිත් සතරට ද, ''මාගේ පින ඉතා හොඳ'' යයි ඒ ගැන සතුටුවත කල්හි පීතිය පුඛාන ලොහ මූල සිත් සතරට ද, එය කරණකොට ගෙත පිනට ඇඳුම් කරන කල්හි රාගය පුඛාන ලොහ මූල සිත් අටට ද, ''මම පිතක් කෙළෙම්'' යි වරදවා ගන්තා කල්හි දුෂටිය පුඛාන ලොහ මූල සිත් සතරට ද, ''දන් දී මා කෙළේ පිනක් ද පවක් ද යනාදීන්'' සැක ඇතිවත කල්හි මොහ මූල විවිකිචණ කහත විතනයට ද, ඒ ගැන සිත වික්ෂපතවන කල්හි මොහ මූල උදාවච සම්පුයුක්ත චිතතයට ද, දත් දී පසුව ඒ ගැන තොසතුටුවන කල්හි වෙෂ මූල සිත් දෙකට ද ආරමමණ ශක්තියෙත් උපකාරක වේ.)

දත් දීමෙත් පසු ඒ පරිතාහග වෙතනාව පුඛාත කොට ඇති මහා කුසල් සිත් අටෙත් යම් සිතක් අර්මුණු කොට ආසවාදත අභිනඥතාදී වශයෙත් අකුසල ජවත චිතත වීපී<mark>ත් උපදනා ක</mark>ල්හි භවාඞ්ග වලන භවාඞ්ගුපවෙඡදයන්ට අනතුරුව පරිතාහාග වෙතනාවී පුඛාන කාමාවවර කුසලග අරමුණු කොට මතොචාරුවජජන චිතතය ඉපිද නිරුද්ධ වේ. එයට අනතුරුව කුසලය ආසාදනය කරන්නේ තම සොම්තස් සහගත ලොහ මූල සිත් සතරෙන් එකක් ද, සතුටු වන්නේ නම් සපීතික තෘෂ්ණාව පුඛාන කොට ඇති සොම්නස් සහගත සිත් සතරෙන් එකක් ද, ඇලුම් කරත්තේ තම් රාශය පුඛාන ලොහ මූල සිත් අටෙත් එකක් ද, දුෂටි වශයෙන් වරදවා ගන්නේ නම් ලොහ මූල දිටසීගත සම්පුයුක්ත සිත් සතරෙන් එකක් ද, සැක කරන්තේ නම් විචිකිචඡා සහගත සිත ද, වික්ෂිප්ත වන්නේ නම් උදධච්ච සම්පුයුක්ත සිත ද, තොසතුටු වත්තේ නම් වෙෂ මූල සිත් දෙකෙත් එකක් ද, ජවත කෘතායයෙත් සත්වරක් ඉපිද නිරුදධ වේ. අන්තුරුව තදුරමමණයත් ඇතිව හෝ නැතිව හෝ භවාඞ්ගයෝ වෙති මේ වීපිගෙනි . අකුසල ජවනයන්ට කාමාවවර කුසලය ආරමමණ ශක්ති යෙන් පතායවීම ''කුසල ධමීය අකුසල ධමීයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතායවීම" යයි කියනු ලැබේ.

2. සීලං සමාදියිවා තං අසාදෙති අභිනඥති, තං ආරඛ්න රානො උපාජනි, දිටයි උපාජනි, විවිකිච්ඡා උපාජන්, උදබච්චං උපාජනි, දෙමනසාං උපාජනි.

(සිල් සමාදත්ව, ඒ සීල වෙතනා පුඛාන කාමාවවර කුසලය මා විසින් උසස් පිනක් කරගන්තා ලද්දේ යයි ලොහ සිතින් ආසාදනය කරන කල්හි ලොහ මූල සොමනස් සිත් සතරට ද, ඒ ගැන සතුටුවන කල්හි පීනිය පුඛාන ලොභ මූල සිත් සතරට ද, එය කරණකොටගෙන පිනට ඇලුම් කරන කල්හි රාගය පුධාන ලොහ මූල සිත් අටට ද, වරදවා ගත්තා කල්හි දිටසීගත සමපුයුකත සිත් සතරට ද, සැක ඇතිවන කල්හි විචිකිච්ඡා සහගත සිතට ද, වික්ෂිපත වත කල්හි උදධචච සහගත විතතයට ද, සිල් සමාදන්ව පසුව ඒ ගෑන නොසතුටුවන කල්හි වෙෂ මූල සිත් දෙකට ද ආරම්මණ ශක්තියෙන් උපකාරක වේ.)

සිල් සමාදන්ව ඒ සීල වෙතනාව ප්‍රධානකොට ඇති මහා කුසල් සිත් අවෙත් යම් සිතක් අරමුණිකොට ආසාදන අභිනඤනාදී වශයෙත් අකුසල ජවන විතත වීපිත් උපදනා කල්හි පළමු කී පරිදි දෙලොස් අකුසල විතතයත් ජවත කෘතායෙත් සත්වරක් ඉපිද නිරුදඩ වෙති. මෙසේ සීල වෙතනා ප්‍රධාන කාමාවවර කුසලය දෙලොස් අකුසලයත්වම ආරමමණ ශක්තියෙත් ප්‍රතායවීම ''කුසල ධාෂීය අකුසල ඩාෂීයට ආරමමණ ශක්තියෙත් ප්‍රතාය වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

8. උපොසථ කමමං කාවා තං අසාාදෙති, අභිනාඥති, තං ආරඛන රාගෝ උපපජරති, දීටසී උපපජරති, විචිකිච්ඡා උපපජරති, උදඛච්චං උපපජරති, දෙමනසාං උපපජරති.

(උපොසථ කමීත නම්වූ අටොඞ්ගපොෂථ ශීල පුධාන කාමාවවර කුසලය එය ආසවාදනය කරන කල්හි ද, අභිනඥනය කරන කල්හි ද, එය කරණකොටනෙන රාශය, දිටසීය, විචිකිච්ඡාව, උදාවච්චය, දෙමතසාය උපදතා කල්හි ද යට කියනලද පරිද්දෙන් දෙලොස් අකුසලයන්ට ආරම්මණ ශක්තියෙන් උපකාරක වේ.)

අටොඞ්ගපෞෂථ ශීල වෙතනා පුඛාන කාමාවවර කුසලය දෙලොස් අකුසලයන්ට ආරමාණ ශක්තියෙන් උපකාරවන කුමය යට දක්වත ලද කුමය අනුව දතයුතු.

4. පුබෙබ සුවිණාණානි අසාාදෙති, අභිනඥති, තං ආරබහ රානො උපාජජති, දිටසි උපාජජති, විවිකිච්ඡා උපාජජති, උදබච්චං උපාජජති, දෙමනසාං උපාජජති. (පෙර පවත්වත ලද දත, සීල, අටොඞ්ය සීල වෙතනං පුඛාන කාමාවවර කුසලය, එය ආස්වාදනය කරත කල්හි ද, අභිතඥනය කරන කල්හි ද, එය කරණකොදිගෙත රාගය, දිට්ඨීය, විවිකිච්ඡාව, උදාවචය, දෙමනසාය උපදනා කල්හි ද, යට දක්වත ලද පරිද්දෙන් දෙලොස් අකුසලයන්ට ආරම්මණ ශක්තියෙන් උපකාරක වේ.)

පෙර පවත්වන ලද දන, සීල, අටොඞ්න ශීල වෙතතං පුධාන කාමාවවර කුසලය, දෙලොස් අකුසල විතතයන්ට ආරම්මණ ශක්තියෙත් පුතාවත ආකාරය යට කියතලද පරිදි දතයුතු.

5. කානා වුටඨතිඥා කානං අසාදත් අතිනඥති තං ආරබහ රාගෝ උපාජජති, දිටසි උපාජජති, විවි-කිවුණු උපාජජති, උදධුවවං උපාජජති

 (බහාත සමවතින් නැගී එම බහානය ආස්වාදනය කරන කල්හිද, අභිනඥය කරන කල්හිද, එය කරණ කොට ගෙන රාගය, දිටසීය, විචිකිචඡාව, උද්බච්චය උපදනා කල්හිද, එම මහද්හත කුසල් නවය ලොහා මූල, මොහ මූල අකුසල් චිතනයන්ට ආරම්මණ ශක්තියෙන් උපකාරක වේ.

මෙහි බාහත තම ලෞකිකවූ රුපාවචර අරුපාවවර බාහතගෝය. බාහත ලාහී පුද්ගලතෙම බාහත සමවතින් තැගී එම බාහනයම අරමුණු කරමින් ආසාදෙන අභිතඥතා දිය කරන කල්හි ඇතිවත අකුසල ජවන චිතාන වීටින්හි උපදනා ලොහ මූල, මොහ මූල අකුසල ජවනයන්ට එකී බාහන සිත් තවය ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාසය වීම, ''කුසල බමීය අකුසල බමීයට ආරම්මණ පුතාසය ශක්ති-යෙන් උපකාර වීම" යයි කියනු ලැබේ.

6. කානෙ පරිහිනෙ විපාරිසාරිසා දෙමනසසං උපාජරති. (බාහනයෙන් පිරිහුණු කල්හි තැවත එය සිහිකරත්නා හට දෙමතස උපදී. එකල්හි පරිහිනවූ මහද්ගත කුසල බාහතය එය අරමුණු කරන වෙෂ මූලික අකුසල ජවනයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

යම් නුසුදුසු කරුණකින් පිරිහුණාවූ ධාහනය අරමුණු කොට වෙෂ මූල ජවතය උපදතා කල්ති, භවාඞ්ග චලන භවාඞ්ගු පචෙඡද යන්ට අනතුරුව පරිනීන ධාහනය අරමුණු කොට මනොචාරා වජජන්ඥ, එයට අනතුරුව වෙෂ මූල දෙසිතෙත් එක් සිතක් ජවන කෘතායෙන් අත්වරක් ඉපිද නිරුදඛවූ පසු භවාඞ්ගය වේ. මේ පුද්ගල තෙම කාම නිහෙතුක උපෙකබා සහගත සිතකින් පුතිසඣිග ලැබූ පුද්ගලයෙක් චීනම්, කාම නිහෙතුක උපෙසා සහගත භවාඩන දෙකින් එක් සිතක් භවාඩන කෘතාගෙන් උපදී. හෙතෙම කාම නිහෙතුක සොමතසස සහගත චිතතයකින් පතිසකිය ලැබූ පුද්ගලයෙකු චීනම්, කුසල විපාක උපෙකඛා සහගත සනතීරණ සිත, පෙර පුරුදු අරමුණක් ගනිමින් ආගනතුක භවාඞ්ග කෘතාසයයෙන් ඉපිද නිරුදධ වීමෙන් පසු තමන්ට අයත් කෘමනිහේතුක සොමනසස හවාඞ්යයෝ උපදිති. මේ චිතතවීපියෙහි අකුසල ජවනයන්ට ඒ පිරිහුණු බාහන කුසල චිතතය ආරමෙණ ශක්තියෙන් පුතාය වීම "කුසල ධමීය අකුසල ධමීයට ආරමාණ ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' ගයි කියනු ලැබේ.

8. විථිය

කුසලො ඩමෙමා අබාාකිතයා ඩම්මයා අාරම්මණ පව්වයෙන පව්වයො,

(කුසල ධමීය හෙවත් කුසල් සිත් එක් විස්ස අවාංකෘත ඩමීයන්ට හෙවත් විපාක කියං චිතනයන්ට ආරමාණ ශක්නියෙන් පුතාසය වේ.)

මෙහි අවාහකාත ධමීයන්ට ආරච්චණ ශක්තියෙන් එපකාරවන කුසල ධමීයෝ නම් කුසල් සිත් එක්විස්සය. පුතෙහාත්පනත වශයෙන් ලැබෙන අවහාකෘත ධම්යෝී නම්:-

තදුරම්මණ එකොළොසය.

පඤවචාරාවජජනය හැර අතා වූ කාම කියා දශය.

විණුණුණුණුණු වාගතත විපාක කිහා දෙකග.

නෙවසඤඤ නාසඤඤයාගතත විපාක කියා දෙකය.

වෙතොපරිය, පුබෙබනිවාසානුසසති, යථාකමමූපග, අනාගතංස අභිඥවෝය.

විරති අපුමාණා¤යත් හැර වෛසික තෙතිසය යන අවාාකෘත බම්යෝයි.

මෙහි සුදුසු පරිදි එක්වර ලැබෙත ආරම්මණ, ආරම්මණාඛිපති, ආරම්මණූපනිසාය යන පුතා ශක්ති තුනෙත් ආරම්මණ පුතාය ශක්තියම ලැබේ.

මේ වීථියේ අනුවාද වශයෙන්

1. අරහා මගගාඩුටඨතිනා මහතං පච්චවෙකඛති.

(රහතන්වහන්සේ අභිත් මාශීයෙන් නැගී එම අභීත් මාගී කුසලය පුතාවෙසාංකා කරන කල්හි, එම පුතාවෙසාංක ජවනයන්ට අහිත් මාගී සිත ආරම්මණ ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

රහතත්වහන්සේ තමා ලත් අහිත් මාගී චිතතය පුතා-වෙසා කරන කල්හි භවාභාවලන භවාභාගපවෙඡදයන්ට අතතුරුව අහීත් මාගී සිත අරමුණු කොට මතොචාරා-වජජනයද, මහා කියා ශෙන සමපයක්ත සිත් සතරිත් එක් සිතක් පුතාවෙසා ජවත් වශයෙන් සත්වරක්ද ඉපිද නිරුදාවීමෙත් පසු භවාභාග වේ. මේ චිතත වීටිවල අහීත් මාගී චිතතය එය පුතාවෙසාහා කරන්නාවූ කාම කියා චිතතයන්ට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වීම ''කුසල ධමීය අවාහකෘත ධමීයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

186

2. අරහා පුබෙබ සුවිණණා හි පවවවෙකබති.

(රහතත්වහත්සේ පෙරකළ කුසල් පුතාවෙසා කරන කාල්හි එම කුසල් සිත් පුතාවෙසා කරත්නාවූ කාමා චවර කියා ජවතයත්ට අාරමමණ පුතා ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

රහතත් වහත්සේ පෙරකළ කුසල් තැවත සිනිකිරීම් මශගෙත් පුතය වෙකාන කරන කල්නි හවා ඞ්හවලන හවා ඞ්ගු-පචෙපිද ශත්ට අතතුරුව එම කුසල් සිත් අරමුණු කොට මතොවාරාවජ නහද, මහා කිහා දෙත සමපු යුක්ත සිත් සතරිත් එක් සිතක් ජවත් වශගෙත් සත්වරක් ඉපිද නිරුදධාවීමෙත් පසු හවා ඞ්හය වේ. මේ විතත වී විවල පූමී කුසල විතතය, එය පුතා වෙකාන කරන්නාවූ කාමාවවර කියා විතතයත්ට ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතා හ වීම"යයි කියනු ලැබේ.

3. අරහා කුසලං අනිවවනො, දුකඛනො, අනතත තො විපසාති.

(රහතත්වහත්සේ කුසලය අනිතා¤ය, දුකඛය, අතාත් මය යයි විදශීනා කරන කල්හි එම පූළී කුසල චිතතය විදශීනා කරන කාම කියා ජවනයන්ට ආරමමණ පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

රහතත්වහන්සේ විසින් පූමී කුසල චිතනය අනිතාය, -දුකකය, අනාත්මය යනාදි වශයෙන් විදශීතා වහත කල්හි භවාභිගවලන, භවාභිගුපචෙඡදයන්ට අනතුරුව එම කුසල චිතනය අරමූණු කරමින් මනොචාරාවජජනය ද, කාම කියා සිතක් ජවතකෘතායයෙන් සත්වරක්ද ඉපිද නිරුදඬවූ පසු භවාභිගය වේ. මෙහිදී පූමී කුසල චිතනය, එය අරමුණු කොට විදශීතා කරන්නාවූ කාමාවවර කියා ජවනයන්ට ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතායෙවීම ''කුසල ඛාමීය අවානකෘත ඛාමීයට ආරම්මණ පුතායෙ ශක්තියෙන් -උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ. 4. අරහා චෙතොපරිය ඤාණෙන කුඤ~ චිතතං සමඞ්නිසා චිතතං ජානාති.

(රහතන්වහන්සේ කුසල් සිත් ඉපදවූවහුගේ එම කුසල් සිත වෙතොපරිය ඤුණගෙන් හෙවත් පරසිත් දන්නා නුව-ණින් දූනගත්නා කල්හි එම කුසල් සිත වෙතොපරිය කුයා අභිඥ චිතනයට ආරමමණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

රහතත්වහත්සේ අනුක්ගේ කුසල් සිත බලනු කැමතිං කල්හි රුපාවවර කියා පඤාමඛාහතයට සමවැද එයින් නැගී අධිෂ්ඨාන කොට තැවත වෙතොපරිය කියා අභිඥවට පෘදක වනු පිණිස රුපාවවර කියා පඤව මධාහනයට සමවැද අනතුරුව චෙතොපරිය කුයා අභිඥව උපදතා කල්හි භවාඞ්ගවලන, භවාඞ්ගුප්චේඡදයන්ට අනතුරුව රූපාවවර කියා පඤවමබානය අරමුණු කොට මනොවාරාවජජනයද උපෙකඛා සහගත මහා කියා සිතක් සතරවරක් හෝ තුත්වරක් හෝ ඉපිද නිරුදඩ වූ පසු පරසනතානාගත කුසල චිතතය අරමුණු කරමත් වෙතො පරිය කියා අභිඥ චිතතය ඉපිද නිරුඬ වේ. එයට පසු භවාඩගය වේ. මේ චිතත වීපියෙහි පරසනතානගත කුසල විතතය එය අරමුණු කරන්නා වූ රහතත්වහන්සේගේ වෙතොපරිය කියා අභිඥ චිතතයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාසයවීම ''කුසල ධම්ය අවාහාකෘත ධම්යට ආරම්මණං පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම යයි කියනු ලැබේ.

5. සෙකබාවා පුථුජරිනාවා කුසලං අනිවානොං දුකබතො අනතහතො විපසානති, කුසලෙ නිරුදෙබ. විපාතො තදලමබණතා උපාජරිති.

(ශෛක්ෂවූ හෝ පෘථග්ජතවූ හෝ පුද්ගලයන් විසින් කාමාවවර කුසලය අනිතාසය, දුකඛය, අතාත්මය යනාදී වශයෙන් විදශීනා කරන කල්හි එම චිතතවීපියේ කුසල් ජවත් නැතිවූ පසු උපදනා විපාකවූ තදරමමණ සිත් එකොළොසට එම කුසල් සිත ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාසය වේ.) සොවාන්, සකෘද, ශාම, අනාගාම ගත අයයී පුද්ගලයන් විසින් හෝ පෘථග්ජන පුද්ගලයන් විසින් හෝ කාමාවවර කුසලය අරමුණු කොට අනිතාය, දුකඛය, අනාත්මය යනාදි වශයෙන් විදශීනා වඩත කල්හි, භවාඞ්ගවලත, භවාඞ්ගුපචෙඡදයන්ට අතතුරුව එම කාමාවවර කුසලය අරමුණු කොට මතොවාරාවජ තයද, මහා කුසල සිතක් විදශීනා ජවන කෘතායයෙන් සත්වරක්ද ඉපිද නිරුද්ධවූ පසු එකොළොස් තදුරමමණයෙන් අතුරෙන් එක් සිතක් තද,රමමණ කෘතායයෙන් ඉපිද එයට අතතුරුව භවාඞ්ගයෝ වේදශීතා කරනු ලබන කාමාවවර කුසලයයි. මෙයද ''කුසල ධාමීය අවසාකෘත ධාමීයට ආරමාණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' ගයි කියනු ලැබේ.

6. කුසලං අසාාදෙති, අතිනඥති තං ආරඛ්න රානො උපපජරති, දිටයි උපපජරති, විවිකිච්ඡා උපපජරති, උදබචවං උපපජරති, දෙමනසාං උපපජරති, අකුසලෙ නිරුදෙධ විපාණො තදරමමණතා උපපජරති.

(කාමාවවර කුසලය, එය ආසවාදනය කරන සොමනස් ලොහ ජවනයන්ට අතතුරුව උපදනා තදරමමණයටද, එයම අභිතඥනය කරන සපුනික තෘෂ්ණා පුඛාන සොමනස් ලොහ ජවනයන්ට අනතුරුව උපදතා තද-රමමණයටද එය කරණකොටගෙන රාගය උපදතා කල්හි රාග පුඛාන ලොහ මූල ජවනයන් කෙරෙන් වන තදරමමණයටද, දිටයිය උපදතා කල්හි දිටයිගත සම්පු-යුක්ත අකුසල ජවනයන් කෙරෙන් වන තදරමමණයටද, විවිකිච්ඡාව උපදතා කල්හි මොහමූල විවිකිච්ඡා සහගත ජවනයන් කොරෙන් වන තදරමමණයටද, උදඛච්චය උපදනා කල්හි මොහමූල උදඛච්ච සහගන ජවනයන් කෙරෙන් වන තදරමමණයටද, දෙමනස උපදනා කල්හි දෙෂමූල ජවනයන් කෙරෙන් වන තදරමමණයටද ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

කාමාවවර කුසලයක් කොට එය ලොහ සිතින් ආස්වාදනය කරන කල්හි භවාඞ්ය වලන භවාඞ්ගුපවෙඡද යත්ට අතතුරුව එම කාමාවවර කුසලය අරමුණු කොට මනොවාරාවජජනයද, ලොහ මූල සොම්නස් සහගත සිත් සතරෙත් එකක් ජවත කෘතාගෙක් සත්වරක්ද ඉපිද නිරුඬවූ පසු එකොළොස් තද,රමමණයන්ගෙන් එක් සිතක් තදුරමාණ කෘතායයෙන් දෙවරක් ඉපිද නිරුදඩවූ කල්හි භවාඞ්ශයෝ වෙත්. මේ චිතත වීථයේ උපදතා තුදුරම්මණ විපාක චිතනයට එම කාමාව්චර කුසලය ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ. එපරිද්දෙත්ම, එම කාම කුසලය අභිතඥනය කරන කල්හි හෙවත් එයට සතුටු වන කල්හි සපීතික තෘෂණාව පුඛාන ලොහ මුල සෙමනස් සහගත සිත් සිතුරෙන් එකක් ජවන කෘතාසයයෙන් සත්වරක් උපදි. එයට ඇලුම් කරන කල්හි රාගය පුඛාන ලොහ මූල සිත් අට අතුරෙන් එකක්ද, වරදවා ගත්තා කල්ති ලොහ මුල දිටසිගත සම්පුයුක්ත සිත් සතරෙන් එකක්ද, සැක කෙරේනම් විචිකිච්ඡා සහගත සිතද, වික්ෂිප්ත වේ තම් උදධච්ච සහගත සිතද, නොසතුටු වේ තම් වෙෂ මූල දෙසිතෙන් එකක්ද ජවන කෘතායගෙන් සත්වරක් උපදී. මෙසේ උපදනා අකුසල ජවනයන්ට අනතුරුව ඇතිවන තදුරමමණ දෙසිතට කාමාවවර කුසලය ආරමමණ ශක්ති යෙන් පුතාය වීම ''කුසල ධමීය අවාාකෘත ඛමීයට ආරමමණ ශක්තියෙන් උපකාරවීම" යයි කියනු ලැබේ.

7. ආකාසානඤඁවායතන කුසලං විඤඤ ණඤවා_ යතන විපාකසස ආරමමණ පවවයෙන පවවයො.

(අතීත භවයෙහි සවසනතානයෙහි ඇතිවූ ආකාසා-තඤවායතන කුසලය, පුතිසකි භවාඞ්ග වුනි වශයෙන් පවත්තා විඤඤණඤවායතන විපාකයට ආරම්මණ ශක්ති යෙන් පුතාය වේ.)

මේ අනුවාදයෙන් දුක්වෙන්නේ සප්තකාම සුගතිය, අසංඥ සතනය හැර රූප භූමි පස ෙලොසය, ආකාසාන ඤුවා-ගතන භූම්ය යන තෙවිසි භූමියෙන් චූතව විසැඤුණිඤවා. ශතක භූමියෙහි උපදතා පුද්ගලයත්ගේ පුතිසකි, භවාඞ්ග, චුති වශයෙන් පවත්නා වි*කැ*ඤුණඤවායතන විපාක විතත යන්ට අතීන භවයෙහි සවසනතානයෙහි ඇතිවූ ආකාසා-නඤවායතන කුසලය ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වන සැටිය. එකී තෙවිසි භූමියෙන් චුතවී විඤඤ ණඤවායතන භූමියෙහි ඉපදීමට ලංවූ ක්ල්හි ඒ පුද්ගලයත්ගේ මරණාසනත චිතතවීපියෙහි හවාඞ්ගවලත, හවාඞ්ගුපවෙඡදයන්ට අන-අතීතයෙහි තුරුව අධාසත්ම සනතානයෙහි ඇතිව අංකාසාතඤවායතන කුසලය වූ කමිනිම්තත අරමූණුකොට මනොවාරාවජානයද, කාමාවවර මරණාසන්ත ජවන චිතතයක් පස්වරක්ද ඉපිද නිරුදධ වේ. එයට අනතුරුව භවාඞ්ගය ඇතිව හෝ නැතිව හෝ චුති සිත එක් වරක් ඉපිද නිරුදධ වේ. මේ චුති චිතතයට අතතුරුව මරණා-ස්ත්ත ජවනයන් විසිත් ගත්නාලද පූළීහවයෙහි අඛාාක්ම සනතානයෙහි උපත් ආකෘසානඤවායතන කුසලයවූ කමී නිමතත අරමුණුකොට වි*කැකුණ* ඤවාසතන විපාක චිතතය, විඤඤණඤවායතන භූමියෙහි පුතිසකි කෘතායයෙන් එක් වරක් උපදී. එයට අතතුරුව ඒ විඤඤණඤවායතත විපෘක චිතත්යම භවෘභිග කෘතෳයයෙන් පසිලොස් වරක් පමණ ඉපිද නිරුදාවූ පසු, අභිනව භවය වූ විඤඤණඤවා යතන පතිසකි තාමසකකියත් අරමුණුකොට මනොවාරා. වජජනයද, භවතිකනතික ලොහ ජවතය සත්වරක්ද ඉපදීමෙන් පසු විකැකුණ කැවාය තත භවාඞ්ගය වේ. එම හිවියාගේ අවසානයෙහිද එම සිතම චුති කෘතායයෙන් උපදී. මෙසේ පුතිසකි, භවාඞ්ග, චුති වශයෙන් උපදනාවූ මිකැකි ණිකිවාගතන විපාකයට ආකාසාතකවාගතන කුසිලග අාර මේණ ශක්තියෙන් පුතායවීම ''කුසල බමීය අවාාකෘත බමීයට ආරම්මණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම" යයි කියනු ලැබේ.

8. ආකාඝානඤාගතන කුසලං විඤඤ,ණඤාගතන කිරිගසස ආරමමණ පචවගෙන පචවගෙ.

(වතීමාන භවයේ හෝ අතීත භවයෙහි සවසනතානයෙහි ඇතිවූ ආකාසානඤවායතන කුසලය විඤඤණඤවායතන කුයා චිතනයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

කාම භූමියෙහි හෝ, රූප භූමියෙහි හෝ, ආකාසා-නඤවායතන භූමියෙහි හෝ අපටසමාපතතිලාභී අතාගාම පුද්ගලයා රහත් බවට පැමිණ, විඤඤුණඤවායතන නියා සමාපතතියට සමවදිනු කැමති කල්හි, හවාභිගවලන, භවාභිගුපචෙඡදයන්ට අතතුරුව වනීමාන හවයෙහි සව-සනතානයෙහි ඇතිවූ ආකාසානඤවායතන කුසලය අරමූණු කොට මනොවාරාවජජනය ඉපිද නිරුඬවූ පසු උපෙකඛා සහගත ඤුණසම්පුයුකත මහා නියා සිතක් සතරවරක් හෝ තූන්වරක් පරිකමී, උපවාර, අනුලොම, ගොතුනු වශයෙන් ඉපිද නිරුඬ වේ. එයට අතතුරුව විඤඤ-ණඤවායතන නියා සිත බොහෝ වාර ගණනක් ඉපිද භවාභිගය වේ.

විසැඤුණඤුමාගතත භූමියෙහිදී අහීත් බවට පැමිණී ආයා‍යී පුද්ගලයා විසැඤුණඤාමායතත කියා සමාපතතියට සමවදිනු කැමති කල්හි භවාඞ්ගවලත, භවාඞ්ගුපචෙඡදයන්ට අතතුරුව අතීත භවයෙහි අධාාත්ම සනතානයෙහි ඇතිවූ ආකාසානඤමායතත කුසලය අරමුණුකොට මනොවාරා-වජජනයද, උපෙකබාසහගත මහා කියා සිතක් සතරවරක් හෝ තූන්වරක් ඉපදීමෙන් පසු අනීත භවයෙහි ආකාසා-නඤමායතන කුසලය අරමුණුකොට විසැඤුණඤාමායතන කියා චිතනය බොහෝ වාර ගණතක් ඉපිද භවාඞ්ගය වේ.

මේ වීපිවල විඤඤුණඤවාගතන කියා චිතනයන්ට ආකාසානඤවායතන කුසලය ආරම්මණ ශකතියෙන් පතාය වීම ''කුසල ධමීය අවාසාකාත ධමීයට ආරම්මණ පතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ. 9. ආකිණුව ඤඤ යතන කුසලං නෙවස ඤඤ නා-සඤඤ යතන විපාකසා ආරමාණ පච්චයෙන පච්චයො.

(පූමී භවගෙහි අධාහත්මක සනතානයෙහි හටගත් ආකිඤවඤඤයතන කුසල විතනය, පුතිසකි, භවාඞ්ග, චූති මශයෙන් පවත්තා තෙවසඤඤානාසඤඤයාගත විපාකයට ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

කාම භූමියෙන් හෝ රුප භූමියෙන් හෝ යට අරුප භූමියෙන් හෝ චූනුව නෙවසඤඤිනාසඤඤිගතන භූමියෙනි ඉපදීමට ලංවූ කල්හි ඒ පුද්ගලයන්ගේ මරණාසන්න චිතන වීපියෙහි භවාඩ්ගවලන, භවාඩගුපවෙඡදයන්ට අනතූරුව පුළුගෙහි ඇතිවූ ආකිඤවඤඤය ගතන කුසලය වූ කමීනිමිතන අරමුණුකොට මතොවාරාවජ නයද, කාමාවවර මරණා-සත්තු ජවත චිතතයක් පස්වරක්ද ඉපිද නිරුදධ වේ. එයට අනතුරුව භවාඞ්ගය ඇතිව හෝ නැතිව හෝ චුති සිත එක්වරක් උපදී. ඒ චුති චිතතය ඉපිද නිරුද්ධවූ පසු මරණාසත්න ජවතයත් විසින් ගත්තාලද ආකිඤවඤඤ – **යතන කුසලය නම්වූ ක**මී නිමිතත අරමුණුකොට නෙව සකුකුනාසකැකුයතන විපාස චිතතය, තෙවසකුකුනා-සඤඤ භූමියෙහි පුතිසඣ, භවාඞ්න, චුති වශයෙත් උපදී. මෙසේ පුතිසඣි, භවාඞග, චුති වශයෙත් උපදනාවූ තෙවසණැඤතාසණැඤගතත විපාකයට ආකිඤවණඤයතන කුසලය ආරමාණ ශක්තියේත් පුතාය වීම ''කුසල ධමීග අවියාකෘත බමීයට අංරමමණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර චීම" යයි කියනු ලැබේ.

10. ආකිඤිවඤිඤයතන කසලං නෙවසඤිඤුනා-සඤඤයතන කිරියසා ආරම්මණ පව්වයෙන පව්වයො.

(අතීත භවයෙහි හෝ වතීමාන භවයෙහි සවසනතාන යෙහි හටගත් ආකිඤවඤඤයතන කුසලය, නෙවසඤඤ තාසඤඤයතන කුයා චිතතයට ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

7

කාම භූමිගෙහි හෝ රූප භූමියෙහි හෝ යට අරුප භූමියෙහි හෝ අපෙසමාපතතිලාහි අනාගාම පුද්ගලතෙම රහත් බවට පැමිණ නෙවසකැකුනාසකැකුගතන කියා සමාපතතියට සමවදින කල්හි හවාඞ්ගවලත, භවාඞ්ගු-පවේඡදයන්ට අනතුරුව සවසනතානයෙහි පෙර ඇතිවූ ආකිඤවකැකුගතත කුසලය අරමූණුකොට මනොචාරා-වජජනය ඉපිද නිරුදඛවූ පසු පිළිවෙලින් උපදනා පරිකමී, උපවාර, අනුලොම, ගොතුභූ විතතයන්ට අනතුරුව නෙවසකැකුතාසකැකුගතන කියා විතතය බොහෝ වාර ගණනක් ඉපිද හවාඞ්ගය වේ. මේ ආදී වශයෙන් නෙව-සකැකුනාසකැකුගතන කියා විතතයට ආකිඤවකැකුගෙන කුසලය ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතාපය වීම ''කුසල ඛමීය අවසාකාත ඛමීයට අංරමාණ පුතාපය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

11. කුසලාඛනිා චෙතොපරියඤුණික ආරම්මණ පච්චයෙන පච්චයො

(පරසනතානගත කුසල චිතතය රහතත්වහත්සේගේ චෙතොපරිය කුියා අභිඤඤ චිතතයට ආරමමණ ශකතියෙත් පුතාය වේ)

රහතත් වහත්සේ, වෙතොපරිය කුයා අභිඥ විතතය උපදවා එයිත් පරසනතානගත කුසල චිතතයන් දක්නා කල්හි ඒ පරසනතානගත කුසල චිතතය, වෙතොපරිය කුයා අභිඥවට ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතායෙවීම "කුසල ඩමීය අවසාකෘත ඩමීයට ආරමාණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම" යයි කියනු ලැබේ.

12. කුසලා බානිා පුබෙබනිවාසානුගානි ඤුණා ආරමාණ පච්චයෙන පච්චයො.

(පූළී භවයන්හි වූ කෘසලය රහතත් වහත්සේගේ පුබෙබනිවාසානුසසති කියා අභිකැකු චිතතයට ආරමමණ ශකතියෙන් පුතාය වේ.) රහතත්වහත්සේ පූමී භවයන්හි ඇතිවූ කුසලය දකිනු පිණිස පුබෙබනිවාසානුසානි කියා අහිඥ විතතය උපදවා ගත්නා කල්හි එම පුබෙබනිවාසානුසානි කියා අභිඥවට පූමී භවයන්හි වූ කුසලය ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය මීම ''කුසල ධමීය අවාෘකෘත ඩමීයට ආරම්මණ ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

13. කුසලා බණ්ඩා යථා කමමූපන ඤැණියස ආරම්මණ පච්චයෙන පච්චයො.

(අතිත ලෞකික කුසලයන් රහතන් වහන්සේගේ යථාකමමූපග කුයා අභිඥ චිතනයට ආරමමණ ශකතියෙන් පුතාය වේ.)

පෙර ආත්මභාවයන්හි කළ කුසල ධමීයන් දක්නා කැමති රහතන්වහන්සේ යථා කම්මූපග කියා අභිඥව උපදවන කල්හි එම යථා කම්මූපග කියා අභිඥ චිතනයට පූෂී ආත්මභාවයන්හි ඇතිවූ කුසලයන් ආරම්මණ ශකති යෙන් පුතායවීම ''කුසල ධමීය අවාහකෘත ධමීයට ආරම්මණ පුතාය ශකතියෙන් උපකාරවීම" යයි කියනු ලැබේ.

14. කුසලා බැකිා අනාගතංස ඤාණියස ආරම්මණ පව්වයෙන පව්වයො.

(අතාගතයෙහි ඇතිවන එක්විසි කුසල චිතතය රහතන් වහත්සේගේ අනාගතංස කියා අභිඥ චිතතයට ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

රහතත්වහත්සේ අනායත්ගේ අනාගත කුසලයත් දකිනු කැමතීව අනාගතංස කියා අතිඥ විතතය උපදවන කල්ති එම අනාගතංස කියා අතිඥ විතතයට එක්විසි කුසල විතතය අාරමමණ ශක්තියෙත් පුතාය එම ''කුසල බමීග අවාංකෘත බමීයට ආරමමණ පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර මීම'' යයි කියනු ලැබේ.

මේ අනුවාදයන්හි දක්වෙන අභිඥ චිතනයන් උපදවා ශන්නා පිළිවෙළ යට දක්වනලද හෙයින් ඒ අනුව චිතන ජීව යොද,ගත යුතු. 15. කුසලා බණිා ආවජජනාය ආරම්මණ් පච්චයෙන පච්චයො.

(කුසල් සිත් එක්විස්ස එය අරමුණු කරන මතො– චාරවජජන චිතතයට ආරමාණ ශක්තියෙන් පුනාය වේ.)

කුසල් සිත් අරමුණු කරමත් උපදනා චිතත වීපිත්හි ජවතයන්ට පෙර උපදනා මනොදවාරාවජජන චිතතයද එම කුසල චිතතය අරමුණු කිරීම ''කුසල ධමීය අවාංකෘත ධමීයට ආරමමණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

4. විපිය—

අකුසලො ඩනමා අකුසලකා ඩමාකා ආරමාණ පචානයා පචානයා.

(අකුසල ඛ්ෂීය අකුසල ඛ්ෂීයකගේ පහළවීමට ආරම්මණ පුතා8ය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහිදී අකුසල ධමීයන්ට අංරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වන අකුසල ධමීයෝ නම්:

> අකුසල් සිත් දෙලොසය. චෛතසික සත් විස්සය.

පුතෙහාත්පනන වශයෙන් ලැබෙන අකුසල ඛ්ෂීයෝ නම් එම දෙළොස් අකුසල් සිත් සහ වෛතසික සත් විස්සග.

මෙහි සුදුසු පරිදි එක්වර ලැබෙත ආරම්මණ ආරම්මණාඛිපති, ආරම්මණුපනිසාසය යන පුතාය ශක්ති තුනෙන් ආරම්මණ පුතාය ශක්තියම ලැබේ.

මේ වීපියේ අනුවාද වශයෙන්

 රාශං අසාදෙති, අභිනඥති, තං ආරඛා රාශෞ උපාජජති, දිටඹ උපාජජති, විවිකිච්ඡා උපාජජති. උදබවවං උපාජජති, දෙමනසාං උපාජජති.

196

රාගය පුඛාන ලොහමූල චිතතය, තවක් ලොහමූල සොමනස් සිනකින් අංසවාදනය කරන කල්හිද, සපුතික තෘෂ්ණා පුඛාන ලොහමූල සොමනස් චිතතයෙත් අභි-තඥනය කරන කල්හිද, එය අරබයා හෙවත් එය කරණ කොටගෙන තැවතත් රාහය උපදී. එකල්හි උපදතා චිතත වීපියෙහි භවාඞ්ගවලන භවාඞ්ගුපචෙඡදයනට අනතුරුව රාගය පුධාන ලොහමූල අකුසල් සිත් අරමුණුකොට මතොවාරාවජජනයද, රාගය පුඛාන ලොභමූල සිතක් ජවනකෘතෳඥයෙන් සන්වරක්ද ඉපිද නිරුදධවූ පසු නද,– රමාණ ඇතිව හෝ තැතිව හෝ භවාඞ්ගයවේ මෙපරිද්-දෙන්ම එම රාගයම අරමුණු කොට ඒ මාගේ අ**රමූණ**යයි වරදවාගෙන සතුටු වන කල්හි දිට්සිගත සමපුයුකත චිතතයද, එය අකුසලයක්ද? නැතිද? යනාදී වශයෙන් සැකය උපදනා කල්හි මොහමූල විචිකිචඡා සහගත චිතන-ශ්ද, එම රාශය නිසා සිත වික්ෂිපත වන කල්හි මොහමූල උද්ධිවව සම්පුයුකත චිතතඥ, රාහය කරණකොටගෙන දේමතසක් ඇතිවූ කල්හි වෙෂමූල දෙමනසස සහගත සිතක්ද ජවන කෘතාය ගෙන් සත්වරක් ඉපිද නිරුඬුවේ. මෙසේ රාගය පුඛාන ලොහමූල අකුසලය අරමුණුකොට දෙ ලොස් අකු සල චිතතයන් ඇති වී මේදී ඒ දෙ ලොස් අකු සල චිත්තයන්ට මුලින් සිදුකළ රාගය නම් වූ අකුසලය ආරමෙණ ශකතියෙත් පුතාය වීම ''අකුසල ඛමීය අකුසල ඛමීයකගේ පහළවීමට අංරම්වණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම''යයි ක්යනු ලැබේ.

2. දිටසිං අඟාදෙනි, අභිනාඥති, තං ආරඛ්යරාගො උපාජජති, දිටසි උපාජජති, විවිකිච්ඡා උපාජජති, උදඩච්චං උපාජජති, දෙමනාසාං උපාජජති.

අභිධමානී පුදීපිකා

(සව සනතානයෙහි හෝ පරසනතානයෙහි හෝ ඇතිවූ ම්ථා දෙටේග, ආසවාදනය, අහිතඥනය කරන කල්ති එග අරබයා රාගය උපදියි, දිවයීග උපදියි, විචිකිචඡාව උපදියි, උදධචාග උපදියි, දෙමනසාය උපදියි.)

මෙහි දිටසීය නම් මම ය මාගේ ය යනාදි වශයෙත් හත්නා සකකායද වේය ආදිකොට ඇති සියළුම ම්ථා ද ේ ීහුය. ඒ දිටසීය පුඩාන ලොහ මූල දිටසිගත සම්පුයුකත අකුසලය ආසාදත, අභිතඥනාදිය කරන කල්හි, රාග, දිටසි, විචිකිච්ඡා, උදඩච්ච, දෙමනසසාදී අකුසලයන් ඇති ඒමේදී ඒ දෙලොස් අකුසල චිතනයන්ට දිටසීය පුඛාන ලොහමූල දිටසීගත සම්පුයුක්ත චිතනය අාරමෙණ ශක්ති-යෙන් පතායවීම ''අකුසල බමීයක් අකුසල බමීයකගේ පහලවීමට ආරමාණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම"යයි කියනු ලැබේ.

3. විවිකිචජං ආරබහ විවිකිච්ඡා උපාජජති, දිටඹ උපාජජති, උදඩච්චං උපාජජති, දෙමනඤං උපාජජති.

(ව්චිකිචජාව අ**ර**බයා විචිකිචජාව උපදියි, දිටසීය උපදියි, උදාවචාය උපදියි, දෙමනසාය උපදියි.)

විවිකිවණව අරමූණුකොට නැවත තැවතත් සැකය උපදනා කල්හි විචිකිචණ සම්පුසුක්ත අකුසල ජවනයද දිටසීය උපදනා කල්හි ලොහමූල දිටසීගත සම්පුසුක්ත ජවත් සිතක්ද, උදධච්චය උපදනා කල්හි මොහමූල උදාවච්සම්පුසුක්ත ජවතයද, දෙමනස උපදනා කල්හි වෙෂමූල පටිඝ සම්පුසුක්ත ජවනයද ඇතිවේ. එසේ ජවත කෘතායයෙන් උපදනා දිටසීගත සම්පුසුක්ත ලොහමූල සිත් සතරය, වෙෂමූල දෙසිතය, මොහමූල දෙසිතය යන අකුසල් සිත් අටට විචිකිච්ඡා සම්පුසුක්ත මොහමූල අකුසල චිතනය අරමූණුවීම ''අකුසල බමීය, අකුසල බමීයකාගේ පහළවීමට ආරමාණ පුතායය ශක්තියෙන් උපකාරවීම"යයි කියනු ලැබේ. 4. උදඩවවං ආරබහ උදඞවවං උපපජරති, දිටහී උපපජරති, විචිකිචණ උපපජරති, දෙමනාසාං උපපජරති.

(උදධ විවිත අරබයා උදධවට රිසිදියි, දිටහිය උපදියි, විචිකිච්ඡාව උපදියි, දෙමතසාය උපදියි.)

උදාවචන අරමූණුකොට උදාවචන උපදනාකල්හි, මොහ මූල උදාවච සම්පුයුක්ත ජවනයද, දිටයිය උපදනා කල්හි ලොහමූල දිටයිගත සම්පුයුක්ත ජවනයද, විචිකිච්ඡා උපදනා කල්හි මොහමූල විවිකිච්ඡා සම්පුයුක්ත ජවතයද දෙමතස උපදතාකල්හි දෙෂ මූල දෙමතස් ජවතයද ඇතිවේ. එසේ ජවනකෘතාගෙන් උපදතා දිටයිගත සම්පුයුක්ත සිත් සතරය, දෙමනස් දෙසිතය, මොහමූල දෙසිතය යන අකුසල් සිත් අටට උදාවච සහගත මොහ මූල අකුසලය ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතායවීම ''අකුසල ටමීය අකුසල බමීයකගේ පහළවීමට ආරමාණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම" යයි කියනු ලැබේ.

5. දෙමනසාං ආරඛා දෙමනසාං උපාජජති, දිටඹ උපාජජනි, විවිකිච්ඡා උපාජජනි, උදධවවං උපාජජති.

දෙමනස අරබගා දෙමනස උපදියි, දිටසීය උපදියි, විවිකිවණාව උපදියි, උදා වවග උපදියි.)

දෙමනස හෙවත් වෙෂමූල අකුසලය අරමුණුකොට දෙමනස උපදනා කල්හි දෙවෂමූල ජවනයද, දිටසීය උපදතාකල්හි ලොහමූල දිට්සිගත සම්පුසුක්ත ජවනයද, විවිකිච්ඡාව උපදනා කල්හි මොහමූල විවිකිච්ඡා සහගත ජවනයද, උදධච්චය උපදතා කල්හි මොහමූල උදධච්ච සහගත ජවනය ද ඇතිවේ. එසේ ජවනකෘතායයෙන් උපදනා දිටසීගත සම්පුසුක්ත ලොහමූල සිත් සතරය, වෙෂමූල දෙසිතය, මොහමූල දෙසිතය යන අකුසල් සිත් අටට දෙමනස ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතාය වීම "අකුසල බමීය, අකුසල බමීයකාගේ පහළවීමට ආරමාණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම"යෙ කියනු ලැබේ 5. විථිය---

අකුසලො ඩළමො කුසලසස ඩමමසස ආරම්මණ පව්වයෙන පව්වයො.

(අකුසල ඛමීය කුසල ඛමීයට ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ)

මෙහි කුසල ධම්යට ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතාය වන අකුසල ධම්යෝ නම්:

> අකුසල් සිත් දෙලොස ය. වෛතසික සත්විස්සය.

මේ අකුසල පුතාංය ධමීයන්ගේ පුතොංත්පත්න එශයෙන් ලැබෙන කුසල ධමීයෝ නමා

> මහා කුසල් සින් අටය වෙතොපරිය කුසලාභිණැකැය පුබෙබනිවාසානුසානි කුසලාභිණැකැය යථාකම්මූපග කුසලාභිණැකැය අතාගතංස කුසලාභිණැකැය අපුමාණාපයන් හැර වෛතසික සහිසය

මෙහි ලැබෙන්නේ ආරම්මණ ශක්තිය ය.

මේ විටියෙහි අනුවාද වශයෙන්

1. සෙකබා පහිමන කිලෙසෙ පවවවෙකබහති.

(ශෛස්ෂ පුද්ගලයෝ මාගීයෙන් පුහිණ කළ කෙලෙස් පුතාවෙස්ෂා කරන කල්හි ඒ පුතාවෙස්ෂා ජවනයන්ට පුහාණය කළ කෙලශයෝ ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වෙත්.)

සොවාත් මාගීඥනගෙත් පුහාණය කරනු ලබන කෙලශයෝ තම් දිටයි විචිකිච්ඡා යන දෙකය. සොවාන් පුද්ගලතෙම තමාගේ මාගීයෙන් පුහීණ කෙලශයන්

200

මෙනෙහි කරන කල්හි, හවාඞ්හ චලන, හවාඞ්හුපවෙඡද ශන්ට අනතුරුව දිටසී විවිකිචුණා ශත කෙලශයන් අරමුණු කොට මනොචාරාවජජනශද, කාමාවවර මහා කුසල් සිතක් පුතාවෙසු ජවන කෘතාශයෙන් සත් වරක්ද ඉපිද නිරුදධාවීමෙන් පසු භවාඞ්ගය වේ. අනතුරුව තදනුවනීක මනොචාර වීපියකින් තමා විසින් පුහාණය කරනලද කෙලෙස් මෙතෙකැයි දන ගන්නේය. මේ චිතත වීපිවල පුතාවෙසමෘකුසල ජවනයන්ට පුහිණ ක්ලෙශයෝ ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වෙති.

සකෘදගාම මාගීයෙන් තුනී කිරීම් වශයෙන් පුහාණය කරනු ලබන ක්ලෙශයෝ නම් ඹෟදරික රාශ, වෙෂ, වොහයෝ යි

අතාගාම් මාගීයෙන් පුහාණය කරනුලබන ක්ලෙශයෝ තම් කාමරාන වාාපාද යන දෙකය.

සකෘද,ගාම අනාගාම අංශසීයන් වහන්සේලා විසින් තම තමන්ගේ මාශීයෙන් පුහිණ කෙලෙස් පුතාවෙකුණ කරන කලති ඒ විතත විපිවල උපදනා මනොචාරාවජජනයට හා පතාවෙකුෂා ජවනයන්ට අරමූණු වන්නේ ඒ ඒ මාශී යෙන් පුහිණ කළ කෙලෙස්ය. මෙසේ සෝවාන් සකෘද,ගාම අතාගාම අංශසී පුද්ගලයන් විසින් තම තමන්ගේ මාශී ශූනයෙන් පුහිණ කළ කෙලෙස් පුතාවෙකුෂා කරන කල්ති ඒ කාමාවවර පුතාවෙකුෂා කුසල ජවනයන්ට ඒ ඒ ක්ලෙශයෝ ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාසය වීම ''අකුසල ඛමීය කුසල ඛමීයට ආරම්මණ පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වීම ය බී' කියනු ලැබේ.

2. සෙකබා විකබමහිතෙ කිලෙසෙ පවවවෙකඛනති.

(ශෛක්ෂ පුද්ගලයෝ මාගීයෙන් විෂ්කමහිත කෙලෙස් තොහොත් අපුහිණ කෙලෙස් පුතාවෙක්ෂා කරන කල්හි ඒ පුතාවෙක්ෂා ජවනයන්ට අපුහිණ ක්ලෙශයෝ ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වෙති.)

අභිධමානී පුදීපිකා

සොවාත් මාහීයෙත් අපුහිණ කෙලශයෝ තම ලොහ, දෙෂ, මොහ, මාන, පීන, උදඩවව, අහිරීක, අනෝතතප යන අට දෙනය.

අතාගාම් මාගීගෙන් අපුතිණ ක්ලෙශයෝ නම් රූප රාශ, අරුප රාශ, මොහ, මාන, පීන, උදධවව, අභිරික, අනොතතපප ගන අට දෙතය.

සෝවාත්, සකෘද,ගාම්, අනාගාම් ආයාර්ත වහත්සේලා තම තමන්ගේ මාග්යෙන් අපුහිණ කෙලෙස් මෙතෙහි කරන කැමති කල්හි භවාභාවලත හවඞ්ගුපවෙඡදයන්ට අතතුරුව අපුහිණ කෙලෙස් අරමූණුකොට මනොවාරා-වජජනයද, කාමාවවර මහා කුසල් සිතක් ජවත කෘතා යෙන් සත් වරක්ද ඉපිද නිරුඬ වූ පසු භවාභාග වේ. මේ විතන වීපියට අනතුරුව තදනුවතීක මනොවාර චීපියෙන් අපුහිණ කෙලෙස් මෙතෙකැයි දනගනී. මෙසේ ශෛක පුද්ගලයත් විසින් තමන්ගේ මාග්යෙන් අපුහිණ කෙලෙස් පතාවෙක්ෂා කරන කල්හි අපුහිණ ක්ලෙශයෝ පතාවෙක්ෂා කරන කාල්හි අපුහිණ ක්ලෙශයෝ පතාවෙක්ෂා කරන කාල්හි අපුහිණ ක්ලෙශයෝ පතාවෙක්ෂා කරන කාල්හි අපුහිණ ක්ලෙශයෝ පතාවෙක්ෂා කරන කාම කුසල ජවනයත්ට ආරමාණ ශක්තියෙන් පතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම" යයි කියනු ලැබේ.

8. පුබෙබ සමුදු ීගණාණ කිලෙසෙ ජානනති.

(ශෛක පුද්ගලයෝ පෙර පැවති ක්ලෙශයන් දනගනු කැමති කල්හි, එය දනගන්නා කාමාවවර කුසල ජවනයන්ට පෙර පැවති ක්ලෙශයෝ ආරම්මණ ශක්ති ගෙන් උපකාර වේ.)

සෝවාත්, සකෘදගාම්, අතාගාම් පුද්ගලයෝ, පෙර තම සනතානයත්හි බලපැවෑත්වූ ක්ලෙශයෝ මේ මේ ගයි

202

දන ගත්නා කල්ති භවාඞ්ග වලන භවාඞ්ගුපචෙඡදයන්ට අනතුරුව, පෙර පැවති කෙලෙස් අරමූණු කොට මතොවාරාවජිජනයද මහා කුසල් සිතක් ජවත කෘතා යෙන් සත්වරක් ද ඉපිද නිරුදඩ වූ පසු භවාඞ්ගය වේ. මේ චිතත වීපීන්ති උපදතා කාමාවවර කුසල ජවනයන්ට පෙර පැවති කෙලෙස් ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතායාවීම ''අකුසල බමීය කුසල බමීයට ආරම්මණ පුතාය ශක්ති යෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

4. සෙකඛාවා පුථුජජනාවා, අකුසලං අනිවවතො, දුකබතො, අනතතතො විපසානති.

(ශෛකාෂවූ හෝ පුංථන්ජන වූ හෝ පුද්ගලයා විසින් අකුසලය අනිතාය, දුකඛය, අනාත්මය යයි විදශීනා කරන කල්හි එම අකුසලය විදශීනා කරන කාමාවවර කුසලයට ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

ශෛක්ෂ පුද්ගලයෙක් හෝ පෘථන්ජන පුද්ගලයෙක් හෝ රාගාදී වූ යම අකුසලයක් අනීතාසය, දුක්කය, අනාත්මය යයි විදශීතා කරන කල්හි හවාඞ්ග වලන, හවාඞ්ගුපචෙඡදයන්ට අනතුරුව රාගාදී වූ අකුසල පුඛාන අකුසල චිතතය අරමූණු කොට මනොචාරාවජජනයද, කාමාවවර මහා කුසල් සිතක් විදශීනා ජවත් වශයෙන් සත්වරක්ද ඉපිද නිරුදඬ වීමෛත් පසු හවාඞ්ගය වේ. මේ චිතත වීපියෙහි උපදතා කාමාවවර කුසල ජවනයන්ට විදශීතාවට අරමුණු වූ අකුසල චිතතය ආරමෙණ ශක්නි යෙන් පුතාවීම ''අකුසල ඛමීය කුසල ඛමීයට ආරමෙණ පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

5. වෙතොපරිය ඤගෝන අකුසල විතත ස**මඬන්**සා විතතං ජානානති

(ශෛසාෂ වූ හෝ පෘථග්ජන වූ හෝ පුද්ගලයෙක් චෙතොපරිය ඤුණයෙත් හෙවත් පරසිත් දත්තෘ නුවණින් පරසනතාන ගත අකුසල චිතතය දූනගත්නා කල්හි එම පරසනතානගත අකුසලය වෙතොපරිය කුසලාභිඥ චිතතයට ආරමමණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අෂ්ටසමාපතතිලාහි ශෛකෘ පුද්ගලයෙක් හෝ පෘථග්ජන පුද්ගලයෙක් හෝ අතීත සත්වන දිනය සිට අතාගත සත්වන දිතය ඇතුළත පරසනතානයෙහි පහළවූ අකුසලය දකිනු කැමති කල්හි රූපාවවර පණුව මධාහන සමාපතානියට සමවැද, එම පාදක රුපාවවර පඤුවමබාහතයෙන් නැගිට අධ්ඪාන කොට වෙනොපරිග කුසලාභිඥ චිතතය උපදවා ගනී. එම චෙතොපරිය කුසලාභිකුඤු චිතතයට අරමුණු වත්තේ පරසනතානගත අකුසල චිතතයයි. එයට අනතුරුව වෙතොපරිය ඤණ යෙන් දක්නාලද පරසනතානගත අකුසලය අරමූණු කොට කාමාචවර කුසල ජවතයන් පහළවන මතොවාර වීළුවලින් අකුසලය මෙතෙකැයි දූනගනී. මේ චිතන වීපිවල උපදනා කුසල ජවනයන්ට පරසනතානගත අකුසලය ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතායවීම ''අකුසල **බමී**ය කුසල ධමීයට අංරමමණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම" යයි කියනු ලැබේ.

6 අකුසලා බාකිා වෙතොපරිය ඤුණික ආරම්මණ පව්වයෙන පව්වයො.

(දෙළොස් අකුසල් සිත් හා වෛතසික සත්විස්ස ශෛකාෂවූ හෝ පෘථන්ජතවූ හෝ පුද්ගලනේනේ වෙතො පරිය කුසලානි*සැඤ* චිතතයට ආරමාණ පුතාය ශක්ති යෙන් උපකාර වෙන්.)

ශෛකෂ පුද්ගලයෙක් හෝ පෘථග්ජන පුද්ගලයෙක් හෝ පරසනතාතගත අකුසලය, වෙතොපරිය ඤුණයෙන් දකිනු කැමති කල්හි යට දක්වත ලද පරිද්දෙන් වෙතො පරිය ඤෑණය උපදවාගෙන එයින් පරසනතාතගත අකුසල වූ වෙදනා, සංඥ, සඞ්ඛාර, විඤඤණ යත නාමසකනියන් දුනගනී. මෙසේ උපදනා වෙතොපරිය කුසලාභිඤඤුවට පරසනතානගත අකුසලසකානියත් ආරම්මණ ශක්තියෙන් පතායවීම අකුසල ඛෂීය කුසලඛ්ෂීයට ආරම්මණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම යයි කියනු ලැබේ.

7. අකුසලාබනිා පුබෙබනිවාසානුසාති ඤැණසා ආරම්මණ පච්චයෙන පච්චයො.

(අකුසල සකානියෝ පෙර විසූ කඳ පිළිවෙල දන්නා පුබෙබනිවාසානුසසති කුසලාභිකුඤුවට ආරම්මණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

ශෛක්ෂවූ හෝ පෘථන්ජනවූ හෝ පුද්ගලයන් විසින් පෙර ජාතිවල පැවති අකුසලයන් අරමුණු කොට පුබෙබ-තිවාසානුසානි කුසලාතිඤඤ චිතනය උපදවාගෙන එයින් පෙර ජාතිවල පැවති අකුසලයන් බලන කල්හි පුබෙබනිවා-සානුසානි කුසලාභිඤඤ චිතනයට එම අකුසල සකානියන් අරමුණුවීම ''අකුසල බමීය කුසල බමීයට ආරම්මණ පුනාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම" යයි කියනු ලැබේ.

8. අකුසලාබාකිා යථාකම්මූපග ඤැණසී ආරම්මණ පව්වයෙන පව්වයො.

(අකුසලසකානියෝ අනීත අකුසල කම්යන් දක්නා යථාකම්මූපග කුසලාභිකුඤුවට ආරම්මණ පුතාසය ශකති– ගෙන් උපකාර වේ.)

අතිත අකුසලය දක්තා කැමති ශෛක්ෂ පුථග්ජන පුද්ගලයත් විසින් අතිත අකුසලය අරමුණු කොට යථාකම්මූපග කුසලාභිණුඤ විතතය උපදවා ගත් කල්භි එම යථාකම්මූපග ඤුණයට අකුසල් සිත් දෙළොස සහ වෛතසික බම සත්වස්ස ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය මීම ''අකුශල බමීය කුසල බමීයට ආරම්මණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

9. අකුසලා බැකිා අනාශතංස ඤුණසස ආරම්මණ පච්චයෙන පච්චයො. (අනාගත අකුසලසකණියත් අතාගතංස කුසලාභිණුඤූ– වට ආරමමණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අතාගත අකුසලයන් දක්තා කැමැතිව එම අතාගත අකුසල් සිත් දෙළොස සහ වෛතසික සත්විස්ස අරමුණු කොට උපදතා අනාගතංස කුසලාභිකැඤුවත්ව එම අකුසල සකණියත් ආරම්මණ ශක්තියෙත් පුතායෙවීම ''අකුසල බමීය කුසල බමීයට ආරම්මණ පුතායෙ ශක්තියෙත් උපකාර වීම" යයි කියනු ලැබේ.

3. විමිය---

අකුසලෙං ධිමේමා අබාහකතාසා ඩිම්මසා අාරම්මණ පව්විතෙන පව්විතෙ.

(අකුසල් සිත් දෙලොහ හා වෛතසික සත්විස්ස අවසාකෘත බමීයට ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

මෙහි අවාහාකෘත ධාමීයන්ට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වන ධාමයෝ තම

අකුසල් සිත් දෙලොස සහ වෛතසික සත්විස්සය

පුතෙහාත්පතන බම් වශයෙත් ලැබෙන අවහාකෘත බමීයෝ නම්

තද,රමමණ එකොලොසග පඤවචාරාවජජනය හැර කාමකියා දශග ග වෙතොපරිය කියා අභිඤඤවය පුබෙබනිවාසානුසසති කියා අභිඤඤුවය ගථාකම්මූපහ කියා අභිඤඤුවය අනාගතංස කියා අභිඤඤුවය

විරති හා අපුමාණා¤යන් හැර වෛතසික තෙතිසශ. මෙහි ආරම්මණ ශක්තිය පමණක් ලැබේ. මේ විටිගේ අනුවාද වශයෙන්

1. අරහා පහිනෙ කිලෙසෙ පවවවෙකඛති.

(රහතත් වහත්සේ අර්හත් මාගීඥනයෙත් පුහිණ කළ කෙලෙස් පුතාවෙසා කරන කල්හි ඒ පුතාවෙසා නියා ජවනයන්ට පුහිණ කළ ක්ලෙශයත් ආරමාණ ශක්තියෙත් පුතාය වේ.)

රහත් මගින් පුහීණ කරනු ලබන ක්ලෙශයෝ නම් රුප රාග, අරූප රාග, මොහ, මාන, පීන. උදාවචා, අභිරික අතොතතපප යන මොව්හු ය.

අර්හන් බවට පැමිණි ආගසීයන් වනන්සේ රහන් මග නැණින් පහකළ කෙලෙස් මෙනෙහි කරනු කැමති කල්හි හවාඔහවලන භවාඞ්ගුපචෙෂ්දයන් ඉපිද නිරුතුවූ පසු පහකළ ඒ රාගාදි කෙලෙස් අරමුණු කොට මනොවාරාවජජනයද, කාමාවචර මහා කියා සිතක් ජවන් වශයෙන් සන්වරක් ඉපිද නිරුතුවූ පසු භවාඞ්නය වේ. මේ චිතන වීපියෙහි කාමාවචර මහා කියා ජවනයන්ට රාගාදීවූ පහකළ කෙලෙස් ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය මීම ''අකුසල බමීය අවාහකෘත බමීයට ආරම්මණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

2. අරහා පුබෙබ සමුදු විණෝණ කිලෙසෙ ජානාති.

(පූම්ගෙහි කරණලද අකුසලයන් දැනගත්නා කල්හි රහතන් වහන්සේගේ සනතාතයෙහි උපදනා කාමාවවර කියා ජවනයත්ට පෙර කළ අකුසල් ආරමමණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

රහත් බවට පැමණිමට පෙර කරනලද අකුසලයන් මෙනෙහි කරත කල්හි භවාඞ්ගවලත, භවාඞ්ගුපවෙඡිදයන්ට අනතුරුව ඒ අකුසලයන් අරමුණුකොට මනොචාරාවජජන යද, කාමාවවර මහා කුයා සිතක් ජවන කෘතාසයයෙන් සත්වරක් ඉපිද නිරුදඛවූ පසු භවාඞ්ගය වේ. අනතුරුව නදනුවනීක`මුනොචාර කාමකුයා ජවත් සහිත වූ චිතන වීට පහළවීමෙන් ඒ පෙර කළ අකුසලයන් දූනගනී. මේ චිතතං චිපිවල කාමාවවර කියා ජවනයන්ට පෙර රැක්කළ කෙලශං ධමීයන් ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාසය වීම ''අකුසලං ධමීය අවසාකෘත ධමීයට ආරම්මණ පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

3. අරහා අකුසලං අනිචවතො, දුකඛතො, අනතතතො විපසානි.

(රහතත් වහත්සේ අකුසලය අනිතා¤ය, දුකඛයය, අනාත්මය යයි විදශීනා කරන කල්හි උපදනා කාමාවවර කියා ජවනයන්ට ඒ අකුසල ධමීය ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතා¤ය වේ.)

පුළුයෙහිදී සවසනතානයෙහි හෝ පරසනතානයෙහි හෝ හටගත් අකුසලයන් අනිතයය, දුකඛය ය, අනාත්මය යයි විදශීනා කරන කල්හි උපදනා චිතන වීවියෙහි කාම කියා ජවනයන්ට ඒ අකුසල ධමීයන් ආරම්මණ ශකතියෙන් පුතාය වීම ''අකුසල ධමීය අවසාකෘත ධමීයට ආරම්මණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

4. අරහා චෙතොපරිය *කුරෝන* අකුසල විතත සමඩ්හිසස චිතතං ජානාති.

(රහතත්වහත්සේ පරසිත් දත්තා නුවණිත් හෙවත් වෙතොපරිග කුයා අභිකැඤ සිතින් අකුසල් සිත් ඇතියහුගේ එම අකුසල් සිත් දක්නා කල්හි ඒ වෙතොපරිය කුයා අභිකැඤ චිතතයට අකුසල ධමීය ආරම්මණ ශක්තියෙත් පුතාය වේ.)

පරසනතානගත අකුසල විතතය බලනු කැමති රහතත් වහත්සේ රූපාවවර පඤවමඛ්තාන කියා සමාපතතියට සමවැද එයිත් නැගිට වෙතොපරිය කියා අභිඥවට පෘදක වන රූපාවවර පඤවමඛතාතයට සමවැද, එයට අනතුරුව පරසනතාතගත අකුසලය දක්නාවූ වෙතොපරිය කියා අභිඤඤ විතතය ඉපදීමේදී භවාඞ්ගවලත, භවාඞ්ගුපචෙඡද– යන්ට අතතුරුව එම අකුසලය අරමුණුකොට මනොවාරං වජජනයද, උපෙකඛා සහගත කිදිණසම්පුයුකත මහා කියා සිතක් ජවනකෘතායයෙන් පරීකම්, උපවාර, අනුලොම, හොතුභූ වශයෙන්ද, පඤුවමඛාහන කියා විතනය පරසින් දත්තා වෙතොපරිය කියා අභිඤඤ භාවයෙන්ද, එක්වරක් උපදී. එයට පසු භවාඞ්ගය වේ. මෙයට අනතුරුව වෙතොපරිය කිදුණයෙන් දක්නා ලද පරවිතතය අරමූණු කොට කාම කියා ජවන විතතවීම ඉපදීමෙන් පරසනතාන ගත අකුසලය දනගනී. මේ විතත වීම වලින් අභිඤඤ වීමයේ වෙතොපරිය කිදුණය පුඛාත රුපාවවර කියා පඤවමඛාහනයට හා එයට අනතුරුව ඇතිවත වීවියේ මහා කියා ජවනයන්ටද පරසනතානගත අකුසල් සිත් දෙළොස ආරම්මණ ශකතියෙන් පුතාවේම ''අකුසල ඛමීය අවහාකාත ඛම්යට ආරමාණ පුතායෙ ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

6. සෙකබාවා පුථුජජනාවා අකුසලං අනිව්වනොං දුකඛතො අනතතතො විපසාහති, කුසලෙනිරුදෙබ විපාකො තදරමමණතා උපපජජති.

(ශෛකෂ වූ හෝ පෘථන්ජන වූ හෝ පුද්ගලයෝ අකුසලය අනිතාසය, දුක්ඛය ය, අනාත්මය යයි විදශීනා කරත කල්හි, ඒ විදශීනා කුසල ජවනයන් නිරුදඩ වූ කල්හි ඇතිවන තද,රමමණ විපාක චිතතයන්ට, අකුසලය ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාසය වේ.)

ශෛඤ වූ පුද්ගලයෙක් හෝ පෘථග්ජන පුද්ගලයෙක් හෝ සවසනනානගත හෝ පරසනතාතගත අකුසලය අතිතාග, දුකඛය, අනාත්මය යයි විදශීතා කිරීමේදී භවාභිග වලන භවාභිගුපචෙඡදයන්ට අනතුරුව, අකුසලය අරමුණු කොටගෙත මනොවාරාවජජනයද මහා කුසල් සිතක් ජවන කෘතායයෙන් සත්වරක් ඉපිද නිරුදධ වෙත්. එයට අනතුරුව තදුලබෙන විපාක චිතතයක් ඒ අකුසලයම අරමුණුකොට දෙවරක් ඉපිද නිරුදධ වීමෙන් පසු. හවාභිගයෝ වෙත්. මේ විපාක වූ තදුරමාණ චිතතයන්ට අකුසල චිතතය ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාවීම ''අකුසල බමීය අවාහකාත බමීයට ආරම්මණ පුතායය ශක්තියෙන් උපකාරවීම''යයි කියනු ලැබේ.

6. අකුසලං අසාාදෙති, අභිනඥති, තං ආරඛ්ත-රාගෝ උපාජනි, දිටයි උපාජනී, විවිකිච්ඡා උපාජනී, උදධච්චං උපාජනී, දෙමනසාං උපාජනී, අකුසලෙ නිරුදෙධ විපාතෝ තදුරම්මණතා උපාජනී.

(අකුසලය ආසවාදනය, අහිතඥනය කරන කල්හි එය අරබයා රාගය උපදී, දිටසිය උපදී, විචිකිච්ඡාව උපදී, උඬච්චය උපදී, දෙමනසාසය උපදී. ඒ අකුසල ජවනයන් නිරුඬ වූ කල්හි එම අකුසලයම අරමූණුකොට උපදනා විපාක වූ තදුරමමණ චිතතයන්ට අකුසලය ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

මෙහි ආස්වාදනයෙහිදී ලොහමූල සිත් සතරද, අභි-නඤතගෙහිදී පීතිය පධාන ලොහමූල සිත් සතරද, රාශය උපදනා කල්හි රාශය පධාන ලොහමූල සිත් අටද, දිටසීය උපදනා කල්හි ලොහමූල දිටසීශත සම්පුසුකත සිත් සතරද, විවිකීචණව උපදනාකල්හි මොහමූල විචිකිචණ සහගත විතතයද, උදධච්චය උපදතා කල්හි මොහමූල උදධච්ච සහගත විතතයද, දෙමනස උපදනා කල්හි වෙෂමූල පටිඝ සම්පුසුක්ත දෙසිතද යන මේ දෙළොස් අකුසල ජවනයත් එකී අකුසලය අරමූණු කරමිත් උපදී. මේ අකුසල ජවනයත් නිරුදධ වූ කල්හි එම අකුසල අරමූණම ගෙන විපාක වූ තදුරමෙණ දෙසිත පහළ වෙත්. අනතුරුව හවාභිගය වේ මේ විපාක වූ තදුරමෙණ සිතට එම අකුසලය ආරමමණ ශක්තියෙන් පතාවීම ''අකසල ධමීය අවහාකෘත ධමීයට ආරමමණ පතාය ශක්තියෙන් උපකාර පීම'' යයි කියනු ලැබේ.

7. අකුසලා බනිා චෙතොපරිය ඤාණිසා, පුතිබ-නිවාසානුසානි ඤාණිසා, යථා කම්මූපහ ඤාණිසා, අනාගතංස ඤාණිසා ආවජජනාය ආරම්මණ පව්වයෙන පව්වයො. (අකුසලසකණියෝ රහතන් වහන්සේගේ වෙතොපරිය කියා අභිඤඤවටද, පූමේනිවාසානුසසති කියා අභිඤඤවටද, යථා කමමූපහ කියා අභිඤඤවටද, අනාගතංස කියා අභිඤඤවටද, මනොවාරාවජජන චිතතයටද ආරමමණ පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

රහතත් වහත්සේ පරසනතානගත අකුසලය දක්තා කල්හි වෙතොපරිය කියා අහිඥවිතතය උපදී. පෙරවිසු කඳ පිළිවෙල දක්නා කල්හි පුබෙබනිවාසානුසානි කියා අභිඤඤාවිතතය උපදී. ඒ ඒ සතානයත්ගේ උත්පතතියට හේතුවන කමීයත් දක්නා කල්හි යථාකම්මූපශ කියා අභිඤඤාවිතතය උපදී. අමාගතය දක්තා කල්හි අතාගතාංස කියා අභිඤඤාව උපදී. මේ කියා අභිඤඤා විතතයත්ට අරමුණුවන්නේ එයින් දක්නා අකුසල බමීයයි. එපරිද්-දෙත්ම අකුසලය අරමුණුකොට ඇතිවන විතතවීමත්හි, ජවත් සිත්වලට පූළීයෙහි උපදතා මනොචාරාවණන විතතයද එම අකුසලය අරමුණු කරන්නේය. මෙනී කියා විතතයත්ට අකුසල සකකියෝ ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතායෙනිම ''අකුසල බමීය අවහාකෘත බමීයට ආරමාණ. පුතාය ශක්තියෙන් උපකොරවීම' යයි කියනු ලැබේ.

7. විපිය—

අබාතකතො ඩමෙමා අබාතකතාසා ඩමමසා අාරමමණ. පව්ව යෙන පව්ව යො.

(අවහාකෘත ධාමීය අවහාකෘත ධාමීයට ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

මෙහි අවාහාකෘත ධමීයන්ට ආරමාණ පුතාසය ශක්ති--යෙන් උපකාර වන පුතාය බාමීයෝ නම්:

> විපෘක සිත් සතිසය කුයා සිත් විස්සය වෛතසික අටතිසය රූප අටවිස්සය තිවතය යන බම්යෝයි

පුගත සාක්පනන ඩම් වශයෙන් ලැබෙන අවසාකෘත ඩම්යෝ නම්:

> කාම විපාක තෙමිස්සය කාම කියා එකොළොසය මිකැකුණකාවායතන කියා සිතය තෙවසකැකුණකාසකැකුගතන කියා සිතය දිබබවකබු කියා අතිකැකුය දිබබසොත කියා අතිකැකැය ඉදකිමිබ කියා අතිකැකැය වෙතොපරිය කියා අතිකැකැය වෙතොපරිය කියා අතිකැකැය පුබෛනිවාසානුසයන් කියා අතිකැකැය අතාගතංස කියා අතිකැකැය ලොකොතතර ඵල සිත් සතරය අපුමාණයෙන් හැර වෛතසික සනිසය යන පුතොහාත් පනත බමීයෝ යි.

මෙහි ආරම්මණ, ආරම්මණාධිපති, වන්ථාරම්මණ-නිසාස, ආරම්මණූපනිසාස, ආරම්මණ පුරෙජාත, වන්ථාරම්මණ විපාසුතත, ආරම්මණ පුරෙජාතානී, ආරම්මණ පුරෙජාත, අවිශ්ත යන ශක්ති අවෙත් ආරම්මණ ශක්තියම ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්

1. අරහා ඵලං පවවවෙකබති.

(රහතත් වහත්සේ අර්හත් ඵලය පුතාසයවෙකුමා කරන කල්හි උපදනා කැණෙසම්පුසුක්ත මහා කියා විගතයත්ව අර්හත් ඵල සිත ආරමාණ පුතාසය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.)

රහතන්වහන්සේ තමාගේ අර්හස් ඵලය පුතාවෙසා කරනු කැමති කල්හි භවාඞ්ගවලත, භවාඞ්ගුපචෙඡදයන්ට අතතුරුව අභීත්ඵලය අරමුණුකොට මතොවාරාවජජනයද,

212

කිදීණසම්පුයුක්ත මහා නියා සිත් සතරෙන් එකක් පතා-වෙකා ජවන කෘතාසයෙන් සත්වරක් ද ඉපිද නිරුදාවූ පසු භවාඞ්ගය වේ. අනතුරුව තදනුවනීක මනොවාර විපිහු වෙති. ඒ විතත වීපින්හි මනොවාරාවජජනයට හා මහා නියා ජවනයන්ට අර්හත් ඵල සිත ආරම්මණ ශක්ති යෙන් පතාසය වීම ''අවසාකෘත ධාෂීය අවසාකෘත ඛාෂීයට ආරම්මණ පතාසය ශන්තියෙන් උපකාරවීම''යයි කියනු ලැබේ.

2. අරහා නිබබානං පවවවෙකඛති.

(රහතත් වහත්සේ නිවාණය පුතාවෙකාං කරන කල්හි උපදතා කැණසම්පුයුක්ත මහා කියා චිතතයන්ට නිවාණය ආරමමණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

යට කියතලද පරිද්දෙත් රහතත් වහන්සේ නිෂීාණය පතාවෙකතා කරන කල්හි උපදනා විතනවීපීන්හි මනොවාරා වජජනයට සහ ඤෑණසම්පුයුක්ත මහා කියා ජවනයන්ට නිෂීාණය ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වීම, අවාංකෘත බමීය අවාංකෘත බමීයට ආරම්මණ පුතාය ශක්තියෙන් ''උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

3. නිබබානං ඵලකක ආරම්මණ පච්චයෙන පච්චයො

(තිම්ාණය, එය අරමුණුකොට උපදතා ලොකොතතර ඵල සිත් සතරට ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතෳය වේ.)

සොවාත් පුද්ශලතෙම තමාගේ සෝවාත් ඵලයට සමවදිනු කැමති කල්හි, භවාඞ්ග වලන, හවාඞ්ගුපචෙඡද– යත්ට අතතුරුව තෙෙුහුමික සංසකාරයත් අරමුණුකොට මතොවාරාවජජනයද සඳණසම්පුයුක්ත සොමතසය මහා කුසල් සිත දෙකෙත් එකක් අනුලොම ජවත් වශයෙන් සතර වරක් හෝ තුත් වරක් ඉපදීමෙත් පසු පුථමබාත සහගතවූ හෝ, චිතීයබාන සහගත වූ හෝ තෘතීයබාන සහගත වූ හෝ, චතුඵීබාත සහගත වූ හෝ, සොතාපතති ඵල චිතනයද, ඤැණ සම්පුසුකත උපෙකබා සහගත මහා කුසල් සිත් දෙකෙන් එකක් අනුලොම ජවන් වීනම් පඤා මධාහත සහගත වූ හෝ සොතාපතතිඵල චිතනයද, බොහෝ වාර ගණනක් උපදනේය.

සකෘදගාමි, අනාගාම් ඵල සමාපතති වීඵහුද මෙසේමය. අභීත් ඵල සමාපතති විපීත්හි අනුලොම ජවත් වශයෙන් උපදින්නේ ඤැණසම්පුයුක්ත මහා කිුයා චිතතයෝය.

මේ චිතත වීථිවල ලොකොතතර ඵල චිතතයත්ට නිළුණය ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතායවීම ''අවාකෘත බමීය අවාෘකෘත ධමීයට ආරම්මණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

4. නිබබාණං ආවජජනාය ආරම්මණ පච්ච ෂයන පච්ච යො

(නිළුණය මනොචාරාචජජන චිතතයට ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

සොවාන්, සකෘද,ගාම, අනාගාම ආයසීයන් වහන්සේලා නිවත පතාවෙකතා කරනු කැමති කල්ති හවාඞ්ග වලන, හවාඞ්ගුපචෙඡදයන්ට අනතුරුව නිළුණය අරමුණුකොට මනොවාරාවජජනයද ඤැණසම්පුසුකන මහා කුසල් සිතක් ජවන් වශයෙන් සත්වරක්ද ඉපිද නිරුදධ වූ පසු හවාඞ්ගය වේ. රහතන් වහන්සේගේ වනාහි ජවනයෝ මහා කියා ඤෑණ සම්පුසුකන සිත් සතරින් එකකි. මේ විටිවල මනොවාරාවජජන විතනයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පතාගවීම අවාහකෘත බිෂීය අවාහකෘත බමීයට ආරම්මණ පුතාග ශක්තියෙන් උපකාරවීම යයි කියනු ලැබේ.

5. අරහා චකබූං අනිවවතො, දුක්ඛතො, අන්ථන– තො විපාකති.

(රහතන් වහන්සේ වසුමුපුසාදය අතිතාය, දුකඛයය, අතාත්මය ය යි විදශීනා ඥනයෙන් දක්නා කල්හි, විදශීනා කරන ඥණ සම්පුයුකත මහා කියා ජවනයන්ට වසුමුපුසාදය ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

214

වසෂුපුසාදය විදශීනා කරන රහතන් වහන්සේට ිපදනා චිතතවීපිගෙහි සඳුණසම්පුයුක්ත කාම කියා ජවනයන්ට වසෂුපුසාදය ආරම්මණ ශක්තියෙන් පතායවීම ''අවාසකාන ධමීය අවාසකාන ධමීයට ආරම්මණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම ' යයි කියනු ලැබේ.

6 අරහා සොතං අනිචවතො, දුකඛතො, අනනත-තො විපසාති.

(රහතත් වහත්සේ ශොත පුසාදය අතිතා, දුකඛ, අනාත්ම වශයෙන් විදශීනා කරයි)

7. අරහා ඝාණං අනිච්චතො, දුකඛතො, අනනන-තො විපසාති.

(රහතත් වහත්සේ ඝාණ පුසාදය අනිතා දුකඛ අනාතම වශයෙන් විදශීනා කරයි.)

8. අරහා ජීවිහං අනිචවතො, දුකඛනො, අනතතතො විපසාති.

(රහතත්වහන්සේ ජිව්හා පුසාදය අනිතා, දුකඛ, අනාත්ම වශයෙන් විදශීනා කරයි)

9. අරහා කායං අනිචවතො, දුකඛතො, අනහතතො විපසානි

(රහතත්වහන්සේ කාය පුසාදය අනිතා, දුකඛ, අනාත්ම වශයෙන් විදශීතා කරයි)

10. අරහා රුපෙ අනිච්චතො දුකඛතො අනතතතො විපසාති.

(රහතන්වහන්සේ චතුසමූට්ඨාතික රූපයන්ගේ වණ්යද අතිතා, දුකඛ, අනාත්ම වශයෙන් විදශීතා කරයි.)

11. අරහා සඳෙද අනිවවතො දුකාබතො, අනතත-තො විපසාති.

(රහතත්වකත්සේ දීවි සමූටඪාතික ශබ්දයත් අනිතා දුකඛ, අනාත්ම වශයෙන් විදශීතා කරයි.) 12. අරහා ගණේ අනිවවතො, දුක්ඛතො, අන්තත-තෝ විපසසති.

(රහතත්වහත්සේ චතුසමූටඪානික ගඣයත් අනිතාං, දුකඛ, අනාත්ම වශයෙත් විදශීනං කරයි.)

13. අරහා රසෙ අනිවවතො, දුකාබතො, අනතකතොං වපසානි.

(රහතත්වහන්සේ චනුසමූටඪානික රසයන් අනිතා, දුකඛ, අතාත්ම වශයෙන් විදශීනා කරයි.)

14. අරහා පොටඪබෙබ අනිච්චනො දුකඛනො, අනතතතො විපඎති.

(රහතත්වහන්සේ චතුසමූටඨානික පොටඪබබයන් අනිතා, දුකඛ, අතාත්ම වශයෙන් විදශීනා කරයි.)

15. අරහා වුඤුං අනිවවතො, දුකාඛතො අනතානතොං විපසානි.

(රහතත්වහන්සේ කමීජ හදය වස්තු රූපය අනිතාං, දුකඛ, අනාත්ම වශයෙන් විදශීනා කරයි.)

16. අරහා විපාකාබාාකතෙ බණි අනිච්චතොං දුකුබතො අනතතතො විපසානි.

(රහතන්වහත්සේ විපාක සිත් දෙතිස හා වෛතසික ඛමීයත් අතිතා, දුකඛ, අනාත්ම වශයෙන් විදශීනා කරයි.)

17. අරහා කිරියාබාාකතෙ බණේ. අනිච්චතො, දුකබතො අනතතතො විපසාති.

(රහතත්වහන්සේ කියා සිත් විස්ස හා වෛතසික බමීයන් අනිතා දුකබ අතාත්ම වශයෙන් විදශීනා කරයි)

18. අරහා දිබෙබන එකබුනා රුපං පසාති.

(රහතත් වහත්සේ දුරවූ ද, පුතිචඡනතවූ ද, සූක්ෂමවූ ද, රුපාරමමණය දිබබවකබු කිහා අභිදුඥා චිතතයෙන් දකියි.)

19. අරහා දිබබාය සොත ධාතුයා සදදං සූණාති.

(රහතත් වහත්සේ දුරවූ ද, පුතිචඡනතවූ ද, සූක්ෂමවූ ද, ශබ්ද,රමමණය දිබබසොත කියා අභිඤඤ චිතතයෙත් අසයි.)

20. අරහා වෙතොපරිය ඤරෝන විපාකාබතාකත කිරියාබතාකත චිතතසුමඩ්ගිසස චිතතං ජානාති.

(රහතත් වහත්සේ පරසනතානගත විපෘක කියා චිතතයන් වෙනොපරිය කියා, අභිඤඤ චිතතයෙන් දැන ගත්තේය,)

යට දක්වනලද අනුවාදයන්හි රහතන් වහත්සේ තොත, සාණ, ජිවහා, කායපු සාදයන්හි රහතන් වහත්සේ රෙස, සපශී, හාදයවත් විදාශීතා කියා විතතයන් ද අනිතා දුකඛ අනාත්ම වශයෙන් විදශීතා කරන කල්හි උපදනා කඳුණසම්පුයුකත මහා කියාජවනයන්ට ඒ සොතාදී අවාහකෘතඩමයන් ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතායවීම ''අවහාකෘත බමීය අවහාකෘත බර්මයට ආරම්මණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' හයි කියනු ලැබේ.

එසේම රහතත් වහත්සේ දිබබවකබු කියා අභිකැක විතතයෙත් රූප දක්නා කල්හිද, දිබබසොත කියා අභිකැක විතතයෙත් ශබ්ද අසන කල්හිද, වෙතොපරිග කියා අභිකැක විතතයෙත් පරසනතාතගත විපාක කියා චිතතයත් දිතගත්තා කල්හිද උපදනා කියා අභිකැක විතතයත්ට ඒ රූප ශබ්දදිය ආරමමණ ශක්තියෙන් පතායවීම ''අවාහකෘත බර්මය අවහාකෘත බර්මයට ආරමමණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම 'ය සී කියනු ලැබේ.

21. ආකාසානඤාගතන කිරියං විඤඤාණඤා-යතන කිරියසා ආරමමණ පව්චයෙන පවචයො.

(රහතත් වහත්සේගේ ආකාසානඤවායතත කියා චිතතය විඤඤණඤවායතන කියා චිතතයට ආරම්මණ ශක්තියෙත් පුතාය වේ.)

අභිධමානිව පුදීපකා

82. ආකිඤවඤඤයාගන කිරියං නෙවසඤඤා-නාසඤඤයාගන කිරියාක ආරම්මණ පච්චයෙන පච්චයො.

(රහතත් වහත්සේගේ ආකිඤවඤඤαතත කිගං චිතතය තෙවසඤඤුනාසඤඤෘගතත කියං චිතතයට ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

මේ අනුවාද දෙකෙහි රහතත් වහත්සේගේ විඤඤ– ණඤවාගතන කුයා චිතතයට ආකාශානඤවායතන කුයා චිතතයද, නෙවසඤඤාතාසඤඤායතන කුයා චිතතයට ආක්ඤවඤඤායගතන කුයා චිතතයද, ආරම්මණ ශක්තියෙත් පතායවීම ''අවාහකාත බර්මය අවාහකාත බර්මයට ආරම්මණ පුතා ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

23. රුපායතනං චකඩුවිඤඤ ණසා ආරම්මණ පට්වයෙන පට්වයො.

(රූපාගතතය, චකබු වි*කැක*ුණ චිතතයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

24. සදාගතනං සොතවිඤඤ ණසා අාරම්මණ. පච්චයෙන පච්චයො.

(ශබ්ද,යතනය, සොතවි*කැක*ුණ චිතනයට ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

25. ඉතිායතනං ඝාණ වි*ඤ*ඤුණිය අාරමාණ පට්චයෙන පට්චයො.

(ගඣායතතය, ඝාණ විඤඤණ චිතතයට ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

26. රසාගතනං ජිවහා විඤඤ ණසා ආරමමණ. පච්චයෙන පච්චයො.

(රසාගතතය ජීවහා වි*ස*ැඤිණ චිතතයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.) 27. පොටඨ බබායත හං කායවි කැකැ රාගස ආරමම රා පපිව යෙන පචව යො.

(පොටඪබබායතනය, කායවිඤඤණ විතතයට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.

මේ අනුවංද පසෙහි රූප, ශබද, ගනි, රස, පොටා්බබ යන අවහාකාතවූ කාම ධමීයන් අරමුණුකොට උපදනා පඤවචාර විතතවීපීන්හි පිළිවෙලින් හවාඞ්ගවලන, හවාඞ්ශු-පවෙඡදයන්ට අනතුරුව රූපායතනාදී වූ ආරමාණයෙන් අතුරෙත් එක් ආරමාණයක් අරමුණුකොට පඤවචාරාවජජ-තයද, කුසලාකුසල අහෙතුක විපාක ද්විපඤවවිඤඤුණයන් අතුරෙත් එක් සිතක්ද, සමපට්චඡනයද, සනතීරණයද, වොටා පනයද, කාමාවවර ජවන් සිතක් ජවන කෘතායයෙන් සක්වරක්ද ඉපිද නිරුදධ වූ පසු තද,රමාණයන් ඇතිව හෝ නැතිව හෝ භවාඞ්ගය වේ. මේ විතත වීපීන්හි දෙපන් විඤඤුණ විපාක විතනයන්ට රූපායතනාදීන් අතුරෙන් එක් ආරමාණයක් ආරමාණ ශක්තියෙන් පතයය වීම ''අවහාකෘත ධාමීය අවහාකෘත ධාමීයට ආරමාණ පතය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' හයි කියනු ලැබේ.

28. අබාාකතා බනිා ඉදබිවිඩ ඤරාසා ආරමාණ පවචයෙන පවචයො.

(පාදක රුපාවචර පඤිචමඛාහනය හා නිර්මිත රූපයන් රකතන් වහන්සේනේ ඉදඩිවිඛ කියා අභිඤඤ චිතනයට ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

29. අබාංකතා බාකිං වෙතොපරිය ඤැණයය ආරමාණ පවානෙ පවානයා.

පරසනතානගත විපාක කියා චිතනයන් රහතන් මහත්සේගේ වෙතොපරිය කියා අභිඤඤ චිතනයට ආරම්ණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

30. අබාාකතා බණිා පුබෙබනිවාසානුසසති ඤුණස ආරමමණ පචවයෙන පචවයො. (පෙර ජාතිවලට අයත් විපාක සිත් සතිසය, කුයා සිත් විස්සය, චෛතසික අටතිසය, රූප අටවිස්සය යන අවහ– කෘත ධමීයන් රහතන් වහන්සේගේ පුබෛතිවාසානුසාකි කුයා අභිඤඤ චිතතයට ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

81. අබාාකතා බැහිා අනාගතංස ඤුණසා ආරම්මණ පච්චයෙන පච්චයො

(අනාගත විපාක සිත් සතිසය, කියා සිත් විස්සය, චෛතසික අටතිසය, රූප අටවිස්සය යන අවසාකෘත බමීයන් රහතන් වහන්සේගේ අතාගතංස කියා අභිඤඤ, චිතතයට ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ)

මේ අනුවාද සතරෙහි රහතත් වහන්සේගේ ඉදඩිවිධ වෙතොපරිය, පුබෙබනිවාසානුසානි අතාගතංස කිගං අභිඤඤ චිතතගත්ට විපාක කියා චිතතයත් හා රූපයත් ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාහය වීම ''අවසාකෘත ධමීය අවසාකෘත ධමීයට ආරමමණ පුතාහය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

\$2. අබාාකතා බණා ආවජජනාය ආරමාණ පව්වයෙන පව්වයො.

(අවාංකෘත සකානියන් අරමුණුකොට උපදනා විතත ච්පීන්හි මනොවාරාවජජන විතනයට ඒ අවාංකෘත සකනි– ගන් ආරමමණ ශක්තිගෙත් පුතාංග වේ.

එසේ උපදනා චිංතාවීපීත්හි ආවජජනා විතතයට, අවාහකෘත ධමීයන් ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතායවීම ''අවාහකෘත ධමීය අවාහකෘත ධමීයට ආරමමණ පුතානය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' සයි කියනු ලැබේ.

8. විථිය---

අබාාකතො ධිමේමා කුසලසා ධිම්මසා ආරම්මණ පව්වයෙන පව්වයො.

(අවාහකාන ඛමීය කුසල ඛමීයට ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.) මෙහි කූසල ධමීයට ආරමාණ ශක්තියෙන් උපකාරවන[.] පුතාහ ධමීයෝ නම්:

අභිත් ඵලය හැර විපාක සිත් පන්තිසය කුයා සිත් විස්සය වෛතසික අවතිසය රූප අටවිස්සය

නිවන යන පුතාය ඩම්යෝ යි.

මේ පුතා¤ය ඛමීයන්ගේ පුතොෳාත්පන්න භාවයට. පැමිණෙන කුසල ඛමීයෝ තම:

මහා කුසල් සිත් අටය දිබබ වකාබු කු සලාභිකැකිවය දිබබසොත කුසලාභිකැකිවය ඉඳඩිවිඩ කුසලාභිකැකිවය වෙතොපරිය කුසලාභිකැකිවය පුබෛන්වාසානුසාන් කුසලාභිකැකිවය අනාගතංස කුසලාභිකැකිවය අපුමාණාගයන් හැර වෛතසික සනිසය යන පුතොහාත්පනන බමීයෝ යි.

මෙහි එක්වර ලැබෙන ආරම්මණ, ආරම්මණාඛිපතිං වස්ථාරම්මණ නිසාසය, ආරම්මනූපතිසාසය, ආරම්මණ පුරෙජාත, වස්ථාරම්මණ විපපසුතත, ආරම්මණ පුරෙජාතාසුම්, ආරම්මණ පුරාසය ශක්තිය ලැබේ.

මේ වීපියෙහි අනුවාද වශයෙන්

1. සෙකබා ඵලං පවවවෙකඛනති.

(ශෛක්ෂයත් වහත්සේලා තම තමත් විසින් ලබන ලද ඵල සිත් පුතාවෙක්ෂා කිරිමේ දී පුතාවෙක්ෂා කරන කුසල ජවනයන්ට ඵල සිත් ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.) සොවාන්, සකෘදශාම, අනාශාම ආයයාදීයන් වනත්-සේලා තම තමන් විසින් ලබන ලද ඵල සිත පුතාවෙකාං කරන කල්හි හවාඞ්ග චලත හවාඞ්ගුපචෙඡද යන විතත යන්ට අතතුරුව එම ඵලසිත අරමුණු කොට මතොචාර මජජන විතතයද, කාමාවචර මහා කුසල් සිතක් ජවත කෘතායයෙන් සත්වරක්ද ඉපිද නිරුදාවූ පසු හවාඞ්ගයවේ. මේ විතතා සිටියෙහි පුතාවෙකාං ජවත් වශයෙන් උපදනා කාමාවවර මහා කුසල් සිත් වලට සොවාන් සකෘදශාම, අනාශාම ඵලසිත් ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතායවීම ''අවාහකාන බාමීය කුසල බර්මයට ආරමාණ පුතාය

2. සෙකබා නිබබානං පවවවෙකබනති.

ශෛකාභයත් වහන්සේලා නිවීංණය පුතාය වෙකා කරන කල්හි උපදතා කාමාවවර මහා කුසල ජවනයන්ට නිවීංණය ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

මෙය යට දක්වන ලද පළමුවන අනුවාදය මෙන් දත යුතු.

3. නිබබානං ගොහුභුසස ආරම්මණ පච්ච යෙන පච්චයො.

නිළුණය ගොතුභූ චිතතයට ආරම්මණ ශක්තියෙන් උතාසය වේ.)

පෘථන්ජන තෙම විදසුන් වඩා සම්පූණ්කොට සෝවාන් මගට පැමණිමට ලංචූ කල්හි උපදනා මාහී විතන වීටියෙහි හවාඩාවලත, හවාඩ්ගුපචෙඡදයන්ට අතතුරුව විදශීනා කළ සංස්කාර බර්මය අරමුණු කොට මතොළවාරාවජජන විතනය ද කිඳුණ සම්පුයුක්ත මහා කුසල් සිතක් පරිකර්ම උපාවාර අනුලොම වශයෙන් ද ඉපිද නිරෑඟි වෙත්. අනතුරුව නිවන අරමුණු කරමින් එම කිඳුණ සම්පුයුක්ත මහා කුසල් සිතම ගොනුභූ විතතය වශයෙන් ඉපිද නිරෑඟි වූ පසු සොවාන් මාගී සිත හා ඵලයින් දෙක ද පිළිවෙලින් ඉපිද නිරුදඩ වෙත්. මේ සොවාන් මාගීය උපදනා චිතත වීපිශෙහි පුථග්ජන ගෝතුගෙන් එතර කරවන ගොතුභූ සිතුට නිවන ආරමාණ ශක්තියෙන් පතාය වීම ''අවාසාකෘත බර්මය කුසල බර්මයට ආරමාණ පතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

4. නිබබානං වොදනසය ආරම්මණ පච්චයෙන පච්චයො.

(නිළුණය වොදන විතතයට අංරමාණ ශක්තියෙත් පතාස වේ) සොවාත් එලසථ පුද්ගලනෙම නැවත විදසුත් වඩා සකෘදගාම මාගී ඵලයත් හා අනාහාම අර්හත් මාගී ඵල-යත් උපදවා ගත්තා කල්හි භවාඞ්හවලත, භවාංගුපචෙඡද-යත්ට අතතුරුව පරිකම්, උපවාර, අනුලොම, සිත් ඉපිද නිරුදධ වූ පසු නිවන අරමුණු කරමින් ඉතා පිරිසිදු වූ එම කඳුණයම්පුයුක්ත විතතයම, වොදන නමින් ඉපිද නිරුදධ වේ. අනතුරුව සකෘදගාම මාගී සිත හා ඵල සිත් දෙක ඉපිද නිරුදධ වූ පසු භවාඞ්නය වේ. අනාහාම මාගීය හා අර්හත් මාගීය ලැබෙන විතත විටියද මෙසේමය. මේ විතත විටත්හි වොදීන සිතට නිළුණය ආරමාණ ශක්තියෙන් පුනාසයමීම ''අවහාකෘත බර්මය කුසල බර්මයට ආරමාණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

5. නිබබානං මහහසස ආරම්මණ පච්චයෙන පච්චයො

(තිමීාණය මාගී චිතතයට ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ)

සෝවාත් සකෘදුගාමී, අනාගාමි, අර්හත් යන ලොකොතතර මාගී කුසල් සිත් විසින් අරමුණු කරනු ලබන්නේ තිළුංණයයි. මෙසේ මාගී කුසල් සිතට නිළීංණය ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතායාවීම ''අවාංකාත බර්මය කුසල බර්මයට ආරමමණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම" යයි කියනු ලැබේ. 6. සෙකබාවා පුථුජජනවා වකබූං අනිව්වතො දුකබතො අනතතතො විපසාහති

(ශෛක්ෂ වූ හෝ පාථග්ජන වූ පුද්ගලයන් විසින් චඤපුළසාදය අනිතා¤ය, දුකඛය, අනාත්මය ශයි විදශීනා මහත කල්හි, විදශීනා කරන කාමාවවර ඤැණ සම්පුයුක්ත මහා කුසල් සින් වලට වඤපුළසාදය ආරම්මණ පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

සොවාත්, සකෘදගාම, අතාගාම පුද්ගලයත් විසින් හෝ පාථන්ජත පුද්ගලයත් විසින් හෝ වඤාපුසාදය අතිතාසය දුකඛය, අතාත්මය සයි විදශීනා වඩන කල්හි හවාඹ්හවලන, භවාංගුපචෙඡදයන්ට අතතුරුව වඤා පුසාදය අරමුණු කරමින් මනොදවාරාවජජනයද, ඤාණ සම්පුයුක්ත මහා කුසල් සිතක් විදශීනා ජවත් වශයෙන් සත්වරක් ඉපිද නිරුදධ වූ පසු භවාඞ්ගය වේ. මේ විතත විපිත්හි විදශීනා කරත කාමාවවර ඤාණ සම්පුයුක්ත මහා කුසල චිතනයන්ට වඤා පුසාදය ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වීම" යයි කියනු ලැබේ.

7. සෙකබාවා පුථුජජනාවා සොතං අනිවවතො, දුකඛතො අනතතතො විපයසනති.

(ශෛඤාවූ හෝ පෘථන්ජන වූ හෝ පුද්ගලයෝ ශෞතය අනිතාග, දුකඛය, අනාත්මය යයි විදශීනා කරත්.)

8. සෙකබාවා පුථුජජනාවා ඝාණං අනිචවතෙ: දුකාබතො අනතතතො විපසාහති.

(ශෛකෘෂ වූ හෝ පෘථන්ජන වූ හෝ පුද්ගලයෝ ඝාණය අනිතා¤ය, දුකඛය, අතාත්මය යයි විදශීතා කරත්.)

9. සෙකබාවා පුළුජජනාවා ජීවහං අනිචවතො දුකබතො අනතතතො විපසාහති.

(ශෛකෂ වූ හෝ පෘථග්ජන වූ හෝ පුද්**හලයෝ** ජිවහය අනිතාග, දුකඛය, අ**නා**ත්මය යයි විදශීතා **කරත්**.) 10. සෙකබාවා සුථුජජනාවා කායං අනිචවතො දුකබතො අනතතතො විපසානති.

(ශෛකාෂ වූ හෝ පෘථග්ජන වූ හෝ පුද්ගලයෝ කය අනිතාය, දුකඛය, අනාත්මය යයි විදශීනා කරත්)

11. සෙකබාවා පුථුජරනාවා රුපෙ අනිචවතො දුකබතො අනතතතො විපසසනති.

(ශෛඤ වූ හෝ පුථග්ජන වූ හෝ පුද්ගලයෝ රූපයත් අනිතාය, දුකාබය, අනාත්මය යයි විදශීනා කරන්)

12. සෙකබාවා පුථුජජනාවා සදෙද අනිව්වනො, දුකබතො අනතතතො විපසසනති.

(ශෛඤ වූ හෝ පෘථන්ජන වූ හෝ පුද්ගලයෝ ශබදයන් අනිතාය, දුකඛය, අනාත්මය යයි විදශීනා කරත්.)

13. සෙකබාවා පුථුජජනාවා ගණයි අනිචවතො දුකබතො අනතනතො විපසසනති.

(ශෛඤ වූ හෝ පෘථග්ජන වූ හෝ පුද්ගලයෝ ගඣ-ගත් අනිතෳය, දුකඛය, අනෘත්මය යයි විදශීතා කරත්.)

14. සෙකබාවා පුථුජජනාවා රසෙ අනිචවනො දුකබතො අනතතතො විපසයනති.

(ශෛඤ වූ හෝ පෘථන්ජන වූ හෝ පුද්ගලයෝ රසයන් අනිතාය, දුකඛය, අනාත්මය යයි විදශීනා කරත්.)

15. සෙකබාවා පුථුජජනාවා පොටඨ බෙබ අනිචවතො -දුකබතො අනතතතො විපසසනති.

(ශෛසෂ වූ හෝ පෘථග්ජන වූ හෝ පුද්ගලයෝ සපශී-යන් අනිතෳග, දුකඛග, අනාත්මය යයි විදශීනා කරත්.)

16. සෙකබාවා පුථුජජනාවා වඤ්. අනිචවතො දකබතො අනතතතො විපසසනති.

225

8

(ශෛකාෂ වූ හෝ පෘථන්ජන වූ හෝ පුද්ගලයෝ හදය වසතු රූපය අනිතා¤ය, දුකඛය, අනාත්මය යයි විදශීතෳ කරත්.)

17. සෙකබාවා පුථුජරනාවා විපාකාබතාකතෙ කිරියාබතාකතෙ බනෝ අනිවවතො දුකාබතො අනතතතා විපසානති.

(ශෛකා වූ හෝ පෘථග්ජනවූ හෝ පුද්ගලයෝ විපාක කියා තාමසකානියන් අනිතාය, දුකඛය, අනාත්මය යයි විදශීනා කරත්.)

මේ අනුවාදයන්හි ශෛසෂ වූ හෝ පෘථන්ජන වූ හෝ පුද්ගලයන් විසින් ශොත, ඝාත, ජිවහා, කාය, රුප, ශබද, ගඣ, රස, පොටඨබබ, හදයවසතු, විපාක කුයා චිතතයන් විදශීනා කරන කල්හි ඒ විදශීනා කුසල ජවනයන්ට ශොතාදී වූ අවසාකෘත බර්මයන් ආරම්මණ ශකතියෙන් පුතාය වීම ''අවසාකෘත බර්මය කුසල බර්මයට ආරම්මණ පුතාය ශකතියෙන් උපකාරවීම"යයි කියනු ලැබේ.

18. දිබෙබන එකබුනා රුපං පසසනති.

(ශෛකෂවූ හෝ පෘථග්ජනවූ හෝ පුද්ගලයන් විසින් දිවැසින් රූපයන් දක්නා කල්හි ඒ දිබබවකබු කුසලාභිකැඤ විතනයට දූර පුතිචඡනතාදීවූ රූපාරමමණය ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

අහීත් බවට නොපැමිණි අෂටසමාපතතිලාභී පුද්ගල තෙම දිවාවඤපුරහිඥ උපදවා දූරපුතිචඡනන ස්නිශ්ඛ සූඤමොදීවූ රුපාරමමණය දක්නා කල්හි ඒ විතන විපියෙහි උපදනා දිබබවකබු කුසලාභිඤඤ විතතයට හා තදනුවතීක තොබාරික විතත විපින්හි උපදනා කාමාවවර කුසල ජවතයන්ටද ඒ සූඤම රුපාරමාණය ආරමාණ ශකතියෙන් පුතාවීම ''අවාහකෘත බර්මය කුසල බර්මයට ආරමාණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

19. දිබබාස සොතඩාතුයා සදදං සුණානති.

(ශෛඤාවූ හෝ පෘථන්ජනවූ හෝ පුද්ගලයන් විසින් දිව කණින් ශබද අසන කල්හි ඒ දිබබසොත කුසලාභිඤඤ ඕනතයට දූර පුතිචාඡනන ස්නින්ඩ සුඤාම ශබ්ද,රමමණය ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාංය වේ)

20. චෙතොපරිය ඤරොන විපා කාබාතකා කිරියා-බාතත විතනසම්ඞ්හිසස විතනං ජානනති.

(ශෛක්ෂවූ හෝ පෘථග්ජනවූ හෝ පුද්ගලයන් විසින් පර සිත් දන්නා නුවණින් හෙවත් වෙතොපරියඤුණයෙන් පරසනතානගත විපාක කියා සිත් දූනගන්නා කල්හි ඒ වෙතොපරිය කුසලාභිඤඤු විතතයට පරසනතානගත විපාක කියා විතතයන් ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

21. අබාසාකතාබාකා ඉදහිවිධ ඤාණසා ආරම්මණ පට්චයෙන පට්චයෙ.

(නිර්මිත රූප සඬඛාහත ෂඩාරම්මණය ඉද්ධිවිධ කුසලා– භිඤඤුවට ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

22. අබාාකතාබණිා වෙතොපරිය ඤුණසා ආරම්මණ පට්වනෙන පට්වයො.

(අතීත සත්වන දිනයට හා අනාගත සත්වන දිනයට අතරෙහි කාලතුයට අයත් පරසනතානගත අහිත් ඵලය හැර විපාක සිත් පත්තිසය, කියා සිත් විස්සය යන බමා රමාණය වෙතොපරිය කුලතිඤඤවට ආරමාණ ශක්ති– යෙන් පුතාසය වේ.)

23. අබාතතාබණිා පුබෙබ නිවාඝානුසසති ඤණස ආරමමණ පච්චයෙන පව්චයො.

(පෙර ජාතියෙහි වූ අහීත් ඵලය හැර විපාක සිත් පත්තිසය කුයා සිත් විස්සය, රූප අටවිස්සය යන සකක පඤුවකයය, ඒ සකඣානුසාරයෙන් දතසුතුවූ නිවණය යන ෂඩාරමාණය පුබෛන්වාසානුසසති කුසලාභිඤඤුවට ආරමමණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ.) 21. අබාංකතාබණා අනාහතංස ඤැණසා ආරම්මණ පට්වගෙන පච්චගො.

(අතාගතුවු අහිත් ඵලය හැර මිපාක සිත් පත්තිසය, කියා සිත් විස්සය, රූප අටවිස්සය යන සකානි පඤාකය ඒ සකානිානුසාරයෙත් දතයුතුවූ නිවණය යන ෂඩාරමාණය අනාගතංස කුසලාහිණැඤුවට ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතාය වේ)

මේ කුසල අභිඤඤ චිතතයන්ට අවහාකෘත ධමීයන් ආරම්මණ ශක්තියෙන් පුතාය වීම ''අවහාකෘත ධමීය කුසල ධමීයට ආරම්මණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම යයි කියනු ලැබේ.''

9. JBa-

අබතාභානො ඩමෙමා අකුසලසා ඩමමසා ආරම්මණ පම්ච්ෂයන පම්ච්ෂයා.

(අවාහාකෘත **ඩමීය** අකුසල ධමීයට ආරම්මණ ශකතියෙන් පුතාය වේ)

මෙහි අකුසල ඩමීයට ආරම්මණ ශක්තියෙන් උපකාර වන පුතාය ඩමීයෝ නම්:

ලෞකික විපාක දෙතිසය,

කුයා සිත් විස්සය,

වෛතසික පත්තිසය.

රුප අටවිස්සය

යන පුතාස බම්යෝයි.

මේ පුතාසය ධාමීයන්ගේ පුතොසාත්පනත භාවයට පැමිණෙන අකුසල ධමීයෝ නම්

අකුසල් සිත් දෙලොසය

වෛතසික සත් විස්සය

යන පුතෙසාත්පතත ධම්යෝ යි.

මෙහි එක්වර ලැබෙත ආරම්මණ සහාග පුතායත් අතුරෙන් ආරම්මණ ශක්තිය ලැබේ. මේ විපියෙහි අනුවාද වශයෙන්

 චකඛුං අසාාදෙති, අභිනඥති, තං ආරබහ රාගො උපාජරති, දිටයි උපාජජති, විවිකිචඡා උපාජජති, උදධච්වං උපාජජති, දෙමනසාං උපාජරති.

(වකුෂුපුසාදය ආසාදතය අභිනඥනය කිරීමේදී වකුව අරමුණුකොට රාහය, දිටසීය, විවිකිචඡාව, උදධචවය, දෙමතසාසය උපදී.)

වසමුළසාදය ආසවාදනය කරන කල්හි ලොහමූල සොමනසස සහගත සින් සතරටද, මගේ ඇස ඉතා හොඳය යි සතුටුවන කල්හි පීති සහගත ලොහමූල විතතයට ද, ඇසට ඇලුම් කරන කල්හි රාගය පුඛාන ලොහමූල සින් අටට ද, මගේ ඇස යයි වරදවා ගන්නා කල්හි දිවසීගත සම්පුයුක්ත සින් සතරටද, සැකයක් උපදනා කල්හි මොහමූල විචිකිච්ඡා සහගත සිතටද, වික්ෂිපත වන කල්හි උදඛච්ච සහගත විතතයටද, නො-සතුටු වත කල්හි දෙමනසස සහගත සිත් දෙකට ද, වසුමු පුසාදය නම් වූ ඒ අමාහකෘත බමීය ආරමාණ ශක්තියෙන් පුතායළීම ''අමාහකෘත බමීය අකුසල බමීයට ආරමාණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

2. සොතං, ඝාණං, ජීවිහං, කාසං, රුපෙ, සදෙද හඬෙ, රසෙ, පොටඨබෙබ, වඤුං, විපාකාබතාකතෙ කිරියාබතාකතෙ බහෝ අසාදෙති, අභිනඥති, තං ආරබහ රාහෝ උපාස්ජන, දිටයි උපාස්ජති, විචිකිච්ඡා උපාස්ජති උදබවවං උපාස්ජති, දෙමනාසාං උපාස්ජනි.

(ශොතය, ඝාණය, ජිවහය, කායය, රූප, ශබද, ගනි, රස, පොටඨබබ, හදය වසතු, විපාක කියා නාමසකනියත් ආසමාදතය අභිනණුනය කරන කල්හි එකී අවසාකෘත බර්මයන් අරමූණුකොට රාගය, දිටහිය, විවිකිඤාවාව, උදධළුවය, දෙමනසාසය උපදී.)

චඤපුපුසාදය මෙත්ම, ශොතපුසාදය, ඝාණපුසාදය, ජීවිහාපුසාදය, කායපුසාදය, රුප, ශබ්ද, ගඣ, රස, පොටස්බබය, හදය වසතුව, විපාක කියා නාමසකානියන් අරමූණුකොට ආසවාදනය, අභිනඤනය කරන කල්භි එය අරබයා රාගය, දිටසීය, විචිකිචඡාව, උදධව්වය, දෙමනස උපදී. එසේ එකී අවාතකාන ධමීයන් අරමූණු කොට දෙ,ලොස් අකුසල චිතනයන් උපදනා කල්හි දෙ,දෙෆෙස් අකුසල චිතනයන්ට එකී අවාතකාන ධමීයන් ආරම්මණ ශකතියෙන් පුතායවීම, ''අවාතකාන ධමීය අකුසල ධමීයට ආරම්මණ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම යයි'' කියනු ලැබේ.

3. අධිපති පුතාය

තමා පිළිබඳව පවත්තා ධමයත්ගේ සවාමිතෙම අධිපති නමි. නාමරූප ධමීයත් අතරද, සිවාමිභාවය හෙවත් අනා නාමරූප ධමීයත් සාවශයෙහි පැවැත්වීමේ ශක්තිය හෙවත් බලය ඇති නාමරූප ධමීයෝ ඇත්තාහ. ඒ ධමීයන්ගේ අධිපති ශක්තිය නිසා එයට අනුකුලව උපදනා ධමීයෝද ඇත. එබැවිත් ඒ අධිපති ශක්තිය ඇති ධමීයන්ට අධිපති පුතායෝ යයි කියනු ලැබේ. අධිපති පුතාය දෙවැදුරුම වේ.

එනම්:

1. ආරමාණාධිපති පුතාය

2. සහජාතාඛ්පති පුතාය

ගත පුතාය ඩම්ගෝ දෙකොටසකි.

1. ආරම්මණාධිපති පූතාය

නොගෙක් දුවාසයෙන් අතුරෙන් මැණික සිත් ඇද ගත්නා, ගරුකළ යුතු වස්තුවකි. වරක් එය දුටුවිට තැවත නැවත සිහි කරවන ශක්තියක් එහි ඇති බැවිත් අනා දුවාසෙන්ට වඩා එය ගරු කළයුතු වස්තුවක් වශයෙන් සලකනු ලැබේ. නාමරුප බම්යන් අතරද විශෙෂයෙන් සිත් ඇදගන්නාවූ ශක්තිය ඇති බම්යෙෝ ඇත්තාහ. ඒ තාමරූප බමීයන් අරමුණු කොට බොහෝ විතත වෛතසික ධමීයෝ උපදිනි. අනා විතත වෙතතසික ධමීයන් තමාට අනුකූල කරවන ශක්තිය ඇති හරුකළ යුතු ධමීයන්ට **ආරම්මාණාධිපති පුතාය** යයි කියනු ලැබේ.

ආරම්මණාධිපති පුතාය පිළිබද නිරාශිය

අාරමමණාබිපති පුතාය ඩම්

ශරු කිළසුතුවූ වතීමානවූ ද, අතිතවූ ද, අනාශත වූ ද, ඉපෙනිෂ්ථනන ඩම් අටලොසය (18) (භූතරුප 4, පුසාද රූප 5, ගෝවර රූප 4, භාව රූප 2, හදයවන් රූපය, ජීවිතෙන්දිය රූපය, ආහාර රූපය.) වෙෂමූල, මොහමූල දුකාබසහශත කායවිඥාන යන සින් පස හැර ඉනිරි සින් සූ අසූවය (84). දෙස, ඉසාහා මච්ඡරිය, කුකාකුවව, විවිකිච්ඡා යන පස හැර ඉනිරි වෛතසික සන්සාළිය (47) කාලමුකානවූ නිවාණය

යන ෂඩාරමාණ ධමීයෝ ආරමාණාධිපති පුතාය වන ධමීයෝ යි.

පුතොාන්පනන බම්

ගරු කළසුතු ඩ්මීයන් ගරුකොට අරමුණු කරන්නාවූ ලොහමූල සිත් අටය (8), මහා කුසල් සිත් අටය (8), මහා කියා ඥාන සම්පුසුක්ත සිත් සතරය (4) ලොකොතතර සිත් අටය (8) දෙස, ඉසසා, මච්ඡරිය, කුක්කුව්ව, විවිකිච්ඡා අපු-මාණායන් හැර ඉතිරි වෛතසික අන්සාලිසය (45). යත මේ ධ්මයෝ ආරම්මණාධිපති පුතාසයාගේ පුතොසාත්පතන ධර්මයෝය. පුතානික බම්

යම්කිසි ඩම්යක් හරුකොට අරමුණු නොකරන්නා වූ, ලෞකිකා සින් එක් අසුවය (81) වෛතසිසා දෙපනසය (52) විතතර රුපයෝය පතිසඬි කමරරුපයෝය බාහිර රුපයෝය අංහාරජ රුපයෝය අසංඥ සඬ කමර රුපයෝය පුවානති කමීජ රුපයෝය

යන මේ ධර්මයෝ ආරම්මණාධිපති පුතාසාගේ පුතානීක ධර්මයෝය.

මෙහි ඒ ඒ පුතොහත් පනත ධමීයන්ට ආරමාණාධිපති භාවයෙන් පුතාය වන ධර්මයෝ මෙසේයි:

පුත්තාාන්පන්ත බම්

පුතාය බම

ලො භමූල සිත් අට) ලෞකික කුසල් සිත් 1) දුකඛ සහගත කායවිඥතය 8 > හැර ලෞකික විපාක සිත් 3) ලෞහමූල සිත්) ඉෂ්ටනිෂ්ඵනන රුප 1 	8
ඥත විපුසුක්ත මහා කුසල් සිත්	$_{f 4} \Big\}$ ලෞකික කුසල් සිත් 1	7
ඥත සම්පුයුක්ත මහා කුසල් සිත්	ද ලෞකික කුසල් සිත් 1 4 ද යට ලොකොතතර සිත් නිවණය	7 6
මහා කියා ඥන සම්පුයුක්ත සිත්	4 ද	1 1
ලොකොතතර සික්	8— නිවණය	

අංරමාණාඛිපති පුතෙසාත්පතන වශයෙන් දක්වන ලද සිත්වලින් සෑම කල්නීම අංරමාණාඛිපති පුතෙසාත්-පතන වන්නේ ලොකොතතර සිත් අට පමණකි. ඒ සීත් සෑම කල්නීම නිමාණය ගරුකොට අරමූණු කරති. ඉතිරි සිත් වනාහි ගරු කළයුතු බර්මයන් ගරු කොට අරමූණු කරන අවසථාවෙහි අංරමමණාඛිපති පුතෙසාත්පතන වේ. ගරුකොට අරමූණු නොකරන අවසථාවෙහි අංරමමණාඛපති පුතොත්පතන තොවේ. රහතන් වහන්සේගේ සනතාන-යෙහි උපදනා මහාධුයා ශූනසම්පුයුකත විතනයන් විසින් ගරුකොට අරමූණු කරනු ලබන්නේ ලොකොතතර බර්ම පමණකි. රහතන්වහන්සේ ලෞකික බර්මයන් ගරුකොට අරමූණු නොකරති. මහා නියා ශූන විපුයුකත සින් ලොකොතතර බර්ම අරමූණු කිරීමට සමත් නොවන බැවින් ඒ විතනයෝ අංරමමණාබපති පුතෙසාත්පතනයෝ නොවෙති

ඒ ඒ ධර්මයන්හි ඇති උසස් බව නිසා කාමාවවර කුසල් සින්ද, මහා කුයා සිත් හා ලොකොතතර සින්ද ඒවා ගරු කොට අරමූණු කරති. නමුත් ලොහමූල චිතතය එසේ නොව ඒ ඒ දෙය ගරුකොට අරමූණු කරන්නේ එහි ආසවාදනීය භාවය නිසා ය. සුනබයෝ, ඔවුන්ට, අසූවිගෙහි ඇති ආසවාදනීය භාවය නිසා එය ගරුකොට අරමූණු කරති.

දත්දීම, සිල් රැකීම, පෙහෙවස් විසීම, භාවනා කිරීම, දහම ඇසීම ආදී පින්කම් කොට ඒ පිත්කම් උසස් කොට සිතීමෙනිද, අනුත් විසිත් කරනලද පිත්කම් උසස්කොට සිතන කල්නිද කාමාවවර කුසලය, කාමාවවර කුසලයට ආරමමණාධිපති පුතාසය වේ. එපරිද්දෙන්ම බසාන දෙන් තැගිට බසාන උසස් කොට සිතීමෙහිදී ද, මෛකක පුද්ගලයන් විසින් තම තමන්ගේ මාගී ත් උසස් කොට සිතීමෙහිදී ද, රූපාවවර, අරූපාවවර, ලෝකොතතර කුසලයෝ කාමාවවර කුසලයට ආරම්මණාධිපති පුතාස වෙති. කුසලය ගරුකොට ලෝහ සහගත සිතීන් ආසවාදනය කරන කල්හිද, එයට සතුටු වන කල්හිද, මගේ කුසලය යනාදී වශයෙත් දුෂ්ටිය උපදනා කල්හිද, කුසලය ලොහ මොහ චිතතයත්ට අාරමාණාධිපති පුතාය වේ. රාග දිටසී ආදියද උසස්කොට සළකා එයට සතුටු වන කල්හිද ලොහ මූල චිතතය ලොහ මූල චිතතයට ආරමාණාධිපති පුතාය වේ.

සහජාතාධිපති පුතාය---

සහජාත හෙවත් එක්ව උපදනා ඛෂීයන්ට අධිපති වන ඛෂීයෝ සතර දෙනෙකි.

එනම්:

- 1. ජනුය
- 2. චිතතය
- **3.** විරියය
- 4. වීමංසය යන ධම් සතරය.

මේ ඛෂීයන්ට සහජාතාඛිපති පුතාංශ ඛෂීයයි කියනු ලැබේ. මේ ඛෂීයෝද බලවත්වූ කල්හිම අධිපති වෙති. දුළුලවූ ඡානුදී ඛෂීයෝ සහජාත ඛෂීයන්ට අධිපති නොවෙති. දන්දීමට බලවත් කැමැත්තක් හෙවත් ඡනදයක් උපත් කල්හි ඒ කැමැත්තට අනුකූලව ඒ දන්දීමේ කෘතාංග සිදු කිරීමට උවමනා වෙතනාදී අනිකුත් වෛතසික ඛෂීයෝද ඒ සමගම සහජාතව උපදිති. එයින් දන්දීම සිදුවේ. මෙහිදී ඡනදය අනිකුත් ඛෂීයන්ට අධිපති හාවයෙන් පුතාංග වේ. චිතත විරිය වීමංසාද මෙසේමය. ඇතැම් සිත්වල මේ ඛෂී සතරම එකවර උපදින්නේ වී නමූත් එයින් එක් ඛමීයක් පමණක් එකවර අධිපති පුතාංග භාවයට පැමිණෝ. එක් සිතක උපදතා අධිපති නොවන ඛෂී සියල්ලම ඒ අධිපති ඛමීයට අනුකූලවම පුතොහාත්පතන ඛෂී වශයෙන් පවතී.

234

සහජාතාබපති පුතාස පිළිබද තුරාශිය---

සහජාතාබ්පති පුතාය වන ධම්යෝ තම්, තමතමත් අධිපති වන අවස්ථාවෙහි මොහමූල චිතතයන් හා හසිතොත්පාදය හැර දෙපනස් සාධිපති ජවන නාම– සකානියන්හි ඇත්තාවූ

- 1. ජනුක
- 2. විශසීය
- **3. වීමංස**ය
- 4. සාධිපති ජවන දෙ පනසය

යන මේ ධම්යෝයි.

පුතෙතාක් පනන වශයෙන් ලැබෙන ධම්යෝ නම් තම තමා අධිපතිවන අවසථාවෙහි අධිපතිවන ධම්ය හැර

දෙපනස් සාධිපති ජවනයෝය

විවිකිවජා හැර එක්පනස් වෛතසිකයෝය සාධිපති විතතප්රුපනෝය

සහජාතාධිපති පුතාසයාගේ **පුතානික ඩම්යෝ තම** සහජාතාබිපති පුතාසය තොලබන්තාවූද, තොලබන අවසථාවෙහි වූ ද,

> කාම සිත් සිව්පනසය මහද්ගත විපාක නවය චෛතසික දෙපනසය ඒ ඒ අවසථාවෙහි අධිපතිවන ධාමයෝය නිරාධිපති විතතජ රුපයෝය පුනිසංකි කම්ජ රුපයෝය බාහිර රුපයෝය අහාරජ රුපයෝය අසංඥසත්ව කම්ජ රුපයෝය පුවාතති කම්ජ රුපයෝය

අධිපති පුතාය පිළිබඳ විසජීනාචාර හෙවත් ටීථ දසයකි.

1. විථිය

කුසøලා ධමෙමා කුසලසස ධම්මසස අධිපති පච්චයෙන පච්චයො – ආරම්මණාධිපති සහජානාධිපති

(කුසල ඩමීය කුසල ඩමීයට අධිපති ශක්තියෙන් පුතාසය වේ, මේ පුතාවීම ආරම්මණාඩිපති, සහජාතාඩිපති යන දෙයාකාරයෙන් සිදුවේ)

මෙහි **ආරමමණාධිපති පුත**ෳඳ වන කුසල **ඩ**ම්ගෝ තම්:

- අර්හත් මාගීය හැර ගරු කළ යුතුවූ කුසල් සිත් විස්සය.
- 2 වෛතසික අටතිසය.

විසතර වශයෙන් වනාහි—

ගරුකොට අරමුණු කරන්නාවූ මහා කුසල ඥත විපුයුක්ත සිත් සතරට පුතායවන ගරු කළ යුතුවූ ලෞකික කුසල් සතොලොසග.

ගරුකොට අරමූණු කරන මහා කුසල දෙන සමපුයුකත චිතතයන්ට පුතාවෙත ගරු කළ යුතුවූ අර්හත් මාර්ගය හැර කුසල් සිත් විස්සය.

වෛතසික අටතිසය

පුතෙතාන් පනන වශයෙන් ලැබෙන කුසල ඛම්යෝ නම් ගරුකොට අරමුණු කරන මහා කුසල් සිත් අට, විරති අපුමාණය හැර වෛතසික තෙවිස්සය.

මෙහිදී එකවර ලැබිය හැකි ආරම්මණාධිපති, ආරම්මණ ආරම්මණූපතිසාසය යන පුතා ශක්ති තුතෙත් ආරම්මණාධිපති ශක්තිය ලැබේ.

236

මේ වීථියෙහි අනුවාද වශයෙන්— ආරමාණාඛපති පුතාය—

1 ද,නං දනා සිලං සමාදියිතා, උපොසථකමමං කතා තං ගරුං කතා පවාවෙකතති.

(දන්දී, සිල් සමාදත්ව, පෙහෙවස් රැක, එය ගරු කොට පුතාවෙක්ෂා කරන කල්හි ඒ කුසල වෙතනා පුඛාන කාමාවවර කුසලය එය ගරුකොට පුතාවෙක්ෂා කරන්නාවූ කාමාවවර කුසල විතනයට අාරමමණාධිපති ශක්තියෙන් පුතාය වේ)

දත්දීම, සිල් සමාදත්වීම, පෙහෙවස් රැකිම යනාදී කුසලයත් උසස් අත්දමින් සිදුකොට, තැවත ඒ කුසලයත් ගරු කොට මෙනෙහි කරත කල්හි භවාභිග වලත භවාඩගුපචෙඡදයන්ට අනතුරුව ඒ කාමාවවර කුසලය අරමූණු කොට මහොචාරාවජජනයද, මහා කුසල් සිතක් පුනිවෙකතා ජවන කෘතාසයයෙන් සත් වරක් ඉපිද තිරුඔවූ පසු භවාඞගය වීමෙන් චිතතවීටිශ කෙළවර වේ. මෙහිදී ගරුකොට අරමූණු කරන්නාවූ ඒ පුතාවෙකතා කුසල චිතතයන්ට ගරුකළ යුතු දනාදී පුණා කමීයන් ආරම්මණාධිපති ශක්තියෙන් පුතාවීම ''කුසල ධමීය කුසල ධාමීයට ආරම්මණාධිපති පුතාස ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' හයි කියනු ලැබේ.

2. පුබෙබ සුච්ණාණානි ගරුං කාඩා පච්චවෙකඛති.

පෙර උසස් වශයෙන් කරන ලද දතාදී කුසලයන් කැවත ගරුකොට මෙනෙහි කරත කල්හි ඒ පුතාවෙසා ජවනයන්ට පෙර පවත්වනලද ගරු කළයුතු කුසලය ආරමමණාධිපති ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

මේ අනුවාදයෙන් පුළුයෙහි කරතලද ගරු කළයුතු පිත්කම් පසුව ගරුකොට පතාවෙකෂා කිරීමේදී උපදතා මහා කුසල ජවනයන්ට අංරමමණාධිපති ශක්තියෙන් උපකාරවීම ''කුසල ධමය කුසල ධම්යට ආරමමණාධිපති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

අභිධමානී පුදීපිකා

3. ඣානා වුටඪහිඣා ඣානං ශරැං කඣ පචාවෙකබනි.

(බාහාන සමාපතාතියෙන් නැගී තැවත එම බාහානය ගරුකොට පුතාවෙක්ෂා කරන කල්හි උපදනා කාමාවවර කුසල ජවනයන්ට ඒ බාහනය ආරම්මණාබ්පති ශක්තියෙන් පුතාසය වේ.)

ධාසානය හෙවත් මහද්ගත කුසලය ගරු කළයුතු, මහත් බවට පැමිණි කුසලයකි. එය උපදවා නැවත එයම ගරු කොට මෙතෙහි කිරීමේදී, ඒ පුතාවෙක්ෂා මහා කුසල ජවනයන්ට ආරම්මණාබපති ශක්තියෙන් පුතාසයවීම, ''කුසල ධමීය කුසල ධමීයට ආරම්මණාබපති පුතාස ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

මහද්ගත කුසලය තමා මහත් බවට පැමිණ සිටින බැවිත් අනෙකක් ගරුකොට අරමුණු නොකරයි.

4. සෙකබා ගොනුහුං හරුං කතා පවාවෙකබහති.

(සෝවාන් පුද්ගලයෝ තම තමන්ගේ මාගී විතත විපිගෙහි උපන් ගොතුභු සිත ගරු කොට පුතාවෙක්ෂා කරන කල්හි ඒ පුතාවෙක්ෂා ජවනගන්ට ඒ ගොතුභු සිත ආරමමණාබ්පති ශක්තියෙත් පුතාසය වේ.)

සෝවාත් මාර්ශයට පැමිණිමේදී භවාඞ්හ චලත භවාඞ්ගුපචේඡදයත්ට අතතුරුව මතොදඩාරාවජජනයද ශූතසම්පුයුක්ත මහා කුසල් සිතක් පරිකර්ම, උපාවාර, අනුලොම, ගොතුභූ වශයෙත් සතර වරක් හෝ උපාවාර, අනුලොම, ගොතුභූ වශයෙත් තූත් වරක් හෝ ඉපිද නිරුදඩවූ පසු සෝවාත් මාර්ග සිත සහ සෝවාත් ඵල සිත් දෙකක් හෝ තූතක් පිළිවෙලින් ඉපිද නිරුදඩ වූ පසු භවාඞ්හය වේ. එයට අනතුරුව පුතාවෙකා ජවත් උපදනා විතත වීපි පිළිවෙලිත් ඉපිද නිරුදඩ වෙති. සොවාත් පුද්ගලතෙම තමන්ට පාථන්ජන ගොතුයෙන් එතරවීමට උපකාර වූ ගොතුභූ විතතය පුතාවෙකාමං

238

කරත කල්හි භවාඞ්හ චලත, භවාංගුපචෙඡදයන්ට අනතුරුව ගොනුභූ චිතතය ගරු වශයෙන් අරමුණුකොට මතොදඩාරාවජජන චිතතයද, ශූතසම්පුයුක්ත මහා කුසල් සිතක් පුතාවෙසාෂා ජවත් වශයෙන් සත්වරක් ඉපිද නිරුදඩවූ පසු භවාඞ්ගය වේ. මේ චිතත විපියෙහි පුතා වෙසාෂා කරන කාමාවවර කුසල ජවනයන්ට ගොනුභූ සිත ගරුකොට අරමුණුවීම ''කුසල බර්මය කුසල බර්මයට ආරම්මණාඩිපති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම" යයි කියනු ලැබේ.

6. සෙකබා වොදුනා ශරුං කැවා පවවවෙකබනුනි.

සකෘදගාම අනාගාම අංගති පුද්ගලයෝ වොදත සිත ගරුකොට අරමුණු කරන කල්හි ඒ පුතාවෙසා කුසල ජවනයන්ට වොදුන සිත ආරමමණාධිපති ශක්ති යෙන් පුතාය වේ.)

6. සෙකබා මහහාවුටඨහිනා මහතං හරුං කනා පච්චවේකාබහති.

(සොවාත්, සකෘදුගාමි, අතාගාමි ආයතී පුද්ගලයෝ තම තමත් විසින් පැමිණි මාගීයෙන් නැගී එය ගරු කොට පුතාවෙසා කරන කල්හි, පුතාවෙසා ජවනයන්ට මාගී සිත ආරම්මණාධිපති ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

මේ අනුවාදයන්හි වොදන සිතත්, මාගී සිතත් ගරුකොට පුතාවෙසා කරත කාමාවවර කුසල ජවනයන්ට ආරම්මණාධිපති ශක්තියෙන් පුතායවීම ''කුසල ධර්මය කුසල ධර්මයට ආරම්මණාධිපති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

අහජාතාබ්පති පුතාය—

කුශලා අධිපති සමපසුතකකානං ඛණානං අධිපති පච්චාගෙ පච්චගෙ

(කුසලාබිපති ධමීය සම්පුයුක්ත තෘමසකාඣගන්ට සහජාතාධිපති ශක්තියෙන් පුනාය වේ.)

අභිධමානී පුදීපිකා

මෙහි සම්පුයුක්තසකාඣයත්ට සහජාතාඛිපති පුතා ශකතියෙන් උපකාරවන කුසලාධිපති බම්යෝ නම්:–

අධිපති පුතාසය ලැබෙන අවසථාවෙහි වූ මහා කුසල් අටය,

සෑම කල්හි අධිපති පුතාසය ලැබෙන මහද්ගත ලොකොතතර කුසල් සතලොසය,

වෛතසික අටතිසය.

ගන මොවුන්ගේ එක් එක් චිතතයක ඇති අධිපති-තුන හා සතර අතුරෙත් එක එකක් වූ පුතා බම්යෝයි.

මේ සහජාතාධිපති පුතා ධම්යන්ගේ පුතොහත් පනත භාවයට පැමිණෙත ධම්යෝ තම් අධිපතිවන ධම්ය හා සම්පුයුක්ත ධම්යෝයි.

ජඥ, චිතත, විරිග, වීමංඝා යත අධිපති බ්මීයන් අතුරෙත් එක් කුසල් සිතක එකවර අධිපති පුතාය වත්තේ එක් ඛමීයකි. ඒ අධිපතිවන බමීය එම සිතෙහි ඒ හා අමපු~ක්තවූ තාමසකානියන්ට සහජාතාබිපති ශක්ති යෙන් පුතාසයවීම ''කුසල ඛමීය කුසල ඛමීයට සහජාතාබි පති පුතාස ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

2. වීපිය---

කස ලො ඩමෙමා අකුසලසස ඩම්මසස අධිපති පච්චයෙන පච්චයා ආරම්මණාධිපති

(කුසල ධමීය අකුසල ධමීයට ආරමාණාධිපති පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අනුවාද වශයෙන්

 දනං ද සා, සීලං සමාදිසිතා, උපොසථකමමං කතා තං ගරුං කතා අසාදෙති, අභිනසුති, තං ගරුං කතා රාංගා උපාජරත, දිටයි උපාජති.

240

(දත්දී, සිල් සමාදත්ව, පෙහෙවස් රැක ඒ කුසලය ගරුකොට ආසවාදනය අභිනාඥනය කරන කල්හි එයම ගරුකොට රාගය උපදියි. දිටයිය උපදියි.)

දන වසතුන් පරිතාභාගකොට ඒ පරිතාභාග වෙතතා පුඩාන කාමාවවර කුසලය ශරුකොට ආසාදනය කරන කල්හි ලොහ මූල සොමනසය සහගත සිත් සතරෙන් එකක් ජවන කෘතාසයයෙන් උපදියි. එයට සතුටුවන කල්හි සපුනික තෘෂ්ණා පුඩාන ලොහමූල සිත් සතරෙන් එකක් ජවන කෘතාසයෙන් උපදියි. එසේම එයට ඇලුම් කරන කලහි රාග පුඩාන ලොහමූල සිත් අටෙන් එකක්ද, වරදවා ගන්නා කල්හි ලොහමූල දිටයිගත සම්පුයුක්ත සිත් සතරෙන් එකක්ද ජවන කෘතාසයෙන් උපදියි, සීලාදී කුසල් පිළිබඳවද මේ පිළිවෙලම වේ.

මෙහිදී ආරම්මණාබ්පති පුතාසය ධම් වශයෙන් ලැබෙන්නේ ලෞකික කුසල් සතොළොසය. එහි පුතොහත් පනනයෝ නම් ශරුකොට අරමුණු කරන ලොහමූල අකුසල් සිත් අටය.

2. පුබෙබ සුවිණණානි හරුං කිවා අසසාදෙති, අභිනඤති, තං හරුං කවා රාගො උපපජජති' දිටයි. උපපජරති.

(පූළීයෙහි කරන ලද ද,නාදි කුසලයන් ගරුකොට ආසවාදනය, අභිනඥතය කරන කල්හි එයම ගරුකොට රාගය උපදියි. දිටසීය උපදියි.)

මෙනිදී ආරම්මණාබ්පති පුත්සය බම් ව්ශයෙන් ලැබෙන්නේ පෙර පවත්වන ලද දත, ශීල, අපටාඞ්ගශීල වෙතතා පුධාන කාමාවවර කුසලයෝයි පුතෝහත්පන්න බම් වශයෙන් ලොහමුල සිත් අට ලැබේ.

8 කානං වුවඪතිවා කානං ගරුං කවා අසාදෙති අහිනඤති, තං ගරුං කවා රාගො උපාජරති දිටසි උපාජරති. (බාහාතයෙන් නැගී එම බාහනය ගරුකොට ආසමාදනය කරන කල්හිද, අභිනඥන වශයෙන් එයට සතුටුවන කල්හිද, එයම ගරුකොට රාගය උපදියි. දිටයීය උපදියි.)

මෙහිදී ආරමාණාධිපති පුතාසය ධමී වශයෙන් ලැබෙත්තේ මහද්ගත කුසල් සිත් තවයයි. පුතොසත්පනත වශයෙන් ලොභ මූල සිත් අට ලැබේ.

මේ කුසල ධම්යන් අරමුණු කරන කල්භි එක්වර ලැබෙන ආරම්මණ, ආරම්මණාඛිපති, ආරම්මණුපනිසාය යන පුතාංය ශක්ති තුන අතුරෙන් මෙහිදී ආරම්මණාඛිපති පුතාංය ශක්තිය ලැබේ.

3. <u>වි</u>රිග---

කුසලො ධමෙමා අබාාකතාසස ධමමසස අධිපති පච්චයෙන පච්චයො, ආරමමණාඛිපති, සහජාතාධිපති

(කුසල ධම්ය අවාසාකාත ධම්යට ආරමාණාධිපති, සහජාතාධිපති ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

මෙහි අවාහකෘත ධම්යට ආරමාමණාධිපති පුතාය ශක්ත්යෙන් උපකාරවන පුතාස ධම්ය නම් අර්හත් මාගී චිතනයයි.

පුතෙහාත් පනත වශයෙන් ලැබෙන අවහාකෘත ධම්යෝ නම් ශරුකොට අරමුණු කරන මහා කියා ඥත සම්පු-යුක්ත සිත් සතරය. විරනි අපුමාණාහගන් හැර වෛතයික තෙන්සය.

මෙහිදී එක්වර ලැබෙන ආරම්මණ, ආරම්මණාඛිපති ආරම්මණූපතිඝාසය යන ශක්ති තුතෙන් ආරම්මණාඛිපති පුතාසය ශක්තිය ලැබේ.

තවද අවහාකෘත ධම්යට සහජාතාධිපති පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වන පුතාය ධම්යෝ තම් පඤවවෝ-කාර භූමියෙහි අධිපති පුතාය ලැබෙන අවසථාවෙහි මහා කුසල් අටෙහි හා මහද්ගත ලොකොනතර කුසලයන්හිද ඇති අධිපති ධම්යෝයි. පුතෙහාත්පතත වශයෙත් ලැබෙන අවහාකෘත ඛෂීයෝ නම් චිතතජ රූපයෝයි.

මහාකියා ඥතවිපුයුක්ත චිතතයෝ ලොකොතතර බමීයත් අරමුණු කිරීමට සමත් තොවත බැවින් ආරමාණාබි පති පතාය බමීයන්ගේ පුතොහත් පතත හාවයට නො-ගැණෙත්. එසේම රහතන් වහන්සේ ලෞකික බමීයත් ගරු නොකරන බැවින් ලෞකික බමයන්ගේ වශයෙන්ද. ඒවා ආරම්මණාබිපති පුතොහත් පනාගෝ නොවෙති.

මේ චීරියේ අනුවාද වශයෙත්,

I. අරහා මහගාවුටඪහිඞා මහගං හරුං කඞා. පවච වෙකාබනි.

(රහතන් වහන්සේ අර්හත් මාශීගෙන් තැගිට එය ගරුකොට පුතාවෙසා කිරීමේදී අර්හත් මාශීය, එය පුතාවෙසා කරන ඥනසමපුයුකත මහා කියා සිත් සතරට ආරමමණාබ්පති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

රහතත් වහන්සේ අර්හත් මාශීය උපදවා ගැන්මෙන් පසුව එම අර්හත් මාශීය පතාවෙක්ෂා කරන කල්හි, හවාඬගවලන, භවාඬගුපචෙඡදයන්ට අනතුරුව අර්හත් මාශීය ගරුකොට අරමූණු කරමිත් මතොවාරාවජරතයද, ඤුණසම්පුයුකත මහා කියා ජවත් සතරෙන් එක් සිතක් ජවත කෘතාසයයෙන්ද සත්වරක් ඉපිද නිරුදධ වූ පසු හවාඬගය වේ. මෙහිදී ලොකොතතර කුසලය වූ අගීත් මාශී විතනය ගරුකොට අරමුණු කරමින් උපදතා ඥතසමපුයුකත පුතා වෙකමා ඔහා කියා ජවනයන්ට ඒ මාශී කාසලය ආරම්මණා බපති ශක්තියෙන් පුතා යෙවීම ''කුසල ධමීය අවසාකාන ඩමයට ආරමාණා බපති පුතා හ ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' ගයි කියනු ලැබේ.

 2. කුසලාඛිපති විතත සම්ට්ඨානානං රැපානං-අධිපති පච්චයෙන පච්චයෝ.

අතිධණීනී පුදීපිකා

(පඤාවවොකාර භූමියෙහි අධිපති පුතාය ලැබෙන අවස්ථාවෙහි මහා කුසල් අටෙහි හා මහද්ගත ලොකොතතර කුසලයන්හිද ඇති අධිපති බර්මයෝ චිතතජරුපයන්ට සහජාතාධිපති ශක්තියෙන් පුතාය වෙත්.)

පඤාවවොකාර භූමියෙහි අධිපති පුතාය ලැබෙන අවස්ථා වෙහි මහා කුසල් සිත් අවෙහි හා මහද්ගත ලොකොතතර කුසල විතතයන්හිද ඇති ඡනුදී අධිපති ධම්යෝ ඒ කුසල විතතයන් හා සහජාතව උපදතා විතතජ රුපයන්ට සහජාතාධිපති ශක්තියෙන් පුතායයම්ම ''කුසල ධර්මය අවසාකෘත ධම්යට සහජාතාධිපති පුතායය ශක්තියෙන් උපකාරවීම" යයි කියනු ලැබේ.

4. 58c-

කුෂලො ධ මෙමා කුසලසාව අබාාකතසාව ඩම්මාස අධිපතිපුළුව ගෙන පුළුව මෙසෙ-සහජාතාධිපති

(කුසල ධමීය සමපුයුක්ත සකාඣයන්ට සහ චිතතජ රූපයන්ටද සහජානාධිපති පුතාෳයයෙන් පුතාෳය වේ.)

මෙහි කුසලාව සාකෘත ධමීයත්ට සහජාතාධිපති පුතස ශක්තියෙත් උපකාරවන කුසල ධමීය නම් පඤාවවොකාර භූමියෙහි අධිපති පුතසය ලැබෙත අවසථාවෙහිවූ මහා කුසල් අටෙහිද මහද්ගත කුසල් තවයෙහිද, මාගීයිත් සතරෙහිද ඇති අධිපති ධමී තුන හෝ සතර අතුරෙන් එක එකක්වූ පුතස ධමීය ය.

පුතෙසාත්පනත වශයෙත් ලැබෙන බර්මයෝ තම අධිපතිවත ධමීයෙත් අනසවූ සමපුයුක්ත සකඣයත් හා මතතජ රූපයෝය.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්—

කුසලාබීපති සම්පසුතතකානං බැඬානං චිතත සමුව්ඪානානංච රුපානං අධිපතිපව්චයෙන පව්ච*ප*යා. (අධිපති පුතා¤ය ලැබෙන අවසථාවෙහිවූ මහා කුසල් ඕත් අටය, මහද්ගත කුසල් නවය, මාගී සිත් සතරය යන කුසල් සිත්හි අධිපනිවත ධමීය, සම්පුයුක්ත සකනියන්ට හා චිතාතජ රුපයන්ටද සහජාතාධිපති ශක්තියෙන් පුතා¤ය වේ)

එක් විසි කුසල් සිත්හි අධිපතිපුතා ලැබෙන කල්හි එහි ජිඥ, චිතත, විරිය, වීමංසා යන සතර අධිපති ඛාම්යන් අතුරෙන් එක් ඛම්යක් එක් වරක අධිපති වශයෙන් යෙදෙන කල්හි එම අධිපතිවන ඛාමීය ඉතිරි සම්පුසුක්ත නාමසකානි යන්ට හා චිතතජ රූපයන්ට සහජාතාධිපති ශක්තියෙන් පුතායවීම ''කුසල ඛාමීය කුසලාවාහකෘත ඛර්මයන්ට සහජාතාධිපති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

5. විථිය

අතුසලො ධමමමා අකුසලසා ධමමසා අධිපති පච්චයෙන පච්චයො - ආරමමණාධිපනි - සහජාතාධිපති.

(අකුසල ධර්මය අකුසල ධර්මයට ආරම්මණාධිපති සහජාතාධිපති යන අධිපති ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

ආරම්මණාධිපති පුතා ශක්තියෙන් අකුසල බර්මයට පුතාය වන අකුසල ධර්මයෝ නම්:

හරුකොට අරමුණු කරන ලොහ මූල සිත් අටට පුතාය වන ගරු කළයුතු ලොහ මූල සිත් අටය.

පුතොසාත්පනත වශයෙන් ලැබෙන අකුසල බර්මයෝ නම් ගරුකොට අරමූණු කරන ලොස මූල සිත් අටය, චෛතසික දෙවිස්සය යන අකුසල බර්මයෝ යි.

මෙහිදී එක්වර ලැබෙන ආරම්මණ, ආරම්මණාධිපති ආරම්මණූපතිසාසය යන ශක්ති තුනෙන් ආරම්මණාධිපති ශක්තිය ලැබේ. සහජාතාධිපති පුතාය ශක්තියෙන් අකුසල බර්මයට පුතාය වන අකුසල බමීය තම්•

අධිපති පුතාසය ලැබෙන අවසථාවෙහි සම්පුසුකත-ස්කණියන්ට පුතාසය වන ලොහ මූල සිත් අටය, චෙෂ මූල සිත් දෙකය, විචිකිච්ඡා හැර වෛතසික සවිස්සය යත මොවුන්ගේ එක් එක් චිතතක්ෂණයක ලැබෙන අධිපති බර්ම තුතෙන් එක එකක් වූ පුතාසය බර්මය ය.

පුතෙහාත්පතත වශයෙත් ලැබෙන අකුශල බර්ම තම් අධිපති වන බර්මයෙන් අනා වූ සම්පුයුක්ත බර්මයෝ යි.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්—

ආරම්මණාධිපති—

 රාශං ශරැංකා අසාදෙති, අභිනාසති, තං ගරැංකා රාශෝ උපාජිතී, දීටසි උපාජිතී.

(රාශය පුධාන ලොහ මූල චිතතය ගරුකොට ආසවා– දතය කරන කල්හිද, සතුටු වන කල්හිද, රාශය ගරූ කොට අරමුණු කරම්ත් රාශය උපදියි. දිටසිය උපදියි.)

රාහය පුධාන ලොහ මූල චිතනය ගරුකොට ආස්වා-දනය කරන කල්හි භවාභිග වලත, හවාඩ්ගුපචෙඡදයන්ට අතතුරුව රාගය පුධාන ලොහ මූල සිත ගරුකොට අරමුණු කරමින් මහොවාරාවජජනයද, ලොහ මූල සොමනසය සිත් සතරෙත් එකක් ජවත කෘතායයෙත් සත්වරක් ඉපිද නිරුදධ වූ පසු හවාභිගය වේ. එසේම රාගය පුධාන ලොහ මූල චිතතය ගරුකොට අරමුණු කරමින් සතුටු වන කල්හි සපුිතික තෘෂණා පුඛාන ලොහ මූල සොමනසය සිත් සතරෙත් එකක් ජවත් වශයෙත් උපදී. එය ගරුකොට ඇලුම් කරන කල්හි රාග පුඛාන ලොහ මූල සිත් අටෙත් එකක්ද, වරදවා ගත්නා කල්හි ලොහ මූල දිට්සිහත සම්පුසුක්ත සිත් සතරෙන් එකක්ද ජවත් වශයෙත් උපදී. එකල්හි

246

රාශය පුඩාත ලොහ මූල චිතතය ශරුකොට අරමුණු කරමිත් උපදහා ලොහමූල අකුසල ජවනයන්ට ඒ රාශය පුඩාත ලොහමූල චිතතය අධිපති ශක්තියෙන් පුතායාවීම ''අකුසල බර්මය අකුසල බර්මයට ආරම්මණාධිපති පුතායයෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

2. දිටසිං හරැංකාවා අසාාදෙති අභිනාඤති, තං හරැංකාවා රාගො උපාජරති, දිටසි උපාජරති.

(දිටසීය පුඛාන ලොහමූල චිතනය ගරැකොට ආස්වා-දතය කරන කල්හිද, සතුටුවත කල්හිද, දිටසීය ගරුකොට අරමුණු කරමත් රාගය උපදියි, දිටසීය උපදියි.)

මෙයද හට දක්වනලද අනුවාදය මෙන් දතයුතු.

සහජාතාබිපති

අකුසලාබිසති සමපයුතතකානං බණානං අධිපති පව්වෘතන පව්වතො.

(අධිපති පුතාහා ලැබෙන අවසථාවෙහි වූ අකුසල් සිත්හි යෙදෙන ඡඥ, චිතත, විරිග යන අධිපති තුනෙත් එකක් එම චිතතසාණයෙහි වූ සම්පුයුක්තස්කනියන්ට සහජාතාධිපති ශක්තියෙන් පුතාහා වේ.)

මෙහි පතාස බර්ම වශයෙන් ගතයුත්තේ අධිපති පතාහ ලැබෙත අවසථාවෙහි සම්පුයුක්තස්කානියන්ට පතාහ වත ලොහ මූල සින් අටය, වෙෂ මූල සින් දෙකය, විවිකිචඡාව හැර වෛතසික සවිස්සය යන මොවුන්ගේ එක් එක් විතතකාණයක ලැබෙන අධිපති බර්ම තුතෙන් එකෙකි. පුතොහාත් පනන වශයෙන් අධිපති වන බර්මයෙන් අනා වූ සම්පුයුක්ත බර්මයෝ ලැබෙන්.

6. විපිය---

අකුසලො ඩමෙමා අබෳාකතසය ධමමසය අධිපති පච්චනො පච්චනය සහජාතාබිපති.

(අතුසල බර්මය අවාාකෘත බර්මයට සහජාතාබිපති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) අවහාකෘත බර්මයන්ට සහජාතාධිපති ශක්තියෙන් පතාස වත අකු සල බර්මය නම්, පඤාවවොකාර භූමිනෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ ලොහ මූල සිත් අටය, වෙෂ මූල සිත් දෙකය. විවිකිවණව හැර වෛතසික සවීස්සය යන මොවුන්ගේ එක් එක් චිතතාඤණයක ඇති ඡඤ, චිතත, විරිය යන අධිපති බර්ම තුනෙන් එක් බර්මයෙකි.

පුතෙහාත්පතත වශයෙන් සාධිපති චිතතජ රුපයෝ ලැබෙත්.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්—

අකුසලාධිපති විතතසමුවඪානානං රුපානං අධිපති පම්වණයන පම්වණයා.

(අධිපති පුතාය ලැබෙත අවස්ථාවෙනි වූ අකුසල චිතතයන්හි ඇති ඡඥ, චිතක, විරිය යන මොවුන්ගේ අධිපතිවන එක් ධර්මයක් චිතන සමූට්ඨාන රූපයනට සහජානාධිපති ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

මෙය ද අනුසල බර්මය චිතතසමුටසාන රූපය නම් වූ අවසංකෘත බර්මයට සහජාතාබිපති පුතසයයෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

7. වීමීය—

අකුසලො ඩිමේමා අතුසලසය ව, අබාහතාසය ව ඩමමසය අධිපති පව්වණගන දේවගො සහජාතාධිපති.

(අකු * ල. ධර්මය අකු සල හිර්මයට හා අවාාකෘත බර්මයට ද සහජාතාබිපති ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

මෙහි පුතාහ බර්ම වශයෙන් සම්පුසුකනසකානියන්ට හා සාධිපති චිටාතජ රූපයත්ට පුතාහ වන පඤාවවොකාර භූමියෙහි අධිපත පුතාසය ලැබෙන අවස්ථාවෙහි වූ ලොහ මූල සින් අටය, චෙෂ මූල සිත් දෙකය, වෛතසික සවිස්සය යන මොවුත්ගේ එක් එක් චිතනසාණයක ඇති අධිපති ධර්ම තුනෙන් එක එකක් වූ පුතාසය බර්මය ලැබේ. පුතොහත් පනත බම් වශයෙන් සම්පුයුකතසකාඣයත් හා සාඛ්පති චිතතජ රූපයෝ ලැබෙත්.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්—

අකුසලාධිපති සම්පසුතතකානං බණිානං විතත සමුට්ඨානානංච රුපානං අධිපති පච්චයෙන පදිචයෝ.

(අධිපති පුතාසය ලැබෙන අවසථාවෙහි වූ අකුසල චිතතයන්හි ඇති ඡඤ, චිතත, විරිය යන මොවූන්ගේ අධිපති වන එක් ධර්මයක් සම්පුයුකතසකානියන්ට හා චිතතසමූටඨාන රූපයන්ට ද සහජාතාධිපති පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

මේ අධිපති බර්මය සමපුයුකතසකා නියත්ව හා සාධිපති චිතතජ රූපයන්ට ද පුතා¤ය වීම ''අකු සල බර්මය අකු සල බර්මයට හා අවතාකෘත බර්මයට ද සහජාතාබිපති පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

*8. වීමය

අබාාකතො ඩමො අබාාකතාක ඩමාෙසස අධිපති පට්වගෙන පට්වගො ආරමාණාධිපති, සහජාතාධිපති.

(අවහාකෘත ධමීය අවහාකෘත ධමීයට ආරම්මණාධිපති සහජාතාධිපති යන අධිපතිපුතා8ය ශකතියෙත් උපකාරවේ.)

```
මෙහි පුතාය ඩම් වශයෙන - ආරම්මණාඛිපතියෙහි
```

හරුකොට අරමුණු කරන මහා නියා ශූන සම්පුයුක්ත චිතනයන්ට පුතාය වන ගරු කළයුතු අහීත් ඵලය හා නිළුණය;

හරුකොව අරමුණු කරන ඵල සිත් සතරව පුතෳය වන නිමාණය – යන පුතෳය බර්මයෝ ලැබෙක්.

පුතොංත්පහත බම් වශයෙත්

මහා නියා ශූන සම්පුයුක්ත සිත් සතරය, ඵල සිත් සතරය, චෛතසික සතීසය ශන පුතොහත්පතන බර්මයෝ ලැබෙත්.

සහජාතාධිපතියෙහි පූතාය ඩම් වශයෙන්---

සම්පුයුක්තස්කනියන්ට හා සාඛ්පති විතතජ රූප-යන්ට පුතාය වන අඛිපති පුතාය ලැබෙන අවසථාවෙහි මහා කියා අටය, මහද්ගත කියා තවය, ඵල සිත් සතරය. වෛතසික අටතිසය

යන මොවුන්ගේ එක් එක් චිතතඤණයක ඇති අධිපති ධර්ම තුන සතර අතුරෙන් එක එකක් වූ පුතාය. ධර්මය ලැබේ

පුතොත්පනන බම් වශයෙන්

සම්පුසුක්තස්කාඩයත් හා

සාබ්පති චිතතජ රූපයෝ ද ලැබෙත්.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්—

ආරමමණාධිපති---

1. අරහා ඵලං ගරුකනා පච්චවෙකබති.

(රහතත් වහන්සේ අහීත් ඵල සිත ගරුකොට පුතාවෙසනා කරන රෙක.)

අගීත් මාගී ඵලයත්ට පැමණි රහතත් වහන්සේ අගීත් ඵල සිත ගරුකොට පුතාවෙක්ෂා කරන කල්හි හවාඩාවලන හවාඞ්ගුපචෙඡදයත්ට අනතුරුව අගීත් ඵල සිත ගරුකොට අරමුණු කරමින් මනොවාරාවදුජනයද,. ශූතසම්පුයුක්ත මහා නියා සිත් සතරෙන් එකක් ජීවන කෘතාගෙන් සත්වරක්ද ඉපිද නිරුදා වූ පසු භවාඞාගය වේ. මෙහිදී පතාවෙක්ෂා කරන මහා නියා ජවනයත්ට අගීත් ඵල සිත අධිපති ශක්තියෙන් පතායවීම ''අවාහකෘත බර්මය අවහාකෘත බර්මයට ආරමාණාධිපති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

2. අරහා නිබබානං ගරුං කනා පව්වවෙකබති.

(රහතත් වහන්සේ නිළුණය ගරුකොට පුතාවෙසා කරන සේක

මෙහිදී රහතත් වහත්සේ නිවාණය ගරුකොට පතාවෙසතා කරත කල්හි උපදනා මහා කියා ශූන සම්පුසුක්ත ජවනයන්ට නිවාණය අධිපති ශක්තියෙන් පුතාවීම ''අවාහකාත බර්මයට ආරම්මණාධිපති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

3. නිබබානං එලසස අධිපති පච්චයෙන පච්චයො

(නිවීාණය ඵල සිතව ආරමමණාධිපති ශක්තියෙත් පුතාවේ.)

සෝවාන්, සකෘද,ශාමි, අතාශාමි, අහිත් යන ඵලසින් සතර අවාංකෘත බර්මයෝයි. ඒ ඵලසිත් විසින් අරමුණු කරනු ලබන්තේ නිමාණය යි. එහෙයින් නිමාණය ලොකොතතරඵල සිතට ආරම්මණාධිපති ශක්තියෙන් පතාවීම ''අවාංකෘත බමීය, අවාංකෘත බමීයට ආරම්ව-ණාධිපති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ගැබේ.

සහජාතාධිපති,

4. විපාකාබාහතා කිරියාබාහතා අධිපති සම්පසුතතකානං බණානං චිතත සමුටඨානානංව රුපානං අධිපති පච්චයෙන පච්චයො.

(විපාකවිතාකෘත කිරියාවතාකෘත බර්මයන් අතුරෙන් අධිපති පුතාය වන බර්මය සම්පුයුක්ත සකාඣයන්ට හා චිතතජ රූපයන්ටද සහජාතාධිපති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අබ්පති පුතා¤ය ලැබෙන අවස්ථාවෙහි වූ මහා භියා සිත් අටය, නියමයෙන් අබ්පති ලැබෙත මහද්ගත කියා සිත් නවය, ඵලසිත් සතරය යන මොටුන්ගේ එක් එක් විතත කාරේග කාර්ග අධිපතිබර්ම තුන හා හතර අතුරෙන් එක එකක් වූ අධිපති බර්මය, අධිපති වන බර්මයෙන් අනා දමු සම්පුයුක්ත ස්කනියන්ට හා සාධිපති විතතජ රූපයන්ට ද සහජාතාධිපති ශක්තියෙන් පුත සෙවීම ''අවාකෘත බර්මය අවාහකෘත බර්මයට සහජාතාධිපති පුත හය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

9. 28c-

අබාසාතෝ ධමේමා කුසලසය ධම්මසය අධිපති පම්චංශන පම්චගෙ ආරම්මණාධිපති.

(අවසංකෘත බර්ය කුසල බර්මයට ආරම්මණාධිපති ශක්තියෙන් පුතාසය වේ.)

මෙහි ආරම්මණාධිපති පුතාස වන අවාාකෘත ධම්යෝ තමී:

ගරුකොට අරමුණු කරන මහ කුසල ඥන සම්පුක්ත චිතනයන්ට පුතාංය වන,

සොවාන් ඵලසින සකෘදගාම ඵලසින අනාගාම ඵලසිත සහ නිළුණය, මාගී සින් සනරට පුතාය වන නිළුණය යන

බර්මයෝයි

පුතෙහාත්පනත ධර්ම වශයෙන් ලැබෙන බාසල ධර්මයෝ තම් මහා කුසල ඥන සමපුසුක්ත සිත් සතරය, මාගී සිත් සතරය යන ධර්මයෝයි.

මෙහිදී එක්වර ලැබෙන ආරම්මණ, ආරම්මණාධිපති, පුතාය ශක්තියම ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්----

1. සෙකබා එලං හරුං කාටා පච්චවෙකබනති.

(සොවාන් සකෘදගාමි, අනාගාමි යන ආයාඞ් පුද්ගලයෙ තම තමන්ගේ ඵලයිත ගරුකොට පුතාවෙසාහා කරන්.) සොවාත් අායයි පුද්ගලතෙම සොවාත් ඵලසිත ගරු කොට පතාවෙසමා කරත කල්හි භවාභිගවලන, භවාභිග පවෙඡදයන්ට අනතුරුව සොවාත් ඵලසින ගරුකොට අරමුණු කරමින් මනොචාරාවජජනයද, මහා කුසල ශූත සමපුසුක්ත සිත් සතරෙත් එකක් ජවනකෘතායයෙන් සත්වරක්ද ඉපිද නිරුදඩ වූ පසු භවාභිගය වේ. මෙහිදී සෝවාත් ඵලය ගරුකොට අරමුණු කරන ශූත සමපුසුක්ත කුසල ජවනයන්ට සොවාත් ඵලසිත ආරමාණාධිපති ශක්තියෙන් පුතායළීම ''අවසාකෘත ඩමීය කුසල ඩමීයට ආරමාණාධිපති පුතායෙ ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි ලැබේ.

මෙපරිද්දෙත්ම සකෘදශාමි පුද්ගලතෙමේද, අනාගාමි පුද්ගලතෙමේද තම තමන්ගේ ඵලසින පුතාවෙසාසා කරන කල්හි උපදනා ඥනසම්පුයුක්ත මහා කුසල ජවනයන්ට තම තමන්ගේ ඵලසිත අධිපති ශක්තියෙන් පුතාවීම අවාකෘත ධමීය කුසල ධමීයට ආරමමණාධිපති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

2 සෙකබා නිබ්බානං හරුං කාවා පම්වවෙකඛනති.

(සොවාත්, සකාදගාමි, අතාගාමි යන ශෛඤයත් වහන්සේලා නිළුණය ගරුකොට පුතාවෙඤා කරත්.)

ශෛඤයෙක් වහන්සේලා නිව්ාණය ගරුකොට පුතාය වෙයා කරන කල්හි එම චිතන විථියෙහි උපදනා ශූත සමපුයුක්ත මහා කුසල ජවනයන්ට නිවාණය අධිපති-ශක්තියෙන් පුතායෙවීම ''අවාංකෘත ධමීය කුසල ධමීයට ආරමාණාධිපති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබ්.

 නිබබානං ගොහුභුසය අධිපති පච්චයෙනං පච්චයෝ.

(නිමාණය ගොතුභූ සිතට ආරම්මණාධිපති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.)

4. නිබ්බානං මහතසස අධිපති පච්චයෙන පච්චයො.

(නිළුණය මාගී චිතනයට ආරමාණාධිපති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

සොවාත් මාගී සිත උපදනා විතතවිපියෙහි මාගී සිතව පූමීයෙහි උපදනා ගොතුභූ සිත විසිත් අරමූණු කරනු ලබන්නේ නිමාණයයි. එසේම සකෘදගාම අනාගාම අඟීත් යත මාගී චිතතයත්ව පූමීයෙහි උපදනා වොදන සිතද නිවණ අරමූණු කරමත් උපදී. සෝවාත් සකෘදගාම, අතාගාම, අඟීත් යන සතර මාගී චිතතයන් විසිත්ද අරමූණු කරනු ලබන්තේ නිමාණයයි. මෙසේ ගොතුභූ වොදන, මාගී යන චිතතයන් විසිත් නිවණ ගරුකොට අරමූණු කරනු ලබන කල්හි ඒ කාමාවවර ලොකොතතර චිතතයන්ට නිමාණය ආරමාණාධිපති ශක්තියෙන් පුතාවීම ''අවාහකෘත බර්මය කුසල බර්මයට ආරමාණාධිපති පුතාග ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

10. <u>3</u>8a—

අබාාකතො ධාමා අකුසලසා ධමමසා අධිපති පට්වයෙන පට්වයො—ආරමාණාධිපති.

(අවාහකාත බර්මය අකුසල බර්මයට ආරම්මණාධිපති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අකුසල බර්මයට ආරම්මණාධිපති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන අවාාකෘත ඔම්යෝ නම්:

ගරුකොට අරමුණු කරත ලොහ මූල සිත් අටට පතාය වන ඉට නිෂ්එනත රුප අටොලොසය, දුකබ සහගත කාය විඥනය හැර ලෞකික විපාක සිත් එක්තිසය,

ක්යා සිත් විස්සන,

වෛතසික පත්තිසය

යත පුතාස බර්මයෝයි.

පුතෙහාත්පතන වශයෙන් ලැබෙත අ**කුසල ඩම්යෝ** තම්:

මෙහි අනුවාද වශයෙන්---

1. එකබුං හරුංකාවා අසසාදෙති, අභිනාඥති, තං හරුංකාවා රානෝ උපාජජති, දිටසි උපාජජති.

(ගරු කළයුතු වූ ඉටේ එසමුපුසාදය ගරුකොට අස්වා-දනය කරන ලොහ මූල සොමනසස සහගත සිත් සතරටද, ගරු කොට අභිනාඥනය කරන හෙවත් සතුටුවීම් වශයෙන් අරමූණු කරන සපුනික තාෂණා පුඛාන ලොහ මූල සොමනසස සහගත සිත් සතරටද, එය ගරුකොට අරමූණු කරමිත් රාගය උපදනා කල්හි රාග පුඛාන ලොහ මූල සිත් අටටද, එය වරදවා ගැනීමේදී දිටසීය උපදනා කල්හි දිටසීගත සම්පුයුක්ත ලොහ මූල සිත් සතරටද ආරමමණාධිපති ශක්තියෙන් පුතාසයවීම,, අවාකෘත බර්මය අකුසල බර්මයට ආරමමණාධිපති පුතාසය ශක්ති යෙන් උපකාර වීම" යයි කියෙනු ලැබේ.

8. සොතං හරුංකාවා අකාදෙති, අභිනාඥති,
 තං හරුංකාවා රාහෝ උපපජිති, දිටසි උපාජිති.

(ගරු කළයුතු වූ සොතපුසාදය ගරුකොට අස්වාදනය අභිනාඥනය කරන කල්හිද, එය අරමුණුකොට රාගය හා දිටයිය උපදනා කල්හිද, සොතපුසාද නම් වූ අවාහකාන බමීය අකුසල ජවනයන් වූ ලොභ මූල සින් අටට ආරම්මණාධිපති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

3. ඝාණං, ජිවිහං, කායං, රුපෙ, සදෙද, හනේ, රසෙ, පොටඨබෙබ, වඤුං, විපාකාබතාකතෙ කිරියාබත-කතෙ බණේ ගරුං කඩා අසාදෙති, අභිනඥති, තං ගරුං කඩා රාගො උපපජිති, දිට්සී උපපජිති (ඝාණපුසාදය, ජීවහාපුසාදය, කායපුසාදය; රූප ශබ්ද, ගති, රස, සපශී, හදයවසතු රූපය, විපාකාචනාකෘතසකානි, කිරියාවනාකෘතසකානි යන මෙය ගරු කොට ආසවාදනය අභිනඥතය කරන කල්හිද, එය ගරුකොට අරමුණු කිරීමේදී රාශය, දිටසිය උපදනා කල්හිද, ලොහ මූල සින් අටට ඒ ඝාණපුසාද, දී වූ අවනාකෘත බමීයන් ආරම්මණාධිපති පුතානය ශක්තියෙන් පුතානය වීම ''අවනාකෘත බර්මය අකුසල බර්මයට ආරම්මණාධිපති පුතානය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

4. අනනතර පුතාය

පුතොසාත් පනන ධමීය තමාගෙන් වෙන්කරන අන්තර් බමීයක් ඇතිනොවත ලෙස උපකාරකවන බමීය අ<mark>නහනර</mark> පුතාය නම් වේ. චිතත පරම්පරාව නොසිඳෙත පරිද්දෙත් කුමානුකූලව පසු පසු චිතතයත්ගේ උත්පතතියට පූළී පූළීවූ චිතතය උපකාර වේ. චිතත නියාමය අනුව කුමානුකූලව ඒ ඒ කියා සිදුකළ හැකි ලෙස චිතත සනතතිය ඇති නුවූවහොත් අනොහනා සමානිය නැතිවීමෙන් කිසිද කියාවක් කිරීමට අසමත් වේ. එවැනි තත් නියක් වළක්වා අනෙසානය සම්බනිය ඇතිකොට කුමානුකුලව චිතන පරම්පරාව ඇතිවන්නේ පූළු පූළු චිතතයාගේ විශෙෂ ශක්තියක් නිසාය. ඒ ශක්ති විශෙෂයට අන්නතර පුතාය යයි කියනු ලැබේ. එබැවින් රහතන් වහන්සේගේ චූති චිතනය හැර අනාවූ හැම සිතක්ම නිරුදධවන කල්හි ඒ නිරුදධාවක සිතට අනතුරුව තැනට සුදුසුවූ සිත, පූමී චිතතය නිරුඬවනු සමගම පූළී චිතතයාගේ සථානය <mark>ගතිමිත්</mark> පූළී චිතතය හා ඒකාඞයට පැමිණෙත්නාක් මෙත් උපදී. චිතත වීඵයක් ගෙන පරීකෂාකර බැලීමේදී මේ අනනතර පතායවීමේ පිළිවෙල අවබොධ කරගත හැකි වේ.

වක්ඛුවාරික චිතත විපියක පිළිවෙලින් අතීත භවාඞ්ග, භවාඞ්ගවලත, භවාඞ්ගුපවෙෂිද, පඤිවටාරාවජරන, චක්ඛු විශූන, සමපට්චඡන, සනතීරණ, වොට්ඨපන, ජවත, තද-රමමණ යත සිත් ඉපිද භවාඞ්ගය වේ භවාඞ්ග සිතක් ඇති තුවූයේ නම් භවාඞ්ගවලත, භවාඞ්ගුපවෙඡදයක් ඇතිවීමට නුපුළුවන. එසේම භවාඞ්ගුපවෙඡදයක් ඇතිවීම නිසා පඤිව වාරාවජර නඥ, පඤිවාරාවජර නය කලින් උපත් නිසා වක්ඛුවිඤඤිණයද උපදී. චක්ඛුවිඤඤිණයක් නූපදීන්නේ නම් සමපට්චඡන සිතක් නූපදී සමපට්චඡන සිත නූපදීන්නේ තම සනතීරණ සිත නූපදී සනතීරණ චිතතය නූපදීන්නේ තම වොට්ඨපන සිත නූපදී. වොට්ඨපන සිත නූපදීන්නේ තම වොට්ඨපන සිත නූපදී. මොට්ඨපන සිත නූපදීන්නේ තම වොට්ඨපන සිත නූපදී. මෙරේ සුළී පුළී චිතනය පසු පසු චිතතය පහළවීමට අතනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

මේ අතනතර පුතාසය තාම බර්මයන්ට පමණක් සීමා වූවකි. නිරොධ සමාපතතියට සමවදනා පුද්ගලයාගේ අත්තිම විතතය වූ තෙවසසැඤුනාසඤඤයාතන කුසල විතතය, නිරොධ සමාපතතියෙන් තැගිටිනා අවස්ථාවෙහි ඇතිවත පලමුවන විතතයට අතනතර පුතාසය ශකතියෙන් උපකාර වේ. එපරිද්දෙන්ම දෙවන ජාතියෙහි අසංශ හවයෙහි උපදනා පුද්ගලයාගේ වුනි විතතය, මහා කල්ප පත්සියයකින් පසු අසංශ හවයෙන් වුනව අත් භවයක ඇතිවත්නාවූ පුතිසැකි විතතයටද අනනකර පුතාසය ශකති ගෙන් උපකාර වේ. කාලයෙන් හෝ රූපයන්ගෙන් හෝ අතනතර පුතාස භාවයට බාධාවක් නම් නොවන්නේය.

අනතතර පුතාශ පිළිබඳ නිරාශිය.

අනායාතර පුතාය වන ධම්යෝ නම්:

රහතත් වහත්සේගේ චුති චිතතය හැර පූමී පූමී වූ එකුත්අනූ චිතතය ය.

වෛතසික දෙපනසග.

අභිධමානී පුදීපිකා

පුතොාත්පනන බම්බග් නම්:

රහතන් වහන්සේගේ චුනි චිතනය සහිතවූ පශ්චිම පශ්චිම වූ එකුත් අනූ චිතනය. වෛතසික දෙපනසය.

අනනතර පුතායාගේ පුතානික බම්යෝ තම්:

චිතතජ රූපයෝ ය,

පුතිසකි කම්ජ රූපගෝග,

බාහිර රුපගෝග,

ආහාරජ රූපයෝග,

සෘතූජ රූපයෝය,

අසංඥසත්ති කමීජ රූපයෝය,

ශත රූප ධම්යෝ ය.

අන්තතර පුතියෙ පිළිබඳ විසජීනාවාර හෙවත් වීථි සතකි.

1. 280-

(කුසලො ඩිමමමා කුසලසස ඩම්මසස අනාහතර පම්වෘගන පම්වෘශා.

කු සල ඩර්මය කුසල ඩර්මයට අනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

කුසල ධමයට අනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන කුසල රුම්ගෝ තම්:

අනතිම ජවනය හැර පූමී පූමී ලෞකික කුසල් සතලොසය.

පු හොතාන් පතන වශයෙන් ලැබෙන කුසල ධර්මයෝ තම්:

පුථම ජවතය හැර පශ්චිම පශ්චිම කුසල් සි**ස් එක්** විස්සය.

කුසල් ජවත් උපදතා චිතත විරියෙහි පුථම කුසල ජවනය දෙවන ජවනයටද, දෙවන ජවනය තුත්වන

258

ජවතයටද, තුභ්වත ජවනය සතරවන ජවතයටද, සතර වන ජවතය පස්වන ජවතයටද, පස්වත ජවනය සවෙනි ජවනයටද, සවෙනි ජවනය සත්වත ජවතයටද අනනතර පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

සොමතසය සහගත දෙත සම්පුයුක්ත මහා කුසල් සිත් දෙක, ධහාත අපිණා විතත වීටිදෙනි මහගාත සොමනසය සහගත පුථම ධහාත, විතීය ධහාන, තෘතීය ධහාත, වතුණී ධහාත යන ධහාන සිත් සතරට පූමී වූ ගොතුභු චිතතය වශයෙන් ද, සොවාත් මාගී සිත උපදනා කල්හි ඒ සොවාත් මග සිතට පූමීදයහි උපදින ගොතුභූ චිතතය වශයෙන් ද අනනතර පුතසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ. එසේම එම සොමතසය දෙනසම්පුයුක්ත මහා කුසල් සිත් දෙක වොදන විගතය වශයෙන් සකාදගාම මාගී, අනාගාම මාගී, අහීත් මාගී යන සිත් තුනට අනතතර පුතයෙ ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

උපෙකබා සහගත දෙන සම්පුයුකත මහා කුසල් සිත් දෙක, ගොතුභූ චිතතය වශයෙන්, රෑපාවවර පඤවම්බාත චිතතයට සහ අරුපාවවර සිත් සතරටය යන උපෙකතා සහගත සිත් පසට ද, ඒ කුසල් සිත් දෙකම ගොතුභූ වොදන කෘතායයෙන් උපෙකබා සහගත පඤවමබාත මාගී සිත් සතරටද අනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ

සමාපතති විපිත්හි පශ්චිම පශ්චිම මහද්ගත කුසල-යන්ට පූජී පූජී වූද සමාත වූද මහද්ගත කුසලගෝ අතනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

අනතතර පුතායාගේ පුතෙසාත්පතන ධම් වශයෙන් ලැබෙන බර්මයෝ තම්:

මහා කුසල, දෙවන, තුත්වන, සතරවන, පස්වන, සවන, සත්වන ජවනයෝ ශ.

මහද්ගත කුසල් තවය ග,

මංගී සිත් සතරය යන බර්මයෝ යි.

අතිධමාව පුදීපිකා

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන අනහානරං, සමනහතර, උපනිසාසය, ආසෙවන, නතුළු, විශත යන පුතාස ශක්ති සය අතුරෙන් අනහානර ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්

1. පුරිමා පුරිමා කුසලාබඣා පවජිමානං පවජිමානං කුසලානං බඣානං අනහතර පව්වයෙන පව්වයො.

(පූළු පූළු වූ කුසලසකනියෝ පශ්චිම පශ්චිම වූ කුසල සකනිශන්ට අනනතර පුතාංග ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

මෙහි පශ්චිම පශ්චිම කුසලසකාඣයන්ට අතනතර පුතාස වන පුළු පුළු වූ කුසලසකාඣයෝ නම්:

මහා තුසල විතියාදී ජවනයන්ට පුතාය වන පූළී වූ. මහා කුසල ජවනයෝය,

මහතාත කුසල සොමනසය සහගත සිත් සතරට හං මාගී සොමනසය සහගත සිත් සොළොසට පුතායවත ගොතුභූ වොදන කෘතාවත් සොමනසය සහගත *ක*ැණ සම්පුසුක්ත මහා කුසල් සිත් දෙකය,

මහගාන කුසල උපෙසාං සහගත සිත් පසට හා මාගී උපෙසාං සහගත සිත් සතරට පතාය වන ගොතුභූ වොදන කෘතායවත් උපෙකබා සහගත ඤැණසම්පුයුක්ත මහා කුසල් සිත් දෙකය,

සමාපතති වීටියෙහි පශ්චිම පශ්චිම මහද්ගත කුසල යන්ට පුතාය වන පූවී පූවී මහද්ගත ජවනයෝය.

පුතොහාත්පතන වශයෙන් ලැබෙන පශ්විම පශ්විම වූ. කුසල සකණුයෝ නම්:

මහද්ගත කුසල නවය,

මාගී සිත් සතුරය යන ධර්මයෝය.

260

2. අනුලොමං ගොහුහුසස අනහතර පච්චයෙන පට්වයො.

විදසුන් වඩා සම්පූණ්කොට සොවාන් මග උපදනා කල්හි, භවාඩාවලත භවාඩාහපවෙඡදයත්ට අතතුරුව සංසකාර බර්මයන් අරමුණු කරමින් මනොවාරාවජපනයද, මහා කුසල ශූතසම්පුසුක්ත කුසල් සිතක් පරිකර්ම, උපවාර, අනුලොම වශයෙන් ඉපිද නිරුදාවු පසු එම විතතයම නිෂීාණය අරමූණු කරමින් ගොතුනු චිතතය වශයෙන් ඉපිද නිරුදාවවේ. ඉක්බිතිව පිළිවෙලින් සොවාන් මාගී චිතනය හා ඵල සින්ද ඉපිද භවාඩනය වේ. මෙහිදී සංසකාරාරමමණ්කව අනුලොම කෘතාය සිදාබ කරමින් උපදනා ශූත සම්පුසුක්ත මහා කුසල් සිත, නිෂීාණා-රමමණ්කවූ ගොතුභූ චිතතයට අනනතර ශක්තියෙන් පුතායවීම ''කුසල බර්මය කුසල බර්මයට අනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම" යයි කියනු ලැබේ.

3. අනුලොමං වොදනසා අනහතර පච්චයෙන පච්චයො.

(අනුලොම සිත වොදන සිතට අනනතර ශක්තියෙන් පුතාසය වේ)

සකෘදශාම, අතාශාම, අහිත් මාගීයට පුළුංශති උපදනා වොදත විතතය ඥත සම්පුයුකත මහා කුසල් සිත් සතරෙත් එකෙකි. වොදත සිත නිළුංණය අරමුණු කරයි ඒ වොදත සිතට පුළුයෙහි උපදතා අනුලොම සිතද, සංසාරයත් අරමුණු කොට ඇති ඥන සම්පුයුකත මහා කුසල් සිත් සතරෙත් එකෙකි. පුළුයෙහි උපදතා අනුලොම සිත පසුව උපදතා වොදන සිතට අනනතර ශක්තිතෝ පුතාසයවීම, ''කුසල බර්මය කුසල බර්මයට අතනතර පුතාසය ශකති-යෙන් උපකාරවීම'' යසි කියනු ලැබේ.

4. ගොහුතු මහගසස අන්තතර පව්වයෙන් පව්වයෝ.

(ගොතුභූ චිතතය සො**වාත්** මාගී චිතතයට අනනතර ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

සොවාන් මාශීය උපදනා විතන වීපියෙහි එයට පූළීයෙහි උපදනා ගොතුභූ කෘතාසයවත් කාමාවවර ශූන සම්පුයුක්ත මහා කුසල් සිත, එයට අතතුරුව උපදතා ලොකොතතර කු ෑල සොවාන් මාශී සිතට අනනතර ශක්තියෙන් පූතාසය වීම ''කුසල බර්මය කුසල බර්මයට අතනතර පූතාසය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

5. වොදනං මශාශස අනතතර පවචයෙන පවචය.

(වොදන සිත, සකෘදුගාමි, අතංගාමි, අර්හත් යන මාශී චිතතයට අනනතර ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

සකෘදුගාම, අනාගාම, අර්හන් මාගී චිතනයන්ට පූළීනෙහි නිළුණාරමමණිකව උපදනා වොදන සිත ඒ මාගීතුයට අනනතර ශක්තියෙක් පුතාය වීම ''කුසල බර්මය කුසල බර්මයට අතනතර පුතාය ශක්තියෙක් උපකාර වීම" යයි කියනු ලැබේ.

2. 280-

කු ස e ලා ධි මේමා අබාසාක හාසස ධිම්මසය අනා හතර පුළුව ලෙන පළුව යො.

(කුසල ඩර්මය අවෘතාකාන බර්මයට අනනකර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

මෙහි අවසාකෘත බර්මයට අනනතර පුතාසය ශක්ති සෙන් උපකාර වන පුතාය ඩම්යෝ නම්:

සතොළොස් ලෞකික කුසලයන්නේ අත්තිම ජවනයෝග, මාගී ජවත් සතරය. **පුතොාත්පහන** වශයෙක් ලැබෙන අවාාකෘත බර්මයෝ නම්:

සනානීරණ සිත් තූතය, මහා විපාක සිත් අදිය, මහද්ගත විපාක සිත් නවය, ලොකොතතර ඵල සිත් සතරය යන ඛර්මයෝ බි

විස්ත්ර වශයෙන් වනාහි අතනතර පුතාය ශක්තිය ඇති කුසල බර්මයෝ නම්:

මහා කුසල ජවනය කෙරෙන් තදරමාණය වන කල්හි තදරමාණ එකොලොසය,

මහා කුසල ජවනය කෙරෙන් හදරමාණය නොවන කල්හි භවාභිග එකුන් විස්සය.

යන මොවුත්ව පුතාය වන ම<mark>හා කුසල් අහ</mark>තිම ළුවනය,

පඤවවොකාර තිහෙතුක භවාඞ්ග නවයට පුතෳය වන රූපාවචර කුසල අනතිම ජවනය,

පඤවවොකාර නිහෙදාක හවාඕග තවයට හා ආකා-සානඤවායතන හවාඕගයට පුනාය වන ආකාසා-නඤාඩායතන කුඝල අනානිම ජවනය,

විකුඤුණඤවායතත භවාඞ්ගයට පුතාය වන විඤඤා-ණඤිවායතන ඤ**ඝල අන**තිම පවනය,

ආකිඤාවඤඤයෙනන භවාඞ්ගයට පතාය වන ආකිඤාව-ඤඤයෙනන ඤසල අනානිම ජවනය,

තෙවස සැසැසු කාස සැසැසැය හතා හතාඕග x ට පුතා x ය වත නෙවස සැසැනා ස සැසැසැය හතා කුසල අනාන > 2 වනය,

භිහෙතුක භවාඞ්ග තෙළෙසට හා නිරොධ සමාපත්ති යෙන් නහිහ කල්හි අනාහාමි ඵල විතනයටද පුතාය වන නොවසඤඤෝනාසඤඤ්ශනන ඤසල අන්නීම ජවනය,

අභිධමාංකි පුදීපකා

සොවාත් ඵලයට පුතාය වන සොවාන් මාගී විතතය, සකාදගාමි ඵලයට පුතාය වන සඬාදශාමි මාගී විතතය, අනාගාමි ඵලයට පුතාය වන අනාශාම මාගී විතතය.

අර්හත් ඵලයට පුතාස වන අර්හන් මාහි විතනය, යන මෙකි කුසල බර්මයෝ යි.

පුතොහාත්පතත වශයෙන් යට දක්වනලද ලෞකික කුසල විපාක සිත් විස්ස සහ ලොකොතතර ඵල සිත් සතරද ලැබෙත්.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙත, අනහතර, සමනහතර, උපනිසාසය, කමම, නත්ව, විහත යත පුතාය ශක්ති සයෙන් අනහතර ශක්ති විශෙෂය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්

1. කුසලං වුට්ඨානසය අනයතර පච්චයෙන පච්ඡයා.

(සතලොස් ලෞකික කුසලයන්ගේ අනතිම ජවතය එයට අනතුරුව තදුරමෙණය උපදනා කල්හි ඒ තදුරමමණයටද, භවාඞ්ගය උපදනා කල්හි භවාඞ්ගයටද අතනතර ශක්තියෙත් පුතාය වේ.)

මෙහි අතනතර පුතාය වන කුසල බර්ම වශයෙත් සතළො**ස් ලෞකික කුසලයන්**ගේ අනතිම ජවතය ගතයුතු.

පුතොහක් පනන බර්ම වශයෙන් ජවතයට අනතුරුව තදරමමණ උපදනා කල්හි තදරමමණ එකොළොසද,

තද රමමණ නොවත කල්හි භවාඩය එකුත් විස්සද ගතයුතු. මෙසේ සතළොස් ලෞකික කුසලයන්නේ අත්තිම ජවනය අවහාකෘත බර්ම වූ තදුරමෙණ එකොලොස හා භවාඞ්ග එකුත් විස්සට අතනතර ශක්තියෙන් පුතයයවීම ''කුසල බර්මය අවහාකෘත බර්මයට අතනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

2. මගෙගා ඵලසස අන්හතර පව්වයෙන් පච්චයො.

(මාගී සිත් සතර ඵල සිත් සතරව අතන්තර ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

සොවාත් මාගී සිත එයට අනතුරුව උපදනා සොවාත් ඵල සිතටද, එමෙන්ම සකෘදගාම් මාගී සිත සකෘදගාම් ඵල සිතටද, අනාගාමි මාගී සිත අතාගාම ඵල සිතටද අර්හත් මාගී සිත අර්හත් ඵල සිතටද අතනතර ශක්තියෙන් පුතායෙවීම ''කුසල බර්මය අවසාකෘත බර්මයට අනත්තර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම" යයි කියනු ලැබේ.

දී. අනු ලොමං සෙකබාය ඵල සමාපතතියා අනයතර පව්වයෙන පව්චයො.

(සංස්කාර ධර්මයන් අරමූණු කරමිත් අනුලොම කෘත×යෙත් උපදනා මහා කුසල ඥනසම්පුයුක්ත සිත් සතර ශෛඤ පුද්ගලයාගේ ඵල සමාපතතියට අනතතර ශක්තියෙන් පුත×ය වේ)

සොවාත්, සකෘදුගාම්, අතාගාම් නම් වූ ආයසියත් වනත්සේලා තම තමත්ගේ ඵලයට සමවදනා කල්හි, ඒ ඵල චිතතයට පූෂීයෙහි උපදතා අනුලොම් සිත එයට අනතුරුව උපදතා ඵල චිතතයට අතතතර ශක්තියෙන් පුතසයවීම ''කුසල ධර්මය අවසාකෘත ධර්මයට අනතතර පුතසය ශක්තියෙන් උපකාරවීම''යයි කියනු ලැබේ.

4. නිරෝධා වුට්ඨහනනයා නොමඝඤඤූනාසඤඤූ-ගතන කුසලං එල සමාපතතියා අනනතර පච්චයෙන පට්චයො. (තිරොඛ සමාපත්තියෙන් නගින්නාවූ අනාගාම පුද්ගලයාගේ නෙවසණැඤිනාසණඤඤයතත කුසලය, අනාගාම ඵල සමාපතතියට අනනතර ශක්තියෙන් පතාය වේ.)

නිරොධ සමාපතතියට සමවදිනු හැකිවත්තේ අෂ්ට-සමාපතතිලාහි අනාගාම සහ අෂ්ටසමාපතතිලාහි රහතත් වහන්සේට පමණය.

අෂ්ටසමාපතතිලාහි අතාශාම් ආය¤ියන් වහන්සේ නිරොධ සමාපතතියට සමවදිනු කැමති කල්හි පිළිවෙලින් පුථම බහානය පටත් ආකිඤවඤඤයෙතන බහානයන්ට සමවැද එයින් තැගිට පුම් කෘතාගන් කොට අවසාන යෙහි භවාඩග චලත භවාංගුපවෙඡදයන් ඉපිද නිරුදධවූ පසු, අකිඤවඤඤයතන කුසලය අරමුණු කොට මනො-ආාරාවජරතය හා උපචාර අනුලොම, වොදන කෘතාවත් කාමාවවර ඥනසම්පුසුතත මහ කුසල උපෙකඛා සහගත චිතතය ඉපිද නිරුදධ වේ. එයට අනතුරුව තෙවසඤඤ නාසඤඤයතන කුසල විතතා දෙවරක් ඉපිද නිරුඬ වූ පසු චිතත සනතභිය බිදීයාමෙන් නිරොධ සමාපතතියට සමවැදුනේ වේ. එතැත් සිට චිතතයන්ගේ හා චිතතජ රුපයන්නේ ඉපැදීමක් නැත. අධිෂ්ඨානය කළ පරිදි නිරොඛ සමාපතතියට සමවැද එයින් නැගීමේ දී අනාගාම ඵල සිත එක් වරක් ඉපිද තිරුදාවීමෙන් පසු භවාඞ්ගය වේ. නිරොඛ සමාපතානියට සමවැදීමේදී අවසාන වශයෙන් ඇතිවූ නෙව සකුඤුතා සකුඤුගතන කුසල් සිතටත් එයින් නැගීමේදී පළමුකොට ඇතිවන අතාගාම් ඵලසිතටත් අතර කාලයේදී චිතතයන්ගේ ඉපදීමක් තැති හෙයින් නෙවසකුඤුතා අකුඤුයතත කුසලය නිරොධ සමාපතති යෙත් නැගීමේ දී ඇතිවත අනාගාම් ඵල සිතුව අනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ යයි කියනු ලැබේ.

8. විථිය

අකු සලො ඩ මෙමා අකු සලසස ඩමමසස අන තතර පට්වයෙන පට්වයො, (අකුසල ඩර්මය අකුසල බර්මයට අනනතර පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අකුසල බර්මයට **අනානතර පුතාංශ** ශක්තියෙන් උපකාර වන අකුසල බර්මයෝ නම්—

අනතිම ජවනය හැර පූළී පූළී වූ දෙළොස් අකුසල ජවනයෝය.

පු හත කාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අකුසල බර්මයෝ නම්:

පුථම ජවතය හැර පශ්චිම පශ්චිම වූ දෙලොස් අකුසල ජවනයෝයි.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන අනහතර, සමහතතර ආසේවන, නත්, විහත යන පුතාය ශක්ති පස අතුරෙන් අනහතර ශක්ති විශෙෂය ලැබේ.

මේ විටියට අනුවාද වශයෙන්

පුරිමා පුරිමා අකුසලා බැකිා පවසිමානං පවසීමානං අකුසලානං බැකිානං අනයානර පවිවෘතන පවිවනයා.

(පුළු පුළු වූ අතුසල සකණියෝ පශ්වීම පශ්වීම වූ අතුසල සකණියන්ට අතනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

දෙ, ලොස් අකුසල චිතතයන් අතුරෙන් යම අකුසල් සිතක් ජවතකෘතායෙන් උපදතා කල්හි පළමු අකුසල ජවතය, දෙවන අකුසල ජවනයට ද, දෙවන ජවතය තුන්වන ජවතයටද, තුන්වන ජවනය සතරවන ජවනයටද, සතර වන ජවතය පස්වත ජවනයට ද, පස්වත ජවනය සවෙති ජවනයට ද, සවෙති ජවනය සත්වන ජවතයට ද අනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ. මෙය "අකුසල බමීය අකුසල බම්යට අනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම" යයි කියනු ලැබේ. 4. විථිය

අකුසලෙං ඩිමෙමා අබාාකතසා ඩමමසා අනනාන් පව්වයෙන පදවණයා.

(අකු සල බර්මය අවාහකෘත බර්මයට අනාන්තර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

මෙහි දී අවසාකෘත බර්මයට **අනානතර පුතාය ශක්**ති– යෙන් උපකාර වන අකුසල බර්මයෝ නම්––

දෙලොස් අකුසලයන්ගේ අනතිම ජවනයෝය.

පු තොතා **ත් පනන වශ**යෙන් ලැබෙන අවසාකෘත ගිමීයෝ තම්----

සන්තීරණ තුනය

මහා විපාක අටය

මහද්ගත විපාක නවය

යන විපාක චිතතයෝ ය.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්

අකුසලං වූටඪානසස අනන්තර පවවයෙන පවවයේ.

(දෙලොස් අකුසලයන්නේ අනතිම ජවනය, එයට අනතුරුව උපදතා තදුරමමණයට හෝ හවාඬශයට අනතතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

ලොහමූල මොහමූල ජවතයන් කෙරෙන් තදරමාණය වන කල්හි අනතිම ජවනය, තදුරමාණ එකොළොසටද,

තද, රමමණය නොවන කල්හි අතතිම ජවනය හවාඞ්ක එකුත් විස්සට ද,

දෙසමූල ජවතය කෙරෙන් තදරමාණය වන කල්හි අන්නිම ජවතය උපෙසා තදරමාණ පසට ද,

තදරමාණ නොවන කල්හි කාම උපෙසා භවාඞ්න සංවද අනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

268

5. **වි**පිය.

අබාාකතො ධාමේ අබාාක හාසා ධම්මසා අනහතර පච්චයෙන පච්චයො.

(අවාසාකෘත බර්මය අවාසාකෘත බර්මයට අනානතර පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහිදී අවාසාකෘත බර්මයට අනානතර පුතාය ශක්ති– යෙන් උපකාර වන පුතාය බම්යෝ නම්.

අහීත් චුති චිතතය හැර පූළී පූළී වූ විපාක සිත් සනිස හා කියා සිත් විස්සය.

පුතෙතාන්පන්න වශයෙන් ලැබෙන අවසාකෘත ඩර්මයෝ නම්—

අහීත් චුති චිතතය සහිතවූ පශ්චිම පශ්චිම වූ විපාක සිත් සතිස හා කියා සිත් විස්සය.

මෙහිදි සුදුසු පරිදි එක්වර ලැබෙත අනහතර, සම-නහතර, උපනිසාසය, ආෂේවන, නපුළු, විශත යහ පුතාය ශක්ති සයෙන් අනහතර ශක්තිය ලැබේ.

විස්තර වශයෙන් පුතායවීම මෙසේ යි---

අනහතර පුතාය බම්	අන	හතර	පුතොාප	්පන්න ඩම්
පති¤ඣි නාමසකාඣ		පුථම	භවෘඞ්ග	තාමසකණ
පුථමාදී පූළී පූළී භවාඞග නාමසකාඣ	}	ද්විතීං	හඳී පශ්චි	ම භවා ඞ් න නාමසක න
පඤචවොකාර භවාඞ්ගු පචෙඡද	15}	ආවජි:	නා වය	2
අරුප භවාංගුපචෙඡද 4		මතො	චාරාවජ්	නය
පඤ ව වාරාවජජන ග		පඤව	විඥනගෙ	53
ස මපටිචඡන යෝ	ويحتجو	සනතී	රණයෝ	
සනතීරණයෝ		වාවස	ළාපනය	

270 අභිඛමාළු		පුදීපිකා		
පුළුම වාවස්ථාපනය	}	පරිතතාරමාණ වීවියෙහි මිතීය වෘවස්ථාපනය		
චීතීය වාාවස්ථාපනය		පඤචවොකාර භවාඞන 15		
වාවසථාපත මනොචාරාවජ්ජනයෙ	3 { }	අති මහනතාරමාණ, විභූ- තාරමාණ, අවිභූතාරමාණ චීටින්හි හසිතොත් පාද මහා කුියා පුථම ජවතයෝ		
පු ථ ම කිු යා ජ වනය		එම විතීශ කුි යා ජවන ය		
මිතීය කියෘ ජවනය		තෘතීග කුියා ජවනය		
තෘතීය කියා ජවතය		චතුර්ථ කුියා ජවනය		
චතුර්ථ කියා ජ වත ය	B ritan.	පඤිවම නිුයා ජවතය		
පඤිවම කිුයා ජ වනය		ෂඪ නිය ා ජවත ය		
ෂෂා කියා ජවතය		සප්තම කිුයා ජවනය		
හසි තොත්පාද අනතිම ජවනය		හසිනොත්පාදය කෙරෙන් තද,රමමණය වන කල්භි සොමනසය තද,රම්මණ 5 නොවන කල්හි පඤිවවො- කාර නිහේතුක හවාඞ්ග 9		
සොමතසය සහගත මහා තියා අනතිම ජවතය		මහා කුයා සොමනසස ජව- නයත් කෙරෙත් තද,රමම- ණය වන කල්හි සොමනසස තද,රමමණ 5 නොවන කල්හි තිහේතුක හවාඬන 13		
උපෙසහ ා සහගත මහා කිු යා අනතිම ජවන ය		මහා කුයා උපෙක්ෂා සහගත ඒවනය කෙරෙන් තද,රමම ණිය වන කල්හි උපෙක්ෂා තද,රමමණ 6 නොවන කල්හි නුහේතුක හවාඬන 13-		
පුථම තදුරමමණය		මිතීය තද,රමම ණ ය		
චිතීය තද,රමාණය		කාම භවාඞ්ග 10		

අනුලොම කෘතාවත්) මහද්ගත කිහා නොමතසා සිත් 4 මහා කිගා පුළුමවය 2 (අහිත් ඵල සොමනසා සිත් 4 සික් 4 අනුලොම කෘතාවත් (උපෙකඛාසහගත සිත් 5 මහා කුයා තෘතියවය 2 (අහිත්ඵල උපෙකඛා සහගත සිත සමාපජජන විථිත්හි පූඵ් සමාපජජන විපිත්හි පශ්චිම දි පශ්චිම මහද්ගත කියා රජවනයෝ පුළු මහද්ගත කිහා ජවතයෝ ද පඤිවවොකාර නිුහේතුක භවාඞ්ග 9 රුපාවවර කියා අනතිම ජීවනයෝ අාකාසානඤවාගන භවාංගය හා පඤවවොකාර නිුහේතුක **ඥාකාසාන**ඤවායනන කුයා අනතිම ජවහ භවාඞ්ග 9 දුඤුණඤවායතත) පඤවවොකාර නිහේතුක කියා අන්තිම ජවතය) විඤඤාණඤවායතන භවාංගය විණැඤ ණඤවා යනත) පඤුවවොකාර නිුහේතක හවාඬන 9) ආකිඤුවඤඤ පතන භවාඬනය අංකි ඤවඤඤ යතන කියා අත්තිම ජවතය වසඤඤතාසඤඤ –) නිහෙතුක භවාඞන තෙළෙස හා යතත කියා අනුතිම { නරොබ සමාපතතියෙන් නගින නෙවස කැකදු තාස කැකදු - 👘 ජවනය) අවස්ථාවෙහි අර්හත් ඵලය -- පශ්චිම පශ්චිම ඵලසිත් සතර පුළුපූම් ඵලසිත් සතර 👘 අත්තිම ඵල ජවනයෝ – නිහේතුක භවාඞ්ග තෙළෙස මරණාසන්නහෙහි තදුරම්මණ යට අනතුරුව චුනිය වන කල්හි කාම චුනි සිත් දසය මතීය තදුරමාණය

මහා කියා පඤවම ජවනය) ජවනයට අතතුරුව චුනිය වත කල්හි නිහේතුක චුනි තෙළෙස)භවාඞ්ගයට අනතුරුව චුතිය)වන කල්හි චුනි එකුන්වස්ස භවාඞ්ග එකුත්විස්ස මිභේතුක අභේතුක වුතිහු – කාමපුතිසකි දසය (10) කාමතිසේතුක චූතීහු සතර – පුතිසකි එකුන්විසස (19) }සහේතුක පුතිසඣ { සතළොස (17) රුපාවවර වුනි පස ආකෘසානඤවායතන චුතිය { කාමනිහේතුක පුතිෂැකි සතර (4) අරූප පුතිසකි සතර (4) විඤඤණඤවංයනන චුනිය { කාමනිහේතුක පතිසඣි සතර (4) උපරිම අරුපපුනිසඣි (3) අංකිණුවකදියානන චුතිය දංකිණුවකදියානන චුතිය නොවසඤඤා නංසඤඤ යතන පුතිසණි දෙක (2) නෙවසකුකුනාසඤඤ– ද කාමනිහේතුක පුතිසනින් යතන චුතිස ද හා නෙවසඤඤතාසඤඤ ගතන පුතිසණීය

මෙහි අනුවාද වශයෙන්–

1. පුරිමා පුරිමා විපාකාබහාකතා කිරියාබහාකතා බඣා පච්ඡිමානං පච්ජිමානං විපාකාබහාකතානං කිරියා– බහාකතානං බඣානං අනතතර පච්ච්ෂයන පච්ච්ෂයා.

(පූමී පූම්වූ විපාක කියා අවහාකෘත ස්කඣයෝ පශ්චිම පශ්චිමවූ විපාක කියා අවහාකෘත ස්කඣයන්ට අනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) අඟීන් චුනිචිතතය හැර පූළු පූළීවූ විපාක කියා තාමස්කනියෝ අගීත් චුනිය සහිතවූ පශ්චිමවූ විපාක කියා නාමසකානියන්ට අනනතර ශක්තියෙන් පතාවීම 'අවසාකෘත ධමීය අවසාකෘත ධමීයට අනනතර පතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම" යයි කියනු ලැබේ.

2. භවතිහං ආවජජනාය අනහතර පව්චයෙන පච්චයො.

(පඤාවවොකාර භවාඕගුපචෙඡද එකුත් විස්ස ආවර්ජනා සිත් දෙකට අනනතර පුතෳය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

පඤාවවාරික වීටින්හි භවඞ්ගුපවෙඡදය පඤාවවාරාවජජන යටද මනොචාරික වීටින්හි භවඞ්ගුපවෙඡදය මනො-වාරාවජජනයටද අරුප භවාඞ්ගුපවෙඡද සතර මනොවාරා වජජනයටද, අනනතර ශක්තියෙන් පුතාසයවීම'' අවාසකාත බමීය අවාසකෘත බමීයට අනනතර පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

3. කිරියං වුට්ඨානසා අනහතර පච්චයෙන පච්චයො.

(ආවජජනාවය හැර ඉතිරි කියා සිත් අටළොසෙහි අනතිම ජවනය හා වාවසථාපන චිතතය තදරමාණ, භවාඞාශයත්ට අනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

හසිතොත්පාදය, මහා කුයා අටය, මහගොත කුයා නවය යන අටළොස් කුයා විතතයන්ගේ අනතිම ජවතය එයට අනතුරුව ඇතිවත තදුරමමණයට හෝ භවාඞ්ගයට අනතතර පතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ. එසේම වොටස්පන විතතය එයට අනතුරුව භවාඞ්ගය වන කල්හි ද ඒ භවාඞ්ගයට ද අනනතර පතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ. මෙයද ''අවාකෘත ධමීය අවාකෘත ධමීයට අනතතර පතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ. 4. අරහතො අනු rලාමං ඵලසමාපතතියා අතයතර සච්චයෙන පච්චයො.

(රහතන් වහන්සේගේ අනුලොම කෘතාවත් මහා කියා පුථම වය හා තෘතීයවය අභීත් ඵල චිතනයට අතනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

රහතත් වහත්සේ ඵලසමාපතතියට සමවදිත කල්හි මහාකියා ඥන සම්පුයුක්ත සිත් සතර අනුලොම කෘතාය යෙත් ඉපිද නිරුදධ වූ පසු අහීත් ඵලසිත් උපදී. එකල්හි ඒ අනුලෝම සිත අර්හන් ඵල සිතට අතනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

5. නිරොඩා වුට්ඨහනාභා නොවසඤඤානාසඤඤා-ගතන කිරියං ඵලසමාපතතියා අනතතර පව්වයෙන පව්ව*ස*යා.

(රහතන් වහන්සේ නිරොධ සමාපතතියෙන් තැගීමේදී තෙවසඤඤුනාසඤඤුගතන අන්තිම ජවනය අර්හත් ඵල සිතුට අනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

රහතත් වහන්සේ තිරොධ සමාපත්තියට සමවැදීමේ දී අතතිම විතතය වශයෙත් ලැබෙත්තේ නෙවසකැඤ-තාසකැඤයතත කුයා ජවතයයි. අධිෂ්ඨානයෙත් පසු නිරොධ සමවතිත් තැගීමෙදී පළමුව ඇතිවත්තේ අර්හත් ඵල සිතයි. එබැමින් නෙවසඤඤකුතාසඤඤඤය තන කියා ජවතය නිරොධ සමවතින් තැගීමේදී අර්හත් ඵල විතතයට අනතතර පුතා ශක්තියෙන් උපකාර වේ. මෙයද ''අවසාකෘත ධමීය අවසාකෘත ධර්මයට අනතතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ

6. 28c-

අබාාකතො ඩමේමා කුසලසා ඩම්මසා අනහතර පච්චයෙන පට්වයෙ.

(අවතාකෘත බර්මය කුසල බර්මයට අනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

274

කුසල බර්මයට අනනතර පුතාය ශක්තියෙත් උපකංර වන අවාාකෘත බමීය නම්—

වාවස්ථාපත මනොවාරාවජ්ජන චිතතයයි.

පුතෙ**ාත්පන්න ව**ශයෙත් ලැබෙන කුසල ධම් තම— මහා කුසල පුථම ජවතයයි.

මෙහිදී අනානතර, සමනානතර, උපනිසිසිය, ආසෙවන, නත්තී, විශත යන පුතාය ශක්ති සය අතුරෙන් අනානතර ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙත්,

ආවජ්ජනා කුසලානං බණිානං අනහතර පව්චයෙනං පව්චයො.

(මනොවාරාවජජන චිතතය එයට අනතුරුව උපදිත පුථම කුසල ජවනයට අනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

කාමාවවර මහා කුසල් සිත් අරෙත් එකක් ජවන කාතායෙන් උපදනා කල්හි එම චිතතවීපියෙහි පුථම ජවනයට පෙර උපදනා වාවස්ථාපන මනොවාරාවජජන චිතතය පුථම මහා කුසල ජවතයට අතනතර ශක්තියෙන් උපකාරවීම ''අවහාකෘත බර්මය කුසල බර්මයට අනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

7. විහි**ය**---

(අවසංකෘත බර්මය අකුසල බර්මයට අනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

අකුසල ධර්මයට අතනතර පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වන අව¤ාකෘත බර්මය නම්—

වාවසථාපත මනොවාරවජ්නයයි.

පුතෙතාන්යන්න වශයෙත් ලැබෙන අකුසල බර්මය තම දෙලොස් අකුසලයත්ගේ පුථම ජවතයයි.

මෙහිදී අනතතර, සමනහතර, උපතිසසය, ආසේවන, නාපුළු, විශත යන පුතාය ශක්ති සය අතුරෙන් අනනතර ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්,

අාව්ජනා අකුසලානං බැකිානං අන්තතර - පේවණන පව්වයො

(මතොචාරාචජජනය එයට අතතුරුව උපදනා පුථම අකුසල ජවනයට අනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

දෙ, ලොස් අකුසල විතනයන් අතුරෙන් යම් සිතක් ජවන කෘතා යෙන් උපදනා කල්හි, එයින් පළමූ ජවනයට පූමීයෙහි ඇතිවන වාවස්ථාපන මනොවාරාවජජන සිත ඒ පුළුම අකුසල ජවනයට අනනතර ශක්තියෙන් පුතාවීම ''අවාහකෘත බර්මය අකුසල බර්මයට අනනතර පුතාන ශක්තියෙන් උපකාරවීම" යයි කියනු ලැබේ

5. සමනනතර පුතාය

මනාකොට, අනතරයක් ඇතිවීමට අවකාශ නොදී, පුතාය නිරුදධවීමෙත් පසු ඵලය ඇතිවීමට උපකාර වන පුතාය බර්මය සමනානතර පුතාය තමි. චිතත පරමපරාව තොසිඳෙත පරිදි කුමානුකූලවම මනාකොට පශ්විම පශ්විම චිතතයත්ගේ උත්පතානියට උපකාර වන පූවී පූවී චිතතය සමනතතර පුතායයයි. අනතතර සමනතතර පුතාය දෙදෙනාගේ පුතාය පුතොයාත්පතත බර්මයන්ගේ කිසිදු වෙනසක් නැත. එහෙයිත් සමතතතර පුතාය පිළිබඳ නිරාශිය අනතතර පුතායෙහි දක්වත ලද පරිද්දෙන් දත යුතු.

:276

අනනතර පුතෳය මෙත් සමතනතර පුතෳයංගේ ද මිසජිතාචාර හෙවත් වීපි සතකි.

1. 280-

කුසලො ධමේමා කුසලසා ධම්මසා සමන්නතර පච්චයෙන පච්චයො.

කුසල ඛර්මය කුසල ඛර්මයට සමනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අනුවාද වශයෙන්,

1. පුරිමා පුරිමා කුසලා බඣා පවජිමාතං පවජි-මාතං කුසලාතං බඣාතං සමතනතර පච්චයෙන පච්චයො

(පූජී පූජි වූ කුසලසකකියෝ පශ්චිම පශ්චිම වූ කුසල සකකියන්ට සමනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. අනුලොමං ගොනුහුසස සමනානතර පච්චයෙන පච්චයො.

(අනුලොම සිත ගොහුහු චිතතයට සමහනතර පුතායෙ ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

8. අනුලොමං වොදනසය සමන්නතර පච්චයෙන පච්චයෝ.

(අනුලොම සිත චොදන චිතනයට සමනන්තර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

4. ගොනුභූ මහගසය සමනයතර පට්වයෙන පට්වයො.

(ගොතුභූ චිතතය සොවාත් මාගී සිතට සමනතතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

5 වොදනං මහතසය සමන්නතර පච්චිෂයන පච්චයො.

(චොදන සිත සකෘදශාමි, අනාගාමි, අර්හත් මාගී චිතතයන්ට සමතනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ) 2. විහිය---

කුසලො ධමේමා අබාාකතාසා ධම්මසා සමනානර පච්චනෙන පට්චනයා

(කුසල බර්මය අවාහකෘත ධම්ශට සමතනතාර පතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අනුවාද වශයෙන්

1. කුසලං වුටඨානසය සමනනතර පව්වයෙන පේවයො

(අතතිම කුසල ජවනය, එයට අනතුරුව උපදතං තදුරමමණයට හෝ හවාඞ්යයට සමනනතර පුතයය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

2 මගෙගා ඵලසය සමනහතර පවිච්ෂයන පවිච්ෂයා.

(මාගී සිත ඵල චිතනයට සමනනතර පුතෳය ශක්ති යෙන් උපකාර වේ.)

3 අනු ඉලා මං සෙකබාය ඵල සමාපතතියා සම -තනුතර පවච ගෙන පවචායා.

(අනුලොම් සිත නෛක්ෂයන් වහන්සේගේ ඵලවිතතයට සමනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

4. නිරොධා වුටඨානසා නෙවසඤඤූනාසඤඤූ ගතන කුසලං ඵලසමාපතතියා සමනනතර පව්වයෙන පව්වයො.

(අපෙ සමාපතතිලාසී අතාගාමි පුද්ගලතෙමේ නිරොධ සමාපතතියෙන් නැගීමේදී, නෙවසඤඤඤකාසඤඤූතත කුසල් සිත අනාගාමි ඵලසිතට සමනතතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

3. වීමිය----

අතුසලෙලා ධමෙමා අනුසලසස ඩමමසස සමන්ධකර සච්චනයන පච්චනයා.

(අකු සල බර්මය අකුසල බර්මයට සමනතතර පුතාග ශක්තියෙත් උපකාර වේ.)

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්,

පුරිමා පුරිමා අකුසලාඛණිා පචුණිමානං පචිතිමානං අකුසලානං බැකිානං සමනතතර පම්වයෙන පම්වයො.

පුළු පුළු වූ අකුසලසකාකියෝ පශ්චිම පශ්චිම වූ අකුසල සකඣයන්ට සමනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

4 විපිය___

අතුසලො ඩමෙමා අබාාකතයක ඩමමයක සමනනතර පව්වනයන පව්වයයා.

(අකුසල බර්මය අවාංකෘත බර්මයට සමනනතාර සතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අකසලං වූට්ඨානසාස සමනතර පච්චයෙන පච්චයො.

(අනතිම අකුසල ජවතය එයට අතතුරුව උපදනා තදරමමණයට හෝ භවාඞ්ගයට සමනනතර පුතුසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

5. 280-

අබාාකතො බමමා අබාාකතයා බම්වයා සමනා අතර පවිවෘතන පවිවිෂයා

(අවාහාකෘත බර්මය අවාහකෘක බර්මයට සමනානතර සතාග ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අනුවාද වශයෙන්

 පුරිමා ප්රිමා විපංකාඛතාකතා කිරියාඛතාකතා බිහිා පවජිමානං පවජිමානං විපාකාඛතාකතානං කිරියාඛතාකතානං ඛිහිානං සමනහතර පව්වියෙන පව්වියො

(පූමී පූමී වූ විපාක කියා චිතනයෝ පශ්විම පශ්විම වූ අකුසල ස්කඣයත්ට සමනනතර පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.)

2. ආවඞ්නං ආවජ්ජනාශ සමනත්ත්ර පච්චෂයන පච්චෂයා

(භවාඞ්ගුපචෙඡද චිතතය ආවජිතා චිතතවයට සමනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

3. කිරිශං වුටඨානයක සමනහතර පච්චයෙන පච්චයො.

(අත්තිම කියා ජවතය හා වොටඨපනය තදරමාණ භවාඞ්යයන්ට සමනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

4. අරහතො අනුලොමං ඵලසමාපතතියා සමනහතර පව්වයෙන පව්වයො.

(රහතත් වහත්සේගේ අනුලොම චිතතය අහිත් ඵල චිතතයට සමනනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

5. නිරෝධා වුට්ඨහන්හතික නොවසක්ඤ නාසඤඤයත්න කිරියං ඵලසමාපත්තියා සමන්හතර පව්වායන පට්වයෝ.

(රහතත් වහත්සේ නිරෝධ සමාපතතිහෙත් නැගීමේදී නෙවසඤඤතාසඤඤගතත අනතිම ජවතයඅගීත් ඵල විතතයට සමනතතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

6. විපිය---

දබාාකනො ධමෙමා කුසලසා ධම්මසා සමන්භනර පව්වනෙන පව්වනො.

(අවසංකෘත ධමීය කුසල ධර්මයට් සමනතතර පුතා ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්;

ආවජ්ජ හා ආසලානං බණිානං සමනහතර ප**ච්චයෙන** පේච øයා.

(මනොචාරාවජජනය, එයට අනතුරුව උපදනා පු**ථම** කුසල ජවනයට සමතනතර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

7. විපිය___

අබාාහුතො බමෙමා අතුසලසස බම්මසස සමනාහතර පම්වනෙන පම්වනයා.

(අවසාකෘත බමීය අකුසල බමීයට සමතනතර පුතාය ශක්තියෙක් උපකාර වේ.)

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්,

ආවජරතා අකුසලානං බඣානං සමනනතර පට්වණයන පට්වණයා.

(මනොචාරාවජජනය, එයට අනතුරුව උපදතා පුථම අකුසල ජවනයට සමතනතර පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මේ චීපිත්හි විසතරය අනනතර පුතාය විසතරයට සමාන බැවින් එය බලා දතයුතු.

6. සහජාත පුතාය

සියළුම නාම රූප ධම්යෝ උපදනා කල්භි අතා ධම්යන් හා එක්ව, සමූහ වශයෙන් මිස, හුදකලාව භූපදිති. එසේ සමූහ වශයෙන් උපදතා ධම්යන් අතුරෙන් එක් එක් ධම්යක් තමා හා උපදනා අතා ධම්යන්ගේ ඉපදීමටද උපකාර වේ. මේ උපකාරක ශක්ති විශෙෂයට සහජාත පුතා ශක්තිය යයි කියනු ලැබේ. එබැවින් එක්ව ඉපදීම් වශයෙන් අනා ධම්යන්ගේ ඉපැද්මටද මේ සහජාත පුතාය ශක්තිය උපකාර වේ. එක්ව උපදනා බර්ම රාශියට අයත් සියළුම බර්ම ඔවුහොටුන්ට සහජාත වශයෙන් පුතාවත බව දහයුතු. සහජාත පුතායවත ආකාරය දක්වීමේ පහසුව සඳහා අරූප බර්ම සමූහය සකකි වශයෙන් සතර කොටසකට බෙද දක්වනු ලැබේ. එනම්: වෙදනාශකකිය, කංඤාශකානිය, සංශකාරශකානිය. විඥානශකානිය යත සකන සතරය. මෙයින් එක් සකනියක් ඉතිරි ස්කනි තූනටද, ඉතිරි ස්කනි තුත ඒ එක් ස්කනියටද, ස්කනි දෙකක් ඉතිරි ස්කනි දෙකටද, සහජාත පුතාය ශක්ති-යෙන් උපකාර වේ.

පඤාවොකාර භූමි ෙ හි මේ නාමස්කතියෝ උපදනා කල්හි එය හා සමගම චිතතජ රූපයෝද උපදිති. එසේ උපදතා චිතතජ රුපයනට ඒ තාමස්කාශියෝ සහජාත පුතා ශක්තියෙත් උපකාර වෙති. එබැවිත් නාමස්කාඩයෝ ඔවුනොවන්ට හා විතනජ රූපයන්ට ද සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන බව දතයුතු. එහෙයින් නාම **ඩම් රාශිස** සහජාත පුතාසහා පුතොහත් පනතද වෙති. චිතතජ රූපයෝ පුතෙසාත්පතත පමණක් වෙති. තවද, රූප ධමීයන් උපදනා කල්හි රූපකලාප වශයෙන් උපදී. එක් එක් රූප කලාපයක මහා භූතු රෝ ඔවුනොවුන්ට හා උපාද රූපය විද සහජාන ශක්තියෙන් පුතාය වෙනි. මේ මහා භූතයෝ පුතාය පුනොහාත්පතන දෙකටම අයත් වෙති. උපාදය රූපයෝ පුතොහත්පතන පමණක් වෙති. පඤාවොකාර පුතිසඣි නාමස්කඣයෝ ඔවුතොවුත්ට හා හදයවසතු රුපයෙත් අනාවු පුතිසකි කමීජ රුපයන්ට ද සහජාත පුතාය වෙති. එබැවිත් ඒ පුනිසැඩි නාමස් කණියෝ පුතාසය පුතෙසාත්පනන දෙකටම අයත් වෙහි.

හෘදය වසතුවෙන් අනා¥වූ කමීජ රූපයෝ පුනෙ*ාන්– පනත පමණක් වෙති. පුනිසනි කෙමීජ රූපයන් අතුරෙන් හදයවසතු රූපය පමණක් නාමස්කාඣයන්ටද සහජාන ශක්තියෙන් පුන¥ය වෙහි.

සහජාත පුතාස පිළිබඳ නිුරාශිය

සහජාත පුතායවන ධම්යෝ නම්:

ඹවුතොවුන්ට හා චිතතජ රූප පුතිසකි කර්මජ රූපයත්ටද පුතාαවන සිαලු එකුත් අනූ විතතය හා චෛතසික දෙපනසය යන පුවෘතති පුතිසකි තාම ජකකිගෝය.

ඔවුනොවුන්ට හා උපාදය රූපයන්ටද පුතායවන විතතජ, පුතිසඣ කමීජ, බාහිර, ආහාරජ, ඍතුජ, අසංඥ සක්ති කමීජ රූපයන්ට අයත් සියලු මහා හූතයෝය.

පඤුවවොකාර පුනිසකි තාමස්කනියන්ට පුත¤යවන හෘදයවසු රුපය,

හෘදයවසතු රූපයට පුතාය වන පඤවවොකාර පුතිසකි නාමස්කනියෝය යන පුතාය බර්මයෝයි.

පුතොාන්පනන වන ධම්යෝ තම:

ඔවුනොවුත්ගෙන් පුතා¤ය ලබන සියලු එකුත් අනූ විතතය හා චෛතසික දෙපනසය යන පුවෘතති පුති≭ණි නාමස්කණියෝය.

නාමස්කනියත්ගෙන් පුතාය ලබන චිතකජ රූප හා පුතිසනි කර්මජ රූපයෝ යි.

ඔවුනොවුත්ගෙන් පුතාය ලබන සකල මහා භූතයෝය. මහාභූතයන්ගෙන් පුතාය ලබන උපාදය රුපයෝය.

නදයවසතු රූපයෙන් පුතාංග ලබන පඤාවවොකාර පුති සකි නාමස් කනියෝ ය.

පඤාවවොතාර පුනිසකි නාමස්කඣයන්ගෙන් පුතාය ලබන හෘදයවසතු රුපය යන දුනෙසාත්පනක ඕම්සෝයි.

සියලුම චිතත වෛතසික රූපයෝම පුතොත්පතත-යක් වන බැමිත් සහජාත පුතා xට පුත xතික බම් නැත. සක්ජාත පුතාය පිළිබඳ විසජිනා වාර හෙවත් වීථි තවගකි.

1. විමිග---

කුස pලා. ධමේමා කුසලසා ධම්මසා සහජාත පට්ව pයන පට්ව pයා.

(කුසල බර්මය කුසල බර්මයට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

කුසල බර්මයට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර[ු] වන කුසල බම්බෝ නම්:

කුසල් සිත් එක්විසසය (21)

වෛතසික අවතිසය (38)

යන අවයව නාමසකානිය පුතාසය බර්මයෝ යි.

පතොත්පහන වශයෙන් ලැබෙන කුසල බර්මයෝ නම්:

කුසල් සිත් එක්විසසය (21)

වෛතසික අවතිසය (\$8)

ශත අවයව නාමස්කණිවූ පුතොහත්පතන බර්මයෝ යි.

මෙහිදී සහජාත, නිසාසය, අයැකෑමයැකෑ, සමපසුතන, අපු, අවිශත යන පුතාය ශක්ති සය අතුරෙන් සහජාත ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්,

1. එකො බණ්ඩා තිණණනතං බිණිානං සහජාත පේවනයන පදිවයො.

(එක්විසි කුසල චිතනයන් පිළිබඳ වූ සතර තාමසකාඣ යත් අතුරෙත් එක් තාමස්කාඣයක් ඉතිරි නාමස්කාඣ තූතට සහජාත පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

කුසල් සිත් එක්විසාසය, වෛතසික අටනිසය යන බර්මයන්හි එක් විතනසාණයක පහළවන්නාවූ වෙදනා, සංඥ, සඞ්ඛාර, වි*කැකුණ* යන සතර නාමස්කනියන් අතුරෙත් එක් තාමස්කනියක් ඉතිරි නාමස්කනි තුන ඉපැද්මට සහජාත ශක්තියෙන් පුනායවීම" කුසල බර්මය කුසල බර්මයට සහජාත පුනායය ශක්තියෙන් උපකාරවීම" යයි කියනු ලැබේ.

2. තතො බානිා එකිසස බනිසස සහජාත පච්චයෙන පච්චනයා.

එක් විසි කුසල් සිත් පිළිබඳ වූ සතර නාමස්කණියත් අතුරෙත් තාමස්කණි තුනක් ඉතිරි තාමස්කණියට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

\$. වෙබැකිා මිනතං බාකිානං සහජාත පච්ච∞යනං පච්ච∞යා.

(එක්විසි කුසල් සිත් පිළිබඳ වූ සතර නාමස්කනියත් අතුරෙත් නාමස්කනි දෙකක් ඉතිරි තාමස්කනි දෙකට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙසේ කුසල චිතතයන් පිළිබඳ වූ සතර තාමසකානි වෙන් වෙන් වශයෙන් එක් එක් නාමසකානියක් ඉතිරි තාමසකානි තුතටද, සමූහ වශයෙන් සකානි තුතක් ඉතිරි එක් තාමසකානියටද, සකානි දෙකක් ඉතිරි ස්කනි දෙකට ද ඔවුනෙ:වුන් ගේ ඉපදීමට සහජාත ශක්තියෙන් පුතායවීම-"කුසල බර්මය කුසල බර්මයට සහජාත පුතාය ශක්ති– යෙන් උපකාරවීම" යයි කියනු ලැබේ.

2. විපිය—

කුසලො ධමමා අබාහතසා විමාසා සහජාත පව්වයෙන පව්වයයා.

(කුසල ධර්මය අවහාකෘත ධර්මයට් සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) මෙහි අවාහකාත බර්මයන්ට සහජාත පුතායය ශක්ති-යෙන් උපකාර වන කුසල බම්යෝ නම්:

පඤාවවොකාර භූමයෙහි උපදතා අවස්ථාවෙහි වූ කුසල් සිත් එක් විස්ස ය.

වෛතසික අවතිස ය,

යන අවයව වුද, සමූහ වුද, තාමස්කානියෝ යි.

පුණතා ක්ෂනන බම් වශයෙන් ලැබෙන අවසාකෘත කර්මයෝ නම්:

හු ≭ල චිතන සමූටඪාන වූ චිතතජ රූපයෝ යි

මෙහිදී එක්වර ලැබෙත සහජාත, නිසසය සමපසුතත, අපුති, අවිශත යන පුතාය ශක්ති පස අතුරෙත් සහජාත ශක්තියම ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්,

කුසලා බණිා විතත සමුට්ඨානානං රුපානං සහජාත පට්වංශන පට්වංශා.

(කුසල් වූ, අවයව වූද, සමූහවූද නාමස්කැඩයෝ සිතිත් .උපදවන්තා වූ රූපයන්ට හෙවත් චිතතජ රූපයන්ට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

කුසල් සිත් එක් විසාසය, වෛතසික අටනිසය, යත තාමස්කනියන් අතුරෙත් එක එකක් වූද, දෙක බැගිත් වූද, තුන බැගින් වූද, සතරදෙතම වූ ද, නාමස්කනියෝ චිතතජ රූපයන්ට සහජාත ශක්තියෙන් පුතාසය වීම 'කුසල ඩමීය අවාසකෘත ඩර්මයට සහජාත පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වීම" යයි කියනු ලැබේ.

3. **2**2a-

කුස ලො ඩමේමා කුසලසාව අබාසකතසාව ඩම්මසා සතජාත පට්වායන පට්වායා.

(කු සල බර්මය කු සලාවාංකෘත බර්මයට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි කුසලාවාහාකෘත බර්ම∝න්ට සහජාත පුතායං ශක්තියෙන් උපකාර වන කුසල ඔම්ගෝ නම්:

පණුවවොකාර භූමියෙහි උපදතා අවසථාවෙහි වූ

කුසල් සිත් එක් විසස ය,

වෛතසික අවතිසය,

යන අවයව නාමස්කාධියෝ ය.

පුත්තාන් පනත වශයෙන් ලැබෙන කුසලාවාහකෘත බර්මයෝ නම්:

කු සල් සිත් එක්විස්සය

වෛතසික අටතිසය

චිතතජ රූපයෝය

යන පුතුසාත්පතත බර්මයෝ සි.

මෙහිදී එක්වර ලැබෙන සහජාත, නිසාය, අති, අවිශත යන ශක්ති සතරෙන් සහජාත ශක්තියම ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්,

I, ආසලො එකො බණ්ඩා තිණණතතා බණ්ගා විතනසමුටසානානඤව රුපානං සහජාත පව්වණයන පව්වණා

(කුසල් සිත් එක් විස්සග, වෛතසික අටනිසය යන බර්ම සමූහය අතුරෙන් එක් නාමස්කණියක් ඉතිරි නාම ස්කණි තුතට හා චිටතජ රූපයන්ට සහජාත පුතාශ ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. තැයෙ බැකිා එහසස බැකිසස විතනසමූට්ඨානාං නැඤා රුපානං සහජාත පට්වංසන පට්වංසා.

(කුසල් සිත් එක් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යත බර්ම අමූහය අතුරෙත් හාමස්සනි තුනක් ඉතිරි නාම-ස්කනියට හා එතානජ රූපයන්ටද සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

(කුසල් සිත් එක්විස්සග, වෛතසික අටතිසග ගන බර්ම අතුරෙන් නාමස්කනි දෙකක් ඉතිරි නාමස්කනි දෙකට හා චිතතජ රූපයන්ටද සහජාත පුතාය ශක්ති– ංසෙන් උපකාර වේ.)

මෙසේ කුසල් සිත් එක් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යත තාමස්කනියන් අතුරෙත් එක එකක් වූද, දෙක බැයින් වූද, තුන බැගින් වූද සතර දෙනම වූද නාමස්කනියෝ ඔවුනොවුන්ට හා චිතතජ රූපයත්ට ද සහජාන ශක්ති-යෙන් පුතාවීම ''කුසල බර්මය කුසලාවහාකෘත බර්මයන්ට සහජාත පුතාහය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු .ලැබේ.

4. 280-

අකුසලො ධමේමා අකුසලසස ධම්මසස සහජාත පෙච්චයෙන පච්චයො.

(අකු ීල බර්මය අකුසල බර්මයට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

මෙහි අකුසල ධර්මයට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන අකුසල ඩම්යෝ නම්:

අකුසල් සිත් දෙලොසය

වෛතසික සත් විස්සය

යන අවයවතෘමස්ක**නි වූ පුත**ෳය ධර්මයෝ යි

පුතොක් පහන වශුයෙන් ලැබෙන අකුසල බර්මයෝ නම්:

අකු තල් සිත් දෙදොස ,

වෛතයික සත් විස්සග,

යන අවයව තාමස්කණි වූ පුතොහත්පතත ධම්යෝ යි.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්:

1. අකුසලො එකො බහෝ තිණණ තතං බඣානං සහජාත පච්චයෙන පච්චයො.

(දෙලොස් අකුසල චිතනයත් පිළිබඳ වූ සතර නාම-ස්කනියත් අතුරෙත් එක් නාමස්කනියක් ඉතිරි නාමසකණි තුනට සහජාත පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.)

2. තුගො බැකිා එකසා බැකිසා සහජාත පව්ව ෳගන පව්වයො.

(දෙලොස් අකුසල චිතතයන් පිළිබඳ වූ නාමස්කණි තුතක් ඉතිරි එක් නාමස්කණියට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

3. වෙ බුණිා විනහං බුණිානං සහජාත පච්චයෙන පච්චයො.

(දෙ.ලොස් අකුසල චිතනයන් පිළිබඳ වූ නාමස්කනි දෙකක් ඉතිරි නාමස්කනි දෙකට සහජාන පුතාය ශක්ති යෙන් උපකාර වේ.

මෙසේ දෙ, ලෙංස් අකුසල චිතතයන් පිළිබඳ වූ නාම-ස්කානියන් අතුරෙන් එක එකක් වූද, දෙක බැගින් වූද, තුන බැගින් වූද, නාමස්කානියෝ ඔවුනොවුන්ට සහජාන ශක්තියෙන් පතාසයවීම ''අකුසල බර්මය අකුසල බර්මයට සහජාන පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වීම''යයි කියනු ඇබේ.

5. විථිය---

අකුසලො ධමේමා අබාාකතාක ධම්මකා සහජාන පච්චයෙන පච්චයො.

(අකුසල බර්මය අවාහාකෘත බර්මයට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අභිධමානී පුදීපිකා

අවාහකාන බර්මයට සහජාන පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වන අකුසල ඩම්යෝ නම් - පඤාවවොකාර භූමියෙහි උපදින අවස්ථාවෙහි වූ

අකුසල් සිත් දෙලොසය

වෛතසික සත්විස්සය

යන අවයව වූ ද, සමූහ වූ ද නාමසකානියෝයි.

පුතොාන්දනන වශයෙන් ලැබෙන අවාාකෘත ඛෂීයෙ∲ී නම්−

අකුසල චිතත - සමූවාස්න (චිතතජ) රුපයෝයි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්,

අතුසලාබාකිා විතත සවුට්ඨානානඤව රුපානං සහජාත පව්වයෙන පව්වයො.

(අකුසල් වූ, අවයව වූ ද, සමූහ වූ ද නාමසකානාගෝ ඒ අකුසල් සිත්වලින් උපදවනු ලබන්නා වූ චිතතජ රූපයන්ට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අකුසල් සින් දෙ, ලොසය වෛතසික සන්විස්සය යන නාමසකානියන් අතුරෙන් එක එකක් වූ ද, දෙක බැගින් වූ ද, තුන බැගින් වූ ද, සතරදෙනම වූ ද නාමස්කානියෝ විතතජ රූපයන්ට සහජාත ශක්තියෙන් පුතායමීම ''අකුසල බර්මය අවාහකෘත බර්මයට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

6. විපිය—

අකුසලො ඩිමෙමා අකුසලසාව, අබාාකතසාව ඩමමසා සහජාත පව්වයෙන පව්වයො

(අකුසල ධර්මය අකුසලාවාංකෘත ධර්මයට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අපටම පරිචෙඡදය

මෙහි අකුසලාවාහාකෘත බර්මයන්ට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන අනුසල බම්යෝ නම්----

පඤාවවොකාර භූමයෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ අකුසල් සිත් දෙලොසය වෛතසික සත්විස්සය

යත අවයව නාමසකානියෝය.

පුතොතාන්පහන වශයෙන් ලැබෙන අකුසලාවාතාකාන ඛර්මයෝ නම්---

අකු සල් සිත් දෙලොසය

වෛතසික සත්විස්සය

චිතතජ රූපයෝය

යන පුතොංත්පතන බර්මයෝයි.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්,

 දකුසලො එකො බිකො තිණණනතං බිකානං චිතතසමුටඨානානඤව රුපානං සහජාත පට්වයෙන පට්වයෝ.

(අකුසල් සිත් දෙළොසය, චෛතසික සත්විස්සය යන බර්ම සමූහය අතුරෙන් එක් තාමසකාඣයක් ඉතිරි තාමසකාඣ තුනට හා චිතතජ රූපයන්ට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. තයො බනිා එකසා බනිසා විතතසමුටඨානා-නඤා රුපානං සහජාත පව්වයෙන පව්වයො.

(අතුසල් සිත් දෙළොසය, චෛතයික සත්විස්සය යන බර්ම සමූහය අතුරෙත් නාමසකානි තුතක් ඉතිරි එක් නාමසකණියට හා චිතතජ රූපයන්ට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

3 වේ බණිා විනහං බණිානං විතනසමුට්ඨානානඤව රූපානං සහජාත පව්වයෙන පව්වයො. (අකුසල් සිත් දෙලොසය වෛතසික සත්විස්සය ගන බර්ම සමූහය අතුරෙන් තාමසකානි දෙකක් ඉතිරි නාමසකානි දෙකට හා චිතතජ රුපයන්ටද සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙසේ අතුසල් සිත් දෙ, ලොසය, වෛතසික සත් විස්සය යන නාමසකානියන් අතුරෙන් එක එකක් වූ ද, දෙක බැගින් වූ ද, තුන බැගින් වූ ද, සතර දෙනම වූ ද තාමසකානියෝ ඔවුනොවුන්ට හා චිතතජ රූපයන්ට ද සහජාන ශක්තියෙන් පුතාය වීම ''අතුසල බර්මය අතුසලාවාහකෘත බර්මයට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම" යයි කියනු ලැබේ.

7. 28c-

අබාාකතො ඩමො අබාාකතයය ඩමාසා සහජාත පච්චයෙන පච්චයො.

(අවසාකෘත ඛර්මය අවසාකෘත ඛර්මයට සහජාත පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

පුවෘත්ති කාලගෙහි අවසාකෘත බර්මයන්ට සහජාන පුතසය ශක්තියෙන් උපකාරවන අවසාකෘත බමීයෝ තම්—

ඔවුනොවුත්ට ද ඔවුනොවුත්ට හා චිතතජ රූපයන්ට ද පුතාය වන විපාක සිත් සනිසය,

කුගා සිත් විස්සග,

චෛතසික අවතිසග

යත අවයව නාමසකානියෝ යි.

පුතොාත්පන්න වශයෙන් ලැබෙන අවාතකාත ධම්යෝ නම්—

විපාක සිත් සතිසග

කුියා සිත් විස්සය

වෛතසික අටතිසය

ගත අවයව නාමසකා කියන් හා චිතතජ රුපයෝ ය.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙත සහජාත, අඤඤමඤඤ, නිසසය, විපාහා, සමපයුතත, විපපයුතත, අපුළු, අවිගත යන පුතාය ශක්ති අට අතුරෙන් සහජාත ශක්තිය ලැබේ.

පුතිසෙහි කාලයෙහි අවාාකෘත බර්මයන්ට සහජාත පුතාය ශකතියෙන් උපකාරවන අවාාකෘත බම්යෝ නම්—

ඹවුනොවුත්ට ද, ඔවුනොවුන්ට හා කටතතා රුපයන්ට පුතාය වන

පුතිසකි පසලොසය,

වෛතසික පත්තිසය

ශන අවයව වූ ද, අවයව හා සමූහ වූ ද, තාමසකා කියත් හා හදයවසතු රූපය යන පුතාය ඛර්මයෝ යි.

පුතොාක්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවාංකෘත ධම්යෝ නම්—

පුතිසඣ සිත් පසලොසය

වෛතසික පත්තිසය

යන අවයව වූ ද, සමූහ වූ ද, නාමසකානියන් හා කටතතා රූපයෝ ය.

ශුදඩ රූපයන්ගෝ වශයෙන් අවහාකෘත බර්මයන්ට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අවහාකෘත බර්මයෝ නම්—

ඔවුනොවුන්ට හා උපාදය රූපයත්ට ද පුතාස වන චිතතජ රූපයෝ ය, පුතිසංඣි කර්මජ රූපයෝ ය, බාහිර රූපයෝ ය, අංහාරජ රූපයෝ ය, සෘතුජ රූපයෝ ය, අසංඥසන්හි කර්මජ රූපයෝ ය, පුවෘතනි කර්මජ රූපයෝ ය, සන මොවුන්ගේ මහා භූත රූපයෝ සී පුතෙයාත්පතන ධර්ම වශයෙන් ලැබෙන අවයාකෘත බර්මයෝ නම්—

භූතා රූප සහිත වූ උපාදය රූපයෝ ය.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන සහජාත, අඤඤමඤඤ, නිසාය, අපු, අවිශත යන පුතාය ශක්ති පස අතුරෙන් සහජාත ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්, පුවෘතනි කාලයෙහි

1. විපාකාඛතාසානෝ කිරියාඛතාසානෝ එකො බණෝ නිණණනනං බැහිානං චිතනසමුවසානානංව රුපානං සහජාත පච්චයෙන පච්චයො.

(විපාක සිත් සනිසග, කියා සිත් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන අවයව නාමසකානියන් අතුරෙන් එක් තාමසකානියක් ඉතිරි නාමසකනි තුනට හා චිතතජ රූපයන්ටද සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. තයො බානිා එකසා බානිසා චිතතසමුට්ඨානා-නංච රුපානං සහජාත පච්චයෙන පච්චයො.

(නාමසකානි තුනක් ඉතිරි එක් නාමසකානියට හා චිතතජ රූපයන්ට ද සහජාත පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

 වේ බණිා විනතං බණිානං විතත සමුවඪානානංච රූපානං සහජාත පච්චයෙන පච්චයො.

(තාමසකානි) දෙකක් ඉතිරි තාමස්කනි) දෙකට හා චිතතජ රූපයන්ට ද සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

පුතිසණි කිරීම සංස

4. පරිසඣිකබණෙ විපාකාබතාකතො එකො බකො තිණණනනං බඣානං කටතතාව රුපානං සහජාත පව්වයෙන පව්වයො.

(පඤාවවොකාර භූමියෙහි උපදනා කල්හි හෙවත් පුතිසාකිකාණගෙහි පුතිසාකි පස්ලොසය, වෛතසික පත්තිසය යන නාමසකාකියන් අතුරෙන් එක් තාම ස්කාකියක් ඉහිරි තාමස්කාකි තුනට හා කටතතා රුප– යන්ටද සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

5. තයො බණිා එකසා බණිසා කටතතාව රැපානං සහජාත පව්වගෙන පව්වගො.

(නාමස්කනි තුතක් ඉතිරි එක් නාමස්කනියට හා කටතතා රූපයන්ට ද සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

6. වෙ බණිා වින්නං බණිාහං කටතතාව රුපානං සහජාත පච්චයෙන පච්චයො.

(නාමසකානි දෙකක් ඉතිරි තාමස්කානි දෙකට හා කටතතා රූපයන්ටද සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

7. බැකිා වඤාසස සහජාත පච්චයෙන පච්චයො.

(තාමසකානියෝ හදය වසතු රූපයට සහජාත පුතා ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

8. වඤ් බණානං සහජාත පව්වයෙන පව්වයො.

(හදය වසානු රූපය පටිසකික්ණෙගෙහි වූ නාමසකානි ගන්ට සහජාත පුතා ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

පඤාවවොකාර භූමියෙහි උපදතා කල්හි එකඤණිකව උපදනා පටිසඣි විපාක නාමස්කඣයෝ හා හදග වස්තු රූපයද ඔවුනොවුන්ට සහජාත පුතාග ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

ශුදධ රූප වාරයෙහි,

9. එකං මහාභූතං තිණ්ණන්නං මහාසුතානං සහජාත පච්චයෙන පච්චයො. (එකඤණේකව, කලාපගතව උපදතා රූපයන්ගේ පඨවි, ආපො, තෙජො, වායො යන සතර මහා භූතයන් අතුරෙන් එක් මහාභූත රූපයෙක් ඉනිරි මහාභූත රූප භූනට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

10. තයො මහාභූතා එකයා මහා භූතයා සහජාත පට්වයෙන පට්වයො.

(මහාභූත රූප තුනක් ඉතිරි එක් මහාභූත රූපයට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

11. වේ මහාභූතා වින්නං මහාභූතානං සහජාත පට්වණයන පට්චණයා.

(මහා භූත රූප දෙකක් ඉතිරි මහා භූත රූප දෙකට සහජාත පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

12. මහාභූතා විතත සමුටඪානානං රුපානං උපාදය රුපානං සහජාත පේවනයන පේවනයා.

(චිතත සමූටඪාත එක් මහා භූත රූපයක් ඉතිරි මහා භූත රූප තූනටද, තූතක් එකකටද, දෙකක් දෙකකටද, මහා භූතයෝ ඔවුතොවුන්ට හා උපාදය රූපයන්ටද, පුතිසැකි කර්මජ මහා භූතයෝ ඔවුනොවුන්ට හා උපාදය රූපයන්ටද සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

18. බාහිරං එකං මහාභූතං තිණිණනනං මහා භූතානං සහජාත පච්චයෙන පච්චයො.

(බාහිර රූපයන් අතුරෙත් එක් මහා භූත රූපයක් ඉතිරි මහා භූතරූප තුනට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

14. තයො මහාතුතා එකසා මහා තුතසා සහජාත පච්චයෙන පච්චයො.

බාහිර රූපයන් අතුරෙන් මහා භූත රූපයන් තිදෙනෙක් ඉතිරි එක් මහා භූත රූපයට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) 15. වේ මහාභූතා විනතං මහාභූතානං සහජාත පව්වයෙන පව්නයා.

බාහිර රූපයන් අතුරෙන් මහා භූත රූප දෙකක් ඉතිරි මහාභුත රූප දෙකට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපාකාර වේ.)

16. මහාභූතා උපාදය රූපානං සහජාත පච්චයෙන පච්චයො.

බාහිර රූපයන් අතුරෙන් මහා භූත රූපයෝ උපාදුය රූපයන්ට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

17. ආහාර සමුටඨානං එකං මහාභූතං තිණිණනතං මහාභූතානං සහජාත පච්චයෙන පච්චයො.

අංහාර සමූවඨාන වූ රූපයන් අතුරෙන් එක් මහාභූත රූපයක් ඉතිරි මහාභූත රූප තුනට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

18. තයො මහාභූතා එකසා මහා භූතසා සහජාත පව්වයෙන පව්වයො.

(ආහාර සමූටසාන රූපයන් අතුරෙන් මහාභූත රූපයෝ තිදෙනෙක් ඉතිරි මහාභූත රූපයට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

19. වේ මහාතුතා විනනං මහා භූතානං සහජාත පච්චයෙන පච්චයො.

(ආහාර සමූටායාන මහා භූත රූපයෝ දෙදෙනෙක් ඉතිරි මහා භූත රූප දෙකට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

20. මහාතුතා උපාදය රුපානං සහජාත පව්වයෙන පව්වයො.

(ආහාර සමූටසාන මහා භූත රූපයෝ උපාදය රූප-යන්ට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපාකාර වේ.)

21. උතුසමුටඨානං එකං මහාභූතං තිණ්ණතත. මහාභූතානං සහජාත පච්චයෙන පච්චයා.

(සෘතු සමූටඪාන එක් මහාභූත රූපයක් ඉතිරි මහා භූත රූප තුනට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.)

22 තයො මහාෂුතා එකසා මහාභූතසා සහජාත පවච අයන පවච යො.

(ඍතු සමූටඪාන මහාභූත රූප තුතක් ඉතිරි එක් මහා භූත රූපයට සහජාත පුතායය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.)

23. වේ මහාභූතා විනහං මහාභූතානං සහජාත පවචයෙන පවචයා.

සෘතු සමූටහාන මහාභූත රූපයෝ දෙදෙනෙක් ඉතිරි මහා භූත රූප දෙකට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

24. මහාභූතා උපාදය රුපානං සහජාත පව්වයෙන පව්වයො.

සෘතු සමූවඪාත රූපයන් අතුරෙන් මහා භූත රූපයෝ උපාදය රූපයන්ට සහජාත පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.)

25. අසඤඤඝතතානං එකං මහාභූතං තිණණනතං මහාභූතානං සහජාත පව්වසෙන පව්වසො.

(අසංඥසත්ති පුද්ගලයන්ගේ රූපයන් අතුරෙන් එක් මහාභූත රූපයක් ඉතිරි මහාභූත රූප තුනට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

26. තයො මහාහුතා එකිසා මහා භූතසා සහජාත පච්චයෙන පච්චයො.

(අසංඥසත්ති රූපයන් අතුරෙන් මහාභූත රූප තුනක් ඉතිරි එක් මහා භූත රූපයට සහජාත පුතාය ශක්ති– යෙන් උපකාර වේ.) 27. වේ මහා භූතා විනතං මහා භූතානං සහජාත පච්චයෙන පච්චයො.

(අසංඥසත්ති රූපයන් අතුරෙන් මහා භූත රූප දෙකක් ඉතිරි මහා භූත රූප දෙකව සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

28. මහාභූතා කටතතා රුපානං උපාදය රුපානං සහජාත පව්වයෙන පව්වයො.

(අසංඥසත්ති කර්මජ රූප පුවෘතති කර්මජ රූප අතුරෙන් මහාභූත රූපයෝ කර්මජ රූපයත්වද උපාදය රූපයන්ට ද සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙසේ අවාහාකෘත බර්මය අවාහාකෘත බර්මයට සහජාත පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

8 28a-

කුසලෙවේ අබාහකතොව ධමමා අබාකතාය ධමමයය සහජාන පවවයෙන පවවයො.

(කුසලාවාහාකෘත බර්මයෝ අවහාකෘත බර්මයන්ට සහජාත පුතා ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අවහාකෘත බර්මයට සහජාත පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වන කුසලාවහාකෘත බර්මයෝ නම්—

චිතතජ රූපයන්ට පුතාය වන පඤාචවොකාර භූමි– යෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ

කුසල් සින් එක්විස්ස ය, චෛතසික අටනිස ය යන අවයව වූද, සමූහ වූ ද, නාමස්කනියෝ ය. අවයව වූ ද, සමූහ වූ ද මහා භූතයෝ ය.

යන මොව්හු ය.

පුතෙතා**න්පනන** වශයෙන් ලැබෙන අවතාකෘත ඛම්යෝ නම්—

චිතතජ රූපයෝ ය.

මෙහිදී එක්වර ලැබෙන සහජාත, නිසාසය, අපු අවිශත යන පුතාසය ශක්ති සතරෙන් සහජාත ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්,

කුසලා බාඩාව, මහාභූතාව විත්ත සමුවසානානං රුපානං සහජාත පවවයෙන පවවයො.

(කුසල් සිත් එක්විස්ස ශ, වෛතසික අටතිස ශ ශන භාමස්කානියෝ ද, මහා භූතනෝ ද, චිතතජ රූපයන්ට සහජාත පුතාය ශක්තිගෙන් උපකාර වේ.)

9 විථිය_

අකුසලොව අබාාකතොව ධමමා අබාාකතාක ධමමාස සහජාත පවවයෙන පවවයො.

(අකුසල් වූ ද අවහාකෘත වූ ද ගිර්මයෝ අවහාකෘත ඛමීයට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

අවහාකෘත බර්මයට සහජාත පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වන අකුසලාවහාකෘත බර්මයෝ නම්—

අකුසල් සින් දෙළොස ය, චෛතසික සින්වීස්ස ය යන අවයව වූ ද, සමූහ වූ ද නෘමස්කනිරෝ ය අවයව වූ ද, සමූහ වූ ද මහා භූතයෝ ය යන මොව්හුය.

පුතොහාත් පහන වශයෙන් ලැබෙන අවහාකෘත ධම්යෝ තම—

චිතතජ රුපයෝ ය.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්,

අකුසලා බැකිාව, මහාභූතාව, විතතසමුට්ඨානානං රුපානං සහජාත පව්වයෙන පව්වයෝ—

(අකුසල් සිත් දෙලොස ය, වෛතසික සත්විස්සය යන තාමස්කනියෝ ද, මහා භූතයෝ ද; චිතතජ රූපයන්ට සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

7. අකැකුමකැකු පුතාය

එකාබදධව හෙවත් එකට බැඳී, එකක්ෂණිකව උපදනා නාමරූප ධාමීයන් ඔවුනොවුන්ගේ ඉපදීමට හා පැවැත්මට අනොසානස භාවයෙන් උපකාරවීමේ ශක්තියට අකැකැ මකැකැ පුතාය ශක්තිය යයි කියනු ලැබේ. දඬු කීපයක් නොපෙරළී නැගී සිටුවන්නට ඔවුන්ගේ අගින් එකිනෙකට හේත්තුවී සිටීමෙන් ඔවුනොවුන්ට උපකාරවන්නාක් මෙන් නාමරූප ධාමීයෝ ද ඔවුනොවුන්ට ලේ අනෙසානස පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්. නමුත් සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්. නමුත් සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන බම් සියල්ල ඒ ඒ ධාමීයන්ට අනොසානා වශයෙන්ද පුතාය නොවෙති. නාම ධර්මයන් තමග එකක්ෂණිකව උපදනා විතතජ රූපයන්ට ඒ නාම බර්මයෝ සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන්නේවී තමුත් අනොසනස පුතාය ශක්තියෙන් ඔවුනොවුන්ට දුපකාර නොවෙති.

අ කැඤුමකැඤ පතා පිළිබද නිරාශිය

අකැකදමකැකද පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන පුතාය ධිම්යෝ නම්:

> ඔවුනොවුන්ට පුතාස වන එකුන් අනු චිතනයෝ ය දෙපනස් වෛතසිකයෝ ය, යන සියලු පුවාතති පුතිසකි කාමස්කානියෝ ය, ඔවුනොවුන්ට පුතාස වන විතතජ පුතිසන්බ කර්මජ බාහිර අහාරජ සෘතූජ අසංඥ සති කර්මජ යන රූපයන්ට අයත් සකල මහා භූතයෝ ය,

අභිධමානී පුදීපිකා

පඤාචවොකාර පුතිසකි තාමස්කකියත්ට පුතාය වන හදය වසතු රූපය හදය වසතු රූපයට පුතාය වන පඤාචවොකාර පුතිසකි නාමස්කණියෝ ය යන මොව්හුය.

අඤඤමඤඤ පුතායාගේ පුතොත්පනහ ඩම්යෝ නම්—

> ඔවුතොවුන්ගෙන් පුතාංශ ලබන එකුන් අනූ චිතතය දෙපනස් චෛතසිකගෝ ග

යත පුවෘත්ති පුතිසඣි නාමයෝ ය,

ඔවුනොවූන්ගෙන් පුතාය ලබන

චිතතජ

පුතිසඣ් කර්මජ

බාහිර

ආහාරජ

ඎතූජ

අසංඥ සත්ව කර්මජ

පුවෘතති කර්මජ

යන රූපයන්ට අයන්වූ සකල මහා භූතයෝයි. හදය වසිතුවෙන් පුතාය ලබන පඤිවවොකාර පුතිසකි තාමස්කකියෝය.

පඤාවවොකාර පතිසකි තාමස්කනිශත්ගෙන් පුතාග ලබන හෘදුය වසතුවය

යන පුතෙසාත්පතන බර්මයෝය.

අඤඤමඤඤ පුතායාගේ පුතොත්පතත භාවයට නොපැමිණෙත පු**තා**නී**ක බම්යෝ නම්:**

නාමස්කානා සතරෙත් පුතා ලබන චිතතජ රූපයෝය,

හදය වස්තු රූපයෙන් අතා වූ පුතිසකි කර්මජ රූපයෝය,

අෂටම පරිචෙඡදය

මහා භූතයන්නෙන් පුතා ලබන විතතජ, පුතිසකි කර්මජ බාහිර ආහාරජ සෘතුජ අසංඥසන්ති කර්මජ පුවෘතති කර්මජ රුපයන්ව අයන්වූ සකල උපාදය රුපයෝය යන මොව්හුය.

අ*කැක*දම*කැක*ද පුතාශ පිළිබඳ විසජිනාවාර හෙවත් චීපි}'තුනෙකි.

1. 380.

කුසලො ධමෙමා කුසලසා ධමමසා අකැකුමකැකූ පුවලෙන පුවලයා.

(කුසල බර්මය කුසල බර්මයට අඤඤමඤඤ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි කුසල බර්මයට අනෙහානා පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වන කුසල බම්යෝ නම්;

ඔවුනොවුන්ට පුතා¤ය වත කුසල් සිත් එක් විස්සය චෛතසික අටතිසය

ගන අවගව නාමස්කානියෝය.

පුතොහාන් පන්න වශයෙන් ලැබෙන කුසල ඛර්මයෝ නම් කුසල් සිත් එක් විස්සය, චෛතසික අටතිසය. යන අවයව නාමස්කණියෝය.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන සහජාත. නිසාය, අකැඤමකැඤ, සමපසුතත. අපු, අවිශත ගත පුතාය ශක්ති සය අතුරෙත් අකැඤමඤඤ ශක්තිය ලැබේ. මෙහි අනුවාද වශයෙන්,

1. කුසලො එකොබනො කිණණනහං බැකානං අඤඤාමඤඤ පව්වයෙන පවායො.

එක්විසි කුසල චිතතයන් පිළිබඳවූ නාමස්කනියන් අතුරෙන් එක් නාමස්කනියක් ඉතිරි නාමස්කනි තුනට අනෙහානා පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

2. තයො බානිා එකසා බානිසා අඤඤමඤඤ පට්චයෙන පට්චයෙ

(එක්විසි කුසල චිතතයන් පිළිබඳවූ නාමසකානියන් අතුරෙත් නාමසකානි තුනක් ඉතිරි එක් නාමස්කානියට අනෝහත පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

3. වේ බණිා මහතං බණිානං අඤඤමඤඤ පට්ව-ගෙන පට්වගො

(එක්විසි කුසල චිතතයන් පිළිබඳ වූ නාමස්කනියන් අතුරෙත් නාමස්කනි දෙකක් ඉතිරි නාමස්කනි දෙකට අනොහන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි විස්තර සහජාත පුතායයෙහි මෙනි.

2. විවිග---

අකුසලො ඩමේමා අකුසලසා ඩම්මසා අකැඤමකැඤ පට්වගෙන පට්වයො.

(අකුසල ධර්මය අකුසල ධර්මයට අනෙසංනා පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.)

මෙහි අකුසල ධර්මයට අනෙහානා පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන අකුසල ඩම්යෝ නම්:

> අකුසල් සිත් දෙලොසය වෛතසික සත්විස්සය

> > යන අවයව තාමස්කනියෝ ය.

පුගතාාන්පන්න වශයෙන් ලැබෙන අකුසල බර්මයෝ තම්:

> අකුසල් සිත් දෙළොසය වෛතසික සත්විස්සය

යත අවයව තාමස්කනියෝ ය.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්,

1. අතුසලො එකො බබො හිණණනතං බනානං අඤඤා මඤඤ පට්වයෙන පට්වයො.

(දෙළොස් අකුසල චිතතයන් පිළිබඳ වූ සතර තාමස්-කනියන් අතුරෙත් එක් නාමස්කනියක් ඉතිරි නාමස්කනි. තුනට අනෝහන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

3. තගො බානිා එකසා බානිසා අකැකැමකැකැ පට්වගෙන පට්වගො.

(දෙලොස් අකුසල චිතතයන් පිළිබඳ වූ සතර නාම– ස්කානියන් අතුරෙත් නාමස්කානි තුනක් ඉතිරි එක් නාමස්කානියට අනොහන පුතා ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

8. වෙ බැකිා විහහං බැකිානං අඤඤමඤඤ පච්චසෙන පච්චයො.

(දෙළොස් අකුසල චිතතයන් පිළිබඳ වූ සතර නාමස්කනියන් අතුරෙන් තාමස්කනි දෙකක් ඉතිරි නාමස්කනි දෙකට අනොහතා පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි විස්තරය ද සහජාත පුතායෙහි මෙනි.

8. විථිය—

අබාාකතො ධමේමා අබාා කතාස ධම්මසා අඤඤ--මඤඤ පව්චනෙන පව්චනො.

(අවහාකෘත බර්මය අවහාකෘත බර්මයට අනෙහාතය. පතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අභිධමානී පුදීපිකා

අවාහකෘත බර්මයට අනොහන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන දී අවාහකෘත බර්මයෝ නම්:

පුවෘතති කාලයෙහි,

ඔවුනොවුත්ට පුතා වන විපාක සිත් සතිසග කියා සිත් [විස්සය චෛතුසික අටතිසය

යත අවයව තාමස්කානියෝ ය.

පුතෙතා**න්පහන** වශයෙන් ලැබෙන අවාකෘත බම්යෝ නම්:

විපාක සිත් සතිසය

කුගා සිත් විස්සග

චෛතසික අවතිසග

යන අවයව නාමස්ක**කියෝ** ය.

මෙහිදී∬එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙත සහජාත, අඤඤ~ මඤඤ, නිසාය, විපෘත, සමපසුතත, අපුි, අවිශත ගත පුතාය ශකති සත අතුරෙන් අඤඤමඤඤ ශකතිය ලැබේ.

පතිසණි ්සාලයෙහි ලැබෙන පතාය බර්මයෝ තම්: අනෙතානා වශයෙන් තාමස්කාකයන්ට හා හදයවසතු .රූපයට පුතාය වන පුතිසකි සිත් පසලොසය.

වෛතසික පත්තිසය

යන අවයව වූ ද, අවයව හා සමූහ වූ ද නාමස්කනියන් හා හදයවසනු රූපය

යන පුතාය බර්මයෝ යි.

පුතොතාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන බර්මයෝ නම්:

පුතිසකි සිත් පසලොස ග

චෛතසික පත්තිසග

යන අවයව වූ ද, අවයව හා සමූහ වූ ද, නාමස්කානියන් හා හදයවසනු රුපය.

යන පුතොහත්පතන බර්මයෝ ලැබෙත්.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන සහජාත, අඤඤ-මඤඤ, නිසාසය, විපාක, සම්පසුතත, විපසයුතත, අපතී, අවිශත යන පුතාංය ශක්ති අට අතුරෙන් අඤඤඥමඤඤ ශක්තිය ලැබේ.

ශුදධ රුප වාරයෙහි පුතාය ඩම් වශයෙත් ඔවු--තොවුත්ට පුතාය වන

> චිතතජ පතිසකි කර්මජ බාහිර ආහාරජ ඍතුජ අසංඥසත්ති කර්මජ පුවෘතති කර්මජ මහා භූතයෝ ලැබෙත්.

පුතොොක්පනන ඩම් වශගෙත්—

මහා භූත වූ පුතෙසාත් පනනයෝ ලැබෙත්.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙත **ඝහජාත, අඤඤ**– මඤඤ, නිසාය, අපුති, අවිශත යන පුතාය ශක්ති පස අතුරෙත් අඤඤෑමඤඤ පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්,

1. විපාකාබාංකතා කිරියාබාංකතා එකො බණෝ. තිණණතතං බණානං අඤඤමඤඤ පච්චයෙන පච්චයො.

(විපාක සිත් සතිසය, කියා සිත් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යත අවාංකෘත නාමස්කානියන් අතුරෙත් එක් නාමස්කානියක් ඉතිරි තාමස්කානි තුනට අනොහානා පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. තයො බැකිා එකසා බැකිසා අඤඤමඤඤ පට්වයෙන පට්වයො.

(විපාක කියා තාමය්කඣයත් අතුරෙත් තාමස්කඣ. තුනක් ඉතිරි එක් තාමස්කඣයට අනොහනහ පුතාය. ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අභිධමානී පුදීපිකා

3. වෙ බණිා විනතං බණිානං අඤඤ මඤඤ පට්ව-හෙන පට්වගො.

(විපෘක කියා නාමස්කනියත් අතුරෙත් නාමස්කනි දෙකක් ඉතිරි නාමස්කනි දෙකට අනොහතා පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

4. පටිසයබකබණෙ විපාකාබහාකතො එකො බණුදිා තිණණනනං බංඬානං වන්දුසාව අඤඤමඤඤ පච්චයෙන පච්චයො.

(පුතිසකික්ෂණයේදී පුතිසකි සිත් පසළොසය, වෛතසික පත්තිසය යන අවාංකෘත නාමස්කනියත් අතුරෙත් එක් නාමස්කාකියක් ඉතිරි තාමස්කානි තුනට සහ හදයවසතු රූපයටද අනොහාතා පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

5. තගො බණිා එකසා බණිසා වන්සාව අණැද-මණැද පච්චගෙන පච්චයො.

(පුතිසකි චිතතයන් පිළිබඳ වූ තාමස්කකියන් අතුරෙන් තාමස්කකි තුනක් ඉතිරි එක් තාමස්කකියට හා හදයවසතු රුපයටද අනොහන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

(පතිසකි චිතතයන් පිළිබඳ වූ නාමස්කණියන් අතුරෙත් නාමස්කණි දෙකක් ඉතිරි තාමස්කණි දෙකට හා හදයවසතු රූපයටද අනොසානා පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

7. බණිා වඥාසා අඤඤාමඤඤ පථිවයෙන පව්වගො.

(පුතිසකි නාමස්කකියෝ හදයවසතු රූපයට අනෙසානස පුතා ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

8. වනු බාහාා හං අකැකැමකැකැ පට්චයෙන පට්චයො.

(පුතිසකිකාණයේදී හදයවසතු රූපය නාමස්කාණි-යත්ට අනොහනා පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.)

9. එකං මහාභූතං තිණණතතං මහාභූතානං අඤඤමඤඤ පව්වයෙන පව්වයො.

(චිතතජ, පුතිසකි කමීජ, බාහිර, අාහාරජ, ඍතුජ, අසංඥසත්ති කමීජ, පු**චෘතති කමීජ මහා භූතයන්** අතුරෙත් එක් මහා භූතයෙක් ඉතිරි මහා භූත තූනට අනෙහානා පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

10. තයො මහාභුතා එකිසස මහාභුතසස අඤඤ-මඤඤ පව්වගෙන පව්වගො.

(චිතනජාදී මහා භූතයත් අතුරෙන් මහා භූතයෝ තිදෙනෙක් ඉතිරි එක් මහා භූතයට අනෙසානාස පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

11. වෙ මහාභූතා විනතං මහාභූතානං අයැඤ මඤඤ පවවයෙන පවවයො.

(චිතතජාදි මහා භූතයන් අතුරෙන් මහා භූතයෝ දෙදෙනෙක් ඉතිරි මහා භූත දෙකට අනොහතා පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

12. බාහිරං, ආහාර සමුවඪානං, උතුසමුවඪානං, අසඤඤසතතානං එකං මහාභූතං තිණණනතා මහා භූතානං අඤඤමඤඤ පවවයෙන පවවයො.

(බාහිර වූද, ආහාර සමූටසාන වූද, ඍතු සමූටසාන වූද, අසඤඤසත්ති වූද මහා භූතයන් අතුරෙන් එක් මහා භූත්යක් ඉතිරි මහා භූත තුනට අනොහානා පුතාය ශක්ති යෙන් උපකාර වේ.)

18. බාහිරං, ආහාර සමුටඨානං, උතුසමුට්ඨානං, අසඤඤසතතානං තයො මහාභූතා එකසා මහාභූතසා අඤඤමුඤඤ පච්චයෙන පච්චයො. (බාහිර වූද, අාහාර සමූටඪාන වූද, ඍතු සමූටඪාන වූද, අසඤඤසත්ති වූද මහා භූතයන් අතුරෙන් මහා භූතයෝ තිදෙනෙක් ඉතිරි එක් මහා භූතයට අනොකතා පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

14. බාහිරං, ආහාර සමුට්ඨානං, උතුසමුට්ඨානං, අසඤඤසතතානං වේ මහාභූතා මිනනං මහා භූතානං දඤඤමඤඤ පව්වයෙන පව්වයො.

(බාහිර වූද, ආහාර සමූටසාන වූද, ඍතු සමූටසාන වූද, අසඤඤසත්ත වූද මහා භූතයෝ දෙදෙනෙක් ඉතිරි මහා භූත දෙදෙනාට අනොහන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙසේ අවහාකෘත බර්මයෝ අවහාකෘත බර්මයට අනෙයානා පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.

8. නිසසය පුතාය

සැම බර්මයක්ම උපදනා කල්හි අනා බර්මයක් නිශුය කොට ගෙනම උපදියි. එසේ යම් ඛර්මයක් පිහිටීමට සථාන වශයෙන් උපකාර වන බර්මයට නිශුය පුතාය යයි කියනු ලැබේ. සහජාතව හෙවත් තමා හා එක්ව උපදනං බර්මයකට පිහිටීමට උපකාර වන බර්මයට සහජාන නිශුය පුහාස යයි ද, පූළීයෙහි ඉපිද තමාට පසුව හටගත්නං බර්මයට පිහිටීමට සථාන වශයෙන් උපකාර වන බර්මයට පුරෙජාන නිශුය පුතාය යයි ද කියති. එබැවින් නිශුය පතාය, සහජාන නිශුය පතාය, පුරෙජාන නිශුය පතාය යයි දෙවැදෑරුම් වේ. එක්ව උපදතා චිතත වෛතසික බර්මගෝ ඔවුනොවුන්ට නිශුශ පුතාංශ ශක්තියෙන් උපකාර වෙති. එසේම එක්ව උපදනා මහාභූතයෝද ඔවුනොවුන්ට නිශුය පතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙති. මහාභූතයෝ උපාදය රුපයන්ටද නිශය පතාය වෙති. නමුත් උපාදය රුපයෝ ඔවුනොවුන්ට නිශ්ශ පතාය නොවෙති. සිත චිතතජ රුපගත්ට නිලය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන

නමුත් විතතජ රූපයෝ විතතයට නිශය පුතාය නොවෙති. පුතිසකි නාමස්කනියෝද පුතිසකි කර්මජ රූපයන්ට නිශය පුතාය වෙති. පුතිසකිකාණයේදී කර්මජ රූපයන්ව හදය වසතු රූපය නාමස්කනියත්ට ද; නාමස්කානියෝ හදය වසතු රූපයට ද නිශුය පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වෙති. හදය වස්තුවෙත් අනාවේ පුතිසකි කර්මජ රූපයෝ පුතිසනි තාමස්කානියන්ට නිශුය නොවෙති. මෙය සහජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන ආකාරයයි.

පුරෙජාත නිශුය පුතාය, වසතුපුරෙජාත නිශුය පතාය, වස්ඎාරම්මණ පුරෙජාත නිශුශ පතාශ ශයි දෙවැදැරුම් වේ. පූජීගෙහි ඉපිද පසුව උපදනා නාමස්කනි ແන්ට නිශුය වන වකබූ වසනුවය, ශොනවසනුවය, ඝාණ චසතුවය, ජීවහා වසතුවය, කාය වසතුවය, හදය වසතුවය ແත້ වස්තු ස**ය වසි**තු පුරෙජා**ත නිශ්ය පුතාය** වන ඩර්මයෝය. පූළීයෙහි ම උපත්තා වූ මේ ෂිට්වස්තූන් නිශුය කොට ගෙන චකබුවිඤඤණාදී වූ තාමස්කනියෝ ඇතිවෙත්. වස්තාරමමණ පුරෙජාත නිශුය පුතාය වන බර්මය නම්, මරණාසතත කාලයෙහි චුත් චිත්තයෙන් සතලොස්වන චිතතය හා උපදනා හදය වසනු රූපය ය. මරණාසතන විතත වීපියෙහි උපදනාවූ මනොවාරාවජාතය කාම ජවන යෝය, තද,රමමණයෝය යතාදී වූ තාමස්කනියෝ කිසි විටෙක චුනි චිතතයෙන් සතලොස්වන චිතතය හා උපදනා හදය වසතු රූපය අරමුණු කොටද, නිශය කොට ගෙනද උපදිති. එසේ උපදනා කල්හි එම හදය වසතු රූපය, අරමුණු කොටද, තිශුය කොට ගෙනද උපදිති. එසේ උපදතා කල්හි එම හිදය වසතු රූපය එකි නාමස්කණ-ගත්ව වස්නාරමමණ පුරෙජාත පුතාය ශක්තියාත් උපකාර වන්නේ යයි කියනු ලැබේ.

එක් භවයකට අයත් කර්මජරූප සනතතිය චුති චිතතයාගේ භඞ්ගකාණයේදී අවසත් විය`යුතු බැවින්, අවසාන කර්මජ රූපයෝ උපදිත්තේ. චුති චිතතයෙන් සතලොස් වන චිතතකාණයාගේ උත්පාදකාණයේදීය. එබැවිත් මරණාසනන විතත විටියෙහි උපදනා මනොවාරා වජජනය, කාම ජවතාදී විතතයෝ උපදිනු ලබන්නේ අනතිමට උපදනා හදය වසතු රූපය නිශුය කොට ගෙනයි. යමකිසි විටෙක මරණාසන්න කාලයේදී තමාගේ හදය වස්තු අනිතාහදි වශයෙන් මෙතෙහි කරන කල්හි හෝ එයට ඇලුම් කරන කල්හි හෝ, එය ආත්ම වශයෙන් ගත්නා කල්හි හෝ මරණාසනත විතත විටියෙහි උපදනා මනොවාරාවජජනාදී වූ විතතයන්ට අරමුණු වන්නේ චුනි විතතයෙන් සතොළොස්වන විතතය හා උපදනා හදය වසතු රූපයයි. එසේ වූ කල්හි ඒ විතතයන්ට එකී හදය වසතු රූපය වස්තුවද වෙයි, අරමුණද වෙයි. ඒ හෘදය වසතු රූපය, එයට පසුව උපදනා මනොවාරාවජජනාදි වූ වීටි විතතයන්ට වස්තොරමමණ පුරෙජාන පුනාය ශක්නි යෙන් උපකාරවන බව දතයුතු.

චකබුවිඥාන බාතු, සොතවිඥාන බාතු, ඝාණවිඥාන බාතු, ජීවිතා විඥන බාතු, කායවිඥන බාතු යන පඤිව විඥන බාතුන්ට වසතු පුරෙජාත නිශුය පුතා×ය ශකතියෙන් උපකාර වන්නේ මඛ්ෂමායුෂ්ක වූ වකබු වසතු, සොත වසතු, ඝාණ වසතු, ජිව්හා වසතු, කාය වස්තු ගන පඤවවිඛ වූ වස්තූහුය. මධාමෘසුෂ්ක වසතු රූපයෝ නම් පුථම අතීන භවාඞ්ග චිතතය හා උපදනා වස්තු රූපයෝය. ඒ රූප-යන්නේ නිරුදඩාවීම සතළොස් චිතන*ස*ෛකසාට ආසු ඇති චිතත වීථයගේ අනතිම චිතතයාගේ නිරොධය හා සමගය. මනුයුෂ්ක රුපයෝ නම් පුථම අතීත භවාඞ්ගයට පුළියෙහි ඉපිද, චිතත වීථිය අවසන් වන්නට පෙර නිරුඬ වන රුපගෝයි. අමඥයුෂ්ක රූපයෝ නම් පුළුම අතීත භවාඞග සට පසුව ඉපිද චිතත වී**රිය** අවසන් වූවායින් පසුන් පැවත තිරුදඩවන රුපයෝයි. මනො ඩාතු, මනොවිඥාන ඩාතු **ශත ඛාතූහු හදය වසුව රූපයම නිශුය කොට ගෙන** පවත්නා හෙයින් එයට පුතිසකි චිතතය අංදී වූ පූමී පූමී චිතනයන් හා උපදනා හදය වසතු රූපය වසතු පුරෙජාන පතාය භාවයෙන් උපකාර වේ. නිරොධ සමාපතතියෙන්

තැගී සිටින අවස්ථාවෙහි ඵල චිතනයට වසතු පුරෙජාත පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වන්තේ එයට එක් චිතනකෘ ණියකට පූළියෙහි උපදනා හදය වස්තු රුපයයි.

නිශුය පුතාය පිළිබඳ නු රාශිය

1. සහජාත නිශුය පූතාය වන ධම්යෝ නම්:

ඔවූනොවුන්ට හා චිතතජ රූප, පුතිසකි කමීජ රූප– යන්ටද පුතාය වන සියලු එකුන් අනූ චිතතය, වෛතසි**ක** දෙපනසය යන පුවෘතති පුතිසකි නාමසකකියෝ ය.

ඔවුතොවුන්ට හා උපාදය රූපයන්ට පුතාසය වන විතතජ, පුතිසකි කර්මජ, බාහිර, ආහාරජ, ඍතුජ, අසංඥසත්ති කර්මජ රූපයන්ට අයත්වූ සියළු මහා භූතයෝය.

පඤාචවොකාර පතිසකි නාමසකාකියන්ට පතාය වන නදයවස්තුවය.

හදයවස්තුවට පුතාසය වන පඤාවවොකාර පුතිසකි නාමසකාකියෝ ය යන මොම්හු ය.

සහජාත නිශුය පුතායාගේ පුතොාන්පනනගෝ නම්:-

ඹවුනොවුන්ගෙන් පුතාංස ලබන සිසලු එකුන් අනු චිතනය චෛතසික දෙපනසය යන පුවෘතති පුතිසකි නාමසකකියෝය.

තාමසකණියන්ගෙන් පුතාය ලබන විනතජ රූප හා පුතිසණි කමීජ රූපයෝ ය.

ඔවුතොවුන්ගෙන් පුතාය ලබන සියලු මහා භූතයෝ ය, මහා භූතයන්ගෙන් පුතාය ලබන උපාදය රූපයෝ ය.

හදයවස්තුවෙත් පුතාය ලබන පඤාවවොකාර පුතිසඣ නාමස්කාඣයෝ ය. පඤිව්වොකාර පුතිසකි නාමස්කකියන්නෙන් පුතාය. ලබන හදයවස්තුවය යන මොව්හු ය.

සහජාත නිශුය පුතායට පුතානික බමීයෝ තැත.

 වසතු පුරෙජාත නිශුස පතාය වන බම්යෝ නම්: පුවෘතති කාලයෙහි ෂට්වසතුහුය.

විස්තර වශයෙන් වනංගි—

පුවෘතති කාලයෙහි මධාමායුෂ්ක චඤුර් වස්තුවය, ශොත වස්තුවය, සුංණ වස්තුවය, ජිව්හා වස්තුවය, කාය වස්තුවය.

පුතිසකි ආදීවූ පූළී පූළී විතතයන් හා උපදනා හදය වසතුවය.

නිරොඛ සමාපතතියෙන් නැගී සිටින අවසථාවෙහි-පූළීයෙහි එක් චිතත*ක*ණෙයක කාලයේ උපදනා හදය වස්තුවය.

මරණාසනන කාලයෙහි චුති චිතතයෙන් සහලොස් වන චිතතය හා උපදනා හදයවසතුවය යන ධම්යෝ ය.

වසතු පුරෙජාත නිශුය පුතායාගේ පුතොාත්– පන්නයෝ නම්—

පුවෘතති කාලයෙහි පඤවවොකාර භූමයෙහි උපදනාවූ සතර අරුප විපාක හැර සප්ත විඥන ඛාතූහුය, චෛතසික දෙපතසය යන ඛම්යෝ ය.

වසතුපුරෙජාත නිශුය පුතායයාගේ පුතානීක බම්යෝ නම්---

චතුවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ ලොහමූල සිත් අටය මොහමූල සිත් දෙකය මතොවාරාවජජනය මහා කුසල් සිත් අටය මහා කියා සිත් අටය අරුපාවවර සිත් දෙලොසය සොවාන් මාගී විතනය හැර ලොකොතතර සිත් සතය.

වෙෂ, ඉසසා, මචඡරිය, කුකකුචව, අපුමාණායන් හැර වෛතසික සතුළිස් සය ය යන පුවෘතති පුතිසඣි තාම-ස්කානියෝ ය.

පඤාවවොකාර පුතිසකි පසලොස හා චෛතසික පන්තිස ග,

විතතජ රුපලයාීය, පුතිසකි කර්මජ රූපයෝය, බාහිර රූපයෝය, ආහාරජ රූපයෝය, සෘතූජ රූපයෝය, අසංඥසත්ති කර්මජ රූපයෝය, පුවෘතති කර්මජ රූපයෝය යන මොව්හුය.

3. වස්ඎරමමණ පුරෙජාත නිශුය පුතෳය වන ඬමීය තම—

ම**රණාසන්ත කාලයෙ**හි චුනි <mark>විතන</mark>යෙන් සතලොස් වන චිතතය හා උපදනා හදයවසුනු රූපය ය.

වස්නාරමමණ පුරෙජාත පතායාගේ පුතොහැකි-පතනයෝ නම්—

මරණාසත්ත කාලගෙහි උපදනාවූ

මතොළාරාවජජනය,

කාමජවන එකුත් තිසං,

තදරමාණ එකොලොසය,

අභිඥ දෙසිතແ,

ඉසසා, මචඡරිය, කුකකුවව, විරති, අපුමාණා¤යත් හැර වෛතසික සතළිස් සතරය යන බර්මයෝ යි. වස්වාරම්මණ පුරෙජාත පුතායයාගෝ පුතානී**කයේ** තමී—

වස්තාරමමණ පුරෙජාත තිශුය පුතාය නොලබන්නාවූ එකුන් අනු චිතතය, දෙපනස් වෛතසිකය යන පුවෘතති-පුතිසකි නාමස්කානියෝය,

විතතජ රූපයෝග, පුතිසඣ කර්මජ රූපයෝග, බාහිර රූපයෝය, ආහාරජ රූපයෝය, සෘතූජ රූපයෝය, අසඥසන කර්මජ රූපයෝය.

පුවෘතති කර්මජ රූපයෝග යන බර්මයෝය.

නිශුය පුතාය පිළිබඳ විඝඵීනාවාර හෙවත් වීපි. තෙලෙසකි.

1. විපිග

කුස**ලො ධිමේමා කුසලසා ධිම්මසා නිසාය**. පච්චයෙන පච්චයො.

(කුසල ධර්මය කුසල ධර්මයට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි කුසල බර්මයට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන කුසල බම්යෝ නම්—

කුසල් සිත් එක්විස්සය, චෛතසික අටනිසය,

යත අවයව නාමස්කනිගෝය.

පුංතා හා ත්පනන වශයෙන් ලැබෙන ඔම්යෝ නම්…. කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අටතිසය,

යන අවයව තාමස්කකියෝය.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන සහජාත, නිසාසය, අකැකෑමකැකැ, සමපයුතත, අනුවී, අවිශත යන පුතාය ශක්ති සය අතුරෙන් නිශුය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්—

1. කුසලො එකො බහේා තිණණ හතං බණිානං. තිසසය පවවයෙන පවවයො.

(කුසල් සිත් එක්විස්සය වෛතසික අවතිසය යන බර්මයත් අතුරෙත් එක් තාමස්කනියක් ඉතිරි තාමස්කනි තුනට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. තුයො බණිා එකසා බණිසා නිසාය පව්වියෙන. පච්චයො.

(කුසල තාමස්කඣ තුතක් ඉතිරි එක් නාමස්කඣයට තිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

3. වේ බණිා මිතතං බණිානං නිසාය පච්චයෙන පච්චයො

(කුසල නාමස්කණි දෙකක් ඉතිරි නාමස්කණි දෙකට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

මෙසේ කුසල නාමස්කානියෝ ඔවුනොවුත්ට සහජාත නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.

2. විපිය—

කුසලො ඩමේමා අබාාකතාසා ඩම්මසා නිසාය පච්චයෙන පච්චයො.

(කුසල බර්මය අවාසාකෘත බර්මයට නිශුය පුතාය ශක්නියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අවසාකෘත බර්මයට සහජාත නිශුය පුතාය. ශක්තියෙන් උපකාර වන කුසල බම්යෝ නම්—

චිතතජ රූපයන්ට පුතාංය වන පඤිච්චොකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ කුසල් සිත් එක්විස්සය, චෛතසික අටතිසය යන අවයව වූද, සමූහ වූද, තාම– ස්කඎියෝයි---

අභිධමානී පුදීපිකා

පුතෙතාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවතාකෘත බර්මයෝ නම් චිතතජ රුපයෝයි.

මෙහිදී එක්වර ලැබෙන සහජාත, නිසාය, සමප-සුතත, අපුති, අවිශත යන පුතාය ශක්ති පස අතුරෙත් නිශුය පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්

කුසලා බකා විතතසමුටඨානානං රුපානං නිසසය පට්වයෙන පට්චයො.

(කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අවතිසය යන අවයව වූද, සමූහ වූද නාමස්කානියෝ චිතතජ රූපයන්ට සහජාත නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

කුසල් සිත් උපදතා කල්හි ඒ කුසල චිතතයෝ සහජාත වූ චිතතජ රූපයන්ට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන සැටි මෙයින් දක්වේ.

3. වීථිය

කුසලො ඩමේමා කුසලසාව අඛ්‍යාකතසාව ඩම්මසා නිසාස පවවනෙන පවවනෙ.

(කුසල බර්මය කුසලාවහාකෘත බර්මයට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන්. උපකාර වේ.

කුසලාවාංකෘත බර්මයන්ට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන කුසල බිමීයෝ නම්—

ඔවුනොවුත්ට හා චිතතජ රූපයන්ට පුතාංය වන පඤාචචොකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ කුසල් සිත් එක් විස්සය, චෛතසික අටතිසය යන අවයව නාමසකානියෝය.

318

පුතෙතාන්පනත වශයෙන් ලැබෙන කුසලාවතාකෘත, බම්යෝ නම්—

කුසල් සිත් එක්විස්සය, චෛතසික අටතිසය, චිතතජ රූපයෝය.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන සහජාත, නිසාසය, අපපී. අවිශත යන ශක්ති සතරෙන් නිශුය පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්—

1. කුසලො එකො බකො තිණණනතං බඣානං චිතත සමුටඨානානංච රුපානං නිඤය පච්චයෙන පට්චයො.

(එක්විසි කුසල චිතතයෝය, අවතිස් වෛතසිකයෝය යන නාමස්කානියන් අතුරෙන් එක් නාමස්කානියක් ඉතිරි නාමස්කානි තුනට හා චිතතජ රූපයන්ට නිශුය පුතුසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. තයො බැකිා එකසා බැකිසා, විතත සමුවයානා නංච රුපානං නිසාස පච්චයෙන පච්චයෝ.

(කුසල නාමස්කාඣ තුනක් ඉතිරි එක් නාමස්කාඣ_ යට සහ චිතතජ රූපයන්ට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

3. මේ බණිා මිනතං බණිානං විතත සමුට්ඨා-නානංච රුපානං නිසසය පවචයෙන පවචයො.

(කුසල තාමස්කනි දෙකක් ඉතිරි නාමස්කනි දෙකට සහ චිතතජ රූපයන්ට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) 4. 380.

අකුසලො ධමේමා අකුසලසස ධම්මසස නියසය පට්වනෙන පට්වයො.

(අකුසල ධර්මය අකුසල <mark>ධර්</mark>මයට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අකුසල බර්මයට නිශුය පුතායෙ ශක්තියෙන් උපකාර වන අකුසල බර්මයෝ නම්—

අකුසල් සිත් දෙලොසය,

වෛතසික සත් විස්සය,

යත අවයව නාමස්කානියෝයි.

පතොතාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අකුසල ඩම්යෝ නම්—

අකුසල් සිත් දෙළොසය, වෛතසික සත් විස්සය,

eeaaa aa caaa,

ශන අවයව නාමස්කනියෝය.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්—

1. අකුසලො එකො බකො තිණණතතං බඣාන• නිසාසය පච්චයෙන පච්චයා.

(අකුසල් සිත් දෙළොසය, වෛතසික සත් විස්සය යන අකුසල නාමස්කනියන් අතුරෙන් එක් නාමස්කනි– යක් ඉතිරි තාමස්කනි තුනට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. තයො බනිා එකසා බනිසා නිසාය පව්වයෙන පව්වයො.

(අකුසල සකානි තුනක් ඉතිරි එක් සකනියට නිශුශ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

320

3. වේ බාකිා වීතතං බාකිාතං නිසාසය පව්වයෙන පව්වයො.

(අකුසලසකානි දෙකක් ඉතිරි ස්කනි දෙකට් නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

ර. විපිත

අණුසලො ධමේමා අබාාකතායා ධම්මයා නියාය පව්වයෙන පව්වයො.

(අකුසල ඛමීය අවාහකෘත ඛමීයට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අවාහාකෘත ධම්යට නිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර මන අකුසල ධම්යෝ නම්—

අකුසල් සිත් දෙලොසය වෛතසික සත් විස්සය

යත අවයව තාමස්කනියෝ ය.

පුතෙතාත්පන්න වශයෙන් ලැබෙන් අවතාකෘත බම්යෝ නම් චිතතජ රූපයෝයි.

මෙහි අනුවාදග වශගෙන්

අකුසලා බණිා චිතත සමුටඨානානං රුපානං නිසසය පච්චයෙන පච්චයො.

(අකුසලස්කාකියෝ චිතතජ රූපයන්ට නිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වෙත්.)

6. වීම්ය---

අ කුස ලො ඩමෙමා අ කුස ලසාව අබාාක තයාව ඩමමසා නිසාය පවවයෙන පවවයො.

(අකුසල ඛමීය අකුසලාවාහාකෘත **ඛමීයට නි**ශුය පුතාය ශකාතියෙන් උපකාර වේ.) අකුසල අවාහකාන බමීයන්ට නිශුශ පුතාය ශක්ති යෙන් උපකාර වන අකුසල පුතාය බම්යෝ නම්—

ඔවුතොවුන්ට හා චිතනජ රූපයන්ට පුතාය වන පඤිවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවස්ථාවෙහි වූ

අකුසල් සිත් දෙළොසය වෛතසික සත් විස්සය

යත අවයව තාමස්කනියෝය.

පුතොත්පනන වශයෙන් ලැබෙන අකුසලාවතාකෘත බමීයෝ නම්---

අකුසල් සිත් දෙලොසය චෛතසික සත් විස්සය චිතතජ රූපයෝය.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්

1. අකුසලො එකො බහෝ තිණණතතං බඬාතං චිතතසමුටඪානානඤව රුපාත. නිසසය පවවයෙන පවවයො.

(අකුසල් සිත් දෙලොසය, වෛතසික සත් විස්සය යන අකුසල නාමස්කානියත් අතුරෙන් එක් නාමස්කානියක් ඉතිරි අකුසල නාමස්කානි තුනට හා චිතතජ රූපයන්ට නිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

2. තයො බණිා එකාගා බණිගා විතත සමුවඨානා-නඤා රුපානං නිශාය පවචයෙන පවචයො.

(අකුසලස්කනියෝ තිදෙනෙක් ඉතිරි එක අකුසල ස්කනියට හා චිතතජ රූපයන්වද නිශුය පුතාය ශක්ති යෙන් උපකාර වෙත්.)

 වේ බණිා විනතං බණිානං විතතසමුටඨානානංච රූපානං නිසාස පව්වගෙන පව්වයෝ. (අකුසලස්කනියෝ දෙදෙනෙක් ඉතිරි අකුසලස්කනි දෙකට හා චිතතජ රුපයන්ටද නිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වෙත්.)

මෙසේ අකුසලස්කනියෝ අකුසලාවාහකෘත ධමීයන්ට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

7. විපිග

අබාාකතො ධමේමා අබාාකතාසා ධම්මසා නිසාය පච්චයෙන පච්චයො

(අවාහාකාන **ඛමීය අවා**හාකාන ඛමීයට නිශුය පුනාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහිදී අවාහකෘත ධමීයට නිශුය පතාය ශකානියෙන් උපකාර වන අවාහකෘත ධාමීයෝ නම්—

පුවෘතති කාලයෙහි

ඔවුනොවුත්ටද, ඔවුනොවුන්ට හා චිතතජ රූපයන්ටද පුතාය වන

විපාක සිත් සතිසය කුයා **සිත් වි**ස්සය වෛතයික අටතිසය යන අවයව නාමස්කනියෝය.

පුතොත්පනත වශයෙන් ලැබෙන ඩම්යෝ නම්—

විපාක සිත් සතිසය කුයා සිත් විස්සය

චෛතසික අටතිසය

ගන අවයව තාමස්කකියත් හා

චිතතජ රූපගෝය.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන සහජාත, අකැඤමඤඤ, නිසසය, විපාක, සමපසුතත, විපාසුතත, අපුම, අවිහත යන පුතාය ශකති අට අතුරෙන් නිශුය පුතාය ශකතිය ලැබේ.

පුතිසංකි කාලයෙහි

ඔවුනොවුත්ටද, ඔවුනොවුන්ට හා කටතතා රූපයන්ටද පුතාය වන

පුතිසඣ සිත් එකුත් විස්සය වෛතසික පන්තිසය

යන අවයව වූද, අවයව හා සමූහවූද නාමසකණියන් හා හදය වසනු රූපය යන පුතාය ධම්යෝ ලැබෙත්.

පුතොතත්පනහ වශයෙන් ලැබෙන ධම්යෝ නම්

පුතිසකි සිත් එකුත් විස්සය වෛතසික පන්තිසය

යත අවයවවූද, සමූහවූද නාමසකානියන් හා කටනතා රුපයෝයි.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන සහජාත, අඤඤමඤඤ, නිසාහ, විපාක, සමපසුතත, විපපසුතත, අපු, අවිශත යන පුසාසය ශකති අව අතුරෙක් නිශුශ පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

ශුදඩ රුප ඩමීයන් අතුරෙත් නිශුය ශක්තියෙන් උපකාර වන පුතාය ඩමීයෝ නම්—

මවුනොවුන්ට හා උපාදය රූපයන්වද පුතාය වන චිතකජ රූප පුතිසකි කමීජ රූප බාහිර රූප ආහාරජ රූප ආහාරජ රූප අසංඥ සත්ව කමීජ රූප පුවෘතති කමීජ රූප යන මොවුන්ගේ මහා හුත රූපගෝය.

324

පුතොාත්පනන වශයෙන් ලැබෙන රුප ධම්යෝ **නම්**—

භූතරූප සහිත වූ උපාදය රූපයෝයි.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන **සහජාත,** අකැකැමකැකැ, නිසාය, අපු, අවිශත යන පුතාය ශකති පස අතුරෙන් නිශුය පුතාය ශකතිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්

1. විපාතාබතාකතො කිරියාබතාකතො එකො බකො තිණණනතං බඣානං චිතත සමුටඨානානංච රුපානං නිසාය පච්චයෙන පව්වයො.

(විපංක සිත් සතිසය, කියා සිත් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන අවයව නාමස්කානියන් අතුරෙත් එක් නාමස්කානියක් ඉතිරි තාමස්කානි තුනට හා චිතතජ රූපයන්ටද නිශුය පුතාසය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

2. තයො බනිා එකිසි බනිසා විතතසමුට්ඨානා නංච රුපානං නිසිසය පවචයෙන පවචයො.

(විපාක කියා නාමසකානියන් අතුරෙන් තාමසකානි තූනක් ඉතිරි එක් තාමසකානියට හා චිතතජ රූපයන්ට නිශය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

 වේ බණිා විතතං බණිානං විතතසමූඪානානංච රුපානං නිසාසය පවවයෙන පවවයො.

(විපාක කියා තාමසකානි දෙකක් ඉතිරි තාමසකානි දෙකට හා චිතතජ රූපයන්ටද නිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වෙත්.)

4. පරිසණිකබණෙ විපාකාබතාකතො එකො බණිො කිණණනතං බණිානං කටතතාව රුපානං නිසාය පව්වයෙන පව්වයො.

අභිධමානී පුදීපිකා

(පුතිසකිකාණගෙෙහි පුතිසකි සිත් එකුත් විසසය චෛතසික පන්තිසය යන නාමසකාකියන් අතුරෙන් එක් නාමස්කාකියක් ඉතිරි තාමස්කානි තුනට හා සහජාත කර්මජ රූපයන්වද නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

5 තයො බැකිා එකසා බැකිසා කටතතා ච රුපානං නිසාසය පව්වයෙන පව්වයො.

(පුතිසකිකාණගෙහි පුතිසකි නාමස්කකිගත් අතුරෙත් තාමස්කානි තුතක් ඉතිරි එක් තාමස්කනිගට සහ සහජාත කමීජ රූපයන්ටද නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

6. චෙ බණිා මිනහං බණිානං කටතතාව රුපානං නිසාය පව්වයෙන පව්වයො.

(පුතිසඣිකාණගෙහි පුතිසඣිනාමස්කානියත් අතුරෙත් තාමස්කානි දෙකක් ඉතිරි තාමස්කානි දෙකට හා සහජාත කමීජ රූපයන්ටද නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.

7. බණිා වඤාසක නිසසය පව්වයෙන පව්වයො.

(පුතිසනික්ෂණයේදී හදය වස්තු රූපය පුතිසකි නාමස්කනියන්ට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.)

කමීජ රූපයන්ට සහජාන නිශය පුතා ශක්තියෙන් උපකාර වන්නේ පුතිසකි තාමස්කාශියෝ පමණය. පුවෘතති නාමස්කාශියන්ගේ එසේ කමීජ රූපයන්ට පුතාය වීමට ශක්තියක් නැත. නිරොබසමාපතතියට සමවැද සිටිනා කාලයේදී සහ අසංඥසත්ති භූමියෙහි ඉපිද එහි සිටිනාතාක් කල් නාමස්කාශියෝ නැතත් කමීජ රූපයෝ සනතති වශයෙන් නොබිදී පවතී.

9. එකං මහාභූතං තිණණනහං මහා භූතෘනං නිසසය පච්චයෙන පච්චයො. (එක් මහාභූත රූපයක් සහජාතව උපදතා ඉතිරි මහා භූත තුනට නිශුය පුතාෳය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.

10. තයො මහාභූතා එකිරි මහාභූතය නිසිය පච්චයෙන පච්චයො.

(මහා භූත රූප තූනක් ඉතිරි එක් මහා භූත රූපයට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

(මහාභූත රූපයන් දෙදෙනෙක් ඉතිරි මහා භූතරූප දෙදෙනාට නිශුය පුතාංග ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්)

12. මහාසුතා චිතත සමුට්ඨානානංච රුපානං කටතතාච රුපානං උපාදය රුපානං නිසාස පච්චයෙන පච්චයො.

(චිතතජ මහා භූත රූපයෝ එම මහා භූත රූප-යන්ව හා උපාදය රූපයන්වද, පුතිසඣි කමීජ මහා භූත රූපයෝ එම මහා භූත රූපයන්ව හා උපාදය රූපයන්වද නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්.)

13. බාහිරං එකං මහාභූතං තිණණනතං මහා භූතානං නිසාසය පවවයෙන පවවයො.

(බාහිර රූපයන් අතුරෙත් එක් මහා භූත රූපයක් ඉතිරි මහා භූත රූප තුනට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

14. තයො මහා භූතා එකයා මහා භූතයා නියාය පව්වයෙන පව්වයා

(බාහිරවූ මහා භූතරුප තුනක් ඉතිරි එක් මහා භූත රූපයට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

15. වේ මහා භූතා චිනතං මහාභූතානං නිසසය පච්චයෙන පච්චයො. (බාහිරවූ මහා භූත රූප දෙකක් ඉතිරි මහා භූත රූප දෙකට නිශුය පුතාය ශකකියෙන් උපකාර වෙත්.)

16. ආහාර සමුවඪානං එකං මහා භූතං තිණණතත. මහා භූතානං නිසසය පවචයෙන පවචයො.

(අාහාර සමුට්ඨාන එක් මහා භූත රුපයක් ඉතිරි මහා භූත රුප තුනට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

17. තයො මහා භූතා එකයා මහා භූතයා නිසාය පච්චයෙන පච්චයො.

(ආහාර සමූටඪාන මහා භූත රූප තුනක් ඉතිරි එක් මහා භූත රූපයට නිශය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.)

18. වේ මහාභූතා චිනතං මහාං භූතානං නිසාය පව්වයෙන පව්වයො.

(ආහාර සමූවසාන මහා භූත රූප දෙකක් ඉතිරි මහා භූත රූප දෙකට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

19. උතුසමුටඨානං එකං මහාභූතං තිණණනතං මහාභූත රුපානං නිසාසය පවචයෙන පවචයො.

(ඍතු සමූටඨාන එක් මහා භූත රූපයක් ඉතිරි මහා භූත රූප තුනට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.)

20. තයො මහාතුතා එකසා මහාතුතසා නිසාය පව්වයෙන පව්බයො.

(සෘතු සමූට්ඨාන මහා භූත රූප තූනක් ඉතිරි එක් මහා භූත රූපයට නිශුය පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වෙත්.)

21. වේ මහාභූතා විනනං මහාභූතානං නිසසය පව්වයෙන පව්වයො.

(ඍතුසමූට්ඨාන මහාභූත රූපයෝ දෙදෙනෙක් ඉතිරි මහාභූත රූප දෙකට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.) 22. අසඤඤඝතතානං එකං මහාභූතං තිණණතතං මහාභූතානං නිසාස පච්චයෙන පච්චයො.

(අසංඥසත්ති එක් මහා භූත රුපයක් ඉතිරි මහා භූත රුප තුනට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

23 තයො මහාභූතා එකසා මහාභූතසා නිසාය පව්වයෙන පව්වයො.

(අසංඥසත්ති මහාභූත රූප තුනක් ඉතිරි එක් මහා භූත රූපයට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

24. වේ මහාභූතා වින්නං මහාභූතානං නිසාය පව්වයෙන පව්වයො.

(අසංඥසත්ති මහාභූත රූප දෙකක් ඉතිරි මහාභුත රූප දෙකට නිශුය පුතාෳය ශක්තියෙත් උපකාර වෙත්.)

25. මහාභූතා කටතතාච රුපානං උපාදය රැපානං නිසසය පච්චයෙන පච්චයො.

(පුවෘත්ති කමීජ අසඥසත්ති මහා භූත රූපයෝ කමීජ රූපවලටද උපාදය රූපවලටද නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්).

26. චක්ඛායතනං චක්ඩුවි*ඤඤ*,ණසා නිසාය පවවයෙන පවවයො.

(මබාමායුෂ්ක වඤුර් වස්තුව වකබුවිඥ<mark>ත සිත් දෙක</mark>ට වළු පුරෙජාත නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.)

27. සොතායතනං සොත විඤඤ ණසා නිසාය පව්වයෙන පව්වයො.

(මධාමායුෂ්ක ශොත වසතුව ශොත විඥන සිත් දෙකට චන් පුරෙජාත නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

28. ඝාණායතනං සාණවි*කැක*ුණාක නිකාය පච්චයෙන පච්චයො. (මධාමායුෂ්ක ඝාණ වසතුව සාණවිඥන සිත් දෙකට වාඩු පුරෙජාත නිශුග පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.

29. ජිව්හායතනං ජිව්හා විඤඤ ණසා හිභාය පවව ගෙන පවවයෙ.

(මධාරමායුෂ්ක ජිව්හා වසතුව ජිව්හා විඥන සිත් දෙකට වැළි පුරෙජාත නිශය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.)

30. කායායතනං කාය විඤඤ,ණසා නිසාය පචව යෙන පචවයො.

(මධාමායුෂ්ක කාය වසුවා කාය විඥන සිත් දෙකට වනුී පුරේජාත නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.)

31. වඤු විපාකබාාකතානං කිරියාබාාකතානං බනිානං නිසසය පවවෂයන පවවයො.

(පඤාවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ පතිසකි ආදී පූමී පූමී චිතතයන් හා උපදතා හදය වසතු රූපය, අරූප විපාක, විපඤාවවිඥන යන තුදුස් විපාක චිතතයන් හැර ඉතිරි වූ පුළුම හවඞහාදී පශ්වීම වූ විපාක සිත් දෙවිස්සය, කියා සිත් විසාසය යන මේ වීපාක කියා නාමක්කණියන්ට වන්වූ පුරෙජාත නිශුය පුතාය ශක්ති යෙන් උපකාර වේ.)

මරණාසන්න කාලයේදී වනාහි චුති චිතනයෙන් සතලොස්වන චිතනය හා උපදනා හදය වසනුරුපය, එයට අනතුරුව උපදනා හවාඞන සින් පසලොසය, ආවජිනා-චයය සමපට්චාඡනවයය, සනතිරණතුයය, වාවස්ථාපනය, රහතත් වහන්සේගේ කාම කිුයා ජවන් පසය, තදුරමමණය චූතිය යන මේ විපාක කිුයා නාමස්කනියන්ට වන්වු පුරෙජාන කිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

මරණාසන්න කාලයේදී චුනි චිතතයෙන් සතලොස් චන චිතතය හා උපදනා හදය වසතු රූපය අරමුණු කරන කලෙක් වේ තම්, එයට අතතුරුව උපදනා තාමස්කාකියන්ට එම හදය වසතු රූපය වසුදු ආරමාණ පුරේජාන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ. මෙසේ අවාහාකෘත ඩමීය අවාහකෘත ධමීයට සහජාත තිශුය වෙසු පුරේජාත නිශුය වසතුආරම්මණ පුරේජාත තිශුය යන නිශුය පුතාය ශක්ති තුතෙත් උපකාර වන බව දතයුතු.

8. විථිය---

අබාහාකතො ධිමෙමා කුසලසා ධිමමසා නිසාය පව්මයෙන පව්වයෙ.

(අවාහකාත ධමීය කුසල ධමීයට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි කුසල බමීයට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන **අවාාකෘත බමීයෝ** නම්—

පඤාවවොකාර භූමයෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ පශ්චිම පශ්චිම කුසල් සිත් එක් විස්සට පුතාය වන වාවසථාපන මනොවාරාවණ නාදී පූමීපූමී විතතයන් හා උපදනා හදය වසතු රූපය.

මරණාසන්න කුසල් ජවත පසට පුතාය වන චුති චිතනයෙන් සතලොස්වන චිතතය හා උපදතා හදය වසනුරුපය යන අවාාකෘත බමීයෝයි.

පුතෙතා**ත්පතත වශයෙන් ලැ**බෙන කුසල ඛම්යෝ නම් පශ්චිම පශ්චිම කුසල් සිත් එක් වි**ර**්සය.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන නිශාශ, ආරමාණ, පුරෙජාත, විපාසුතත, අපුවී, අවිශත යන පතාය ශකති සය අතුරෙත් නිශුශ පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්---

වඤු කුසලානං බැඩානං නිසාසය පව්වයෙන පව්වයො. (වාවසථාපන, මනොවාරාවජිනාදී පූමී පූමී චිතතයන් හා උපදනා හදය වසතු රූපය, පශ්චිම පශ්චිම කුසල් සිත් එක් විස්සට වඤ්. පුරෙජාත නිශුය පුතාය ශක්ති– යෙන් උපකාර වේ.)

මරණාසන්න කාලයේදී චුනි විතතගෙන් සතලොස් වන චිතතය හා උපදතා හදය වසතු රූපය මරණාසන්ත කුසල් ජවන් පසටද වනු් පුරෙජාන නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

මෙය අවාංකෘත ධමීය කුසල **ධ**මීයට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම යයි කියනු ලැබේ.

9. විපිය

අබාාකතො ඩමේමා අකුසලසය ඩම්මසය නිසාය පවට යෙන පවඩයො.

(අවාහකාත ධමීය අකුසල ධමීයට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අකුසල ධමීයට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන අවාාකෘත බම්යෝ නම්—

පඤාවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවස්ථාවෙහි වූ පශ්චිම පශ්චිම දෙළොස් අකුසල චිතතයන්ට පතාග වන වාවස්ථාපන මනොවාරාවජජනාදී වූ පූමී පුම් චිතත-යන් හා උපදනා හදය වස්තුවය,

මරණාසන්න අකුසල ජවන් පසට පුතායවන චුති චිතනයෙත් සතලොස්වන චිතනය හා උපදනා හදය වසතු රූපය යන පුතාය ධමීයෝ යි.

පුතොහාත්පහන වශයෙන් ලැබෙත අකුසල ධම්යෝ නම් පශ්චිම පශ්චිම අකුසල් ජවත් සිත් දෙළොසය.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙත නිසාය, ආරමාණ, ආරමාණාධිපති, ආරමාණුපනිසාය, පුරෙ-ජාත, විපපසුතත, අනුත, අවිහත ගත පුතාය ශක්ති අට අතුරෙත් නිශුය පුතාය ශක්තිය ලැබේ. මෙහි අනුවාදය වශයෙන්—

වනු අකුසලානං ඛනිානං නිසාසය පව්වයෙන පව්වයො.

(වාවස්ථාපත, මතොවාරාවජජනාදි පූවී පූවී විතතයන් හා උපදනා හදය වස්තු රූපය පශ්චිම පශ්චිම අකුසල් සිත් දෙලොසට වඤි පුරෙජාත නීශුය පුතාය ශක්ති– යෙන් උපකාර වේ.)

මරණාසනන කාලයේදී චුති චිතනයෙන් සතලොස් චන චිතතය හා උපදනා හදය වසතු රූපය මරණාසතන අකුසල ජවත් පසටද වන් පුරෙජාත නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ,

මෙය අවසාකෘත ධමීය අකුසල ධමීයට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම යයි කියනු ලැබේ.

10. 28a.

කුසලොච අබෳාකතොච ඩමා කුසලසා ඩමාසා නිසාසය පවායෙන පවායො.

(කුසලාවාහාකෘත බමීගෝ කුසල බමීයට නිශය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

මෙහි කුසල ධම්යට නිශුය පුතෳය ශක්තියෙත් උපකාර චන කුසලාවෳාකෘත ඩමීගෝ තම්—

ඔවුනොවුත්ට පතාය වන පඤවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ කුසල් සිත් එක් විසසය,

චෛතසික අවතිසය,

යන අවයව නා**මසක**ාකියෝ ය.

වාවසථාපන, මතොවාරාවජජනාදී පූළී පූළී චිතතයන් භා උපදතා හදය වසතුවය යන බමීයෝ යි.

පුතොහාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන කුසල ධෂීයෝ නම්— කුසල් සිත් එක්විස්සය, චෛතසික අටතිසය,

ශත අවයව නාමස්කනියෝ ය.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන නිසියාග, අපු අවිනත ගත පුතාය ශක්ති තුතෙත් නිශුශ පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අතුවාද වශගෙත්---

1. කුසලො එකො බනොච වඤුච තිණණනහං බඣානං නිඎය පච්චයෙන පච්චයො.

(කුසල් සිත් එක්විත්සය, වෛතසික අටතිසය යන අවයව තාමත්කානියන් අතුරෙන් එක් තාමත්කානියක් හා වාවසථාපන, මනොවාරාවජජනාදි පූම් පූම් චිතතයන් හා උපදනා හදය වසතු රූපයද, ඉතිරි කුසල තාමත්කානි තුනට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්)

2. තයො බානිාව වඤුව එකසා බානිසා නිසාය පච්චයෙන පච්චයා.

(කුසලස්කනියෙන් තුන්දෙනෙක් හා වෘවස්ථාපන, මනොවාරාවජ තාදි පූළී පූළී චිතනයන් හා උපදනං හදය වසතු රුපයද, ඉතිරි එක් කුසල නාමස්කනියට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

8. වේ බාහාච විඤ්ච විනතං බාහානං නිසාය පට්වයෙන පච්චයෝ.

(කුසලස්කනියත් දෙදෙනෙක් හා වාවසථාපන, මනොවාරාවජජනාදි පූමී පූමී විතතයන් හා උපදනා හදය වසනු රූපයද, ඉතිරි කුසල තාමස්කනි දෙකට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

11. වීම්ය.

කුසලොව අබාාකතොව ඩම්මා අබාාකතාය. ඩම්මසා නිසාය පවවයෙන පවවයො. (කුසල නාමස්කනියෝ හා අවාහකාන **ධම්යෝද,** අවාහකාත ධම්යට නිශුය පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

මෙහි අවහාකෘත ධම්යට නිශුය පුතායය ශක්තියෙත් උපකාරවන **කුසලාවාාකෘත පුතාය බම්යෝ** නම්—

කුසල් සිත් එක්විස්සය,

වෛතසික අටතිසය,

යන අවයව නාමස්කනියන් හා

සහජාත චිතතජ මහාභුත රුපයෝ ය.

පුමතාාත්පහත වශයෙන් ලැබෙන අවාාකෘත ධම්යෝ නම්—

චිතතජ රුපයෝ යි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්—

කුසලා බණිාව මහාභූතාව විතත සමුට්ඨානානං රුපානං නිසාසය පවචයෙන පවචයො.

කුසල් සිත් එක්විසාය, වෛතසික අටනිසය ශන අවයව නාමස්කණියෝ හා චිතනජ මහාභූත රුපයෝද, චිතනජ රූපයන්ට නිශුය පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

12. විපිය.

අකුසලොච අබාහාකතොව ධමමා අකුසලසය ධමමසය නිසාය පවචයෙන පවචයො.

(අකුසලාවාහාකෘත ධම්යෝ අකුසල **ධම්**යට නිශය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්)

මෙහි අකුසල ධමීයට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන අ**කුසලාවාංකෘත ඩම්යෝ** නම්—

ඔවුනොවුන්ට පතාය වන පඤචවොකාර භූමයෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ අකුසල් සිත් දෙලොසය, වෛත– සික සත්විස්සය ශත අවයව තාමසකනියෝ ය, වාවසථාපත, මනොචාරාවජජතාදි පූළී පුළී චිතතයත් හා උපදනා හදය වස්තු රූපය යන ඛමීයෝය.

පුතෙතාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අකුසල ධම්යෝ තම්—

අකුසල් **සිත් දෙලොස**ය. වෛතසික සත් විස්සය,

යන අවයව නාමස්කානියෝ ය.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්—

1. අකුසලො එකො බණෝව වඤුව තිණණතතං බණානං නිසසය පවචයෙන පවචයො.

(අකුසල තාමස්කනියත් අතුරෙන් එක් නාමස්-කනියක් හා වාවස්ථාපන මනොවාරාවජජනාදි පූමී පූමී විතතයන් හා උපදනා හදය වසතු රූපයද, ඉතිරි අකුසල නාමස්කනි තුනට නිශුය පතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

2. තගො ඛණාව වඤ්ච එකසා ඛණිසා නිසාය පව්වයෙන පව්වයා.

(අකුසල නාමස්කති තුතක් හා වෘවසථාපන මනො-චාරාචජජනාදි පූම් පුම් විතතයන් හා උපදනා හදය වසනු රූපයද, ඉතිරි අකුසල නාමස්කතියට නිශුය පුතාංශ ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

3. චෙ බාහාව වඤුව මිහතං බාහිානං නිසාය. පව්රයෙන පව්රයා.

(අකුසල නාමස්කානි දෙකක් හා වෘවස්ථාපත, මනොවාරාවජජනාදි පූම් පූම් චිතතයන් හා උපදනා හදග වසනු රූපයද, ඉතිරි අකුසල තාමසකානි දෙකට නිශුශ පුතාග ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

336

18. BBc

අකුසලොව අබාාකතොව ඩමමා අබාාකතා. ඩමමා අබාාකතා.

(අකුසලාවාහාකෘත ධම්යෝ අවහාකෘත ධම්යට නිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්.)

මෙහි අවාහකාත ධම්යට නිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වන අකුසලාවාහාකෘත බම්යෝ නම්—

අකුසල් සිත් දෙලොසය, වෛතසික සත් විස්සය.

යන අවයව නාමස්කඣයත්∦ිහා

සහජාත චිතතජ මහාභූත රූපයෝය

පුතොතාත්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවතාකෘත ධමීයෝ නම්—

චිතනජ රූපයෝයි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්—

අකුසලා බණිාච මහා භූතාව විතත සමුට්ඨානානං රුපානං නිසාය පචවයෙන පචවයො.

(දෙ.ලොස් අකුසල් සිත් හා චෛතසික සත්විස්සය යන අවයව තාමස්කනියන් හා චිතතජ මහා භූත රූපයෝද, චිතතජ රූපයන්ට නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර චෙත්.)

9. උපනිශුය පුතාය

විතත වෛතසික ධමීයන් ඇතිවීමට අතිශයින් උපකාර වූ බලවත් වූ කෙතුවට උපනිශුය පුතාය යි කියනු. ලැබේ. හෙතු, ආරම්මණාදී පුතාය ධමීයත් ඇතත් උපනිශුය පුතාය ශක්තිය නොලද හොත් චිතත වෛතසිකයන්ගේ පහළවීමක් ඇති තො වේ. එහෙයින් අත් හැම උපකාරක ධමීයටම වඩා බලවත්වූ උපකාරක ධමීය උපනිශුය පුතාය ශක්තිය යි. පුහෙද වශයෙන් **උපනිශුය පුතාය** නිවිධ වේ. එනම්~~_

1. ආරම්මණූපතීශුය පුතායය

2. අනහතරුපනිශුය පුතෳය ය

8. පතානුපතිශුය පුතාය යන තූනය.

 අාරමම නුපතිශුය පතාය - ගරුකල යුතු බම්යෝ බොහෝ චිතත චෛතසික බම්යන්නේ උත්පත්තියට උපකාර වෙති. එසේ ගරු කරනු ලබන අරමුණු චිතත චෛතසිකයන්නේ ඉපදීමට ආරමම නුපතිසාසය පතාය ශකතියෙන් උපකාර වන්නේ යයි කියනු ලැබේ.

දන් දීම, සිල්සමාදන් වීම, පෙහෙවස් විසීම, බණ ඇසීම, පින්දීම, වතාවත් කිරීම යනාදී නොයෙක් පින්කම් කොට නැවත ඒ පින්කම් ගරු කොට මෙතෙහි කිරීමේදී උපදනා කුසල් සිත් වලට පළමු කුසලය ආරම්මණුප නිශය පතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ එසේම බාහන වඩා, බාහන සම්වතින් නැගී, එය ගරු කොට මෙනෙහි කරන කල්හිද, ලොකොනතර මගඵල ලබා එය ගරු කොට මෙනෙහි කරන කල්හිද උපදනා කුසල විතනයන්ට ඒ මහගාන ලොකොනතර කුසලය ආරම්මණුපනිශය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

එපරිද්දෙත්ම දනාදි පිත්කම් කොට නැවත එය ගරුකොට තෘෂ්ණාවෙත් ආස්වාදනය කරන කල්හිද, තෘෂ්ණා සහගත සිනිත් එයට සතුටුවන කල්හිද, වැරදි දුෂ්ටි උපදවා ගත්නා කල්හිද උපදතා අකුසල් සින්වලට ඒ කුසලය ආරම්මණුපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

තවද රාගයත්, දෘෂ්ටියත් ගරු කොට ආසවාදතය කරන කල්හිද එයට සතුටුවන කල්හිද, උපදතා අකුසල චිතනයන්ට පළමු අකුසලය ආරම්මණුපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ. 3. අනහතරුප නිශුශ පතාශ - සැම සිතක්ම උපදතේ විතත පරම්පරාවකය. ඒ ඒ විතත පරම්පරාවල එක් විතතයක් ඉපිද තිරුද්ධ වූ පසු එයට අතතුරුවම අතා සිතක් උපදී පූෂී විතතය ඇති නුවුවහොත් පසු විතතය ඇතිවීමට ඉඩක් නැත. එබැවින් පූෂී විතතය එයට අනතුරුව උපදනා විතතයට බලවත් හෙතුවක් වේ. එහෙයින් අනතුරුව උපදනා විතතයට සුෂී විතතය අනහතරුප නිශුශ පතාශ ශක්තියෙන් උපකාර වේ. පූෂී පූෂී විතතයන්ති ඇති, තම තමාට අනතුරුව විතත පරම්පරාව නොසිදෙනු පිණිස තැනට සුදුසු සිතක් ඉපදවීමේ ශක්තියට අනහතර පතාශ ශක්තිය යයි කියනු ලැබේ. පශ්චිම විතතය ඉපදීමට පූෂී විතතයෙහි ඇති බලවත් හේතු ශක්තියට අනහතරුපනිශුශ ශක්තිය යයි කියනු ලැබේ.

3. අකුතුපතිශුය පුතුදය – ඒ ඒ සත්ති සනතාත යන්හි ඉපදවීම්, සෙවනය කිරීම් වශයෙන් කරන ලද ශුදධා, ශීල, ශුැත, තාහාග, පුඥදී කුසල ඛම්යෝ දත්දීම, සිල් සමාදන් වීම, පෙහෙවස් විසීම, ඛාහන ඉපදවීම, විදසුන් වැඩීම, මාගී ඵලයන්ට පැමණිම අභිඥ ඉපදවීම, සමාපතතියට සමවැදීම යනාදි කුසල කම්යන්ට බලවත් හේතු ශක්තියෙන් උපකාර වන බැවින් ඒ ශු**ඬා**දී බමීයන්ට පකා ආපනිශුය පතාය යයි කියනු ලැබේ. එසේම ශුදධා, ශීල, ශැත, තාහාග, පුඥදී කුසලයත් නිසා රාග, වෙෂ, මොහ, මාත, දිටයි ආදී අකුසලයන් ඇතිවන කල්හි ඒවාට එකී ශුදබාදී කුසලගෝ පකතුපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්. රාග වෙෂාදීනුද, පාණිඝාතාදී අකුසල කම්යෝද නැවත නැවතත් රාගාදීන්ද පුණඝාතාදී අකු සල කමීයන්ද කිරීමට බලවත්ව උපකාර වන හෙයින් ඒවාටද පකතුපනිශුය පුතායෙ යයි කියනු ලැබේ. මේ ආදී වශයෙන් ස්වසනතානයෙහි උපදවන ලද සෙවනය. කරනලද කුසලාකුසල බම්යෝ තැවතත් කුසලාකුසල **ඩමීයන්නේ ඉපැදීමට පකතුප**නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන බව දත යුතු.

අභිධමානී පුදීපිකා

උපනිශුය පුතාය පිළිබද නුරාශිය

1. ආරම්මණූපනිශුය පතාය

පුතාාය බම

ගරු කලයුතු වූ වතීමාන වූ ද, අතීතවූ ද, අතාගතවූ ද, ඉපටනිෂ්ථනන රූප අටලොසය.

වෙෂමූල, මොනමූල, දුකඛ සහගත කාය විඥනයන් හැර සිත් සූ අසූවය.

වෙෂ, ඉසසා මචාරිය, කුකකුවව, විවිකීචාරා හැර ඉතිරි වෛතසික සත් සාළීසය.

කාලමුක්ත වූ නිමාණය

යන ෂඩාරමමණයෝ ආරමමණුපතිශුය පුතාය වන ඛෂීයෝයි.

පතොත්පනන ඩම්

ගරු කළයුතු ධමීයත් ගරුකොට අරමූණු කරන්නාවූ ලොහ මූල සිත් අටය.

මහා කුසල් සිත් අටය,

මහා කියා ඥත සම්පුයුක්ත සිත් සතරය

ලොකොතතර සිත් අටග,

වෙෂ, ඉසසා, මචඡරිය, කුකාකුවව, විවිකිචඡා, අපුමාණය ඇත් හැර වෛතසික පන්සාළිසය.

යන මොවුහු ආරම්මණුපනිස්සය පුත්ෂයාගේ පුත්ෂොත් පත්තයෝයි.

පතානික බම්

යමක්සි ධමීයක් ගරුකොට අරමූණු නොකරන අවසථාවෙහි වූද කිසි ධමීයක් ගරුකොට අරමූණු නො-කරන්නා වූද,

340

අෂටම පරිචෙඡදය 341

ලෞකික සිත් එක් අසූවය වෛතසික දෙ පනසය විතතජ රූපයෝය පුතිසකි කමීජ රූපයෝය බාතිර රූපයෝය ආහාරජ රූපයෝය අසංඥසත්ති කමීජ රූපයෝය පුවෘත්ති කමීජ රූපයෝය

යන මොව්හු ආරමාණුපතිශුය පුතෳයාගේ පුතෳන්ක යෝයි.

2. අනහතරුපනිශුය පුතාය

පුතාය ඩමී අහීත් චුති චිතනය හැර පූළී පුළී වූ එකුත් අනූචිතනය චෛනසික දෙ පනසය.

ແත මොච්හු අතත්තරුප නිශුය පුතාය බමීයෝයි.

පුතොාත්පනන ඩම්

අගීනත චුනි චිතතය සහිතවූ පශ්චිම පශ්චිම වූ එකුත් අනූ චිතතය චෛතසික දෙපනසය

යන මොව්හු අනනතරුපතිශය පතායාගේ පුතොයාත් පතායෝයි.

පුතානික බම්

චිතතජ රූපයෝය පුතිසකි කමීජ රූපයෝය බාහිර රූපයෝය. ආහාරජ රූපයෝය ඍතුජ රූපයෝය අසංඥසත්ති කමීජ රූපයෝය පුවෘතුති කමීජ රූපයෝය

යන මොව්හු අතනතරුපතිශුය පුතායාගේ පුතාය– නීකයෝය.

3. පක්ණුපනිශුය පතාය පුතාය ඩම්

බලවත්වූ එකුත් අනූ චිතනය වෛතසික දෙපනසය රුප අට විස්සය ඇතැම් පුඥප්තීහුය

යන මොව්හු පුකෘතූපතිශුය වන **ධ**ම්යෝයි.

පුතොංත්තෙන බම

පුවෘතති පුතිසකි වශයෙත් සියලු එකුත් අනූ චිතතය. චෛතසික දෙපනසය.

යන මොච්හු පකතුපතිශුය පුතායයාගේ පුතොාත්– පතනයෝය.

පුතානික බම්

විතතජ රූපයෝය. පුතිසනි කමීජ රූපයෝය. බාහිර රූපයෝය. ආහාරජ රූපයෝය. සෘතූජ රූපයෝය. අසංඥසත්ති කමීජ රූපයෝය. පුචෘත්ති කමීජ රූපයෝය.

ශන මොව්හු පකතුපතිශුය පුතායාගේ පුතානීක යෝය.

උපතිශුය පුතායාගේ විසිජිනාවාර කෙවත් වීයි නවයකි.

1. විථිය

කුසලො ඩමෙමා කුසලසස ඩම්මසස උපනිසසය පච්චයෙන පච්චයො ආරමමණූපනිසසයො, අනහතරුප නිසසයො, පකුතුපනිසායො.

(කුසල බමීය කුසල බමීයට ආරම්මණුපතිශුය අතනත රූපතිශුය, පකතුපතිශුය යත උපතිශුය පුතාසය ශක්ති භූතෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අනුවාද වශයෙන්

ආරමමණූපතිසසය පුතාය

1. දනං දනා සිලං සමාදියිනා උපොසථකමමං කනා තං ගරුං කනා පවවවෙකබති.

(දන් දී සිල් සමෘදත්ව පෙනෙවස් රැක, ඒ පුණාතමීග ගරුකොට අරමුණු කරමිත් පුතාවෙකාන කරන කල්හි පුතාවෙකාන කුසල ජවනයන්ට ඒ දන වෙතතාදිය පුඛාන කොට ඇති කුසල චිත්තය ආරම්මණු පතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

දන්දීම, පෙහෙවස් රැකීම, සිල් සමාදන්වීම යනාදිය ගරුකොට සැළකිය යුතු කුසල ධම්යෝයි. එක් පින්කම් කොට නැවත ඒ පින්කම් ගරුකොට මෙනෙහි කරන කල්හි, හවාඞ්හවලන, භවාඞ්ගුපචෙඡද යන චිතනයන්ට අනතුරුව ඒ ද,නාදී කුසල කම්යක් අරමුණුකොට මනොවාරාවජජන විතනයද එයට අනතුරුව ඒ පුණාකමීය අරමුණු කොට කාමාවවර මහා කුසල් සිත් අටෙත් එක් සිතක් පුතාවෙක්ෂා ජවන කාතාසයයෙන් සත් වරක් ඉපිද නිරුද්ධවූ පසු තද,රමමණ භවාඞ්හයෝ වෙත්. මෙහිදී පළමු කළ කුසලය එය ගරුකොට අරමුණු කරමින් පුතාවෙක්ෂා කරන කුසල ජවනයන්ට ආරම්ණුපතිසාය ශක්තියෙන් පුතායවීම ''කුසල ධාමීය කුසල ධාමීයට ආරම්ණුපතිසාය පුතාය ශකතියෙන් උපකාරවීම''යයි කියනු ලැබේ.

2. පුබෙබ සුවිණණානි ගරුං කතා පවවවෙකබති.

(පෙර මතාකොට කරතලද ද,ත සිලාදි පිත්කම් ගරූ කොට පුතාය වෙසාහා කරත කල්හි, ඒ පුතාවෙසාහා ජවනයන්ට පෙර පවත්වන ලද කුසලය ආරම්මණූප නිසාසය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

 කානා වුටයහිතා කානං හරුංකතා පවව-වෙකබති.

(පුථම ඛාතාදී වූ මහද්ගත ඛතාන උපදවා, ඒ ඛාත යට සමවැද එයින් නැගී, එම ඛාතනය ගරුකොට මෙනෙහි කරන කල්හි උපදනා කාමාවවර මහාකුසල පුතාවෙකා ජවනයන්ට ඒ ඛාතමය මහද්ගත කුසලය අාරමමණුප නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ)

4. සෙකබා හොතුභූං ගරුං කæා පවවවෙකබහති.

(සොවාන් ඵලයට පැමිණි ආයතියෝ සෝවාන් මාශී චිතනයට පූජියෙහි එම චිතන වීපියෙහි උපන්නා වූ ගොනුභූ චිතනය ගරුකොට අරමූණු කරමින් පුතාය වෙසසා කරත කල්හි උපදනාවූ කාමාවවර කුසල ජවනයන්ට ඒ ගොනුභූ චිතනය ආරමමණුපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

සෝවාන් මාගී චිතතය උපදනා චිතත විපියෙහි හවාඬග චලන භවාඬගුපචෙඡදයන්ට අනතුරුව සංසකාර බමීයත් අරමූණු කරමත් මනොවාරාවජජනයද, එයට අනතුරුව පරිකමී, උපවාර, අනුලොම වශයෙත් කාමාවවර මහා කුසල ඥුන සම්පුසුකත සිත ඉපිද නිරුදධ වූ පසු එම මහා කුසල චිතතයම නිවාණය අරමූණු කරමත් ගොතුඟු තමන් ඉපිද නිරුදධ වේ. එයට අනතුරුව නිවීංණය අරමූණු කරමත් සෝවාන් මාගී චිතතයද සෝවාන් ඵල සිත් දෙකක්ද පිළිවෙලින් ඉපිද නිරුදධ වීමෙන් ඉක්බිති භවාඬනය වේ. මෙසේ සෝවාන් ඵලයට පැමිණි ආයති පුද්ගල තෙමේ එයට අනතුරුව මාගීයද, ඵලයද, නිවීාණයද පුහිණ කෙලශයන්ද; ඉතිරි කෙලශයන්ද යන මේ අරමුණු ගෙන පුතාවෙකතා කරන්නේය. එයට අනතුරු ගොතුභූ චිතතය ගරුකොට අරමුණු කරමින් පුතාවෙකතා කරන කල්හි උපදනා කාමාවවර දෙනසම්පු යුකත මහා කුසල ජවනයට එම ගොතුභූ චිතතය ආරමමණුපනිශුය ශක්තියෙන් පුතාය වීම ''කුසල බමීය කුසල බමීයට ආරමමණුපනීශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

5. සෙකබා වොදුනං හරුං කුණා පචාවෙකඛනති.

(සකෘදගාම, අනාගාම අංයයි පුද්ගලයෝ තම තමන්නේ මාගී චිතතයන්ට පූළීයෙහි උපදනා වොදන චිතතය ගරු කොට අරමුණු කරමන් පුතාවෙකා කරන කල්හි, ඒ වොදන චිතතය පුතාවෙකා කරන කාමාවවර කුසල ජවනයන්ට ආරම්මණුපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

6. සෙකබා මහගා වුටඨතිනිා මහගං හරුං කානා පව්වවෙකබනති.

(සොවාත් සකෘද,ගාම අනාගාම් ඵලසථ අංශසී පුද්ගලයෝ තම තමත් පැමිණි මාගීය ගරුකොට අරමුණු කරමිත් පතාවෙසමා කරණ කල්හි ඒ ලොකොතතර කුසලය පතාවෙසමා කරන ඥන සම්පුයුකත කාමාවවර මහා කුසල ජවතයත්ට ආරමමණුප නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.)

මෙසේ පෘථග්ජන වූද ශෛක්ෂවූද පුද්ගලයෝ දනාදී පිත්කම් කොට, බාහන වඩා, ලොකොතතර මාගී උපදවා, ඒවා ගරුකොට අරමූණු කරමිත් පතාවෙක්ෂා කරන කල්හි උපදනා කාමාවවර මහා කුසල පතාවෙක්ෂා ජවනයන්ට එකී ලෞකික ලොකොතතර කුසලයන් ආරමමණුපනිසසය ශක්තියෙන් පතාය වීම ''කුසල බාමීය කුසල බාමීයට ආරමමණුපනිශුය පතාය ශක්ති-යෙන් උපකාරවීම''යයි කියනු ලැබේ.

අනානතරුප නිසාසය පුතාස

1. පුරිමා පුරිමා කුසලාබාකා පවජීමානං පවජීමානං කුසලානං ඛාකානං උපනිසාය පවචයෙන පව්වයො.

(පූඒ පූඒ වූ කුසල නාමසකානියෝ පශ්චිම පශ්චිම වූ කුසල නාමසකානියන්ට අතනතරුප නිශුය පුතාය ශක්ති-යෙන් උපකාර වෙත්.)

කුසල් සින් එක් විස්සය, චෛතසික අවතිසය යන කුසල නාමසකානියන් අතුරෙන් යම් කුසල විශානයක් කාමාවවර ජවත කෘතා යෙන් උපදනා කල්හි පළමුවත දෙවන, තුන්වන, සතරවත, පස්වන, සවන, කුසල ජවනයෝ අනතුරුව උපදතා දෙවන, තුන්වන සතරවත පස්වන, සවන, සත්වන ජවතයන්ට අනනතරූප නිසාසය පතාග ශක්තියෙන් උපකාරවීම ''කුසල ධමීය කුසල ධමීයට අනනතරූප නිසාසය පුතාග ශක්තියෙන් උපකාර-වීම යයි කියනු ලැබේ.

2. අනුලොමං හොනුභුසා අනනතරැප නිසාය පව්වයෙන පව්වයො.

(අනුලොම චිතතය, එයට අනතුරුව උපදතා ගොතුභූ චිතතයට අතනතරුප නිසසය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.)

3. අනුලොමං ඩොදනාසා අන්හතරැප නිසාය පච්චයෙන පච්චයො.

(අනුලොම චිතතය එයට අනතුරුව උපදනා වොදුන චිතතයට අනනතරුපතිසසය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ)

4. ගොනුභූ මගයසස අනහතරූප නිසසය පව්වයෙන පව්වමයා.

(සොචාත් මාශීය උපදනා චිතන වීථියෙහි ගොතුභූ චිතතය, එයට අනතුරුව උපදනා සොවාත් මාගී චිතතයට අනනතරුප නිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) 5. වොදනං මගගසා අනහාරුපනිසාය පච්ච– යෙන පච්චයො.

(සකෘදශාම, අතාශාම, අර්හත් යන මාගී චිතතයත් උපදතා චිතත වීපීත්හි වොදග චිතතය එයට අනතුරුව උපදනා මාගී චිතතයට අතනතරුප නිසසය පුතාය ශක්ති-යෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අනුලොම, ගොතුභූ වොදත විතතයෝ ලෞකික කුසලයෝ වෙති. මාගී විතතයෝ ලොකොතතර කුසලයෝ වෙති. මෙසේ ලෞකික කුසල බමීයෝ ලෞකික කුසල බමීයත්ට හා ලොකොතතර කුසල බමීයත්ටද අනතතරුප නිශුය පුතාය ශක්තියෙත් උපකාරවීම 'කුසල බමීය කුසල බමීයට අතනතරුපනිසාය පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වීම" යයි කියනු ලැබේ.

පත්තුපතිගාග පුතාය

1. සදබං උපනිසාය දනං දෙති.

(ශුද්ධාව පුඛාන කාමාවවර කුසලය ද,ත වෙතනා පුඛාන කාමාවවර කුසලයට පුකෘතෝප නිශුය පුතාය ශක්තියෙත් උපකාරවේ.)

දන් දීමෙන් හවහොග සම්පත් ලැබිය හැකි බව දන, දන්දෙනු කැමති කල්හි හවාඞ්ග වලන හවාඞ්ගු පචෙඡද-යන්ට අනතුරුව ආහාරපාන පරිෂ්කාරාදි දන වස්තූන් අරමුණුකොට මනොවාරාවජජනයද, එයට අනතුරුව මහා කුසල් සිත් අටෙන් එක් සිතක් ජවන කාතායයෙන් සත් වරක්ද ඉපිද නිරුදඩ වූ පසු විභූතාරමමණ වීටියක් නම් තදුරමමණ දෙසිත ඉපිද අතතුරුව කාම හවාඞ්නයෝ වෙත්. අවිභූතාරමමණ වීටියක් නම් ජවනයට අනතුරුව හවාඞ්නයෝ වෙත්. දන් දීමෙන් පසු ශුදධාව පුඛාන ඒ කාමාවවර කුසලය පුතාවෙක්ෂා කරන කල්හි, ඒ පුතා-වෙක්ෂා ජවනයන්ට ශුදධාව පුඛාන කාමාවවර කුසලය පුකානෝප නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.)

2. සදබං උපනිසසාය සීලං සමාදියති.

(ශුදධාවෙත් සිල් සමාදත් වන කල්හි ශුදධාව පුඛාත කාමාවවර කුසලය පඤවාඞ්ගශීල දශාඞ්ගශීල වෙනන පුඛාත කාමාවවර කුසලයට පුකානොප නිශුය පුතාංශ ශක්තියෙත් උපකාර වේ.)

4. සදබං උපනිසසාය උපපාසථ කමමං කරොති.

(ශුදධාවෙන් පෙහෙවස් රක්නා කල්හි ශුදධාව පුඛාන කාමාවවර කුසලය අපටාඞය පෞෂථ ශීල වෙතතා පුඛාන කාමාවවර කුසලයට පුකෘතෝපනිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

4. සදඩං උපනිසසාය ඣානං උපපාදෙති.

(ශුදධාවෙන් ධාෂානය උපදවන කල්හි ශුදධාව පුධාන කාමාවවර කුසලය මහද්ගත ධාෂාන කුසලයට පුකෘතෝප-නිශුය පුතාෂය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

5. සදබං උපනිසාග විපසානං උපොදෙති.

(ශුඥාාවෙත් විදශීනා වඩතා කල්හි ශුඥාව පුඛාත කාමාවවර කුසලග විදශීතා කරත කාමාවවර කුසලයට පුකාතෝපනිශුය පුතාය ශකතිගෙත් උපකාර වේ.)

6. සදධං උපනිසසාය මගගං උපපාදෙනි.

ශුදඛාවෙන් මාගීය උපදවන කල්හි ශුද්ධාව පුඛාන කාමාවවර කුසලය ලොකොතතර මාගී කුසලයට පුකෘතෝප නිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

7. සදබං උපනිසසාය අභිකෘකුං උපපාදෙති.

(ශුඛාවෙන් අභිඤඤ උපදවන කල්හි ශුඛාව පුඛාන කාමාවවර කුසලය කුසලාහිඥ සිත් පසට පුකානොප නිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාරවේ.)

8. සදබං උපනිසසාග සමාපතතිං උපපාෂදති.

(ශුඬාවෙන් සමාපතති උපදවන කල්හි ශුඬාව පුඛාන කාමාවර කුසලය, කුසල සමාපතති අටට පුකෘතෝප නිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

දන්දීම, සිල් සමාදන්වීම, පෙහෙවස් රැකීම, ධාහන උපදවා ගැනීම, විදර්ශනා වැඩීම, ලොකොතතර මාගී උපදවා ගැනීම අභිඥ උපදවා ගැනීම ධාහත සමාපතතීන්ට සමවැදීම ගතාදි කුසල ධාමීයත් කිරීමට දියුණු කරගත් ශුඬාව බලවත් උපකාරයෙකි. ශුඬාව තැති කල්හි දත්දීම ආදි කුසල කුියාවන් කළ නොහැකි වේ. එසේ හෙයින් පූළියෙහි උපදවා ගත් ශුඬාව පුඛාත කුසලය මෙකී කුසල විතතයන්ගේ උත්පාදයට බලවත් උපකාරයක් වේ යයි කියනු ලැබේ.

තවද,

9. සීලං උපනිසාය දනං දෙති. සීලං සමාදියති, උපොසථකමමං කරොති, ඣානං උපාදෙති, විපසානං උපාදෙති, මහශං උපාදෙති, අභිඤඤං උපොදෙති, සමාපතතිං උපොදෙති.

පඤවාඞන ශීල, දශාඞන ශීල පුඛාත කාමාවවර කුසලය, දන වෙතතා පුඛාන කාමාවවර කුසලයටද, පඤවාඞන ශීල දශාඞනශීල පුඛාන කාමාවවර කුසලයටද, අටොඞෝන-පොෂථ ශීල වෙතනා පුඛාන කාමාවවර කුසලයටද මහද්ගත ඛාහන කුසලයටද, විදශීතා කරත කාමාවවර කුසලයටද ලොකොතතර මාගී කුසලයටද, කුසලාහිඥ සිත් පසට ද, කුසල සමාපතති අටටද පුකාතෝපතිශුය පුතාග ශකති-ගෙන් උපකාර වේ.

පිරිසිදු ශීලයෙහි පිහිටි පුද්ගල තෙමේ එම ශීලමය කුසලය බලවත් උපකාරයක් කොට ගෙන, දන්දීම, සිල් සමාදන් වීම, පෙහෙවස් රැකීම, බහාන උපදවා ගැනීම, විදශීනා වැඩීම, ලොකොනතර මාහී උපදවා ගැනීම, අභිඥ උපදවා ගැනීම, බහාන සමාපතතියට සමවැදීම යනාදී කුසලයන් කරන්නේය. 10. සුතං උපනිසාය දනං දෙනි, සීලං සමාදියති, උපොසථකමමං කරොති, කානං උපාදෙනි, විපසානං උපාදෙති, මහතං උපාදෙති, අභිඤඤං උපාදෙති, සමාපතතිං උපාදෙති.

(ශැතමය පුඥව පුඩාත කාමාවවර කුසලය, දනවෙතතා පුධාන කාමාවවර කුසලයටද, අපොඞ්ශ පොෂථ ශීල වෙතනා පුඩාත කාමාවවර කුසලයටද, මහද්ගත ධාංන කුසලයටද, විදශීතා කරත කාමාවවර කුසලයටද, ලොකොතතර මාගී කුසලයටද, කුසලාහිඥ සිත් පසටද, කුසලසමාපතති අටටද පුකෘතෝපතිශුය පුතාය ශක්ති-යෙන් උපකාරවේ.)

11. චාශං උපනිසාය දනං දෙති, සීලං සමාදියති, උපොසථ කමමං කරොති, කානං උපොදෙති, විපසානං උපොදෙති, මශශං උපොදෙති, අභිඤඤං උපොදෙති, සමාපතතිං උපාෘදති.

(අලොභය පුඛාන කාමාවවර කුසලය, දත වෙතතා පුඛාන කාමාවවර කුසලයටද, පඤවාඞ්න ශීල, දශාඞ්න ශීල පුඛාන කාමාවවර කුසලයටද, අටොඞ්න පෞෂථ ශීල වෙතතා පුඛාන කාමාවවර කුසලයටද, මහද්ගත ඛාංත කුසලයටද, විදශීතා කරන කාමාවවර කුසලයටද, ලොකොතතර මාගී කුසලයටද, කුසලාභිඥ සිත් පසටද, කුසල සමාපතති අටටද, පුකානොප නිශය පුතාය ශක්ති-යෙන් උපකාර වේ.)

12. පඤඤං උපනිසාය දනං දෙති, සීලං සමාදියති උපොසථ කමමං කරොති, කානං උපාදෙති, විපසානං උපාදෙති, මහගං උපාදෙති, අභිඤඤං උපාදෙති, සමාපතතිං උපාදෙති.

(පුඥව පුඛාන ඤැණ සම්පුසුකත කාමාවවර කුසල් සිත් සතර දන වෙතතා පුඛාත කාමාවවර කුසලයටද, පඤවාඬග ශීල දශාඬග ශීල පුඛාත කාමාවවර කුසලයටද, අටොඬග පොෂථ ශීල වෙතනා පුඛාන කාමාවවර කුසලයටද, මහද්ගත බාහන කුසලයවද, විදශීනා කරන කාමාවවර කුසලයවද, ලොකොනතර මාගී කුසලයවද කුසලාහිඥ සිත් පසටද, කුසල සමාපතති අවටද පුකාතෝපනිශුශ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

13. සදධා, සීලං, සුතං, චානො, පඤඤ, සදධාය, සීලසා, සුතකා, චානසා, පඤඤ, ය, උපනිසාය පච්චයෙන පච්චයො.

(ශුද්ධාව ප්‍රධාන කාමාවවර කුසලයද, පඤවාඞ්ක ශීල, දශාඞ්කශීල වෙතනා ප්‍රධාන කාමාවවර කුසලයද, ශුදතමය පුඥව ප්‍රධාන කාමාවවර කුසලයද, අලෝහය ප්‍රධාන කාමාවවර කුසලයද, පුඥව ප්‍රධාන ඥන සමප්‍රයුකත කාමාවවර කුසලයද, පුඥාව ප්‍රධාන කාමාවවර කුසලයටද, පඤවාඞ්ක ශීල, දශාඞ්ක ශිල වෙතනා ප්‍රධාන කාමාවවර කුසලයටද, ශුැතමය පුඥාව ප්‍රධාන කාමාවවර කුසලයටද, අලෝහය ප්‍රධාන කාමාවවර කුසලයටද, පුඥාව ප්‍රධාන ඥනසසම්පුයුතන කාමාවවර කුසල් සිත් සතරටද ප්‍රකානෝපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙසේ කුසල ඛමීය කුසල ඛමීයට පුකෘතෝපනිශුශ පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

තැවතද,

1 පඨමගත කානසා පරිභාමමං පඨමගත කානසා උපනිසාය පච්චයෙන පච්චයෙ.

(පුළුම බහානය ලබනු සඳහා පඨවිකසිණාදී භාවතා කිරීමේදී උපදනා මහා කුසල් සිත් අට පුළුම බහානයට උපනිසසය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

2. දුතියෙසා කානසා පරිකමමං දුතියෙසා කානසා උපනිසාය පව්වයෙන පව්වයො.

(විතීය**ධාංතය ල**බනු සඳහා භාවතා කිරීමේදී උපදනා මහාතුසල් සිත් අට දුතිය ධාංනයට උපනිසාසය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.) 8. තතියෙස කානසා පරිභාමමං තතියෙස කානසා උපනිසාය පව්මයෙන පව්මයා.

(තෘතීය බාහතය ලබනු සඳහා භාවතා කිරීමේදි උපදතා මහා කුසල් සිත් අව තෘතිය බහානයට උප– නිසාය පුතාය ශකතියෙන් උපකාරවේ.

4. චතුළුසා කානසා පරිකමමං චතුළුසා කානසා උපනිසාය පවවයෙන පවවයෙ.

(වතුර්ථඛානය ලබනු සඳහා භාවනා කිරීමේදී උපදතා මහා කුසල් සින් අට වතුවී ඛාහනයට උපතිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

5. ආකාසානඤිවායතනසය පරිකමමං ආකාසා-නඤිවායතනයා උපනිසාය පව්වයෙන පව්වයො.

(ආකාසානඤාඩායතන බහාන ලබනු සඳහා භාවනා කිරීමේදී උපදනා මහා කුසල් සිත් අට ආකාසානඤවා-යතන බහානයට උපකිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

6. වි*ඤා*ඤාණඤාගතනාකා පරිභාමමං විඤඤාණ ඤාවාගතනාක උපනිකාය පවව*ෳ*යන පවව*ෙ*යා.

විදිදි අපදනා ඔහා කුසල් සිත් අට විදිදිනා භාවනා කිරීමේදී උපදනා ඔහා කුසල් සිත් අට විදිදිදිනයිදීමා-යතන බාහනයට උපනිශුය පුතාසය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

7. ආකිණුවු.සැඤයාගතනසස පරිකමමං ආකිණුව-ඤඤයුගතනසස උපනිසසය පව්වගෙන පව්වයො.

(ආකිඤවඤඤයාගතත බාහතය ලබනු සඳහා භාවනා කිරීමේදී උපදනා මහා කුසල් සිත් අට ආකිඤවඤඤ යතන බාහනයට උපකිශුය පුතායය ශකතියෙන් උපකාර වේ.) 8. නෙවසඤඤ, නාසඤඤ,ගතනායා පරිකමා නෙවසඤඤ,නාසඤඤ,ගතනායා උපනියාය පවවයෙන පවවයො.

(තෙවසඤඤූතාසඤඤූයතන ධාානය සඳහා භාවනා කිරීමේදී උපදනා මහා කුසල් සිත් අට නෙවසඤඤූතා– සඤඤූයතන ධාානයට උපනිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

9. පඨමං කානං දුනිසෙක කානක උපනිසාය පවමයෙන පවමයො.

(පුළුම බාහාන කුසල චිතතය විතීය බහානයට උප නිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.

10. දුතියං කානං තතියසා කානසා උපනිසාය පව්මයෙන පව්වෘත.

(විතීයඛාන කුසල චිතනය තෘතීය ඛානයට උප නිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

11. තතියං කානං වතුළුදී කානසා උපතිසාය පව්ෂයන පව්මයො.

(තෘතියඛානක කුසල චිතතය වතුණී ඛානනයට උප නිශය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

12. චතුළුං ඣානං ආකාසානඤායතනගා උප නිහාය පව්වයෙන පව්වයො.

(රුපාවවර චතුණීඛාහන කුසල චිතනය ආකාසා-නඤවායතන ඛහනයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

13. ආකාසානඤාගතනං විඤඤ,ණඤායතනසස උපනිසාය පචවයෙන පව්චයො.

12

(ආකාසානඤානසාවායතන කුසල චීතතය විඤඤණඤාමං ගතන බහානයට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

14. විඤඤුණඤාගතනං ආකිඤාඤඥයෙතනයා උපනිසාය පච්චයෙන පච්චයො.

(විණැඤුණඤාවායතන කුසල විතතය ආකිඤාවණැඤූ ගතන බාහතයට උපනිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

15. අංකිඤාවඤඤ ගතනං නොවසඤඤ නාසඤඤ, ගතනාඤ උපනිඤය පච්චයෙන පච්චයො.

(ආක්ඤවණඤඥ තන කුසල චිතතය නෙවසඤඤ නෳ සණඤ ගතන ඛාහානයට උපනිශුය පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

මෙගින් රුපාවවර පුළුම ඛ්ෂානය, විතීය ඛ්ෂානයටද, චිතීය ඛ්ෂානය තෘතීය ඛ්ෂානයටද, තෘතීය ඛ්ෂානය වතුළුඛානතයටද, රුපාවවර වතුළුඛානතය අරුපාවවරවූ ආකාසාකඤවායතනයටද, ආකාසානඤවායතන ඛ්ෂානය විඤඤාණඤවායතනයටද, විඤඤාණඤවායතන ඛ්ෂානය ආක්ඤාවඤඤායයන ඛ්ෂානයටද, අභ්කඤාවඤඤයෙතන ඛ්ෂානය නෙවසඤඤානභඤඤයෙතන ඛ්ෂානයටද, උප-තීශය පතාෂය ශක්තියෙන් උපකාරවන බව දක්වන ලදී. මෙයද ''කුසල ඛාෂීය කුසල ඛාෂීයට උපනිශය පතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

තවද,

1. දිබබසා එකබුසා පරිභාමමං දිබබසා එකබුසා උපනිසාය පච්චනෙන පච්චනො.

(දිවැස් හෙවත් දිවාවසුරහිඥතය ලබනු සඳහා භාවනා හෙවත් පරිකමී කිරීමේදී උපදතා මහා කුසල් සිත් අට, දිවා වසමුරහිඥතයට උපතිශුය පුතාය ශක්ති යෙන් උපකාර වේ.) 2. දිබ්බාය සොත බාතුයා පරිකමමං දිබ්බාය සොත බාතුයා උපනිසසය පව්වයෙන පව්වයො.

(දිබබසොත අභිඥව ලබනු සඳහා පරිකමී කිරීමේදී උපදනා මහා කුසල් සිත් අට දිබබනොත අභිඥවට උප නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

3. ඉදබ්විඩඤුණසා පරිකමමං ඉදබ්විඩඤුණභා උපනිසාය පට්වගෙන පට්වගො.

(ඉදඩිවිධඥතය ලබනු සඳහා පරිකම් කිරීමේදී උපදනා මහා කුසල් සිහා අට ඉදඩිවිඩඥතයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.)

4 වෙනො පරියඤුණඤ පරිකමමං වෙනො පරිශ ඤූණඤා උපනිඤය පවවගෙන පවිවනයා.

(පරසිත් දන්නා නුවණ හෙවත් වෙනොපරිය ඥනය ලබනු සඳහා පරිකමී කිරීමේදී උපදනා මහා කුසල් සින් අට වෙනොපරිය ඥනයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

5. පුබෙබනිවාසානුභාති ඤුණසා පරිකම්මං පුබෙබනිවාසානුසාති ඤුණසා උපනිසාය පව්වයෙන පව්වයො.

(පූළේනිවාසානුසමෘති ඥනය ලබනු සඳහා පරිකම් කිරීමේදී උපදනා මහා කුසල් සිත් අට පූමේනිවාසානුසසති ඥනයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

6. යථා කම්මූපහඤැණසස පරිකමමං යථා කම්මූ-පහ ඤුණසස උපනිසසය පව්වයෙන පව්වයො.

(යථා කම්මූපග කුසලාභිඥව ලබනු සඳහා පරිකම් කීරීමේදී උපදනා මහා කුසල් සිත් අට යථා කම්මූපශ කුසලාභිඥවට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

7. අනාහතංසඤණඎ පරිකමමං අනාහතංස ඤුණඣ උපනිඎය පවවගෙන පවවගො. (අනාගතංස කුසලති**ණුකිටු ලබනු** සඳහා පරිකණී කිරිමේදී උපදතා මහා කුසල් සිත් අව අනාගතංස කුසලා--තිඥුවට උපනිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙයිත් දිවා වසමුරතිඥනය, දිවා ශෝතඥනය, ඉදයි විධඥනය, වෙතොපරිය ඥනය, පූමේනිවාසානුසාසනි ඥනය, යථා කම්මූපශඥනය, අනාගතංසඥනය යත අතිඥවත් උපදවා ගැනීමේදී ඒ සඳහා පරිකම් වශයෙන් භාවතා කරන කල්හි උපදනා මහා කුසල චිතතයෝ එකී අතිඥවත් උපදවා ගැනීමට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන බව දක්වන ලදී.

මෙයද ''කුසල ධමීය කුසල ධමීයට උපතිශුය පුතෳය. ශක්තියෙන් උපකෘර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

තවද,

1. දිබබවකබූ දිබබාය සොත බාතුයා උපනිකාය. පව්වයෙන පව්වයො.

(දිවාවකුරතිඥනය, දිවාශොත අභිඥව උපදවං ගැනීමට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. දිබබ සොත බාතු ඉදතිවිබිණුණාසා උපනිසාය. පව්වයෙන පව්වයො.

(දිවාශානෙ දෙනය, ඉදඩිවිධ දෙනයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

3. ඉදබ්විඩ් ඤිණං වෙතොපරිය ඤිණිසා උපනිසාය. පව්වයෙන පව්වයො.

(ඉදඩ්විඩඥනය වෙතොපරිය ඥනයට උපනිශුය පුතයය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

4. වෙතොපරිය ඤණං පුබෙබනිවාසානුසාතිං ඤණාසා උපනිසාය පච්චයෙන පව්චයො. (වෙතොපරිය ඥනය, පූඵේනිවාසානුසාකි ඥනයට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

6. පුබෙබනිවාසානුසාත් ඤුණං යථා කම්මූපහ ඤුණසා උපනිසාය පවවයෙන පවවයො.

(පූඵේතිවාසෘනුසමෘති ඥතය යථාකම්මූපග ඥතයට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

6. යථා කම්මූපශ ඤාණං අනාශතංස ඤාණසා උපනිසාය පවචයෙන පවචයො.

(යථා කම්මූපන ඥනය අනාගතංස ඥනයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙයින් දිවාවසුදුරතිශූනය උපනිශුය කොට ගෙන දිවාශුනෙකතාන ඇතිවන සැටින්, දිවාශුනෙක උප-නිශුය කොට ගෙන ඉදඩිවිඩඥනය ඇතිවන සැටින්, ඉදඩි විඩඥනය උපනිශුය කොට ගෙන වෙනොපරිය ශූනය ඇතිවන සැටින්, වෙනොපරිය ඥනය උපනිශුය කොට ගෙන පූෂේනිවාසානුසාකති ඥනය ඇතිවන සැටින්, පූෂේනිවාසානුසාකති ඥනය උපනිශුය කොට ගෙන යථා කමමූපශඥනය ඇතිවන සැටින්, යථා කමමූපශඥනය උපනිශුය කොට ගෙන අනාගතංස ඥනය ඇතිවන සැටින් දක්වන ලදී.

මෙයද ''කුසල ඩමීය කුසල ඩමීයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

තවද,

1. පඨමසා මහගසා පරිකාමමං පඨමසා මහගසා උපනිසාය පච්චයෙන පච්චයො.

(පුථම මාගීශ වූ සෝවාත් මාගී ඥතය ලබනු සඳහා පරිකමී වශයෙන් සමථ විදශීනා භාවතා කරන කල්හි උපදනා මහා කුසල් සිත් සොවාත් මාගී ඥනයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

අභිධණීතී පුදීපිකා

2. දුකියාසා මහහාසා පරිකාමමං දුනියාසා මහහාසා උපනිසාය පව්වයෙන පව්වෂයා.

(දුතිය මාගීය වූ සකෘදගාම මාගී ඥනය ලබනු සඳහා පරිකමී වශයෙන් සමථ විදශීනා භාවනා කරන කල්හි උපදනා මහ කුසල් සිත් සකෘදගාම මාගී ඥනයට උප-නිශුය පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

3. තතියසා මහහසා පරිකමමං තතියසා මහහසා උපනිසාය පච්චයෙන පච්චයො.

(තෘතීය මාගීය වූ අනාගාම මාගී ඥනය ලබනු සඳහා පරිකමී වශයෙන් සමථ විදශීනා භාවනා කරත කල්හි උපදනා මහා කුසල් සිත් අනාගාම මාගී ඥනයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

4. චතුළුසා මහතසා පරිකමාමං චතුළුසා මහතසා උපනිසාසය පචාවයෙන පචාවයො.

(චතුවී මාගීය වූ අහීත් මාගී ඥනය ලබනු සඳහා පරිකම් වශයෙන් සමථ විදශීනා භාවතා කරන කල්හි උපදනා මහා කුසල් සිත් අහීත් මාගී ඥනයට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

මෙයින් සොවාන්, සකෘදගාමි, අතාගාමි, අහීත් යන සතර මාගී දෙනයන් ලබනු සඳහා පරිකම් වශයෙන් සමථ විදශීනා භාවනා කිරීමේදී උපදනා මහ කුසල් සිත් අට එකි සතර මාගී දෙනයන් ලැබීමට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන බව දක්වන ලදි.

මෙයද ''කුසල ධමීය කුසල ධමීයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

තවද,

1. පඨාමා මානතා දුනියසා මගතසා උපනිසාය පළාමයෙන පළානයා. (පුළුම මාශීය වූ සෝවාත් මාශී ඥනය, දුතිය මාශීය වූ සකෘදගාම් මාශී ඥනය ලැබීමට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. දුනියො මගෙනා තතියසා මගනසා උපනිසාය පව්මයෙන පව්වයො.

(දුනිය මාශීය වූ සකෘදගාම් මාගී ඥනය, තෘතීය මාශීය වූ අතාගාම් මාගී ඥනය ලැබීමට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

 තතියෝ මගොනා චතුළු සා මහනසා උපනිසාය පව්වයෙන පව්වයෝ.

තෘතිය මාශීය වූ අනාශාමි මාශී ඥතය චතුඵී මාශීය වූ අහිත් මාශී ඥතයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙයින් සොවාන් මාගී ඥනය, සකෘදශාම් මාගී ඥනයටද, සකෘදශාම් මාගී ඥනය, අනාගාම් මාගී ඥනයටද, ආනාගාම් මාගී ඥනය, අහිත් මාගීඥනයටද උපනිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වන බව දක්වන ලදි.

මෙශද ''කුසල ඛමීය කුසල ඛමීයට් උපනිශුය පුතෳය ශක්තියෙන් උපකෘර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

තවද,

1. සෙකබා මහහං උපතිසාය අනුපපහතං සමා-පතතිං උපොදෙති, උපපහතං සමාපජජනති, සඛ්බාරෙ අනිච්චතෝ දුකබතො අනතතතෝ විපසාහති.

(ශෛකාෂ වූ සොවාත්, සකෘද ශාම්, අනාගාම ආයසියන් වහත්සේලා තම තමන්ගේ මාගීය උපනිශුය කොට ගෙන පෙර නූපදවන ලද ධාසන සමාපතතින් උපදවත්. උපදවා ගත් සමාපතතින්ට නැවත නැවත සමවදිත්. සංසකාර ධම්යත් අනිතා වශයෙන්ද, දුකඛ වශයෙන්ද, අතාන්ම වශයෙන්ද විදශීනා කරත්.) ශෙක ගෙන් වහන්සේලා තම තමන්ගේ මාග්ගෙන් තසන ලද කෙලෙස් ඇති හෙයින්, විවේක සුවග සඳහා රූපාවවර අරූපාවවර බාහන උපදවත්. මෙයින් ඒ අංගාීගත් වහන්සේලා විසින් මාගීය ලැබීමට පෙර කිසිම බාහත සමාපතතියක් උපදවාගෙන නැහැයි අදහස් නොකරන ලදි. රූපාවවර අරූපාවවර අපට සමාපතතීන් අතුරෙත් ගම් කිසි සමාපතතිනක් එයට පෙර නොලැ-බුනේ නම්, ඒ සමාපතතින් උපදවා ගැනීමේදී මාගී කුසලය උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන බව මේ අනුවාදයෙන් පළවේ. මෙසේ ලොකොතතර කුසලයන් රුපාවවර අරුපාවමර කුසලයන් උපදවා ගැනීමට බලවත් උපකාරයක් වන බව දක්වන ලදි. මෙසේද ''කුසල බමීය කුසල බමීයට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන බව දත යුතු.

8. මගෙහා සෙකබානං අදුළුපටිසමහිදය, ධමම පටිසමහිදය, නිරුතති පටිසමහිදය, පටිහාන පටිසමහි-දය, ඨානාඨාන කොසලලංකා උපනිකාය පට්වයෙන පට්වයො.

(මාශී ඥනය, ශෛකාෂ පුද්ගලයන්ට අහි පතිසමහිදව, ධමීපතිසමහිදව, නිරුතනි පතිසමහිදව, පතිහාත පතිසමහි-දව යන සතර පතිසමහිද ඥනයටද, ආනාඨාත කොසලල නම් වූ ඤැණයටද, උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි පුතාසයයෙන් හටගත් දෙය, නිවණ. කියත ලද දෙයෙහි අනිය, විපාකය, කියාය යන මේ පඤවවිඛ කරුණු පිළිබඳ අනියන්ගේ පුහෙදයට ගිය දෙනය අථි පුතිසමහිද තම.

පතාසය ධමී, ආශා^{ති} මාගීය, කියතලද්ද, කුසල්, අකුසල් යන කරුණු පසෙහි පුහෙදගත ඥතය **ධුමී** පු**තිශමහිද** නමි. එම අළු, ධමීයන් දෙස**ත ලද** භාෂාවන්හි පුහෙදගත ඥනය **නිරූතති පුතිස**ම්භිදු නම්.

අළු, බමී, නිරුතති යන නිවිධ පුතිසම්නිද වන්නි පුහෙද ගත ඥනය පුනිහාන පුනිසම්නිද නම්.

සථාන අසථානයත්හි දක්ෂ බව ලක්ෂණකොට ඇති ඥතය ඨානාඨාන කොසලලණුණ තමි.

ලොකොතතර වූ මාශීඥන ඇතිකල්හිම පුතිසම්හිද ඥත ඇතිවන බැවිත් ලොකොතතර මාගී තම්වූ කුසල බමීය පුතිසමහිද ඥනාදීවූ කුසල බමීයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන බව දතයුතු.

මෙසේ නොයෙක් ආකාරයෙන් කුසල බමීය කුසල බමීයට උපනිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.

2. විපිය:---

කුසලොඩමේමා අකුසල සා ඩම්මසා උපනිසාය පච්චයෙන පච්චයො - ආරම්ම⊲නූපනිසායෙො, පකතුප-නිසාගයා.

(කුසල ඛමීය අකුසල ඛමීයට අාරමෙණුපනිශුය, පකතුපනිශුය යන උපනිශුය පුතාය ශක්ති දෙකෙත් උපකාර වේ.)

මෙහි අකුසල ධමීයට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන කුසල ධමීයෝ නම් ලෞකික කුසල් සතලොසය.

පුතොතා**ත්පනීන** වශයෙන් ලැබෙත අකුසල ඛුම්යෝ^{*} නම්:–

> අකුසල් සිත් දෙලොසය. වෛතයික සත්විස්සය.

> > **ගත අකුසල බමීඥෝ යි**.

ආරමමණූපනිශුය පුතාය-

1. දනං දනිා, සීලං සමාදිසිනිා, උපොසථ කම්මං-කනිා තං ගරැංකනිා අසසාදෙති, අභිනඥති, තං ගරැංකනිා රාගො උපාජජති, දිටසි උපාජජති.

(දන්දී, සිල්සමාදන්ව, පෙනෙවස් රැක, ඒ කුසල කමීය ගරුකොට ලොහ මූල සොම්තස් සිතින් ආසාදතය කරන කල්හිද, පුනිය පුඛාත ලොහ මූල සිතින් එයට සතුටුවත කල්හිද, උපදනා රාගය පුඛාන ලොහ මූල සිත් අටටද, දුෂ්ටිය පුඛාත ලොහ මූල සිත් සතරටද ඒ කුසලකමීය ආරමමණුපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

ද,තාදීවූ පිත්කම් කොට මා විසින් මෙබදු උසත් පිත්කමක් කරගන්නා ලද්දේශ යි ඒ කාමාවවර කුසලශ ලොහ සිනින් ආස්වාදනග කරන කල්හි ලොහ මූල සොමනස්සසහගත සිත් සතරෙන් එක් සිතක් ජවත කෘතායගෙන් උපදී. එපරිද්දෙත්ම මගේ පින ඉතා හොඳශයි ඒ පින ගැන සතුටුවන කල්හි ප්රිතිසහගන වූ ලොහ මූල සිතක් ජවන කෘතායගෙන් උපදී. ඒ පිනට ඇඳුම් කරන කල්හි රාගය පුඛාන ලොහ මූල සිත් අටෙත් එකක් ජවන කෘතායගෙන් උපදී. මම පිනක් කෙළෙමිහි වරදවා ගන්නා කල්හි ලොහ මූල දුෂ්ටි-සම්පුසුකත සිත් සතරෙන් එකක් ජවත කෘතායගෙන් උපදී.

මෙසේ දතාදී කුසල් රැස්කොට පසුව ඒ කුසලය ආචජජනා කරමත් තැවත තැවතත් එම කුසල් විතතයත් තම සනතාතයෙහි උපදවාගෙත අපරවෙතනා වශයෙත් බහුල කර නොගෙන, ඒ කුසලය අරමුණු කරමත් ගරුකොට සලකමිත් ලොහ සිතිත් ආසාදනය අභිතඥ– නාදිය කොට රාග දිටසි යනාදී අකුසලයන් උපදවා ගැනීමේදී ''කුසල බමීය අකුසල බමීයට ආරම්ණුපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන්නේ ය''යි කියනු ලැබේ. 2. පුබෙබසුචිණණානි හරුං කඞා අභාාදෙති, අහි-නඤති තං හරුංකඞා රානො උපපජනි, දිටසි උපාජරති.

(පෙර මතාකොට පවත්වත ලද ද,න, සීල, අථොඞ්න-සීල වෙතතා පුධාත කාමාවවර කුසලය ශරැකොට අරමුණු කරමිත් ලොහ මූල සොම්නස් සිතිත් ආසාදනය කරන කල්හිද, ඒ කුසලය ගරුකොට අරමුණු කරන කල්හි උපදනා රාගය පුධාත ලොහ මූල සිත් අට්ටද දුෂ්ටිය පුධාත ලොහ මූල සිත් සතරටද ඒ කුසලය ආරමමණුපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

3. කානා වුට්ඨතිනා කානං ගරුංකනා අසාාදෙති, අභිනඥති, තං ගරුංකනා රාගෝ උපාජනි, දිටසි උපාජනි.

(රුපාවවර ඛාහන පසය, අරුපාවවර ඛාහත සතරය යන නවවිඛ වූ මහද්ගත ඛාහත කුසලයන් උපදවා එයින් හැගී එම ඛාහන චිතතය ගරුකොට අරමුණු කරමත් ලොහ මූල සොමනස් සිතින් ආසාදතය කරත කල්හිද, පීතිය පුඛාන ලොහ මූල සිතින් එයට සතුටුවන කල්හිද, ඒ මහද්ගත කුසලය ගරුකොට අරමුණු කරත කල්හි උපදතා රාගය පුඛාන ලොහ මූල සිත් අටටද, දුවේශ පුඛාන ලොහ මූල සිත් සතරටද, ඒ මහද්ගත කුසලය ආරමමණුපතිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

පක්තුපනිලය පුත්සය.

1. හදබං උපනිසසාය මානං ජපෙති, දීටසීං ශරංකාති.

(ශුද්ධාව නිසා මානාශ පවත්වන කල්හිද, දුෂ්ටිශ උපදවන කල්හිද, එම ශුද්ධාව, මාන දිටඨී ආදී අකුසල ඛමීයන්ට පුකෘතොපනිශුශ පුතාය ශක්තිගෙන් උප– කාර වේ.) "මට ශුදධාව ඇත, මට මෙන් අනායන්ට මේ ශුදධාව තැත" යනාදි වශයෙන් තමා උසස් කොට හැනීම වශයෙන් ශුදධාව නිසා මානය උපදී. ශුදධාව, අසී වශයෙන් මනාකොට තේරුම් නොහෙත, එම කුසලය කරන්නාවූ ද, එහි විපාක විඳින්තාවූ ද, පුද්ගලයෙකු ඇතැයි යතාදි වශයෙන් වැරදි අදහස් උපදනා කල්හි දුෂ්ටිය උපදී. මෙසේ ඇති කල්හි ශුදධාව නම් වූ කුසල ධමීය, මාන දිටසී ආදී වූ අකුසලයන්ට පකතුපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

2. සීලං උපනිකාශ මානං ජපෙති, දිටසිං ගණකාති.

(ශීලය නිසා මානය පවත්වන කල්හිද, දශ්ටිය උපද වන කල්හිද, එම ශීලය, මාන දිටසී ආදී වූ අකුසල ඛෂීයන්ට පකතුපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

3. සුතං උපනිඎස මානං ජපෛති දිටහිං ගණහාති.

(ශැතය නිසා මානය පවත්වන කල්හිද, දශ්ටිය උපදවත කල්හිද, එම ශැතමය කුසලය මාන දිටයි ආදී වූ අකුසල ඩමීයන්ට පකතුපනිශුය පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

4. චාතං උපනිඣාය මානං ජපෙපති දිටසිං ගණතාකි.

(තතාගය නිසා මාතය පවත්වන කල්හිද, දුෂ්ටිය උපදවන කල්හිද, එම තතාගමය කුසලය, මාන දිට්ඨී ආදී වූ අකුසල ධමීයන්ට පකතුපනිශුය පුතාය ශක්ති-යෙත් උපකාර වේ.)

5. ප*ඤා*ඤා උපනිසසාය මානං ජපෙනි දිටසිං ශරාභාති.

(පුඤව නිසා මාතය පවත්වන කල්හිද, දෂ්ටිය උපද– වත කල්හිද, එම පුඤමය කුසලය, මානදිටසී ආදී වූ අකුසල ධෂීයන්ට පකතුපතිශුය පුත¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) මෙසේ මම සිල්වනෙක්මි යයි ද, උගතෙක්මි යයි ද, දෙන කෙනෙක්මි යයි ද, නුවණ ඇත්තෙක්මි යයි ද මානිය උපදී. මම සිල් රකින්නෙම් යනාදී වශයෙන් චරදවා ගැනීමේදී දුවේය උපදී.

6. සදධා, සීලං, සුහං, චානො, පඤඤ, රානයස, දෙසගා, මොනගා, මානාගා, දිටසීසා, පඓනාය උපනිහාය පච්චයෙන පච්චයො.

(ශුභාව, ශීලා, ශුැතය, තාංශය, පුඥව, යන මේ කුසල බම්යෝ රාශයටද, වෙෂයට්ද, මොහයටද, මානයට්ද, දිටසීයට්ද, භවභොශ සම්පත්හි පවත්නා වූ ලොහයට්ද යන අකුසල බම්යන්ට පකතුපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

ශුදධාදීය නිසා තමා උසස් කොට ගන්නා කල්හි ලොහය හෙවත් රාශය උපදී. අනුත් පහත්කොට සලකන කල්හි චෙෂය උපදී. මේ දෙකම ඇතිකල්හි මොහය උපදී. තමන්ට මෙත් අනාසයන්ට ශුදධාදිය නැතැයි සිතන කල්හි මානය උපදී. එම කුසලයෝ පුද්ගලයන්ගේ මශයෙන් ගන්නා කල්හි දිටසීය උපදී. ඒ කුසලයන් නිසා හවහොග සම්පත් පාණීතා කිරීමේදී පාණීනා සඬඛාහත වූ ලොහය උපදී. මෙසේ ශුදධාදී වූ කුසල බම්යෝ රාගාදී වූ අකුසල බම්යන්ට පකතුපනීශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අකුසල ධම්යන්ට උපනිශුය පුතාංය ශක්තියෙන් උපකාර වන කුසල ධම්නෝ නම් ලෞකික කුසලයෝ පමණෙකි. ලොකොතතර වූ කුසලය, ශානත බැවිත් ද පුණිත බැවින් ද, උතතම බැවිත් ද, අකුසල් නසන හෙයින් ද, අකුසල ධම්යන්ට උපනිශුය පුතාංග නොවේ.

නිවත් පැතීම මෙකී **පුංසීවනාවට** ඇතුළත් නොවේ. නිවතට පැමිණිමේදී තෘෂණාව සහමූලිත්ම තැතිවේ. එහි ඇත්තේ නිළුණ ඛාතුවට පැමිණිමේ කැමැත්ත නම් වූ ඡඥයයි. එයට ඡඥ පළුනායයි ද කියනු ලැබේ. 3. විපිය.

කූසලො ධනමා අබතාභනයක ඩමායක උපතියාය පව්වයෙන පව්වයෙ, ආරමාණුපනියාගයා-අනනතරුප නියායො-පතිභූපනියාගෙ.

(කුසල ඛමීය අවහාකෘත ඛමීයට ආරම්මණුපනිශුය, අතනතරුපනිශුය, පකතුපනිශුය යන උපනිශුය පුතාය ශක්ති තුනෙන්ම උපකාර වේ.)

ආරමණූපනිශුය පතාය.

අරහා මගගා වුටඨකිනිා මගගං ගරැංකනා පචව වෙකබනි.

(රහතන් වහන්සේ අහීත් මාගීග උපදවාගෙන එය ගරුකොට පුතාවෙඤා කරන කල්හි, ඒ පුතාවෙඤා කුතා ජවනයන්ට අහීත් මාගී කුසලග ආරම්මණූපනිශුග පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

රහතත්වහත්සේ තමක් උපදවාගත් අහිත් මාශී කුසලය පතාවෙකෂා කරන කල්හි හවාඞ්හවලත හවාඞ්ගු– පචෙඡදයන්ට අතතුරුව අහිත් මාශී කුසලය අරමුණු කරමින් මනොවාරාවජජන විතතය ඉපිද නිරුදධ වේ. එයට අනතුරුව කාමාවවර මහා කියා ඥනසම්පුයුකත සිතක් පතාවෙකෂා ජවන කෘතායයෙන් අහීත් මාශී කුසලය අරමූණු කරමිත් සත්වරක් ඉපිද නිරුදධ වේ. එයට පසු භවාඞ්නය වේ. මෙහිදී උපදනා කාමාවවර කියා ජවනයන්ට අහීත් මාශී කුසලය ආරමමණු පතිශුය පතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

මෙහි පුතා¤ය ඛමීය වශයෙන් අහීත් මාගී චිතනයද, පුතො⊁ාත්පනාන ඛමී වශයෙන් කාමාවවර ඥනසම්පුයුකතා මහා කු×ා ජවනයෝද දතයුතු.

අන්තත්රුපතිශුය පතාය.

1. කුසලං වුටඨාන සා උපනිසාය පව්ව සෙන පුව්ව යො.

366

(සතලොස් ලෞකික කුසලයන්ගේ අනතිම ජවනය, එයට අනතුරුව උපදනා තදුරමාණයට හෝ භවාඞ්ගයට අනනතරුපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. මගොහා ඵලසස උපනිසසය රජයාව දෙනා පේවනේ. (ලොකොතතර මාගී සිත් සතර එයට අනතුරුව උපදතා ලොකොතතර ඵල විතතයට අනතතරුපතිශුය පතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

3. අනුලොමං සෙකබාය ඵලසමාපතතියා උපනිසාය පව්වයෙන පව්වයො.

(සංසකාර ධම්යන් අරමුණු කරමින් අනුලොම කෘතා-යෙන් උපදනා මහා කුසල ශූනසම්පුයුක්ත සිත් සතර ශෛකාවූ සෝවාත්, සකෘදශාම, අනාගාම ඵල සමාපතති-යට අනනතරුපතිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාරවේ.)

නිරොධා වුටඨහනනසය නෙවසඤඤ, නාසඤඤ,-යතන කුසලං ඵලසමාපතතියා උපනිසාසය පවවයෙන පවවයො.

(තිරොධ සමාපතතියෙන් නගින්තාවූ අතාගාම පුද්ගලයාගේ නෙවසඤඤතාසඤඤයායන කුසලය අතාගාම ඵල සමාපත්තියට අනතතරුපතිශුය පුතාංග ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

මේ අනුවාදයන්ගෙන් දක්වන ලද පරිදි අනානනරුප-නිශුය පුතාය වන කුසල ඩම්යෝ නම්—

සතළොස් ලෞකික කුසලයන්ගේ අනතිම ජවනයෝය ලොකොතතර මාගී ජවන් සතරය

පුතෙතාන්පනත වශයෙත් ලැබෙන අවතාකෘත ගිමීයෝ නම්----

සනතීරණ සිත් තුනය. මහා විපාක අටය.

ඵල සිත් සතරග

යන අවාහාකෘත බම්යෝය.

පක් අපනිශූය පුතාය

1. සදධං උපතිසාස අතතානං ආතාපෙති, පරිතා-පෙති, පරිසිටසිමුලකං දුකුඛං පව්වනුහොති.

ශුදධාව නිසා තමා තවයි. හාත්පසිත් තවයි, පුතාංග සෙවීම මූල්කොට ඇති දුක් විදී.)

බලවත් ශුඛා ගුණයෙන් යුක්ත වූ පුද්ගලතෙමේ, ඒ ශුඛාව නිසා ශීතොෂණාදිය නොසළකා වත් පිළිවෙත් ආදිය කිරීමෙන් තමා තවයි. ශුඛාදියෙන් ද,නාදී පින්කම කිරීම සඳහා වසානු සැපයීම පිණිස නොයෙක් දුක් විදී.

මෙහිදී ශුදධාව පුඛාන කුසලය දුකඛසනගත කාය– විඤඤණ නම් වූ අවසාකෘත ඛුෂීයට පකතුපතිශුය පුතසය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.

2 සීලං උපනිසසාය අතතානං ආතාපෙති, පරිතා-පෙති, පරිසිටසිමූලකං දුකබං පව්වනුතොති.

(සීලය නිසා තමා තවයි, හාත් පසිත් තවයි, පුතාය. සෙවීම මූල්කොට ඇති දුක් විඳී.)

සිල් රකිනු කැමති පුද්ගලතෙමේ හොඳින් සිල් රැකීම පිණිස අභාවකාශ, වෘකාමුල ආදී තත්හි වාසය කරන්නේ බොහෝ වූ හිරිහැර විඳිමින් තමා තවයි. ඒ සඳහාම පුතාය සෙවීම පිණිසද නොයෙක් දුක් විදී.

8. සුතං උපනිසසාය අතතානං ආතාපෙති, පරිතා-පෙති, පරිසිටසිමූලකං දුකබං පච්චනුභොති.

(බහුලැත භාවය නිසා තමා තවයි, හාත්පසිත් තවයි, පුතාසය සෙවීම මූල්කොට ඇති දුක් විදී.)

බහුශැත පුද්ගල තෙමේ තමාගේ බහුශැත භාවයෙත් පුයෝජනය ගැනීම සඳහා බොහෝ වෙනෙස දරා උගැත් වීම, දහම් දෙසීම ආදියෙත් තමා තවයි. තමා දූනගත් ධමීයට අනුව පිළිවෙත් පිරීම සඳහා පිණ්ඩචරණාදියෙන් ජීවත්වෙමත් නොයෙක් දුක් විදී. 4. චානං උපනිඎය අනතානං ආතාපෙති, පරිතා-පෙති, පරිසිටසිමූලකං දුකබං පච්චනුතොනි.

(තාෂාගවත් භාවය නිසා තමා තවයි, හෘත්පසින් තවයි. පුතාය සෙවීම මූල්කොට ඇති දුක් විඳී.)

තාසාගවත් තැනැත්තේ තමාගේ තාසාගවත් භාවය තිසා දිවිරැකීම පිණිසද පුතාසය ඉතිරිකර නොගෙන දත් දීමෙන්ද, අඬාශපුතාසෝශයන් පරිතාසාග කිරීමෙන්ද තමා තවයි. දන්දීම් සඳහා වස්තු සෙවීම් වශයෙන්ද නොයෙක් දුක් විදී

5. පඤඤං උපනිසාය අතතානං ආතාපෙති. පරිතාපෙති පරිසිටසිමූලකං දුකඛං පවවනුතොති.

(පුඥව නිසා තමා තවයි. හාත්පසිත් තවයි. පුතාංය. සෙවීම මූල් කොට ඇති දුක් විඳී.)

පුඥවත් තැතැත්තේද තමාගේ පුඥව වඩාත් දියුණු කරගතයුතු යයි ශීතෝෂණාදිය ගණන් තොගෙත සජාඛා-යත මතසකාර ආදියෙත් තමා තවයි. මථාා ජීවයෙනි ආදීතව හා සමාග්ආජීවයෙහි අනුසස්ද දක දහැමිත් දිවිපැවැත්ම සඳහා පුතාය සෙවීම පිණිස නොයෙක් දුක් විඳී.

6. සදධා සීලං සූතං චාගෝ පඤඤ කායිකසා සුබසා කායිකසා දුකාබසා ඵල සමාපතතියා උපනිසාය පච්චයෙන පච්චයො.

(ශුදඩා, සීල, ශුැත, තාහංග, පුඤ යනාදි කුසල බම්යෝ ඇති කල්හි එයින් උපදවන පුණිත රූපයන්නේ ස්පශී-යෙන් ඇතිවන කායික සුඛයටද, ඒ බමීයත් නිසා තමා තැවීම්, හාත්පස තැවීම්, පුතාය සෙවීම් ආදියෙන් ඇතිවන කායික දුකඛයටද, ඵලසමාපතතියට සමවැදීමේදී ඵල-විතතයන්ටද ශුදඩාදී කුසල බමීයෝ පකතුපතිශුය පුතාය. ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) 7. කුසලං කමමං විපාකසා උපනිසාය පවවයෙන පව්වයො.

(කුසල කමීය එහි විපාකයට උපනිශුය පුතෘශක්ති– යෙන් උපකාර වේ.)

බලවත් වූ කුසල වෙතනා සඬාහාත කුසල කමීය එහි මිපාකයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන බව මෙයින් දක්වේ. මෙහි කමීය නම් වතුහුමික කමීයයි,

8. අරහා මගගං උපනිසසාය අනුපපතනං කිරිය සමාපතතිං උපපාදෙති, උපපතනං සමාපජජති, සඞ්බාරෙ අනිච්චතෝ දුකාබතො අනතතතො විපසසති.

(රහතත් වහත්සේ අහිත් මාහී ඥනය උපතිශුය කොට ගෙන නූපත් ලෞකික කියා සමාපනතිත් උපදවයි. උපත් කියා සමාපතතීත්ට සමවැදෙයි. සංසකාර ධමීයත් අතිතාය, දුකඛය, අනාත්මය, වශයෙන් මහා කියා සිනිත් විදශීනා කරයි.)

රහතන් වහන්සේ විවේක සුව විඳිනු පිණ්සද මේ අත් බැව්නිම නිවත් සුව විඳිනු පිණ්සද නිරොඛ සමාපතනියට සමවදිනු කාමකි ඒ තම, රූපාවවර, අරූපාවවර කියා ඛාහන හෙවත් කියා අපට සමාපතනින් උපදවා ගනයුතු. එබැවින් අභීතිය ලබාගැනීමට පෙර කියා අපට සමාපතනින් උපදවා නොගත් බැවින් ඒ අභීත් මාගී කුසලය උප නිශුය කොට ගෙත කියා අපටසමාපතනින් උපදවාගනී. එහෙසින් අභීත් මාගී කුසලය, රහත්මග නුවණ ලැබීමට පෙර නූපත් රූපාවවර අරූපාවවර කියා සමාපත්නීන් උපදවාගැනීමට පකතුපනිශුය පතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ යයි කියනු ලැබේ. තවද, රහතන්වහන්සේ ඒ අභීත් මාගී කුසලය උපතිශුය කොට ගෙන උපදවනලද කියා අපටසමාපතනින්ට නැවත නැවතත් සමවදී. සංසකාර ඛමීයන් අනිතා දුකඛ අනාත්ම වශයෙන් කාමාවවර මහා කියා සිතින් විදශීනා කරයි. මෙයින් රහතන්වහන්සේ

370

අභීතියට පැමිණීමට පෙර රුපාවවර අරුපාවවර බාහත උපදවාගෙන තැතැයි නිශවය නොකට යුතුයි. උපදවා නොගත්තේ කියා සමාපත්තීන් පමණය. එය අභීත් මග නුවණ ලබාගත් පසුවම මිස එයට පූවීයෙහි උපදවාගත නොහැකි වේ.

තවද, රහතත්වහත්සේ අගීත් මාගීය උපනිශුය කොට ගෙන උපදවා ගත් කියා සමාපතතීත්ට නැවත නැවතත් සමවදී. සංසකාර බමීයත් අනිතා දුකඛ අනාත්ම වශයෙත් විදශීනා කරන කල්හි ඥනසමපුයුත්ත කාමා--වවර මහා කියා සිත් සතරෙත් එකක් විදශීනා ජවත් වශයෙත් උපදී. ඒ විදශීනා කියා ජවතයන්ගේ පහළ වීමට අගීත් මාගී ඥනය පකතුපනිශුය පුතාස ශක්තියෙත් උපකාර වේ)

9 මගෙගා අරහතො අතු පවිසම්හිදය, ඩම්ම-පටිසම්හිදය, නිරුතනි පටිසම්හිදය, පටිහාණ පම්-සම්හිදය, ඨානාඨාන කොසලලසය, උපනිසාය පවව-යෙන පවවනයා.

(මාගී කුසලග, රහතත්වහත්සේගේ අළු පුතිසමහිද, බමීපුතිසමහිද, නිරුතතිපුතිසමහිද, පුතිහාන පුතිසමහිද, ශත සිව් පිළිසිඹිශාවත්ට හා ඨානාඨාන කොසලල ඥනයටද පකතුපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

10. මගෙනා ඵල සමාපතතියා උපනිස්සය පව්වයෙන. ප^{වුඩ}යො.

(මෘගී කුසලය ඵල සමාපතතියට උපනිශුය පුතාය. ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

සියලුම සෝවාත්, සකෘදගාම්, අනාගාම්, අගිත් ගත ආගයිගත් වහත්සේලාට තමත් වහත්සේලා පැමිණි ලොකොතතර ඵලයට සමවැදීමට ශකතිය තිබේ. එසේ ඵලසමාපතතියට සමවදිනු හැකි වත්තේ මාශී කුසලය පකතුපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන හෙයිනි. එලසමාපතතියට සමවදිත කල්හි හවාඞ්හ වලන හවාඞ්ගු පවේෂ්දයන්ට අතතුරුව මනොවාරාවජජන විතතයද එයට පසු අනුලොම් සිත් සතරක් හෝ තුනක් පිළිවෙලින් ඉපිද නිරුදධ වේ. අනුලොම් විතතයට අනතුරුව තමන් ගේ එලසිත් බොහෝ ගණනක් කැමති තාක් කල් සනතති වශයෙන් උපදී. මෙයද අපීණා විතත වීපියකි.

මෙසේ බලවත් වූ කුසල් සිත් එක් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන ඛමීයෝ විපාකසිත් සතිසය, කියා සිත් විස්සය, චෛතසික අටතිසය යත පුතොහත්පනන ඛමී-කත්ට පකතුපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම ''කුසල ඛමීය අවාහකෘත ඛමීයට උපතිසායය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

4. වීරීය**.**

අකුසලො ඩමොමා අකුසලඟා ඩමාගා උපනිසාය පව්වයෙන පව්වයො. ආරමාණුපතිඟායො අන්තරුප නිඟායො, පක්ථාපනිඟායො

(අකුසල ඛෂීය අකුසල ඛෂීයට ආරම්මණූපතිසාසය, අතනතරුප නිසාසය, පකතුපතිසාසය යන උපතිශුය පුතාය ශක්ති තුනෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි **පුතාය බම්** වශයෙත් ලැබෙන අකුසලයෝ නම් අකුසල් සිත් දෙලොසය. වෛතසික සත්විසාසය.

යන අකුසල ඛ**ම්යෝ** යි.

පුතෙහාත්පතත වශයෙත් ලැබෙත්තේත් මේ අකුසල් සිත් දෙලොස හා චෛතසික සත් විස්සය.

අාරමමණූපනිශුය පුතාය,

1. රානං ගරැං කළුා අසාදෙති, අභිනඥති. තං ගරුං කළා රානො උපාජනී, දිව්සි උපාජනී,

372

(රාගය ගරුකොට ලොහසහගත සිතින් ආසවාදනය කරන කල්හිද, පුනිසහගත සිතින් එයට සතුටුවන කල්හිද, රාගය පුඛාත ලොහමූල අකුසල් සිත්වලටද, වරදවා ගන්නා කල්හි දිටසීගත සම්පුසුකත සිත් සතරටද ආරමමණුපතිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.

2. දිටසිං ගරුංකාවා අඟාාදෙති, අභිනඥති තං ගරුංකාවා රාගො උපාජජති, දිටසි උපාජජති.

(දිටසීය ගරුකොට ආසාදනය කරන කල්හිද, පුති සහගත සිතින් එයට සතුටුවන කල්හිද රාගය පුධාන ලොහ මූල අකුසල සිත්වලටද, වරදවා ගන්නා කල්හි දිටසීගත සම්පුයුකත සිත් සතරටද, ආරමාණුපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙයින් රාහයත් දූෂටියත් අරමුණු කරමින් ආසවාදන අභිතඥතාදිය කරන කල්හි රාහයන් දූෂටියත් උපදනා බවත් පසුව උපදනා රාහ, දූෂ්ටි ආදීන්ට පළමූ රාහයත් දූෂ්ටියත් ආරම්මණූපනිශුය පුතාසය ශකතියෙන් උපකාර වන බවත් දක්වන ලදී. මෙය'' අකුසල බමීය අකුසල බමීයට උපනිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාරවීම''යයි කියනු ලැබේ.

අනතතරුපතිශුය පුතාය

පුරිමා පුරිමා අකුසලාබාකිා පවජිමානං පවජිමානං අකුසලානං බාකිානං උපනිසාසය පවවයෙන පවවයො.

(පූළු පූළී වූ අකුසල නාමසකානියෝ පශ්චිම පශ්චිම වූ භාමසකානිගත්ව අනනතරූප නිශුය පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.

අකුසල ජවනයෝ උපදතා කල්හි එය විතන වීපින්හි පළමුවත, දෙවන, තෙවත, සතරවන, පස්වන අකුසල ජවනයෝ දෙවත, තෙවන, සතරවත, පස්වන, සවන, සත්වත අකුසල ජවනයන්ට පිළිවෙලින් අතනතරුප නිශුය පතාග ශක්තියෙන් උපකාර වේ. මෙය ද, ''අකුසල බමීය අකුසල බමීයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරචීම" යයි කියනු ලැබේ.

මෙහි පුතාය බමීයෝ තම් දෙලොස් අකුසල් සිත් සහ සත්විසි චෛතසික බමීයෝ යි. පුතායයොත්පත්න වශයෙත් ලැබෙත්තේත් ඒ දෙලොස් අකුසල් සිත් සහ චෛතසික සත්විස්සමය.

පක්ණුපනිලිය පිතාශ

1. රාශං උපනිකාශ පාණංහනති, අදිතතං ආදියති, මුසා හණති, පිසුණං හණති, එරුසං හණති, සම්එං පලපති, සංඛාං ජිඥති, නිලෙලාපං හරති, එකාශාරිකං කරොති, පරිපනෛතිවයති, පරදරං ශවජති, ගාමඝාතං කරොති, නිශම ඝාතං කරොති, මාතරං ජීවිතා-වොරොපෙනි, පිතරං ජීවිතා වොරොපෙති, අරහනතං ජීවිතා වොරොපෙති, දුටෙයන විතෙතන තථාශතක ලොහිතං උපොදෙති, සංඝං භිඤති.

(රාහය උපනිශුයකොට අනාසයන්නේ පුංණය කසයි, හිමයන් විසින් නුදුන් දෙය පැහැර ගනි, බොරු කියයි, කේලාම කියයි, රළු වචන කියයි, නිරුඞික කථා කරයි, ගෙවල් බිඳී, සැහවී සිට පැහැරගනී, බොහෝදෙනා එක්ව එක් ගෙයක් වටකොට වසනුව පැහැරගනී, මග රැක සිට අනුන්ගේ වසනුව උදුරා ගනී, පර භායබ්වෙන් කරං යෙයි, ගම කොල්ල කයි, නියම ගම කොල්ලකයි, මව ජීවිතයෙන් තොර කරයි, පියා ජීවිතයෙන් තොරකරයි, රහතුන් ජීවිතයෙන් තොර කරයි, දුෂට සිනින් තථාගත ශාරීරයෙහි ලේ උපදවයි, සංඝයා බිඳී)

රාහයෙන් මත්වූ පෘථන්ජනතෙම මොහයෙන්ද මූළා--වූගේ පරපණ නසයි. එකල්හි උපදනා පුණකාතක වෙෂ මූල චිතතයට රාගය පුධාන ලොහමූල චිතතය පකතුප--නිශුක්[්පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ. එපරද්දෙන්ම

374

රාගය නිසා අදතතාදුනය හෙවත් හිමියන් විසින් නුදුන් දෙය පැහැර හත්තා කල්හිඳ මූසාවාදය හෙවත් බොරු කියන කල්හිද, පිසුණාවාචය හෙවත් කේලාම් කීම කරන කල්නිද දෙලොස් අකුසල චිතතයන්ටද; පරැෂවවන හෙවත් රඑ වචන කියන කල්හි, චෙෂමූල චිතතයටද, සම්ඵපුලාප හෙවත් හිස් වචන කියන කල්හි දෙ.ලොස් අකුසල චිතතයන්ටද, ගෙවල් බිඳින කල්හිද, සැහවී සිට අන්සතු වසතුව පැහැර ගැනීමේදීද බොහෝ දෙත එක්ව එක් ගෙයක් වටකොට වසතුව පැහැර ගැනීමේදීද, මහ-රැක සිට අනුත්ගේ වසතුවඋදුරා ගැනීමේදී ද අදතකෘදුන වශයෙන් දෙ. ලොස් අකුසල චිතනයන්ටද, පර භාගතිවෙන් කරා ගාමෙහිදී කාමම්ථාාචාර වශයෙන් උපදනා ලොහමූල මොහමුල චිතතයන්ටද, හම් කොල්ල කැම නියම් ගම් කොල්ල කැම ගතාදිය කරත කල්හි දෙ.ලෙ.ස් අකුසල චිතතයන්ටද, මව ජීවිතයෙන් නොර කිරීම හෙවන් මෘතුය ඝාතක කමීය කර<mark>න ක</mark>ල්හිද, පියා ජීචිතයෙන් තො**ර** කිරීම නෙවත් පිතෘ ඝාතක කමීය කරන කල්හිද, රහතුත් ජීවිතයෙන් තොර කිරීම නම් වූ අ**රහන**තඝාතක ක[්]මීය කරන කල්හිද, දූෂට සිතින් තථාගත ශරී්රගෙහි ලේ උපදවීම තම වූ ලොහිතුපාදක කමීය කරන කල්හිද. සංඝ්භෙද කමීය කරන කල්හිද, චෙෂමූල අකුසල චිතනයටද ඒ රාගය පුඛාන ලොහමූල චිතනය උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම ''අකුසල බමීය අකුසල ඛමීයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම" යයි ක්යනු ලැබේ.

2. දෙසං උපනිස්සාය, මොහං උපනිස්සාය, මානං උපනිස්සාය දිටිසිං උපනිස්සාය, පෙළුනං උපනිස්සාය පාණං හණති, අදිනනං ආදියති, මුසාහණති, පිසුණං හණති, එරුසං හණති, සම්ඵං පලපති, සංඛ්ං ජිඤති, නිලෙලාපං හරති, එකාහාරිකං කරොති, පරිපණෙ තිටඨති, පරදරං ගචජති, ගාමඝාතං කරොති, නිශම-ඝාතං කරොති, මාතරං ජීවිතා වෙරොපෙති, පිතරං ජීවිතා වොරොපෙති, අරසනතං ජීවිතා වොරොපෙති, දුවෙඨන විතෙතන තථාගතසා ලොකිතං උපපාදෙති, සංඝංභිඥති.

(වෙෂය, මොනය, මානය, දිටයිය, පුංචීනාව යන අකුසල බමීයන් උපනිශුය කොට ගෙන පුංණඝානය, අදහතාදනය, මූසාවාදය, පිසුණාවාවය එරුෂා වාවය, සම්ඵපුලාපය, ගෙවල් බිඳීමය, සැහවී සිට පැහැර ගැනීමය, බොහෝ දෙනා එක්ව එක් ගෙයක් වටකොට වසතු පැහැර ගැනීමය, මග රැක වසතු පැහැර ගැනීමය, පරදුර කමීය, ගාමඝාතක කමීය, මානාඝාතක කමීය, පිතෘඝාතක කමීය, අරහතතඝාතක කමීය, ලොහිතූපපාදක කමීය, සංඝභෝද කමීය යන අකුසල කමීයන් කරන කල්හි එකී දෙස, මොහ, මාන, දිට්යි, පත්තා ගෙන අකුසල බමීයෝ පකතූප-නිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි වෙෂය යත්තෙත් වෙෂය පුඛාන දෙෂමූල දෙසිතද, මොහය යත්නෙත් මොහය පුඛාන අකුසල් දෙලොසද, මානය යත්නෙත් මාතය පුඛාන දිට්ඨි විපු-යුකත සිත් සතරද; දිට්ඨිය යන්තෙත් මථාං දෂටිය පුඛාන දිට්ඨි සමපයුකත සිත් සතරද, පුංණීනා යන්තෙත් හවහොන සම්පත් පිළිබඳ වූ ලොහමූල සිත් අටද ගතයුතු.

3. රාගො, දෙසො, මොහො, මානො, දිටසි, පළුනා රාහසස දෙසසස, මොහසස මානස්ස, දිටසියා, පළුනාය, උපනිස්සය පචායෙන පචානය.

(රාහය, වෙෂය, මොහය, මානය, දිවසීය, පුාසීතාව යන මේ අකුසල ඛෂීයෝ රාගයටද, වෙෂයටද, මොහයටද, මානයටද, දීවසීයටද, පුාසීනාවටද, උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) 4. පාණාතිපාතො පාණාතිපාතාක උපනිකාය පව්වයෙන පව්වයො.

(පාණසාතක අකුසල කමීය, පාණසාතක අකුසල කමීයට උපතිශුය පුතෳය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අනා සත්තියෙකු පිළිබඳ වූ ජීවිතෙන්දිය හෙලීම හෙවත් නැතිකර දෑමම පාණානිපාන නම්. මේ අකුසල කමීය දෙෂමූල දෙසිනින් සිදු වේ. වරක් පුණකාත අකුසලය සිදුකරගත් කල්හි ඔහුගේ විතතසනතානය බොහෝ සෙසින් අශානත වේ. අසංවර වේ. පුණකොත අකුසල කමීයාගේ මේ අසංවර හාවය තැවත නැවතත් පුණකාත අකුසල කමීය සිදුකිරීමට බලවත් උපකාරයක් වන බැවින් පුණකොතක කමීය පුණකොතක කමීයට උපනිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වන බව කියත ලදී.

5. පාණාතිපාතො, අදිනතාදනයා, කාමෙසු මීච්ඡාචාරයා, මුසාවාදයා, පිසුණාය චාචාය, එරැසාය චාචාය, සම්එපපලාපයා, අභිජඣාය, බාාපාදයා, මීච්ඡා--දිටසීයා උපනියාය පවචයෙන පවචයො.

(පාණසාතක අකුසල කමීය, අදතතාදන අකුසල කමීයටද, කාමම්ථාවාර අකුසල කමීයටද, මූසාවාද අකුසල කමීයටද, පිසුණාවාව අකුසල කමීයටද, එරැතා-වාව අකුසල කමීයටද, සම්ඵපපලාප අකුසල කමීයටද, අභිදාවටද, වහාපාදයටද, ම්ථානදුෂ්ටියටද උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

පාණඝාතක කමීය කළ තැනැත්තාගේ අසංවර භාවය පුණාඝාත, අදතතාදනාදී දස අකුසල කමීයන් කිරීමට බලවත් උපකාරගෙකි. තොභික්මූණු චිතත-සතතානයක් ඇති කල්හි තමාට නුදුන්, අත්සතු වසතුව පැහැර ගැනීම ඉතා පහසුය. එමෙන්ම කාමම්චඡාවාරයෙහි හැසිරීමද බොරු කීමද, කේලාම් බස් කීමද, එරුෂවවන කීමද, හිස් විවත කීමද, දඬි ලොහයද, වාසපාදයද ම්සදිටු ගැනීමද ඉතා පහසුය. මෙසේ පාණසාතක කමීය, අදතතාදතාදී අකුසල කමීයන්ට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ. මෙහිදී පුතාය බම් වශයෙන් පුංණසාතක වෙතනා පුඛාන වෙෂ මූල දෙසිතද, පුතොසාත්පනන බම් වශයෙන් දෙලොස් අකුසල විතතයන්ද ගතයුතු:

6. අදිනනාදනං, අදිනතාදනාකා, කාමෙසුම්වජා-චාරකා, මුසාවාදකා, පිසුණාය වාවාය, එරුසාය වාචාය, සම්එපාලාපකා, අභිජුකාය, බතාපාදකා, මිචුණාදිට්සියා පාණාතිපාතකා උපනිකාය පච්චයෙන පච්චයො.

(අදතතෘදන අකුසල කමීය, අදතතාදන අකුසල කමීයටද, කාමම්එාවාර අකුසල කමීයටද, මූසාවාද අකුසල කමීයටද, පිසුණාවාව අකුසල කමීයටද, එරුසා-වාව අකුසල කමීයටද, සම්එපුලාප අකුසල කමීයටද, අභිදාවටද, වහාපාදයටද, ම්එහාදුෂ්ටියටද, පාණකාත අකුසල කමීයටද උපතිශුය පුතාහය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහිදී පුතා¤ය බම් වශයෙන් අදතතාදන වෙතනං පුඛාත දෙලොස් අකුසල චිතනයන්ද පුතොෳත්පනත බම් වශයෙන් ඒ ඒ අකුසලයන් පුඛාන දෙලොස් අකුසල චිතනයන්ද ගනයුතු.

7. කාමෙසු මිච්ඡාවාරො, කාමෙසු මිච්ඡාවාරංක, මුසාවාදංක සිසුණාය වාචාය, එරුසාය වාචාය, සම්එපාලාපංක, අභිණ්කාය, බාපාදංක, මිච්ඡාදිටසියා, පාණාතිපාතක, අදිනතාදනක උපනිකාය පවවයෙන පවවයො.

(කාම ම්ථාවාර අකුසල කමීය, කාමම්ථාවාර අකුසල කමීයටද, මූතාවාද අකුසල කමීයටද, පිසුණාවාවා අකුසල කමීයටද, එරුසාවාවා අකුසල කමීයටද, සම්ඵ– පුලාප අකුසල කමීයටද, අතිද කාමීයටද, වාපාදයටද, මිථා දුෂටියටද, පුණෙඝාත අකුසල කමීයටද, අදතතාද ත අකුසල කමීයටද, උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) 8. මුසාවාදෙ, මුසාවාදහා, පිසුණාය වාචාය, එරුසංග වචාය, සම්එපාලාපහා, අභිජකාය, බාාපා-දහා, මිවජාදිටසියා, පාණානිපාතහා, අදිනනාදනහා, කාමෙසුම්වජාවාරහා උපනිහාය පවචයෙන පවචයො.

(මූසාවාද අකුසල කමීග, මූසාවාද අකුසල කමීයටද, පිසුණාවාවා අකුසල කමීයටද, එරැසාවාවා අකුසල කමී-ගටද සම්ඵපුලාප අකුසල කමීයටද, අභිදංශවටද, වහාපා-යටද, මිථහාදමේයටද, පාණකාත අකුසල කමීයටද, අදකතාදන අකුසල කමීයටද, කාමම්ථහාවාර අකුසල කමීයටද, උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

9. පිසුණාවාචා, පිසුණාය වාචාය, එරූසාය වාචාය, සම්ඵපාලාපසස, අභිජඣාය, බතාපාදසස, ම්වජා දිටසියා, පාණාතිපාතසස, අදිනතාදනසස, කාෂමසු ම්වජාචාරසස මුසාවාදසස උපනිසසය පච්චයෙන පට්වෂයා.

(පිසුණු බස් බණ්ම හෙවත් පිසුණා වාචා අතුසල කමීය, පිසුණාවාචා අතුසල කමීයටද, එරුසාවාචා අතුසල කමීයටද, සම්ඵපුලාප අතුසල කමීයටද, අභිද**ූවටද,** වහාපාදයටද, මථහාදුෂ්ටියටද, පාණකාත අතුසල කමීයටද, අදතතාදන අතුසල කමීයටද, කාමම්ථහාචාර අතුසල කමීයටද, මූසාවාද අතුසල කමීයටද උපනිශුය පුතාහ ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

10. එරුසාවාවා, එරුසාගවාවාග, සම්එපපලාපකක අභිජිකාග, විතාපාදකි, මිච්ඡාදිටසිගා, පාණානිපානකක, අදිනනාද,නකක, කාමෙසුම්ච්ඡාවාරකක, මුසාවාදකක, පිසුණාගවාවාග, උපනිකසය පච්චණයන පච්චණයා.

(එරුසාවාවා අකුසල කමීය, එරුසාවාවා අකුසල කමීයට්ද, සම්ඵපුලාප අකුසල කමීයටද, අතිද ශුවටද, වාහාපාදයටද, ම්ථානද පෙටියටද, පාණකාත අකුසල කමීයටද, අදතතාද න අකුසල කමීයටද, කාමම්ථාවාර අකුසල කමීයටද, මූසාවාද අකුසල කමීයටද, පිසුණාවාව, අකුසල කමීයටද, උපතිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

11. සම්එපපලාපො, සම්එපපලාපකා, අභිජකිංශ, බහාපාදකා, ම්චජාදිටසියා, පාණාතිපාතකා, අදිනතා දනකා, කාමෙසු ම්චජාවාරකා, මුසාවාදකා, සිසුණාය වාචාග, එරැකාය වාචාග, උපනිකාය පව්වයෙන පට්චනයා.

(සම්ඵපුලාප අකුසල කමීය, සම්ඵපුලාප අකුසල කමීයටද, අභිද කුවටද, වතපාදයටද, මිථතාද ශ්ටියටද, පාණකාත අකුසල කමීයටද, අදතතාද ත අකුසල කමීයටද, කාමම්ථතාවාර අකුසල කමීයටද, මූසාවාද අකුසල කමීයටද, පිසුණාවාවා අකුසල කමීයටද, ඵරැසාවාවා අකුසල කමීයටද, උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උප-කාර වේ.)

12· අභිජකා, අභිජකාය, බතාපාදහා, මිච්ඡාදිටසියා, පාණාතිපාතහා, අදිනතාදනහා, කාෂෙසුම්ච්ඡාචාරහා, මුසාවාදහා, පිසුණායවාචාය, එරුසාය වාචාය, සම්එප ලාපහා, උපනිහාය පවිවයෙන පවිවයො.

(අභිදාව, අභිදාවටද, වහාපාදයටද, ම්ථහාදුෂ්ටියටද, පාණකාත අකුසල කමීයටද, අදතතාදන අකුසල කමීයටද, කාමම්ථහාචාර අකුසල කමීයටද, මූසාවාද අකුසල කමීයටද, පිසුණාචාවා අකුසල කමීයටද, එරැසාවාවා අකුසල කමීයටද, සම්ඵපුලාප අකුසල කමීයටද උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

13. බාාපාදෙ, බාපාදහා, ම්වජාදිටසියා, පාණාති-පාතහා, අදිනතාද නාහා, කාමෙසුම්වජාචාරහස, මුසා වාදහස, පිසූණායවාචාය, ඵරැසායවාචාය, සම්ඵපප-ලාපසස, අභිජුඣාය උපනිහාය පච්චයෙන පච්චයො

(වසාපාදය, වසාපාදයටද, ම්එසාදශ්ටියටද, පාණකාතං අකුසල කමීයටද, අදතතාදුන අකුසල කමීයටද, කාම- ම්ථාවාර අකුසල කම්යටද, මූසාවාද අකුසල කම්යටද, පිසුණාවාවා අකුසල කම්යටද, එරුසාවාවා අකුසල කම්යටද, සම්ඵපුලාප අකුසල කම්යටද, අතිදැවටද උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

14. මීවජාදිටසී, මීවජාදිටසීයා, පාණාතිපාතකා, අදිනතාදනකා, කාමෙසුම්වජාවාරකා, මුසාවාදකා, පිසුණායවාවාය, එරුසායවාවාය, සම්ඵපාලාපකා, අභිජකාය, බාාපාදකා, උපනිකාය පව්වයෙන පව්වයො.

(ම්ථා දේෂ්ටිය, ම්ථා දේෂ්ටියටද, පාණකාත අකුසල කමීයටද, අදතතාදන අකුසල කමීයටද, කාමම්ථා වාර අකුසල කමීයටද, මූසාවාද අකුසල කමීයටද, පිසුණාවාවා, අකුසල කමීයටද, එරැසාවාවා අකුසල කමීයටද, සම්ඵපුලාප අකුසල කමීයටද, අභිද,වටද, වා පාදයටද උපනිශුය පුතා ය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙසේ දස මහා අකුසලයෝ ඒ දස අකුසලයන්ගේ පහලවීමට බලවත් උපකාරගක් වන බැව් දක්වනලදි.

මෙහිදී පකතුපතිශුය පුතාංය වන අකුසල ඛම්යෝ තම් දෙලොස් අකුසල් සිත් සහ වෛතසික සත්විස්සය, පුතොංත්පනත වන්නේත් ඒ ඛම්යෝ මැයි.

15. මාතුකාතිකමේං මාතුකාතිකම්මාසා උපනිසාය. පේවරෙන පව්වයො.

(මාතෘඝාතක අකුසල කමීය, මාතෘඝාතක අකුසල කමීයට උපතිශුග පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.)

මාතෘඝාතක කමීය, මාතෘඝාතක කමීයට් සතරා– කාරයකින් උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ. එතම:–

1. අතිකෙකු විසින් ඔහුගේ මව මරණු දක හෝ අතා හෝ එසේ කිරීම නිවැරැදිය, එසේ කරන්නට වටතේය යනාදී වශයෙන් වරදවාගෙන එපරිද්දෙන්ම තමන්ගේ මව් මරණු ලබන කල්හි, තමාගේ මාතෘඝාතක කමීයට අනුත්ගේ මාතෘඝාතක කමීය උපනිශුය පුතෳය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

2. එක් හවයකදී මාතෘඝාතක කමීය කළ තැතැත්තාට නැවත හවයකදී එසේම මාතෘඝාතක කමීය කිරීමට අතීත මාතෘඝාතක කමීය උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

3. තැවත නැවත අණකිරීම් වශයෙන් මව මරන්තාවූ තැතැත්තාහට පළමු පළමු අණකිරීම් වූ මාතෘඝාතක කමීය පසුව අණකිරීම වූ මාතෘඝාතක කමීයට උපනිශය වේ.

4. දෙපහරකින් මැරෙන්නා වූ මවට පළමූ සහරදීම වූ මාතෘඝාතක කමීය දෙවන පහරදීම වූ මාතෘඝාතක කමීයට උපතිශුය වේ. මෙසේ මාතෘඝාතක කමීය මාතෘඝාතක කමීයට සතරාකාරයකින් උපතිශුය පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

16. මාතුඝාතිකමමං පිතුෂාතිකමමයස උපනිසසය පුච්චයෙන පච්චයො.

(මාතෘඝාතක කමීය පිතෘඝාතක කමීයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

17. මාතුඝාතිකමමං අරහනතඝාතිකමමසය උප-නිසාය පවවයෙන පව්වයො.

(මාතෘඝාතක කමීය අහීතතඝාතක කමීයට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

18. මාතුෂාතිකමමං රුතිතුපොදකමමගය උප-නිඟාය පවචයෙන පවචයො.

(මාතෘඝාතක කමීය බුදු සිරුරින් ලේ සෙලවීම නම්වූ ලොහිතුපපාදක කමීයට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

382

19. මාතුෂාතිකමමං සංෂභෙද කමමාසා උපනිසායා පච්චයෙන පච්චයො.

(මාතෘඝාතික කමීය සංඝ භෙද කමීයට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

20. මාතුඝාතිකමමං නියත මිවජාදිටයියා උපනිසාය. පව්වයෙන පව්වයො

(මාතෘඝාතික කමීය නියත මිථාදේෂ්ටි කමීයට) උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

21. පිතුඝාතිකමමං පිතුඝාතිකමමයා, අරහනත-ඝාතිකමමයා, රැහිතුපපාද කමමයා, සංඝභෙද කමමයා, නියත මචජාදිටසීයා, මාතුඝාතිකමමයා උපනිසාය පවවයෙන පවව**යො**.

(පිතෘඝාතක කමීය, පිතෘඝාතක කමීයටද, අරහනත ඝාතක කමීයටද, ලොහිතුපපාද කමීයටද, සංඝභෙද කමීයටද, නියත මිථාාදුෂ්ටියටද, මාතෘඝාතක කමීයටද උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

28. අරහනතහාතිකමමං අරහනතහාතිකමමාසා, රැතිතුපාදකමමසස, සංඝභෙදකමමසස, නියත මීමුණා-දිටසීයා, මාතුඝාතිකමමසස, පිතුඝාතිකමමසස උපනිසසය පව්වයෙන පව්වයො.

(අරහනතඝාතක කමීය, අරහනතඝාතක කමීයටද. ලොහිතුපපාද කමීයටද, සංඝ හෙද කමීයටද, නියත මීථාාදෂ්ටියටද, මාතෘඝාතක කමීයටද, පිතෘඝාතක කමීයටද, උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

28. රුහිතුපොදකාමමං රුහිතුපොදකාමමංසා, සබංඝ හෙදකාමමසා, නිශත මිච්ඡාදිටයියා, මාතුඝානිකාමමසා, පිතුඝානිකාමමසා, අරහනතෘතිකාමමසා උපනිසාශ පච්චයෙන පච්චයො. (ලොහිතුපපාදක කමීය, ලොහිතුපපාදක කමීයව ද, අංඝභෙද කමීයටද, නියත මිථාා දෘෂ්ටියවද, මාතෘඝාතක කමීයටද, පිතෘඝාතක කමීයටද, අරහනතඝාතක කමීයවද උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

24. සභිෂපෙද කමමං සංඝපෙද කමමා, නියත-මිච්ඡාදිටසියා, මාතුඝාතිකමමා, පිතුඝාතිකමාග, අරහනතශාතිකමාග, රැහිතුපොද කමාගා උපනිගාය -පච්චයෙන පච්චයො.

(සංඝභෙද කමීග, සංඝභෙද කමීගටද, නිගන ම්ථා දෂ්ටිගටද, මාතෘඝාතක කමීගටද, පිතෘඝාතක කමීගටද, අරහනතඝාත කමීගටද, ලොහිතුපපාද කමීගටද උපනිශුග පුතාංග ශක්තිගෙන් උපකාර වේ.)

25. නියත ම්චජාදිටයි නියත මිචජාදිටයියා, මාතු-ශාතිකම්මා, පිතුඝාති කම්මා, අරහනත ඝාතිකම්මාක රැතිතුපාද කම්මාක, සංෂනෙද කම්මාක උපනිකාශ පටිවියෙන පටිවියො

(නිශත ම්ථාසදුෂ්ටිග, නිශත ම්ථාසදුෂ්ටිගටද, මාතෘ-ඝාතක කමීගටද, පිතෘඝාතක කමීගටද, අරහනතාඝාතක කමීගටද, ලොහිතුපපාද කමීගටද, සංඝභෙද කමීගටද උපනිශුග පුතාග ශක්තිගෙන් උපකාර වේ.)

මාතෘඝාතක කමීය, පිතෘඝාතක කමීය, අරහනත ඝාතක කමීය, ලොහිතුපාදක කමීය, සංඝභෙදය, යන මේ පස් මහා අකුසලයන්ට පඤචාතනතරිය අකුසල කමීයෝ යයි කියනු ලැබේ. මේ කමී සිදුකිරීමේදී ඇතිවත මහා අකුසල ජවනයත් අතුරෙන් සත්වත ජවතයාගේ විපාකය මරණ්න් මතු ඒකානතයෙන්ම දෙවන හවයෙහි නිරයොත්පතතිය පිණ්ස උපකාර වෙත්.

384

තියත ම්ථාපදුෂ්ටිය යයි කියන ලද අහෙතුක වාදය, අකිරිය වාදය, තාස්තික වාදය යනාදී වූ අකුසලය පඤවානනතරිය කමීයන්ට වඩා බලවත් වූ අකුසලයකි. තියත ම්ථා දුෂ්ටියෙන් තොමිදී කාලකියා කළේ ඒ නම් මරණින් මතු එකානතයෙන්ම දෙවන ආත්ම භාවය නිරයෙහි වන්නේය.

මෙසේ මේ දස අකුසල, අාතනතාරිය කම්, නියත ම්ථාාදෂ්ටි ආදේහු ඔවුනොංචුන්ටම උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම ''අකුසල ඛම්ය අකුසල ඛම්යට උපනිශුය පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ. මෙහි දී ලැබෙන පුතාය ඛම්යෝ නම් දෙළොස් අකුසල් සිත් හා වෛතසික සත් විස්සය. පුතොයාත්පතාන ඛම් වශයෙන් ලැබෙන්නෝත් එම අකුසල ඛම්යෝ මැයි.

5. වි**පි**ය—

අකුසලො බමමා කුසලසා ඩම්මසා උපනිසාය පට්චගෙන පට්චගො. පකානුපනිසාගො.

(අකුසල ධමීය, කුසල ධමීයට පකතපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි කුසල බමීයට පකතුපතිශුය පුතාxය ශක්තියෙන් උපකෘරවත **අකුසල බමීයෝ** නම්

අකුසල් සිත් දෙලොසග

වෛතසික සත් විස්සය යත අකුසල ඛම්යෝ ය.

පුතොතා**ක්පන්න** වශයෙත් ලැබෙත කුසල ධම්යෝ තම්: එක්විසි කුසල චිතතයෝග

වෛතසික අටනිසය, යන කුසල ධර්මයෝයි.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්—

 රාහං උපනිසාසය දනං දෙති, සිලං සමාදියති, උපොසථ කාමමං කාරොති, කානං උපොදෙති, විපසානං උපාදෙති, මනතං උපාදෙති, අභිකැකදං උපොදෙති, සමාපතතිං උපාදෙති.

13

අභිඛණීඪ පුදීපිකා

(රාගය පුඛාන ලොභමූල චිතතය උපතිශුය පුතාසය කොට ගෙන, දත්දෙයි, සිල් සමාදත් වෙයි, පෙහෙවස් රකියි, ඛාකාත උපදවයි, විදශීතා උපදවයි, මාගී උපදවයි, අභිඥ උපදවයි, සමාපතති උපදවයි.)

(රාගයෙන් මත්වූ පුද්ගල තෙමේ, වඩවඩාත්, කම්සැප විඳිනු කැමතිව, දන්දීම්, සිල් සමාදන් වීම්, පෙහෙවස් රැකීම් ආදී පුණාකර්මයන්ගේ විපාක වශයෙන් දෙව් මිනිස් දෙගතියෙහි මහත්වූ භවභොග සම්පත් ආදිය ලැබෙන්තේ යයි අසා, ඒ භවභොග සම්පත් ලබනු සඳහා දනාදී සුගතිගාම කුසල කර්මයන් කරන කල්හි, ඒ කාමාවචර කුසලයන්ට රාගය පුධාන අකුසලය පකතුප තීශුය පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

එමෙන්ම, රාගය, සත්තියා කාම තවයෙහි බැඳ තබන අකුසලයක, එයින් මිදී බුහ්මලොකාදීන්හි උත්පත්ති ලබන්නේ නම යෙහෙකැයි සිතා, ඒ රාගය විෂ්කම්භනය කරනු සඳහා බහාන උපදවත්. එකල්හි මහද්ගත කුසලයන්ට රාගය පුඛාන අකුසලය පකතුපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ. රාගය පුහාණය කරනු පිණ්ස විදශීනා වඩන කල්හි ඒ විදශීනා කරන දෙනසම්පුයුකත කාමාවවර මහා කුසලයන්ට රාගය උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ. තවද රාගය නසනු පිණ්ස මාගීයන් උපදාන කල්හි ලෝකොතතර මාගී කුසලයන්ටද, අතිඥ උපදවන කල්හි අභිඥ චිතනයන්ටද බහාන සමාපතනින්ට සමවදනා කල්හි ඒ සමාපතන් චිතනයන්ටද ඒ රාගය පුඛාන ලොහමූල චිතනය පකතුපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

2 දෙසං, මොහං, මානං, දිට්සීං, පඵ්නං උපනිසාහය දනං දෙති, සිලං සමාදියති, උපොසථ කමමං කරොති, ඣානං උපාදෙති, විපසානං උපාදෙති, මහතං උපාදෙති, අභිඤඤං උපාදෙති, සමාපන්තිං උපාදෙති. (වෙෂග, මොහග, මානය, දිටසීග, පානිතාව උපතිශුග කොට ගෙත දන් දෙයි, සිල් සමාදන් වෙයි, පෙහෙවස් රකියි, බාහන උපදවයි, විදශීතා උපදවයි, මාගීය උපදවයි, අභිඥ උපදවයි, සමාපතති උපදවයි.)

වෙෂය බහුලකොට ඇති පුදහලතෙමේ එය නපුරකැයි දන එය දුරුකර ගැනීමේ උපායක් වශයෙන් දත්දෙයි, සිල් රකියි, පෙහෙවස් රකියි, ධාහන උපදවයි, විදශීනා වඩා මාගීන උපදවයි, අභිඥ සහ සමාපත්ති උපදවයි. එමෙන් ම මොහය දුරු කිරීම පිණිසද, මාතය දුරුකිරීම පිණිසද. දිටසීය දුරු කිරීම පිණිසද, භවහොග සම්පත් පුංඤානා කිරීම් වශයෙන්ද දනාදී කුසලයන් රැස් කරයි. මෙහිදී රාග, වෙෂ, මොහ, මාන, දිටසී, පුාඤානාදී අකුසල ධර්මයෝ දනාදී කුසල ධර්මයන් කිරීමේදී එක්විසි කුසල චිතනයන්ට උපතිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

8. රාගො, දෙසො, වොහො, මානො, දිට්ඨි, පළුනා, සදධාය, සීලසස, සුතසස, වාගසස, පඤඤ උපනිසසය පච්චයෙන පච්චයො.

(රාගය, චෙෂය, මොහය, මාතය, දිටයිය, පාඵිතාව, යත අකුසල ඛම්යෝ ශුදධා, සීල, ශුැත, තාහාග, පුඥ යන කුසල ඛර්මයන්ට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

රාග, වෙෂ, මොහ, මාන, දිටසී, පාතීනා නම් වූ අකුසලයන් දුරු කිරීම පිණිස කුසල බර්මයන් කරන කල්ති උපදනා ශුදධා, ශීල, ශැත, තාහාග, පුඥදී කුසල බර්මයන්ට ඒ අකුසල බර්මයෝ උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

4. පාරණං හනාහා තසාස පවිඝාතදවාය දනං දෙති, සීලං සමාදිශති, උපොසථ කාමමං කරොති, ඣානං උපොදෙති, විපසානං උපොදෙති, මහහං උපොදෙති, අභිඤඤං උපොදෙති, සමාපතතිං උපොදෙති. (පාණය තසා ඒ පව තැසීම පිණිස දත් දෙයි; සිල් සමාදත් වෙයි, පෙහෙවස් රකී, බාංත උපදවයි, විදශීනං උපදවයි, මාගීය උපදවයි, අභිඥ උපදවයි සමාපත්ති උපදවයි.

පාණඝාතය කළ තැනැත්තේ, ඒ අකුසලයෙන් මතු සතර අපා දුකඛාදිය විඳින්නට සිදුවන්නේ යයි අසා ඒ අකුසල විපාක මගහරවා ගැණීම පිණිස ද,නාදී කුසල කර්මයන් කරන කල්හි, ඒ එක්විසි කුසල විතතයන්ට පුණඝාත අකුසල කර්මය පකතුපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

5. අදිනනං ආදිසිඞා, මුසාහණිවා, පිසුණං හණිවා, එරුසං හණිවා, සම්එංපලපිවා, සණිං ජින්දිවා, හිමලලාපං හරිවා, එකාගාරිකං කරිවා, පරිපතේඨනා, පරදරං ගනවා, ගාමඝාතං කරිවා, නිගමඝාතංකරිවා, තසසපවිඝාතන්ාය දනංදෙනි. සීලං සමාදියනි, උපොසථකමමං කරොති, කානං උපපාදෙනි, විසසානං උපපාදෙති, මගගං උපපාදෙති, අභිඤඤං උපපාදෙති, සමාපතතිං උපපාදෙති.

(හිමියන් විසින් නුදුන් දෙය පැහැරගෙන, බොරු කියා, කේලාම් කියා, රඑ වවත කියා, නිරුවීක කථාකර, ගෙවල්බිඳ, සැහවී සිට පැහැරගෙන, බොහෝ දෙනා එක්ව එක් ගෙයක් වටකොට වස්තුව පැහැරගෙන, මග රැක සිට අනුන්ගේ වස්තුව උදුරාගෙන, පරභායතිවන් කරා ගොස්, ගම් කොල්ලකා, නියම්ගම් කොල්ලකා, ඒ පව් නසනු පිණිස දන් දෙයි, සිල් සමාදන් වෙයි, පෙහෙවස් රක්, බාහන උපදවයි, විදශීනා උපදවයි, මාගීය උපදවයි, අභිඥ උපදවයි, සමාපතති උපදවයි.)

මෙකි අදහතාදුනාදී අකුසල කමීයත් කළ තැතැත්තේ, ඒ පවිත් මිදෙනු කැමතිව, දුතාදී කුසල කමීයත් කරන කල්හි ඒ දෙළොස් අකුසල චිතතයෝ එක්විසි කුසල චිතතයන්ට පකතුපතිශය පතාය ශකතියෙන් උපකාරවීම ''අකුසල බමීය කුසල බමීයට උපනිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

6. මාතරං ජීවිතා වොරොපෙඣා, තසස පරිඝා-තඨාය දනංදෙති, සීලං සමාදියති, උපොසථකමමං කරොති.

(මව ජීවිතයෙන් තොරකොට, ඒ අකුසලය නසනු පිණිස දන් දෙයි. සිල් සමාද**න් වෙයි, පෙ**හෙවස් රකියි.)

7. පිතරං ජිවිතා වොරොපෙඣා, අරහනතා ජීවිතා වොරොපෙඣා, දුටෙයන විතෙතන තථාගතසස ලොහිතං උපොදෙඣා, සංඝං හිඤිඣා, තසසපරිඝාතඣාය දනං දෙති, සීලංසමාදියකි, උපොසථ කමමං කරොති.

(පිසා ජීවිතයෙන් තොරකොට, රහතන්වහන්සේ ජීවිතයෙන් තොරකොට, දූෂාවූ සිතින් තථාගතාක් වහත්සේගේ සිරුරෙහි රුධිරය උපදවා, සංඝයා හෙදකොට, ඒ අකුසල කර්මයන්ගේ විපාකයන්ගෙන් බේරීම පිණිස දන් දෙයි, සිල්සමාදන් වෙයි, පෙහෙවස් රකියි)

මව මැරීම, පියා මැරීම, රහතන්වහන්සේ මැරීම, බුදු සිරුරින් ලේ සෙලවීම, සංඝ හෙදය යන පඤානනතරය කර්මයන් කළ තැතැත්තාව, දන් දීම, සිල්සමාදන් වීම, පෙහෙවස් රැකීම යන පින්කම් හැර, බහාත උපදවා ගැනීම, මාර්ගය උපදවා ගැනීම, අභිඥ උපදවා ගැනීම, සමාපතති උපදවා ගැනීම ආදි උසස් කුසල කර්මයන් ඒ භවයේදී කළ නොහැකි වේ කර්මාවරණය හෙවත් ආනනතරිය කර්මයෙන් වළක්වනු ලබන හෙයිනී. එබැවින් පඤානනතරිය කර්මයෙන් අතුරෙන් යම්කිසි කර්මයක් කළ තැනැත්තේ, මතු කාලයේදී එයින් බේරීම සඳහා දත් දීම, සිල්සමාදන්වීම, පෙහෙවස් රැකීම යන පින්කම් කිරීමේදී ඒ කාමාවවර කුසලයන්ට අංනනතරිය කර්මය කතුපතිශුය පුතාසයෙන් උපකාරවීම ''අකුසල බර්මය කුසල බර්මයට උපතිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ. 6. විපිය---

අකුසලො ධමමමා අබාහතයක ධමමයක උපනිසකය පච්චයෙන පච්චයො, අනනතරුප නිසායො, පකතුප-නියායො.

(අකුසල බර්මය අවහාකෘත බර්මයට අතනතරූප නිශුය, පකතුපතිශුය යන උපතිශුය ශක්ති දෙකෙත් පුතා¤ය වේ.)

මෙහි අවහාකෘත ධමීයට උපතිශුය පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වන අ**කුසල ඩ**මීයෝ නම්:

අකුසල් සිත් දෙලොසය

වෛතසික සත්විස්සය යන ධර්මයෝ යි.

පුතෙතාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවතාකෘත ධම්යෝ නම්:

විපාක සිත් සතිසග කියා සිත් විස්සය චෛතසික අටතිසය යන බර්මයෝ යි.

අනනතරුපනිශුෂ පුතාෂ

අකුසලංවුටඨානසස උපනිසසය පම්චයෙන පම්චයො.

(දෙළොස් අකුසල ජවනයන් අතුරෙන් අනාහිම ජවනය, එයට අනතුරුව උපදනා තදරමාණය්ට හෝ භවාඩාශයට අනන්තරුපනිශුය පුතා¤ය ශක්තියෙන් "උපකාර වේ.)

අකුසල ජවනයන් උපදනා චිතන වීපියේ සත්වත අකුසල ජවනයට අනතුරුව තදරමමණ උපදනා කල්හි, එකොළොස් තදරමමණයටද, තදරමමණ නොයෙදෙන කල්හි එකුන් විසි භවාභියයටද; ඒ අකුසලය අතනතරුප තීශය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

3**9**0

පකදාපනිශුය පුතාය.

1. රාශං උපනිසසාය අතතානං ආතාපෙති, පරිතා-පෙති, පරිසිටසිමූලකං දුකබං පච්චනුෂභාති.

රාගය උපනිශුය කොට තමා තවයි, හාත්පසින් තවයි, පුතාය සෙවීම මූල්කොට ඇති දුක් විදී.)

රාගය පුධාත ලොසමූල සිත උපනිශුය කොට ගෙන කායික දුකඛාදිය ඇතිවන සැටි මෙයින් දක්වේ. ශාසවත දුෂ්ටි සඞඛාහත වූ භවරාගයද, උවෙඡද දුෂ්ටි සංඛාහත වූ විභවරාගයද මෙයට ඇතුළත් වේ. මේ රාගය නිසා තමා තවන කල්හිද, හාත්පසිත් තවත කල්හිද, භව සම්පත් ආදිය පිණිස පුතාග සෙවීමේදී ද දුකඛ විපාකයෝ ඇතිවෙත්.

8. දෙසං, මොහං, මානං, දිටසිං, පථානං උපනිසාය අතතානං ආතාපෙති, පරිතාපෙති, පරිසිටසි මූලකං දුකබං පච්චනුභොති.

(වෙෂය, මොහය, මාතය, දිටයිය, පානිතාව උපතිශුය කොට ගෙන තමා තවයි, හාත්පයින් තවයි, පුතාය සෙවීම මූල්කොට ඇති දුක් විදී.)

තව ආඝාත වසතු ආදිය කරණ කොට ගෙන වෙෂය ඇති කල්හිද, මූලාවීම තම් වූ මොහය ඇති කල්හිද, මානය ඇති කල්හිද, විපරීත දශීත සංඛාහත වූ මථා දුෂ්ටිය ඇති කල්හිද, හව සම්පත් ආදිය පැනීම ඇති කල්හිද, තමා තවයි, හාත්පසිත් තවයි. ඒ සඳහා පුතාය සෙවීමේදී වැඩියක් තවයි. මෙහිදී ඇතිවන දුකඛ විපාකයට වෙෂාදී වූ අකුසලයෝ උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

8. රානො, දෙසො, මොහො, මානො, දිටයි, පළුනා, කායිකාසය සුබසය, කායිකාසය දුකුබසය, එලසමාපතනියා උපනිසයය පව්චයෙන පව්වයො. (රාගය, වෙෂය, මොහය, මානය, දිටසීය, පුානීතාව කායික සුඛයටද, කායික දුකඛයටද, ඵලසමාපතතියටද උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

රාගය ඇති කල්හි පීති සහගත සිනිත් උපදනා පණිත රූපයන්නේ සංශීයෙන් කායික සුඛය ඇතිවේ. තැවීම ඇති කල්හි කායික දුකඛය ඇතිවේ. රාගාදියෙන් මිදී වාසය කිරීම පිණිස ඵලයට සමවදී. මෙසේ රාහය වෙෂය, මොහය, මානය, දිට්ඨිය, පාන්ථනාව යනාදී අකුසල ධර්මයන් උපනිශුය කොට ගෙන, කායික සුඛය, කායික දුකඛය, ඵලසමාපතතිය උපදනා කල්හි අකුසල ධර්මය අවසාකෘත ධර්මයට උපනිශුය පුතාසය ශක්ති-යෙන් උපකාර වේ.

4. අතුසලං කමමං විපාකසා උපනිසාය පව්චයෙන පච්චයො.

(අකුසල වෙතතා සංඛාහත අකුසල කර්මය අකුසල විපාක සනට උපනිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි පුතෘය වශයෙත් දෙලොස් අකුසල් සිස්ද පුතෙසෘත්පත්ත බර්ම වශයෙන් අකුසල විපාක සිත් සතද ගතයුතු.

මෙසේ අකුසල බර්මය අවාහාකෘත බර්මයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

7. 28a-

අබාහතා ඩමෙමා අබාහතසා ඩමමසා උපනිසාය පච්චයෙන පච්චයො. ආරමමණූපනිසායො, අනහතරුපනිසාමයා, පසාමුපහිසාමො.

අවහාකෘත බර්මය අවහාකෘත බර්මයට ආරම්මණුප නිශුය අනනතරුප නිශුය පකතුපතිශුය යන උපතිශුය පුතාය ශක්ති තුනෙත් උපකාර වේ.)

මෙම අවසාකෘත බර්මයට උපනිශුය පතාය ශක්ති-යෙන් උපකාරවන අවසාකෘත බම්යෝ නම්: විපාක සිත් සතිසය කියා සිත් විස්සය වෛතසික අටතිසය යන පුතාය ඛර්මයෝයි

පු**තොාක්පහන** වශයෙන් ලැබෙන්නේත් එම බර්මයෝ මැයි.

අාරමමණුපහිසාකෙ:

1. අරහා ඵලං හරැංකුුුවා පුම්වවෙකුබති.

(රහතත් වහන්සේ අර්හත් ඵල චිතතය ශරුකොට අරමූණු කරමිත් පුතාවෙසපා කරන කල්හි ඒ පුතාවෙසපා කාමාවවර මහා කිුයා ජවනයක්ව අර්හත් ඵල විතතය ආරමමණුපතිසසය පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.)

2. අරහා තිබබාණං ගරැංහානා පච්චවෙකඛති.

(රහතත් වහත්සේ නිම්ාණය ගරුකොට අරමුණු කරමත් පතාවෙසා කරන කල්හි ඒ පතාවෙසා කාමාවවර මහා කුයා ජවනයන්ට නිමාණය ආරමෙණුප නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

ී. නිබබානං එලසස උපනිසසය පච්චයෙන පච්චයො.

(නිළුාණය අරමුණු කරමින් ලොකොතතර ඵල චිතතය උපදනා කල්හි ඒ ඵලසිතට නිළුාණය ආරමමණූප නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

මෙහිදී අර්හන් එලවිතනයත්, නිළුණයත් ගරුකොට අරමූණු කරන රහතත්වහන්සේගේ කාමාවවර වූ ඥන සම්පුසුකත මහා කියා සිත් සතරට අර්හන් ඵල චිතනයත් නිවණත් ආරම්මණුපතිසාසය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්. සොවාත්, සකෘදගාම්, අතාගාම්, අර්හත්ඵල චිතතයන් විසිත් අරමුණු කරනු ලබන්නේ නිළුණය යි. ඵල චිතනයත් නිළුණ බමීයත් අවාංකෘත බමීයෝයි.

මෙසේ අවාෘකෘත ධර්මය අවාෘකෘත ධර්මයට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

අනානතරුප නිසසයො.

 පුරිමා පුරිමා විපාකාබාහකතා, කිරියාබාකතා බණිා, පවජිමානං පවජිමානං විපාකාබාහකතානං කිරියාබාහකතානං බණිානං උපනිසසය පව්විදෙන පව්වයො.

(අහීත් චුති චිතතය හැර පූමීපූමී විපාක කියා නාමසකාභියෝ අහීත් චුති චිතතය සහිත වූ පශ්චිම විපාක කියා නාමසකාභියන්ට අනනතරුප නිශුය පුතාය ශක්ති-යෙන් උපකාර වේ.)

2. භවතිගං ආවජරනාය උපනිසසය පථිවගෙන පව්වගෙ.

(පඤාවවොකාර භවාඞ්ගුපචෙඡද පසලොස, ආවජිනා දෙසිතටද අරුප භවාඞ්ගුපචෙඡද සතර මතොවාරාවජජන-ගටද, අනතතරූප නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

3. කිරියං වුට්ඨානසය උපනිසසය පච්චයෙන පච්චයො.

(ආචජිත චිතතවය හැර ඉතිරි කියා සින් අටලොසෙහි අතතිම ජවනය හා වෘවසථාපන චිතතය එයට අනතුරුව උපදනා තදරමමණයට හෝ භවාඞ්ගයට අනතතරුප .නිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

4. අරහතො අනුලොමං එලසමාපතනියා උපනිසාය පච්චයෙන පච්චයො.

(රහතත් වහත්සේගේ අනුලොම කෘතෳයවත් මහාකිය පුළුඹවය හා තෘතියවය, අහිත් ඵල චිතතයට අනනතරුප නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

394

ර. නිරොධා වුටය්හනතාසා නෙවස කැඤුනාසකැඤු-ගතන කිරියං ඵලසමාපතතියා උපනිසාය පච්චයෙන පච්චරයා.

(නිරොඛ සමාපතතියෙන් නැගීමේදී රහතන් වහන්– සේගේ නෙවස*කැක*ුතාස*කැක*ුගතන අනතිම කියා ජවනය අහීත් ඵලවිතනයට අනනතරුප නිශුය පුතාය ශක්ති– යෙන් උපකාරවේ.

මෙසේ අවාහකෘත ධම්යෝ අවාහකෘත **ඩම්යට** අනනත රූප නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

පක්ථාපනිසසයෝ.

1. කායිකං සුබං කායිකසා සුබසා තායිකසා දුකබසා ඵලසමාපතතිශා උපනිසාය පච්චගෙන පච්චගො.

(කායික සුඛග, කායික සුඛයටද, කායික දුකඛයටද ඵල සමාපතතියටද උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ)

කායික සුඛය විඳීමේදී කුසලවිපාක සුඛ සහගත කාය විඥ නය උපදී. ඒ කායික සුඛය නෑවත නැවතත් කායික සුඛය විදීමට උපනිශය පතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ. එසේම ඒ කායික සුඛය නැතිව යාමෙන් හෝ කායික සුඛය විදිනු සඳහා තැවීම ආදිය ඇතිවන කල්හි කායික සුඛය, කායික දුකඛයටද උපනිශුය පතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ. එකල්හි කායික දුකඛය වශයෙන් අභුසල විපාක කාය විඥනය උපදී. ආය⁸යන්වහන්සේ කායික සුඛය නිසා ඵලසමාපතනියට සමවදනා කල්හි ඒ කායික සුඛය, ඵලචිතනයට ද උපනිශුය පතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.

2. කායිකං දුකබං කායිකරා සුබාසා, කායිකා දුකබසා ඵලසමාපතතියා උපනිසාය පව්වයෙන පට්වණයා.

(කායික දුක්ඛය කායික සුඛයටද, කායික දුක්ඛ-යටද, ඵලසමාපතතියටද උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.) කායික දුකඛය ඇතිකල්හි එය දුරුකර ගැනීමට උපකාර වන ඉරියව් වෙනස් කිරීම් ආදි කියාවන් නිසා කායික සුඛය ඇතිවන කල්හිද, සිරුර නැවීම ආදියෙන් නැවන නැවත දුක් ඇතිවන කල්හිද, කායික දුකඛය නැතිකර ගැනීම සඳහා ආයසියන්වහන්සේ ඵලසමාපනති-යට සමවදනා කල්හිද, කායික දුකඛය උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

3. උතු, කාෂිකසා ජූබසස, කාෂිකසස දුකබසස, ඵලසමාපතනියා උපනිසසය පව්වයෙන පව්ව≉යා.

(ඍතු ගුණය, කායික සුඛයට්ද, කායික දුකඛ-යටද, ඵලසමාපතතියට්ද උපතිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාරවේ.)

සැපවත් සෘතු ගුණය ඇතිකල්හි කායික සුඛයටද කටුකවූ සෘතු ගුණය ඇතිකල්හි කායික දුකඛයටද, සෘතු ගුණයෙන් වන්තා වූ ශරීර පිඩාදීය වළක්වා ගැනීම සඳහා ඵලසමාපනතියට සමවදනා කල්හි, ඒ ඵලසමාපතතියටද ඍතු ගුණය උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.

4. භොජනං, කායිකසා සුබසා, කායිකසා දුකබසා ඵලසමාපතනියා උපනිසාය පවිවශෙන පවිවයො.

(භෝජනය නම් වූ ආහාරය කායික සුඛයටද, කායික දුකඛයටද ඵලසමාපතතියටද උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

හිතවත් හොජනය ලැබුනු කල්හි කායික සුඛයටද, නොසැප හොජනය ඇතිකල්හි කායික දුකඛයටද හෝජන යෙන් විඩා සක්භිදුවා ඵලසමාපතතියට සමාවදතා කල්හි ඒ ඵලචිතනයටද හොජනය උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.

5. සෙනාසනං කායිකසා සුබසා, කායිකසා දුකාබසා එලසමාපනතියා උපනිසාය පච්චයෙන පච්චයො. (සෙනාසනය, කායික සුඛයවද, කායික දුකඛයවද, එලසමාපත්තියවද, උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.)

සැපවත් සෙනසුන් ලද කල්හි කායික සුඛයවද, නොසැප නෙනසුන් ලද කල්හි කායික දුකඛයවද, සුදුසු සෙනසුන් ලැබ ඵලසමාපතතියව සමවදනා කල්හි ඵල චිතතයව ද, සේනාසනය උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

6. කාසිකං සුබං, කාෂිකං දූකබං, උතු, තොජනං, සෙනාසනං, කාසිකසා සුබසා, කාසිකසා දුකුකා, ඵලසමාපතනියා උපනිසාය පච්චයෙන පච්චයො.

(කායික සුබය, කායික දුකඛය, ඍතු ගුණය, හොජනය සෙනාසනය යන මේ අවාාකෘත ඛම්යෝ කායික සුඛයටද, කායික දුකඛයටද, ඵලසමාපත්තියටද උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

7. ඵලසමාපතති, කායිකාසා සුබසා උපනිසාය පට්වගෙන පච්චගො.

(ඵලසමාපත්ති කෘයික සුඛයට උපනිශුය පුතෳග ශක්තියෙත් උපකාර වේ)

ඵල සමාපත්තියට සමවදනා ආය**යි පුද්ගලයානට** කායික සුඛය මස කායික දුකඛයක් ඇ**ති තොවේ**.

8. අරහා කායිකං සුබං උපනිසාය අනුපෙනතං කිරිය සමාපන්තිං උපපාදෙති, උපසනතං සමාපජජති, සබ්බාරේ අනිච්චතො, දුකඛගතා අනතතතො විපසාහි.

(රහතන් වහන්සේ කායික සුඛය උපතිශුය කොට පූළීගෙහි නූපදවන ලද කියා සමාපතති උපදවයි. උපදවා ගත් කියා සමාපතතියට සමවදියි. සංසකාර ඛණීයන් අනිතා, දුකඛ, අතාත්ම වශයෙන් කාමාවවර ඥනසම්පු යුක්ත මහා කියා සිතින් විදශීතා කරයි.) කියා සමාපතාති උපදවාශත හැකිවන්නේ අභීත්ඵලයට පැමණිමෙත් පසුවය. එසේ කියා සමාපත්ති උපදවා ගැනීමේදී කායිසා සුඛය එයට උපතිශුය පුතායය ශක්තියෙත් උපකාර වේ. එපරිද්දෙන්ම උපදවාශත් සමාපත්තීන්ට සමවැදීමේදි ද කායිසා සුඛය එයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ. සංසකාර ඛණීයන් අනිතා, දුකඛ, අතාත්ම වශයෙන් විදශීනා කිරීමේදී ද රහතත් වහන්සේට කායික සුඛය උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ

9. කායිකං දුකබං, උතු, හොජනං, සෙනාසනං, උපනිසාය අනුපානතං කිරිය සමාපතතිං උපපා දෙති, උපානතං සමාපජජති, සංඛාරෙ අනිචචනෝ දුකඛනෝ, අනතනතෝ විපසාති.

(රහතත් වහත්සේ, කායික දුකඛයද, ඍතු ගුණයද, භොජනයද, සෙනාසනයද උපතිශුය කොට පෙර නූපදවන ලද කුහා සමාපත්තීන් උපදවයි, උපදවන ලද කුයා සමාපත්තීත්ව සමවදියි, සංසකාර ඛෂීයන් අනිතා, දුකඛ, අනාත්ම වශයෙන් විදශීනා කරයි.)

කාශික සුඛය මෙත්ම, කාශික දුකඛයද, ඍතු ගුණයද, භොජනයද, සෙතාසනයද රහතත් වහත්සේට පෙර උපදවා නොගත් කියා සමාපත්තිත් උපදවා ගැනීමටද, උපදවාගත් කියා සමාපත්තීත්ට සමවැදීමටද සංස්කාර ඩමී අනිතා, දුකඛ, අනාත්ම වශයෙත් විදශීනා කිරීමටද පකතුපනිශුය පුතාය ශක්තියෙත් උපකාරුවේ.

මෙසේ අවහාකෘත ධමීය, අවහාකෘත ධමීයට උපතිශුය පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.

8, වීථිය.

අබාාකතො ඩමෙමා කුසලසා ඩමමසා උපනිසාය පවාගෙන පවාගෙ. ආරමමණූපනිසාගො, අනනත-රුපනිසාගො, පකතුපතිසාසුගා. (අවාහාකාන ධමීය, කුසලධර්මයට ආරම්මණූපතිශුය, අනනතරුපතිශුය, පකතුපතිශුය යන උපතිශුය පුතාංය ශක්ති තුනෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි කුසලබර්මයට උපතිශුය පුතායය ශක්තියෙන් උපකාරවන අවාාහෘත බම්යෝ නම්—

අර්හත් ඵලයෙන් අතා වූ විපාකසිත් පත්තිසය,

කුහා සිත් විස්සග,

චෛතසික අවතිසය,

රූප අවවිස්සය යන පුතාය බම්යෝ යි.

පුතොහාත් පහත වශයෙන් ලැබෙන කුසලබර්මයෝ නම්—

කුසල් <mark>සිත් එක්</mark> විස්සය වෛතසික අටතිසය

යන කුස**ල බර්මයෝ**යි.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්,

ආරමම ගුපු පනිසස හො

1. සෙකබා ඵලං ගරුං කැංඩා පවව වෙකබති.

(සොවාත්, සකෘදගාමි, අනාශාමි යත ආයයියත් වහන්සේලා තම තමත්ගේ ඵල සිත ගරුකොට අරමුණු කරමින් පතාවෙසෂා කරන කල්හි ඒ කාමාවවර ශූනසම්පු යුකන මහා කුසල පතාවෙසෂා ජවතයන්ට ලොකොතතරවූ ඵලසින ආරමමණු පතිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.)

මෙනිදී අවාහකාන ධම්යන් වූ සෝවාන්, සකෘදශාමි, අනාගාම ලොකොනතර ඵල සිත් කාමාවවර පුතාවෙක්ෂා කුසල ජවනයන්ට ආරම්මණුපනිශුය පුතාග ශක්තියෙන් උපකාරවීම ''අවහාකෘත ධමීය කුසල ධම්යට උපතිශුය පුතාග ශකතියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

2. සෙකබා නිබබාණං හරුං කඩා පච්චවේකබනති.

(ශෛසෂගත් වහත්සේලා නිවාණය ගරුකොට අරමුණු කරමින් පුතාවෙසපා කරත්.)

මෙහි නිවීාණය අවාහකෘත ඩමීයකි. නිවීාණය ගරු-කොට අරමුණු කරමින් පුතාවෙසාං කරන ශෛසාංයන් වහන්සේගේ ඥනසම්පුයුකත මහා කුසල් සිත කුසල ඩමීයකි:

3. නිබබානං ගොනුභුසස උපනිසසය පව්වයෙන පව්වයො

(නිළීාණය ගොතුභු චිතනයට උපනිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

ගොතුභු චිතතයට අරමුණු වත්තේ නිඖණයයි. නිඖණය සෑම කල්හිම ගරුකොට අරමුණු කළයුතු අවයාකෘත බමීයකි. ගොතුභු සිත, සෝවාත් මාගී සිතට පූවීයෙහි නිඖණය අරමුණු කරමත් උපදතා කාමාවවර දෙනසම්පුයුකත මහා කුසල චිතතයකි.

4. නිබබානං වොදනසා උපනිසාය පව්චයෙන පට්වයො

(නිවීාණ ධමීය, සකෘදගාමි, අනාගාමි අර්හක් යන මාගී සිත් තුනට පූවීගෙහි නිවණ ගරුකොට අරමුණු කරමින් උපදතා ශූනසම්පුයුකත කාමාවවර මහා කුසල චිතතය වූ වොදන චිතතයට ආරච්චණ උපනිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

මෙය ''අවාකෘත ඛමීය, කුසල ඛමීයට ආරම්මණුප තිශුය පුතායය ශක්තියෙත් උපකාර වීම''යයි කියනු ලැබේ.

අනහතරුප නිස්සයො.

ආවජජනා කුසලානං බණිානං උපනිස්සය පට්ව-යෙන පට්වයො. (ආවජිනා චිතතය කු**සල නා**මසකාඣ<mark>යත්</mark>ට අතනත-රූප නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

කුසල් ජවත් උපදනා පඤුවවාරික චිතත විපිත්හි අවාහතාත ඛමීයක් වූ වොටස්පත චිතතය, එයට අනතුරුව උපදතා පුථම කුසල ජවතයට අනනතරුපනිශය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ. මනොචාරික විපිත්හි මතො-චාරා වජජන චිතතය, එයට අත්තූරුව උපදනා පුථම කුසල ජවනයට අතනතරුපනිශුය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

පක ආප නිස්සයෝ.

 කාඕකං සුබං උපනිස්සාය දනංදෙති, සීලං සමාදියති, උපොෂථ කමමං කරොති, ඣානං උපොදෙති, විපසානං උපාදෙති, මහතං උපාදෙති, අභිඤඤං උප්පාදෙති, සමාපතතිං උප්පාදෙති.

(කායික සුඛය උපතිශුය කොටගෙන දන් දෙයි, සිල් සමාදත් වෙයි, පෙහෙවස් රකියි, බාහා උපදවයි, විදශීකා උපදවයි, මාගී උපදවයි, අහිඥ උපදවයි, සමා-පතති උපදවයි.)

2. කායිකං දුකකං, උතු, හොජනං, සෙනාසනං උපනිසාය දුනංදෙති, සිලං සමාදියති, උපොසථ කමමං කරොති, කානං උපාදෙති, විපස්සනං උපා-දෙති, මහතං උපාදෙති, අභිඤඤං, උපාළෙති, සමාපතතිං උපාදෙති.

(කායික දුකඛය, සෘතු ගුණය, හොජනය, සෙනාසනය උපනිශුය කොටගෙන දත් දෙයි, සිල්සමාදත් වෙයි, පෙහෙවස් රකී, බාසාත උපදවයි, මාගීය උපදවයි, අභිඥ උපදවයි.)

මේ අනුවාද දෙකෙන් කායික සුබය, කායික දුනාඛය, සෘතු ගුණය, හොජනය, සෙනාසනය යන මේ අවාසාකෘත බෂීයන් උපනිශුය පුතාසය වීමෙන් දන් දෙන කල්භිදුන වෙතතා පුඛාත කාමාවවර මහ කුසල් සිත්ද, සිල් සමාදත් වත කල්හිද, පෙහෙවස් රකිත කල්හිද, ශීල වෙතනා පුඛාත කාමාවවර කුසල් සිත්ද, බහාත උපදතා කල්හි මහගාත බහාත කුසල් සිත්ද, විදශීනා වඩන කල්හි කාමාවවර ශූත සම්පුසුකත මහා කුසල චිතත-යෝද, මාගීය ලබත කල්හි ලොකොතතර මැගී කුසල චිතතයෝද, අහිඥ උපදවන කල්හි කුසල අහිඥ චිතත යෝද, සමාපතති උපදවන කල්හි කුසල සමාපත්ති විතතයෝද ඇතිවෙත්

මෙයද ''අවාහාකෘත ධමීය කුසල ධමීයට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

8. කායිකං සුබං, කායිකං දුකබං, උතු, හොජනං, සෙනාසනං, සදධාය, සිලසස, සුතසස, වාගසස, පඤඤය,ය, උපනිසසය පට්චයෙන පට්චයෙ.

(කායික සුඛය, කායික දුකඛය, ඍතු ගුණය, භොජනය, සෙනාසතය යන මේ අවහාකෘත ධම්යෝ ශුද්ධාව, සීලය, සුඛය, තාහාගය, පුඥව යන කුසල ධම්යන්ට උපනිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

කායික සුඛග, ශුදධාදී කුසල ඛ්ෂීයන්ගේ වැඩීමට බලවත් උපකාරයෙකි. කායික දුකින් මිදෙනු කැමති පුද්ගලතෙම එයින් මිදෙනු සඳහා කුසල ඛ්ෂීයන් කිරීමේදී ශුදධාදී ඛ්ෂීයෝ වැඩෙත්. එමෙන්ම සැපවත් සෘතු, හොජත, සෙනාසනාදිය ලත් කල්හිද, ශුදධා ශීල, ශුැත, ත‍යාග, පුඤ යන කුසල ඛ්ෂීයන්ගේ වඞ්නයට ඒ අවෘහකාත ඛ්ෂීයෝ බලවත්ව උපකාර වෙත්. මෙසේ අවුහාකාත ඛ්ෂීය කුසල ඛ්ෂීයට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

9. වී**පි**ය

අබාාකතො ඩම්මා අකුසලසා ඩම්මසා උප-නිසාය පච්චයෙන පච්චයො, ආරම්මණූපනිසානයා, අනනතරුපනිසායො, පකටුපනිසායො,

-402

(අවාහකාත ඛාමීය අකුසල ඛාමීයට ආරමමණූපතිශුය අනනතරුපතිශුය, පකතුපතිශුය යන පුතාය ශක්ති තූනෙත් උපකාර වේ.

මෙහි අකුසල ධමීයට උපකාරවන අඩාා කෘත පුතාය ඩම්යෝ නම්:

ලෞකික විපාක දෙතිසය,

කුගා සිත් විස්සග,

වෛතසික පත්තිසග,

රුප අටවිස්සය යන පුතාය බම්යෝ යි.

පුතොහාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අකුසල ඛෂීයෝ නම් අකුසල් සිත් දෙලොසග,

වෛතසික සත්විස්සය යන පුතෙසාත්පනන ධම්යෝ යි.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්,

අාරමමණුපනිසසයො.

1. එකබුං ගරැංකා වා අසිසාදෙති, අභිනඥති, තං හරුංකා වා රාගෝ උපපජනී, දිටයි උපපජනී.

(චඤපුපුසාදය ගරුකොට ආසවාදතය කරන කල්හි සොම්තස් සහගත ලොහමූල සිත් සතරවද, අභිනඥනය හෙවත් පීනියෙත් සතුටුවත කල්හි, පීතිය පුඩාන ලොහ මූල සිත් සතරවද, රාශය උපදනා කල්හි ලොහ මූල සිත් අටවද, මගේ ඇසය යනාදී වශයෙත් වරදවා ගත්නා කල්හි දිටයි සම්පුයුකත ලොහ මූල සිත් සතරවද, ඒ චඤපුපුසාදය ආරමමණුපනිශුය පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. සොතං, ඝාණං, ඒව්හං, කායං, රුපෙ, සදෙද, හනේ, රසෙ, පොටඨබෙබ, වඤුං, විපාකාබතාකතෙ කිරියාබතාකතෙ බණේ හරැංකා අසාදෙති, අභිනඤති, තං හරැංකා රාහෝ උපපජනි, දිටසි උපපජනි. (ශොතපුසාදය, ඝාණපුතාදය, ජිව්හාපුසාදය, කාය-පුතාදය, රූපය, ශබ්දය, ගනිය, රසය, ස්පශීය, හදය වසතුවය, විපාක නියා සිත්ද, ගරුකොට ආසවාදතය, අභිනඥතය කරන කල්හි රාගයත් දිටයියත් උපදී.)

මෙහිදී ශුොතපු සාද දිග ආරම්මණු පතිශුය පුතාය ඩමී වශයෙන්ද, ලොහ මූල සින් අට පුතොහන් පනන ඩමී වශයෙන්ද ගතයුතු.

අනනතරාප නිසස මයා.

අාවජානා අකුසලානං ඔකාතං උපනිසසය පට්වයෙන පට්වයො.

(ආචජරතා චිතතය අතුසලසකණියන්ට අනනතරුප නිශය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අකුසල ජවනයන් උපදනා මනොවාරික චිතත වීපිසෙහි මනොවාරාවජජන චිතතයට අනතුරුව පුථම අකුසල ජවතය උපදී. මෙහිදී මනොවාරාවජජන චිතතය පුථම අකුසල ජවනයට අනනතරූප නිශුය පුතෘය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

පඤාවවාරික චිතත වීපීක්ති වොටස්පන චිතතයට අහතුරුව පුථම අකු ඊල ජවනය උපදී මෙහිදී ඒ වොටස්පන චිතතය පුථම අකු සල ජවනයට අනනත්රූප නිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

මෙසේ අංචජජන වොටඪපන කෘතාසයයෙන් උපදනා මනොචාරාචජජන චිතතය, එයට අනතුරුව උපදනා පුථම අකුසල ජවනයට අනනතරුපතිශුය ශක්තියෙන් පුතාසයමීම ''අවසාකෘත ඛ්ෂීය අකුසල ඛ්ෂීයට උපතිශුය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

පහාදාපනිසස කො.

1. කායිකං සුඛං උපනිසසාය පාණංහනති, අදිනතං ආදියති, මුසා භණති, පිසුණං භණති, එරුසං භණති, සම්ථංපලපති, සණිං ජිඥති, නිමලොපං හරති, එකාහාරිකං කරොති, පරිපතෙථ තිටඨති, පරදරං තවජති, ගාමඝාතං කරොති, නිහමඝාතං කරොති, මාතරං ජීවිතා වොරොපෙති, පිතරං ජීවිතා වොරො-පෙති, අරහහතං ජීවිතා වොරොපෙති, දුබෙඨන විතෙතන තථාහතසා ලොකිතං උපොදෙති, සංඝං හිඤති.

(කායික සැපය උපනිශුය කොටගෙන අනායන්ගේ පාණය නසයි භිමියන් විසින් නුදුන් දෙය පැහැර ශනී, බොරු කියයි, කේලාම කියයි, රළු වවන කියයි, නිරථික කථා කරයි, ගෙවල් බිදී, සැගවී සිට පැහැරගනී, බොහෝ දෙනා එක්ව එක් ගෙයක් වටකොට වසතුව පැහැරගනී; මග රැක සිට අනුන්ගේ වසතුව පැහැරගනී, පරහායතීාවන් කරා යෙයි, ගම් කොල්ලකයි, නියම්ගම් කොල්ලකයි, මව ජීවනයෙන් නොර කරයි, පියා ජීවිතයෙන් තොර කරයි, රහතුන් ජීවිතයෙන් තොර කරයි, දූපට සිනින් තථාගත සිරුරෙහි ලේ උපදවයි, සංඝයා බිදී.)

මෙහිදී අවාහාකෘත ධම්යක් වූ කායික සුඛය, පකතූප-තිශුය පතාසය වන ධම්යයි: ප**්පණ නැසීම් ආදි**යෙහිදී උපදනා දෙළොස් අකුසල් සිත් හා සත්විසි චෛත-සිකයෝද පුතොසාත්පතන ධම්යෝ යි.

8. කායිකං දුකකං, උතු, හොජනං, සෙනාසනං උපනිසාය පාණංහනති, අදිනතං ආදියති, මුසා හණති, මසුණං හණති, එරූසං හණති, සම්එංපලපති, සංඛාං ජිසැති, නිලෛාපං හරති, එකාශාරිකං කාරොති, පරිපනෙ තිටයති, පරදුරං තවජති, ශාමසාතං කරොති, නිහමසාතං කරොති, මාතරං ජීවිතා වොරොපෙති, නිහමසාතං කරොති, මාතරං ජීවිතා වොරොපෙති, පිතරං ජීවිතා වොරොපෙති, අරහහතං ජීවිතා වෙරොපෙති, දුටෙයන විතෙතන තථාගතසා ලොකිතං උපොදෙති, සංසං හිසැති.

(කායික දුකඛය, සෘතුවිය, හොජනය, සෙතාසනය ගෙන අවාසාකෘත ධම්යන් උපතිශුය කොටගෙන අනාසයන්ගේ පාණය නසයි, භිමයන් විසින් නුදුන් දෙය පැහැර ගනී, බොරු කියයි, කේලාම් කියයි, රළු වචන කියයි, නිරාඞක කථා කරයි, ගෙවල් බිඳී, සැහවී සිට පැහැරගනී, බොහෝ දෙනා එක්ව එක් ගෙයක් වටකොට වසනුව පැහැර ගනී, මගරක සිට අනුන්ගේ වසනුව පැහැර ගනී, පරහායසාවන් කරා යයි, ගම් කොල්ලකයි, නියමිගම් කොල්ලකයි, මව ජීවිතයෙන් තොරකරයි, පියා ජීවිතයෙන් තොරකරයි, රහතුන් ජීවිතයෙන් තොරකරයි, දුපට සිනින් නථාගත සිරුරෙහි ලේ උපදවයි, සංඝයා බිඳී.)

3 කායිකං සුබං, කායිකං දුකබං, උතු, හොජනං, සෙනාසනං රාශසස, දෙසසස, මොකසස, මානසස, දිටසීයා, පළුනාය උපනිසසය පව්වයෙන පව්වයො

(කෘයික සුඛග, කායික දුකඛග, ඍතුවග, භෞජනග, සෙනාසනග යන අවාංකෘත ධම්යෝ රංශයට ද, වෙෂයට ද, මොහයට ද, මානයට ද, දිටයියට ද, පුංළුනාවටද උපනිශුක පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙසේ කායික සුබය, කායික දුකඛය, සෘතුව, හොජනය, සෙනාසනය යත ඛමීයත්ගේ උපනිශය පතාය ශක්තිය ලැබීමෙත් රාග, වෙම, මොහ මාත, දිටයි, පාණිතාදිය උපදනා කල්හි ඒ කායික සුබ ආදිය රාගාදීත් පුඩාන දෙලොස් අකුසල චිතතයන්ට පකතුප-නිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම ''අවාසාකාත ඛමීය අකුසල ඛමීයට උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

10. පුරේජාත පුතාය

පූළීයෙහි හටගෙන පසුව හටගත්තා නාම ඛණීයන්ට උපකාර වන ඛණීය, පුරේජාත පතාය ඛණීය වේ. කලිත් හටගන්නා හසෙහි පසුව මල්ඵල ආදිය හට– ගැනීමේදී ඒ මල්ඵල හටගැනීමට කලින් උපත් ගස උපකාර වන්නාක් මෙනි පුරේජාන පුතාස වන්නේ වනීමාන නිෂ්ඵනන රූප බමීයෝයි. එහි පුතොහත්පනන වශයෙන් ලැබෙන්නේ අරූප බමීයෝ පමණය.

පුරේජාත පුතාය, ආරම්මණ පුරේජාතය, වන්පුරේ– ජාතය යයි දෙවැදුරුම් වේ.

ආරමමණ පුරේජාත පතාස - රූප බමීයක් අරමුණු කරමත් විතන විපියක් උපදනා කල්හි ඒ නාම බමීයන්ට ආරමමණ පුරේජාත පතාස ශක්තියෙන් උපකාරවන්නේ වනීමාත රූප බමීයෝයි. චක්බුවාරික විතන විපියක් උපදින විට එහි චක්බුවිණැඥුණ විතනය විසින් අරමුණු කරනු ලබන්නේ පළමු අනීත හවාභිශය හා එකකාණේකව උපත් රූප බමීයකි. ඒ රූප බමීය චක්බුවිණැඤුණ විතනය ඉපදීමට පෙර ඉපිද, සහිතියට පැමිණ සිටිය යුතු. එසේ අරමූණු කිරීමට පෙර ඉපිද පසුව උපදනා චඤුර්විඥානයට උපකාර වන්නේ ඒ රූපයාගේ පුරේජාන ශක්තිය ඇති කෙයිනි. මෙසේ ඒ වනීමාන රූප බමීයාගේ ආරමමණ පුරේජාන පුතාස ශක්තිය දනයුතු. මෙපරිද්දෙන්ම වනීමාන අටළොස් නිෂ්පනන රූපබමීයෝ ආරමමණ පුරේජාන පුතාස ශක්තියෙන් නාම බමීයන්ට උපකාර වෙත්.

වංකුසුරේජාන පතාශ, වකඛ, සොත, සාන, ජීවිහා, කාය, හදය යන මට් වස්තුහුම වසතුපුරේජාත පතාය වන ධම්යෝයි. සුමයෙහි උපදනා වසාමුර් වස්තුව ආදිය පසුව උපදනා වකඛුවිඤඤුණාදීන්ගේ ඉපදීමට වසුව පුරේජාත ශක්තියෙන් පතාය වේ. මේ මට් වස්තුත් අතුරෙන් වසුව පුරේජාත පතාය වත වකඛ, සොත, ඝාත, ජීවිහා, කාය යන වස්තුහු, මධාමාසුෂ්ක පුසාද වස්තූහුය. එනම් පුථම අන්ත භවාභිගය හා ඒකාකුණ්කව උපත් පුසාද රූපයෝය. ඉතිරි තාමසකාණියාව පුරේජාත ශක්තියෙන් උපකාර වන හදය වසුව රූපය නම් පුනිසකි ආදී පූළී පුනිතනයන් හා උපදනා හදය වස්තුහුය. මරණාසත්න කාලයේදී අනතිම චිතත වීපියේ උපදනා මනොචාරික චිතතයන්ට පුරේජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වත්නේ චුති චිතතයෙන් සතළොස් වන චිතකය හා උපදනා හදය වස්තු රූපය ය. ඉන්පසු කමීජ රූපයෝ නූපදින හෙයිනි.

ඇතැම් විටෙක චුති චිතතයෙන් සතුලොස්වන චිතතය හා උපදනා මේ අනතිම කමීසමූට්ඨාන හදයවානු රූපය අරමූණු කරමින් මනොවාරාවජජත, කාමජවත, තදුරමමණ ආදී චිතතයන් උපදනා කල්හි ඒ මරණාසන්න නාම-සකානියන්ට එකි හදය වනු රූපය වස්වොරමමණ පුරේජාන පුතාය ශක්තියෙන් ද උපකාර වේ.

නුරාශිය

ආරමමණ පුරේජාත පුතාය

ආරම්මණ පුෂර්ජාත සුතාය වන ධම්යෝ නම්

වතීමාන නිෂ්ථනත රුපයෝ අට්ලොස් දෙනය.

පුතොාත්පහන වශයෙත් ලැබෙත නාම ධම්යෝ නම්-

පඤාවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ කාමාවවර සිත් සිව් පනසය,

අභිඥ සිත් දෙකය,

අපුමාණා දෙක හැර ඉතිරි වෛතසික පනසය,

පුතාණික ඩම්යෝ තම—

ආරම්මණ පුරේජාත පුතාංශ තොලබන අවස්ථාවෙහි වූ, විපඤව විඥතයන් හා මනොධාතු නිකය යන නෙළෙස් චිතනයන් හැර ඉතිරි සිත් සසැත්තෑවය (76)

චෛතසික දෙපතසය, චිතතජ රූපයෝය, පුතිසඣ කමීජ රූපයෝය, බාතිර රූපයෝය, ආහාරජ රූපයෝය, සෘතූජ රූපයෝය,

අසංඥසත්ති කමීජ රූපයෝය,

පුවෘතති කමීජ රූපයෝග යන මොව්හුය.

වඤ්පුරේජාත පුතාය.

වඤ්පුරේජාත පුතාය ඩම්යෝ නම්:-

පුවෘතති කාලයෙහි- මධ්ාමායුෂ්ක වකබු, සොත, ඝාන, ජීව්හා කාය වස්තුය.

පුනිසකි ආදී පූවී පූවී චිතතයන් හා උපදනා හදය වසානුවය, නිරොධ සමාපත්තියෙන් නැගී සිටින අවසථා-වෙහි පූවීයෙහි එක් චිතතසෳණයක කාලයේ උපදනා හදයවාථු රූපය, මරණාසන්න කාලයෙහි චුනි චිතතයෙන් සනළොස් වන චිතනය හා උපදනා හදයවසානුවය, යන ඩමීයෝයි.

පුතොත්පහන වශයෙන් ලැබෙන බමයෝ නම්—

පුවෘතති කාලගෙහි පඤිවවොකාර භූමියෙහි උපදනාවූ මිඥන බාතු සතය, චෛතසික දෙපනසය.

පතාගික බම්ගෝ තම්—

චිතුවොකාර භූමියෙහි උපදනෘ අවසථාවෙහිවූ ලොහ**මූල** සිත් අටය,

මොහමූල සිත් දෙකය,

මනොවාරාවජානය,

මහා කුසල් සිත් අටය,

මහා කුයා සිත් අටය,

අරුපාවවර සින් දෙලොසග,

සොවාත් මාගී චිතතය හැර ලොකොතතර සිත් සතය, චෙෂ, ඉසසා, මච්ඡරිය, කුකාකුච්ච, අපුමාණවය හැර

අභිධමාණී පුදීපිකා

වෛතසික සසාළිසය යන පුවෘතත් පුතිසකි තාම-සකානියෝග, පඤාවවොකාර පුතිසකි පසලොස හා වෛතසික පත්තිසය, චිතතජරුප, පුතිසකි කම්ජරුප, බාහිරරූප, අහාරජ රූප, ඍතුජ රූප, අසංඥසත්ත කම්ජ රූප, පුවෘතති කම්ජ රූප යන මේ බම්යෝය.

පුරේජාත පුතාය පිළිබඳ විසජීනාවාර හෙවන් වීපී තුනෙකි.

1. විථිය.

අබාාහාතො ධමේමා අබාාහාතා ඩම්මාසා පුරෙජාත පච්චයෙන පච්චයො, ආරම්මණ පුරේජාතං, වඤ පුරේජාතං.

(අවාහකාන බමීය අවාහකාන ඩමීයට ආරමාණ පුරෙ ජාත වාඩු පුරෙජාන යන පුරේජාන පනාය ශක්ති දෙකෙන් පුනාය වේ)

මෙහි අවාහකාත බමීයට පුරේජාත පුතාය ශක්ති– ගෙන් උපකාර වන අවාහාකාත බම්ගෝ නම්–

වසුදුර්විඥතවයට පුතාසය වන වනීමාත රුපාරමමණය, ශුතෝ විඥනවයට පුතාසය වත වතීමාන ශබ්දරමමණය, ඝාන විඥනවයට පුතාස වන වනීමාත ගණිාරමමණය, ජීවහා විඥනවයට පුතාසය වන වනීමාත රෙසාරමමණය, කාය විඥනාවයට පුතාසය වන වනීමාත පොටය්බබා-රමමණය,

මනොඩාතු තුයට පුතාස වන වතීමාත පඤවාරමමණය, මහොචාරාවජජතය, කාමනියා ජවන තවග, හද රමමණ එකොළොසය යන මේ ධමීයන්ට පුතාස වන වතීමාන නිෂ්ඵතන රූප අටළොසය, දිබබවකබු කියා අභිඥවට පුතාය වන දූර, පුතිචඡනත, ස්නිග්ඛ සුකෘම වනීමාන රූපාරමෙණය,

දිබබ සොත කියා අභිඥවට පුතාය වන දූර පුතිචඡනතා– දී වූ වතීමාන ශබ්ද රමාණය යන බමීයෝ යි.

පු නෙනා නේ පනන වශයෙන් ලැබෙන අවාාකෘත ඛ්ෂීයෝ නම්—

කාම විපාක තෙවිත්සග,

කාමකිුයා එකොලොසග,

දිබබවකබු, දිබබසොත කියා අභිඥ දෙකය,

විරති තුය හා අපුමාණාවය හැර වෛතසික තෙතිසය, යන ළතොත්පනන ඩම්යෝ යි.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන ආරම්මණ, නිස්සය, පුරෙජාත, විපාසුතත, අතුම, අව්ගත ගන පුතා ශක්ති සය අතුරෙන් පුරේණාත ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්:

ආරම්මණ පුරෙජාතං

1. අරහා වකබුං අනිවවතො, දුකඛතො, අනතත-තො, විපස්සති.

(රහතන් වනත්සේ දෙනසම්පුසුකත මහා කියා කාමාවවර චිතනයෙන්, ඒ චිතනයට පූළීයෙහි හටගත් කමීජවූ වනීමාත චඤුපුසාද රූපය අරමුණු කරමින් අනිතාය, දුකඛය, අනාත්මය යයි විදශීනා කරන කල්හි, ඒ කාමාවවර විදශීනා කියා චිතනයන්ට චඤුපුසාද රූපය ආරමාණ පුරේජාත පුතාය ඉක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. සොතං, සාණං, ජීවිහං, කායං, රුපෙ, සදෙද, තනේ, රතෙ, පොට්ඨබේබ, වන්දුං අනිච්චතො, දුකාබතො, අනතතතො, විපස්සති. (රහතත් වහත්සේ කාමාවවර දෙනසම්පුයුක්ත මහා කියා චිතනයෙන් එයට පූළීයෙහි හටගත් කම්ජවූ වතීමාන සොතපුසාද රූපය, ඝානපුසාද රූපය, ජිවිහා පුසාද රූපය, කාහපුසාද රූපය යන රූපයෝද, වතුසමූටයානික වූ වතීමාන රූප, ශබ්ද, ගනි, රස, පොටය්බබ යන රූපයෝද, කමමසමූටයාන හදයවසතු රූපයද අරමුණු කරමිත් අනිතාය, දුකඛය, අනාත්මය යයි විදශීතා කරන කල්හි ඒ කාමාවවර විදශීනා කියා චිතනයන්ට ශෝතපුසාද,දීවූ ඒ රූපයෝ ආරමමණ පුරේජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

8 දිබෙබන චකබුනා රුපං පස්සති.

(රහතත් වහත්සේ දිබබවකබු කුියා අභිඥ චිතතයෙන් දූර, පුතිචඡතත, ස්නිශ්ධ, සූක්ෂ්ම රූපාරමමණය දක්නං කල්හි, පුරේජාතවූ ඒ රූපාරමමණය, දිබබවකබු කුියා අභිඥ චිතතයට ආරමමණ පුරේජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

4. දීබබාය සොත බාතුයා සදදං සුණාති.

(රහතන් වහන්සේ දිබබසොත කිුයා අභිඥ චිතනයෙන් දූර, පුනිචඡනන, ස්නිග්û, සුක්ෂ්ම ශබ්ද,රමමණය දක්නා කල්හි පුරේජාතවූ ඒ ශබ්ද,රමමණය, දිබබසොත කිුයා අභිඥ චිතනයට ආරමමණ පුරේජාත පුතායය ශක්කියෙන් උපකාර වේ.)

5. රුපාගතනං චකබු විඤඤ,ණසස පුරේජාත පව්චනෙන පව්චයො.

(පුරේජාතවූ වතීමාන රූපාරමමණය අරමූණු කරමත් වඤුර්විඥනය උපදනා කල්හි ඒ රූපායතනය වඤුර් විඥනයට ආරමමණ පුරේජාත පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

6. සඳද, යතනං, සොතවිඤඤ, ණසා පුරෙජාත පච්චයෙන පට්වයො. පුරේජාතවූ වනීමාන ශබ්දරමමය අරමුණු කරමින් ගොත විඤඤණය උපදනා කල්හි ඒ ශබ්දායතනය ගොත විඥනයට ආරම්මණ පුරේජාන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ

7. බණිායතනං ඝාණ විඤඤ ණසස පුරෙජාත පව්වයෙන පව්වයො.

(පුරේජාතවූ .වතීමාන ගඣාරමමණය අරමූණු කරමින් ඝාන විඤඤණය උපදනා කල්හි ඒ ගඣායතතය ඝාන විඥතයට ආරමමණ පුරේජාත පුතෳය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

8. රසාගතනං ජිව්හා වි*කැක*ුණසා පුරෙජාත පේවගෙන පම්වගො.

(පුරේජාතවූ චතීමාත රසාරම්මණය අරමුණු කරමින් ජීවිහා විකැකුණය උපදනා කල්හි ඒ රසායතනය ජිවිහා විඥානයට අාරම්මණ පුරේජාත පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

9, පොට්ඨබබායතනං කායවිඤඤ,ණසස පුරෙජාත පච්චsයන පට්චයෝ.

(පුරෙජාතවූ වතීමාන පඨවි, බතජෝ, වාසෝ සභාතා-තවූ පොට්ඨබබාරමමණය අරමුණු කරමින් කාය විඥනය උපදතා කල්හි ඒ පොට්ඨබබායතනය කායවිඥනයට ආරම්මණ පුරේජාත පුතාසය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.)

මෙසේ රහතත්වහත්සේ හේ මිදශීනා කුයා චිතතයෝද, ඒ විදශීතාවට අරමූණුවන පුරේජාත චකබුපුසාදදී රූපයෝද, කුයා අභිඥ චිතතවයද, එයට අරමූණු වත රූප ඩමීයයෝද, චකබුවිඤඤුණාදී පඤා විඤඤුණයෝද එයට අරමුණු වන රූපායතතාදී රූපධාමීයෝද අවහාකෘත ධමීයෝයි. මෙය ''අවහාකෘත ධමීයට ආරම්මණ පුරේජාත පුතාය ශක්තීයෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ. වත් පුරෙජාතං.

1. එකබායතනං එකබූවි*ඤ*ඤ ණිසා පුරෙජාත පච්චනයන පච්චයො.

(පුරේජාතවූ චඤුර් වසතුව හෙවත් චකඛායතනය චඤුර්විඥනයාගේ ඉපැද්මට වඤ්පුරේජාත පුතාය ශක්ති-යෙන් උපකාර වේ)

2. සොතායතනං සොතවිඤඤ ණසා පුරේජාත පච්චයෙන පච්චයො.

(පුරේජාතවූ ශොන වසතුව හෙවත් සොතාශතතය, ශොත විඥනයාගේ ඉපැද්මට වන්වුපරේජාත පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ)

8 ඝාණායතනං ඝාණ විඤඤාණසය පුරෙජාත පච්චයෙන පච්චයො.

(පුරේජාතවූ ඝාන වසතුව හෙවත් ඝානායතනය, ඝාන විඥනයාගේ ඉපැදීමට වන් පුරේජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

4. ජිවිහායතනං ජිවිහා වි*කැක*,ණසස පුරේජාත පට්වනෙන පව්වනෙ.

(පුරේජාතවූ ජිව්හා වස්තුව හෙවත් ජිව්හායතනය, ජිව්හා විඥනයාගේ ඉපැද්මට වැදු පුරේජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

5. කායායතනං කායවිඤඤ,ණසස පු 7ර්ජාත පච්චයෙන පච්ච 7යා.

(පුරේජාතවූ කායවසතුව හෙවත් කායායතතය, කාය විඥනයාගේ ඉපැද්මට වන් පුරේජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

·6. වංසු විපාකාබතාකතානං කිරියාබතාකතානං බනිතානං ප්රේක්ත පව්වියෙන පව්විණයා

414

(පූමී පූමී චිතනයන් හා උපදනා හෘදයවසතු රූපය, පශ්චිමවූ පඤුවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ, අරුප විපාක සතරය, මිපඤාව විඥනය යන තුදුස් වීපාක නාමසකානියන් හැර ඉතිරි දෙවිසි විපාක නාමසකානියන්ට හා විසි කුියා නාමසකානියන්ට පුරේජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අරුප විපෘක චිතනයෝ අවසතුකව හටගන්නාහ. මිපඤාව විඥනයෝ චඤුපුසෘදුදී වසතුත් නිශුය කොටගෙන උපදිති.

මෙසේ චක්ඛායතතාදීවූ වස්තූහු චක්ඛු විඥ නාදීවූ අවාංකෘත නාමස්කානියන්ට වානුපුරේජාත පතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම ''අවාංකෘත ඛමීයට පුරේජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

2 විථිය

අබාාකතො බමේමා කුසලසා බම්මසා පුරෙජාත පච්චයෙන පච්චයො-ආරමමණ පුරෙජාතං, වඤ්පුරෙ-ජාතං

(අවසාකෘත ඩම් කුසල ඩම්යට ආරමාණ පුරේජාත වැපු පුරේජාත යත පුරේජාත පුත්සය ශක්ති දෙකෙත් උපකාර වේ.)

ආරම්මණ පුරේජාත පතාය-

මෙහි කුසල ධම්යට ආරම්මණ පුරේජාන පුතාය. ශක්තියෙත් උපකාරවන **පුතාය ඩම්යෝ** නම්:

මහා කුසල් අටට පතාය වන වනීමාන නිෂ්ථනන රුප අට්ලොසය, දිබබවකබු කුසලාභිඥවට පතාය වන දුර පුනිචඡනතාදීවූ වනීමාන රුපාරමමණය,

දිබබසොත කුසලාභිඤඤවට පුතායා වන දූර පුතිචඡ– නතාදිවු වනීමාන ශබ්ද,රමමණය යන බමීගෝ යි.

අභිධමානී පුදීපිකා

පුගතාහත්පතන වශයෙන් ලැබෙන කුසල ධම්යෝ ංනම්– මහා කුසල් සිත් අටය,

දිබබවකාබු, දිබබසොත කුසලාභි*ඤ*ඤය, විරති අපුමාණායක් හැර වෛතසික තෙනිසය,

යන පුතෙසාත්පතන ධම්යෝයි.

මෙහිදි එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන ආරම්මණ, නිසසය, පුරෙසාන විපපසුතත, අපේ, අවිශන යන ශක්ති සය අතුරෙත් පුරෙජාන ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්:

1. සෙකබාවා පුථුජජනාවා චකබුං අනිච්චතො දුකඛතො, අනතතතො විපසසනති.

(ශෛක්ෂයන් වහන්සේ හෝ පෘථග්ජනයෝ හෝ වනීමාතවූ වඤපුපුසාද රූපය අරමුණු කරමින් අනිතාය, දුකාඛය ය, අනාභ්මය යයි මහා කුසල විතනයෙන් විදශීනා කරන කල්හි, විදශීනා කරන ඒ මහා කාමාච්චර කුසල යන්ට පුරේජාතවූ ඒ වඤපුපුසාද රූපය ආරම්මණ පුරේජාන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. සොතං, ඝාණං, ජිවිහං, භායං, රුපෙ, සදෙද, හණි, රසෙ, පොටඨබෙබ, වඤුං, අනිච්චතො, දුකඛතො අනතතනො විපසානති.

(ශෛඤා ගත් වහත්තේ හෝ පෘථග්ජනයෝ හෝ චතීමානවූ ශොතපුසාදය, ඝාතපුසාදය, ජිව්හාපුසාදය, කායපුතාදය චතුසමූටඨානික රූප, ශබ්ද, ගනි, රස, පොටයීබබ, කමමසමූටඨාන හදයවනු රූපය අරමූණු කරමත් අනිතාය, දුකඛයය, අනාත්මය යයි කාමාචවර කුසල් සිකින් විදශීනා කරන කල්හි ඒ විදශීනා කුසල විතනයන්ට ශොතපුසාදදී වූ අවාහකාත බමීයෝ අරමමණ පුරේජාන පුතාසය ශක්තිශෙන් උපකාර වේ.)

-416

3. දිබෙබන වකබූනා රුපං පසානති.

(ශෛකාෂ, පෘථන්ජන පුද්ගලයෝ දිබබවකබු කුසලා-භිකැකු චිතනගෙන් දූර පුනිචාඡනතාදීවූ වනීමාන රූපා රමමණය දක්නා කල්හි, ඒ කුසලාභිකැකු චිතනයන්ව චනීමාන රූපාරමමණය ආරම්මණ පුරේජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

4. දිබබාය සොත ධාතුයා සදදං සුණනති.

(ශෛක්ෂ, පෘථන්ජන පුද්ගලයෝ දිබබසොත කුසලා-තීඤඤ චිතතයෙන් දූර පුතිච්ඡනතාදීවූ වනීමාන ශබ්ද,-රමමණය අසන කල්හි ඒ කුසලාභිඤඤ චිතතයන්ට චතීමාත ශබ්ද,රමමණය පුරේජාත පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙසේ චකබුපුසාද,දීවූ අවාංකෘත ඩමීයෝ කාමාවචර මහා කුසලාභිඤඤ චිතතයන්ට ආරමාණ පුරේජාත ශක්තී ගෙන් පුතාසය වීම ''අවාංකෘත ඩමීය කුසල ඩමීයට පුරේජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වීම'' යයි කියනු ලැබේ.

වඤු පුරේජාත.

වතු කුසලානං බණිානං පුරේජාත පච්චයෙන පච්චයො.

(පුරේජාතවූ හදයවානු රූපය, පඤාවවොකාර භූමියෙහි උපදතා අවසථාවෙහි වූ, කුසල නාමසකාඣයත්ගේ ඉපදීමට චනු පුරේජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

මෙසේ අව**තාකෘත ධමීය කුසල ධමීයට පුරේජාත** පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.

3. විථිය

අබාහාතා ඩමො අතුසලසා ඩමාසා පුරෙජාත පච්චයෙන පච්චයො— ආරමාණ පුරෙජාතං, වඤ පුරෙජාතං.

14

අභිධමාණි පුදීපිකා

(අවසාකෘත ඛමීය අකුසල ඛමීයට අාරමමණ පුරේජාත, වන් පුරේජාත යන පුරේජාත පුතාය ශක්ති දෙකෙන් උපකාර වේ.)

ආරම්මණ පුරෙජාත.

මෙහි අකුසල ඛම්යට ආරමමණ පුරේජාත ශක්තියෙන් උපකාර වන අවාාකෘත පුතාය ඛම්යෝ තම්:

වතීමාන නිෂ්පතන රුප අට්ලොසය.

පුතොහාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අකුසල ධම්යෝ නම්:

අකුසල් සිත් දෙලොසය,

චෛතසික සත්විස්සය යන ධම්යෝයි.

මෙහි එක්චර සුදුසු පරිදි ලැබෙන ආරමමණාදීවූ පුතාය ශක්ති අටෙන් ආරමමණ පුරේජාත ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්:

1. එකබුං අසසාදෙති, අභිනඥති, තං ආරඛන රාගෝ උපපජරති, දිටසී උපපජරති, විවිකිචජා උපපජරති, උදබවවං උපපජරති, දෙමනසසං උපපජරති.

(චකුපුපුසාදය අරමූණුකොට ලොහමූල සොමනස සහගත සිනිත් ආසවාදනය කරත කල්හිද, සපුනික තාෂණා පුඛාන ලොහමූල සොමනස සහගත චිතතයෙන් සතුටු වන කල්හිද, ඒ චකුපුපුසාදය අරමූණු කරමින් රාගය උපදතා කල්හි රාගය පුඛාන ලොහමූල චිතතයටද, දිටසිය උපදනා කල්හි දිටසීගත සම්පුයුක්ත ලොහමූල චිතතයටද, විචිකිච්ඡා උපදනා කල්හි විචිකිච්ඡා සම්පුයුක්ත මොහමූල චිතතයටද, උදඛච්චය උපදනා කල්හි උදඛච්ච සම්පුයුක්ත මොහමූල චිතතයටද, දෙමනස උපදනා කල්හි පටිඝයම්පුයුක්ත දෙෂ මූල චිතතයටද ආරමාණ පුරේජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) 2. සොතං, ඝාණං, ජිවිහං, කායං, රුපෙ, සදෙද, ගණි, රසෙ, පොටඨබෙබ, වඤුං අසසාදෙකි, අභිනාඥති, තං ආරබහ රාගෝ උපපජරති, දිටසි උපපජරති, විවිකිච්ඡා උපපජරති, උදඩච්චං උපපජරති, දෙමනසසං උපපජරති.

(සොතපුසාදය, ඝාණපුසාදය, ජිව්හාපුසාදය, කාය-පුසාදය, රුප, ශබද, ගතා, රස, පොටස්බබ, හදයවසතුව අරමුණු කොටගෙන ආසවාදනය, අභිතඥනය කරත කල්හිද, එය අරහයා රාගය, දිටසීය, විචිකිච්ඡාව, උදධච්චය, දෙමතසසය උපදනා කල්හි ඒ සෝතපුසාදදී අවහාකෘත ධමීයෝ දෙලොස් අකුසල චිතතයන්ට ආරමමණ පුරේජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙසේ දෙළොස් අකුසල චිතනයන් විසින් අරමුණු කරනු ලබන්නාවූ කමමසමූටඨානවූ චකබුපුසාදය, සොත-පුසාදය, ඝානපුසාදය, ජිව්හාපුසාදය, කායපුසාදයද, චතුසමූටඨානික රූප, ශබ්ද, ගනි, රස, පොටඨබබ යන රූපයෝද, කමමසමූටඨාන හදයවන්දු රූපයද ඒ අකුසල චිතනයට පූවීයෙහි ඉපිද සමිතිපුංජනවූ වනීමාන අවාංකෘත ඩමීයෝයි. එසේහෙයින් ''අවාංකෘත ඩමීය අකුසල ඩමීයට ආරමමණ පුරේජාන පුනාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ" යයි කියනු ලැබේ.

වඤු පුරෙජාතං.

වඤ් අකුසලානං බණිානං පුරෙජාත පව්වයෙන පව්වයො.

(හදයවන්) රූපය අකුසලසකානියන්ට පුරේජාන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අකුසල නාමස්කනියන්ට වැළු පුරේජාත පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වන හදයවඤු රුපය නම්:

පඤාචවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහිවූ පශ්චිම පුශ්චිම දෙලොස් අකුසල චිතතයන්ට පුතාය වන වොටඨපන මනොචාරාවජානාදි පූමී පූමී චිතතයන් හා උපදතා හදය වස්තුවය,

අභිධමානී පුදීපිකා

මරණාසන්න අකුසල ජවන් පසට පුතාංයවන චුණි චිතනයෙන් සතලොස්වන චිතනය හා උපදනා හදය– වසනුවය යන පුතාංය ධාමීයෝ යි.

පුතොොත්පන්න වශයෙන් ලැබෙන අකුසල නාමසකානි. යෝ නම් පශ්චිම පශ්චිම වූ දෙලොස් අකුසල චිතතයෝයි.

මෙහිදී සුදුසු පරිදි එක්වර ලැබෙත නිසාසය, ආරම්මණ, ආරම්මණාඛිපති, ආරම්මණූපනිසාසය, පුරේජාත, විපප-සුතත, අපුම, අවිශත යන පුතාය ශක්ති අට අතුරෙත් පුරේජාත පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්,

වඤු අ**කුසලානං බ**ඣානං පුරෙජාත පව්වයෙන පච්චයො.

(යට දක්වනලද හදයවාදු රූපය, දෙලොස් අකුසල නාමස්කානියන්ට පුරේජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙසේ අවාහකාන බමීය අකුසල බමීයට ආරමාන පුරේජාන, වනු පුරේජාන යන පුතාය ශක්තිදෙකෙන් උපකාර වන බව දතයුතු.

11. පවඡාජාත පුතාය

තමා පසුව ඉපිද තමාට පෙර උපත් ධමීයට අනුබල දීමේ ශක්තියට පව්රාජාන ශක්තිශ යයි කියනු ලැබේ. එහෙයිත් නාම ධමීයන් වූ චිතත වෛතසික ධමීයෝ තමත්ට පෙර උපත් රුප ධමීයන්ගේ පැවැත්මට අනුබල දෙන හෙවත් උපකාර වන ශක්තියට පව්ජාජාන පුතාය ශයි කියති. කලින් හටහත් හසේ නොනැසී පැවැත්මට පසුව ඇතිවන ජලය, ඍතුව ආදිය උපකාර වන්නාක් මෙනි. පච්ඡාජාත පුතාය ශක්තිය ඇති ධමීයෝ නමා තාම ධමීයෝයි. එනම්: චිතන වෛතසික ධර්මයෝයි. ප්‍රතා කාත් පතන බර්ම වශයෙන් ලැබෙන්නේ රුප බර්ම-යෝයි. සතර අරුප තලයන්හි රූප හටනොගන්නා හෙයින් එහි පවත්නා තාම බර්මයන්ගේ පවුණාජාත පතායය ශක්තිය තොලැබේ. එසේම අසංඥසන්ති භූමියේද සිත් නූපදනා හෙයින් පවුණාජාත පුතාය ශක්තිය ලැබීමට තාම බර්මයෝ තැත. එබැවින් පවුණාජාත පතාය ශක්තිය ලැබෙන්නේ පඤාවවොකාර භවයෙහි පමණය.

මව් කුසෙහි පිළිසිඳ ගන්නා සත්තියන්ගේ පුතිසකි චිතතය උපදනා කල්හි, එහි උත්පාදඎණයෙහිදී ඇති වන්නේ කර්මජ රුප පමණය. එහෙයින් ඒ අවසථාවෙහි පවත්නා කය එකුජ කාය නම් වේ. පුතිසකි චිතතයාගේ ස්තිත්කාණගේදී, එහි උත්පාදකාණගේදී ඇතිවූ කමීජ රූප කලාපයන්ට ඇතුළත්වූ තේජෝ ධාතුව ස්විතිපුපේතවූ බැවිත් එයින් සෘතූජ රුප කලාපයෝද උපදවත්. එවිට පටිසඣ චිතතයාගේ සුවතිකාණයේදී කර්මජ රුප හා සෘතූජ රූප පවත්තා බැවින් එකල්හි පවත්නා කය ම්ජකාය නම් වේ පතිසකි විතතයට අතතුරුව පුථම භවාඞ්ග චිතතයාගේ පහළවීම සමගම චිතතජ රුපයෝද පහළවෙත්. එකල්හි පවත්නා කය, කාමීජ, සෘතුජ, චිතතජ යන තෙවැදුරුම් රුපකලාපයන්ගෙන් යුක්ත බැවින් එයට නිජ කාය යයි කියනු ලැබේ. යම් කලෙක මේ සිරුරෙහි ආහාරජ රූප කලාපයෝ හටගත්තේද එකල්හි කමම, චිතත, සෘතු, ආහාර යන සතර සමූට්ඨාන රූප කලාපයෝ ඇතිවන හෙයිත් ඒ කය වතුජ කාය නම්. රූපාවවර බුහ්ම ලොකගන්හි ආහරජ රුප නොලැබෙන හෙයින්, රුපී බුහ්මයින්ට ඇත්තේ නිර කාශයෙකි. අසංඥසන්තියෙහි ඇත්තේ කමීඊ රුප හා සෘතුජ රූප පමණක් බැවින් එහි ලැබෙන්නේ මිජ කායයෙකි.

රුපස්කණියත් හා නාමස්කණියත් පවත්තා පඤව වොකාර භවයෙහි පළමුව උපදනා රුපස්කණියත්ව පසුව උපදනා නාමස්කණියෝ මේ පවණජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්. එබැවින් පවණජාත පුතාය ශක්තිය ඇති නාම බර්මයෝ තම් අරුප විපාක සතර හැර පුළුම භවාඩිහාදීවූ පශ්විම පශ්විම වූ සිත් පස් අසූවය (85) එහි පුතොහාත්පනත වශයෙන් ලැබෙන්නේ පුතිසණි රුපයෝයි. මේ නාම බර්මයන්ගේ පවණජාත පුතාය ශක්තිය ලැබීමෙන් රුපසනතතිය නොබිදී පවතී.

පච්ඡාජාත පතාශ පිළිබඳ නිරාශිය. පච්ඡාජාත පතාශ වන බර්මයෝ නම්: අරුප විපාක සතර හැර පුථම හවඞ්ගාදී පශ්චිම පශ්චිමවූ සිත් පස් අසූවය.

චෛතසික දෙපතසය - යන තාම බර්මයෝයි.

පුතොොත්පනන වශයෙන් ලැබෙන බර්මයෝ තම

පතිසකි ආදී පූමී පූමී චිතතයත් හා ඉපිද සරිතියට පැමිණියාවූ එකජනාය, මජනාය, තිජනාය, චතුජනාය යත රූප බර්මයෝයි.

පුතානික ඩම්යෝ නම්-එකුත් අනු චිතතය, චෛතසික දෙපනසය, පශ්චිම පශ්චිම චිතතයත් හා උපදනා චිතතජ රුපයෝය, බාහිර රූපයෝය, ආහාරජ රූපයෝය, අසංඥසත්හි කර්මජ රූපයෝය, පුචෘතති කර්මජ රූපයෝය. යන මේ නාමරූප බර්මයෝයි. පශ්චාජාත පුතාය පිළිබඳ විසජීන වාර හෙවත් වීපි තුතෙකි.

1. විරිය.

කුසලො ධමේමා අබාහතයය ධම්මයය පවජාජාත පවචයෙන පවචයො.

(කුසල බර්මය අවාංකෘත බර්මයට පච්ඡාජාත පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.)

මෙහි අවහාකෘත බර්මයට පචඡාජාත පුතාය ශක්ති යෙන් උපකාර වන කුසල **ඩම්යෝ** නම් පඤිවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවස්ථාවෙහි වූ කුසල් සිත් එක්විස්සං, චෛතසික අටතිසය යන කුසල නාමසකානියෝය.

පුතොයාත්පන්න වශයෙත් ලැබෙන අවසාකෘත බර්මයෝ නම්: වොටය්පත, මතොවාරාවජජනාදී පූමී පූමී චිතතයන් හා ඉපිද සරිතියට පැමිණෙත තිජකාය, වතුජ කායයන්ට ඇතුළත් රූප බර්මයෝයි.

මෙහි අනුවාද වශයෙත්,

පමණජාතා කුසලාඛණිා පුරේජාතසය ඉමසය කායසය පමණජාත පව්වයෙන පව්වයො.

(පසුව පසුව උපදනා එක්විසි කුසල් සිත් හා අටතිස් වෛතසිකයෝ පූමී පූමී වූ වොටඪපන මනොවාරාවජජනාදී චිතනයත් හා ඉපිද සටිනිපුාප්තවූ නිජ, වතුජ ආදී පුහෙද වත්වූ මේ කයට පචඡාජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

කුසල් සිත් උපදතේ ජවත් සිත් වශගෙනි. පඤාවචාර චිතත වීපියක් වේ තම කුසල ජවතයට පූළීයෙහි උපදින්නේ චොටඪපත චිතතයයි. මතොචාර වීපියෙහි නම කුසල ජවනයට පූළීයෙහි මතොචාරාවජ්ජන චිතතය උපදී ඒ කුයා චිතතය සමග ඉපිද සමතිපාප්තවූ රූපයනට කුසල නාමසකානියෝ පචඡාජාත ශක්තියෙන් පතායවීඹ ''කුසල බමීය අවාාකෘත බමීයට පචඡාජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීම'' යයි කියනු ලැබේ.

2. විපිතු,

අකුසලො ධමේමා අඛාාඝාතයය ධම්මයය පවජාජාත පවචයෙන පවචයො.

(අකුසල නාමසකාඣයෝ අවහාකෘත **ඛමීයට පචඡාජාත** පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අවහාකෘත ධමීයට පවණාජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අකුසල ඩම්යෝ නම්, අකුසල් සිත් දෙලොස සහ වෛතසික සන්විස්සය පුනොාක්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවහාකෘත ධමීයෝ නම් වොටඨපන මතොචාරා-වජ්ජනාදී පූළී පූළී විතතයන් හා ඉපිද සමනියට පැමිණෙන තිජකාය, චතුජ කායයන්ට ඇතුළත් රුප ධම්යෝයි.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්,

පච්ඡාජාතා කුසලාඛණිා පුරෙජාතකක ඉමසස කායකක පච්ඡාජාත පච්චයෙන පච්චයො

(පසුව පසුව උපදනා දෙලොස් අකුසල් සිත් හා සත්විසි චෛතසිකයෝ, පූමී පූමී වූ වොටඨපන මතොචාරා-වජ්ජනාදී චිතතයත් හා ඉපිද සාමිතිළාප්ත වූ කිජ චතුජ ආදීවූ මේ කයට පචඡාජාත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.

3. විථිය.

අබාාකතො ධමමා අබාාකතසා ධම්මා පච්ඡා-ජාත පච්චයෙන පච්චයො.

(අවසංකෘත ධමීය අවසංකෘත **ධ**මීයට පචඡා**ජාන** පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

මෙහි අවාහකෘත ධමීයට පචඡාජාත පුතාග ශක්ති– යෙන් උපකාරවන අවාහානෘත ධම්යෝ නම්:

පතිසකි ආදී පූළී පූළී විතතයන් හා ඉපිද ස්වතිපාප්තවූ එකජ, මිජ, තිජ, වතුජ කායයන්ට පුතාය වන පණුවවො-කාර භූමියෙහි උපදනා අවස්ථාවෙහි වූ පුථම භවඞ්හාදී පශ්චිම පශ්චිම වූ විපාක සිත් දෙතිසය, කියා සිත් විස්සය, චෛතසික අටතිසය යන අවාංකෘත බ්මීයෝයි.

පුතොහාත්පන්න වශයෙත් ලැබෙන අවහාකෘත ධමීයෙ}ී තම්:

පතිසකි අංදී පූවී පූවී චිතතයත් හා ඉපිද සාපිතියට පැමිණි එකජ, මිජ, නිජ, චතුජ කායයන් වූ රූප බමීයෝ යි.

මෙහිදී එක්වර ලැබෙන පච්ඡාජාත, විපපයුතත, අත්, අවිශත යන පතාය ශකති සතරෙන් පච්ඡාජාත ශකතියම ලැබේ.

12. ආසෙවන පුතාය

පුතෙසාත්පතත ධමීය නැවත නැවත සේවතය කරත්තේය යන අනීයෙන්ද, පුතෙසාත්පතතයා විසින් තැවත තැවත සේවතය කරනු ලබන්නේය යන අනීයෙන්ද ආසේවන තම වේ. අනතුරුව උපදතා තමාගේ ජාතියට අයත් විතතය වඩා බලවත් කිරීමටත් තමාගේ සවභාවය ගැන්වීමටත් සමත් බව අංෂෙවන ශක්තිය අත්තේ ජවත් සිත්වලට පමණය. විපාක සිත් සවභාවයෙන්ම දුමීල හෙයින් එහි ආපෙවන ශක්තියක් නැත. ජවත් සිත්වලද, සමාන ජාතික වුවද, සමාන වෙදතා ඇති සිතක්ම විය යුතු. අන් වේදනාවකින් යුකත සිතකට ආසේවත පුතාය නොවේ.

කාමාවවර කුසල චිතතය තමාට අනතුරුව උපදතා වූ වේදනා වශයෙන් නොවෙනස්වූ කාමාවවර කුසල චිතතයට ආසෙවන පුතාය වේ.

අභිඛමානී පුදීපිකා

කාමාවවර ශූනසම්පුයුක්ත කුසල විතතයෝ වේදතා වශයෙන් තමන් හා සමාන වූ රුපාවවර, අරුපාවවර, ලෝකොතතර කුසල චිතතයන්ට ආසෙවන ශක්තියෙන් පුතාය වෙති.

රූපාවවර කුසලයෝ තමත් හා සමාන රූපාවවර කුසලයන්ටද, අරුපාවවර කුසලයෝ තමත් හා සමාන අරුපාවවර කුසලයන්ටද ආසේවන පුතාය වෙති.

ලෝකොතතර කුසල චිතතයට අනතුරුව නෘවත ලෝකොතතර කුසල චිතතයක් නූපදනා හෙයින් එහි ආසෙවන පුතායක් නැත.

අකුසල චිතතයෝ වේදනාදී වශයෙත් තමත් හා සමාන වූ අකුසල චිතතයත් ටම ආසේවන පුතාය වෙති.

කාමාවචර කියා චිතතයෝ වේදනාදී වශයෙත් තමන් හා සමාන වූ කාමාවචර කියා චිතතයන්ට ආසේවන පුතාය වෙති.

ඥතසම්පුයුක්ත කියා චිතතයෝ චේදනාදී වශයෙන් තමන් හා සමාන වූ රූපාවවර අරුපාවවර කියා චිතත– යන්ටද ආසේවන පුතාය වෙති.

රුපාවචර කුයා චිතතයෝ තමන් හා සමාන වූ රූපාවවර කුයා චිතතයන්ට ආසේවන පුතාය වෙති.

අරුපාවචර කුගා චිතතයෝ තමන් හා සමාන අරුපා– වවර කුගා චිතතයන්ට ආසේචන පුතාය වෙති.

කුසලාදී චිතතයත් අතුරෙන් ආසේවත පුතාය ලැබූ චිතතයෝ එය නොලැබූ චිතතයත්ට වඩා බලවත් වෙති.

ආජේවන පුතාය පිළිබඳ නුරාශිය.

ආසේවන පුතාය වන බර්මයෝ නම්—

මාගී ජවත, ඵල ජවත හැර පූළී පූළී වූ ලෞකික ජවනයෝ සත්සාළිස් දෙන සහ වෛතසික දෙපතසග.

පුතොාත්පනන වශයෙන් ලැබෙන බර්මයෝ නම්:

පුථම ජවත, ඵල ජවත හැර පශ්චිම පශ්චිම වූ ජවතයෝ එක්පතස් දෙන සහ වෛතසික දෙපතසය. පුතාන්තා බමීයෝ නම-

පුථම ජිවන වශයෙන් උපදනා එකුත් තිස් (29) කාම ජවනයෝ ය,

ආච්ජිතා චිතතවය ය.

විපාක සිත් සතිසය.

වෛතසික දෙපනස .

චිතත රුපයෝය.

පතිසකි කර්මජ රුපයෝය.

බාහිර රුපයෝය.

ආහාරජ රූපයෝය.

සෘතූජ රූපයෝය.

අසංඥසත්ඞ කර්මජ රූපයෝ ය.

යන බර්මයෝ යි.

ආසේවන පුතාය පිළිබඳ විඝර්ජනා වාර හෙවත් විථි තුනෙකි.

1. විමිග.

කුසලො ඩමේමා කුසලසා ඩම්මසා ආසෙවන පව්වයෙන පව්වයො.

(කුසල ධර්මය කුසල ධර්මයට ආසේවන පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

මෙහි කුසල ඛර්මයට ආසේවන පුතාසය ශක්කියෙන් උපකාර වන **කුසල ඛමීයෝ** නම්:

මහා කුසල විතීය ජවතයට පුතා¤ය වන පුඑම ජවනය ය. මහා කුසල තෘතිය ජවතයට පුතාය වන විතීය ජවනය ය.

මහා කුසල චතුර්ථ ජවනයට පුතාය වන තෘතිය ජවනයය.

මහා කුසල පස්වන ජවනයට පුතාය වන සතරවන ජවනය ය.

මහා කුසල සවන ජවනයට පුතාය වන පස්වන ජවනයය.

මහා කුසල සත්වන ජවනයට් පුතා¤ය වන සවන ජවනයය.

මහද්හත සොමනසස සහගත සිත් සතරට හා මාගී සොමනසස සිත් සොලොසට පුතාය වන නොනුහු, වොදත කෘතායවත් මහා කුසල පුථමවය ය.

මහද්ගත කුසල උපෙසාං සහගත සිත් පසට හා මාගී උපෙසාං සහගත සිත් සතරට පුතාය වන ගොතුභූ වොදන කෘතායවත් මහා කුසල තෘතීයවය ය.

සමාපතති චිතත වීපිත්හි පශ්චිම පශ්චිම මහද්ගත කුසලයන්ට පුතායෙවත පුළු පුළු සමාන වූ මහද්ගත කුසලයෝය යන පුතාය බර්මයෝ යි.

පුතෙ**තාන්පනන** වශයෙන් ලැබෙන කුසල <mark>ඩර්මයෝ</mark> නම්—

පුථම ජවනය හැර පශ්චිම පශ්චිම වූ මහා කුසල් අටය, මහන්ගත කුසල් නවයය, මාගී කුසල් සතරය ගත එක්විසි කුසලයෝ ය.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙත අනනනර, සමනනතර, උපනිසසය, ආසේවන, නාපුම්, විශත යන පුතාය ශක්ති සය අතුරෙත් ආසේවන ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්,

1. පුරිමා පුරිමා කුසලාඛණිා, පච්ඡිමානං, පච්ඡිමා-නං කුසලානං ඛණිානං ආසේවන පව්වියෙන පව්වයා. (පූළී පූළී වූ අනතිම ජවනය හැර සතළොස් ලෞකික කුසල තාමසකාකියෝ පශ්චිම පශ්චිම වූ පුථම ජවතය හැර එක්විසි කුසල ජවත තාමසකාකියන්ට ආසේවන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

2. අනුලොමං නොපුණුසස ආසෙවන පච්චිෂයන පච්චයො.

(සංසකාරාරමෙණික අනුලොම කෘතාවත් ශූනසම්පු-යුක්ත මහා කුසල චිතතය, නිළුණාරමමණික ගොතුභු කෘතාවත් මහා කුසල ශූනසම්පුහුක්ත සිත් සතරට ආසෙවන පුතාසය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

3. අනුලොමං වොදනසස ආසෙවන පවචනයන පවචයො.

(සංසකාරාරමමණික අනුලොම කෘතාවත් ඥනසම්පු-යුක්ත මහා කුසල චිතතය නිෂ්ාණාරමමණික වොදත කෘතාවත් මහා කුසල ඥතසම්පුයුක්ත සිත් සතරට ආසෙවත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

4. ගොතුභූ මහතසස ආසෙවන පව්වයෙන පව්වයෙ.

(නිළුණාරමාණික ගොනුභූ කෘතාවත් මහා කුසල ඥනසම්පුයුක්ත සිත් සතර සෝවාත් මාගී චිතතයට ආසේවන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

5. වොදනං මශනසස ආසෙවන පච්චයෙන පච්චයෙ.

(නිජීාණාරමමණික වොදන කෘතාවත් මහා කුසල ඥනසම්පුසුක්ත සිත් සතර උපරිම මාගීතුයට ආසෙවන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්)

මෙසේ කුසල ධමීය කුසල ධමීයට ආසෙවන පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

2. විථිය.

අකුසලො ඩමෙමා අකුසලසාය ඩමමසා ආසෙවන සචවයෙන පචවයො.

අභිධමානී පුදීපිකා

(අකුසල ඛමීය අකුසල ඛමීයට ආසෙවන පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අකුසල ධම්යට ආසෙවත පුතා ශක්තියෙන් උපකාරවන අකුසල ධම්යෝ නම්:

අනතිම ජවනය හැර පූමී පූමී වූ දෙළොස් අකුසල ජවනයෝ යි.

පුරතාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අකුසල ධමයෝ නම්:

පුථම ජවනය **හැර** පශ්චිම පශ්චිම වූ දෙලොස් අකුසල ජවනයෝ යි.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්-

පුරිමා පුරිමා අකුසලා බණිා පච්ඡිමානං පච්ඡිමානං අකුසලානං බණිානං ආසෙවන පච්චයෙන පච්චයො.

(පූළී පූළී වූ අනතිම ජවනය හැර දෙළොස් අකුසල ජවන නාමසකාකියෝ පශ්චිම පශ්චිම වූ පුථම ජවනය හැර දෙලොස් අකුසල ජවන නාමස්කාකියන්ට ආසෙවන පුතාස ශකතියෙන් උපකාර වෙත්.)

3, විථිය.

අබාාකතො ධමෙමා අබාාකත සාධිමම සා අාෂේවන පව්වයෙන පව්වයො.

(අවහාකෘත බමීය අවහාකෘත බමීයට ආසෙවන පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අවහාකෘත ධම්යට ආසෙවන පුතාසය ශකති– ගෙන් උපකාරවන අවහාකෘත ධිම්යෝ නම්:

පශ්චිම පශ්චිම වූ අට්ලොස් කියා ජවනයන්ට් පුතාය වන අනතිම ජවනය හැර පූළී පූළී වූ අට්ලොස් කියං ජවනයෝය. නොහොත්—

හසිතොත්පාද මහා කියා මිතීය ජවතයට් පුතාය වන පුථම ජවනය.

එම තූත්වන ජවනයට පුතාය වන මිනීය ජවනය.

එම සතරවන ජවතයට පුතාය වන තුන්වන ජවතය.

එම පස්වත ජවනයට පුතාය වන සතරවන ජවනය.

එම සවත ජවතයට පුතාය වන පස්වන ජවතය.

එම සත්වත ජවතයට පුතාය වන සවත ජවතය.

මහගාන කියා සොමනසස සහගත සිත් සතරට පතෳය මන ගොනුභූ කෘතාවත් මහා කියා පුථාවය ය.

මහගාන කියා උපෙකබා සහගත සිත් පසට පුතාග චන ගොනුභූ කෘතායවත් මහා කියා තෘතීයවය ය.

සමාපජජන විපිත්හි පශ්චිම පශ්චිම මහගාත කිුයා ජවනයත්ට පුතාය වන පූළු පූළු වූ මහගොත කිුයා ජවතයෝය.

පුතොහාන්පන්න වශයෙන් ලැබෙන අවසංකෘත ධම්යෝ නම්:

පුළුම ජවනය හැර පශ්චිම පශ්චිම කිුයා ජවන අට්ලොසය, නොහොත්–

හසිතොත්පාද මහා කියා චිතියාදී ජවනයෝ ය.

මහද්ගත කියා නවය යන අවාංකාත බම්යෝ යි.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙත අනහතර, සමනහතර, උපනිසාසය, ආසෙවන, නාෂුවී, විහත යන පතාසය ශකති සය අතුරෙත් ආසේවන පතාසය ශක්තිය ලැබේ

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්,

පුරිමා පුරිමා කිරියාබාාකතා බනිා පවජිමානං පවජමානං කිරියාබාාකතානං බනිානං අසෛවන පවවයෙන පවවයො. (පූළී පූලී වූ අටලොස් කියා ජවත නාමස්කනියෝ පශ්චිම පශ්චිම වූ අටලොස් කියා ජවන නාමස්කනියත්ට ආසෙවන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

කුසලාකුසල කියා ජවනයන් උපදනා චිතන වීපීන්. බැලීමෙන් මෙය පහසුවෙන් තේරුම් ගත හැකි වේ.

13. කම් පුතාය

කාමීය යනු වෙතනාවට තමෙකි. සියලුම එකුත් අනූ විතතයන්හි යෙදෙන, සබබවිතත සාඛාරණ වෛත-සිකයකි. යමකිසි අරමුණක් හෙන සිතක් උපදනා කල්හි, ඒ විතතයෙන් කරනු ලබන යම්කිසි කියාවෙක් වේ නම ඒ කියාව සිදුකිරීමට උපකාර වන පරිද්දෙන් අනිකුදු වෛතසික ඛර්මයන් උපදවා ගෙන මේ වෙතනා වෛත-සිකය ඒ සිතත් හා සමගම උපදී. එපමණක් නොව ඇතැම් විටෙක රූප ඛර්මයෝද උපදවයි. එහෙයින්, සහජාත රූපාරූප ඛර්මයනුත් උපදවාගෙන නොයෙක් කියාවත් කිරීමෙහි ශක්තියක් මේ කාමී නම්වූ වෙතනා වෛතසිකයට ඇති බව කියන ලදී.

තවද, නොයෙක් කුසලංකුසල කර්ම සිදුකිරීමේදී, ඒ විතතය හා සමග උපදනා වෙතනාව තමා උපදනා අවස්ථා වෙත් අනාහු අවස්ථාවක අනාගතයෙහි රූපාරූප බර්ම යන් උපදවයි. දනමය පුණාකර්මයක් සිදුකිරීමේදී කාමාවවර මහා කුසල් සිතක් උපදී. ඒ සිත හා සමගම ඒ දනමය පින්කම කිරීමට විතතපුයොගය හෙවත් උත්සාහ වත් කිරීම් වශයෙන් වෙනතා වෛතසිකය අනිකුදු වෛතසික බර්මයන් හා රූප බර්මයන්ද උපදවාගෙන උපදියි. එයින් දනමය පින්කම සිදුවේ. මෙහිදී ඒ සිත උපදින කෘණයෙහි සහජාතව උපදහා අනිකුදු රූපාරූප බර්මයන්ට කර්ම නම් වූ මේ වෙතනාව සහජාන කාමී පුතාශයෙන් උපකාර වේ. තවද, මේ කුසල වෙතතාව බලවත් වේ නම් අනාගතයේදී විපාක වශයෙන් නොගෙක් රුපාරූප බර්මයන් ඉපදවීමේ ශක්තියක් ද ඉතිරි කොට ඒ වෙතතාව නිරුදධ වේ. ඒ හේතුවෙන් මරණින් මතුං දෙව් මිනිස් සුගතියෙහි උපදතා කල්හි මේ වෙතනාවගේ අනාගත විපාක ශක්තිය වශයෙන් පටිසඣ විතනයද, කර්මජ රූප කලාපයෝද, පුවෘතති විපාකයෝ ද ඇතිවෙත්. මෙයට නානා කාෂණකි කාමී පුතාස යයි කියනු ලැබේ.

මෙසේ කර්ම පුතාය සහජාත කාම් පුතාය, නානාං *ක*ෙණික කාම් පුතාය ගයි විධ වේ.

තමා උපදනා කෙණෙහිම රුපාරුප බර්මයන් උපද වත වෙතතාව **සහජාත කම් පුතෳය වේ**.

තමා උපදතා අවස්ථාවෙන් අනාවේ අවස්ථාවක අනාගත ගෙහි රූපාරූප බර්මගන් උපදවන වෙතනාව නානා කාරෝකා කාෂි පුතාය වේ. නාතා කෘණ්ක කර්මය නම්වූ මේ අනීත වෙතතාව, පුතිසකි හවාඩාහාදී චිතතයන් හා කර්මජ රූපයන් හටගැනීමට හේතු වන බව දතයුතු.

කම් සුතාය පිළිබද නුරාශිය.

සහජාන කම් පුතාස වන බම්යෝ නම්-එකුත් අනූ විතනයෙහි ඇති වෙතතා එකුත් අනූවය.. සහජාන කම් පුතාසාගේ පුතොාන්පනනයෝ නම්-එකුත් අනූ විතනය. වෙතනාව හැර වෛතසික එක්පනසය විතනජ රූපයෝ ය පුතිසකි කර්මජ රූපයෝ ය, යන බර්මයෝ යි. සහජාන කම් පුනාසාගෝ පුතානික බම්යෝ තම-එකුත් අනූ විතතයෙහි ඇති වෙතනා එකුත් අනූවය බාහිර රූපයෝය ආහාරජ රූපයෝය අසංඥත්ති කර්මජ රූපයෝය පුවෘතති කර්මජ රූපයෝය යන මේ බර්මයෝයි. නානා කාරෝක කම් පුතාය වන ඩම්යෝ තම්-අතිතවූ කුසලංකුසල වෙතතාවෝ තෙතිස් දෙතය නානා කාරෝක කම් පුතායාගෝ පුතොාන්පනන-යෝ තම-

විපෘත සිත් සනිසය චෛතසික අටතිසය පුනිසකි කර්මජ රූපයෝය අසංඥසත්ති කර්මජ රූපයෝය පුවෘතති කර්මජ රූපයෝය යන මේ බර්මයෝයි.

නානා ඤණික කම් පුතායාගේ පුතානිකු ඩම්යෝ නම්-

කුසල් සිත් එක්විස්සය අකුසල් සිත් දෙලොසය කියා සිත් විස්සය වෛතසික දෙපනසය විතතජ රූපයෝය බාහිර රූපයෝය ආහාරජ රූපයෝය සෘතුජ රූපයෝය යන මේ ධම්යෝයි.

කමී පුතාය පිළිබඳ විසජීනා චාර හෙවත් වීථ සතකි.

1. විෂිය.

කුසලො ධමෙමා කුසලසා ධමමසා කමම පවවයෙන පවවයො.

(කුසල බමීය කුසල ඛමීයට **ක**මී පුතාගෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි කුසල ධම්යට කම් පුතායෙන් උපකාර වන කුසල ධම්යෝ නම්—

සම්පුයුකතසක නියත්ට පතෳය වන එක්විසි කුසල චිතතයන්හි ඇති වෙතනා එකුන් විස්සය.

පුතොන්පන්ත වශයෙන් ලැබෙන කුසල ඩම්යෝ තම්—

කුසල් සිත් එක්විත්සය.

වෙතතාව හැර වෛතසික සත්තිසය යන ධම්යෝයි.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදී ලැබෙන සහජාත, අඤඤ-මඤඤ, නිසසය, කමම, ආහාර, සමපසුතත, අනු, අවිගත යන පුතාය ශක්ති අට අතුරෙත් කමී පුතා ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශගෙන්—

කුසලා චෙතනා සමපයුතතකානං ඛණිනං කමම පච්චයෙන පච්චයෝ.

(එක්විසි කුසල චිතතයන්හි ඇති වෙතනා එකුත්විස්ස, කුසල් සිත් එක්විස්සට හා වෙතනාව හැර සත්තිස් වෛත සික බමී නම් වූ සීම්පුයුකතසකකියන්ට කමී පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

මෙය සහජාත කම් පුතාය වේ.

2. විපිය.

කුසලෙං ඩමෙමං අබාංකතසා ඩම්මසා කම්ම පව්වයෙන පව්වයෙ, සහජාතා නානාකබණිකා.

(කුසල බර්මය අවාසාකෘත බර්මයට සහජාත කර්ම පුතාය නානාකාණික කර්ම පුතාය යන කර්ම පුතාය ශක්ති දෙකෙන් උපකාර වේ.)

ඝහජාත කම් පුතාය.

මෙහි අවාසාකෘත බර්මයට සහජාත කර්ම පුතායෙන් උපකාර වන කුසල බම්යෝ නම්— චිතතජ රූපයන්ට පුතාය වත පඤාවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ එක්විසි කුසල චිතතයෙහි වෙතනා එක්විස්සය.

පු ෂතතාන් පහන වශයෙන් ලැබෙන අවසාකෘත ඛෂියෝ නම්—

කුසල චිතතජ රුපයෝයි.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙත ඝහජාත, නිසාය, කාමම, ආහාර, විපසයුතත, අපුම, අවිශත ගන පුතාය ශක්ති සත අතුරෙන් කාම් පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශනෙත්---

කුසලා චෙතනා චිතත සමුව්ඨානානං රුපානං **කමා** පව්වයෙන පව්වයො.

එක්විසි කුසල. චිතතයත්හි ඇති එක්විසි වෙතනාවෝ ඒ එක්විසි කුසල චිතතයත් හා සහජාත වූ චිතතජ රූපයන්ට සහජාත කර්ම පුතායෙන් උපකාර වේ.)

නානා ඎණික කම් පුතාය.

මෙහි අවහාකෘත ධර්මයට තාතා සාෂණ්ක කර්ම පුතාය යෙන් උපකාර වන **හුසල ඩ**ම්යෝ නම්—

එකුත් තිස් කුසල විපාකයන්ට හා කර්මජ රූපයන්ට පුතාය වන අතීත වූ එක්වියි කුසල වෙතනාවෝ යි.

එනම්:

අහෙතුක කුසල විපෘක, මහා විපෘත නෘමසකනිගන්ට හා කර්මජ රූපගන්ට පුතාෳය වන නිහේතුක උත්කෘෂට මහා කුසල වෙතනාවෝග.

අහේතුක කුසල විපාක ඥ හා විපුසුකත මහා විපාක නාමසකකණියන්ට හා කර්මජ රූපයන්ට පුතාය වන නිහේතුක ඔමක, විහේතුක උත්කෘෂට මහා කුසල වෙතනාවෝය. අහේතුක කුසල විපාක තාමස්කනියත්ට හා කමීජ රූපයත්ට පුතාය වන දවිහේතුක ඔමක මහා කුසල වෙතතාවෝය.

පුථම ධෘෘත විපෘක නාමස්කඣයන්ට හා කර්මජ ්රෑපයන්ට පුතෳය වන පුථමධාෘන කුසල වෙතනාවය.

විතීය බාහත විපාක තාමස්කනියන්ට හා කර්මජ රුපයන්ට පුතාය වන විතීය බාහත කුසල වෙතතාවය.

තෘතීය බාහන විපාක නාමස්කාඣයන්ට හා කර්මජ රූපයන්ට පුතාය වත තෘතියබාහත කුසල වෙතනාවය.

චතුම්බාහන විපාක තාමස්කානියත්ට හා කර්මජ රුප-යත්ට පුතාය වන චතුම්බාහන කුසල වෙතතාවය.

පඤාවමබාහා හි විපාක නාමස්කානියන්ට හා කමීජ රූප– ංශන්ට පුතාශ වන පඤාවමබාහ කුසල වෙතනාවය.

ආකාසානඤවාගතන විපාක නාමස්කනිශන්ට පුතෘශ මන ආකාසානඤවායතන කුසල වෙතනාවග.

විණැඤිණඤිවායතන විපාක නාමස්කනියන්ට පුතෳය එන විණැඤිණඤිවායතන කුසල වෙතතාවය.

අංකිඤාචඤඤයගතන විපාක නාමස්කානියන්ට පුකාය මන අංකිඤාචඤඤයගතන කුසල වෙතතාවය.

නෙවසණැඤතාසණැඤයතන විපාක නාමස්කනියන්ට පුතා ය වන නෙවසණැඤතාසණැඤයතන කුසල වෙත– තාවය.

සොතාපත්ති ඵල නාමස්කනියන්ට පුතාය වන සොතාපනතිමගග වෙතතාවය.

සකෘදගාම් ඵල තාමස්කඣයන්ට පුතෳය වන සකෘදගාමි මගා චෙතනාවය.

අතාගාම් ඵල නාමස්කඣශන්ට පුතාය වන අනාගාමි මගය වෙතනාවය. අර්හන් ඵල නාමස්කඣයන්ට පුතාෳය වන අර්හත් මගා වෙතනාවය යන පුතාෳය බර්මයෝයි.

පුතෙතාන්පන්න වශයෙන් ලැබෙන අවතාකෘත බර්මයෝ නම්-

එකුත්තිස් කුසල විපා**ක නාමස්ක**ඣයත් හා **කමීජ** රුපයෝය.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙත කාමම උපනිසිසය ශත පුතායය ශකති දෙකෙත් නානායමණික කම් පුතාය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්,

කුසලා වෙතනා විපාකානං බනානං කටතතාව රුපානං කමම පවවයෙන පවවයෙ.

(අතීතුවූ එක්විසි කුසල වෙතනාවෝ එකුත්තිස් කුසල විපෘක නාමසකාඣයත්ට හෘ කමීජ රූපයත්ටද නානාඤණෝක කමී පුතෳයරෙන් උපකාර වේ.)

8. විථිය.

කුසලො ඩමෙමා කුසලසාව අබාතසාව ඩම්මසා කමම පවවගෙන පවවගො.

(කුසල ඛමීය කුසලාවානකෘත **ඛමී**යට කමී පුතාය– ගෙන් උපකාර වේ.)

මෙති කුසලාවාහකෘත ධමීයට කමී පුතාය ශකතියෙන් උපකාරවන කුසල බමීය නම්:

සම්පුසුකතසකණියත්ට හා චිතතජ රූපයන්ට පුතාය වන පඤාවෝකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ එක්විසි කුසල චිතතයන්හි වෙතතාවය.

ප්තොහාන්පතත වශයෙන් ලැබෙන ගිමීයෝ නම්: සම්පුයුකතසකඣයන් හා චිතතජ රූපයෝ යි. මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන සහජාත, නිඟාය, කමම, ආහාර, අතුවී, අවිහත යන පුතාය ශකති සය අතුරෙන් කම් පුතාය ශකතිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙත්,

කුසලා චෙතනා සමපසුතතකානං බණිංනං චිතත සමූට්ඨානානඤා රුපානං කමම පවචයෙන පවචයා.

(පඤාවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවස්ථාවෙහිවූ එක්විසි කුසල චිතතයන්හි ඇති වෙතනාවෝ සම්පුයුකතසකා කියන්ට හා චිතතජ රූපයන්ටද කමම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

4. වීපී**ය**.

අකුසලො ධමෙමා අකුසලසස ධම්මසස කම්ම පව්වගෙන පච්ච #යා.

(අකුසල ධමීය අකුසල ධමීයට කමී පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අකුසල ධම්යට කම් පතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන **අකුසල ඩ**ම්යෝ නම්–

සම්පුයුකතසකානියත්ට පුතෳය වත දෙලොස් අකුසල වෙතුනාවෝය.

පුතෙතාන්පනත වශයෙත් ලැබෙන අකුසල ධම්යෝ තම්–

අකුසල් සිත් දෙලොසය,

වෙතතාව හැර වෛතසික සවිස්සය,

මෙනිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන සහජාත, අකැකැමකැකැ, නිසාග, කමම, ආහාර, සමපහුතත, අපුළු, අවිශත ගන පුතාංය ශක්ති අට අතුරෙත් **කම් පුතාංය** ශක්තිය ලැබේ. මෙහි අනුවාදය වශයෙන්-

අකුසලා චෙතනා සමපසුතතකානං බැකිානං කම්ම පච්චයෙන පච්චයො.

(දෙළොස් අකුසල් සිත්හි වෙතතාවෝ දෙලොස් අකුසල චිතතයන්ට හා චෙතනාව හැර ඉතිරි චෛතසික සවිස්සට කමී පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

5. වීඵය.

අකුසලො ඩමමො අබාාකතසය ඩමමසය කමම පච්චයෙන පච්චයො. සහජාතා නානාකබණ් කා.

(අකුසල ධමීය අවාසාකෘත ධමීයට සහජාත කාමං පුතාසය තානාකෂණික කම් පුතාසය යන පුතාසය ශක්ති-දෙකෙන් උපකාර වේ.)

අවාතකාත ධාමීයට සහජාත කම්ම පුතයෙ ශක්තියෙන් උපකාරවන අකුසල ධාමීශෝ නම්:

චිතතජ රූපයන්ට පුතාය වන පඤවවොකාර භූමියෙණි උපදනා අවසථාවෙහි වූ දෙලොස් අකුසල වෙතනාවෝ යි.

පුතොතාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවසාකෘත බම්යෝ නම් අකුසල චිතතජ රූපයෝ යි.

මෙහිදී එක්වර ලැබෙන සහජාත, නිසසය, කමම, ආහාර, විපසුතත, අපුම, අවිශත ගන පුතාය ශක්ති සත අතුරෙත් සහජාත කම ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවෘදය වශයෙන්:

අකුසලා චෙතනා චිතතසමුටඨානානං රුපානං කමම පවචයෙන පවචයො.

(දෙලොස් අකුසල චිතතයන්හි ඇති වෙතනාවෙ අකුසල චිතතජ රූපයන්ට සහජාත කමී පුතා¤ය ශක්ති– යෙන් උපකාර වේ.)

අවාහකෘත ඩමීයන්ට තානාක්ෂණික කම් පුතායයෙන් ආපකාරවන අකුසල ඩමීයෝ නම්:

අකුසල විපාක නාමසකාඣයන්ට හා කමීජ රූපයන්ට පුතායෙ වන දෙලොස් අකුසල වෙතතාවෝය.

පුතොහාක්පනක වශයෙත් ලැබෙන අවහාකෘත ඬමීයෝ තම්:

අකුසල විපාක තාමසකා කියන් හා කමීජ රූපයෝයි.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන කම්, උපතිශුය පුතාය ශක්ති දෙකිත් නානායාමණික කම් පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

අකුසලා වෙතනා විපාකානං බැඬානං කටතතාව රුපානං කමම පවවයෙන පවවයො.

(දෙලොස් අකුසල වෙතතාවෝ අකුසල විපාක තාමසකාකියත්ව හා කමීජ රූපයන්ට තානාකෘණික කමී පුතායයෙන් පුතාය වේ.)

46. **වි**පිය.

අතුසලො ධමෙමා අකුසලසාව අබාාකතසාව බමමසා කමම පවවයෙන පවවයො.

(අකුසල ඛ්ෂීය අකුසලාවහාකෘත ඛ්ෂීයට කමී <mark>පුතාය</mark> ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

මෙහිදී අකුසලාවාංකෘත ධමීයට කමී පුතායයෙන් උපකාර වන අකුසල ඩම්යෝ තම්:

සමපුයුක්තස්කනියත්ට හා විතනජ රූපයන්ට පුතාය මන පඤිවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවස්ථාවෙහි වූ දෙලොස් අකුසල වෙතතාවෝ ය. පුතෙ**තාන්පනන** වශයෙන් ලැබෙන අකුසලාවාංකෘත ඩමීයෝ නම්:

අකුසල් සිත් දෙලොසය,

වෙතනාව හැර වෛතසික සවිස්සය,

චිතතජ රූපයෝග,

මෙහිදී එක්වර ලැබෙන සහජාත, නිසාය, කමම, ආහාර, අපු, අවිශත යන පුතාය ශක්ති සයෙන් කම් පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

අකුසලා වෙතනා සමපසුතතකානං බණිානං විතත සමුට්ඨානානංච රුදානං කමම පවවයෙන පවවයො.

(පඤාවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ දෙළොස් අකුසල වෙතතාවෝ අකුසල් සිත් දෙළොසය, වෙතතාව හැර වෛතසික සවිස්සය යන සම්පුයුක්ත නාමස්කනියන්ට හා අකුසල චිතතජ රුපයන්ටද කමී පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

7. වීපීය,

අබාාකතො ඩමො, අබාාකතසා ඩමාසා කමා පචාගෙන පචාගො.

(අවසංකෘත ධමීය අවාහකෘත ධමීයට කමී පුතාසය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

1. පුවෘතති කාලයෙහි

පුවෘතති කාලයෙහි අවසාකෘත ධමීයට කමී පුතායය ශකතියෙන් උපකාරවන අවසාකෘත ධමීයෝ නම්—

සම්පුසුකත ස්කානියන්ට හා චිතතජ රූපයන්ටද පුතාය වන විපාක සින් සනිසය, කියාසින් විස්සය, යන මේ ධම්යන්ගේ වෙතනා වෝය.

පුතොහාත්පනන වශගෙන් ලැබෙන අවාහාකෘත ඛමීයෝ නම්—

වි**පෘකසිත්** සතිසීග,

කුයාසිත් විස්සය,

චෙතනාව හැර චෛතසික සත්තිසය,

යන සමපුයුකත නාමස්කඣයන් හා චිතතජ රුප– යෝයි.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන ඝහජාත, අඤඤාමඤඤා, නිසසය, කමම, විපාක, ආහාර, සමපයුක්ත, විපපසුතත, අපුුුුු, අවිහත යන පුතාය නවය අතුරෙන් කම් පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

2. පුන්ෂණි කාලයෙහි

පතිසනි කාලයෙහි අවාාකෘත බමීයට කමී පතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන අවාාකෘත බමීයෝ නම්:

සම්පුයුක්ත ස්කනියන්ටද, සම්පුයුක්ත ස්කනියන්ව හා කමීජ රූපයන්ටද පුතායවත පුතිසකි වෙතනා එකුන් විස්සය (19)

පුතොහාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවහාකෘත **ඛමී** යෝ නම්—

පුතිසඣ සිත් එකුන් විස්සය.

වෙතනාව හැර චෛතසික සූතිසය යන සම්පුයුක්ත ස්කනියන් හා කර්මජ රූපයෝයි.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන සහජාත, අඤඤ-මඤඤ නිසාසය, කමම, විපාක, ආහාර, සම්පුසුක්ත, විපුසුක්ත, අපු, අවිහත යන පුතාය ශක්ති දසය අතුරෙත් කම් පුතාය ශක්තිය ලැබේ. මෙහි අනුවාද වශයෙන්—

 1. විපාසාබාාකතා කිරියාබාකතා වෙතන සමපයුතතකානං බඣානං විතත සමුටඪානානංව රැපානං කමම පවවිෂයන පවවිෂයා.

(විපාක සිත් සනිසය, කියාසිත් විස්සය යන අවහාකෘත ඩර්මයත් ගේ වෙතනාවෝ, විපාක සිත් සනිසය, කියා සිත් විස්සය වෙතතාව සහිතවූ වෛතසික සත්තිසය යන සම්පුයුක්ත නාමස්කඣයත්ට හා චිතතජ රූපයන්ටද කණී පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. පටිසණිකඛණෙ විපාකාබාකතා වෙතනා සම්පුසුක්තකානං බණිානං කටතතාව රුපානං කම පවවයෙන පවවයො.

(පුතිසකිකාණයෙහිදි පුතිසකි වෙතනා එකුන් විසා. එම පුතිසකි සිත් එකුත් විස්සය, වෙතතාව හැර වෛතසික සූතිසය යන සම්පුසුක්ත නාමස්කනියන්ට හා කර්මජ රූපයන්ටද, කර්ම පුතා ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

3. චෙතනා වඤ්ඤා කම්ම පච්චයෙන පච්චයා..

(පතිසකිචිතතකාණයේදී පතිසකි විපාක චිතතයෙහි ඇති චෙතතාව හදය වන් රූපයට කර්ම පුතාය ශකති යෙන් උපකාර වේ.)

14. විපාක පුතාය

විපාසායෝ තම පැසීමට පැමිණියාවූ බර්මයෝයි. මේ විපාසා බර්මයෝ ඉතා සානතය. දනාදීවූ කුසල කියාවක් හෝ පාණඝාතාදීවූ අකුසල කියාවක් හෝ සිදුකිරීමට අසමළුග. මේ විපාසා විතත වෛතසිකයෝ අතීත කුසලාකුසල කර්මයන්ගේ විපාසා වශයෙන් උපදනා බර්මයෝය. එහෙයින්ම නිරුත්සාහ භාවයෙන් යුක්තය. නිරුත්සාහ භාවය නිසාම ශානතද වෙති. රහතන් වහන්සේ ගේ සිතු කෙලශ පුහාණය කරණකොටගෙන ශානතවේ.

හමුත් විපාක චිතතයන්ගේ ශානත භාවය නිරුත්සාහ භාවයෙන්ම සිදුවන්නකි. ශානතවූ ඒ විපාක චිතතයන් නිසා උපදනා චෛතසික ධර්මයෝද ශානත වෙති. සිත චෛතසිකයනට තමාගේ නිරුත්සාහ ශානත භාවය දෙන්නාක් මෙත් චෛතසිකයෝද, චිතතයට තමන්ගේ නිරුත්සාහ ශානත භාවය දෙනි. ශානතවූ මේ විපාක චිතතය නිසා උපදතාවූ රූපයෝද ශානත වෙති. එහෙයින් ඒ චිතතජ රූපයන්ට ශරීරය සෙළවීම ආදි කියාවත් සිදු කිරීමට ශක්තියක් නැත. එබැවින් විපාක ධර්මයෝ මිවුනොවුන්ට හා සහජාත ධර්මයන්ටද ශාන්ත භාවය ගැන්වීම වශයෙන් උපකාර වන ඉහයින් විපාක පුතාය බෙමීයෝ යයි කියනු ලැබේ.

විපාක පුතාය පිළිබද නුරාශිය

විපාක පුතාය වන ධර්මයෝ නම්—

ඔවුනොවුන්ටද, ඔවුනොවුන්ට හා විතතජරුප, පුති-සංකි කර්මජ රූපයන්ටද පුතාය වන විපාක සින් සනිසය. චෛතසික අටනිසය යන පුවෘත්ති පුතිසකි නාම-ස්කනියෝයි.

පුතොොක්පනන වශයෙන් ලැබෙන බර්මයෝ නම්—

ඔවුනොවුන්ගෙන් පුතාංග ලබන විපාක සින් සතිසග,

චෛතසික අටතිසය යන පු**වෘතති** පුතිසඣි තෘම– **ස්ක**ාඣයෝය

ඒ තාමස්කානියත් නිසා උපදනාවූ විඥප්ති රූප හැර චිතතජ රූපයෝය.

පුතිසඣි **කර්මජ රූප**යෝය යන බර්මයෝය

පුතානික ඩම්යෝ නම

කුසල්සිත් එක් විස්සය

අකුසල් සිත් දෙලොසය,

කුයා සිත් විස්සය,

වෛතසික දෙපනසය, යත නාමසකනියෝය.

ඒ නාම<mark>ස්ක</mark>නියන් නිසා උපදනා චිතන**ජ රුපයෝය**.

බාතිර රුපයෝය.

ආහාරජ රූපයෝය.

සෘතුජ රූපයෝය.

අසංඥසත්ති කර්මජ රූපයෝය.

පුවෘතති කර්මජ රූපයෝය. යන බර්මයෝය.

විපංක පුතාය පිළිබඳ විසජීනාවාර හෙවත් වීථ එකෙකි.

එතම:

අබාාකතො ඩමො අබාකාකතාස ඩමාස පවානෙ පවානෙ

(අවාහාකෘත බර්මය අවාහකෘත බර්මයට විපාක පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අවාහාකෘත ධමීයට විපාක පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වන අවාහාකාන ධමීයෝ නම්—

ඔවුනොවුත්ටද, ඔවුනොවුත්ට හා චිතතජ රූපයන්ටද පුතාවන විපාක සිත් සතිසය, චෛතසික අටතිසය යන අවයව නාමස්කානියෝයි.

පුතෙහාන්පහන වශයෙන් ලැබෙන අවහාකෘත බම්යෝ නම්—

විපාක සිත් සතිසය චෛතසික අටතිසය යන අවයව නාමස්කනියත් හා චිතතජ රුපයෝයි.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන සහජාත අඤඤ මඤඤ, නිසාකය, විපාක, සමපසුකත, විපපසුකත, අපු, අවිහත යන පුතාය ශක්ති අට අතුරෙන් විපාක පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්---

1. විපාකාබාංකතො එකො බහෝ තිණණනනං බනිංතං විතත සමුටඨානානඤව රුපානං විපාක පවවයෙන පවවයො.

(විපාක සිත් සතිසය චෛතසික අටතිසය යන අවාහ-කෘත ධර්මයන්හි ඇති සතර නාමස්කනියන් අතුරෙන් එක් නාමපකනියක් ඉතිරි නාමස්කනි තුතට හා චිතතජ රූපයන්ටද විපාක පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. තයො බණිා එකසා බණිසා විතත සමුටඨානා-නඤා රුපානං විපාක පවවයෙන පවවයො.

(විපාක සිත් සතිසය, චෛතසික අටතිසය යන අවාංකෘත බර්මයන්හි ඇති සතර නාමස්කනියන් අතුරෙන් නාමස්කනි තුනක් ඉතිරි එක් නාමස්කනියට හා චිතතජ රූපයන්ටද විපාක පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

3. වෙ බැකිා මිතතං බැකිානං චිතත් සවුට්ඨානා -නැඤි රුපානං විපාස පච්චයෙන පච්චයෝ.

(විපෘක සිත් සතිසය, චෛතසික අටතිසය යන අවහං-කෘත බර්මයත්හි ඇති සතර තාමස්කණ්ඩයත් අතුරෙන් නාමස්කතාධ දෙකක් ඉතිරි තාමස්කණ්ඩ දෙකට හා චිතතජ රූපයන්ටද විපෘක පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

පතිසංඛි කාලයෙහි වනාහි අවසාකෘත බර්මයට විපාක පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අවසාකෘත ඔමීයෝ නම්—

ඔවුනොවුන්වද, ඔවුනොවුන්ට හා කර්මප රූපයන්ටද පුතායවන පුතිසකි සිත් එකුන් විස්සය.

වෛතසික පත්තිසය යන අවයව වූ ද සමූහ වූ ද තාමං ස්කනාඥයෝයි. පුතොනත්පතන වශයෙන් ලැබෙන අවාාකෘත බම්යෝ නම්----

පුතිසකි සිත් එකුත් විස්සං

වෛතසික පත්තිසය යන අවයව නාමස්කානියන් හා කර්මජ රූපයෝද වෙත්.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන සහජාත, අඤඤ මඤඤ, නිභාග, විපාක, සම්පසුතත, විපපසුතත, අපපී අවිගත ගත පුතාංග ශක්ති අට අතුරෙන් විපාක පුතාංග ශක්තිය ලැබේ.

4. පටිසඣිකඛණෙ විපාහිඛාාහිතෝ එහිෝ ඛණෝ තිණණහතං ඛණානං හිටතතා ව රුපානං විපාහ පවවයෙන පවවයො

(පුතිසකිකාණයෙහි පුතිසකි විපාක සිත් එකුත් විස්සය, වෛතසික පත්තිසය යන අවාහාකෘත බර්මයන්හි ඇති සතර තාමස්කනියන් අතුරෙන් එක් නමස්කනියක් ඉතිරි තාමස්කනි තුනටද පුතිසකි කර්මජ රූපයන්ටද මිපාක පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

5. තයො බනිා එකසා බනිසා කටතතා ව රුපානං විපාක පව්වයෙන පව්වයො

පුතිසකිකාමණයෙහි පුත්සකි විපාක සින් එකුන් විස්සය, වෛතසික පන්නිසය යන අවහාකෘත බමීයන්ති ඇති සතර තාමස්කාකියන් අනුරෙන් තාමස්කාකි දෙකක් ඉතිරි නාමස්කාකි දෙකටද, පුතිසකි කර්මජ රූපයන්ටද විපාක පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්.)

(පුතිසකි කාලයෙහි පුතිසකි විපාක සින් එකුන් විස්සග, වෛතසික පන්තිසය යන අවාාකෘත ධර්මයන්හි ඇති සතර නාමස්කානායන් අතුරෙන් නාමස්කානා දෙකක් ඉතිරි නාමස්කානා දෙකටද, පුතිසකි කර්මජ රූපයන්ටද විපාක පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්)

7. බැකිා වඤුසස විපාක පච්චයෙන පච්චයො

(පුතිසකි**කාණ**යෙහිදී පුතිසකි විපාක චිතතයන් පිළිබඳ වූ සතර තාමස්කකියෝ හදය වන් රූපයට මිපාක පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

විපඤාච විඤඤණයෝය, පුතිසකි විපාක චිතතයෝය, අර්හත් චුති චිතතය, සතර අරුපාවචර චිතතයෝය යන විපාක චිතතයෝ චිතතජ රුප නුපදවත්.

අරූප විපාක චිතතයෝ පහළවන අරූප භූමියෙහි කිසිදු රූපයක් නැත.

15. ආහාර පුතාය

සත්තියා පිළිබඳ වූ තාමරූප බර්මයන්ගේ නැවත නැවත ඇතිවීමටද, පරම්පරා වශයෙන් වැඩීමටද, නොසිදී පැවැත්මටද උපකාර වන බර්මයන්ට **ආහාර පුතාපයෝයී** කියනු ලැබේ. උපත් සත්තියත්ගේ පැවැත්මටද උපදින්නට සිටිත සතියත්ට අනුගුහය පිණිසද මේ ආහාරයෝ බොහෝ සෙයින් උපකාර වෙත්. මෙසේ ආහාරයෝ බොහෝ සෙයින් උපකාර වෙත්. මෙසේ ආහාර පුතාසයෙන් උපකාර වන ආහාර නාමයෙන් හැඳින්වෙත බර්මයෝ සතර දෙනෙකි.

ළුනුම්:

- 1. කබලිකාරාහාරය
- 2. එසසාහාරය
- 3. මනොසකෙවතනාහාරය
- 4. විඤඤුණාහාරය යන බර්ම සතරය.

එයිත් කබලිකාරාහාරය සංඛාහතවූ ඕජාරූපය ඕජාසෝමක රූපකලාප උපදවමිත් සම්පූණී රූපකාශයටද උපස්ථමහක භාවයෙන් උපකාර වේ. චතුජකායද පාලනය කෙරේ. එසසාහාරය සුඛ, දුකඛ, උපෙකඛා යන වෙදනාතුය උපදවයි.

මනොසඤෝචනනාහාරය කාම, රූප, අරූප යන නිවිධ හවය ඇති කරයි.

විඤඤානාහාරය පුනිසකි නාමරූපයන් උපදවයි.

මෙයිත් කබලිකාරාහාරය, රුපාහාරයකි.

එසසාහාරය, මනොසඤොවතනාහාරය වි*ඤ*ඤැණා– හාරය යන නිවිධ අහොරයෝ නාමාහාරයෝදී

මේ නිවිධ තාමාහාරයෝ වෙදනාදිය ඇති කරමන් සත්තියා පිළිබඳ වූ සියලු නාමරූප ධර්මයන්නේ පරමපරා වශයෙන් පැවැත්මට උපස්ථමහක වේ. කර්මයෙන් ඇති කරන ලද කර්මජ රූපයන්නේ පරම්පරාව බොහෝ කලක් තොසිදී පැවැත්මට සෘතු ආහාර යන දෙදෙනානේ අනුගුහය ලැබිය යුතු— ඒ අනුගුහය නොලදහොත් සත්තියා මිය යන්නේය.

ම්ජාරූපය සංඛාහත වූ රූපාහාරය අඩාහන්මකා ම්ජාරූපය, බාහිර ම්ජාරූපය යයි විවිධ වේ. කබලී-කාරාහාරයෙහි හෙවත් අනුහව කළ ආහාරයෙහි ඕජා රූපය වශයෙන් හතයුත්තේ බාහිර සෘතූජ රූප කලාපයන්හි ඇති ඕජා රූපයයි. අධාහත්මක ඕජාරූපය නම සන්න ශරීරය පිළිබඳ වූ කර්ම විතත, සෘතු, ආහාර යන සතර සමූධෝන්ක රූප කලාපයන්හි ඇති ඕජා රූපයයි. මේ සියලු ඕජාරූපයෝම ශාරීරික වූ සියලු රූපයන්ටම උපස්ථමහනය කිරීම වශයෙන් පුතාහය වෙති. බාහිර ඕජාව සත්නි ශරීරයට පැමිණෙන්නට පෙර කර්මාදී පුතාහ තුතෙන් හටහන් ඕජා රූපයන්ගෙන් සත්නි ශරීරය පාලනය කරනු ලැබේ. බාහිර ඕජාව ශරීරගතවූ තැන් පටන්, ඒ බාහිර ඕජාවය, වනුසමූධයානික අධාහන්මක ඕජාවය යන සියල්ලෙන්ම ශරීරය පාලනය වේ ශාරීරිකාවූ රූප කලාපයන්ගෙන් එක් එක් රූප කලාපයක ඇති ඕජාරුපය ඒ කලාපයේ ඉතිරි රුපයන්ට හා අතා සියලු ශාරීරික රූපයන්ටද පුතාය වේ. රූපාහාර පුතායාගේ පුතොසාත්පන්තයන් වශයෙන් ගතයුත්තේ චනුසමුටයානික රූප කලාපයන්හි ඇති ඕජා රූපයෙන් අනා රූපයෝ පමණය.

එසසාහාරය - සත්තියෝ සපශී හේතුයෙන් ආරම්මණ රසය විඳ, ඒ වේදතා තමැති උපහොග පරිභොග රසය ආසවාදතය කරමින් එයට සතුටු වේමිත් සසරෙහි තොකලකිරී සිටී. එබැවින් සසර පැවැත්මට හෙවත් සකානියන්ගේ නොසිඳී පැවැත්මට මේ එසසාහාරය මහත්වූ උපකාරයෙකි.

මනොසකෙදවනනාහාරය – වෙතතා සංඛාහත කර්ම යෙන් භවයෙන් භවයට හෙමන් සත්තියෝ සසර සැරි සරති. වෙතතා නම් වූ කර්මය තැති කල්හි නැවත තැවත ඉපදීමක් ඇති තොවේ. එබැවින් තම තමන් පිළිබඳ වූ අධාහත්මක සකානි සත්තතියේ තොසිඳී පැවැත්මට මනොසඤාවතනාහාරය මහත් වූ උපකාර යෙකි

විඤඤ රෝහාරය - විඤඤ ණයාගේ උපකාරයෙන් අරමුණු දූන, ඒ අරමූණුවල සපශී, වෙදතා, වෙතනාදීන් උපදවාගෙන සසර සැරිසරමින් සකානියන්ගේ පරමපරාව නොසිඳ පැවැත්මට මේ විඤඤ ණාහාරය මහත් වූ උපකාරයෙකි.

ආහාර පුතාය පිළිබඳ නිරාශිය-

රුපාහාර පුතාය වශයෙන් ගනු ලබන්නේ කබලි– කාරාහාරය නම්වූ ආහාර පානයන්හි ඇත්තාවූ බාහිර ඕජාවය.

එහි **පුතොාන්පනන** වශයෙන් ලැබෙන්<mark>නේ</mark> ආහාර සමූට්ඨානික රූපයෝයි.

අභිධමානි පුදීපිකා

පතාන්ත බර්මයෝ නම්- එකුත් අනූ චිතතය, චෛතසික දෙපතසය, චිතතජ රූපයෝය, පුනිසන්බි කර්මජ රූපයෝය, බෘහිර රූපයෝය, සෘතූජ රූපයෝය, අසංඥසත්ති කර්මජ රූපයෝය, පුවෘතති කර්මජ රූපයෝය යන මොවිනුය.

තවත් කුමයකින්

රුපාහාර පුතාය ඩම්යෝ නම්:

අධාහත්ම සනතාතයෙහි වූ චතුසමූටඨානික ඕජාවය, බාහිර සෘතූජ ඕජාවය යන ඕජා බර්මයෝ ය,

පුතොාක්පනන වශයෙන් ලැබෙන බර්මයෝ නම්-

පුතායවන ඕජාවෙත් අතා වූ චතුසමූටඨානික රුපයෝය යන මේ බර්මයෝයි.

පතාන්ත බර්මයෝ නම- එකුත් අනූ චිතතය, චෛතසික දෙපතසය, බාහිර රුපයෝය යන මේ බර්මයෝ ය.

2. නාමාභාරය.

නාමාහාර පුතාය වන බර්මයෝ නම්-

ස්පශීය, චෙතනාවය, විඥනාය යත බම්යෝ තිදෙනය,

නාමාහාර පුතායාගේ පුතොත්පනනයෝ තම-

එකුත් අනු චිතතයෝය,

චෛතසික දෙපනසය,

චිතතජ රුපයෝය,

පුතිසැකි කර්මජ රුපයෝය යන ඛර්මයෝයි.

පුතානික බමීයෝ නම්-

බාහිර රූපයෝය, ආහාරජ රූපයෝය, සෘතූජ රූපයෝය, අසංඥසත්ති කර්මජ රූපයෝය, පුවෘත්ති කර්මජ රූපයෝය යන බර්මයෝය. ආහාර පුතාය පිළිබඳ විඝජීනාවාර හෙවත් වීම සතකි.

1. විථිය.

කුසලො ධමේමා කුසලසා ධම්මසා අාහාර පච්ච-යෙන පච්චයො.

(කුසල ඩර්මය කුසල ඩර්මයට ආහාර පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ)

කුසල බර්මයට ආහාර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන කුසල බම්යෝ නම්:

සම්පුයුක්ත සකා කියන්ට පුතාංය වන කුසල් සිත් එක් විස්සය, චෛතයික අටතිසය යන මොවුන් කෙරෙහි ඇති එසා, චෙතනා, විඤඤ රං යන නාමාහාර තිදෙතාය.

පුමතා හත් පහන වශයෙන් ලැබෙන කුසල බර්මයෝ තම:

කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන සම්පුයුක්ත සකණියෝයි

මෙහිදී සම්පුයුකත සකණියත්ට පුතාය වන නාමාභාර තුතෙත් එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබිය හැකි අනිපබි, සහජාත, අණැඤමඤඤ, නිසාය, කාමම, ආහාර, ඉංදිය, සම්පු-සුක්ත, අපුව, අවිශත යන පුතායය ශක්ති දසය අතුරෙත් ආහාර පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

කුසලා ආහාරා සම්පසුතතකානං ඛණිානං ආහාර පච්චයෙන පච්චයො.

(කුසල් සිත් එක්විස්සය, චෛතසික අටතිසය යන මේ කුසල බර්මයන්හි ඇති එසාස, චෙතනා, විඤඤෑණ යන කුසලාහාරයෝ තිදෙන, එම කුසල් සිත් එක්විස්සය, චෛතසික අටතිසා යන සම්පුයුක්ත තාමසාකානයන්ට ආහාර පුතාය ශකාතියෙන් උපකාර වෙත්) 2. විථිය.

කුසලො ධමෙමා අබාකතාසා ධමමසය ආහාර පට්වගෙන පට්වගො.

(කුසල බර්මය අවාහකෘත බර්මයට ආහාර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අවාහාකෘත බර්මයට ආහාර පුතාය ශකතියෙන් උපකාරවන **කුසල බාමීයෝ** නම්:

චිතතජ රූපයන්ට පුතාස වත පඤචවොකාර භූමියෙහි උපදතා අවස්ථාවෙහි වූ කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන මේ බර්මයන් කෙරෙහි ඇති එසස, වෙතනා, විඤඤා, ග සන තාමාහාර තිදෙනාය.

පුතොහා ක් පන්න වශයෙක් ලැබෙන අවහා කෘත බර්මයෝ නම් කුසල චිතතජ රුපයෝය.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන අධිපති, සහජාත, නිසාය, කමම, ආහාර, ඉංදිය, විපාසුතත, අංපී, අවිගත යන පුතාය ශක්ති නවය අතුරෙත් ආහාර පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

කුසලා ආහාරා විතත සමුටඨාතානං රැපානං ආහාර පච්චයෙන පච්චයො.

(කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතයික අටනිසය යන කුසල බර්මයන්හි ඇති එසා, වෙතනා, විඤඤාග යන කුසලාහාරයෝ තිදෙන, ඒ කුසල චිතත සමූටඨාත රූප-යත්ට ආහාර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙති.

3. විපිය

කුසලොධමෙමා කුසලසාව අබාංකතාසාව ඩම්මසා ආහාර පව්විෂයන පව්වියෝ.

(කුසල ධම්ය කුසලාවාහාකෘත ධම්යට දාහාර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

මෙහි කුසලාවාහාකෘත ධමීයට ආහාර පුතාය ශක්ති යෙත් උපකාර වන කුසල ධමීයෝ නම්:

සම්පුයුකත සකණියන්ට හා චිතතජ රූපයන්ට පුතාංග වන පඤාවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහි කුසල් සිත් එක්වීස්සය, වෛතසික අටතිසය යන මේ බර්මයන්ගේ ඇති ඵසස, වෙතනා, විඤඤා ණ යන තාමාහාර තුනය.

පුතොසාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන ධම්යෝ නම් කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන සම්පු– යුකන සකාකියන් හා චිතනජ රූපයෝ යි.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන අධිපති, ඝහාජත නිසාය, කමම, ආහාර, අපු අවිහත යන පුතාය ශක්ති සන අතුරෙන් ආහාර පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

කුසලා ආහාරා සමපයුතතකානං බැකිානං විතත සමුටඨානානඤිව රුපානං ආහාර පච්චයෙන පච්චයො.

(පඤාවවාකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අටනිසය යන මොවුන්නේ ඇති එසස, වෙනනා, විඤඤාණ යන කුසලාහාරයෝ තූත් දෙන සම්පුයුකත තාමසකාඣයන්ට හා කුසල විතතජ රූපයන්ටද ආහාර පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

4. විථිය

අකුසලො ශිමේමා අකුසලසා ශිම්මා අකුසල සාහාර පච්ච-යෙන පච්චනයා.

(අකුසල ධමීය අකුසල ධමීයට ආහාර පුතාය ශක්ති යෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අකුසල ධමීයට ආහාර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන අකුසල ඩම්යෝ නම්:

සම්පුයුක්ත සකාඣයත්ට පුතාංය වන අකුසල් සිත් දෙළොස චෛතසික සත්විස්ස යන මොවුන් කෙරෙහි ඇති එසා, චෙතනා, විඤඤාණ යන නාමාහාරයෝ තිදෙනාය. **පුවතාාත්පනන** වශයෙත් ලැබෙන අකුසල **ධම්යෝ** නම්:

අකුසල් සිත් දෙලොසග, වෛතසික සත්විස්ස ශන සම්පුයුක්ත සකනියෝය.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

අකුසලා ආහාරා සමපයුතතකානං බැඩානං ආහාර පවවයෙන පවවයො.

(අකුසල් සිත් දෙලොසය වෛතසික සන්විස්සය යන මොවුන් කෙරෙහි ඇති එසු, චෙතනා, විඤඤෑණ යන අකුසල නාමාහාරයෝ තිදෙන, සම්පුයුක්ත අකුසල නාම සකනියන්ට ආහාර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්)

ර, විථිය.

අකුසලො ඩමෙමා අබාාකතසය ඩමමසය ආහාර පට්වයෙන පච්චයො.

(අකුසල ඛමීය අවාහකෘත බමීයට ආහාර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

මෙහි අවාසාකෘත ධම්යට ආහාර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අකුසල ඩම්ගෝ නම්:

අකුසල් සීත් දෙලොසග, චෛතසික සත්විස්සග ශන අකුසල තාමසකාඣයත්හි ඇති එසා, චෙතනා, විඤඤාණ යන අකුසල නාමාහාරයෝ තිදෙනාය.

පුතොහා**න් පනන** වශයෙන් ලැබෙන අවසාකෘත ධම්යෝ නම්:

අකුසල චිතතජ රුපයෝ යි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

අකුසලා ආහාරා විතකසමුටඨානානං රුපානං අහාර පච්චනයන පච්චනයා. (අකුසල් සිත් දෙලොසය, චෛතසික සත්විස්සය යන අකුසල තාමසකානියන්හි ඇති එසා, චෙතනා, විඤඤාණ, යත අකුසල නාමාහාරයෝ තිදෙනා අකුසල චිතතජ රූපයන්ට ආහාර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

6. විපිය.

අකුසලො ධමේමා අකුසලසාව අබාාකතායාව ඩමමසා ආහාර පට්වයෙන පට්වයො.

(අකුසල ඛමීය අකුසලාවහාකෘත ඛ්මීයට ආහාර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අකුසලාවාංකෘත ධර්මයට අංහාර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අකුසල ධර්මයෝ නම:

අකුසල් සිත් දෙලොසය, චෛතසික සත්විස්සය යන අකුසල තාමසකානියන්හි ඇති එසා, වෙතනා, විඤඤුණ යන අකුසල නාමාහාරයෝ තිදෙනාය.

පුතොහාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අකුසලාවාසාකෘත බර්මයෝ නම්:

අකුසල් සිත් දෙලොසය, චෛතසික සත්විස්සය යන සම්පුයුක්තස්කඣයන් හා අකුසල චිතතජ රූපයෝයි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

අකුසලා ආහාරා සමපසුතතකානං බැකිානං විතත සමූට්යානානඤව රුපානං ආහාර පව්වයෙන පව්වයො.

(අකුසල් සින් දෙ, ලොසය, වෛතසික සන්විස්සය යන අකුසලසකානියන්හි ඇති එසාස, වෙතනා, විඤඤා, ණ යන ආහාරයෝ නිදෙන සම්පුයුක්ත අකුසල නාමසකානියන්ට හා අකුසල චිතතජ රූපයන්ටද ආහාර පුතාය ශක්ති-යෙන් උපකාර වෙන්)

8. විථිය.

අබාහාකතො ඩම්මමා අබාහාකතාය ඩම්මයා ආහාර පට්වයෙන පට්වයො. (අවාහාකෘත බර්මය, අවාහාකෘත බර්මයට ආහාර පතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

රුපාහාරයෙහි– අවාංකෘත බර්මයට අංහාර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අවාංකෘත බමීය නම්:

ඒක කලාපගතවූද, නාතා කලාපගතවූද, චතුසමූටඨාන රූපයන්ට පුතාය වන ඕජා රූපයයි.

පුතෙහාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවාහාකෘත බර්මයෝ නම්:

චතුසමූටඪානික රූපයෝයි.

මෙහිදී එක්වර ලැබෙන ආහාර, අපුුුුි, අවිහත, යන පුතාය ශක්ති තුනෙන් ආහාර පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

නාමාහාරෂෙහි-

පු**වෘතති කාලයෙහි** අවසාකෘත බමීයට ආහාර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අවසාකෘත **බමීයෝ** තම්:

සම්පුයුක්තසකානියන්ටද, සම්පුයුක්තසකානියන්ට හා චිතතජ රූපයන්ටද පුතාසය වන විපාක සින් සතිසය, කුයාසින් විස්සය, චෛතසික අටනිසය යන සම්පුයුක්ත-සකානියන්හි ඇති එසස, චෙතනා, විඤඤ ගෙ යන නාමාහාරයෝ නිදෙනාය.

පුතොතාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවසංකෘත ධම්යෝ නම්:

විපාක සිත්, සතිසග, නිුගා සිත් විස්සය, වෛතසික අටනිසය යන සම්පුයුක්තසකානියන් හා චිතතජ රූපයෝය.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන අධිපති, සහජාත, අඤඤාමඤඤ, නිසාය, කමම, විපාක, අාහාර, ඉංදිය: සමපසුතත, විපාසුතත, අතුම, අවිශත යන පුතාය ශක්ති දෙ, ලොස අතුරෙන් ආහාර පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

පුතිසඣ කාලයෙහි:

අවසංකෘත බර්මයට අංහාර පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වන අවසාකෘත බම්යෝ නම්:

සම්පුයුක්තසකා නියත්වද, සම්පුයුක්ත බර්මයන්ව හා කර්මජ රූපයන්වද පුතාස වන පුතිසකි] සිත් එකුන් විස්සෙහි හා චෛතසික පන්තිසෙහි ඇති එසස, චෛතනා, විඤඤෝණ, යන නාමාහාරයෝ තිදෙනාය.

පුතෙතාක්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවහාකෘත ධම්යෝ නම්:

පුතිසකි සිත් එකුන්විස්සය, වෛතසික පන්තිසය යන සම්පුයුක්තසකකියන් හා කර්මජ රූපයෝයි.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන සහජාත, අඤඤ-මඤඤ, නිසසය, කමම, විපාක, ආහංර, ඉංදිය, සමපසුතත, විපපසුතත, අපුම, අවිශත අන පුතාය ශක්ති එකොලොස අතුරෙන් ආහාර පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්:

1. විපාතාබාංකතා කිරියාබාංකතා අංහාරං සමපසුතතකානං බඣානං චිතතසමුටඨානානඤව රුපානං ආහාර පච්චයෙන පච්චයො.

(විපාක සින් සතිසය, කියා සිත් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන අවාංකෘත නාමස්කන්ඩයන් කෙරෙහි ඇති එසස, වේතනා, විඤඤාණ යන අංහංරයෝ තිදෙන සම්පුයුක්තසකානියන්ට හා චිතතජ රූපයන්ටද, අංහංර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

2. පරිසඣකඛණෙ විපාකාඛතාකතා ආහාරා සමපසුතකකානං ඛඣානං කටතතාව රුපානං ආහාර පවවයෙන පවවයො. (පුතිසකික්ෂණයෙහි, පුතිසකි විපාක සිත් එකුන් විස්සය, චෛතසික පන්තිසය යන අවාංකෘත නාමසකකි ගන්හි ඇති එසස, වෙනනා, විඤඤාණ යන නාමාහාරයෝ තිදෙන සම්පුසුකත සකකියන්ට හා කර්මජ රූපයන්ටද ආහාර පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වෙන්.)

3. කබලිංකාරො අංහාරො ඉමසා කායසා අාහාර පවට යෙන පවටයො.

(එක කලාපගතවූ ද, තාතා කලාපගතවූ ද, චතු-සමූට්ඨානික රූපකලාපයන්හි ඕජා රූපය එයින් අතාවූ චතුසමූට්ඨානික රූපයන්ට ආහාර පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

16. ඉණ්ඩය පුතාය

තමත් හා සම්බනි ධාමීයත්ට තමත් අයත් කෘතායෙහි තමත්ගේ සවභාවය ඉක්මවත්නට නොදී තමත්ට අනුකූල කරවත්තෘවූ බර්මගෝ ඉණිග බම්ගෝසි. ඉණ් ගනු කුසලංකුසලයන්ට නමෙකි ් ඉඤ නම්වූ කුසලංකුසල කමීය පුකාශ කරන අනිකෙත් ඉනියිග තම් වේ එසේම ඉනි තම්වූ කුසලාකුසල කර්මයෙන් නිපදවන ලද්දහුය ගත අතියෙත්ද ඉතිය තම් වේ. මෙයිත් පුඛාන වශයෙන් කර්මජ ඉඤිගගෝ ගැනෙති. තවද, ඉඤ යනු බුදුත් **ව**හත්සේට තමෙකි. ඉ*ත*ු තම් වූ බුදුත්වහත්සේ විසිත් දේශනය කරන ලද්දුහුය යන අළුියෙත්ද ඉඤිය තම් වේ. ඉඤ නම් වූ තථාගතයත් වහත්සේ විසිත් දක්තා ලද්දුහූග යත අනීයෙන්ද තථාගතයන් වහන්සේ විසින් සේවනය කරන ලද්දුහුග යන අහියෙන්ද ඉඤියයෝ නම වෙති. ඉන්දිය නාමයෙන් හැඳින්වෙන ඛර්මයෝ දෙවිස්සෙකි. මේ ධර්මයෝ තමත් ඇසුරුකරන තාම ධර්මයත්ද, තමත් හා එක්ව උපදතා තාමරුප බර්මයන්ද තමත්ට අනුකූල කරවමත් තමත්ගේ ඊශවරඟය දක්වති. ඉනිලය බමයන්ගේ මේ ඊශාරතාය ඒ හා සමබානි ඩර්මයන්ගේ ඉපදීමටද

උපකාර වේ. එසේ ඊශවරතියෙන් උපකාරවන ඛමීයන්ට ඉංදිය පුතාස ඩම්යෝ යයි කියනු ලැබේ. මේ දෙවිසි ඉංදිය ඛර්මයන් අතුරෙන් සනුරුදිය, පුරුෂෙරුදිය යන ඛර්ම දෙක හැර ඉනිරි විසි ඉංදිය ඛර්මයෝ ඉංදිය පුතාය ඩම් වශයෙන් සළකනු ලැබේ. මෙකී භාවරුපයන්ගේ ඊශවරතිය ඇත්තේ සනුලිභිහ පුරුෂලිභිහාදියට පමණය. අනා හේතුන්ගෙන් උපදනා රූපයන්ට සනු අංකාර, පුරුෂ ආකාරයන් ගැන්වීමට මේ භාවරුපයෝ සමන්ය අනා හේතුන්ගෙන් හටගන්නා රූපයෝ ඒ භාවරුපයන්ට අනුකූලව සනු පුරුෂ ආකාරයන් ගත්නා බැවින් ඒ ඛමී දෙක ඉන්දියයෝ නම් වෙති. නමුත් මේ ඉත්හදිය පුරුෂෙන්දිය යන භාවරූප දෙකෙහි පුතාය ඛර්මයන්ට තිබියයුතු ජනක ශක්තිය හෝ, උපස්ථමහක ශක්තිය හෝ අනුපාලක ශක්තිය හෝ නැති හෙයින් ඒ ඛර්ම දෙක පුතාය ඛර්ම වශයෙන් සලකනු නොලැබේ.

ඉංජිය පතාය ඩම්ගෝ, සහජාතිජ්ය පතාය ඩමීය, පුරෙජාතිජිය පතාය ඩමීය, රූප ඒමිතෙජ්ය පතාය ඔමීය යයි තෙවැදැරුම වේ තමත් හා එක්වර උපදනා ධර්මයත්ට පතායවත අරුප ඉංජිය ඩමයෝ සහජාතිජිය පතාය ඩම්යෝමී. තමත් පළමු ඉපිද, පසුව උපදනා පඤා විඥනයත්ට පතාය වන පසාදරූප බර්මයෝ පුරේ-ජාතිජිය පතාය ඩම්යෝමී. ඒමතෝජීය රූපය, රූප ජීවිතෝජීය පතාය ඩම්යෝමී. මේ රූප ඒමතෝජීය, ඉංජීය භාවයෙන් පතාය වන්නේ සහජාත රූපයන්ටය.

ඉණිග පුතාග පිළිබඳ හිරාශිය:

1. සහජාතිශ්දීය පූතාය වන ඩම්යෝ නම්: ඒවිතෙඤි ය ය, චිතතය ය, වෙදනාවය, ශුදධාවය, වීයා ී ය, සමෘතිය ය, එකාගුතාවය, පුඥුවය යන තාමෙඤිය ධම්යෝ අටදෙනය.

පුහතා නේපනන වශයෙන් ලැබෙන ඩර්මයෝ නම්: එකුත් අනූ චිතනය ය, වෛතසික දෙපනසය, චිතකජ රූපයෝ ය, පුනිසකි කර්මජ රූපයෝ ය යන ධම්යෝය. පතාත්ක ඩම්යෝ තම: බාහිර රූපයෝ ය, ආහාරජ රූපයෝ ය, ඍතුජ රූපයෝය, අසංඥසත්භා කර්මජ රූපයෝය, පුවෘතති කමීජ රූපයෝය යන බර්මයෝය.

2. පුරෙජාතිශ්‍රීය පුතාය වන ඔම්යෝ නම්: මධාමං යුෂ්ක හෙවත් පුළුම අනීත භවාඞ්ගය හා උපදිනා චඤුර් වසානුවය, ශොත වසානුවය, සාණ වසානුවය, ජීවිහා වසානුවය, කාය වසානුවය යන පුසාද වස්තු පසය.

පුතොහා**න්පනන ව**ශයෙන් ලැබෙත ධර්මයෝ නම්: විපඤාව විඥනයෝ ය, සබබවිතන සාඛාරණ වෛතසිකා සතය යන ධර්මයෝ ය.

පුතා නිසා ඩම්යෝ නම්: විපඤචවිඥනයන් හැර ඉතිරි එකුන් අසූ චිතනය ය, චෛතසික දෙපනසය, චිතනජ රූපයෝය, පුතිසකි කර්මජ රූපයෝය, බාහිර රූපයෝය, ආහාරජ රූපයෝය, ඍතුජ රූපයෝය, අසංඥසන්නි කර්මජ රූපයෝය, පුවෘතති කර්මජ රූපයෝය යන බර්මයෝය.

3. රැප ජීවිතිඥිය ප්‍රතාය වන ධම්යෝ තම්: ප්‍රවෘත්ති ප්‍රතිසාධි වශයෙන් සියලු රුප ජීවිතෙඤිය ධර්මයෝය.

පුතෙහා ක් පනන වශයෙන් ලැබෙන ධම්යෝ නම්: රූප ජීවිතෙ සියගෙන් අතාවු කර්මජ කලාපගත රූපයෝය.

පතාන්ත බම්යෝ නම්: එකුත් අනු චිතතයය, චෛත සික දෙපතසය, චිතතජ රූපයෝ ය, බාහිර රූපයෝ ය, ආහාරජ රූපයෝ ය, ඍතුජ රූපයෝ ය, පුනිසකි කර්මජ රූප, අසංඥසත්ත කර්මජ රූප, පුවෘත්ති කර්මජ රූප යත රූපයන්ට අයක්වූ ජීවිතෙන්දිය රූපයෝය යන මේ බර්මයෝය.

ඉංදිය සුතාංග පිළිබද විසජීනා වාර හෙවත් වීපි සතකි.

1. 280.

කුසලො ධමේමා කුසලසා ධම්මසා ඉංදිය පච්චයෙන පච්චයො.

(කුසල බර්මය කුසල බර්මයට ඉන්දිය පුතා3ය ශක්ති යෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි කුසල බර්මයට ඉන්දිය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන කුසල බම්යෝ නම්: සම්පුයුක්ත සකනියන්ට පුතාය වන එක්විසි කුසල් සිත්හි ඇති, ජීවිත, චිතත, වෙදනා, සදධා, විරිය, සනි, එකාශානා, පඤඤ යන තාමෙන්දිය බර්මයෝ අට දෙනය.

පුතොහා**න්පනන** වශයෙන් ලැබෙන ධර්මයෝ නම් කුසල නාමසකානියෝ යි.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙත හෝතු, අධිපති, සහජාත, අඤඤ මඤඤ, නිසාසය, ආහාර, ඉංදිය, ධාාන මහන, සම්පසුතත, අපුළු, අවිනත යන පුතාය ශක්ති දෙලොස අතුරෙන් ඉංදිය ශක්තිය ලැබේ

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

කුසලා ඉණියා සමපසුනතකානං බැකිානං ඉණිය පවචයෙන පවචයො.

(එක්විසි කුසල චිතතයත්හි ඇති ජීවිත, චිතත, වෙදතා, සදධා, විරිය, සති, එකගාතා, පඤඤ යත ඉඤිය ඩර්මයෝ අටදෙන සම්පුයුක්ත කුසල නාමස්කණියන්ට ඉඤිය පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්.)

2. විපිය.

කුසලො ඩමෙමා අබාාකතසා ඩමමසා ඉංදිය පචව යෙන පචවයෝ

කුසල ඛමීය අවහාකෘත ඛමීයට ඉන්දිය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) මෙහි අවහාකාත ධම්යට ඉන්දිය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන **බාසල ධාමීයෝ** නම්:

විතතජ රූපයන්ට පුතාය වන පඤවවොකාර භූමි-යෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ කුසල් සිත් එක්විස්සෙහි වූ ජීවිත, චිතත, වෙදනා, සදබා, විරිය, සනි, එකුගුනතා, පඤඤෑ යන නාමෙන්දිය ඩම්යෝ අට දෙනය.

පුතෙනාක්පහන වශයෙන් ලැබෙන අවානකාත ධම්යෝ නම්: කුසල චිතනජ රූපයෝ ය.

මෙහිදී හෝතු, අධිපති, සහජාත, අයැයැමයැයැ, නිසාය, ආහාර, ඉංදිය, ඣාන, මහග, විපාසුතත, අපු, අවහත යන පුතාය ශක්ති දෙලොස අතුරෙත් ඉංදිය පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

කුසලා ඉන්දියා විතත සමුවඪානානං රුපානං ඉණිය පචවයෙන පචවයො.

(එක්විසි කුසල් සිත්හි ඇති ජීවිත, චිතත අංදී වූ කුසල ඉඤිය ධම්යෝ අටදෙන කුසල චිතතජ රුපශන්ට ඉඤිය පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

8. විථිය

කුසලො ඩමෙමා කුඝලසාව අබාංකතසාව ඩම්මසා ඉණිය පවවයෙන පවවයො.

(කුසල ඛමීය කුසලාවාංකෘත ඛමීයට් ඉන්දිය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි කුසලාවාංකෘත බර්මයට ඉන්දිය පුතාය ශක්ති-නෙත් උපකාරවන කුසල බම්ෂයෝ නම්:

සම්පුයුකත සකාඣයන්ට හා චිතතජ රූපයන්ට පුතෳය වන එක්විසි කුසල චිතතයන්හි ඇති ජීවිත චිතතාදීවූ කුසල ඉාසිය බමීයෝ අටදෙනය,

පුතොංන්පනන වශයෙන් ලැබෙන කුසලාවාහාකෘත ධුමීයෝ නම්:

සම්පුයුක්ත ස්කනියත් හා කුසල චිතතජ රුපයෝ ය.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන හෝතු, අධිපති, සහජාත, අඤඤමඤඤ, නිසාසය, ආහාර, ඉංදිය, ඣාන, මහග, අපු, අවිගත යත පුතාය ශක්තික් අතුරෙත් ඉංදිය පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

කුසලා ඉණියා සම්පසුතතකානං බඣානං චිතත සමූටඨානානඤව රුපානං ඉණිය පවවයෙන පවවයො

(එක්විසි කුසල් සිත්හි ඈති ජීවිත චිතත, ආදීවූ කුසල ඉන්දිය ඩමීයෝ අටදෙන සම්පුසුත්ත කුසල නාමස්කනියත්ට හා කුසල චිතතජ රූපයන්ටද ඉන්දිය පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වෙති.

4 විපිය

අකුසලො ධමෙමා අකුලසස ධිමමසස ඉණිය පච්ච-යෙන පච්චයො

(අකුසල ධමීය අකුසල ධමීයට ඉන්දිය පුත¤ය ශක්ති යෙන් උපකාර වේ)

මෙහි අකුසල ධමීයන්ට ඉන්දිය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාරවන **අකුසල ධ**මීයෝ නම්: සම්පුයුක්ත අකුසල තාමස්කානියන්ට පුතාසවන දෙ.ලොස් අකුසල් සිත්හි ඇති, ජීවිත, විතත, වෙදනා, විරිය, එකාශාශතා යන අකුසල ඉන්දිය ධමීයෝ පස්දෙනය.

පුතොහාක්පන්න වශයෙන් ලැබෙන අකුසල බර්මයෝ තම් සම්පුයුක්ත අකුසල තාමස්කනියෝයි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

අකුසලා ඉංදියා සම්පසුකතකානං බණිානං ඉන්දිය පව්වනයන පච්චයො. (දෙලොස් අකුසල් සික්හි ඇති පීවිත, විතත, වෙදනා, විරිශ, එකාශාශතා යන අකුසල ඉඤිය බර්මයෝ පස්දෙත සම්පුයුක්ත අකුසල තාමස්කණියන්ට ඉන්දීය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

5. විපිය

අකුසලො ධමේමා අබ∞ාකතාසය ධම්මසය ඉරදිය පච්චයෙන පච්චයො.

(අකුසල බර්මය අවාහාකෘත බර්මයට ඉන්දීය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අවාහාකෘත බර්මයට ඉත්දීය පුතාගය ශක්තියෙන් "උපකාරවන **අණුසල බම්යෝ** නම්:

දෙලොස් අකුසල් සිත්හි ඇති ජීවි**ත, විතත, වෙදනා,** විරිය, එකහගතා යන අකුසල ඉන්දිය බර්මයෝයි.

පුතෙහා **ක්පනන** වශයෙත් ලැබෙන අවහා කෘත ධෂීයෝ නම්:

අකුසල චිතතජ රූපයෝයි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

අකු පලා ඉණියියා චිතත සමුටඨානානං රුපානං ඉණිය පච්චයෙන පච්චයො.

(දෙලොස් අකුසල් සිත්හි ඇති ජීවිත, විතත, වෙදනා, විරිශ, එකානාතා, යන අකුසල ඉන්දිය ධර්ම පස අකුසල චිතතජ රූපයන්ට ඉන්දිය පුතාය ශක්ති-යෙන් උපකාර වෙත්.)

්. වීමිය.

අකුසලො ඩමෙමා අකුසලසාව අබාාකතසාව ඩමමසා ඉණිය පට්වයෙන පට්වනයා.

(අකුසල බර්මය අකුසලාවාහාකෘත බර්මයට ඉංදිය පුතාසය ශක්තිතෛ් උපකාර වේ.) මෙහි අකුසලාවාකෘත ධර්මයට ඉඤිය පුතාය. ශක්තියෙන් උපකාරවන අකුසල ධර්මයෝ නම්:

දෙ. ලොස් අකුසල් සිත්හි ඇති ජීවිත, විතත, වෙදනා, විරිය, එඹාගගතායන අකු සල ඉණිය බර්මයෝ පස්දෙකය.

පුතෙතාක්පනන වශයෙන් ලැබෙන අකුසලාවතාකෘත බර්මයෝ තම:

සම්පුයුක්ත අකුසල නාමස්කණියත් හා චිතතජ රූප යෝයි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

අකුසලා ඉංදියා සමපයුතතකානං බැකිානං චිතත. සමුටඪානානඤා රුපානං ඉංදිය පච්චයෙන පච්චයො.

(දළොස් අකුසල් සිත්හි ඇති, ඒවිත, විතත, වෙදනා, විරිය, එකගානා යන අකුසල ඉන්දිය ධම්යෝ පස්දෙන සම්පුයුක්ත අකුසල නාමස්කනායන්ට හා අකුසල චිතතජ රූපයන්ටද ඉන්දිය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

7. විථිය.

අබාාකතො ඩමො අබාාකතසා ඩමාසා ඉංදිය පවාගෙන පවාගො.

අවාහාකෘත ධම්යට ඉාළිය පුතාසය ශකත්යෙන් උපකාර වන අවාහාකා ධම්යෝ නම්:

සම්පුයුක්ත සකානියන්ටද, සම්පුයුක්තසකානි හා විතතජ රූපයන්ටද පුතා¤ය වන විපාක සින් සතිසය, කියා සින් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන බර්මයන්හි ඇති නාමෙන්දිය බර්ම අටළදෙකය.

පුතෙතාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවහාකෘත ධම්යෝ නම්:

විපාක සිත් සතිසය, කුයා සිත් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන නාමසකණියත් හා චිතතජ රූපයෝ යි. මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන මෝතු, අධිපති, සහජාත, අකැකැමකැකැ, නිසාසය, ආහාර, ඉංදිය, විපාක, සමපසුතත, විපාසුතත, බාාන, මගශ, අපති, අවිශත යන පතාය ශක්ති තුදුස අතුරෙත් ඉංදිය පතාය ශක්තිය ලැබේ.

පුතිසඣ කාලයෙහි

අවාහාකාන ඩමීයට ඉන්දිය පුතාසය ශකානියෙන් උපකාර වන අවාහාකාන ඩමීයෝ නම්:

සමපුයුකතසකා නියත්ව ද, සම්පුයුකතසකා නියත්ව සහ කර්මජ රූපයන්ටද පුතාය වන පුතිසනි සිත් එකුන් විස්සය, චෛතසික පන්තිසය යන මොවුන් කෙරෙහි ඇති තාමෙන්දිය අටදෙනය.

පු **වෙතාක්පහන ව**ශයෙක් ලැබෙන අවසාකෘත ධම්යෝ -නම්:

පුතිසකි සිත් එකුන්විස්සය, චෛතයික පන්තිසය යන නාමසකකියන් හා කර්මජ රූපයෝද වෙත්.

පුරෙජාතිරුදිය පුතාය ඩම් වශයෙන් ලැබෙන අවාය-කෘත බර්මයෝ නම්:

වසුල්ටිඥනවශයට පුතාසය වන මධාමායුෂ්ක වසු පුසාද රූපයය, ශොතවිඥනවයයට පුතාසය වන මධාමා යුෂ්ක ශොතපුසාද රූපයය, සාණාවිඥනවයයට පුතාසය වන මධාමායුෂ්ක සාණපුසාද රූපයය, ජිව්හා විඥතවයයට පුතාසය වන මධාමායුෂ්ක ජීව්හා පුසාද රූපයය, කායවිඥාන වයයට පුතාසය වන මධාමායුෂ්ක කායපුසාද රූපයය යන ධර්මයෝ යි.

පුතෙතාන්පනන වශයෙන් ලැබෙත අවහාකෘත ධම්යෝ නම්:

මිප*ඤ*ච විඥනයෝය, සබබචිතත සාඛෘරණ වෛතසික සතය යන බර්මයෝ යි. මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන නිසසය, පුරෙජාන, ඉදිදිය, විපුසුතත, අපුති, අවිශත යන පුතාය ශක්ති සය අතුරෙන් ඉදේය පුතාය ශකතිය ලැබේ.

රුප ජීවිතෙණියගෙහි ඉඤිය පුතාය ශකතියෙන් .උපකාර වන අවාාකෘත ඩම්යෝ නම්:

කර්මජ රුප කලාපයන්හි ඉතිරි රූපයන්ට පුතාය මන **රූප ජීවිතෙ**ණිය ලැබේ.

පුතොොත්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවාාකෘත ධම්යෝ නම්:

කර්මජ කලාපයන්හි ජීවිතෙඤිය රුපයෙන් අනා රූපයෝය.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන ඉංදිය, අපු අවිශත යන පුතාය ශක්ති තුන අතුරෙන් ඉංදිය පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්:

1. විපාකාබතාකතා කිරියාබතාකතා ඉංදියා සමප-යුතතකානං බණානං චිතතසමුටඨානානඤව රුපානං ඉංදිය පචවයෙන පචවයො.

(විපාක සිත් සතිසග, කියා සිත් විත්සග, වෛතසික අටතිසග ගන අවාහකාත බර්මගන්හි ඇති නාමෛඤිශයෝ අටදෙත සම්පුයුක්ත අවාහකෘත නාමසකාඣගත්ට සහ අවාහකෘත චිතතසමූටසාන රුපශන්ටද ඉඤිය පුතාග ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

2. පවිසණිකාමණේ විපාකාබාාකතා ඉංදියා සමප-යුතතකානං බණිානං කටතතාව රුපානං ඉංදිය පවවයෙන පවවයො.

(පුතිසකිකාණයෙහිදී පුතිසකි සිත් එකුන්විස්සය, වෛතසික පත්තිසය යන මේ ධර්මයන් කෙරෙහි ඇති තාමෙන්දියයෝ අටදෙන, සම්පුයුක්ත අවහාකෘත තාමසකණි ගත්ට හා කර්මජ රූපයන්ටද ඉන්දිය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වෙත්)

8. චතබි රදියං චතබු වි*ඤ*ඤ,ණසස ඉරදිය පවවයෙන පවවයො

(මධාාමායුෂ්ක චඤුර්පුසාද රූපය චකාබු විඥනවයට ඉඤිග පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

4. සොතිඵුදියං සොතවිඤඤ රංසා ඉඵදිය පවචයෙන පව්වයො.

(මබාමායුෂ්ක ශොතපුසාද රූපය ශොත විඥනවයට ඉන්දිය පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

5. ශා හති ඊදියං හාණ වි කැකැ ණසා ඉරදිය පම්වයෙන පම්වයො.

(මඛ්යමායුෂ්ක ෂාණපුසාද රූපය ඝානවිඥනවයට ඉඤිය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

6. ජීවිතිරුදියං ජීවිහා විඤ්ඤාණයක ඉරදිය පවව-යෙන පවවයො.

(මධායමායුෂ්ක ජිව්හාපුසාද රූපය ජිව්හා විඥනවයට ඉන්දිය පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

7. කායිදේයං කායවිඤඤ ණසා ඉදිය පච්චයෙන පච්චයො.

(මහාාමායුෂ්ක කායපුසාද රූපය කාය විඥතවයට ඉඤිය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

8. රැප ජීවිතිඥියං කිටතතා රුපානං ඉංදිය පවචයෙන පවචයා.

(කර්මජ රූප කලාපයන්හි ජීවිතිඤිය රූපය, එයින් අනා2ු කර්මජ රූපයන්ට ඉඤිය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

17. ධනාන පුතනය

සියලුම විතන වෛතසික ධර්මයෝ අරමූණක් ගෙනම ීඋපදිති. ඒ ධර්මයන් අතුරෙන් අරමූණු ගැනීමෙහි අධ්කොත්සාහයක් ඇත්තාවූද, අරමූණු ගැනීමෙහි පුමූඛනිය දරන්තාවූද ධමීයෝ සත්දෙනෙක් වෙති. එනම්: විතකකය, විචාරය, පීතිය, එකාශාශතාය, සොමනිසාසය, දෙමනාසාය, ලපකාඛාය යන ධමීයෝයි. මේ ධමීයෝ අරමූණ කරා යන්නාක් මෙන්ද, අරමූණට පිවිසෙත්නාක් මෙන්ද, අරමූණ දෙස බලන්නාක් මෙන්ද, අරමූණ පිරිමදින්නාක් මෙන්ද, විශෙෂයෙන් අරමූණ ගැනීම කෙරෙති. එහෙයින් අාරමම-ණය එළඹ බලන්නේය යන අනීයෙන් ඒ ධමීයත්ට බාහන බාමීයෝ යයි කියනු ලැබේ. තවද රූපාවවර අරුපාවර ධාහන සින්හිද, ලොකොතතර සිත්හිද පුතිපසම ධමීයන් දවන අනීයෙන්ද මේ ධමීයත්ට බාහන යන නාමය වාවහාර වේ.

විපණුව විඥ නයන් හැර සියලුම කුසලාකුසල අවාංකාන ඛමීයන්ගේ අරමුණට යොමුවීම, අරමුණ දෙස බැලීම, අරමුණ ගනිමින් ඉපදීම අංදී කෘතායන් සිදුවන්නේ මේ ඛාංත ඛමීයන්ගේ උපකාරයෙනි. ඒ ඛාංත ඛර්මයන්ට අනුව ඒ සිත හා ඒ සිත්වල යෙදෙන අනා වෛතසිකයෝද අරමුණ ගනිමින් උපදිති. මෙසේ සම්පුයුක්ත ඛමීයන්ට අරමුණ ගැනීම වශයෙන් උපකාර වන්නාවූ ඒ ඛාංන ඛමීයන්ට බාංන පුතාය යයි කියනු ලැබේ. මේ ඛාංන ඛමීයෝ සම්පුයුක්ත ඛමීයත්ට පමණක් නොව ඒ සිත හා එක්ව උපදනා විතතජ රූපයන්ටද පුතිසැකි කමීජ රූප-ශන්ටද ඛාංන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

රූප, ශබද, ගකි, රස, පොට්ඨබබ යත ආරම්මණයෝ මකබු, සොත, ඝාත, ජිව්හා, කාය පුසාද වස්තූන්හි සපශීවීම නිසා, ඒ ආයතනයන්හි උපදනා වකෂුර් විශුනාදී මිපඤා විශූනයෝ, අරමුණ ගැනීමෙහිදී උත්සාහයක් තො දරති. එබැවිත් ඒ විපඤාව විඥත චිතතයන්හි ඇති එකගෙනෙනා, සුබ, දුකාබ, උපෙඤාවෝ බහාන පුතාය බම්යන් වශයෙන් සලකනු නොලැබෙක්.

බාාන පුතාය පිළිබඳ නී රාශිය.

බාහා පුතාය වන බිම්යෝ නම්:

විපඤාච විඥනයෙන් අනාවූ එකුන් අසූ චිතනයෙහි ඇත්තාවූ විතකක, විචාර, පීනි, වෙදනා, එකශනතා යන බමීයෝයි.

සනොත්පහත වශයෙත් ලැබෙන ධම්යෝ තම්:

විපඤාච විඥනගෙන් අනාවු සිත් එකුන් අසුවය, චෛතසික දෙපනසය, චිතතජ රුපයෝය, පුතිසකි කමීජ රූපයෝය යන ධමීයෝ යි.

පතානික ඩම්යෝ නම්:

විපණුව වීඥනයෝ ය, සබබචිතත සංඛාරණ වෛතසික සතය, බාහිර රූපයෝ ය, ආහාරජ රූපයෝ ය, ඍතුජ රූපයෝ ය, අසංඥසත්ති කමීජ රූපයෝ ය, පුවෘතති කමීජ රූපයෝ ය යන ඛමීයෝ යි.

ඩාහන පතාය පිළිබද විසජීනාවාර හෙවන් වීමං සතකි.

1. විථිය.

කුසලො ධමෙමා කුසලසස ධමමසස කාන පච්චයෙන∍ පච්චයො.

(කුසල ධමීය කුසල ධමීයට ධාසාන පුතාසය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි කුසල ඩ්මීයට් ධායාන පුතායය ශකතියෙන් උපකාර වන කුශල ඩ්මීයෝ නම්:

සම්පුයුකත ස්කානියන්ට පතාය වන කුසල් සිත් එක් විස්සය, චෛතසික අටතීසය, යන මොවුන් කෙරෙහි ඇති විතකක, විචාර, පීනි, එකිගගනා, වෙදනා යන කුසල බාහතාමග බම්මයෝ යි.

පුතොත්පහන වශයෙන් ලැබෙන කුසල ධම්යෝ තම:

කුසල් සිත් එක් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන යාම්පුයුකත කුසල නෘමසකණියෝ ය.

මෙහි එක්වර ලැබෙන සහජාත, අඤඤමඤඤ, නිසාසය, ඉපදිස, ධාාන, මගග, සමපසුතත, අපුම, අවිගත ගත පුතාය ශක්ති නවය අතුරෙත් ධානාන පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවෘදග වශයෙන්:

කුසලානි කානඩගානි සමපයුතතකානං බණානං කානපවවයෙන් පචවයො.

(කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතයික අටතිසය යන මේ කුසල තාමස්කනියන්හි ඇති විතකක, විවාර, පීනි, එකාශානා, වෙදනා යන බසංනඞ්ගයෝ සම්පුයුක්ත කුසල නාමස්කනියන්ට බසංන පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

2. විථිය.

කුසලෙං ඩමේමා අබාාකතසස ධම්මසස කාන පච්ච-යෙන පච්චයෝ.

(කුසල ඛ්ෂීය අවාහකෘත ඛ්ෂීයට ඛාහත පුතාසය ශක්ති යෙන් උපකාර වේ.)

මෙහිදී අවාසකෘත ධමීයට ධාහන පුතායය ශක්තියෙන් උපකාරවන **කුසල ධ**මීයෝ නම්:

විතතජ රූපයන්ව පුතාය වන පඤාවවොකාර භූමි-යෙහි උපදතා අවසථාවෙහිවූ කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන මේ ධමීයන්හි ඇති විතකක, විවාර, පීති, එකාශාශතා, වෙදනා යන ධාානාභාග පසය.

පුගොතාක්පන්න වශයෙන් ලැබෙන අවසාකෘත බම්යෝ නම් කුසල චිතතජ රූපයෝ යි.

අභිඛමාළු පුදීපිකා

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙත සහජාත, නිසාසය, ඉණියිය, ඣාන, මහත, විපපසුතත, අතුම, අවිශත යත පතාය ශක්ති අට අතුරෙන් බාහත පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්:

කුසලානි ඣානඬගාහි විතත සමුවඪානානං රුපා නං ඣානපවවයෙන පවවයො.

(කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන කුසල තාමස්කණිකෙන්හි ඇති විතකක, විවාර, පීති, එකඟාතා, වෙදනා යන කුසල බාහනාඕගයෝ පස්දෙන කුසල චිතතජ රූපයන්ට ඣාන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

8 විපිය.

කුසලො ධමෙමා කුසලසාව අබාෘකතසාව ධම්මසා කාන පච්චයෙන පච්චයෙ.

(කුසල ඛමීය කුසලාවාංකෘත ඛමීයට ඛාංත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි කුසලාව¤කෘත ධමීයට ඛෳෘන පුතෳය ශක්ති-යෙන් උපකාරවන කුශල ඛුමීයෝ නම්:

සම්පුසුකත ස්කනියන්ට හා චිතතජ රූපයන්ට පුතාය වන පඤාවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහිවූ කුසල් සිත් එක්විස්සය, චෛතසික අටතිසය යන බර්මයන් කෙරෙහි ඇති විතාකක, විචාර, පීති, එකිශශතා, වෙදනා යන බාංතාඕක පසය.

පුතොහත්පනන වශයෙන් ලැබෙන කුසලාවාහාකාන ඩුම්යෝ නම්:

කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන සම්පුයුක්ත තාමස්කනියන් හා කුසල චිතතජ රුපයෝ යි.

මෙහිදී එක්වර ලැබෙත සහජාත, නිසසය, ඉංදිය, ඣාන, මහාග, අපුුුුු, අවිගත යත පුතාය ශක්ති සත අතුරෙත් ධාාන පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශගෙන්:

කුසලානි ඣානඬාානි සමපසුතතකානං බඣානං මිතත සමුවඪානානඤව රුපානං ඣාන පවවයෙන පවවයො.

(කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන මොවුත් කෙරෙහි ඇති විතකක, විවාර, පීති, එකගාතා, වෙදනා යන කුසලබාහාංගයන් පස්දෙන සම්පුයුක්න කුසල නාමසකානියන්ට හා කුසල චිතතජ රූපයන්ටද බාහ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.

4. විපිය.

අකුසලො ධමේමා අකුසලසා ධම්මසා කාන පච්චයෙන පච්චයෝ.

(අකුසල බර්මය අකුසල බර්මයට බාහන පුතාන ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අකු**සල බ**ර්මයට බහාන පුතාය ශක්තියෙන් ුඋපකාරවන අනුසල බිම්යෝ නම්:

අකුසල් සිත් දෙලොසය, චෛතසික සත්විස්ස ශත අකුසල ධමීයන්හි ඇති **විතකක, විචාර, පීති, එකානෙතා,** වෙදනා ශන අකුසල ධාෘතාංශයෝ පස්දෙතාය.

පුතොහාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අකුසල බර්මයෝ නම්:

(අකුසල් සිත් දෙළොසය, චෛතසික සත්විස්සය යන සම්පුයුක්ත අකුසල නාමස්කනියෝ යි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

අකුසලානි ඣානඞගානි සමපයුතතකානං බඣානං ඣාන පවවගෙන පවවගො, (අකුසල් සිත් දෙලොසය, වෛතසික සත්විස්සය කො බර්මයන්හි ඇති විතකක, විවාර, පීති, එකගානතා, වෙදනා යන බාහානාංශයෝ පස්දෙත සම්පුයුක්ත අකුසල නාමස්කනියන්ට බාහන පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

5. වීමිය.

අකුසලො ධමේමා අබෳාකතාසස ධම්මසස ඣානා∙ පච්චයෙන පච්චයො.

(අකුසල බර්මය අව**තාකෘත බර්මයට බහාන පුතාය** ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

මෙහි අවාහකෘත බර්මයට බහාන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන **අකුසල බම්යෝ** නම්:

දෙළොස් අකුසල් සිත්ග, සත්විසි වෛතසිකය යන බර්මයන්හි ඇති විතකක, විචාර, පීති, එකගගතා, වෙදනා යන අකුසල බාතාඕගයෝ පස්දෙතය.

පුතෙ සාත්පතන වශයෙන් ලැබෙන අව සා කෘත බම්යෝ නම් අකුසල චිතනජ රූපයෝ යි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

අකුසලාභිඣානඞ්නාහි චිත්තසමුට්ඨානානං රුපානං-ඣාන පවචයෙන පවචයා.

(දෙලොස් අකුසල් සිත්ය, චෛතසික සන්විස්සය ගත අකුසල බර්මයන්හි ඇති විතකක, විචාර, පීති, එකඟනතා, වෙදතා යන අකුසල බාහනාඞ්නයෝ පස්දෙන අකුසල චිතතජ රූපයන්ට බහත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්.)

6. විථිය.

අකුසලො ඩමේමා අකුසලසාව අබාාකතසාව ඩමමසා කාන පවවයෙන පවවයො. (අකුසල ධර්මය අකුසලාවාංකෘත ධර්මයට ධාංත පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.)

මෙහි අකුසලාවසාකෘත බර්මයට බහාන පුතයය ශක්තියෙන් උපකාරවන අකුසල බම්ෂයෝ තම්:

අකුසල් සිත් දෙලොසග, වෛතසික සත්විස්සය යන අකුසල බමීයන්හි ඇති විතකක, විචාර, පීති, එකාශානා, වෙදනා යන අකුසල බාංතාභාශයෝ පස්දෙනය.

පුතොහාත් පහති වශයෙන් ලැබෙන අකුසලාවහාකෘත බර්මයෝ නම්:

සම්පුයුක්ත අතුසල තාමස්කණියත් හා අතුසල චිතතජ රුපයෝ යි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

අකුසලානි ඣානඞ්නානි සමපයුතතකානං බඣානං චිතතසමුටඪානානඤා රුපානං ඣාන පච්චයෙනං පච්චයො.

(අකුසල් සින් දෙළොසය, වෛතසික සන්විස්සය යන අකුසල ධර්මයන්ති ඇති විතකක, විචාර, පීති, එකගානා, වෙදනා යන අකුසල ධාහතාඞායයේ පස්දෙන සම්පුයුක්ත අකුසල නාමසකානියන්ට හා අකුසල චිතනජ රූපයන්ටද ධාහන පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්.)

7. විපිග.

අබාහතො ඩමො අබාහාකතාසා ඩමානා පවට යෙන පවට ගො.

(අවාසාකෘත ඛර්මය අවාසාකෘත ඛර්මයට බාසාන පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

මෙහි පුවෘතති කාලයෙහි

අවාහකාන බර්මයට ධාහන පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වන අවාහකාන ධම්යෝ නම්: සම්පුසුකතසකණියත්ටද, සම්පුසුකතසකණියන්ට හා චිතතජ රූපයන්ටද පුතාය වත දවිපඤාච විඥනයන් හැර විපාක සිත් සවිස්සය, කියාසිත් විස්සය, චෛතසික අටනිසය යන මොවුන් කෙරෙහි ඇති විතකක, විචාර, පිහි, එකණනා, වෙදනා යන බාහනාමාග පසය.

පුතෙ**සාත්පන්න** වශයෙත් ලැබෙන අවසා**කෘත** ඔමීයෝ තම්:

විපඤාච විඥතයන් හැර විපාක සිත් සවිස්සය, කියා සිත් විස්සය, චෛතසික අටතිසය යන සම්පුයුක්ත නාමසකානායන් හා චිතතජ රූපයෝද වෙත්.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන සහජාත, නිසසය, විපාක, ඉණියිය, කාන, මගග, සමපසුනත, විපාසුතත, අපී, අවිගත යන පුතාය ශක්ති දසය අතුරෙත් කාන පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

පුතිසංකි කාලයෙහි

අවසාකෘත බර්මයට ඣෘන පුතායය ශක්තියෙන් උපකාරවන අවසාකෘත බමීයෝ නම්:

සම්පුයුක්ත සකණියන්ටද, සම්පුයුක්තස්කණියන් හා කර්මජ රූපයන්ටද පුතාස වන පුතිසණි සිත් එකුන් .විස්සය, චෛතසික පන්තිසය යන මේ බර්මයන් කෙරෙහි ඇති විතකක, විචාර, පීති, එකගොනා, වෙදනා යන බාහාභාභ පසය.

පුතොාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවාාකෘත ගිමීයෝ නම්:

පුතිසකි සිත් එකුන්විස්සය, වෛතසික පන්තිසය යාන සම්පුයුකතස්කනියන් හා කමීජ රුපද වෙත්. මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

1. විපාඝාබහාඝාතානි කිරියාබහාඝාතානි ඣාන-ඬශානි සමපසුතතඝානං බඣානං චිතතසටුටඨානානඤව .රුපානං ඣාන පවවයෙන පවවයො. (වපඤාව විඥනයත් හැර විපාක සිත් සවිස්සය, කුයා සිත් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන මොවුන් කෙරෙහි ඇති විතකක, විචාර, පීති, එකගාතා, වෙදතා යත අවසාකෘත බසානාභිත බර්ම පස සම්පුයුක්ත අවසාකෘත හාමස්ක*ත*යන්ට හා චිතතජ රූපයන්ටද බසාත පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්)

2. පරිසණිකබණෙ විපාකාබාකතානී ඣානංහානි සමපසුතතකානං බඣානං කටතතාව රුපානං ඣාන පවවයෙන පවවයො.

(පුති සංකිසාමණයෙහිදී එකුන් විසි පුතිසංකි විපෘක සින්ය, චෛතසික පන්තිසය යන මේ ධමීයන් කෙරෙහි ඇති විතකක, විචාර, පීහි, එකශාතා, වෙදනා යන ධසානාඞග පස සම්පුයුක්ත අවසාකෘත නාමස්කඣයන්ට හා කර්මජ රූපයන්ටද ධසාන පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

18. මාගී පුතාය

සිතට, ඒ ඒ දීසාවට ඒ ඒ මගට පැමණවීමට උපකාර වන බර්මයන්ට මාහී ඩේම්යෝ යයි කියනු ලැබේ. ඇතැම බර්මයෝ කුසල් කිරීමට උපායක් හෙවත් මාර්ගයක් වශයෙන් උපකාර වෙති. ඔවුනට කුසල මාහීාඩාගයෝ යයි කියති. ඇතැම් බර්මයෝ අකුසල් කිරීමට මාර්ගය වශයෙන් පවති. එයට අකුසල මාහීාඩාගයෝ යයි කියති. කුසල මාර්ගාඩාගයෝ කුසල් කිරීමටත් ඒ හේතුවෙන් සුගතියටත් කිවණටත් පැමණිමට උපකාර වෙති. අකුසල මාගීාඩාගයෝ අකුසල් කිරීමටත් දුගතියට පැමණවීමටත් උපකාර වෙති. මෙසේ මාගීහාවයෙන් උපකාරවත බමී-යනට මාහී පුතාය බමීයෝ යයි කියනු ලැබේ. මාගී පුතාහා වන බර්මයෝ දෙ.ලොසකි. එනුම්:

1.	සමමා දිටයි	2.	සමමා සඩකාපප
3.	සමමා වාචා	4.	සමමා කිම්මහන
5.	සමමා ආජීව	6.	සම්මා වායාම
7.	සමමා සති	8 .	සම්මා සමාති
9.	ම්චජා දිටයි	10	මිචජා සඞකප
11.	මිච්ඡා වායාම	12.	ම්චජා සමාබී

මෙයින් සමමා දිටයි ආදිවූ මාර්ගාඞ්ගයෝ අටදෙන කුසල මාර්ගාඞ්ගයෝ යි. ම්චඡාදිටයි ආදිවූ සතරදෙන අකුසල මාර්ගාඞ්ගයෝ යි.

මෙසේ මාගීාඞ්ග වශයෙන් දෙලොසක් වන නමුත් වෛතසික ඛමී වශයෙන් නවයකි.

ඒ මෙසේයි:

1.	සමමා දිටසිය	·	අමොහ සංඛාහත
			පුඥ, වෛතසිකය
2.	සමමා සඞකපප		සොහන සිතෙහි ගෙදෙන
			විතක් වෛතසිකය
:8.	සමමා වාචා		සමමා වාචා නම්වූ විරති
			වෛතසි ක ය
· 4 .	සමමා කමමනත		සමමෘ කම්මනත තම්වූ
			විරති වෛතසිකය
5.	සමමා ආජීව		සමමා ආජීව නම්වූ
	•		විරති වෛතසිකය
6.	සමමා වායාම		සොහන සිතෙහි යෙදෙන
			විරිය වෛතසිකාය
7.	සමමා සති		සොහන සිතෙහි යෙදෙත
			සති වෛතසිකය

අෂටම පරිචෙඡදය

ති. සමමා සමාධි — සොහන සිතෙහි යෙදෙන එකගොතා චෛතසිකය

9. මිච්ඡා දිටසි — ලොහමූල අකුසල් සිතෙහි යෙදෙන දිටයි වෛතසිකය

10. මිච්ඡා සඬකපප — අකුසල් සිතෙහි යෙදෙන විතකී චෛතසිකය

11. මිච්ඡා වායාම — අකුසල් සිතෙහි යෙදෙන විරිය වෛතසිකය

42. මිච්ඡා සමාධි — අකුසල් සිතෙහි යෙදෙන එකශාශතා චෛතසිකය

අහේතුක සිත් අට්ලොසෙහි හෝතු ඩම තොයෙදෙන හෙයිත් දුබලවූ ඒ සිත්හි මෙකී වෛතසිකයන්ගෙන් ඇතැම් වෛතසිකයෝ යෙදෙන තමුත් ඒ බර්මයන්ට මාගී පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර විය නොහැකි වේ. එබැවිත් මාර්ග පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවීමට සමත්වත්නේ සහේතුක සිත් එක් සැත්තැවෙහි ඇති මාගීාඩන ඛමීයන්ට පමණය. මාර්ග පුතාය වන ඛර්මයන්ට සම්පුයුක්ත නාමස්කණි යන්ගේද සහාය ලැබෙන්නාහ.

මානී පුතාය පිළිබඳ නිරාශිය

මාහි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන ධම්යෝ නම්:

සහෙතුක සින් එක්සැත්තැවෙහි ඇති පුඥා, විතක්, සමමා වාචා, සමමා කමමහත, සමමා ආපීව, වියදී, සති, එකගගතා, දිටයි යන බම්යෝ නවදෙනය.

පුතොහාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන බර්මනෝ නම්:

සහේතුක සිත් එක්සැත්තැවය, චෛතසික දෙපනසය, සහේතුක චිතතජ රූපයෝය, සහේතුක පුතිසැකි කමීජ රූපයෝය යන බුමීයෝය.

පතාන්ක බම්යෝ නම්:

අහේතුක සිත් අට්ලොසය, ඡනැය හැර අතා සමාත වෛතසික දෙුලොසය, අහේතුක චිතතජ රූපයෝය, අහේතුක පුතිසාඞි කමීජ රූපයෝය, බාහිර රූපයෝය, ආහාරජ රූපයෝය, සෘතුජ රූපයෝය, අසංඥසත්ති කර්මජ රූපයෝය, පුවෘතති කර්මජ රූපයෝය යත බර්මයෝය.

මාගී පතාය පිළිබඳ විසජිනාවාර හෙවන් විපි. සතකි.

1. වීළිය.

කුසලො ධමේමා කුසලසා ධම්මසා මහග පව්වයෙනං පව්වතයා.

(කුසල ඛමීය කුසල ඛමීයට මාගී පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

කුසල ධර්මයට මාහී පුතාxග ශක්තියෙන් උපකාර වන⊱ කුසල **ධිමීයෝ** නම්:

සම්පුයුක්තස්කඣයත්ට පුතාය වන කුසල් සිත් එක්විස්සෙහි ඇති පුඥා, විතකී, සමමාවාවා, සමමා කමමහත, සමමා ආපීව, විරිය, සති, එකාශාතා යත කුසල මාගීාඞ්නයෝ අටදෙනය.

පුතොහා**ක්පනින** විශයෙක් ලැබෙන කුසල බර්මයෝ නම්:

කුසල් සිත් එක්විස්සය, චෛතසික අටතිසය යන සම්පුයුක්ත නාමස්කනියෝ යි.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි යෙදෙන හෝතු, අධිපති සහජාත, අඤඤ මඤඤ, නිභාග, ඉප්දීය, ඣාන, මහත, සම්පසුතත, අපුව, අවිශත යන පුතාය ශකති එකොළොස අතුරෙන් මහග පුතාය ශකතිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

කු සලානි මහහඬහානි සමපසුතතකානං බඣානං මහත පච්චයෙන පච්චයො.

(එක්විසි කුසල් විතතයන්හි ඇති පුඥ, ආදී වූ කුසල මාගීාඞ්ගයෝ අටදෙන සමපුයුකත වූ කුසල තාමස්කනියන්ට මාගී පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වෙත්.)

2 විපිය.

කූස **ෂලා ධමේමා අබ**තාක තිසා ධම්මසා මහත පච්ච යෙන පච්ච යො.

(කුසල **ඛ**මීය අවසාකෘත **ඛ**ර්මයට මාශී පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අවාහාකෘත හිර්මයට මාහී පතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන කුසල ශිමීයෝ නම්:

චිතතජ රුපයන්ට පුතාසය වන කුසල මාගීාඞ්ගයෝ අටදෙනය.

පුතොහාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවහාකෘත ඩමීයෝ නම්- කු සල චිතන ජරුපයෝ යි.

මෙහි එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන හෝතු, අධිපති, සහජාත, අඤඤමඤඤ, නිකාශ, ඉංදිය, ඣාන, මහඟ, විපපසුතත, අපුම, අවිහත යන පුතාය ශක්ති එකොළොස අතුරෙන් මාහී පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්–

කුසලානි ම**ශශඞ්**ශානි චිතත සමුට්ඨානානං රුපානං මශ් පච්චයෙන් පච්චයො.

(එක්විසි කුසල චිතතයන්හි ඇති කුසල මාගීාඞ්ගයෝ අටදෙත කුසල චිතතජ රූපයන්ට මාගී පුතා¤ය ශකතියෙන් "උපකාර වෙත්.) 8. වි**පි**ය.

කුසලො ධමෙමා කුසලසාව අබාාකතසාව ඩම්මසා මහත පච්චයෙන පච්චයො.

මෙහි කුසලාවාහාකෘත බර්මයන්ට මාගී පුතාය ශක්ති ගෙත් උපකාරවන කුසල බම්ගෝ නම්:

සම්පුයුක්තසකණියන්ට හා චිතතජ රුපයන්ට පුතාය. වන කුසල මාගීාඩාගයෝ අටදෙනය.

පුතෙතාන්පන්න වශයෙන් ලැබෙන කුසලාවතාකෘතං බර්යෝ නම්:

සම්පසුක්ත කුසල නාමස්කනියත් හා කුසල චිතතජ රූපයෝයි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්-

කුසලානි මගගඞ්ගානි සමපයුතතකානං බණිානං චිතත සමුටඪාකානඤව රුපානං මගග පච්චයෙනං පට්චයො.

(එක්විසි කුසල් සිත්ති ඇති කුසල මාගීාඞ්ගයෝ අට දෙන සමපුයුක්ත කුසල නාමස්කනියන්ට හා කුසල විතතජ රුපයන්ටද මාගී පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

4. විපිය

අකුසලො ඩමේමා අකුසලසස ඩම්මසස මහග පච්ච-ගෙන පච්චයො

(අකුසල බර්මය අකුසල ඩර්මයට මාගී පුතාසය ශක්ති යෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අකුසල ධමීයට මෘගී පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අකුශල ධම්යෝ නම්:

දෙළොස් අකුසල් සිත්හි ඇති විතකක, විරිය, එකගගතා, දිටකි, යන මාගීාඞ්ගයෝ සතරදෙනය. පුතොහා**න්පනන වශ**යෙන් ලැබෙන අකුසල **ඛ**ම්ගෝ නම්:

(අකුසල් සිත් දෙළොසය, වෛතසික සත්විස්සය ගත සම්පුයුක්ත අකුසල නාමසකානියෝයි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්-

අකුසලානි මතබබානි සමපසුතතකානං බනිානං මහත පචවණෙන පචවණයා.

(දෙලොත් අකුසල් සිත්හි ඇති අකුසල මාගීාඞ්ගයෝ සතර දෙන සම්පුයුක්ත අකුසල නාමස්කනියත්ට මාගී පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්)

5. විථිය.

අකුසලෙං ඩමේමා අබාංකතිසය ඩම්මසය මගාන පච්චයෙන පච්චයො.

(අකුසල ඛුමීය අවාෘකෘත ඛුමීයට මෘගී පුතායය ශක්ති– යෙන් උපකාරවේ.)

මෙහි අවාහාකෘත ධම්යට මාගී පුතාහය ශක්තියෙන් උපකාරවන අකුසල ඩම්යෝ නම්:

දෙ. ලොස් අකුසල් සිත්හි ඇති අකුසල මාගීාඞ්ගයෝ සතරදෙනය.

පුතොතාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවහාකෘත ධමීයෝ නම් අකුසල විතනජ රූපයෝ යි.

මෙහි අනුවාදය වශගෙන්-

අතුසලානි මශගතිගානි විතත සමුටඨානානං රුපානං මශග පච්චයෙන පච්චයො.

(දෙ.ලොස් අකුසල් සිත්හි ඇති අකුසල මාගීාඞ්ගගෝ සතර දෙන අකුසල චිතතර රුපගන්ට මාගී පුතාය ශකති-ගෙන් උපකාර වෙත්.) 6. විපිය.

අතුසලො ධමෙමා අතුසලසාව අබනාකතාසාව ධමමසා මහන පවචයෙන පවචයෙ.

(අකුසල ධමීය අකුසලාවාංකෘත ධමීයට මාහී පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අකුසලාවාංකෘත ධමීයට මාගී පුතාය ශක්ති– යෙන් උපකාර වන අකුසල ධමීයෝ නම:

දෙළොස් අකුසල් සිත්හි ඇති අකුසල මාගීාඞ්ගයෝ සතුරදෙනය.

පුතොාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අකුසලාවාසාකෘත ධම්යෝ නම්:

සම්පුයු**කත** අකුසල නාමසකණිගත් හා අකුසල විතතජ රූපගෝ යි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

අකුසලාහි මහහඬගාහි සම්පසුතතකානං බඣානං විතතසමුටඪානානඤව රුසානං මහත පව්වයෙන පට්වයො.

(අකුසල් සිත් දෙළොසෙහි ඇති අකුසල මාගීාඞ්ගයෝ සතරදෙත සම්පුයුක්ත අකුසල තාමස්කනියන්ට හා අකුසල චිතතජ රූපයන්ටද මාගී පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

7. විථිය.

අබාාකතො ධමේමා අබාාකතාය ධිම්මයය මගන පට්වයෙන පට්වයේ.

ි(අවසාකෘත ධමීය අවසාකෘත ධමීයට මාහී පුතසය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.

මෙහි පුවෘතති කාලයෙකි

අවාහාකාන ධම්යට මාගී පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වන අවාහකාන ඩම්යෝ නම්:

සම්පුයුකතසකා නියටිද, සම්පුයුක්තසක නියත්ව හා චිතතජ රූපයන්ටද පුතා¤ය වන, සහේතුක විපාක එක් විස්සෙහි හා සහේතුක කියා සතලොසෙහි ඇති කුසල මාගීා බාගයෝ අටදෙනය.

පුතෙසාන්පනත වශයෙන් ලැබෙන අවසාකෘත ඩම්යෝ නම්:

සහෙතුක විපාක එක්විස්සග, සහේතුක කියා සත– ලොසග, චෛතසික අටතිසග යන සම්පුයුක්ත බර්මයන් හා චිතතජ රුපයෝය.

මෙහිදී එක්වර යෙදෙන හේතු, අධිපති, සහජාත, අකැකැමකැකැ, නිසාසය, විපාක, ඉපදිය, කාන, මනග, සමපසුතත, අපුම, අවිශත යන පුතාසය ශක්ති දෙළොස අතුරෙන් මාහී පුතාය ශකතිය ලැබේ.

පුතිසකි කාලයෙහි

අවාහකාත ධර්මයට මාගී පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අවාහකාත ධර්මයෝ නම්:

සම්පුයුක්තසකා කියත්ටද, සම්පුයුක් තසකා කියත් හා කමීජ රූපයත්ට පුතාංය වන සහෝතුක පුතිසකි සත-ලොසෙහි ඇති පුඥා, විතකාක, විරිය, සත්, එකා ගහතා යන මානාඩාන බම් පසය.

පුළ තාහා ක් පනානා වශයෙක් ලැබෙන අවාසකෘත ධම්යෝ නම්:

සහේතුක පුතිසකි සතලොසය, වෛතසික පත්තිසය යන සම්පුදුක්තස්කනියත් හා කමීජ රූපයෝ යි. මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන හේතු, සහජාත, අකැඤමඤඤ, නිසසය, විපාක, ඉංදිය, ඣාන, මහත, සමපසුතත, විපපසුතත, අපුම, අවිතත සන පුතාය ශක්ති දෙලොස අතුරෙන් මාහී පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

1. විපාකාබතාකතානි කිරියාබතාකතානි මගග-ඩගානි සමපයුතතකානං බනිානං චිතතසමුවඨානානඤව රුපානං මගග පචවයෙන පචවයො.

(සහේතුක විපාක එක්විස්සෙහි හා සහේතුක කියා සතලොසෙහි ඇති කුසල මාගීාඞ්ගයෝ අටදෙන සම්පු-යුක්ත නාමස්කනිශන්ට හා විතතජ රූපයන්ටද මාගී පුතාංග ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්.)

2. පටිෂණිකබරේ විපාකාමතාන තානි මගයඩගානි සමපසුතතකානාං බණිානං කටතතාව රුපානං මගග පච්චයෙන පච්චයො.

(පතිසකික්ණෙගෙහි සහේතුක පතිසකි සතලොසෙහි පුඥා, විතකක, විරිය, සති, එකාශශතා යන මාගීාඬාගයෝ පස්දෙත සම්පුයුක්ත නාමසකකියන්ට හා කමීජ රූප– යන්ටද මාගී පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්.)

19. සම්පුයුක්ත පුතාය

එකුපපාද, එකනිරොඛ, එකාලමබත, එකවානුක යත සතර ලසෂණයෙත් එකිනෙකට සමබනිමීමෙත්, අනෙහාන මිශුනියෙත් උපදතා චිතත චෛතසික බර්මයන්ගේ ඒ මිශුනියට පැමිණෙන සවහාවයට සමපුයුක්තතාවය යයි කියනු ලැබේ. චිතත චෛතසික බර්මයත් උපදනා කල්හි බර්මයන් බොහෝ ගණනක් මෙසේ එකටම සම්පුයුක්තවම උපදි. එසේ උපදනා බර්මයත් අතුරෙන් එක් එක් බමීයක් අනා බර්මයන්ගේ ඉපදීමට සම්පුයුක්ත භාවයෙන් උපකාර වේ. මෙසේ සම්පුයුක්ත භාවයෙන් ඔවුනොටුන්ගේ ඉපදීමට

උපකාරවන බර්මයත්ට සම්පුසුක්ත පතායෝ යයි කියනු ලැබේ. එහෙයින් එක්ව උපදනා සියලු චිතන වෛතසික බමීයෝම සම්පුසුක්ත පුතාය බර්මයෝද වෙති. එසේම ඒ බමීයෝම පුතොත්පනනයෝද වෙති.

සම්පුසුක්ත පුතාය පිළිබඳ නුරාශිය

සම්පුසුක්ත පුතාය වන ඩර්මයෝ නම්-

ඔවුනොවුන්ට පුතාංශ වන එකුත් අනූ චිතතශ, චෛතසික දෙපනසය යන පුවෘතති පුතිසනි තාම-ත්කනියෝ ය.

පුතොාත්පනන වශයෙත් ලැබෙන බ්මීයෝ නම්-

ඔවුනොවුන්නෙත් පුතාය ලබන එකුත් අනූ චිතනය, චෛතසික දෙපනසය යන පුවෘතති පුතිසකි තාමසකකි– යෝ ය.

පුතානික ඩර්මයෝ නම්-

චිතතජ රූප, පුතිසකි කර්මජ රූප, බාහිර රූප, ආහාරජ රූප, ඍතුජ රූප, අසංඥසත්ති කර්මජ රූප, පුවෘතති කර්මජ රූප ගත රූප බර්මයෝ ය.

සම්පුසුක්ත පුතාය පිළිබඳ විසජීනා වාර හෙවන් විථි තුනෙකි.

1. විපිය.

කුසලො ඩිමෙමා කුසලසා ඩම්මසා සම්පසුතත පච්චයෙන පච්චයො.

(කුසල බර්මය කුසල බර්මයට සම්පුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි කුසල ධර්මයට සම්පුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන කුසල ධර්මයෝ නම්-

ඔවුනොවුන්ට පුතාය වන කුසල් සිත් එක්විස්සය, චෛතසික අටතිසය යන අවයව නාමස්කනියෝ ය. පුතොතා**ක්පනන** වශයෙන් ලැබෙන කුසල බර්මයෝ නම්–

ඔවුතොවුන්ගෙත් පතාය ලබන කුසල් සිත් එක් විස්සය, චෛතසික අටතිසය යන අවයව තාමස්කණියෝ ය.

මෙහිදී එක්වර ලැබෙන සහජාත, නිසාය, අඤඤ– මඤඤ, සමපසුතත, අපුුුුු, අවිශත යන පුතාය ශක්ති සය අතුරෙන් **සම්පුසුක්ත පුතාය** ශක්තිය ලැබේ

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්-

1. කුසලො එකො බණෝ තිණණතතං බණානං සමපසුතත පට්වයෙන පට්වයො.

(කුසල් සිත් එක්විස්සය, චෛතසික අටතිසය යන නාමස්කානියන් අතුරෙත් එක් තාමස්කානියක් ඉතිරි නාමස්කානි තුනට සම්පුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. තයො බැකිා එකසා බැකිසාස සම්පසුතත, පවව-යෙන පවිචයෝ.

(කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන නාමස්කානියන් අතුරෙත් තාමස්කානි තුතක් ඉතිරි එක් නාමස්කානියට සම්පුයුක්ත පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

 වේ බණිා වින්නං බණිානං සමපයුතන පව්වයෙන පව්වයෝ.

කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන නාමස්කානියන් අතුරෙන් නාමස්කානි දෙකක් ඉතිරි නාමස්කානි දෙකට සම්පුයුක්ත පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

2. විපිය.

අකුසලො ධමේමා අකුසලභා ධම්මභා සමපයුතන පව්වයෙන පව්වයො. (අකුසල බර්මය අකුසල බර්මයට සම්පුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.)

මෙහි අකුසල ධර්මයට සම්පුයුක්ත පුතාංය ශක්ති– යෙන් උපකාර වන අකුසල ඩර්මයෝ නම්:

ඔවුතොවුන්ට පුතාය වන අකුසල් සිත් දෙලොසය, වෛතසික සත්විස්ස යන අවයව නාමස්කණියෝ ය.

පුතෙතාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අකුසල ධර්මයෝ නම්–

ඔවුනොටුන්ගෙන් පුතාය ලබන අකුසල් සිත් දෙලොසය, චෛතසික සත්විස්සය, යන අවශව තාම-ස්කානියෝ ය.

මෙහිදී එක්වර ලැබෙන සහජාත, නිසාය, අඤඤ-මඤඤ, සමපයුතත, අපු, අවිශත යන පුතාය ශක්ති සය අතුරෙන් සම්පුසුක්ත පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

1. අකුසලො එකො බන්ඩා තිණානනා බානිානං සමපයුතන පච්චගයන පච්චයො.

(අකුසල් සිත් දෙලොසය, වෛතසික සත්විස්සය යන තාමස්කනියත් අතුරෙත් එක් නාමස්කනියක් ඉතිරි නාමස්කනි තුනට සම්පුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වේ.)

2. තතො බණිා එකසා බණිසා සමපසුතන පම්ව-ගෙන පම්වයො.

(අකුසල් සිත් දෙළොසය, වෛතසික සත්විස්සය ගත නාමස්කානියත් අතුරෙත් නාමස්කානි තුතක් ඉතිරි එක් තාමස්කානියට සම්පුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

 වේ බණිා වින්නං බණිානං සම්පසුතන පට්වයෙන පට්වයෝ.

අභිධමානි පුදීපිකා

අකුසල් සිත් දෙලොසය, වෛතසික සත්විස්සය **ශන** නාමස්කනිශන් අතුරෙන් නාමකස්නි දෙකක් ඉතිරි තාමස්කනි දෙකට සම්පුයුක්ත පුතාංය ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්.)

3. විථිය.

අබාාකතො ධමේමා අබාාකතාසා ධම්මසා සම්ප-සූතත පච්චයෙන පච්චයො.

(අවාහකාන ධමීය අවාහකාන ධමීයට සම්පුයුකන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

පුවෘතති කාලයෙකි

අවහාකෘත බමීයට සම්පුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන අවහාකෘත බමීයෝ නම්-

ඔවුනොවුන්ට පුතාසය වන විපාක සිත් සතිසය, කිය සිත් විස්සය වෛතසික අටතිසය යන අවයව නාම-සකානියෝය.

පුතොහා**න්පහති වශයෙන් ලැ**බෙන අවහාකෘත බ**ම්යෝ** නම්–

විපාක සිත් සතිස**ය**, කියා සිත් විස්සය, චෛතසික අටතිසය යන අවයව තාමසකා*කිා*රෝ යි.

මෙහිදී එක්වර සුදුසු පරිදි යෙදෙන සහජාත, අඤඤාමඤඤ නිසාය, විපාක, සම්පුසුකත, අපී, යන පුතාය ශන්ති සහ අතුරෙන් සම්පුසුක්ත පුතාය ශක්තිය ලැබේ.

පුතිසැඩි කාලයෙහි:

අවහාකෘත ධම්යට සම්පුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අවහාකෘත ධම්යෝ තම–

ඔවුනොවුන්ට පතාය වන පතිසකි සිත් එකුන්විස්සග, චෛතසික පන්තිසශ යන අවයව නාමස්කනියෝ ය.

පතෙහාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවහාකෘත ඬමීයෝ නම්-

ඔවුනොවුත්ගෙත් පුතාය ලබන පුතිසකි සිත් එකුන් විස්සග, චෛතසික පන්තිසය යන අවයව නාමසකකියෝය. මෙහි අනුවාද වශයෙන්:

1. විපාතාබතාකතො කිරියාබතාකතො එකො බකො තිණණනතං බඣානං සමපයුතත පවවයෙන පව්වයො.

(ඔවුනොවුත්ට පතාය වන විපාක සිත් සතිසග, කියා සිත් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන අවයව නාම-ස්කනියත් අතුරෙන එක් නාමස්කනියක් ඉතිරි තාමස්කනි තුතට සම්පුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. තයො බනිා එකිසා බනිසා සම්පසුතත පච්චයෙන පච්චයො.

(විපාක සිත් සතිසය, කුගා සිත් විස්සය, චෛතසික අවතිසය යන නාමස්කනියත් අතුරෙන් නාමස්කනි තුනක් ඉතිරි එක් තාමස්කනියට සම්පුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර චෙත්.)

3. වේ බැකිා විතතං බැකිාතං සමපයුතත පච්චයෙන පච්චයො.

(විපාක සිත් සතිසය, කියා සිත් විස්සය, වෛතසික අට්තිසය යන තාමස්කානියන් අතුරෙත් නාමස්කානි දෙකක් ඉතිරි නාමස්කානි දෙකට සම්පුහුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

4. පරිසණිකඛණෙ විපාකාබාාකතො එකො ඛණෝ තිණණනනං බණානං සමපයුතත පච්චයෙන පච්චයෝ.

(පුතිසංකිකාෂණයෙහි පුතිසංකි විපාක සිත් එකුත්විස්සය, වෛතසික පත්තිසය යන තාමස්කානියත් අතුරෙන් එක් නාමස්කානියක් ඉතිරි නාමස්කානි තුනට සම්පුයුක්ත පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) තයො බණිා එකසා බණිසා සමපයුතත පච්ච යෙන පට්වයො.

(පුතිසකි විපාක සිත් එකුත් විස්සග, චෛතසික පත්තිසග ගන තාමස්කානියත් අතුරෙත් නාමස්කානි තූනක් ඉතිරි එක් නාමස්කානියට සම්පුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වෙත්.)

6. වෙ බණිා විහතං බණිානං සම්පසුතත පච්චයෙන පට්වයො.

(පුතිසකි විපාක සිත් එකුත් විස්සය, වෛතසික පත්තිසය යන නාමස්කානියත් අතුරෙත් නාමස්කානි දෙකක් ඉතිරි තාමස්කානි දෙකට සම්පුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වෙත්.)

20. විපුයුක්ත පුතාය

මශු නොවන සාභාවයට විපුසුක්ත තාවය යයි කියති. එසේ විපුසුක්ත භාවයෙන් පතාත්පතන ධමී-යන්ට උපකාර වන ධමීයෝ විපුසුක්ත පතාය ඩමීයෝ ය. චිතත චෛතසික ධමීයෝ උපදනා කල්හි ඔවුනොවුන්ට සම්පුයොග භාවයෙන් උපකාර වෙනි නමුත් ඒ විතත වෛතසික ධමීයන් හා සහජාතව උපදනා විතතජ රූපයන් සමග එවැනි සම්පුයොග භාවයක් නැත. විතත වෛතසික ධමීයෝ චිතතජ රූපයන්ට උපකාර වන්නේ විපුසුක්ත භාවයෙනි.

වඤපුපුසාද,දී වසතු රූපයන් නිශුය කොටගෙන වඤපුර් විඥතාදී තාම ධමීයන් උපදනා කල්හි, ඒ වඤපුපුසාද වසතුහුද චිතන වෛතසික ධමීයන්ට විපුයුක්ත පුතාසය ශක්ත්යෙන් උපකාර වෙති. එමෙන්ම පසුව පසුව උපදනා හෙවත් පචණන්ත චිතන චෛතසික ධමීයෝ පූළුයෙහි උපත් කායික රූපයන්ටද උපකාර වන්නේ විපුයුක්ත භාවයෙනි.

මේ විපුයුක්ත පුතාය කාමලොක, රුපලොක දෙක්හි පමණක් ලැබේ. අරුප ලෝකයෙහි නොලැබේ. චිතතයන්

අතුරෙන් පඤාවවොකාර භවගෙහිදී අරූප විපාක සින් සතර නොලැබෙන හෙයින් ඒ සින් සතර විපුයුක්ත පුතාංය බම් නොවේ. රූප බමයන් අතුරෙන් විපුයුක්ත පුතාංය වන්නේ වසනුරූප සය පමණෙකි.

ව්පුයුක්ත පුතාය පිළිබඳ නු රාශිය

විසුසුක්ත පුතාය සිව්වැදැරැම් වේ.

- 1. සහජාත විපුසුක්ත පුතාශ
- 2. වසතු පුරේජාත විපුසුක්ත පුතාශ
- 3. වසතු ආරම්මණ පුරේජාත විපුසුක්ත පුතාය
- 4. පචඡාජාත විපුහුක්ත පුතාය
- 1. සහජාත විපුසුක්ත පුතාය වන ධමයෝ නම්-

පඤාවොකාර භූමයෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ, අරුප විපාක සතරය, විපඤාව විඤඤාණයෝය, අභීත් චූති විතතය යන චිතතයත් හැර ඉතිරි පත්සැත්තැ චිතතයෝය, වෛතසික දෙපතසය යන පුවෘතති පුතිඝණි නාමඤකණි මෙයේය, පඤාවවොකාර පුතිසණි තාමස්කණියන්ට පුතාය වන පඤාවවොකාර පුතිසණි නාමස්කණියෝය.

පුතෙතාන්පනහ වශයෙන් ලැබෙන බමයෝ නම්-

චිතතජ රූපයෝග, පුතිසකි කර්මජ රූපයෝග, භදය වසතුවෙන් පුතා ලබන පඤිච්චොකාර පුතිසකි තාමස්කකියෝග, පඤිච්චොකර පුතිසකි නාමස්කකිගත් ගෙන් පුතාය ලබන හදගවසතු රූපය ගයන බම්යෝයි.

පුතානික ඩම්යෝ නම්:

චතුවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවස්ථාවෙහි වූ ලොහ මූල සිත් අටය, මොහමූල දෙසිතය, මතොවාරාවජජනය, මහා කුසල් සිත් අටය, මහා කියා සිත් අටය, අරුපාවවර සිත් දෙ.ලොසය, සොතාපතති මගා විතනයෙන් අනා වූ ලොකොතනර සිත් සතය, දෙෂ, ඉසාා, මචාජිරිය, කුකාකුචාව, අපුමාණය යන ධෂීයන් හැර වෛනසික සසාළිසය, බාහිර රූපයෝය, ආහාරජ රූපයෝය, සෘතූජ රූපයෝය, අසංඥසන්න කමීජ රූපයෝය, පුවෘතති කමීජ රූපයෝය යන බර්මයෝය.

2. වසනු පුරේජාන විපුහුක්ත පුතාංය පිළිබඳ පතාංය බර්ම, පුතොංත්පත්න බර්ම, පුතාංතීක බර්ම වසනු පුරේජාත නිශුය පුතාංයෙහි සවරුපයන් මෙනි.

3· වසතු ආරමමණ පුරේජාත විපුසුක්ත පතාසයකේ සාරුපයෝ වසතු ආරමමණ පුරේජාත නිශ්‍රය පතාසයකි මෙත් දතයුතු.

4. පචඡාජාත විපුසුක්ත පුතායේ සවරූපයො පචඡාජාත පුතායෙහි මෙන් දතයුතු.

විපපසුනත පුතාය පිළිබඳ විසජිනාවාර හෙවත් වීපී පහෙකි.

1. වීෂීය.

කුසලො ඩමෙමා අබාාකතාසා ඩමමසා විපාසුතතං පවවගෙන පව්වයෝ. සහජාතං, පවජාජාතං.

(කුසල ධමීය අවාහකෘත ධර්මයට සහජාත විපුයුක්ත, පචඡාජාත විපුයුක්ත යන විපුයුක්ත පුතාය ශක්ති දෙකින් උපකාර වේ.)

සහජාත විපුහුක්ත පුතාය

මෙහි අවාහාකෘත බර්මයට සහජාත විපුසුක්ත පුතාංශංශක්තිගෙන් උපකාර වන කුසල බම්යෝ නම් – පඤව-වොකාර භූමයෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ කුසල් සිත් එක්විස්සය වෛතසික අටතිසය යන අවයව වූ ද, සමූහං වූ ද නාමසකානියෝ යි.

පුතොොත්පනහ වශයෙන් ලැබෙන අවාාකෘතං බර්මයෝ නම් කුසල චිතතජ රුපයෝ යි.

පචඡාජාත විපුයුක්ත පුතාය.

මෙහි අවහාකෘත බර්මයට පචඡාජාත විපුයුකත පතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන කුසල බම්යෝ නම් – පණුවවො කාර භූමියෙහි උපදිනා අවසථාවෙහි වූ කුසල් සින් එක් – විස්සය වෛතසික අටතිසය යන නාමසකණියෝ ය.

පුතෙහාතපතන වශයෙන් ලැබෙන අවහාකෘත ඩම්යෝ තම් වාවසථාපන මනොචාරාවජජනාදී පූම් විතතයන් හා ඉපිද ස්විතියට පැමිණෙන තිජ වනුජ කායයෝ ය.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්:

සහජාත විපුසුක්ත පුතාග

කුසලාබාකිා චිතතසමුටඨනානං රුපානං විපසුතත පච්චයෙන පච්චයො.

(එක් විසි කුසල චිතතයෝ ය, චෛතසික අටතිසය යන අවයව වූ ද සමූහ වූ ද නාමසකානියෝ කුසල චිතතජ රූපයනට විපුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

පචඡාජාත විපුසුක්ත පුතායෝ

කුසලබණිා පුරෙජාතසා ඉමසා කායසා විපායුතත. පව්වයෙන පව්වයො.

(එක්විසි කුසල චිතතයෝය, අටතිස් වෛතසිකයෝය යන පචඡාජාත කුසල නාමසකානියෝ පුරේජාත වූ හෙවත් පූළුයෙහි ඉපිද සුතිතිපාප්ත වූ කිජ චතුජ කාය යන්ට විපුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.

2. විළිග.

අඟුසලො ධමේමා අබාාකිතියා ධම්මයා විපසුතත පට්වගෙන පච්චයෝ – සහජාතං පවජාජාතං.

(අකුසල බර්මය අවාංකෘත බර්මයට සහජංත විපුයුක්ත පුතාය, පචඡාජංත විපුයුක්ත පුතාය යන පුතාය ශක්ති දෙකින් උපකාර වේ.)

අභිධ්මානී පුදීපිකා

සහජාත විපුසුක්ත පුතාය

මෙහි අවහාකෘත බර්මයට සහජාත විපුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අකුසල **ඩමීයෝ** නම්:

දෙ. ලොත් අකුසල චිතතයෝය සත්විසි චෛතසිකයෝය යන අවයව වූ ද සමූහ වූ තාමාසකානියෝ ය.

පුතොහාන්පන්න වශයෙන් ලැබෙන අවහාකෘත බම්යෝ නම් අකුසල චිතතජ රූපයෝ ය.

පම්ජාජාත විපුසුක්ත පුතාය

මෙහි අවහාකෘත බර්මයට පවඡාජාත විපුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අකුසල **ඩම්යෝ** නම්-

අකුසල් සිත් දෙළොසය, වෛතසික සත්විස්සය ගත පචඡාජාත අකුසල නාමසකානිගෝ ග

පුතෙ**සාන්පනන** වශයෙන් ලැබෙන අවස**කෘත ඩම්යෝ** නම්–

වාවසථා පන, මනොවාරාවජජනාදී පූමී පුමී චිතතයන් හා ඉපිද සමතියට පැමිණෙන තිජ චතුජ කායයෝ ය.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්–

සහජාත විපුයුක්ත පුතාය

අකුසලාබණිා චිතත සමුඛ්යානානං රුපානං මිපපසුතත පව්චයෙන පව්චයො.

(අකුසල් සිත් දෙළොසය වෛතසික සත්විස්සය යන අවයව වූ ද සමූහ වූ ද අකුසල තාමසකානියෝ සහජාත අකුසල චිතතජ රූපයන්ට විපුයුක්ත පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

පවජාජාත විපුසුක්ත පුතාශ

අකුසලාබණිා පුරෙජාතසස ඉමසස කායසස විපප--සූතන පව්වයෙන පව්වයො.

දෙ.ලොස් අකුසල චිතතයෝය සත්විසි වෛතසිකයෝය යන පචඡාජාත අකුසල තාමස්කනියෝ පූෂීයෙහි ඉපිද සුපිති පුාප්ත තිජ වතුජ කායයන්ට විපුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වෙත්.)

3. වීවිය.

අබාහතො ඩමො අබාහතය ඩමාය. විපසුතත පච්චයෙන පච්චයෙ, සහජාතං, පුරෙජාතං පච්ඡාජාතං.

(අවසාකෘත බර්මය අවසාකෘත බර්මයට සහජාත විපුසුක්ත පුරෙජාත විපුසුක්ත පචඡාජාත විපුසුක්ත යන විපුසුක්ත පුතාය ශක්ති තුනෙන් උපකාර වේ.)

සහජාත විපුසුක්ත පුතාය

පුවෘතති කාලසෙහි - අවාංකාත බර්මයට සහජාත විපුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අවාංකෘත බම්යෝ තම:

චිතතජ රූපයන්ට පුතාස වන පඤචවොකාර භූමයෙහි. උපදිත අවසථාවෙහි වූ අරූප විපාක සතරය, විපඤච විඥනයෝ ය අහීත් චුති චිතතය යන සිත් හැර ඉතිරි විපාක සිත් දෙවිස්සය, කුයා සිත් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන අවයව වූ ද, සමූහ වූ ද තාමස්කානියෝ ය:

පුතොතාන්පනන වශයෙන් ලැබෙත අවසාකෘතං බර්මයෝ නම්–

විපාක කියා චිතතජ රූපයෝ ය.

පුතිසයා කාලයෙහි – අවාාකෘත බර්මයට සහජාත විපුයුක්ත පුතාය ශක්තිගෙන් උපකාර වන අවාාකෘත බමීයෝ තම්–

කර්මජ රූපයන්ට පුතාය වන පඤාඩවොකාර පුතිසඣ. පසලොසය චෛතසික පන්තිසය යන අවයව වූ ද. සමුහ වූ ද තාමස්කානියන් හා හදය වස්තු රූපයය. **සුතෙතා ක්පනත** වශයෙන් ලැබෙන අවතා**කෘත** 'ඩම්යෝ නම්-

පඤාවවොකාර පුතිසකි පසලොසය, වෛතසික පත්ති සය යන අවයව වූ ද, සමූහ වූ ද නාමස්කකියත් හා උපදින කර්මජ රූපයෝ ය.

පුරෙජාත විපුසුක්ත පුතාය

මෙහි අවාහකෘත බර්මයට් පුරෙජාත විපුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අවාහකෘත ඩම්යෝ නම්–

වසමුර් විඥනාදී පසාව විඥනයන්ට පුතාය වන මබාමායුෂ්ක වසමුරාදී වසතුහුය, පසාවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවස්ථාවෙහි වූ අරුප විපාක හා විපසාවව්ඥනයන් හැර පුථම භවාඞ්ගාදී පශ්විම පශ්විම වූ විපාක සීත් දෙවිස්සය කියා සීත් විස්සය යන මොවුන්ට පුතාය වන පුතිසනිකාදී සූජී වූජී විතනයන් හා උපදනා හදය වසතුවය මරණාසන්න කාලයෙහි, පසාවවොකාර භවාඞ්හ පසලෝ-සය, ආවජිනාවය ය, සමපටිචඡනවය ය, සනන්රණතුය ය, වාවස්ථාපනය, මරණාසන්න ජවන් පසය, තද,රමාණය, වුනිය යන මොවුන්ට පුතාය වන වූනි විතනයෙන් සතළොස් වන විතනය හා උපන් හදය වසතු රූපය යන බර්මයෝ යි.

පුතොතාන්පන්න වශයෙන් ලැබෙත අවාංකෘත බර්මයෝ නම්–

පඤාවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ අරුප විපාක හැර පුථම භවාඞ්නාදී පශ්චිම පශ්චිම විපාක සින් දෙනිසය, කුයා සින් විස්සය යන ධර්මයෝ යි.

පවජාජාත විපුසුක්ත පුතාග

මෙහි අවාහකෘත බර්මයට පච්ඡාජාත විපුහුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අවාහකෘත ඩාමීයෝ නම්–

පුතිසකි ආදී පූළී සූළී විතතයත් හා ඉපිද ස්විතියට පැමිණෙන එකජ, විජ, තිජ, වතුජ, කායයන්ට පුතාය වන සඤාවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවස්ථාවෙහි වූ අරූප විපාක හැර පුථම භවඞාදී පශ්විම පශ්විම විපාක සිත් දෛතිසග, කිුගා සිත් විස්සග, වෛතසික අටතිසග ගන ාධර්මයෝ යි.

පුතෙතාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවහාකෘත ධෂීයෝ නම් පුතිසන්ධි ආදී පූළී පූලී චිතතයන් හා ඉපිද සුවිතියට පැමිණි එකජ, විජ, තිජ, චතුජ, කායයෝ ය.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්–

සහජාත විපුසුක්ත පුතාය.

1. විපාකාබතාකතා කිරියාබතාකතා බැකා විතත සමුටයනානං රුපානං විපපසුතන පව්වයෙන පව්වයො.

(පඤාවවාකාර භූමියෙහි උපදතා අවස්ථාවෙහි වූ, අරූප විපාක සතරය, විපඤාව විඥතයෝ ය, අර්හත් චුති චිතතය යන සිත් හැර ඉතිරි විපාකසිත් දෙවිස්සය, කුයා සිත් විස්සය, චෛතසික අටතිසය යන අවයව වූද, සමූහ වූද, තාමස්කනායෝ සහජාත වූ විපාක කුයා චිතතජ රූපයන්ට සහජාත විපුසුක්ත පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්)

2. පටිසඬිකබණෙ විපාකාබතාකතාබණා කටතතා රැපානං විපසුතත පවචයෙන පවචයො.

(පුතිසන්ධිකාෂණයෙහි දී පඤාවවොකාර පුතිසන්ධි පසලොසය චෛතසික පන්තීසය යන අවයවවූද, සමූහවූද, තාමස්කන්ධයෝ කමීජ රූපයන්ට විපුසුක්ත ශක්තියෙන් පුතාය වේ.)

8. බනිා වඤ්ඤා විපපයුක්ත පවචයෙන පවචයො.

(පුතිසන්බි විපාක සින් පස්දොසය වෛතසික පන් තිසය යන නාමස්කානියෝ හදය වසනු රුපයට විපුයුක්න පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්.)

අභිධමානී පුදීපිකා

4. වඤා බණිානං විපපසුතත පවවසෙන පවවසො.

(හදය වසතු රූපය පුතිසන්ධි තාමස්කනියන්ට විපුයුක්ත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.)

පුරේජාත විපුසුක්ත පුතාය.

5. චක්ඛායතනං චක්ඛු විඤඤ රංසා විපාසුතන පවචයෙන පචචයො.

(මධාාමාසුෂ්ක චඤුර් වසාවව චඤූර් විඥනයට විපු– යුකත පුතාය ශකතියෙන් උපකාරවේ.)

6. සොතායතනං සොත වි*ඤඤ ණසා* විපසයුතන පවවගෙන පවව*ගො*_

(මûාමායුකො ශොත වසාවව ශොත විඥනයට විපු– යුකන පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

7. ඝාණායතනං ඝාණ විඤඤ ණසා විපපයුක්ත පවචගෙන පවචයො.

(මධාාමායුෂ්ක ඝාණ වසාව සිංණ විඥනයට විපු. යුකත පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.)

8. ජීවිහායතනං ජීවිහා වි*ඤ්*ඤණා විපපසුතන පවචයෙන පවචයා.

(මධ්‍රාාමායුෂ්ක ජිවහා වස්තුව ජිවහා විඥනයට විපුහුකත පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

9. කායායතනං කාය වි*ඤ*ඤ ණසා විපපයුක්තං පවචයෙන පවචයො.

(මධා මායුෂ්ක කාය වසනුව කාය විඥ නයට විපුයුකත පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

10. වඤ් විපාකාබාාකතානං කිරියාබාාකතානං බැකානං විපාසුතන පච්චයෙන පච්චයො.

(පුතිසන්බි ආදී පූමී පුම් විතනයන් හා උපදනා හදය මසතු රූපය, අරූප විපාක සනර සහ මිපඤාව විඥනයන් හැර පුථම භවඞ්හාදී පශ්චිම පශ්චිම වූ විපෘක සින් දෙවිස්සය යන විපාක කියා නාමස්කනියන්ට විපුයුකන පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

පචඡාජාත විපුසුක්ත පුතාය.

11. විපාකාබතාකතා කිරියාබතාකතා බණිා පුරෙ ජාතසා ඉමසා කායසා විපාසුතත පවචයෙන පවචයො.

(පඤාචවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ අරූප විපාක හැර පුථම භවඞ්ගාදී පශ්චිම වූ විපාක සින් දෙනිසය කුගා සින් විස්සය වෛතසික අටතිසය යන අවාාකෘත නාමස්කණියෝ පුතිසන්බි ආදී පූළී පුළී විතතයන් හා ඉපිද සමතියට පැමිණි එකජ, මිජ, තිජ, චතුජ කායයන්ට මිපුයුක්ත පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ)

4. 38c-

අාබා**ක**තො ඩමෙමා කුසලසස ඩමමසස විපපයුතන පව්වයෙන පව්වයෙ.

මෙහි කුසල බර්මයට විපුසුක්ත පුතාය ශකතියෙත් උපකාර වන අවාාකෘත ඔමීයෝ නම්:

කුසල බර්මස්සකණිගත්ට පුතාය වන පුවී පූවී චිතතයන් හා ඉපිද ස්රිතියට පැමිණි හදය වසනු රූපයයි.

පුතෙතා**ක්පනන** වශයෙන් ලැබෙන කුසල ධම්යෝ නම්:-

කුසල් සිත් එක්විස්සය වෛතසික අටතිසය යන නාමසකනියෝ යි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්-

පුරෙජාතං වඤ් කුඝලානං බණිානං විපපයුතත පව්මයෙන පව්වයො.

අභිධමානි පුදීපිකා

(පූමී පූමී චිතතයන් හා ඉපිද සථතියට පැමණි හදග වානු රූපය, එක්වීසි කුසල චිතතයෝ ය, අටතිස් වෛතසිකයෝ ය යන කුසල නාමස්කනියන්ට විපුයුකතං පුතාය ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

රි. විපිය___

අබාකතො ධමේමා අකුසලසා ධම්මසා විපපයුතත. පච්චයො පච්චයො.

(අවහාකෘත බර්මය අකුසල බර්මයට විපුයුක්ත පුතාය. ශකතියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහිදී අකුසල ගිමීයට විපුයුක්ත පුතෳය ශක්තියෙන් උපකාර වන අවාෘකෘත බමීයෝ නම්—

අකුසල නාමස්කනියන්ට පතාය වන පූළී පූළී චිතතයන් හා ඉපිද සමතියට පැමිණි හදයවසනු රූපයයි.

පුතෙතාන්පහත වශ්යෙන් ලැබෙන අකුසල බර්මයෝ තම්---

අකුසල් සි**ත් දෙ.ෙ**හසය, **චෛතසික සත්විස්සය.** ගන අකුසල නාමස්**ක**නියෝ යි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

පුරේජාතං වඤා අකුසලානං බණානං විපසුතත පව්වයෙන පව්වයො.

(පූමී පූමී චිතතයන් හා ඉපිද ස්වතියට පැමිණි හදය වන් රූපය, දෙලොස් අකුසල නාමසකකියන්ට විපුයුක්තං පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

21. අසුුුුු පුත්‍රය

අසුම යනු ඇත හෙවත් විද මානය යන අති යි. උත්පාද සීති, භඬය යන කෘණෙතුයට පැමණ තිබෙන බර්මයෝ ඇති බම් හෙවත් විද මාන බම්යෝ යි. උත්පාද දී කෘණතු– යට පැමණ තිබෙන රුපාරුප බර්මයෝ අනා රුපාරුප

ඛර්මයන් ගේ හටගැනීමට හා බලවත් වීමට ද උපකාර වෙති. එසේ උපකාර වන්තේ තමන්ගේ විදැමානතිශ හෙවත් අනු හාවය නිසාය. මෙසේ තමාගේ අස්ටි හාවයෙන් අනාවූ රුපාරූප ඛාමයන්ගේ හටගැනීමට හා බලවත් වීමට උපකාර වන ඛර්මයන්ට අසුපි පුතා ඛාමයෝ යයි කියනු ලැබේ.

අසුපි පුතාය සත්වැදරුම් වේ.

- 1. සහජාතාඝුම් පුතාශ
- 2. වසතු පූරේජාතාසම පුතාග
- 3. වස්තාරමාණ පුරේජාතාසම පුතාය
- 4. ආරමමණ පුරේජාතාසම් පුතාය
- 5. පවඡාජාතාසම පුතාය
- 6. ආහාරාසම පූතාය
- 7. ඉදදුියාසම පූතාය

අස්ථි **පූතාය** වන ධිමීයෝ තම් උත්පාදුදී කෘණානයට පැමිණීම වශයෙන් වනීමාන භාවයට පැමිණි එකුන් අනූ මිතතය, වෛතසික දෙපනසය, රුප අට විස්සය යන ඩර්මයෝය. නිවාණ ඩර්මය අස්ථි පුතාාය වන ධර්මයක් නොවේ.

අසුව පුතාය පිළිබඳ නුරාශිය

1. සහජාතාසම පුතාගේ සාරුපයෝ සහජාත පුතාගෙහි මෙන්ද,

2. වසන පුරේජානාසපි පුතෳයයේ සවරුපගෝ වසනු පුරේජාත නිශුය පුතෳයෙහි මෙන්ද,

 වස්තාරමමණ පුරේජාතාසමී පතායේ සවරුප-ංගෝ වස්තාරමමණ පුරේජාත තිශුය පතායෙහි මෙන්ද,

4. ආරම්මණ පුරේජාතාසම පතාගේ සවරුපයෝ ආරම්ණ පුරේජාත පුතාගෙහි මේන්ද, 5. පචජාජාතාසම පතාශයේ සවරුපයෝ පචඡාජාත පුතාශයේ මෙන්ද,

6. ආහාරාසම පුතායයේ සවරුපයෝ රුපාහාර පුතායෙහි මෙන්ද,

7. ඉන්දියාසුව පතායයේ සවරූපයෝ රූප ජීවි– තෙඤිය පුතායෙහි මෙන් ද දතයුත්තාහ.

අසම පුතාය පිළිබඳ විසර්ජනාවාර හෙවත් විමං තෙලෙසකි.

1. විථිය.

කුසලො ධමමා කුසලංක ඩම්මංක අංජී පච්ච. යෙන පච්චයො.

(කුසල බර්මය කුසල බර්මයට අසුපි පුතායය ශක්ති-යෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි කුසල ධම්යට අස්⁸ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන **කුසල ධර්මයෝ** නම්:

ඔවුනොවුන්ට පුතාය වන කුසල් සිත් එක්විස්සය, චෛතසික අටතිසය යන අවයව තාමසකානියෝ ය.

පුතොයාත්පනන වශයෙත් ලැබෙත කුසල ධර්මයෙ}ි තම්:

එක්විසි කුසල් සිත් හා අටතිස් වෛතසික බර්මයෝ ය. මෙහි අනුවාදය වශයෙන් -

1. කුසලො එකො බනො තිණණනතං බනාතං අපු පච්චයෙන පච්චයො.

(කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අවතිසය යන කුසල නාම ධමීයත් පිළිබඳ වූ සතර නාමසකානියත් අතුරෙත් එක් නාමස්කානියක් ඉතිරි නාමස්කානියතුතට අසුව පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) 2. තා හෝ බානිා එකාගස බානිසා අපුවි පේවනෙන පෙට්වනයා.

(එම කුසල නාමස්කනියත් අතුරෙත් නාමස්කනි තුනක් ඉතිරි එක් නාමස්කනියට අසුව පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

8. වේ බැකිා විතතං බැකිානං අපු පච්චයෙන පව්වයො.

(එම කුසල නාමස්කනියත් අතුරෙන් තාමස්කනි දෙකක් ඉතිරි නාමස්කනි දෙකට අසුව පුතාය ශක්ති– ගෙන් උපකාර වෙත්.)

2. විථිග

කුසලො ඩමේමා අබාංකතසය ඩම්මසය අප් පච්චයෙන පච්චයො, සහජාතං පච්ඡාජාතං.

(කුසල ඛර්මය අවාංකෘත ඛර්මයට සහජාතාසථ පචඡාජාතාස්ථ යන අස්ථ පුතාය ශක්ති දෙකෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි **සහජාතාසුවී පුතාය** ශක්තියෙන් අවාාකෘත බර්මයට උපකාර වන **බාසල බර්මයෝ තම**:

(කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන අවයව වුද, සමූහ වූ ද නාමස්කනියෝ ය.

පතොත්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවහාකෘත ධම්යෝ නම්–

කුසල චිතතජ රුපයෝ යි.

මෙහි පච්ඡාතාස්ථි පුතාශ ශක්තියෙත් අවාාකෘත ඩර්මයට උපකාරවන කුසල බර්මයෝ නම්-

පසුව පසුව උපදනා එක්චියි කුසල විතතයෝ ය, වෛත සික අටතිසය යන අවයව වූද, සමුහවුද නාමසකානාමයෝ ය.

අතිධමානී පුදීපිකා

පතොතත්පතත වශයෙන් ලැබෙන අවතාකෘතං ඩමීයෝ නම්–

වාවසථාපන මනොවාරාවජානාදී පූමී පූමී චිතතයත් හා ඉපිද සම්තියට පැමිණි නිජ, වනුජ කායයෝ ය.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්:

ශහජාතාසම් පුතාග

සහජාතා-කුසලාබණිා චිතතසමුටඪානානං රුපානං. අංපී පච්චයෙන පච්චයො.

(කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන නාමස්කාකියෝ කුසල චිතතජ රූපයන්ට සහජාතාස^ල පුතාය ශක්තියෙන් උප**කා**ර වෙත්.)

පච්ඡාජාතාස්ථි පුතාය.

පච්ඡාජාතා- කුසලා ඛණිා පුරේජාතකා ඉමකා කාංගසා අපු පච්චගෙන පච්චගො.

(පදිඡාජාතවූ හෙවත් පසුව උපදනා කුසල නාම– ස්කානියෝ පූළියෙහි උපන් තිජ වතුජ කායයන්ට පදිඡා– ජාතාසුළි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.

8 විථිය.

කුසලො ධමේමා කුසලසාව අබ්තාක්තිසාවං ඩම්මසා අපුළු පව්වයෝ.

(කුසල බර්මය කුසලවාතාකෘත බර්මයට අසපි පුතාය ශක්තිගෙත් උපකාර වේ.

මෙහි කුසලාවාංකෘත බර්මයට අසපි පුතාය ශක්ති-ගෙත් උපකාර වන කුශල බම්ගෝ නම්:

එක්විසි කුසල චිතනයෝග, වෛතසික අටතිසග යන අවයව වූද, සමූහ වූද කුසල නාමස්කනියෝ ය.

පුතොහාක්පනන වශයෙන් ලැබෙන කුසලාවහාකාත Dර්මයෝ තම් එම කුසල නාමස්කානියන් හා කුසල චිතතණ රූපයෝ ය.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

1. කුසලො එකො බනේයා තිණණනතං බනියානං චිතතසමූටඪානානඤා රුපානං අපු පවචනෙන පවචන

(එක්විසි කුසල චිතතයෝ ය, වෛතසික අටතිසය සත කුසල නාමස්කානියත් අතුරෙන් එක් නාමස්කානියක් ඉතිරි කුසල තාමස්කානි තුනට හා කුසල චිතතජ රුප-හත්ටද අසුපි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. තයො බැකිා එකසස බැකිසස චිතත සමුටඨානාං නඤා රුපානං අපු පච්චයෙන පච්චයො.

(කුසල තාමස්කති තූනක් ඉතිරි එක් කුසල තාමස්කති රුපයන්ටද අසුපි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

3. වේ බණිා මිනතං බණිානං චිතත සමුටඨානා. නඤා රුපානං අපු පච්චයෙන පච්චයො.

(කුසල නාමස්කනා දෙකක් ඉතිරි කුසල නාමස්කනා දෙකට හා කුසල චිතතජ රූපයන්ව ද අසපි පුතාය. ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

4. විථි**ය**.

අභුසලෙං ඩමෙමං අනුසලසා ඩම්මසා අපළිං පව්වගෙන පව්වගො.

(අකුසල ධමීය අකුසල ධමීයට අස්පිපුතායය ශක්ති– යෙන් උපකාර වේ.)

අකුසල ධම්යට අසිි පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වන අකුසල ධම්යෝ නම්:

අකුසල් සිත් දෙලොසය වෛතසික සත් විස්සය ගන අවයව වූ ද, සමූහ වූ ද අකුසල නාමස්කනියෝ ය.

පුතොහාන්පන්න වශයෙන් ලැබෙන අකුසල බර්මයෝ නම්:

අකුසල් සිත් දෙලොසීය වෛතසික සත්විස්සය යන අකුසල නාමස්කනියෝ ය. මෙහි අනුවාද වශගෙන්:

1. අසුසලො එකො බනොො තිණණනතං බනානං අපු පච්චයෙන පච්චයො.

(අකුසල නාමසකා නියත් අතුරෙන් එක් නාමසකනියක් ඉතිරි අකුසල නාමස්කනි තුනට අසුපි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. තයො බැකිා එකසා බැකිසා අපුළු පච්චයෙන පච්චයො.

(අකුසල තාමස්කනි තුතක් ඉතිරි එක් නාමස්කනියට අස්ථි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

8. වේ බැකිා විනතං බැකිාතං අපපි පච්චයෙන පච්චයො.

(අකුසල නාමස්කානි දෙකක් ඉතිරි අකුසල තාමස්කානි දෙකට අසුවු පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

.5. වීපිය

අකුස**ෙ**ලා ධමේමා අබාාකාතාසා ධම්මසා අපු පච්චයෙන පච්චයෝ - සහජාතං පචුණුජාතං.

(අකුසල බර්මය අවාාකෘත බර්මයට සහජාතාසව, පවඡාජාතාසව යන අසව පුතාය ශක්ති දෙකෙත් උපකාර වේ.)

මෙහි අවාහාකෘත ධර්මයට සහජාතාසුව පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන අකුසල ඔම්යෝ නම්–

අකුසල් සින් දෙලොසය, චෛතසික සන්විස්සය යන අවයව වූ ද, සමූහ වූ ද අකුසල නාමස්ක නියෝ යි.

පුතොහාක්පනන වශයෙත් ලැබෙන අවාහකෘත බමීයෝ තම්:

අකුසල චිතතජ රූපයෝ යි.

අවසාකෘත ධමීයට පචඡජාතාසම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන අකුසල ඛර්මයෝ නම්:

පසුව පසුව උපදනා අකුසල් සිත් දෙළොසය, වෛතසික සත්විස්සය යන අකුසල නාමස්කනියෝයි.

පුතොහාත්පනන වශයෙන් ලැබෙත අවහාකෘත ධම්යෝ නම්:

පූළු පූළී චිතනයන් හා ඉපිද සුවිතිපාප්ත වූ තිජ චතුජ කායයෝ ය.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්:

1. සහජාතා අකුසලා බැකිා චිතත සමුට්ඨානානං රුපානං අළු පච්චයෙන පච්චයො.

(අකුසල නාමස්කණියෝ සහජාතවූ අකුසල චිතතජ රූපයනට සහජාතාසුව පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

2. පච්ඡාජාතා අකුසලා බැකිා පුරෙජාතසා ඉමසා කයසා අපු පච්චයෙන පච්චයො,

(පසුව පසුව උපදනා අකුසල නාමස්කනියෝ පූළී පූළී චිතතයන් හා ඉපිද සමතිපාප්තවූ නිජ චතුජ කායයන්ට. අස්ථි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

6 විථිය.

අකුසලො ධමේමා අකුසලයක්ව අබාහකතයකව ධම්මයක අපුව පව්චයෙන පව්චයො.

(අකුසල බර්මය අකුසලාවාහාකා ත බර්මයට අසාවං පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අකුසලාවාහාකෘත බර්මයට අසුපි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන අකුසල බම්ගෝ නම්:

දෙළොස් අකුසල විතන්යෝය, සත්විසි වෛතසික-යෝය යන අකුසල තාමස්කනියෝ ය. පුතොහාන්ප්නන වශයෙන් ලැබෙන අකුසලාවහාකෘත බර්මයෝ නම්:

අකුසල නාමස්කනියන් හා අකුසල චිතනජ රූපයෝයි. මෙහි අනුවාද වශයෙන්:

 අකුසලෝ එකො බහෝ තිණණනතං බිනානං විතතසමුටඨානානඤව රුපානං අපු පව්වසෙන පව්වතයා.

අකුසල නාමස්කානියන් අතුරෙත් එක් නාමස්කානියක් ඉතිරි අකුසල නාමස්කානි තුතට හා අකුසල චිතතජ රූපයනටද අස්පි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. තයො බැහිා එකසා බැහිසා චිතත සමුට්ඨානා නකිව රුපානං අපු පව්වයෙන පව්වයෝ.

(අකුසල නාමස්කනි තුනක් ඉතිරි එක් තාමස්කනියට හා අකුසල චිතනජ රූපයන්ටද අසුපි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

3. මේ බණිා මහහං බණිානං චිතත සමූටඨානානණව රුපානං අපු පව්වයෙන පව්වයෝ.

(අකුසල නාමස්කනි දෙකක් ඉතිරි අකුසල තාමස්කනි දෙකට හා අකුසල චිතනජ රූපයන්ටද අසුපි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

7. විපිය

අබාාකතො බමො අබාාකතසස බමාසා අංෂී පට්වයෙන පට්වයො සහජාතං, පුරෙනිතං, පචණජාතං, ආහාරං, ඉංදියං.

(අවසාකෘත බර්මය අවසාකෘත බර්මයට සහජාතාසුවී, පුරෙජාතාසුව, පචඡාජාතාසුවි, අාහාරාසුව්, ඉඤියාසුවී යන අසුව පුතාය ශක්ති පළෙන් උපකාර වේ.)

සහජාතාසම් පුතාය

මෙහි **සහජාතාසුව පතාය ශක්**තියෙන් අවාංකෘත ඛර්මයට උපකාරවන අවාංකෘත බ**ර්මයෝ** නම්:

පුවෘතති කාලයෙනි

ඔවුනොවූත්වද, ඔවුනොවුත්ව හා චිතතජ රූපයන්වද පතාය වන විපාක සිත් සතිසය, කියා සිත් විස්සය, වෛතසික අවතිසය යන අවයව නාමස්කනියෝ ය.

පු**තෙතාක්පනන වශ**යෙන් ලැබෙන අවසාකෘත ධම්යෝ තම:

විපාක සිත් සතිසය, කිුයා සිත් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන අවයව නාමස්කනියන් හා චිතතජ රුපයෝය.

පුතිසඣ කාලයෙහි

ඔවුතොවුන්ටද ඔවුතොවුන්ට හා කර්මජ රූපයන්ටද පුතාය වන පුතිසකි සිත් එකුන් විත්සය, වෛතසික පන්තිසය යන අවයව වූද සමූහ වූද නාමස්කානියන් හා හදයවසනු රූපය ය.

පුතොහාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවාහාකෘත ධාමීයෝ නම්:

පුතිසකි සිත් එකුත් විස්සය, වෛතසික පත්තිසය යන අවයව වූ ද, සමූහ වූ ද තාමස්කකියත් හා කර්මජ රුපයෝ යි.

රුප බර්මයන් අතුරෙත් සහජාතාසපි පතාය ශක්තියෙත් අවාසාකෘත බර්මයට පුතාය වන අවාසාකෘත බර්මයෝ නම්:

ඔවුතොවුන්ට හා උපාදය රූපයන්ටද පුතාය වන ඕනතජ, පුනිසඬි කර්මජ, බාහිර, ආහාරජ, සෘතුජ, අසඥසන්ව කර්මජ, පුවෘතති කර්මජ මහා භූත රූපයෝ යි.

පුතොහාත්පහන වශයෙන් ලැබෙන අවහාකෘත ඩම්යොී තම:

භූතරූප සහිත වූ උපාදග රුපයෝ ග.

මෙහි අනුවාද වශයෙන් පුවෘතති කාලයෙහි

1. සහජානො විපාකාබාාකනො කිරියාබාාකනො එකො බනෝ තිණණනතං බැකානං චිතතසමුටඨා-නානඤව රුපානං අපු පච්චයෙන පච්චයො.

(විපෘක සිත් සතිසය, කියා සිත් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන අවාෘකෘත තාමස්කානියන් අතුරෙන් එක් තාමස්කානියක් ඉතිරි නාමස්කානි තුතට හා චිතතජ රූපයනටද සහජාතාස්ථි පුතා ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

8. තයො බැකිා එකසා බැකිසා විතතසමුටඨානා-නඤිව රුපානං අපුුළු පච්චයෙන පච්චයො.

(අවහාකෘත තාමස්කණි තුනක් ඉතිරි එක් නාම– සකණිගට හා චිතතජ රූපයනටද සහජාතාසුව පුතුය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

3. වේ බාහිා මහතං බාහිංා විතත සමූට්ඨානානඤව රුපානං අපු පව්වනෙන පව්වනො.

(අවාංකෘත නාමස්කනි දෙකක් ඉතිරි තාමස්කනි දෙකට හා චිතතජ රුපයන්වද සහජංතාසී පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

පුතිසණි කාලයෙහි

4. පවිසණිකඛණෙ විපාකාඛතාකතො එකො බණිො තිණණනතං බණිානං කටතතාව රුපානං අංපී පච්චයෙන පව්චයො.

(පතිසකිකාණගේදී පතිසකි සිත් පසළොස ය, වෛතසික පත්තිසය, යත අවාංකෘත තාමස්කාකියත් අතුරෙත් එක් තාමස්කාකියක් ඉතිරි තාමස්කාකි තුතට හා කමීජ රූපයනටද සහජාතාස්පි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

5. තයො බැකිා එකිසා බැකිසා කටතතාව රුපානං අපු පව්වයෙන පව්වයෝ.

පුතිසත්ධි නාමස්කානි තුනක් ඉතිරි එක් නාමස්කානි යට හා කර්මජ රුපයන්ටද සහජාතාසම පුතාය ශක්ති යෙන් උපකාර වෙත්.)

6. වේ බණිා මිනහං බණිානං කටතතාව රුපානං අංපි පච්චයෙන පච්චයො.

(පතිසත්ධි තාමස්කනි දෙකක් ඉතිරි නාමස්කනි දෙකට හා කර්මජ රූපයනවද සහජාතාස්ථි පුතාග ශක්තියෙත් උපකාර වෙත්.)

7. බණිාව්ඤ්ඤ අන් පච්චයෙන පච්චයො.

(පුතිසන්බි නාමස්කඣයෝ හදය වසනු රූපයට සහජාතාසු පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්.)

8. වශ් බණානං අංපී පව්චයෙන පච්චයො.

(පතිසත්ධිකාණණයේදී හදය වසතු රූපය පතිසත්ධි තාමස්කානියත්ට සහජාකාසුව පතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ)

9. එකං මහාභූතං තිණණතතං මහාභූතානං අපම පව්චයෙන පව්චයෙ.

(එක් මහා භූත රූපයක් ඉතිරි මහාභූත රූප තුනට සහජාතාසම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

10 තයො මහාභුතා එකසා මහා භූතසා අපු පච්චයෙන පච්චයො.

(මහා භූතරූප තූතක් ඉතිරි මහා භූතරූපයට සහජාතාසම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්.)

11. මේ මහාභූතා මිනනං මහා භූතානං අයම පව්චයෙන පව්චයො.

(මහා භූතරුප දෙකක් ඉතිරි මහා භූත රුප දෙකට සහජාතාසම් පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.) 12. මහාභූතා චිතත සමුටඪානානං රුපානං කටතතාව රුපානං උපාදය රුපානං අපු පව්වයෙන පව්වයො.

(මහභූත රුපයෝ චිතතජ රූපයන්ටද කර්මජ රූපයන්ටද උපාදය රූපයන්ටද සහජානස්ථි පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වෙත්.)

13. බාහිරං, ආහාර සමුවඪානං, උතු සමුවඪානං අසඤඤ සතතානං එකං මහා භූතං තිණණනනං මහා භූතානං අපු පව්වයෙන පව්වයො.

(බාභිර වූද, ආහාරජ වූද, ඍතුජ වූද, අසඤඤ සක්ත වූද, මහා භූත රූපයත් අතුරෙන් එක් මහං භූත රූපයක් ඉතිරි මහා භූතරූප තූනට සහජාතාසපී-පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

14. තතයා මහාතුතා එකසා මහා තුතසා අත්ථ පව්වයෙන පච්චයො.

(බාහිරාදී වූ මහා භූතරූප තුනක් ඉතිරි මහා භූතං රූප ¢ට සහජාතාසුව පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

15. මෙ මහාභූතා මින්නං මහා භූතානං අත්පි. පච්චයෙන පච්චයො.

(බාහිරාදී වූ මහා භූත රූප දෙකක් ඉතිරි මහා භූත රූප දෙකට් සහජාතාස්පි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්.)

16. මහාභූතා කටතතාව රුපානං උපාදය රුපානං අත්පි පවවගෙන පචවගො.

(මහා භූත රූපයෝ කර්මජ රූපයන්ටද, උපාදය රූප-යන්ටද සහජාතාස්පි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

පුරෙජාතාසම පුතාය.

1. අරහා චකබුං අභිවිචනො දුකබතො අනතානො විදාසාති. (රහතත් වහත්සේ කාමාවවර ඥන සම්පුයුකත මහා කියා සිතින් වඤු පුසාද රූපය අනිතා, දුකඛ, අනාත්ම වශයෙත් විදශීනා කරයි.)

2. සොතං ඝාණං, ජිවහං, කායං, රුපෙ, සදෙද, ශනේ, රසෙ, පොටඪබෙබ, වඤුං අනිචවතො දුකාබතො, අනතාතෝ විපසසති.

(රහතත් වහත්සේ මහා කියා සිතින් ශොතපුසාද රූපය, ඝානපුසාද රූපය, ජීවිහාපුසාද රූපය, කායපුසාද රූපය, වණ් රූපය, ශබ්ද රූපය, ගත්බ රූපය, රස රූපය, පොටස්බබය, හදය වන්වූ රූපය අතිතා, දුකඛ, අතාත්ම වශයෙත් විදශීතා කරයි.)

3. දිබෙබන එකබූනා රුපං පසාති

(රහතත්වහත්සේ දිවාවඤුරභිඥ කිහා සිතින් රූපයන් දකියි.)

4. දිබබාය සොත ඩාතුයා සදදං සුණාති

(රහතත් වහත්සේ දිවා ෙශාත කියා අභිඥ සිතිත් දුර පුතිචඡනතාදී ශබ්ද ශුවණය කාරයි.)

5. රුපායතනං චකබු විඤඤ,ණසා අපුුුු පව්වයෙන පව්වයො.

(පුරෙජාතවූ රුපායතනය චකබු විඥනයට පුරේ– ජාතාසම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

6. සද්දයතනං සොත විඤඤ රෝසා අපු පවවයෙන පවචයො.

(පුරෙජාතවූ ශබ්දයතනය ශොත විඥනයට පුරෙ ජාතාසපි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

7. ඉනිාගතනං සාරූ විඤඤ රොස අපි පච්චගෙන පච්චයො.

(පුරේජාතවූ ගඣායතනය, ඝාන විඥතයට පුරෙජාතාසම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) 8 රසායතනං ජීවහා වි*කැ*කැණුණසා අපු පේවෂයන ප**විච**යො.

(පුරේජාතවූ රසායතනය ජීවහා විඥනයට පුරේ ජාතාසම පුත¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

9. පොටඪබබාගනනං කාය වි*ඤ*ඤ,ණඎ අපී පවචයෙන පවචයො.

(පුරේජාතවූ පයවි තෙජො වායො සංඛානත පොට්ඨබ්බාගතතය කාය විඥනයට පුරේජාතාස්ථි පුතාය ශක්තිගෙත් උපකාර වේ.)

10. චකබායතනං චකබූ විඤඤ රෝසා අපථ පවචනෙන පවචයො.

(පුරේජාත වූ චඤුර් වස්තුව චඤූර් විශුතයට පුරේජාතාසම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

11. සොතායතනං සොත විඤඤ ණසස අපථි පච්චයෙන පච්චයො.

(පුරේජාත වූ ශොත වස්තුව ශොත විඥනයට පුරේජාතාසම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

12. ඝාණායතනං ඝාණ වි*ඤ*ඤ,ණඎ අපු පවව යෙන පවවයො.

(පුරේජාතවූ සුාණ වසතුව සුාණ විඥනයට පුරේජාතාසී පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

13. ජිව්හායතනං ජිව්හා වි*ඤඤ*,ණඎ අප⁹ පච්චයෙන පච්චයො.

(පුරේජාත වූ ජිව්හායතනය ජිව්හා විඥතයට පුරේජාතාසම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

14 කායායතනං කායවිඤඤ,ණසා අපු පවවයෙන පවවයො.

(පුරේජාත වූ කායායතතය කාය වි*සැ*ඤුණයට පුරේජාතාසම පුතා¤ය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

15. වඥු විපාසාඛතාකතානං කිරියාඛතාකතානං බනානං අළු පවවයෙන පවවයො.

(පුරේජාතවූ හදයවසතු රූපය, විපාක[®]කියා සංඛානත අවාහකෘත තාමස්**ක**නියන්ට පුරේජාතාසපි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

පවජාජාතාසම් පුතාශ

පච්ඡාජාතා විපාකාබාකතා කිරිගාබාකතා බනා පුරේජාතසා ඉමසා කායසා අපු පච්චයෙන පච්චයො.

(පසුව උපත් විපාක සිත් දෙතිසග, කිගා සිත් විස්සග, චෛතසික අටතිසය යන අවාහකෘත නාමස්කාකියෝ පූළුයෙහි උපත් තිජ චතුජ කායයන්ට පචණජාතාසාව පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

ආහාරාසම පුතාග

කබලිංකාරො ආහාරො ඉමසය කායසය අපම පව්වයෙන පව්වයො.

(කබලීකාරාහාර නම්වූ ඕජාරූපය තිජ චතූජ කාය– ශත්ට ආහාරාසු පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

ඉරදියාසම පුතාය

රුප ජීවිති එදියං කටතතා රුපානං අත් පච්චයෙන පච්චයො.

(ජිවිතිඥිය රූපය කමීජ රූපයත්ට ඉඤියාසම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

8. විළිය

අබාාකතො ඩමේමා කුසලසය ඩම්මසය අපු පච්චයෙන පච්චයො.

(අවහාකෘත ධර්මය කුසල ඩර්මයට පුරේජාතාසම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) මෙහි කුසල බමීයට පුරේජාතාසාව පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අවාාකෘත බර්මයෝ නම්·

මහා කුසල් අටට පතාය වන වතීමාන නිෂ්ථතන රූප අටලොසය, දිබබවකබු කුසලාභිඥවට පතාය වන දූර පුතිචඡනතාදී වතීමාන රූපාරමමණය, දිබබසොත කුසලාභිඥවට පුතාය වන දූර පුතිචඡනතාදී වතීමාන ශබ්දුරමමණය යන බර්මයෝ යි.

පුතොහා**ක්පනන** වශයෙන් ලැබෙන කුසල ධර්මයෙ] නම්:

මහා කුසල් සිත් අටය, දිබබවකබු, දිබබසොත කුසලාභිඥය, විරති අපුමාණායත් හැර චෛතසික තෙතිසය යන බර්මයෝ ය.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්-

1. සෙකබාවා පුථුජජනාවා චකබුං අනිච්චතො, දුකාබනො, අනතතතො විපසානති

(ශෛකෘ පුද්ගලයෝ නෝ පෘථන්ජනයෝ නෝ පුරේජාත වූ චඤුපුසාදය අනිතා දුකබ අනාත්ම වශයෙන් මහා කුසල් සිතින් විදශීතා කරන කල්හි ඒ පුරේජාත චඤුපුසාද රූපය, කාමාවචර කුසල් සිතට පුරේජාතාස්ථ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

2. සොතා, ඝාණං, ජීවිහං, කායං, රුපෙ, සදෙද, හනෙ, රසෙ, පොටඨබෙබ වඤුං අනිච්චතො දුකඛතො අනතතතො විපසසනති.

(ශෛකෂ වූ හෝ පෘථන්ජන වූ හෝ පුද්ගලයෝ පුරේජාත වූ ශොතපසාදය, ඝාතපසාදය, ජීවහා පුසාදය, කායපුසාදය, රුප, ශබ්ද, හකි, රස, ස්පශී, හදයවසතු රුපය යත රූප ඩමීයත් කාමාවවර මහා කුසල් සිතින් අතිතා, දුකඛ, අනාත්ම වශයෙන් විදශීනා කරත කල්හි ඒ ශොතපසාදදී රූප ධමීයෝ මහා කුසල විතතයන්ට පුරොජාතාසම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

8. දිබෙන චකබූහා රුපං පසානති.

(ශෛකෂ වූ හෝ පෘථන්ජන වූ හෝ පුද්ගලයෝ පුරේජාත වූ දූර පුතිවඡානතාදී වූ රූපය දිබබවකබු කුසලාභිඥවෙත් දකිත කල්හි පුරේජාත වූ ඒ රූපය දිබබවකබූ කුසලාභිඥවට පුරේජාතාස්ථි පුතාය ශක්ති-යෙන් උපකාර වේ.)

4. දිබබාය සොත බාතුයා සදදං සුණනති.

(ශෛකෂ වූ හෝ පෘථන්ජන වූ හෝ පුද්ගලයෝ පුරේජාත වූ දූර පුතිචඡනතාදී වූ ශබ්දය දිබබසොත කුසලාභිඥවෙන් අසත කල්හි පුරේජාන වූ ඒ ශබ්දය දිබබසොත කුසලාභිඥවට පුරේජාතාසුව පුතාය ශක්ති– යෙන් උපකාර වේ.)

5. වඤු කුසලානං බඣානං අතු පවිවයෙන පව්වයො.

පුරේජාත වූ හදයවස්තු රූපය කුසල තාමස්කනියන්ට පුරේජාතාසම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

9. වීපී**ය**.

අබාාකතො ඩමේමා අතුසලසස ඩම්මසස අපම පව්වයෙන පව්වයො.

(අවාහාකෘත ධමීය අකුසල ධමීයට පුරේජාතාසම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අකුසල ධමීයට පුරේජාතාස්ථි පුතාය ශක්ති– යෙන් උපකාර වන අවාාකෘත **ධම්යෝ** තම්:

වතීමාන නිෂ්ථතත රූප අට්ලොසය.

පුතොහාත්පනන වශයෙන් ලැබෙන අකුසල ධම්යෝ නම්:

අකුසල් සිත් දෙලොසය, වෛතසික සත්විස්සය යන බමීයෝ යි. මෙහි අනුවාද වශයෙන්-

 චකඛුං අසසාදෙති, අභිනඥති, තං ආරඛ්‍යරාගෝ උපපජරති, දිටයි උපපජරති, විවිකිච්ඡා උපපජරති, උදබවවං උපපජරති, දෙමනසස, උපපජරති.

(පුරේජාත වූ චඤුපුසාදය ලොහ සිතින් ආසවාදනය කරණ කල්හි ද, පීනිසහගත ලොහ සිතින් එයට සතුටුවත කල්හිද රාගය උපදියි. දුටේය උපදියි. විවිකිචඡාව උපදියි. උදඛච්චය උපදියි. දෙමනසාය උපදියි.)

(මෙහිදී අවාහාකාන ධම්යක් වූ චඤාපුපුසාදය ආසාද– නාදිය කරණ කල්හි ඒ චඤාපුපුසාදය දෙලොස් අතුසල චිතතයන්ට පුරේජාතාසම් පුතාය ශක්තියෙන් උප– කාර වේ.)

2. සොතං, ඝාණං, ඒවහං, කායං, රුපෙ, සදෙද, හතේ, රසෙ, පොටඨබෙබ වඤුං අසසාදෙති, අභිනඤති, තං ආරබහ රාගෝ උපාජරති දිටයි උපාජරති විවිකිචඡා උපාජරති, උදබවවං උපාජරති, දෙමනසාං උපාජරති.

(පුරෙජාත වූ ශොත, ෂාණ, ජිවහා, කාය පුසාද,දීන්ද, රූප ශබ්ද, ගනි, රස, පොට්ඨබබ, සහ හදය වසතුවද ලොහ මූල සිතින් ආස්වාදනය කරත කල්හිද, පිනි සහගත සිතින් එයට සතුටුවන කල්හිද, රාගය උපදියි දිටයිය විචිකිචණාව උපදියි, උදධච්චය උපදියි, දෙමතස උපදියි.)

මෙහිදී ද ශොතාදී වූ අවාාකෘත ඩම්යෝ දෙ. ලොස් අකුසල චිතතයන්ට පුරේජාතාසා පුතාය ශක්තියෙන්, උපකාර වෙත්.

3. වතු අසාසලාන්ං බණිානං අත් පච්චයෙන පව්චයො.

(පුරෙජාත වූ හදය වසුි රූපය අකුසලනාමසකයන්ට පුරෙජාතාසම් පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

කුසලො ච අබතාකතො ච ඩම්මා කුසලසා ඩම්මසා අත් පච්චයෙන පච්චයො සහජාතං පුරෙජාතං.

(කුසල් වූ ද, අවසාකෘත වූ ද බමීයෝ කුසල බමීයට සහජාතාසුව, පුරෙජාතාසුව යන පුතාය ශක්ති දෙකෙන් උපකාර වෙත්.)

මෙහි කුසල, ඛ්මීයට අස්ථි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන කුසලාවාාකෘත බම්ගෝ නම්:

(කුසල් සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන අවයව වූ ද සමූහ වූ ද නාමසකානියන් හා පූමී පූම් චිතනයන් හා උපදනා හදය වසනු රුපය යන බම්යෝ ය.

පුතොයාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන කුසල බර්මයෝ නම්:

කුසල්සිත් එක්විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන අවයව නාමසකනියෝ ය.

මෙහි අනුවාද වශයෙන්:

1. සහජාතා කුසලො එකො බණ්ඩා ච වසු ච තිණණනනං බණ්ඩනං අපු පවචයෙන පවචයො.

(සහජාත කුසලනාමසකාඣයත් අතුරෙත් එක් තාමසකාඣයක් හා පූළී චිතතය හා උපදනා හදය වසතු රූපයද ඉතිරි කුසල නාමස්කාඣ තුනට අසරි පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වෙත්.)

2. තයො බණිා ව වන් ව එකසා බණිසා අනී පව්වයෙන පව්වයො.

(එකී කුසල තාමස්කණි තුනක් හා හදය වසතු රූපය ඉතිරි කුසල නාමස්කණියට අසුවි පුතායය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

අභිධමානී පුදීපිකා

8. මේ බණිා ච වසු ච මිනහං බණිානං අපරී පච්චයෙන පච්චයෙන.

(එකී කුසල් කඳු දෙකක් හා හදග වාසි රූපය ඉතිරි කුසල නාමස්කානි දෙකට අති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

11. විපි**ය**.

කුසලො ච අබාාකතො ච ඩම්මා අබාාකතායා ඩම්මසා අයුම පච්චයෙන පච්චයො සහජාතං පච්ඡාජාතං ආහාරං ඉයදුියං.

(කුසලාවාහකාන බර්මගෝ අවහාකෘත බර්මයට සහජානාසාව පචඡාජානාසව, ආහාරාසාව, ඉංදියාසාව යන අසාව පුතාය ශක්ති සතරෙන් උපකාර වෙන්.)

සහජාතාසම් පුතාය-

මෙහි අවහාකෘත ඩමීයට සහජාතාසපී පුතාය ශක්ති යෙන් උපකාරවන කුසලාවාාකෘත බම්යෝ නම්–

චිතතජ රූපයන්ට පුතාය වන කුසල් සිත් එක් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන කුසල තාමස්කණියන් හා ඔවුනොවුන්ට පුතාය වන මහාභූත රූපයෝ ය.

පුතෙතාන් පහන වශයෙක් ලැබෙන අවතාකෘත බම්යෝ තම-

කුසල චිතත්ජ මහාභූත රුපයෝ යි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

කුසලා බනිා ච මහාභූතා ච විතතසමුටඨානානං රුපානං අංපී පච්චයෙන පව්චයො.

(කුසල තාමසකානියත් හා මහාභූත රූපයෝද චිතතජ රූපයන්ට සහජාතාසුව පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

පවජාජාතාස්ථ ආහාරාස්ථ මිශුක පුතාය

අවහංකෘත ධමීයට පචඡාජාතාස්ථ අංහාරාස්ථ පතාය ශක්තියෙත් උපකාරවන කුෂලාවහාකෘත ඩමීයෝ නම්–

වාවස්ථාපන මතොවාරාවජජනාදී පූවී පූවී විතතයන් හා ඉපිද සුවති පාප්ත තිජ වතුජ කායයන්ට පුතාය වන පශ්චිම පශ්චිම වූ කුසල් සිත් එක් විස්සය, වෛතසික අටතිසය යන අවයව වූ ද සමූහ වූ ද නාමස්කනියෝය, මාවස්ථාපන මනොවාරාවජජනාදි පූවී පුවී විතතයන් හා ඉපිද සුවතියට පැමිණි ඔජාවය යන බමීයෝ ය.

පූ අතානාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවනාකෘත බමීයෝ නම්:

වාහස්ථාපත මනොචාරාවජාතාදි පූමී පූමී චිතතයත් හා ඉපිද සමතියට පැමණි නිජ චතුජ කායයෝ යි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්–

පච්ඡාජාතා කුසලා බණිාව කබලිකාරෝ ආහාරොව ඉමසා කායසා අපු පව්වයෙන පව්වයො.

(පශ්චිම පශ්චිම වූ කුසල් සිත් එක් විස්සය, චෛතසික අටතිසය යන අවයව වූ ද සමූහ වූ ද නාමන්කානියන් හා සූඒ පූඒ චිතනයන් හා ඉපිද ස්ථිති පුාප්ත ඕජාවය යන කුසලාවනාකෘත ඩම්යෝ, පූඒ පූඒ චිතනයන් හා ඉපිද ස්ථිති පාප්ත නිජ චතුජ කායයන්ට පවණාජාතාස්ථ ආහාරාස්ථ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

පවජාජාතාසම ඉංදියාසම මිශුක පුතාය

අවහාකෘත ඛණීයට පචඡාජාතාසපි ඉන්දියාසපි පුතාය ශක්තියෙත් උපකාර වන කුසලාවාාකෘත බර්මයෝ නම්:

වාවස්ථාපත මතොවාරාවජ නාදී පූළී පූළී විතතයන් හා ඉපිද සමතියට පැමිණි කර්මජ කායයන්ට පුතාය වත පඤිවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවස්ථාවෙහි වූ පශ්චිම පශ්චිම වූ කුසල් සිත් එක් විස්සය වෛතසික අටතිසය ගත අවගව වූ ද සමූහ වූ ද නාමස්කනිගෝග, වාවසථාපන මනොවාරාවජජනාදී පූළී පූළී චිතතයන් හා ඉපිද ස්වතියට පැමිණි රූප ජීවිතිඥියය යන බම්යෝයි.

පුතොාත්පනන වශයෙත් ලැබෙත අවාාකාත බර්මයෝ තම:

වාවසථාපත මනොචාරාවජජනාදී පූළී පූළී චිතතයන් හා ඉපිද සුපිතියට පැමිණි ජීවිතෙඤිය රුපය හැර ඉතිරි කර්මජ රුපයෝයි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්-

පවජාජාතා කුසලා බනිාව රුපජීවිති්දුරියඤව කටතතාව රුපානං අප් පව්වයෙන පව්වයො.

(පචඡාජාතවූ කුසල නාමස්කනාගන් හා ජීවිතෙඤිය රූපයද සමති පාප්ත කර්මජ රූපයන්ට අසම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.

12. විථිය

අකුසලොව අඛතාකතොව ඩම්මා අකුසලසස ඩම්මසා අපුළු පවවයෙන පවවයො. සහජාතං පුරෙජාතං

(අකුසල නාමස්කානියන් හා අවාංකෘත බර්මයෝද අකුසල බර්මයට සහජාතාසම පුරෙජාතාසම යන අත්ම පුතාය ශක්ති දෙකෙත් උපකාර වෙත්.)

මෙහි අකුසල බර්මයට අසුපි පතාය ශක්තියෙන් උපකාරවන අකුසලාවාංකෘත බර්මයෝ නම්:

අකුසල් සිත් දෙලොසය, චෛතසික සත් විස්සය ගන අවයව වූද සමූහ වූද අකුසල නාමස්කනියන් හා පූළී පුනිතනයන් හා ඉපිද ස්විති පුංප්ත හදය වස්තු රුපයද වෙති.

පුතොහාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අකුසල ධම්යෝ නම්:

අකුසල් සිත් දෙළොසය, චෛතසික සත්විස්සය යන අවයව නාමස්කඣයෝය. මෙහි අනුවාද වශයෙන්:

1. සහජාතො අකුසලො එකො බි.කොව වඤ්ච තිණණනතං බනිානං අපු පවවයෙන පවවයො.

(සහජාත අකුසල තාමස්කානියත් අතුරෙන් එක් අකුසල නාමස්කානියක් හා පූමී චිතතය හා ඉපිද සුමතියට පැමණි හදය වසතු රුපයද ඉතිරි සහජාත අකුසල නාමස්කානි තුනට අසුම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

2 තයො බනිාව වඤ්ච එකයා බනිකා අපම පව්වයෙන පව්චනයා

(අකුසල නාමස්කාඣ තුනක් හා පුරේජාත හදය වාසු රුපයද ඉතිරි සහජාත අකුසල තාමස්කාඣයට අතු පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

3. වේ බැකිාව වසුව මිහහං බැකිානං අසී පච්චයෙන පච්චයො.

අකුසල තාමස්කනි දෙකක් හා පුරේජාත හදය වන් රුපයද ඉතිරි අකුසල තාමස්කනි දෙකට අසුපි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙති.

13. විමිය

අතුසලොව අබාාකතොව ධම්මා අබාාකතාය ඩම්මයය අපුපි පච්චතෙන පච්චතයා, සහජාතං, පච්ඡාජාතං, ආහාරං, ඉංදියං.

අකුසල්වූද අවාංකෘතවූද ධම්යෝ අවාංකෘත ඛම්යට සහජාතාසට, පචඡාජාතාසට, ආහාරාසට, ඉන්දියාසට යන අසට පුතාය සතරෙන් උපකාර වෙති)

සහජාතාසම පුතාශ

මෙහි අවාහකෘත ධම්යට සහජාතාසම පුතාය ශක්ති යෙත් උපකාරවන අකුසලාවාහාකාත ධුම්යෝ තම: චිතතජ රුපයන්ට පුතාය වන අකුසල් සිත් දෙළොසය වෛතසික සත්විසසය යන අකුසල නාමස්කනියන් හං ඔවුනොවූන්ට පුතාය වන මහාභූත රූපයෝය.

පුතෙතා**ත්පනන** වශයෙන් ලැබෙන අවතාකෘත ධම්යෝ තම්:

අකුසල චිතතජ මහාභූත රුපයෝයි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්–

අකුසලා බණිාච මහාභූතාව විතතසමුටඨානාන∝ රුපානං අප® පව්චනෙන පව්චනෙ.

(අකුසල නාමස්කණියන් හා මහාභූත රූපයෝ*ද* චිතනජ රූපයනට සහජාතාසම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර චෙත්.)

පවජාජාතාසම් ආහාරාසම් මිශුක පුතාග

අවාහකාත බමීයට පච්ඡාතාස්ථ ආහාරාස්ථ ප්තාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අකුසලාවාහකාත බර්මයෝ තම්:

වාවස්ථාපන මතොවාරාවජ නාදි පූමීපූම් චිතතයන් හං ඉපිද සාමත්පාජන තිජ වතුජ කායයන්ට පතාය වන පශ්චිම පශ්චිමවූ අකුසල් සිත් දෙලොසය, චෛතසික සත්විස්සය ගත අවයවවූද සමූහවූද තාමස්කානියෝය, වාවස්ථාපත මනොචාරාවජජනාදී පූමීපූම් චිතතයන් හා ඉපිද සමතියට පැමිණි ඕජාවය යන බමීයෝයි.

පුතොාත්පනක වශයෙන් ලැබෙන අවාාකෘත බර්මයෝ නම්:

වාවසථාපත මනොවාරාවජජනාදි පූමී පූමී චිතතයත් හා ඉපිද සවතියට පැමිණි තිජ චතුජ කායයෝයි.

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්-

පච්ඡාජාතා අකුසලා බානිා ච කබලිංකාරො ආහාරෝ ච ඉමසස කාශසස අපු පච්චයෙන පව්චයො. (පශ්චිම පශ්චිමවූ අකුසල් සිත් දෙ.ලොසය, වෛතසික සත්විස්සය යන අවයවවූද, සමූහවූද අකුසල නාමස්කානියත් හා පූජී පූජී චිතතයන් හා ඉපිද සරිතිපාජන ඕජාවය යන අකුසලාවාතකාන ධමීයෝ පූජී පූජී චිතතයන් හා ඉපිද සරිතිපාජන තිජ වතුජ කායයන්ට පවණාජානාසරී, ආහාරාසරි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

පවජාජාතාසම ඉදදියාසම මිශුක පුතාය

අවහාකෘත බමීයට පචඡාජාතාස්ථ ඉන්දියාස්ථ පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වන අකුසලාවහාකෘත ඛර්මයෝ නම්:

වාවසථා පන, මනොවාරාවජ නාදී පූවී පුවී විතතයන් හා ඉපිද සමතියට පැමණි කර්මජ කායයන්ට පතාය වන පඤාවවොකාර භූමියෙහි උපදනා අවසථාවෙහි වූ පශ්චිම පශ්චිම වූ අකුසල් සිත් දෙලොසය, වෛතසික සන්විස්සය යන අවයව වූද, සමූහ වූද තාමස්කනියෝය, මාවසථාපත මනොවාරාවජ නාදී පූවී පූවී චිතතයන් හා ඉපිද සථනියට පැමණි ජීවිතෙන්දිය රුපය යන ඛර්මයෝ යි.

පුතොාන්පනන වශයෙන් ලැබෙන අවාාකෘත බ්ළීයෝ නම්:

වාවස්ථාපන මනොවාරාවජිජනාදී පූමී පූමී චිතතයන් හා ඉපිද ස්වතියට පැමිණි ජීවිතිඤිය රුපය හැර ඉතිරි කර්මජ රූපයෝය.

මෙහි අනුවෘදය වශයෙන්:

පම්ජාජාතා අකුසලා බණිාව රුප ජීවිතිරුරියකුව කටතතා රුපානං අපුළු පව්වයෙන පව්වයො.

(පචඡාජාත වූ අකුසල නාමස්කනියන් හා ජීවිතින්දිය රූපයද ස්විති පුංප්ත කර්මජ් රූපයන්ට අස්වී පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

22. නාසති පුතෳය

එක් විතතසනතානයක එක්වර එක් සිතක් මස සිත් දෙකක් කෝ වැඩි ගණතක් නූපදී. එක් සිතක් ඉපිද නිරුදධව ගිය පසු අතික් සිත උපදී. මෙසේ නිරුදධ වන සිත එයට අනතුරුව උපදනා සිතට ඉපදීමට අවකාශ දෙමිත් නිරුදධ වෙයි. පූම් චිතතය නිරුදධ තොවන තාක් කල් අනික් සිතට ඉපදීමට අවකාශ නැත. එබැවින් විතත සනතානයෙහි තමන්ගේ සථානය ගෙත අනා විතත වෛතසික ධමීයනට ඉපදීය හැකිවන පරිදි නිරුදධවන තාම ධර්මයෝ, තමතමන්ට අනතුරුව තමන්ගේ තැන ගෙන උපදනා තාම ධමීයන්ට නාසනි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.

නාසති සූතායෙහි සවරුපයෝ අනනතර පුතායෙහි මෙනි. මේ පුතාංග දෙක්හිම පුතාං ධමීත් පුතොංත්පනන . බමීත් සමාන**ය. අනනතර පු**තාය ශක්තිය නම් පූළීපූළී චිතතයාගේ ඇති, චිතත පරම්පරාව නොසිඳෙන පරිදි ුනිරවුල් ලෙස කුමානුකූලව පශ්චිම පශ්චිම චිතතයන්ගේ .උත්පතාතියට උප**කාර වත ශක්තියයි.** චිතත වීවියක පිළිවෙලින් ඒ ඒ කෘතායන් සිදුකරමත් උපදනා චිතතයන් අතුරෙත් පසු සිත ඉපදීමට උපකාර වත්තේත්, පසු සිත උපදවන්නේක් පූළී චිතතයයි. එය පූළී චිතනයාගේ ඇති අනනතර පුතාය ශක්තිය වේ. භාසති පුතාය ශක්තිය වශයෙන් දක්වන ලද්දේ පූළී චිතනයාගේ නැති බව හෙවත් නිරුදධ වීමය. අතරක් තැතිව අතතුරු සිත ඉපදවීමේ ශක්තිය ඇතත්, පූම් චිතතයාගේ නිරුදධ වීමද පසු චිතතයාගේ ඉපදීමට උපකාරයෙකි. නාසති පතාග යයි කියනු ලබන්නේ පුළු චිතතයාගේ නිරුඬ . වීමෙත් උපකාරවීම සලකාගෙන බව කිවයුතු.

නාසති පතාය පිළිබඳ විඝජීනා වාර හෙවත් වීපී. සතකි.

මේ චීපි හා අනුවාද අතනතර පතායෙහි කී පරිද්දෙන් දතයුතු.

1. විපිය

කුසලො ධමෙමා කුසලසා ධිම්මසා නාසු පව්වයෙන පව්වයො.

(කුසල බර්මය කුසල බර්මයට නාසති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අනුවාද වශගෙන්:

1. පුරිමා පුරිමා කුසලා බනිා පවජිමානං පවජිමානං කුසලානං බනිානං නණි පව්වයෙන පව්වයො.

(පූළු පූළු වූ කුසල තාමස්කනියෝ පශ්චිම පශ්චිම වූ කුසල නාමස්කනියත්ට නාසති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

2. අනුලොමං ගොහුහුසා, අනුලොමං වොදනසා, තොහුහු මහශසා, වොදනං මහශසා නතු පච්චයෙන පච්චයො.

(අනුලොම චිතතය ගොතුභූ චිතතයටද, අනුලොම චිතතය වොදන චිතතයටද, ගොතුභූ සිත සෝවාත් මාගී සිතටද, වොදන සිත ඉතිරි මාගී චිතතයන්ටද නාසති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

8, වීපීය.

කුසලො ඩමේමා අබාාකතසා ඩම්මසා නාසුම පවව_ යෙන පවවයො.

(කුසල ධර්මය අවාංකෘත ධර්මයට් නාසානි පුතායං ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

අභිධමානී පුදිපිකා

කුසලං වුට්ඨානසා, මගෙහා ඵලසා, අනුලොමං සෙකබාය ඵල සමාපතතියා, නිරෝධා වුට්ඨහනතාසා නෙවසඤඤ නාසඤඤයතන කුසලං ඵලසමාපතතියා නතුළු පව්වයෙන පව්වයො.

(අනතිම කුසල ජවනය තදුරමමණයට හෝ භවාභින යටද මාශී කුසල චිතතය ඵල චිතතයටද, ශෛස්ෂ පුද්ගලයා ඵල සමාපතතියට සමවදනා කල්හි අනුලොම චිතතය ඵල සිතටද අටෙසමාපතති ලාභි අනාශාම අයසීපුද්ගල තෙමේ නිරෝබ සමාපතතියට සමවැද එයින් නැයීමෙහිදී නෙවසකැඤුනාසඤඤ කුසල චිතතය අනාශාම ඵල චිතනයටද නාස්ති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙන්.)

3. විපිය.

අකුසලො ඩමමා අකුසලසා ඩමමසා නත් පව්වයෙන පච්චයො.

(අකුසල ඛමීය අකුසල ඛමීයට නාසපී පුතාය ශක්ති යෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අනුවාද වශයෙත්

පුරිමා පුරිමා අකුසලා ඕකිා පච්ඡිමානං පච්ඡිමානං - අකුසලානං ඛණිානං නාපු පච්චයෙන පච්චයො.

(පූළු පූළී වූ අකුසල නාමස්කාඩයෝ පශ්චිම පශ්චිම වූ අකුසල තාමස්කාඩයත්ට නාසුළු පුතාසය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

4. වීමීය.

අකුසලො ඩමේමා අබාාභානසා ඩම්මසා නායම පට්වයෙන පට්වයෙ.

(අකුසල ඛමීය අවාහාකෘත ඛමීයට නාසුපි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.) මෙහි අනුවාදය වශයෙන්:

අකුසලා වුටඨානසස නත්පී පච්චයෙන පච්චයො.

(අනතිම අකුසල චිතතය එයට අනතුරුව උපදනා තදුරමමණ චිතතයට හෝ හවාඞ්ග චිතතයට තාසම පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

ර. චිපිය.

අබාාකතො ඩමො අබාාකතාසා ඩමාසා නැංනි පව්චයෙන පව්චයො.

(අවාහාකෘත ඩිමීය අවාහකෘත ඩමීයට නාස්ථි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

1. පුරිමා පුරිමා විපාකාඛතාකතා කිරියාඛතාකතා ඛණිා පවජිමානං පවජිමානං විපෘකාඛතාකතං කිරියාඛත කතානං ඛණිනං නත්පී පව්වයෙන පව්වයො.

(පූමී පූමී වූ විපාකාවතාකෘත, කිරියාවතාකෘත තාම-ස්කනියෝ පශ්චිම පශ්චිම වූ විපාකාවතාකෘත, කිරියා-වතාකෘත නාමස්කණියන්ට තාසනි පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වෙත්.)

8. භවඞ්හං ආවජජනාහ, කිරිහං වුටඪානඎ, අරහතෝ අනුලොමං ඵලසමාපතතියා, නිරෝධා චුට්ඨහනත්ක නොවසඤඤ, නාසඤඤයතන කිරිහං ඵල-සමාපතතිසා නත්පී පච්චයෙන පච්චයෝ.

(භවාඞ්ගුපචේඡද විතතය අාවර්ජනා විතතයටද, අත්තිම කියා ජවතය, තදරම්වණයට හෝ භවාඞ්නයටද, රහතත් වහත්සේගේ අනුලොම විතතය අහීත්ඵල විතත යටද, නිරොධ සම්වතින් තැගීමේදී නෙවසඤඤතාසඤඤ කියා විතතය අහීත්ඵල විතතයටද තාසනි පුතාසය ශක්ති යෙන් උපකාර වේ.) 6. වීමය.

අබාහාතො ධමේමා කුසලසස ධම්මසස නත්පි පව්වයෙන පව්වයො.

(අවහාකෘත ඛමීය කුසල ඛ්මීයට නාසකි[.] පුතාය ශක්ති යෙන් උපකාර වේ.)

මෙනි අනුවාදය වශයෙන්-

ආවජජනා කුසලානං බැඩානං නත්පි පච්චිෂයනං පච්චයො.

(ආචර්ජනා චිතතය පුථම කුසල ජිවනයට නාසකි[.] පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ)

7. **වි**පිය.

අබාාකතො **ඩමේමා අකුසලසා ඩම්මසා න**ඤ පච්චයෙන පච්චයො.

(අවාසාකාත ධමීය අකුසල ධමීයට නාසති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි අනුවාදය වශයෙන්-

ආවජජනා අභූසලානං බාඞානං නාඤ් පච්චයෙනං පච්චයො.

(ආචර්ජනා චිතතය පුථම අකුසල ජවනයට නාසති පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.)

මෙහි විස්තරය අනනතර පුතාසයෙහි දක්වන ලද පරිදි දතයුතු.

23. විගත පුතෳය

වෙත්ව ගිය විතාශයට ගිය හෙවත් උත්පාද, සීති, භඞග යත කාණොතුය ඉක්මවූ ධමීය විශත බර්ථමයයි. විශත භාවයෙත් අනා ධමීයනට උපකාර වන ධමීය විශත පුතාය බර්ම නම්. විශත පුතාය තාසනි පුතායට සුමානය. මේ දෙකෙහි පුතාය පුතතාහත්පනන ධමීයන්ගේ

534

වෙනසක් තැත. විගත පුතායය ශක්ති යයි අමුතු පුතාය ශක්තියක් දක්වත ලද්දේ චිතත පරම්පරාවෙන් ඒ සිත වෙත්ව යන බව දක්වීමට යයි කියනු ලැබේ. මේ චිතතය පහව යාම, අතතුරු චිතතයාගේ පහලවීමට උපකාරයෙකි.

විගත පුතාය පිළිබඳ වීපී සතත් එහි අනුවාදයනුත් නාසාහි පුතායෙහි දක්වන ලද පරිදි නාපුළු වෙනුවට විගත .යයි යොද ගතයුතු.

24. අවිගත පුතාය

විතාශයට නොගිය හෙවත් උත්පාදදි කාණතුය ඉක්ම තොගිය බව අවිශත භාවයයි. එසේ අවිගත භාව යෙන් අනා ගම්යන්ට උපකාර වන ධමීය අවිශත පතාය මේ දෙකෙහි පතාය පතාය, අසති පතායට සමානය. මේ දෙකෙහි පතාය පතොත්පතන ධමීයෝ සමානය. අසති පතායෙහිදී ධමීයාගේ ඇති බවම පකට කොට වදරා තිබේ. අවිගත පතායෙහිදී ඒ ධමීය නැති නොවූ බව හෙවත් නිරෝධයට නොගිය බව දක්වයි. එබැවින් අසති පතායෙහි ඇති බව මූල්කොට ගෙන පතාය ශකතිය දක්වීමද අවිගත පතායෙහිදී තැති නොවූ බව මූල් කොට පතාය ශක්තිය දක්වා නිබෙන බවද පෙනේ.

අවිහත පතාය පිළිබඳ විපි තෙළෙසත් එහි අනුවාදත් අසපි පුතාගෙහි දක්වන ලද පරිදි අත්ම වෙනුවට අවිහත යයි යොද ගතයුතු.

සුවිසි පුතාය පිළිබඳ වූ ඥනය පිරිසිදු කරගැනීම පිණිස ඒ ධමීයෝ නාම රුප ඩමී වශයෙත්ද, කාල වශයෙත්ද ජනකාජනක වශයෙත්ද භවනෙදයාගෝ වශයෙත්ද දුත ගැනීම පුයෝජනවත් වේ. එය සංකෞපයෙන් මෙහි දක්වනු ලැබේ.

අභිඛණීංඤී පුදීපිකා

පුතාසය තාම		නාම- රූප වශ- කාල වශයෙන් යෙන්		ජනකා- ජනක භව භෙදය වශ- වශයෙන් යෙන්								
		áre	අනීත	ව හී මා හ	なめいのち	සාලමූඵාහ	ର୍ ଅଅ ଅ	උපස්ථම් භ ක	පංචවොකාර	චිතු වේ කා ර	එකවොසාංර	බාහීර අනිඤ්ගබදා
1. හෙතු පුතාං	c +			+			+	+	+	+		
2. ආරමාණ ,,	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
3. අධිපති "	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		Generaliza
 4. අනනතර " 	+		+		-		+		+	+		
5. සමනනතර 🦕	+		+				+		+	+		
6. සහජාත "	+	+		+			+	+	+	+	+	+
7. ఇణ్యాణ్షతిణ్యాణ్,	+	+		+			+	+	+	+	+	+-
8. නිසාග ,,	+	+		+			+	+	+	+	+	+
9. උපතිසසය "	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
10. පුරෙජාත "		+		+			+	+	+	\	-	
11. පචඡාජාත "	+			+				+	+			
12. ආසේවන ,,	+		+				+		+	+		
13. කම ,,	+		+	+			+	+	+	+	+	
14. විපාක ,,	+			-+-			+	+	+	+		
15. ආහාර ,,	+	+		+			+	+	+	+		
16. ඉන්දිය ,,	+	+		+			+	+	+	+	+	
17. ඣາන	+			+			+	+	+	+	—	
18. මගා "	+	i —		+			+	+	+	+		
19. සම්පුසුකත ,,	+			+			+	+	+	+		
20. විපපයුතන ,	+	+		+			+	+	+			
21. අතම "	+	+		+			+	+	+	+	+	+
22. නත් ,,	+		+				+		+	+	·	
23. විගත "	+		+				+		+	+		
24. අවිගත "	+	+		+			+	+	+	+	+	+
				;		, [l				Į	

සූවිසි පුතාය විනිශ්චය

පටිච්චපමූපපාද දෙශනාගෙහි දක්වන ලද අවිද_ග දී **ඛණී** සංස්කාරාදී ඛණීයන්ට පුතාය වන ආකාර සංකෞපයෙන් මෙහි දක්වනු ලැබේ.

අවිද ව – 1. පුණාහසිසංසකාරයන්ට දෙයාසාරයකින් පුතායවේ.

- (1) අාරමමණ පුතාය
- (2) උපත්ශුය පුතාය

2. අපුණාකාභි සංස්කාරයන්ට නොයෙක් අයුරින් ·පුතාකාවේ.

- (1) ආරම්මණ පුතාය
- (2) ආරම්මණාධිපති පුතාය
- (3) ආරම්මණූපනිශුය පුතාය
- (4) උපනිශුය පුතාය
- (5) අනනතර පුතාය
- (6) සමනනතර පුතාය
- (7) අනහතරැපනිශුය පුතාය
- (8) ආසෙවන පුතාය
- (9) නැපු පතාය
- (10) විශත පුතාය
- (11) හෙතු පුතාය
- (12) සහජාත පුතාය
- (18) අයදයද මයදයද පුතාය
- (14) නිසාය පූතාය
- (15) සම්පුයුක්ත පුතාය
- (16) අපම පුතාය
- (17) අවිශත පුතාය

8. අනෙඤුණාභිසංස්කාරයට-

උපනිශුය සුතාය ශක්තියෙන් උපකාරවේ.

සංස්කාරයෝ – විඥානයන්ට දෙයාකාරයෙන් පුතායවේ.

- (1) උසනිශුය පුතාය
- (දී. කර්ම පුතාය

විඥානය – 1. නාමයන්ට නවාකාරයෙත් පුතාය වේ.

- (1) සහජාත පුතාය
- (3) අකැකැමකැකද පුතාය
- (8) නිශුය පුතාය
- (4) සම්පුයුක්ත පුතාය
- (5) විපාක පුතාය
- (6) ආහාර පුතාය
- (7) ඉන්දිය පුතාය
- (8) අතම පුතාය
- (9) අවිශන පුතාය

2. වසානු රුපයන්ට (පුතිසඣක්ෂණයෙහි)

- (1) සහජාන පුතාය
 (6) ආහාර පුතාය

 (2) අදුකුමකැකු පුතාය
 (7) ඉන්දිය පුතාය

 (3) නිශුය පුතාය
 (8) අපු පුතාය
- (4) සම්පුසුක්ත පුතාය (9) අවිගත පුතාය

(5) විපාක පුතාය යන නවාකාරයෙන් පුතායවේ.

3. සෙසු රූපයනට – ඉහතකී නවාකාරයෙන් අකුඤමඤඤ පුතාය ශක්තිය හැර ඉතිරි අවාකාරයෙන් පුතාය වේ.

4. අභිසංඛාර විඥානය – අසංඥසනිව රූපයන්ව හෝ පංච්චොකාර භවයෙහි කාර්ම්ජ රූපයන්ට හෝ උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

	5 අරුප ද	තවයෙහි වි	පාත 2	නාමය-මන	ායතනයට
(1)	සහජාත පු	හාය	(5)	විපාක	පුතාශ
(2)	<i>අකැ</i> කැම කැය	£,,,	(6)	අපපී	,,
(3)	නිශුය	, ,	(7)	අවිගත	•9
(4)	සම්පුසුක්ත	,, జిర	ා සත් ම	ආකාරයෙන	් පුතාවේ.
	6. පංචවො	කාර භව	යහි වි	පාක නාම	6
	මන්	ායතනයට	-	පුතිසඣකෂ	ණයේදී
(1)	සහාජාත	පතාශ	()	5) විපාක	පු තාය
(2)	අඤඤ මඤඤ	£ 99	(6) අපම	99
(3)	නිශුය	99	ſ	7) අවිගත),,
(4)	සම්පුසුක්ත	,, ແຮ	ා සන් (ආකාරයෙන	් පුතාවේ.
	චකඛායතන	ාදි පසට -	සී ගෘකාං	රශකින් පු	තායවේ.
(1)	ඝහජාත දු	තාය	(4)	විසාසුතත	පුතාශ
(2)	නිශුය	99	(5)	අයපී	"
(8)	විපාක	••	(6)	අවිශත	"
නා	මරුප දෙක (මනායතනං	ාට අ ටංද	කෘරයකින්	පුතායවේ.
(1)	සහජාත ද	තාශ	(5)	ස ම්පුසුක් ද	න පුතාය
(2)	<i>අකැක</i> ම <i>කැ</i> ක	ę, ,,	(6)	විපුසුක්ත	"
(3)	නිශුය	99	(7)	අරපී	""
(4)	විපාක	9 •	(8)	අවිශත	"
	නාමය – මන	ාංකනයට	ශ ට්ත	් පිරිසෙරි	මත් සත්
ආක	ාරයෙකින් ද	ඉතාසය වේ.			
(1)	සහජාත දු	තාය	(5)	විපාක දු	තාය
(2)	අ කැකද ම කැක ආ	£ ,,	(6)	අතම	"
(3)	නිශුය	99	(7)	අවිශත	"
(4)	ස ම්පුසුක්ත	"			

අභිධමානී පුදිපිකා

තවද මේ තාම අතුරින් කිසි නාමයක් හේතු පුතාය ගෙන්ද කිසිවක් ආභාර පුතායයෙන්ද පුතාය වේ.

වසතුරු පය – මනායතනයට පුතිසකික් ණයෙහිදී සංකාරයකින් පුතාය වේ.

(1)	සහජාත පුතෳය	(4)	විපුසුක්ත	පුතාය
(\$)	අයැඤමයැඤ ,,	(5)	අයපී	,,
(3)	නිශුය ,,	(6)	අවිහත	,,

සතර මහා භූත රුපයෝ පුතිසකි පුවෘත්ති දෙකෙහිම චක්ඛායතනාදියට සතරාකාරයකින් පුතාය වේ.

(1)	ස හජාත	පුත <u>ා</u> ය	(3)	අපපි	ළතාශ
(2)	නිශුය	99	(4)	අවිග	ສຸ,

රුප ජීවිතෙරුදිය වකඛාදි පඤව පුසාදයනට තුන් පරිද්දෙකින් පුතාය වේ.

(1) අපුළු පතාය (2) අවිශත පතාය (3) ඉංදිය පතාය

ආහාර රාපය තුන් පරිද්දෙකින් පුතාය වේ.

(1) අපුළි පුතාය (දී) අවිශත පුතාය (3) ආහාර පුතාය

චක්ඛායතනාදි පස - චක්ඛුසම්එසිසාදි පස් වැදූරුම් ස්පශීයට සයාකාරයකින් පුතාය වේ.

(1)	නිසාසය	පු ත ෳය	(4)	විපපයුක්ත	පුතාශ
(2)	පුරේජාත	,,	(5)	අපපි	99
(8)	ඉරදිය	99	(6)	අවිශත	99

විපාකාමනායතනය – මනොසම්ඵඤයට නවාකාර යෙකින් පුතාය වේ. අපටම පරිචෙඡදග

(1)	සහජාත දු	තාශ	(6)	ඉරදිය	ප් නා ශ
(2)	දියානම ඉයාන ආ	99	(7)	සම්පුයුක්ත	"
(3)	නිශුය	9 9	(§)	අත්පි	• • • •
(4)	විපාත	99	(9)	අවහත	,
(5)	ආහාර	"			

චකාබුසම්එසාදි පස – පණුව නවදනාවන්ට අටාකාර ශකින් පුතාය වේ.

(1)	සහ ජාත	පුතාය	(5)	ආහාර	පුතාය
(2)	අ <i>ක</i> තුකදම කැ	ŵĘ, ,,	(6)	සම්පුසුක්ත	,,
(8)	නිශුය	,,	(7)	අපප	,,
(4)	ຍືອາໝ	"	(8)	අවිගත	,,

මනොසම්ඵඎ — මනොවාරයෙහි කාමාවවර විපාක. වේදනාවට පෙර කී සහජාතාදී අටාකාරයෙන් පුතායවේ.

වේදනාව – තෘෂ්ණාවට එකම උපනිශුය පුතාය. ශක්තියෙත් උපකාරවේ.

තණහාව කාමූපාදනයට – උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් උපකාර වේ.

2. දිට්ඨුපාදනය, සීලබබ්තුපාදනය, අතනවාදූපදන ගත නිවිධ උපාදනයන්ට සත් පරිද්දෙකින් පුතාය වේ.

(1)	ඝ෨ඁ෪ඁෳත	ස්තු කෙ	(5)	අපපි	පුතාය
(2)	අ<i>ක</i>දකද ම ක	تېشې وو	(6)	අවිගත	"
(8)	නිශුය	"	(7)	හෝතු	99
< a>					

(4) සම්පුසුක්ත ,,

/ m >

වතුර්විඩ උපාද,නතෝ - රුපාරුපා ශවයන්ටද, කාම[,] හවගෙහි කුසලාකුසල කම්යටද, උපපත්ති හවයටද උපනිශුය පුතාය ශක්තියෙන් පුතාය වෙත්. කාම භවයෙහි තමා හා සමපුයුක්ත අකුසල කමී භවයට.

(1)	සහජා ත	පුතාය	(5)	අසු	පතාය
(2)	<i>අක</i> කුකද ම කතු	ñ. ,,	(6)	අවිගත	,,
(3)	නිශුය	,,	(7)	හේතු	59
(4)	යම්පුයුක්අ	D ,,			

යන සත් ආකාරයෙන් පුතාය වේ.

සියලු උපාද,නයෝම අනතතරවූ කමී භවයට සයාකාරයෙන් පුතාය වේ.

- (1) අනතහර පතාය (4) අපති පතාය(2) සමනහතර ,, (5) විශත ,,
- (3) අනහතරුපනිශුය ,, (6) ආසෙවන ,,
 කම් භවය ජාතියට දෙයාකාරයකින් පුතායවේ.
- (1) කම් පුතාය (2) උපනිශුෂ පුතාය

ජාතිය – ජරා මරණාදියට උපභිශුෂ පුතාය ශක්ති යෙත් පුතාය වේ.

නාමය - නාමයට සයාකාරයකින් පුතාය වේ.

- (1) අනහතර ප්‍රතාය (4) විශත ප්‍රතාය
- .(?) සමන්නතර ,, (5) ආසෙවන ,,
- (8) නත්ති ,, (6) සම්පුසුක්ත ,,
 නාමය නාමරුපයන්ට පස් ආකාරයකින් ප්‍රතායවේ.
- (1) හෝතු පුතාය (3) මගග පුතාය (5) විපාක පුතාය
- (2) ඣාන ,, (4) කම් ,,
 නාමය රුපයට පච්ඡාජාත පතායෙන් පතායවේ.

542

රුපය - නාමයට - පුරේජාත පුතායෙන් පුතාය වේ.

නාමරුප ~ පුඥප්ති නාමයට දෙයාකාරයකින් පුතාය වේ.

(1) ආරමාණ පුතාය (2) උපනිශුය පුතාය

නාමරුප දෙක – නාමරුප දෙකට තවාකාරගකින් පුතාය වේ.

(1) අධිපති පුතාය (6) ඉන්දිය පුතාය

- (2) සහජාත ,, (7) විපුසුකත ,,
- (3) අකැකැමකැකැ ,, (8) අන්ථ ,,
- (4) නිශුය ,, (9) අවිහන ,,
- (5) ආහාර ,,

පුඥප්ති

නාමරුප දෙකින් අන¤වූ සම්මූතිය පුඥප්ති තම්වේ. පණවනු ලබන හෙයින්ද, පණවත හෙයින්ද එයට පුඥප්ති යයි කියනු ලැබේ.

අතී පුඥප්ති

1. සමූහ පුඥප්ති - පෘථිවි, පළුත, ගංගා සාගර ගතාදිග සමූහ පුඥප්ති නම්.

- 2. සණ්ඨාන පුඥප්ති රථ ආදිය.
- 8. සහ පුඥජනි පුරුෂ, පුද්ගල, දිවා, මනුෂාාදිය.
- 4. දිසා පුඥප්ති පෙර අපර ආදි දිසා.
- 5. කාල පුඥප්ති උදය, සවස, රානු ආදිය.
- 6. ආකාශපුඥප්ති කුප ගුහා ආදිය.
- 7. නිම්තත පුඥප්ති පතකමී, උද්ගත නිමිති ආදිය.

නාම පුඥප්ති – පරමානියත්ට හෝ අනි පුඥප්තීන්ට හෝ පණවන නම්ය.

1. විදු මාන පුඥප්ති

පරමාණී වශයෙන් විද,මාන රූප, වෙදතා ආදියට රූප, වෙදනා ආදියයි කියකි.

2. අවිදූමාන පුඥප්ති

පරමානී වශයෙත් නැති, ධාතු විකාරයක්මවූ භූමි, ප. පීත ආදිගට – භූමි, පම්තයයි කියති.

.8. විදූමානයෙන් අවිදූමාන පුඥපති

පරමානී වශයෙන් අභිඥ ඇත. ඒ අභිඥ ලැබූ ,පුද්ගලයාව ෂඩභිඥ යයි කියනි. හේ අවිදුමානය.

4. අවිදු මානයෙන් විදු මාන පුඥප්ති

සතී ශබදයයි කී කල්හි පරමානී වශයෙත් සතියක් නැතත්, සතියගේ ශබදයක් ඇත.

5. විදුමානයෙන් විදුමාන පුඥප්ති

චඤුර්විඥනයයි කී තැත පරමාණී වශයෙන් චඤුර් පුසාදයක්ද ඇත. විඥනයක්ද ඇත.

6. අවිදූමානයෙන් අවිදූමාන පුඤප්ති

රාජපුතු යයි කී කල්හි පරමානී වශයෙන් රජෙක්ද නැත, පුතුයෙක්ද නැත.

DEDICATION OF MERIT

May the merit and virtue accrued from this work adorn Amitabha Buddha's Pure Land, repay the four great kindnesses above, and relieve the suffering of those on the three paths below.

May those who see or hear of these efforts generate Bodhi-mind, spend their lives devoted to the Buddha Dharma, and finally be reborn together in the Land of Ultimate Bliss. Homage to Amita Buddha!

NAMO AMITABHA

南無阿彌陀佛

《斯里蘭卡文:ABHIDHARMARTHA PRADIPIKA Vol. III, 阿毗達摩 第三冊》 財團法人佛陀教育基金會 印贈 合北市杭州南路一段五十五號十一樓 Printed and donated for free distribution by **The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation** 11F., 55 Hang Chow South Road Sec 1, Taipei, Taiwan, R.O.C. Tel: 886-2-23951198, Fax: 886-2-23913415 Email: overseas@budaedu.org Website: http://www.budaedu.org Mobile Web: m.budaedu.org **This book is strictly for free distribution, it is not for sale. CONDECT COLORED CONTENDED This book is strictly for free distribution, it is not for sale.** Printed in Taiwan 1,500 copies; October 2015

SR043 - 13514